

VITT. EMANUELE

ONVS ECCLESIAE

¶In hoc libro lector candidissime, admiranda quædam ac planē obstupenda, de septem ecclesiæ statibus, abusibus quoq; grauissimis, & futuris eiusdem calamitatibus ex sanctorum prophetijs & nouarum reuelationum vaticinijs, solidissimisq; scripturis, luce clarius enarratur. Verte igitur pagellam & capitulorum perlege argumenta. Quod si feceris (inuenies enim quorum culpa & qbus de causis, tota Chri pereat ecclesia) librū te hūc emisse nunq̄ pœnitebit.

¶Author est, R. pr̄ D. Iohannes Ep̄s Chemēsis, Reuerēdiss. Archiep̄i Saltzburgeñ. à Suffragijs, sicut nobis à fide dignis post huius libri impressionem relatum est.

Ezech. 9
Percutite, & à sanctuario meo incipite. J. ca. 38

PIO AC STVDIOSO LECTORI SALVTEM.

IN noua fert animus, lector Christiane, mutatas ostẽdere formas, hoc est, quomodo aurum sit mutatum in scoriam, & quantum distent æra lupinis, enarrare. Dedit enim deus palàm facere prophetis suis, tam in veteri q̃ nouo testamento, quæ oportet fieri cito, & quæ futuris sunt ventura temporibus. Verum quum hæc omnia in subsequẽtibus primis aliquot capitulis satis copiose declarantur, non est hic verbis multis opus. Vera etenim sapientia est & scientiarũ omniũ scientia, declinare vitia & amplexari virtutes. Quũ igitur subsequẽs opus, per vnũ (nescio quem) doctissimũ tamen atq; optimũ veritatis professorẽ sit collectũ, fortuito casu in manus meas deuenisset, illud legi atq; relegi, & postq̃ placuit, ad bonorũ omnium salutẽ imprimi feci. Nam ad recte beateq; viuendũ nihil accõmodatius (vt statim dixi) reperiri potest, q̃ ea noscere, quibus virtutes animus amplexatur, ac vitia declinat, quæ nimirum liber hic noster luculentissime enodat atq; absoluit. Eapropter author iste ignotus (quãuis superstes adhuc & verus dei cultor) fertili ac florigero sacræ scripturæ agro perlustrato, Iurium proinde & diuersorũ scribẽtiũ solidissimis sentẽtijs trutinatis, & in vnũ coaceruatis, nõ in scyrpo nodũ quærere, sed legentiũ vtilitati consulere volẽs, hoc idẽ opus ædidit, ac Onus Ecclesiæ non inconsulto nuncupauit. Onus ecclesiæ, imò totius mundi, non (vt apud Euãgelicum illum vatem Esaiam in multis sui vaticinij capitibus) onus Babylonis, onus Moab, onus Damasci, onus Aegypti, onus deserti maris, onus Duma, onus in Arabia, onus vallis visionis, onus Tyri, onus iumentorum Austri, sed Onus Ecclesiæ, sub gloriosissimo Austriæ archigenearcha Carolo Romanorũ Augusto (quo futurã, ac prope instãtẽ desolatæ ecclesiæ calamitatẽ nemo ignoraret) Christigenis patefecit. ¶ Accipe ergo candidissime lector hoc opus in multipharios vitæ Christianæ, pariter & omnium statuum Christicolarum abusus æditũ, orthodoxæ ecclesiæ, adeo vtile, vt ausim asseuerare, nihil emersisse defectibilitatis humano generi aut posse nouiter emergere, quod mediusfidius non possit ex his quæ in eo continentur (si profunde perscrutentur) explodi omnino & labefactari. Sunt enĩ congesta in eo sacræ scripturæ efficacissima testimonia, quibus veluti armis expeditissimis pro vitæ Christianæ instauratione, simul & componendis moribus vti possis. Hunc itaq; librum tam salubrem, in .70. capitula instar .70. palmarum in deserto Helim, & D.CCC. LXXXIIII. §. ad similitudinem ramorum distinctum, cum multorum (vt sic dicam) quototum annotatione & remissionum cumulo copioso, quibus author instar horti iucundissimi æditionem hanc exornauit, ac veluti solidissimis basibus fortificauit, tibi trado, ò lector Christiane, nec quippiã de meis insertum scias, paucis aliquot demptis signaturis in magine p̃ me adauctis, quibus diuersæ in hoc opere sacratissimo contentæ sententiæ, latius alibi visendæ extenduntur. ¶ Cæterũ non te moueat lector, authorem ipsum suum nomen obticuisse, quia quum omnes, hoc est, tam laicos q̃ ecclesiasticos redarguat, & nemini, cuiuscunq; etiam status sit aut conditionis, parcat, veritus fortassis est, sese apud reos (nemo enim se vltro in periculum præcipitare debet) modicam gratiam habiturum. Quia vt est apud Therentiũ: Veritas odium parit. Et quid (obsecro) tibi proderit authoris nomen, quum nihil ex se loquatur, sed omnia scripturis probet? Vide ergo quid hic dicatur & non quis dicat. Oportet enim non modo temporum, verumetiam rerum atq; hominum habere rationem. Postremo autem hoc vnũ te admonitũ velim, vix ab vllo mortalium, q̃libet etiam erudito facile perpẽdi posse, quanta sit huius libri vtilitas, nisi attentiori illum cura quispiam legerit ac relegerit. Veritas enim ipsa (quæ iusto semper triumphat iudice) ẽ cœlo eundem in terras deiecisse hoc tempore videtur, vt malis abusibus procul ab ecclesia dei & à tota republica Christiana, sapienter, moderate ac pie reiectis, feliciter hæc eadem ac bene, hoc est in vero dei amore & charitate proximi non ficta à superioribus nostris gubernetur. Vale lector Christiane. Anno domini M. D. XXXI.

CAPITVLA ET ANNOTATIONES præſentis operis, quod Onus Eccleſiæ nuncupatur.

NVS ecclesiæ in malo culpæ præsentis & pœnæ futuræ ex multipharijs signis & causis mihi consideranti, occurrit quoddam propheticũ, vel potius genethliacũ inuentũ seu præsagiũ, de potentissimo rege Carolo genearcha Australi æditũ. Inuisens interea noua quædam cõmenta cœlicas nobis plagas auspicantia, commotus sum, ne minus diuinis q̃ mathematicis prænotionibus intendamus, infranotatas colligere scripturas & authoritates, quibus nos emendati & solum deum præ omnibus timentes, studeamus futura præcauere pericula, quæ si euitare nequeamus, saltem præscita nos minus feriant.

ſ.c.48.§.7. ſ.ca.51.§.19 ſ.ca.52.§.22 ſ.c.1.§.3

Sentẽtia est Gregorij.

I § Videns nãq; deus q̃ multa hoĩm malitia esset in terra, & cũcta humani cordis cogitatio ad malũ omni tempore intenta, omnisq; caro corrupisset viam suam, pro sua diuina iustitia acerbam calamitatẽ sup nos futurã & quasi iam propinquã esse, multipliciter cõminatur. Etenĩ deus insigne quippiam facturus, frequẽter præmittit nuntios, qui hominibus eorũ peccata aperiant, & minas intentẽt: Opera aũt dei reuelare & cõfiteri honorificũ est. Decet itaq; quærere, q̃ ventura nobis pater omnipotens indicat, per filiũ suũ Iesum Christũ, per prophetas, per apostolos & alios sanctos de plagis impiorũ & de aduersitatibus formidandis. Siue ea ad vniuersum genus humanũ, siue ad Christianos tantũ pertineant, siue particulares hominũ gradus cõcernant. Quinimò iustũ dei iudiciũ merito est formidandũ, ne ob sacrilegam nostrã impietatẽ cito in nos sæuiat. Et si non est nostrum nosse tẽpora & momenta, tamen id nõ est vsq; adeo intelligendũ, q̃ futura sint à nobis omnino incognoscibilia. Nimirũ qui virtutẽ superuenientis spiritus sancti acceperint, possunt intelligere ac prophetizare ea quæ eis filius reuelauerit, ad quos dñs inquit: Congregate ad me populũ, vt audiant sermones meos, & discant timere me omni tempore quo viuunt in terra, doceantq; filios suos. Custodite igitur solicite animas vestras.

Gene.6. Thobiæ.12 Mat.24 Acto.1. Tho.pt.1.q.14.art.13.& in de.veri. ma.2.ar.12. Deute.4

ſ.c.4.§.3 ſ.c.1.§.2.& ſ.c.5.§.4 & ſ.ca.17.§.13 ſ.ca.4.§.10 in fi.ſ.c.1.§.2.& ſ.ca.4.§.11. ſ.ca.17.§.23

II § Cũ autem necessitas concionandi incumbat mihi, ponderanti hæc apostoli verba: Væ enĩ mihi est, si non euangelizauero, quoniam dispensatio mihi credita est: Inuitus tamen hæc ago, quia gratiã dicendi non habeo, siquidem lingua mea adhæsit faucibus meis. Cum propheta nempe clamo ad dominum: Ah ah dñe deus, ecce nescio loqui, quia peccator ego sum, vnde memoria in me labitur, intelligentia hebescit, eloquẽtia ad concionandũ necessaria mutit. Timeo vero ne incidam in illud apostolicum: væ taciturnis, quando etiam euangelicus propheta se diutius siluisse dolet, inquiens: Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutis labijs ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito. Neq; sum sine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ, neq; illius benemeriti, vt angelus tangat os meum, & dicat: Ecce tetigi hæc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur.

Ezech.3 1.Cor.9 Exod.4 Psalm.21 Hiere.1. 1.Cor.9. Esaiæ.6. Philip.2 Esaiæ.6.

ſ.ca.15.§.39.& ſ.c.32.per totum ſ.c.32.§.3 ſ.ca.32.§.4.

III § Quocirca offitium meum, quod ore perficere nequeo, lectione & calamo persoluere conor. Memor tamen illius sentẽtiæ Sapientis: Si nõ est tibi intellectus, sit manus tua super os tuũ, ne capiaris in verbo indisciplinato, & cõfundaris. Vix audeo hoc opus incipere, ne mihi peccatori dicat deus: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentũ meũ per os tuũ? Sed ex Augustini sentẽtia confido, lectores me nõ adeo irridebunt, si minimum ecclesiæ ministrũ, forte animaduertunt, nõ satis eleganter præsentẽ condere scripturã. Nam libellus hic non ad aures mulcendas, linguãq; poliendã, sed ad cautelas præstandas paratur. Opus igitur nõ est propter stylũ simplicẽ respuendũ. Necessitas profecto, vt ad cõmunem vtilitatem reipublicæ Christianæ solicitus sim, nonnullas prænotiones inuulgare, & ex sanctorũ prophetijs, singulis accuratè perlectis, authoritates & sententias subsequẽtes cõportare, quas in medium adducere, hisq; scriptis cõmendare curaui. Ex vaticinijs quoq; nouarũ reuelationum quædam collegi, & quæ mihi clara videbãtur, ex obscuris decerpsi.

Eccle.5. Psal.49. Di.39. sedl'o Sentẽtia est Augusti. de doct. Chri. Greg. in q̃dam homil.

ſ.c.3.§.2. ſ.c.3.§.8

IIII § Totus tamen tremor, ne aliqua incaute scribẽdo, subrepat lubricus error.

error. Idcirco nihil penitus de meo apposui, neq; apponere intẽdo: sed om̃ia quæ
bona fide his inserui, ex prophetijs sacris, canonicisq; scripturis, approbatis etiã li
bris, & ex veridicis documẽtis collegi, tanq̃ futurarum calamitatum timidus indaga
tor, sacræq; scripturæ indoctus allegator. Om̃ia aũt & singula præsentia collecta,
ſ. in conclu- subijcio correctioni, emẽdationi, & suppletioni sanctæ sedis apostolicæ, cætero-
sione. §. 1 rumq; meorum maiorum, nil in his collectis pro certo affirmans, sed Christifideles cha
ritatis zelo de imminentibus præmonens periculis.

V § Porro allegatarum sententiarum loca vel etiam remissiones literis immi Exẽplo Au-
scere nolui, sed marginibus apposui, quominus ex confusione allegationum & re- gusti. de do-
missionum sensus scripturarum obfuscet. Putaui deniq; multa prophetica responsa ctrina Chri.
aliaq; autentica scripta ad diuersos ecclesiæ status, ad plura quoq; loca & tpa inter- & Tho. scda
polata applicari posse sub sensu literario seu mystico, quoniã cœlestis aquila in de scdæ. q. 1. ar
xtera sedentis super thronum vidit librum scriptum intus & foris. Foris qdem se- tic. 10.
ſ. c. 2. in pri. cundum sensum literalem & historicum: sub quo communiter in veteri testamẽ- Apo. 5
to & quo ad synagogã, sacra scriptura intelligit. Intus aũt secundũ sensum mysti-
ſ. c. 1. §. 2 cum sub litera latentẽ. Siquidem in nouo testamento sacra scriptura plerũq; refert
ad spiritualẽ intellectum, etiã pluripharijs, vtpote allegoricum, moralem vel ana- Gre. 15. mo
ſ. c. 12. §. 3. gogicum: quibus quasi tota sacra scriptura voluitur, quę plena est dominicis sacra ra. 2.
mentis. Quo fit vt aliquãdo vna sententia seu idem diuinum eloquium, in diuersis Tho. 1. par.
ſ. c. 1. §. 19 locis pluries allegabit, seu diuersimode exponet. Nam multoties, quæ in veteri te- q. 1. ar. 10
stamento ad literam sunt complera, figurant ea quæ in nouo testamento sunt re-
ſ. c. 1. §. 4. & iteranda, & adhuc iterum complenda. Nempe: Generatio ista non prẽteribit, do- Matth. 24
ſ. c. 2. §. 2 nec omnia fiant. Vnde prophetiæ, quæ ad tempus Christi propriæ referunt, etiã
ad nostra, cæteraq; secula pertinent.

VI § Quippe ex authoritatibus subsequentibus euidens futurarum & pro-
pinquarum calamitatũ nostrarum coniectura sumi potest, tametsi futura tempora pa- Acto. 1
ſ. eo. §. 1. & ter in sua posuit potestate. Hinc multi fallunt in temporis conditione, quæ etiam
ſ. c. 2. §. 6 antiquis prophetis, spiritu sancto plenis nõ frequẽter patebat. De Antichristi ma
gni aduentu plures etiam docti coniecturarunt certa tempora, quæ iamdudũ sunt
ſ. c. 61. §. 2 transacta, nec eundem Antichristum hactenus aduentasse constat. Ergo nec hic
de tempore futuri euentus quicquãm certi affirmandum est, ex quo nulla tempo-
ris conditio per aliquam reuelationem apparet. Qui itaq; illius futuræ plagæ tem Tho. 1. part.
pus, seu metã pdicere satagit, delirare videtur. Futura enĩ pericula ex nobisipsis p q. 86. ar. 4
ſ. c. 48. §. 8 cognoscere nequimus, sed ea accipere debemus ex eis quos elegit deus vt homini
ſ. c. 17. §. 24 bus pnuntient, & consulant in casibus periculosis. Nunc autem habemus, nemi- Psalm. 73
nem qui diuinis reuelationibus illustretur, nec signa nostra videmus talia, scilicet,
ſ. c. 57. §. 6 qualia olim data sunt patribus nostris. Iam enim non est Propheta qui annuntiet
nobis iram dei, qui nos nõ cognoscit amplius, quoniã opera nostra sunt ei contra-
ria. Quãobrem ex prioribus reuelatiõibus accipere debemus futurarum nostrarum ca
ſ. c. 3. §. 3. lamitatũ coniecturã. Quæ licet tanq̃ humana aliquãdo fallat, frequẽtius tamen ad
effectum deducit, prout multa olim reuelata hactenus sunt verificata.

ſ. c. 4. §. 1. & VII § Heu canonica scriptura vtriusq; testamenti, præcipuè in Daniele
3. 7. & ſ. c. 53 & Ezechiele, figuras horribiles, necnõ in Apocalypsi & in Esdra comminationes
§. 15. cum siti formidandas, de præsentium vtiq; extremorum temporum periculis continet, quarum Lucæ. 21
ſ. c. 5. §. 1 & si materia descriptionis sit terribilis, effectus tñ propediem futurus absq; dubio
ſ. c. 4. §. 6 multo terribilior apparebit. Aspicite igit ò Christiani, & leuate capita vestra, qñi
ſ. ca. 23. §. 15. am appropinquat calamitas nostra vehementer præsumẽda, q a penè comproba
& ſ. c. 53. §. 4 ta censet ex authoritatibus & sententijs p totum subsequens opus annotatis, qui-
ſ. c. 40. §. 1 bus manifeste ostendit, om̃es ferè ac singulos Christianos exhibere se ceu maliuo
la diuinæ vltionis obiecta, in quę altissimus, iustissimusq; iudex acerbę animaduer
sionis phialas statim & insperate diffundet. Distinguo itaq; pręsentem materiam
& collecturam in subsequentia septuaginta capitula, quasi in septuaginta palmas, Nume. 33.
ſ. c. 10. §. 1 quæ erant in Helim, quod interpretatur Arietes, per quos designantur Christiani 3. Reg. 5.
ſ. c. 17. §. 6 gregis homines, quorum septuaginta milia, vtpote absque numero, portabunt
onera imminentis calamitatis.

¶Finis.

DE AVTHORITATE APPROBATARVM PROPHETIARVM VETERIS ET NOVI TESTAMENTI.

Caput .I.

Tho.ſcda ſe cũdæ.q.95. arti.2.ad ter tiũ&100.74 art.6.in cor. Ecci.48.ſfi. Tho.vbiſtã. ad.2. — MVNDI Exordio Prophetæ non defuerunt:In lege ſ.c.53.§.2
enim naturæ Adam, Noe, Abraham,& nonnulli alij pa-
triarchæ ſpiritu prophetico multa loquebantur:In toto
quoq; legis decurſu,poſt ipſius legis promulgatorẽ Mo
ſen prophetam prȩcellentiſſimũ,plurimi habiti ſunt ex-
imij prophetæ,qui ſpiritu magno viderũt vltima,oſten-
deruntq; futura & abſcondita anteq̃ euenirent. Iam etiã
innumeri cum mares,tum fœminȩ occulta reuelantes,in
euangelica lege poſt Christum floruerunt, ipſo dicente
Cath.Senẽ. ad Catharinam Senenſem:Aliquãdo meipſum manife- ſ.cap.2.§.3.
ca.61. ſto alicui animæ præbendo ſpiritũ prophetiæ, monſtrando ſibi futura,ipſam ani- &.§.4
Matth.23 mã vel alias creaturas concernentia. Rurſus in Euangelio:Ecce ego mitto ad vos
prophetas&ſapientes& ſcribas. Quorum prophetiæ nobis poſtea aut verbis aut
1.Cor.14 ſcriptis inuulgarunt. Qui vero prophetat,hominibus loquitur ad ædificationem, ſ.c.2.in pri.
& exhortationem & conſolationem.

I § Omnes autem prophetiȩ,in ſacra ſcriptura veteris ac noui teſtamen-
ti comprehenſæ,per ſe ſunt autenticæ,adeo vt alieno robore non indigeãt. Nam ſ.eo.§.9.&ſ
Hiere.5. in ore prophetarũ dedit deus verba ſua in ignem,& populũ terrenũ in ligna & vo c.17.§.22
4.de triñ.17 rabit eos. Hinc Auguſtinus inquit: Patribus noſtris,ſcilicet prophetis,Apoſtolis,
ac alijs vera pietate præditis,futura ſunt demonſtrata per ſanctos angelos,ſiue fo
Tho.1. par. rinſecus, per ſenſus corporis, ſiue intrinſecus reuelationibus in ſpiritu expreſſis. ſ.eo.§.7
q.100.11. ar. Qui patres ea prædicentes, vel de præſentibus ſignis,vel de proximis rebus, ita
1.&in de ve. vt prædixerant,factis fidem facientes,meruerunt habere authoritatem,cui de lon
mã.12.ar.8. ge futuris vſq; in ſeculi finem crederetur.

idem.ẽ.con II § In pluribus autem ſcripturæ locis myſteria,quæ ventura ſunt nouiſ-
gen.c.10 ſimis his temporibus, Deus ſæpe reuelauit,qui ait: Cum venerit paraclætus ille ſpi
Dani.2 ritus veritatis,docebit vos omnẽ veritatẽ,&q̃ ventura ſunt,annũtiabit vobis. Itẽ ſ.eo.§.3.&ſ
Iohã.6 per Prophetam: Effundã ſpiritum meũ ſuper omnem carnem,& prophetabũt fi- c.53.in prin.
Iohel.2 lij veſtri & filiæ veſtræ. Et licet in veteri teſtamento prophetæ prȩdixerint de tur
batione plebis Iſrael,& deſtructione ciuitatis Hieroſolymæ aliarumq; ciuitatũ,ta ſ.c.4.§.6
men illa antiquæ plagæ præfigurãt nobis futuras nouas ærumnas,ob noſtra ſcele ſ.ĩ prologo
1.Cor.10 ra prioribus ſimilia infligendas. In veteri eñ teſtamento oĩa in figura noui teſta §.1.&.ſ.eo-
menti fiebant,olim literaliter,hodie myſtice intelligenda. Sic factum eſt verbum dem.§.5
Ionæ.1 domini ad Ionam,dicens: Surge & vade in Niniuen(quæ præfigurat eccleſiã mo- ſ.c.31.§.9 ſ
do peruerſam)& prædica in ea,quia aſcendit malitia eius coram me. Propheta q- g̃.in prolo-
In prologo dem non loquitur in Extaſi vt delirans,ſed quod prophetat,liber eſt viſionis Dei go.§.5.&ſ.
Naum. intelligentis vniuerſa. Nam de conſummatione Niniuæ,id eſt,mundi,prophetia ca.58.§.1.&
Amos.3. illa texitur:Quia deus nõ faciet verbum, niſi reuelauerit ſecretum ſuum ad ſeruos §.5
ſuos prophetas. Leo rugiet,quis nõ timebit? Dominus deus locutus eſt, quis non ſ.eo.§.4 ſ
Scda ſcdȩ.q. prophetabit? Sed hoc ſecundum Thomam intelligendũ eſt de omnibus quæ ſunt g̃.in prolo-
171.ar.4.ad neceſſaria ad inſtructionem fidelis populi, ea deus prophetis reuelat: non tamen go.§.1.&.ſ.
.1.cõtra.gẽ. omnia omnibus,ſed quædam vni,quædam alij. Hæc autem omnia operatur vnus ca.29.§.6
154.ante f. atq; idem ſpiritus diuidens ſingulis prout vult. Nam alij per ſpiritum ſanctum da-
1.Cor.12 tur prophetia,alij interpretatio ſermonũ,alij fides in eodem ſpiritu. Ex hoc con-
ſideratur triplex dei donum,vnum reſpectu eorũ quibus ſit reuelatio,alterum eo-
rum qui reuelationes interpretãtur,tertium eorum qui per alios reuelata ac inter-
pretata fideliter credunt.

Deus

ē.in princi. III § Deus itaque dignatur per angelos & prophetas futura mala nobis
prologi, & prænuntiare, quo minus in tribulatiōe deficiamus, vbi flagellum ex improuiso no
ſ.c.31.§.1 bis superueniret: quoniam Christus ait: Hęc locutus sum vobis vt cum venerit ho Iohan.16
ē.eo.§.2 ra, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. Et infra: Cum venerit spiritus san-
ctus, ille arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio, & quę futura sunt
annuntiabit vobis. Hinc apud Birgittam legitur: Spiritus sanctus in propheta- Libro ser-
ſ.c.55.§.5 rum corda illapsus est, secum perducens ex prophetarum labijs illa eloquia quę ad mo.ca.9
correptionem huius mundi erratici voluit diuulgare. Inter quæ hoc eorum cor-
ſ.eo.§.5 dibus influxit, ac ex eorum labijs emanauit, quòd filius dei ex virgine nasceretur, &
ſ.c.2.§.6 animas redimeret. Sic Hieremias auditum audiuit à domino, & legatus ad Gen- Hiere.49
ſ.in prin. cō tes missus est. Illum spiritum sanctum (ait Apostolus) nolite extinguere, prophe- 1.Thess.5
clusionis tias nolite spernere. Ipse autem deus sanctificet vos vt integer spiritus vester sine
ſ.c.26.§.7 querela in aduentu domini seruetur, fidelis est qui vocauit vos, qui etiam faciet,
quia ita loquutus est.

ē.in prolo- IIII § Porro sermo à Propheta nō peribit. Et qui recipit Prophetam in Hiere.8.
go.§.5 nomine Prophetæ, mercedem Prophetę accipiet. Certum equidem atq; indubi- Matth.10
ſ.c.4.§.11 tatum est, futurum esse quicquid deus prædixit, nulla impediente difficultate, nul
la naturæ lege præscribente. Dixit enim angelus Iohanni: Hæc verba, scilicet, re- Apo.22.
uelata, fidelissima sunt & vera, & dominus deus spiritum prophetarum misit an-
ſ.c.2.§..3. gelum suum ostendere seruis suis quæ oportet fieri citò. Ad quem Propheta: Te- Psalm̄.92.
ē.eo.§.2.& stimonia tua credibilia facta sunt nimis. Non obstat quòd opponitur, euersionem
ſ.c.15.§.17 Niniuæ minis indicatam, nō esse subsequutam: quia tempore comminationis Ni Ionæ.3
niuitę digni erāt euersionis plaga, sed deus in ira sua nō solū cōtinuit miseratione, Psalm̄.76
quin postquàm se emendauerint, supplicibus pepercit in illa pœna quam contu- De pœ.dis.1
ſ.c.25.§.10 macibus minabat. Hæc Augustinus: Qui duplicem notat euersionem. Prima est, nouit.21.de
vt homines pro peccatis puniantur, sicut Sodoma. Secunda vt peccata hominum ciui.dei.18.
destruantur per pœnitentiam, sicut Niniuæ, quæ est euersa à malo peccati ad bo & ca.24.&
ſ.c.30.§.6 num pœnitentiæ. Nam deus dicitur mutare suam voluntatem, qui prius videbat lib.22.ca.1
ſ.c.62.§.17. iratus, iam redditur placatus. Nō quod deus mutetur, sed peccatores mutantur, & Gene.9
eum quodammodo mutatum in his, quæ patiuntur, inueniunt: sicut mutatur sol Tho.1.part.
ſ.c.50.§.3 oculis sautiatis, quibus prius mitis, postea vero asper videt, cū tamen in seipso sem q.19.ar.7
ſ.c.11.§.5 per manet idem qui fuit. Sic facies Christi, quàmuis immutabilis, & beatis iocun- Cath.Senē.
dissima appareat, tamen in extremo iudicio reprobis erit horrenda, non defectu ca.39.& c.63
ſ.c.12.§.7& diuinæ maiestatis, sed culpa reproborum. Quemadmodum idem panis est pala-
ſ.c.70.§.10 to sano suauis, sed non sano, pœna.

V § Ad hoc Thomas notabilem adducit distinctionem, dicens: Diuina Augu.teste.
præscientia respicit futura duobus modis. Primo, secundū quod futura sunt in se- scda scdę.q.
ipsis, inquantum ipsa principaliter perspiciuntur, hoc modo futura contingentia 171.art.6.ad
ē.eo.§.3.& sunt determinata ad vnū: sicut est prophetia Esaiæ septimo: Ecce virgo cōcipiet. secundum
ſ.eo.§ 7.& Secundo modo, futura contingentia sunt in causis inferioribus, inquantū deus pui
ſ.c.62.§.1 det ordinem causaꝝ ad effectus: tunc prophetata nō sunt determinata ad vnum,
quin in effectu aliter euenire possint: hoc modo etsi prophetatum aliquando non
eueniat, tamen falsum non subest prophetiæ: cuius mens est quod dispositio cau-
ſ.c.49.§.21. sæ inferioris hoc habet vt effectus prophetizatus eueniat. Eadem autē causa subla
ta, talis effectus vlterius necessario non sequitur. Sic Niniuitæ causam imminen-
tis plagæ, id est, peccata per pœnitentiam deponentes, effectum punitionis euase
ſ.c.30.§.1 runt. Sic Ezechiæ interitus fuit suspensus. Hęc præterea prophetia dicit cōditio- 4.Re.20.&
&.§.6 nata, quæ conditione deficiente non venit adimplenda. Ad præmissa facit Sapien Esa.38
ſ.ca.53.i pri. tis dictum: O q̄ bonus & suauis est dñe spūs tuus in om̄ibus: ideoq; hos qui aberrāt Sapiæ.12
ſ.c.31.§.16 partibus, id est, successiuis pœnis corripit, & de quibus peccant, admones commi
nando & alloqueris per reuelationes, vt relicta malitia credant in te. Illos autem
antiquos scilicet inueteratos Christianos inhabitatores sanctę tuæ terræ quos ex-
horruisti, quoniam odibilia opera tibi faciebant, voluisti perdere à medio sacra-
mento tuo. Simile in Birgitta habetur, quando homines emendauerint peccata, 4.Bir.50
tunc Deus iudicium mitigabit.

Insuper

2.Pet.3 VI § Insuper princeps Apostolorum Petrus futurorum authoritatem sumit
ex prophetijs, nosq́ admonet, vt memores simus verbotum à sanctis prophetis, J.c.57.§.5
2.Pet.1 apostolis, ac à saluatore nostro prolatorum, dicens: Omnis prophetia scripturæ pro-
pria interpretatiõe non fit: non enim voluntate humana allata est aliquãdo prophe
tia, sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti dei homines.
VII § Et sicut prophetę olim de futura erga nos gratia prophetarunt, p- J.c.58.§.4
nuntiantes Christi incarnationem, passionem, & gloriã, sic etiã futura, contra nos g.eo.§.5
Amos.5. iudicia diuina reuelãt. Vnde Amos: Reuelabit (inquit) quasi aqua iudicium & iusti J.eo.§.8.
4.Esd.10 tia quasi torrẽs fortis. Sic altissimus reuelauit Esdræ mysteria multa, eas scilicet vi-
siones supremorum quę faciet deus his qui habitãt sup terrã à nouissimis diebus. Di g.eo.§.1.&
gnus enim fuit, cui deus ostendit tempora nouissima. Ideo angelus ad ipsum Esdrã, J.c.4.§.5
4.Esd.12 ait: Veni tibi ostenderet empus venturæ noctis: audita est enim vox tua apud al- J.c.5 §.4
4.Esd.6. tissimũ: vidit nanq́ fortis deus directionem tuã, & præuidit pudicitiã quã à iuuẽ-
tute tua habuisti, & propter hoc misit me demonstrare tibi hæc omnia. Quæ non
4.Esd.8. omnibus demonstrauit deus, nisi Esdræ & sibi similibus paucis. Quapropter an-
4.Esd.12 gelus ad Esdram, inquit: Scribe ergo omnia ista in libro quæ vidisti, & pone ea in
loco abscondito: docebis ea sapientes de populo tuo, quorum corda scis posse ca-
pere & seruare secreta hæc.

Matth.11. VIII § Cæterum omnes prophetæ veteris testamẽti, & lex vsq́ ad Iohannẽ
Baptistã, postea in nouo testamẽto dñs Iesus, pluribus euãgelij locis, & quidã eius J.c.62.§.1
discipuli in suis canonicis prophetarũt, nõ solum de excursu synagogę, quoad pri g.eo.§.7
mum Christi aduẽtum, sed etiam de futuris calamitatibus ecclesiæ, quoad secundũ J.c.2.§.5
Christi aduentũ. Imò etiã prophetæ multa prędixerunt de aduersitatibus gentiũ,
vt ratione abutentes erudirẽtur flagellis, ac omnes docerent deum cognoscere atq́ J.c.2.§.4.&
timere. Plures propheticas authoritates de euenturis contra nos plagis in quibus- J.c.53.p to.
dam sequentibus capitulis adducam.

IX § Proinde noui & veteris testamenti prophetiæ in codicæ bibliæ cõ- g.in prolo-
tentæ singulariter in Apocalypsi, licet vt plurimũ sint obscuræ, & ad diuersas vias go.§.5
exponibiles, tñ tanq̃ canonicæ sunt certæ, & approbata autoritate fulcitæ vt nega g.eo.§.1.&
Augusti. in ri nequeãt: ideo calamitatũ p easdẽ pphetias reuelatarum pnicios eũet' merito sunt J.c.2. in pri.
epl'a ad Hie- abhorrẽdi. Reuelationes aũt quorundã sanctorum seu deuotorum hominũ nouiter re-
ronymũ, & pertæ nõ omnimodã certitudinem afferũt, quinimò huiuscemodi reuelationes, in-
Tho.1.par. uersis vel fasificatis literis, quoq́ corrumpi vel nomine alterius confingi seu peregri
q.1.arti.8.ad no titulo ascribi possent. Quãdoq́ etiã Satan se transfigurat in angelũ lucis, vt ho
secundum minibus etiam iustis immissiones sub fuco reuelationum faciat, quo eos falsis opi-
2.Cor.11. nionibus extollat ad gloriam reuelationum. Quãdoq́ secundũ glosam in princi-
Thom. scda pio Ezechielis, prophetæ iusti, ob crebrum prophetãdi vsum, ex proprio suo spi
scdę q.10.ar ritu falsa proferunt, dum existimant hoc ipsis ex spiritu sancto prouenire.
ti. secũdo ad X § Propterea Christus præcipit attendere à falsis prophetis. Siquidem J.c.2.§.7
3.glo. ĩ Eze. nonnulli olim prophetæ prophetauerunt in Baal & idola secuti sunt, propheta- J.c.7.§.8. in
Matth.7 bantq́ mendacium ac decipiebant populum, vt is periret vnà cum suis prophetis, fine
Hiere.2.&.3 qui vaticinabantur. Dicitur enim: Væ prophetis insipientibus qui sequuntur spiri J.c.15.§.45.
& c.23.& 27 tum suum, vident vana, & diuinant mendacium. Tales quippe diuinaculi nequi- J.c.2.§.8
Ezech.13 ter agunt populumq́ seducunt. Vnde merito confundunt tanquàm vesani & in-
Mich.3 fideles viri. Quamobrem diligenter est attendendum, an spiritus ex deo sit, an ex
Sopho.3. seipso. Scrutemur igitur ęstimationem & authoritatem nouarum prophetiarum
1.Iohã.4. & reuelationum, de quibus nunc sequitur.

¶ De nouis prophetis ac modernis reuelationibus. Ca. II.

Considerari itaque oportet, alium in veteribus, alium in recentioribus
prophetis modum esse obseruandum. De antiquorum sanctitate & au- g.c.1.§.9.&
Cath. Senẽ. thoritate constat vsqueadeo vt eorum dicta, ceu certa, & approbata &.J.eo.§.2.
ca.89 recipiantur. Quippe anima in charitate dei perfecta, plerunq́ videt,
intelligitq́ absconsa & secreta cœlestia. Vnde spiritu prophetiæ frequenter do-
tatur, agnoscens quæ futura sint, quod tamen humilis anima non debet appetere,
existimãs se indignam tali mẽtis serenitate, alioquin spiritu ambitionis agitaret.

Nulla

Nulla equidē anima in hoc seculo est adeo perfecta, quin amplius in amore quo- Tho.22.c.q
g̃.c.1.in pri. tidie crescere aut decrescere valeat. Hæc ex Catharina Seneñ. Quamobrē nouo 24.art.8
& s.eo.§.9 rum prophetarum reuelationes operæpretium est prius attente perspici, an ve-
s.eo.§.8 teres prophetias sequanť vel declarent, an sint necessariæ, bonæ, ac vtiles seu ædi-
s.c.3.§.3 ficatoriæ, & an ipsi noui prophetæ fuerint sanctæ probatæq́; conuersationis, &
qualem finem fecerint. Spiritus em̄ dei non quiescit, nisi super humilem & tremē Esaiæ.66
tem verba illius. Videns equidem Iesus tribulationes quas passura erat ecclesia, Apo.in p̄lo
quo minus timore deficeremus, disposuit eas reuelari, non solum per seipsum in go Gilberti.
plerisq; Euangeliorum locis, sed etiam per angelos suos sanctis prophetis tam Matth.24
g̃.c.1.per to noui q̃ veteris testamenti, vt supra dictum est. Nonnullis quoq; alijs probatis vi- Marc.13
s.eo.§.3 ris ac mulieribus inferius nominandis futuras calamitates insinuauit idem salua- Lucæ.21
tor noster Iesus Christus. Cuius solius, quantum ad eius humanitatem est, librum
g̃.in prol.§ clausum, & septem sigillis signatum aperire, id est, reuelare ea, quæ disposuit de- Apo.5
5.& s.c.70. us facere in ecclesia militante vsq; in finem seculi. Ipse enim dixit: Ego Iesus mi- Apoc.22
§.5 si angelum meum testificari vobis hæc in ecclesiis, contestor enim omni audien-
ti verba prophetiæ huius libri. Ecce Christus disposuit, tribulatiōes futuras per
angelum reuelari Iohanni, per Iohannem ecclesiæ. De qua quidem reuelatione
Iohannes Apocalypsim condidit.

I § Legitur insuper apud Birgittā, q̃ deus considerans miseriam hominis, 2.Birgitt.17
expulit eum de paradiso, ad terram vsq; propellens, quasi in custodiā & locū ca- Gene.3
ptiuitatis, vbi homo experiretur suam infirmitatē, inobedientiāq; lueret, inibiq; Tho.22.q.
s.ca.15.§.12 subiectus esset influentijs elementatiuis, & periculis inferioribus: postea homo 10.64.art.2
oblitus bonitatis & iustitiæ diuinæ, contempsit dei iudiciū, neq; deum timebat.
Et item: Eorum conscientijs obumbratis miserabilius q̃ in paradiso ceciderunt
s.ca.30.§.10 homines. Idcirco deus suam iustitiā ostendit in diluuio sub Noe, quo timore dei Gene.7
in corda hominū fundebatur. Deinde contra vlteriorē hominū perfidiam, deus
dedit suam legē Mosi, ac verba sua signis & operibus adimpleuit, promittens su-
s.cap.3.§.5 um in gratia aduentum: Quo cōpleto, & facta nostri redemptione, adhuc indu-
rati corde opera & verba Christi obliuioni tradimus, & quasi deridemus.

II. § Vt igitur iustitia dei attendatur, & sæueritas diuini iudicij innotescat,
duxit deus in spiritum suum electas personas, per quas diuinam voluntatem, sen
tentiamq́; suam nobis ostendit, atq; iubet, vt in lucem diuina proferatur iustitia
g̃.eo.in pri. vna cum misericordia. Quam discamus quærere, nobisq́; districto iudicio præ-
g̃.in p̄l.§.5 cauere. Nam licet diuina verba ab æterno scripta sint & certa, quia non transi- Matth.24
s.eo.§.5.& bunt, tamen antequàm operæ complentur, annuntiari solent. Tunc demū sen- Lucæ.21
s.ca.4.§.12 tientur quando ad effectū venerint, hoc est quando operæ reuelabūtur. Idcirco
s.c.36.in prī Christus precibus Mariæ & sanctorū misit mundo verba oris sui ab æterno p̄- 6.Birgit.34
s.ca.4.§.10 scita, quorū sunt duo, videlicet maledictio in induratos, & misericordia in humi-
les. Hinc sancta Maria apud Birgittam ait ad dominum Iesum Christum. Rogo Birgi.ex.50
te vt verba tua, quæ dignatus es ostendere, radicentur in cordibus hominum, &
perficiantur. Ad quam dominus: Verba mea intrare debent in mundum, primo Tho.1.pt.q.
s.ca.35.§.16 in iustitia, vt homo non ex timore, sed vera charitate mihi seruiat, Secundo cum 19.ar.6.& q.
misericordia, vt homo intelligat deum suum, quem negligit esse misericordem. 21.art.4

g̃.ca.1.§.4 III. § Dedit quippe deus Apocalypsim, id est reuelationem secretorū palā Apoc.1.
& s.c.4.§.5 facere seruis suis, quæ oportet fieri cito, & significauit mittens per angelum suū
g̃.e.1.in pri. Iohanni & alijs suis seruis. Quorum dei seruorum Thelosphorus heremita in suo Thelospho-
& s.eo.§.8 tractatu meminit, nominatim Ioachim abbatis, Merlini, Cyrilli, Dandali, Ra- rus.
bani, Rainerij, Vincentij, Francisci, & aliorum, inter quos Methodius martyr Methodius.
s.ca.48.§.2 magnæ est authoritatis, qui in carcere tentus à deo per angelum reuelationē fu-
turi temporis vsq; ad finem huius mundi percepit. Cuius non spernendam men
tionem facit Hieronymus in libro illustrium ecclesiæ scriptorum. Picus autem 12.cōtra As-
g̃.eo.in prī. hunc Parcharensem fuisse asserit, & omnino alium eo cuius Hieronymus memi- trol.t.
nit, pariter & fœminæ sanctæ de tēpestatibus hoc tēpore imminentibus prophe
tarunt, notāter Catharina de Senis, copiosius Birgitta de Suetia, quēadmodum
s.c.3.per to. in sequentibus patebit. Cuius dicta quantæ sint authoritatis, infra videbitur.

IIII § Ante eas circa annum domini. 1170. claruit Hildegardis sanctimo- ſ.ca.14.§.13
Hildegardis nialis monasterij S. Rudberti ordinis Cistercien. quod situm est apud Pingiam ſ.c.6.in pri.
parte secūda in Brabantia, quæ multa, deo inspirante, de futuris ecclesiæ plagis reuelauit. Cu-
lib. diuinoꝝ ius scripta in Treueren. concilio per papam Eugenium approbata sunt inter alia
opeꝝ, c.2.9 dicentis: Cum peccata odii ho[illegible]nerint, tunc
constitutio legis dei diuidetur, & ecclesia quasi vidua concutietur, ac principes, ſ.ca.43.§.7
nobiles, & diuites per suos subditos de locis proprijs expellentur, & de ciuitate ſ.ca.54.§.5
in ciuitatem fugabuntur. Nobilitas quoq; generis eorum ad nihilum deducetur, ſ.ca.26.§.7
& de diuitijs in paupertatem redigentur. Ista omnia tunc fient, cū antiquus ser- & ſ.c.27.§.
pens varietatem morum & vestimentorum in populos sibilabit. Et infra: Ventu 8. in fine
Parte tertia, ea sunt mala guerrarum & belloꝝ victoriæ super populum Christianū propter ſ.ca.28.§.5
lib. reuelati- tyrannidem principum, & cupiditatem prælatorum. Et infra: Cadet'q; populus ſ.c.25.§.4.
onum. Christianus in manu Turcoꝝ & bestiarum. Per quas bestias intelliguntur feroces in fi. & ſ.ca.
Turcæ, aliiuè Sarraceni. Omnes itaq; præscripti noui prophetæ de casibus & fla 41.§.5
gellis futuris reuelauerunt pleraq; varia, sed pene in vnum consonantia, quæ iam ſ.c.45.i pri.
nostris temporibus instant iuxta eorum reuelationes, quibus plures veteres pro- g̃.c.1.in pri.
phetiæ vtriusq; testamenti accōmodantur. Concorditer nanq; insinuant, q̃ in fi ſ.eo.§.9
ne quinti status ecclesiæ, & in decursu sexti status, in quo nunc sumus (vt infra pa ſ.ca.4.§.11.
tebit) ecclesia præsertim latina tantā patietur tribulationē, quantā hactenus non ſ c.14.§.16 p
sit perpessa. Implebuntur enī (secundū Ioachim) scripturæ & prophetiæ crudeli- ſ.c.3.§.6(to
tatem cōminantes. De quibus infra in cap. 31. cū pluribus sequentibus capitulis. ſ.c.31.p tot.
Ephesi.1. V § Equidem illis prophetis dedit deus spiritum sapientiæ & reuelationis ſ.c.5.§.1.
in agnitionem futurorum, vt scirent quæ esset spes vocationis eius. Et si quādoq; ſ.eod.§.9
Tho.1.pte per corporeas demonstrationes factæ sint reuelationes, quia mens humana non
q.1.arc.9 potest capere intelligentiam spiritualium sine aliqua similitudine corporali, ta-
Gala.1. men ijdem sancti viri & mulieres huiusmodi reuelationes non ab homine acce-
perunt, nec didicerunt, sed per reuelationem Iesu Christi, cui placuit vt reuelati-
ones intelligerent, & euangelizarent in gentibus, qui continuo non acquieue-
runt carni & sanguini, sed feruido salutis proximorum amore mysteria futuræ
calamitatis, diuinitus sibi manifestata, mundo patefecerunt. Ad hoc facit, quòd
6.Birg.18 Christus apud Birgittā ait: Licet nō quasi voce corporis loquar, vel verba mea
non aperte audiantur, tamen spiritus meus in electis meis occulta inspiratione
2.Petri.1.& monet eos ad faciendū bona. Et quāuis quandoq; ex eoꝝ scriptis defectus depre g̃.eo.§.2.&
Tho.22.q.10 hendatur, quia nō omnia vel singula sua prænuntiata, eo tempore vel loco, qui- ſ.c.3.§.5
71.ar.1.ad q̃r bus præscripta sunt, perficiuntur, tamē hoc euenit non ex defectu spiritus, sed ex ſ.ca.62.§.13
Vbertin⁹ de incerta opinione humana. Nam secundum Vbertinum: Spiritus sanctus pro- ſ.c.6.§.5
7.statib.c.4 pheticus sæpe tangit mentem alicuius prophetæ ad aliqua generalia futura, & po
Tho.22.q. stea dimittit intellectum humanum negotiari in illis generalibus. In quo quidem
164.ar.6 negotio ex fragilitate humana potest falsa opinio immisceri & error scribi, ob
id tamen primum lumen infusum non censetur esse falsum vel erroneum.
Matth.7 VI § Ergo nemo dubitare debet, calamitates reuelatas esse aliquando futu ſ.c.4.§.1.
2.Coꝝ.11. ras, tametsi operationes prænuntiatæ diuersimode eueniant. Siquidē prophetæ
futuras ærumnas ex instinctu spūs sancti, vel ex reuelatione domini Iesu clara lu g̃.c.1.§.3
ce generaliter prospexerint, eaꝝ tamen euentus, conditiones'q; speciales, ad tem
poꝝ significationes non plene intelligētes, multa sub opinionibus descripserūt,
propterea tamen eoꝝ reuelationes non sunt despiciendæ, neq; negligendæ. ſ.c.5.§.5
VII § Atqui iuxta saluatoris nostri doctrinam attendendū est, à falsis pro-
phetis, qui ad vos veniunt in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi ra- g̃.ca.1.§.10
paces, & à fructibus eorum cognoscendi. Nā eiusmodi pseudoapostoli sunt ope- g̃.c.1.§ 9.&
rarij subdoli transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum, ipse enī Sa- ſ.ca.17.§.1.
2.Thess.2 tanas transfigurat se in angelum lucis. Vnde vlterius inquit apostolus: Qui cha- ſ.ca.12.§.7
Hiere.5.23. ritatem veritatis non receperunt, vt salui fierent, illis mittit deus operationem er
roris, vt credant mendacio, prout tempore Hieremiæ, falsi prophetæ negaue-
runt dominū, & dixerunt: Non est ipse, neq; veniet super vos malū, gladiū & fa- ſ.ca.12.§.1.
mem non videbimus, prophetæ fuerunt in ventum loquuti. Rursus dicebant ad

ſ.ca.15. §.45 populum: Pax erit vobis, non veniet ſuper vos malum, quis enim affuit conſilio Mat. 24
ſ.c.4.§.3 domini, & vidit, ac audiuit ſermonem eius? Sic (teſte ſaluatore) multi pſeudopro
ſ.ca.44.§.6 phetæ ſurrexerunt, & ſeducunt multos, quoniã abundat iniquitas, & refrigeſcet
ſ.c.33.§.4. charitas multorũ. Ad hoc illud Petri: Venient in nouiſſimis diebus in deceptio- 2. Pet. 3
ne illuſores iuxta proprias concupiſcentias ambulantes, dicentes: Vbi eſt promiſſio, aut aduentus Chriſti? latet enim eos q cœli erant prius, & terra de aqua. Apoſtolus igiť nos rogat, vt non cito moueamur à noſtro ſenſu, neq; terreamur 2. Theſſ. 2
quaſi inſtet dies dñi, ne quis nos ſeducat. Quinimò, væ his qui proferunt de corde ſuo, qui ambulant poſt ſpiritum ſuum, qui dicunt, hæc dicit dominus, & dominus non miſit eos. Vnde Chriſtus ad Birgittam: Caue omnino ne vnum verbum de ſpiritu tuo addas ad verba ſpiritus dei. In ſcdo prolog. Matth. Birg. ext. 46 Apo. 22

ß.eo.§.3 VIII § De huiuſcemodi falſorum prophetarum numero ſupra nominati
ß.ca.1.§.10 ſancti non fuerũt, qui diligenter cauerunt, ne quid ex proprio capite diuinarent.
& ſ.c.28.§2 Quod ex eo deprehenditur, qui in omnibus exhibuerunt ſemetipſos ſicut dei mi
& ſ.c.51.§16 niſtros, quoniam vitam ſuam in ſui humiliatione, in multa patientia, in caſtitate, 2. Cor. 6
in ſcientia, in ſpiritu ſancto, in charitate non ficta, in conuerſatione munda, ho-
ß.eo.fi. pri. neſtateq; condigna, in feruore iuſtitiæ, in omni deniq; virtute peregerunt, finem
& ſ.ca.3.§.3 ſuæ vitæ ſanctum adepti, ſuas reuelationes dum viuerent non retractauerũt, ſed
ſ.c.11.§.2 eis firmiter inhæſerunt, ac tandem ſua morte confirmarũt. Nam oſſa ſanctorum Ecci. 48. 49
etiam poſt mortem prophetant: ſiquidem homo mortuus reuixit, cum tetigiſſet 4. Regum. 13
oſſa præmortui Heliſei prophetæ. Et Samſon multo plures interfecit moriens, Iudi. 16
q ante viuos occiderat. Quippe anima viri ſancti enuntiat aliquando vera plus q Ecci. 37
ſeptem circumſpectores, ſedentes in excelſo ad ſpeculandum.

IX § In teſtimonium ira q; & oſtenſionem veritatis prædictarum reuelationum poſt eorundem prophetarum mortem, per ipſos deus cunctipotens crebra miracula fieri conceſſit, eccleſiam ſuam commonendo, vt nonnullos ex dictis nouis prophetis, tanquam dei electos in catalogum ſanctorum ſublimaret.
ß.eo.§.5.& Hinc præſumitur q illi habuerunt influxum ſpiritus ſancti, & luminis ſupernatu
ſ.c.3.§.4.& ralis, ac manifeſtationem certorum futurorum euẽtuum ad noſtri inſtructionẽ,
ſ.c.12.§.7 & emendationem ſpectantium. Nam in omnibus ſuis reuelationibus nil inhone
ſ.eo.infi.& ſtum, vel rationi contrarium, ſed cuncta ſacræ ſcripturæ & fidei catholicæ, ac iu
ſ.c.3.§.1. ri communi conſona ſpiritu prophetico prædixerunt, & euentura nuntiauerũt.
ß.eod.§.4. Enixi enim ſunt per ſanas doctrinas informationes, & reuelationes in præſenti
& ſ.c.3.infi. vitiorum caligine, & tempore periculoſo, homines modo viuentes, & poſteros inſtruere, & ad bene viuendum inducere, ad fugiendum ab ira dei & à ſuo terribili iudicio nobis imminente ex diſtricta eius iuſtitia. Porrò quæ propheticam veritatem attollunt (prout Thomas narrat) ſunt iſta, videlicet cognitio intellectualis, ſeu imaginariæ viſionis, & eiuſdem fidelis denuntiatio, ſequensq; per miracula confirmatio. 22. q. 174. ac ti. 4. & inde veri. ma. 12 ar. 13. & . 14

X § Ergo concluditur q ipſorum reuelationes eis non ex immiſſione dia-
ſ.c.17.§.6.9 boli, ſed diuinitus fuerunt infuſæ. Siquidem diabolus homines deſtruere, & à fi-
ß.eo.§.9.& de ſeducere ſemper conatur. Illi vero ſancti prophetæ conatum ſuum ad dei lau
ſ.c.3.§.8 dem, & ad ædificationem, cautelamq; proximi direxerunt. Cum autem Birgittæ reuelationibus cõmunius q aliorum in ſequentibus vtar, neceſſarium duxi de ipſius Birgittæ ſanctitate & authoritate aliquid in medium eſſe afferendum.

¶ De ſanctitate & authoritate Birgittæ. Cap. III

ſ.eo.§.7 FVtura prænoſcendi & reuelandi munus fœminis præ maribus eſſe datũ, Henricus de Haſſia arbitratur, quia deus infirma eligere conſueuit ad cõfutandum fortia. Sic philoſophos ſupernam veritatem celauit, & fœminis aliquando communicauit. Mirandula quoq; inquit: Fœminæ ſunt humidioris naturæ, vt in eas rerum ſpecies impenſius fluant. Sunt præterea anxiæ & plerunq; voti cupidæ. Qua de re crebriores illis reuelationes fiunt, tametſi ipſæ credulæ interdum delirant, & facilius falluntur. 1. Cor. 1. Picus de prænotione li. 9 c. 2. 4. 6

I § Birgittæ vero reuelationes diuinorum eloquiorum ſimilitudinem & imitationem ſacrarum ſcripturarum præ ſe ferunt, humanæq; rationi & pruden

tiæ conueniunt, suadent enim pœnitētiam, & vitæ emendationem, ac futura do ꝟ.c.2.§.9 &
cent præcauere pericula quæ eidē reuelata sunt gratia vtilitatis Christianæ reip. ſ.c.4.in pri.
Ipsius nanq; reuelationes, mores hominū & diuinum cultum potissimè concer- & ſ.c.31.§ 15
nunt. Non refert, ꝙ sint insulsæ, & minus elegantes, rudiq; stilo prolatæ ex con-
ditione scilicet illiteratæ, & vetulæ fœminæ, hoc easdē reuelationes potius cōfir-
mat, q̄ infirmat. Meliores eñ sunt sermones veri, q̄ diserti. Nam si reuelationes Di.39. sed ſo
falsæ, aut fictæ, aut alias ex dæmone essent, proculdubio tersis verbis, venustiori- ꝟ.i prol.§ 3
q; elegantia æditæ fuissent, qm̃ mendacia & figmenta poetico stilo, & superba di & ſ.c.15 § 37
sertiōe proferri cōsueuerūt, quo auidiꝰ legant, atq; facilius credant. Dæmones eñ ſ.eo.§.8
Birg.ext.72 qui mala suadēt, & vitia docēt, per mundanā eloquentiā lucē veritatis obumbra ꝟ.c.2.§.9
Vide Anth. re satagūt. Botuidus itaq; Birgittæ mulieri sanctæ à deo impetrauit grām dei, vt
3.pt. sui hist videret, audiret & sentiret spūalia, & ꝙ eius animā spūs dei inflammaret.
ti.24. ca. 11. II § De ea Alphonsus in prologo, quē scripsit in volumine reuelationum
per totum ipsius Birgittæ, narrat ꝙ fuit illustris dña Suetiæ, decus omniū fœminarꝫ, quę per
3.Birgitt.31. diuersa climata orbis, ex præcepto diuino diffudit verba & monita dei diuinitus
4.Bigit.100 ei reuelata. Eā quidē deus ecclesiæ militāti in solatium & reformationē destina-
Sil'r Dio. ad uit. Qui dignatus mederi hoīes, eis sua verba p̄ Birgittā misit in mundū, quæ fuit ſ.c.4.in pri
Thimo. de quasi phistula spūs sancti, per quā ipse dulcē sonaret sonū ad honorē dei & vtilita
pau. scri. tem hominū. Iusti fuerūt oēs eius sermones, in quibus nō est prauū quid, neq; per-
Prouer.8 uersum. Propterea Chrūs de ipsius Birgittæ p̄nosticationibus cuidā archiepisco
Birg.ext.51. po p̄cepit, dicēs: Assume verba mea, quæ recentia non putrida sunt, sanam & re-
ctam fidem sapiunt, digna & abilia sunt auro diuino, ducunt ab amore mundi ad
amorem dei, de inferni via ad cœli celsitudinem.
III § Birgitta aūt fuit humilima, sub obedientia viuens, cuius mens in ex-
tasim rapta, sensit dulcedinem amoris diuini, tandem finem sanctum fecit & ob ꝟ.c.2.§.8
frequentiam miraculorum per Bonifaciū nonū, Martinūq; quintum canoniza- In bulla ca-
ta, & in sanctorꝫ catalogo est relata. In quorū pontificum bullis exprimitur quo- nonizatiōis
modo Birgitta per gratiā spūs sancti promeruit spū prophetico multa prædice- ſ.eo.§.5
re, quorꝫ nonnulla eo tūc effectu completa fuere, prout in eius reuelationū volu- ꝟ.in prol.§
Birg.ext.116 mine plenissime describitur. Talem canonizationē Christus Birgittæ præosten- 6. & ſ.ca.4
dit, dicens: Anima tua sic imprimetur spiritui sancto, vt post mortem tuam dice- §.11.
tur à multis. Ecce iam videmus ꝙ spūs sanctus cum illa erat. Ideo nemo dubitare
debet ipsius Birgittæ reuelationibus & monitis esse standum atq; credendum, si-
cuti Alphonsus per multa argumenta in præfato prologo plene deducit & suffi-
cienter probat. Eius equidem nonnullæ reuelationes iam ad effectum sunt dedu,
ctæ, vt patebit inferius de Cypris, Græcis, & nonnullis aliis. Profecto tanta futu
rorꝫ lux in pectore cōntagioso effulsisse non est credibile, qm̃ spiritus dei discipli ſ.c.45 § 10.11
Sap.1.in pri. næ effugit fictum, ac non requiescit, nisi super quietum, & humilem, trementem ꝟ.c.2.in pri
Esaiæ.66 sermones domini. Quare ipsa Birgitta omni sanctitatis præconio extollenda & ſ.eo.§.7
eiusq; prophetica scripta in pretio magno sunt habenda. & ſ.c.30 § 13
IIII § Ad maiorē deniq; fidē, ꝙ verba dei Birgittæ reuelata vera sint, & à
syncera fide nō discrepent, annotari possunt plura verba per Christū, & sanctos
eius expressa, & in reuelatiōibus Birgittæ cōprehensa, prout aliqua hic subsequū-
1.Birg.2 tur. In primis dñs Iesus ad Birgittā inqt: Ego elegi te mihi in sponsam, vt osten-
2.Bir.10 dā tibi secreta mea, qa mihi sic placuit. Et infra: Ego aperui tibi oculos spūales, ꝟ.c.2.§.9
2.Bir.15 vt videas spūalia: aperui aures, vt audias quæ spūs sunt. Item talia loquor & tanta ſ.eo.§.6
ostēdi tibi, nō propter te solā, sed propter aliorꝫ eruditionē & salutē. Et infra: Mi
hi placuit eligi te Birgittā in spm̃ meū, qui de insipiētibus facio sapiētes, de pecca
toribus iustos, ideo humilia te in oībus, & nō turberis, nisi de peccatis tuis. Itē pla
3.Birg.5 cuit deo propter misericordiā suā, & suorꝫ amicorꝫ petitionē, vocare Birgittā in
spm̃ sanctum, ad videndum, audiendum, & intelligendum spūaliter ad hoc, vt ea
quæ audierit in spiritu, debeat aliis reuelare secundum dei voluntatem.
V § Iterꝫ Christus ad Birgittā: Tu es vas meū propriū, quod implebo. Spi
4.Bir.77 ritus meus monstrabit tibi quid loquaris, intrepide debes dicere quod tibi man- ſ.ca.32.§.9.
4.Bir.143 dauero. Et infra: Ego loquor cū muliere verba mirabilia ad animarꝫ salutem & in fi.
vtilitatē

vtilitatem vt mali emendentur, boniq́ meliores fiant. Idem ad Birgittā: Clamo
verba mea, quæ tu in spūali visione audis. Et infra: Si verba ista venerint de spū 5. reuelatiōe
tuo, vel de spū huius mundi, merito tibi esset formidandū, sed quia sunt de spiritu 11. & c. 12
meo, quē habuerūt prophetæ sancti, ideo nō est tibi timendū. Birgitta ad Chri- 6. Birg. 52
8. eo. §. 3 stū: O dulcissime deus, mirabile est q̄ soporas corpus meū spūali sopore, & tunc
excitas animā meā ad videndum, audiendum, & sentiendū spiritualia. Cui Chri
1. c. 32. §. 9 stus: Misi verba mea seruitoribus meis per te, quæ es vas meū quod implere & ex
1. c. 15. § 33 & haurire volo ad velle meū, spiritus sanctus docebit te quo ibis, & quid loquaris,
1. ca. 32. §. 9. ideo loquere intrepide quæ iubeo, q̄a nullus cōtra me valebit. Et infra: Nunc q̄a
in fi. impietas & superbia inualescit, & passio mea quasi neglecta est, ideo p̄ te misi ver 6. Bir. 67
8. c. 2. § 1. & ba oris mei mundo, quæ quicūq́ audierint & sequuti fuerint, felices erunt. Et in- 6. Bir. 101
1. c. 4. 1. in fra: Ea quæ à me audieris, scribe & mitte ad amicos meos, vt illa seminēt inter gē-
prin. concl. tes, si forte cognoscere velint ingratitudinē suā & patientiā meā, quia ego deus
1. c. 32. in pri surgere volo, & ostēdere gētibus iustitiā & charitatē meā. Et infra: Tu quæ spūa- 8. Bir. 55
1. c. 18. §. 1. lia vides, nō ideo silere debes, quia vituperaris, nec ideo loqui quia laudaris, nec ti
8. c. 2. §. 5 mere debes q̄ verba mea cōtemnuntur, & nō statim perficiunt, nā illū qui me cō
8. c. 2. §. 6 temnit, iudicat iustitia, qui vero obedit, remunerat misericordia.

1. c. 33. in pri VI § Cæterū q̄ pauci recipiunt & credūt verba cœlestia diuinitus Birgittæ 8. Bir. 48
1. ca. 34. §. 4 data, hoc nō est culpa dei, sed hominū, qui volūt dimittere frigus mētis suę. Nam
8. ca. 2. §. 4 etiā verba euangelica nō sunt cōpleta cū primis regibus illius tēporis, sed adhuc
& 1. c. 4. §. 1 veniēt tēpora quibus cōplebunt. Labora igit̄ tu (ait Chrūs ad Birgittā) & coope- Birg. reg. 31.
8. eo. §. 2 rare quantū poteris, ego aūt perficiā, dū mihi placuerit. Et infra: Nō loquor pro- Bir. ext. 47
pter te solā, sed propter salutē oīm Christianorū. Audi igit̄ quæ loquor: Tu quidē
eris spōsa mea & canale meū, audies & videbis spūalia & secreta cœlestia, & spūs
meus remanebit tecū vsq́ ad mortem. Possent præterea plura alia Christi elo-
quia & responsa, ad hunc passum facientia induci, quæ sparsim in volumine reue
lationum Birgittæ continentur, ad quæ lectorem remitto.

VII § Cur vero Birgittæ fœminæ fragili & literarū experti, non aūt alicui
viro prudēti? Aut cur in lingua vulgari paucis nota, & nō in latina oībus cōmuni
factæ sunt reuelatiōes? Desuper Christus respondit: Multi prophetæ per inter- Bir. extr. 46
pretē verba spūs dei protulerunt. Sic tibi Birgittæ, tanq̄ instrumento nouo ostē
8. eo. §. 3 dere volo noua & vetera, vt superbi humilientur, & humiles glorificentur. Nam Mat. 11.
8. eo. in pri. sæpe deus abscondit secreta à sapientibus & prudentibus, & reuelat ea paruulis Iacobi. 4
& 1. c. 10. §. 2 & humilibus, quibus dat gratiā resistendi superbis, quia sic fuit placitū ante dn̄m, 1. Corī. 1.
1. c. 10. §. 2 qui elegit infirma mūdi vt cōfundat fortia. Equidē Birgitta fuit mulier corpore
1. c. 25. §. 3 gracilis, ideo eius sermo cōtemptibilis ab his, scilicet qui eiusmodi sunt. Ipsa vero 2. Corī. 10
nō gloriabatur, nisi secundū mensurā regulæ qua mēsus est ei deus mensurā per-
tingēdi vsq́ ad nos. Quamobrē huius Birgittæ prophetica scripta ob sexus fra-
gilitatē nemo aspernetur. Liquet nanq́ dei filium non de virili, quanq̄ digniori Mar. 16
sexu, sed de muliebri hūanā assumere naturā, suāq́ resurrectionē mulieribus pri- Tho. pt. 3. q
mitus reuelare, vt eundē sexum dignificaret, & à quo prima venerat maledictio, 31. ar. 4. & q.
ab eo etiam inciperet, manifesteturq́ benedictio. 55. ar. 1. ad. 3.

VIII § Simil'r spū prophetico dotata fuit Catharina Senensis, cui in raptu
seu extasi iacenti deus collocutus est, vnde ipsa multa occultissima reuelabat, imò De hac Ant.
etiā diuina p̄scrutabat̄ arcana, q̄ licet lingua mortalis effari nequeat, th̄ ea, inquan 3. pt. suę hist
8. c. 2. in fin. tū decuit, ipsa Catharina praxi muliebri & vernacula lingua p̄ modū dialogi ad ti. 23. ca. 14
ædificationē Chrīfideliū humiliter ædidit, q̄ postea vnà cū quibusdā orationibus per tot.
eius cōfessor in leue dicēdi genus trāstulit. Neminē aūt terreat, seu fastidio amo-
8. 1 prol. §. 3 ueat, à credēdo reuelatiōibus Catharinæ inferior latino eloquio oratiōis stilus, il
& 1. c. 18. § 4 linc em̄ rerū decor, & aīarū honor, nō verborū color expetēdus est, nec ob sermo
nis infantiā rōnis elegātia cōtemni debet. Oīs equidē ipsius Catharinę sermo est Ca. Sen̄. c. 36
de moribus, de religiōe, de amore dei & proximi, & de reformatiōe ecclesiæ. Vn
8. eo. §. 1. & de apud eandē inquit oīpotēs: Linguas spūs sanctus erudit, vt annūtiēt veritatē
1. c. 12 §. 4 & in bonū seruorū dei, malignus vero spūs instruit, disertasq́ facit linguas in malū
1. c. 33. §. 7 seruorū suorū. Minime igit̄ dubito credere p̄īs dictis & reuelatiōibus Senēsis Ca

 tharinę

tharinæ,q̃ olim in tertis vitã duxit angelicã,& nunc in cœlis cũ angelis triũphat.
Esaiæ.8. IX § Multæ insup aliæ mulieres olim fuerũt ꝑditæ spũ prophetico,vt Sybil ʃ.ca.17.§.16
Exod.15 læ.Nã & magnus propheta Esaias accessit ad prophetissam.Itẽ Maria soror A-
1.Reg.1. aron fuit prophetissa ad annũtiandũ iudicia diuina.Similiter Anna Samuelis ma
Lucç.1.2. ter,& Elisabeth mater Iohãnis,& Anna prophetissa filia Phanuel. Philippus q̃-
Acto.21. q̧,vnus ex septẽ diaconibus,habuit quatuor filias virgines prophetantes.
X § A sapiẽtissimo itaq̧ deo multa in primis Birgittæ reuelata sunt,& ꝑ eã
nobis nuntiata de quadã tribulatiõe vẽtura sup totũ mundũ, præsertim aduersus
Christianitatẽ,cui pleræq̧ aliæ nouæ ac veteres prophetiæ correspõdẽt, asseren ǧ.c.2.§.9
tes nostris tp̄ibus magnã appropinquare calamitatẽ.Quare de talismodi calami-
tatis appropinquatione in sequẽti capitulo aliqua prophetica præconia notabo.
¶ De appropinquatione calamitatis diu prophetizatæ. Cap. IIII.
Cath.Sen.c. POstq̃ in nr̃a prosp̄itate & solatio à morbo pc̄tõꝝ resurgere nõ curamus,
94.& ǧ.c.3. deus optimus & ꝑfectus medicus,collirio aduersitatũ & igne tribulatio-
§.2 & ʃ.c.14 nũ curabit vulnera nr̃a.Vnde relicta est in ecclesia solitudo,& calamitas Esaiæ.24
§.14.& ʃ.c. opprimet portas,ꝑnotæ em̃ prophetiæ scriptæ sunt ad correptionem ǧ.c.3.§.1
56.§.3.Deu. nostrã,in q̃s fines seculoꝝ deuenerũt.Nã iuxta est dies ꝑditionis,& adesse festinãt 1.Cor.10
32. Rom.13 tẽpora,& iudicabit dñs populũ suũ.Hora est em̃ iã nos à somno surgere,qa iã no ʃ.eo.§.1.2 &
1.Iohan.2 uissima hora est.Quippe Antichristus venit,siquidẽ multi sunt Antichr̃i.i.eccle ʃ.c.27.§.5 &
Luc.22.24 siæ & clero cõtrarij.Vnde scimus,qa nouissima hora est,& hęc est hora nostra & ʃ.in fi.cõclu
1.Petri.4 potestas tenebraꝝ,nã aduesperascit,& ĩclinata est iã dies,& oĩm finis appropin ʃ.ca.34.§.4
Naum.1. quat.Cõpleti sunt dies nr̃i,qa venit finis noster,& deus nõ adijciet vltra vt per- & ʃ.c.57.§ 2
Amos.8 trãseat nos.Idcirco angelus clamat ad nos modernos Chr̃ianos,dicens:Timete ʃ.ca.19.§.17
Apo.14 dñm,& date ei honorẽ,[illegible] hora iudicij [illegible] terræ.
Ezech.7 I § Certe instat modo finis tp̄is,de q̃ scripsit Ezechiel,inquiẽs:Venit finis ʃ.ca.34.§.9
sup quatuor plagas terræ,nũc finis sup te,& mittã furorẽ meũ in te,& iudicabo in fi.
te iuxta vias tuas,& ponã cõtra te oẽs abominatiões tuas,& nõ parcet oculus me
us sup te,& nõ miserebor,afflictio ecce venit,finis venit,venit tẽpus,prope ẽ dies ǧ.eo.in pri.
Ezech.12 occisiõis.Nũc de ꝑpinq̃ effundã irã meã sup te,& cõplebo furorẽ meũ in te.Qui & ʃ.c.19.§17
emit nõ lætet,& q vẽdit nõ lugeat,qa ira sup omnẽ populũ eius.Et infra:Appro ʃ.eo.§.2.3
pinquauerũt dies,& sermo oĩs visiõis.i.reuelatiõis,nõ em̃ erit vltra oĩs visio cassa, ǧ.c.2.§.6 &
neq̧ diuinatio ambigua,nõ prolõgabit amplius,sed ĩ diebus vr̃is domus exaspe ʃ.eo.§.6.
Ezech.30 rãs.Verbũ q̃d locutus fuero,cõplebit dicit dñs deus.Et infra:Vlulate væ væ diei, ǧ.c.3.§.5 &
qa iuxta est dies,& appropinquabit dies dñi,dies nubis,tẽpus gẽtiũ erit,& veni- ʃ.eo.§.11.
Iohel.3 II § Rursus deus apud Iohel inuehit cõtra nos his verbis:Et (et gladius. ǧ.eo.in pri.
si vlciscimini vos cõtra me,cito velociter reddã vicissitudinẽ vobis sup caput ve ǧ.c.2.§.3 &
Esaiæ.13 strũ,quia iuxta est dies dñi in valle cõcisionis.Itẽ Esaias:Vlulate qa prope est di- ʃ.eo.§.7.&
es dñi,quia vastitas à dño veniet.Ecce dies dñi veniet crudelis,& indignationis ǧ.eo.in pri.
Hiere.6 plenus,& iræ furorisq̧ ad ponendã terrã in solitudinẽ,& peccatores eius conte ǧ.eo.§.1.&
Osee.9 rẽdos de ea.Itẽ Hieremias:Luctũ vnigeniti fac tibi planctũ amaꝝ,quia repente ʃ.in pri.cõ.
veniet vastator sup vos.Itẽ in Osee:Venerunt dies visitationis,venerũt dies re- ʃ.ca.41.§.1.
tributionis,profunde peccauerunt,sicut in diebus Gabaa,recordabit iniquitatis
Iohel.2 eoꝝ,& visitabit peccata eoꝝ.Itẽ Iohel:Cõturbent oẽs habitatores terræ,qa dies ǧ.eo.in pri.
veniet dñi,quia prope est dies tenebraꝝ & caliginis,dies nubis & turbinis.Simi & ʃ.c.53.§.5
Abdiæ.1. lis nõ fuit ei à principio,& post eũ nõ erit vsq̧ in annos generatiõis.Itẽ Abdias:
Sopho.1. Iuxta est dies dñi sup omnes gentes.Et Sophonias:Iuxta est dies dñi magnus,iu
Mat.3 xta est & velox nimis.Vox diei domini amara,tribulabitur ibi fortis.
Luc.3 III § De hac ira dei iam nobis imminente videtur Iohannes dicere:Proge ʃ.c.54.§.3
nies viperarum,quis demonstrabit vobis fugere à ventura ira?facite ergo fructus ʃ.ca.17.§.31
dignos pœnitẽtiæ,iam enim securis ad radicem arborum posita est.Accõmoda ǧ.in pro.§.1
Mat.24 tur ad hoc Danielis reuelatio,q̃ à longe facta est de calamitate nunc imminen-
Daniel.8.9 te.Ad quam reuelationem Christus discipulos,de fine seculi interrogantes,re-
misit,vbi Gabriel ad Danielẽ ait:In tempore finis complebitur visio.Ego ostẽ- ǧ.eo.§.1.&
dam tibi quæ futura sunt in nouissimo maledictionis,quoniam habet tempus fi- ʃ.c.7.§.7
nem suum.Tu ergo visionem signa,quia post multos dies erit.Deinde Daniel
pro

pro liberatione populi orantis, angelus declarauit ſuæ orationis exauditionem,
& populi liberationem, dicens: Septuaginta hebdomadæ abbreuiatæ ſunt ſuper
populum, ſcilicet Chriſtianum & ſuper vrbem ſanctam. ſ. eccleſiam, vt conſume
tur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleaт iniquitas, & adducaт iuſti-
ĝ.c.2.§.7 et tia ſempiterna, & impleatur viſio, & prophetia, & vngatur ſanctus ſanctorum, id ē,
ſ.eo.§.7 Ieſus debite colatur, & recuperet ſtatus eccleſiaſticus. Ecce hic denotat ſecundum
ſ.c.61.§.8 Chriſti aduentum: Sed interim, hoc eſt, noſtro iam ſeculo, anteq̄ fiat prædicta li-
beratio, inualeſcet ingens calamitas. Nam Gabriel ſubiungit: Veniet tempus qua Danie.12
le non fuit ab eo ex quo gentes eſſe cœperunt, vſq; ad tempus ſtatutum clauſi ſunt
ſ.c.63. ī pri. ſignatiq; ſermones, vſq; ad præfinitum tempus.
ſ.eo.§.6. IIII § Inſuper Apoſtolus vas electionis futurorum præſcius inquit: Quod Hebræ.8.
antiquatur & ſeneſcit propè interitum eſt. Hinc Aſa rex Iuda, in tempore ſene- 3.Re.14.et 15
ctutis ſuæ doluit pedes, & interijt. Item oculi patriarchæ Iacob, & Achiæ prophe Gene.48
tæ caligauerunt præ nimia ſenectute, figurando noſtrarum virtutum deſtitutio-
nem, & noſtri interitus ſubſecutionem, ſeneſcente mundo. Quocirca Dauid in ty-
po eccleſiæ ad dominum orat: Ne proijcias me in tempore ſenectutis, cum defece Pſalm.70
rit virtus mea. Nos quippe ſumus modo in vltima ſeculi ætate quaſi in ſenectute:
Appropinquante igitur huius ſeculi termino, prope eſt humanarum rerum ſtatū
in deterius mutari. Præterea matrem noſtram eccleſiam, quaſi iam ſenuerit, in ſuis
ĝ.c.3.§.3.& præceptis & cerimonijs contemnimus. De qua ſcribitur: Ecce tu ſenuiſti, & filij Prouer.23
ſ.eo.§.9.& tui non ambulant in vijs tuis. Sequitur neceſſarium eſſe, noſtra nequitia inualeſcē 1.Regū.8
ſ.c.61.§.3 te & inueterata, nos aliquando prolabi.
ĝ.c.1.§.2.et V § Et licet ſupra nominati prophetæ de piorum hoīm peruerſitate, ac de certa
ſ.c.14.§.12. rum ciuitatū & regionū euerſione locuti ſunt, tñ eorum pronoſtica, ob æqualitatem
ſ.c.58.§.8 pctōrum, ad nr̄a iam tpa typice referunт. Nā his tpibus iniqtas & malitia vſq; ad
ſ.c.16.§.4 ſummū gradū creuit. Iuſtitia eñ rareſcit, religio periit: Impietas, auaritia, libido,
ſ.c.28.§.8 cæteraq; cupiditas crebreſcit, Iuſti ſunt præda ſceleratis, ac diuexantur vndiq; ab
iniuſtis, ſoli mali ſunt opulenti, boni vero oñibus cōtumelijs expoſiti, atq; egeſta Hiere.12
ſ.c.14.§.6 te cōficiunт. ~~Confundit oīe ius, et leges penitus interierūt~~: Dat veniā coruis, ve Iuuenalis
ſ.c.40.§.2 xat cēſura colūbas, Oia vi & audacia poſſidenт, nō fides in hoībus, nō pax, nō hu- Oſee.4
manitas. nō pudor, nō veritas eſt, & ita neq; ſecuritas, neq; regimē, neq; requies à
ſ.c.68.§.1 malis vlla. Mō nēpe totius Alemaniæ nobilitas tumultuaт: oīs deniq; terra concu-
tiт, fremēt vbiq; bella, oēs gētes ſunt in armis, & Chr̄iani ſeinuicē oppugnāт, ciui
ſ.c.24.§.8 tates principesq; Imp. Ro. iā inter ſe p̄liant. Quę ſingula ſunt ſigna futurę atq; in-
ĝ.c.1.§.7.& dubitatę nr̄æ calamitatis. Gladi⁹ igiт pagrabit orbē, metēs oia, & tanq̄ meſſem cō- ĝ.eo.§.1.&
ſ.c.17.§.23 VI § Cæterum Eſdras de p̄nti tpe ſcripſit hęc verba. Seculū p- (cta p̄ternēs. ſ.eo.§.6.&
ĝ.eo.§.4.& didit iuuētutē ſuā & tpa appropinquāt ſeneſcere, nā quantū inualidū fiet ſeculū à ſ.c.11.§.1.
ſ.c.9.§.5 ſenectute, tm̄ multiplicabunт ſup in habitātes mala, p̄longauit eñ ſe magis veri- 4.Eſdræ.14
ſ.c.27.§.5 tas, & appropinquit mēdaciū. Iā eñ feſtinat venire quā vidiſti viſionē. Et īfra: Vę 4.Eſdræ.15
ĝ.eo.§.5 ſeculo, & q habitāt in eo, qa appropinquit gladius & cōtritio eorum, & exurget gēs
ſ.c.28.§.9 ſup gentē ad pugnā. Væ eis q peccāt, & nō obſeruāt mādata mea, dicit dn̄s, nō par
ſ.c.29.§.9 cam illis. Iā eñ venerūt ſup orbē mala, & manebitis in illis, nō eñ liberauit vos de
ĝ. in prolo. us propter q̄d peccaſtis in eū. Ecce viſio horribilis, & facies illius ab oriēte. Ex hoc
§.7.& ſ.eo. patet q̄ eccleſia occidētalis patieт calamitatē à Turcis, q cōtra eā ab oriēte veniūt. 4.Eſdræ.16
§.13 Sequiт in Eſdra: Ecce appropinquāt mala, & non tardant, nō morabunт mala ad ĝ.eo.§.1.&
ſ.c.49.§.13. prodeūdum ſup terram, & ſeculum gemet, & dolores circūtenebunt illud. ſ.c.16. ī pri.
VII § Ad hoc facit, q̄ dn̄s Ieſus in Apocal. plagas cito futuras eſſe, ac ſeip̄m Apo.1.&.2.
ĝ.eo.§.2.& velociter venturum crebro affirmat. Ap̄lus quoq; ait: Adhuc modicū qui vēturus eſt & c.3.&.22.
ſ.c.7. in prī. veniet, & non tardabit. Apud Birgittā deniq; reperiē Chriſtus multoties dixiſſe: Hebræ.10
verba mea citius complebunт. Et iam appropinquat tempus irę. Idem inſuper in- 6.Birg.33.&
quit: Inimici mei appropinquant iam ad iudicium, & non eſt diſtantia inter vos ca.96.
plus q̄ ad duos pedes. Vnus pes eſt remuneratio bonorum operum, quæ pro deo 4.Bir.96
fecerunt; alter pes eſt completio malitiæ eorum: dicitur enim quando aliqua res
ĝ.eo.§.2.& eſt plena tūc crepat. Væ eis, quia niſi ſe emendauerint, perditio eorum iam appro-
ſ.c.7.§.7 pinquat: Quoniam tribulatio proxima eſt. Et aduentus domini appropinqua- Pſalm.21

bit. Ecce iudex ante ianuam assistit, dñs enim non tardat promissionem suã, sed in ꝭ.eo.§.3.&
Iaco.5 proximo est ille qui in fine seculi adueniet, & dominator statim veniet. ſ.eo.§.11
2.Pet.3 VIII § Plures de calamitate nobis propinqua authoritates adducẽdas ob-
Vincentius mitto. Illud tñ prȩterire nolo, quòd Vincentius infert de statua Nabuchodonoso-
de fi. mun. ris, cuius vltima pars erat ferrea & lutea, inde argumentũ sumens ꝙ statua ecclesiȩ ſ.c.24.in fi.
Daniel.2 nunc tpis, in quo iam sumus, in pede consistens, facta est ferrea & lutea, significat ſ.c.30.§.10.
plagã ignis & malleoꝶ quibus ferrũ domat repente infligendã Christianitati, cu ſ.c.11.§.3
ius statua in capite, id est in primitiua ecclesia fuit aurea, id est, ardore charitatis ful ſ.c.14.§.1
cita: nunc descendit ad ferrũ durũ & frigidũ erga deũ & proximũ, ac ad lutũ, id est ſ.c.27.§.1
ad fȩces pctõrum carnalium, à quibus liberari minimè curamus, neq; altissimũ in-
Psalm̃.39 uocamus cum Propheta dicente: Educ me de luto fȩcis. Et iteꝶ: Eripe me de lu-
Psalm̃.68 to, vt non infigar. Deus igit, qui dicit: Cum accepero tempus, ego iustitias iudica
Psalm̃.74 bo, in breui excitabit iram suam in Christianos validam. ſ.c.34.§.4
Thelospho rus. IX § Præterea Thelosphorus meminit cuiusdã sancti heremitȩ, q formidã
dum nimiꝶ fore censet, propter malitiã pñtis tpis, ꝙ irata diuina maiestas neque-
Ephe.5 at vltra nostras tolerare iniqtates, sed mittat sup nos irã indignatiõis suæ, qm̃ dies ſ.c.5.§.4
1.Iohan.5 mali sunt, & mũdus totus immũdus est, & in maligno positus, terraq́; repleta iniq
Psalm̃.13 tate, & non est qui faciat bonũ, nõ est vsq; ad vnũ, sed oẽs declinauerũt & elonga-
Vbertinus uerunt se à semita mandatorum dei, atq; inutiles facti sunt. Hinc Vbertinus con- ſ.c.27.§.3
ijcit: Quia Iesus Christus à clero & populo multipliciter iam vilificatur, & despici ꝭ.eo.§.4&
tur, ecclesiaq; cõtemnit: ideo magna nos expectãt his tpibus q modo à ducẽtis an ſ.c.14.§.11
nis hactenus sumus in initio sexti status ecclesiæ, & submergimur in fæcibus quin ſ.c.46.§.4.
ti status. In cuius fine dignitas ecclesiastica supprimetur. in princ.
X § Extremȩ itaq; timendũ est, ne tam abhorrendũ tempus nobis eueniat, ſ.c.6.§.2
ꝙ nulli hoĩm sit vita iocunda, euertent ciuitates funditus, atq; intereãt, non solum
ferro & igne. Verũ etiã terræmotibus assiduis alluuiõibusq; aquaꝶ, prout moder ſ.c.52.ĩ pri.
nis tpibus factũ esse sæpius experti sumus. Fame quoq; crebra pestilẽtia, malo seu ſ.c.31.§.5.
vlcere gallico, alijs ve morbis, qbus humana consilia obstare nequeunt tanq̃ ex vi
tio aeris corrupti prouenientibus: importunis ꝑterea imbribus & alluuionibus, ali-
qñ ariditate aut æstu, nunc frigore plecti sumus solito acerbius, atq; indies magis ꝭ.c.2.§.1.et
Gene.3 plectemur. Nec terra à deo maledicta ob pctã hoĩm dabit fructũ suũ. Elementum ſ.c.23.§.8&
aũt aquȩ primȩuã dei bñdictionẽ retinẽs, in nr̃i suppliciũ inundabit. Propterea de ſ.c.52.§.12
ficiẽt, nõ solũ hoĩes, sed etiã quadrupedes in terra, volucres in aere, pisces in aqua, ſ.c.34.ĩ pri.
quo minus eis hoĩes frui valeãt. Hoc tñ nemo sic crude intelligat, quasi velim gene &ſ.c.52.§.1
ralem terrȩ absumptionẽ aquis diluuij astruere. Nobiscũ em̃ pactus est creator no
Gene.9 ster inquiẽs: Neq; erit deinceps diluuiũ dissipãs omnẽ terrã. Sed de aliquaꝶ eccle ꝭ.in plo.§.
siæ religionum subuersione accipiat, in quibus hodie potior similitudo ad culpam 1.& ſ.c.34.§
pristini status generalis diluuij inuenitur. 5.&.ſ.ca.53.
XI § Homines quippe in ecclesiæ regionibus, terrore & prodigijs confun- §.3.
Matth.16 dent, nõ solũ in seipsis, verũ etiã in iumẽtis sibi subiectis, quõ em̃ implerent scriptu ꝭ.eo.§.1.&
Philip.4 ræ, si prædicta non euenirent, q sic oportet fieri. Ergo modestia nostra nota sit ſ.eo.§.12.&
om̃ibus hominibus, dñs em̃ propè ẽ, aperiamus oculos, referamus aures, ne nobis ſ.c.32.§.18
lætifer somnus obrepat. Nam ex supradictis & infradicẽdis prophetijs reuelatio ꝭ.c.1.&2 &
nibus & ꝑnosticatõibus concludit, peccatis nostris exigẽtibus, plagas dei horribil- ſ.c.53. p to.
les à nobis nõ diutius elongari. Quas in fine status ecclesiæ quinti, & in decursu se- ꝭ.in prolo.
ꝭ ca.1.§.4. xti status euenire iãdudũ (vt ꝑmittit) prophetatũ est. Nulla profecto certior ac va §.1.&.ſ.c.15
et ſ.c.12 §16 lidior ratio futuraꝶ plagaꝶ reddi põt, qm̃ cũ deus ipse eas se facturũ affirmat, pro- §.16
ꝭ.c.3 §.3.& nt illas in sacris prophetis sæpius prænuntiasse, ac reuelasse legit. Inter quas reuela ꝭ.c.2.§.4.
ſ.eo.§.12.& tiones pleraq; prædixit, quæ perfecisse monstratur. &.ſ.c.14.§.
ſ.c.6.§.5 XII § Cum vero nonnulla prȩnuntiata iam effectu completa esse cernimus 13.
Danie. quis dubitat quin statim sequuntur illa quæ restant. De deo quidem Daniel inquit: ꝭ.c.2.§.2 &
Qui statuit sermones suos super nos, vt superinduceret super nos magnum malũ, ſ.c.47.§.11.
quale nunq̃ fuit sub cœlo: ergo omne malum hoc, veniet super nos. Hæc Daniel. ꝭ.eo.§.11
Baruch.2 Ad idem Baruch. Statuit deus verbum suum quod locutus est ad nos, vt adduce-
ret super nos mala magna, quæ non sunt facta sub cœlo, queadmodũ facta sunt in
Hierusa-

Hierusalem, id est, in ecclesia fienda. Et vigilauit dominus in malis, & adduxit ea super nos, quia iustus & sanctus est dñs in omnibus vijs & opibus suis. Ecce deus p̄dictas cōplebit plagas, quia se facturū in scriptura continuo prædicit. Nam ideo aliqua, quæ prius p̄nuntiauit, modo facta sunt, quo facilius credamus, cætera prænuntiata & comminata fore euentura.

ʃ.c.31.§.1.& ʃ.c.32.§.16 ʒ.eo.§.11.in fine — Psalm.144.

XIII § Sed quibus modis, aut quo ordine seu tpe veniāt, magis tunc docebit rerū experientia, qm̄ nūc valet cōsequi ad pfectū hoim intelligētia. Heu quem nō terreat tam multiplex prophetiarū & reuelationū repetitio, & imminētis pnicie tā vehemēs cōminatio etiā ore diuino facta. Ex quo aūt calamitas in statu ecclesiæ iā currēte multis authoritatibus probaf propediē futura: ad euitandū, ferendumq̄ patiēter aduersitates euēturas, necesse est, vt p̄sens iam status nobis pateat: ideo decreui in mediū afferre materiā septē statuū ecclesiæ, ad quos tota Apocalypsis, ac plures aliæ prophetiæ coaptanf. Primū in genere de septē statibus: deinde in specie singulorū statuum pro mea imbecillitate aliqua collecturus.

ʃ.c.34.§.9 ʃ.c.17.§.23 ʒ.eo.§.6.& ʃ.c.35.§.5 ʒ.c.1.&2.et ʃ.c.53.p totū

¶De septem statibus ecclesiæ. Cap.V.

AD inuestigandum iudicium futuræ calamitatis iam proximantis, intendo aliqua differere de septem ecclesiæ statibus, vt sciamus, in quo statu huiuscemodi calamitas super nos sit euentura. Quāobrem quædā excerpsi, quæ ad hoc necessaria esse duxi, ex documēto, quod sup Apocalypsi confecit Vbertinus de Casali ordinis minorū professus, de ecclesiæ statibus septē, dicens: Status septem p virtutē Chri fuerunt in ecclesia formādi, quasi septēplicis Christi prolis. Itidem ferè ponit Hugo cardinalis post abbatem in postilla super Apocalypsim. Quos status Iohannes in eadē Apocalypsi sub diuersis figuris multipharia repetitione numeri septenarij distinxit atq̄ descripsit. Præsertim p septē ecclesias, & p septē librorū apertionem ac p septē angelos tuba canētes, phialamq̄ effundentes. Item p septē stellas & candelabra, p septem spūs dei missos in terrā, p septem lampades ardentes ante thronum, per signacula, cornua, oculos: item per septem tubas, tonitrua, nomina hominum, capita & diademata draconis, per septem denique plagas phialasq̄.

Vbertinus. — Apo.6.&.c. 7.&.8 — Apo.1.&.16 — Apo.3.&.7. — ʃ.c.70.§.6 — Apo.4.&.9 15.16

I § Iohannes quidem fuit noui testamenti Propheta singularis & Christi secundū carnē cognatus, atq̄ eius præ cæteris discipulis intimus secretarius q supra pectus dñi recūbens, & secreta de fonte eius hauriens, flagella ecclesiæ ab initio sui vsq̄ ad extremū diē futura reuelauit, necnō Chr̄m adhuc his aduētum nūtiauit sicut ex diuina inspiratōe à Chr̄o audiuit. Vidit nāq̄ futura ecclesiæ pericula speciebus corpalibus, q̄ tñ sub obscuritate cōscripsit, ne si certa tpa, loca vel facta exprimeret, cuncti auditores horruissent tremefacti, & in timore expectātes atq̄ pplexi penitus dissoluti fuissent, prout Christus ait apud Birgittā. Nā voces septē tonitruorū, fulgurum & ventorū significant comminationes aduersitatum, atque tyrannorum ecclesiam perturbantiū. Quas ita vehementer Iohānes in spiritu vidit, quòd potius signandæ erant, quàm describendæ.

ʃ.ca.70.§.4 in fi. — Iohā.19 — ʃ.c.62.§.7 — Apo.4 — ʒ.c.2.§.5, et ʃ.c.8.in pri. — 6.Bir.110 — ʃ.c.70.§.5 ʒ.in prolo.

II § Porro diuus Secretarius manifestauit septē statuū distinctionē in qnq̄ primis suis visionibus, p quas oēs status ecclesiæ videf trāscurrere. Prima visio est de septē ecclesijs Asiæ, p quas literalr scribit: Eædem quippe ecclesiæ, p̄ordināte deo, conditōes habuerūt scd̄m designationē septē statuū ecclesiasticorū futurorū. In reliquis vero visionibus nihil est literale, præter q̄ Iohannes illas figuras, ita, vt scribit, viderat. Cætera aūt sunt mysticè intelligenda. Siquidem ecclesiæ dicunf septem quoniā vniuersalis ecclesia septem statibus distinguif, ac vitā & vegetationem à spiritu septiformi accipit. Alioquin ecclesia Catholica, id est, collectio fidelium est vna tm̄ licet habeat prolem variā exitusq̄ diuersos, correspondentes conditionibus septem statuū. Eodē modo reproborū Christianorū caterua denominaf vna meretrix tametsi diuersa, vtpote septem pctōrum capita habeat. Quāuis igitur in Apocalypsi septem sint visiones distinctæ possunt tamen in vnā visionē reduci & spiritualiter omnia singulis adaptari proprio suo respectu ad tempus sibi correspondens per hoc non mutata in aliquo, sed magis ex aliorum adductione profecta. Hæc partim ex Vbertino.

§.7.&.ʃ.ca. 14.§.13 — ʃ.eo.§.5.in prin. — ʃ.c.63.§.3 — ʃ.c,14.§.2 — Can.6.&de su.trini.&fi catho.c. — ʃ.c.8.§.5 — ʃ.eo.§.7 — ʃ.ca.14.§.9. &ʃ.c.28.§.9 — Apo.17.

Secunda

III § Secunda visio Apocalypsis est, de septem signaculis libri, id est, sacrę
scripturæ, & incipit Apocaly.5. Tertia est de septem tubis, incipit Apocalyp.6.
Quarta inchoat Apoca.12. & est de septem capitibus, ac de septem diadematibus
draconis persequentis mulierem, id est, ecclesiã. Quinta visio est de septem phia-
lis iræ dei in terram fusis, & incipit Apo.15

Apoc.16 IIII § Audiuit insup aqla cœlestis vocẽ magnã de tẽplo dicentẽ angelis se-
Psalm̃.35 ptem. Ite & effundite septẽ phialas irę dei in terrã. Bonus qdem angelus effudit.i. §. in ꝓlo.§
Iob.1. & .2. prænũtiat irã dei & phialã seu plagã. Immittet angelus dñi in circuitu timentiũ eũ 1.&.§.ca.1.
& Thom̃.1. & eripiet eos. Malignus aũt spũs exequit̃ eandẽ boni angeli effusionẽ seu denũtia §.7.& ſ.ca.
part.q.10.9. tionem, immittẽdo in hoĩes plagas à deo ꝑmissas. Hinc ait Propheta: Misit.s. de- 13.§.8
ar.4.ad pri. us ꝑ angelũ bonũ in eos irã indignationis suę, immissiones aũt.i. executiones illius ſ.c.49.§.13.
Psalm̃.77 iræ, ꝑ angelos malos. Facit eñ angelos suos spũs & ministros suos ignẽ vrentem. ſ.c.17.i.pri.
Psalm̃.103 Sunt quoq; spũs q ad vindictam creati sunt, & in furore suo cõfirmauerũt tormẽta & ſ.c.29.ĩfi.
Ecci.39 sua. Ad hoc Augustini acuta cõducit sñia dicẽtis: Quẽadmodũ corpora crassiora §.c.4.§.9.
3.de tri.4 & inferiora qdã ordine regunt̃ ꝑ corpa subtiliora & superiora, ita oĩa corpa per & ſ.c.14.§.
spm̃ vitæ regunt̃. Et spũs vitæ irrationalis.s. brutalis regit̃ per spm̃ vitæ rõnalem 10.& ſ.c.31.
id est, humanum. Et spũs vitæ rationalis desertor & pctõr.i. dæmon in intellectu §.7
homine altior, regit̃ per spm̃ vitæ rõnalem, piũ, & iustũ.i. angelum, & iste ꝑ ipm̃ ſ.c.17.§.8
1.Cor.8. deũ, ac sic plaga ob nostrã culpam imminens contra nos originaliter mouet̃ per ſ.c.17.§.14.
summũ creatorem. Ex quo, & per quem, & in quo omnia. ſ.c.51.§.17.

V § In prelibatis qnq; septenarijs visionibus elucidat̃ obscuritas veteris scri §.eo.§.2.in
Prouer.9 pturæ: vbi septẽ ecclesiæ status multiplr̃ sunt figurati. Nã sapiã ædificauit sibi do- prin.
Zach.4, mũ, & excidit columnas septẽ. Et septẽ sunt oculi dñi q discurrũt in vniuersam ter
Gene.29 ram. Siqdẽ septenarij veteris testamenti coaptant̃ septenarijs Apocalypsis, & se-
Gene.31 ptem statibus ecclesiæ, innumera mysteria clarescẽt. Exempli grã: Iacob seruiuit
Exo.2 pro Rachel septẽ annis, quẽ postea suus socer Laban ꝑsecutus est septẽ diebus. Ha
Nume.8 bebat qq; Madian sacerdos septẽ filias, quæ venerant ad hauriendũ aquã. Aaron
Iudi.16 imposuit septẽ lucernas sup candelabrũ, vti præceperat dñs. Itẽ Samsonis Cæsa-
1.Reg.6 ries distincta fuit in septẽ crines. Archa insup dñi fuit in regiõe Philistinoꝝ septẽ
3.Reg.2, mensibus: ac septem annis in Hebron regnauit Dauid, qui fuit septimus Isai filius
3.Reg.20 Et filij Israel contra Syros septẽ diebus dirigebant acies, septima aũt die cõmissum ſ.eo.§.7
4.Reg.1 est bellũ. Similiter tres reges, Israel.s. & Iuda, & Edom cõtra Moab circũierunt ꝑ
viã septẽ dieꝝ, nec erat aqua exercitui & iumẽtis. Item Iob nati sunt septẽ filij, &
Iob.1.&.2. fuit possessio eius septẽ milia ouiũ. Cuius amici sederũt cũ eo in terra septẽ diebus
Ezech.40 & septem noctibus. Item septem graduũ erat ascensus domus quã vidit Ezechiel.
2.Mach.7 Et tpe Machabæi mater cum septem filijs fuit comprehensa.

Matth.15 VI § Rursus in nouo testamento designat̃ septuplus ecclesiæ status ꝑ septẽ
Mar.8 panes quibus saluator pauit quatuor milia hoĩm, & ꝑ septẽ sportas plenas quę ibi-
Matth.22 dem superauerãt. Silr̃ in typo ecclesiæ vnã vxorẽ successiuè duxerunt septẽ frẽs, ꝑ ſ.c.16.§.7
Mar.12 quos denotant̃ septẽ status. E cõuerso in Esaia septẽ mulieres.i. septẽ ecclesię vnũ
Esa.4 apꝓhenderũt virũ.i. dñm nostrũ Iesum Chr̃m, dicentes: Panẽ nostrũ comedemus
Lucæ.2 Anna quoq; prophetissa, id ẽ, ecclesia vixerat in ꝓsenti seculo cũ viro suo.s. Chri- Dis.93. dia-
Acto.6 sto septẽ annis. Septem ꝓterea ecclesiastici status annotant̃ per septem diaconos coni
Apo.1.&.2. ab Apostolis electos, qui in vnaquaq; ecclesia, id est, dieresi debẽt esse quasi oculi §.eo.§.2.et
eꝓorum. Significant̃ enim per septem candelabra, & per septem angelos ecclesia- ſ.c.9.§.4
rum, ratione bonę conuersationis & alti ministerij

Gene.41 VII § In quolibet autẽ statu bonos & malos fuisse figurat̃, quando Pharao
in somno vidit septem boues puchras & crassas: item alias septem boues fœdas &
macie confectas. Iteꝝ vidit septem spicas formosas, & totidem tenues, deuorãtes
omnem priorum pulchritudinem. Per boues & spicas intelligi possunt prudentes
Matth.15 & fatuę virgines, in singulis ecclesiæ statibus existẽtes. Quocirca in vnoquoq; sta-
Hierem̃.15 tu necessario fuit legũ, canonũq; institutio & disciplinaꝝ adhibitio, ac sacroꝝ ad- ſ.c.18.ĩ pri.
Marci.16.& ministratio ad purgandã à sordibus ecclesiã, qm̃ infirmata est quę peperit septem ſ.c.9.§.3
Lucæ.8. Hinc Chr̃us de Maria septẽ eiecit dęmonia. Hinc septẽ qndã diebus comedebãt. ſ.c.14.§.9
Deute.16 afflictionis panem, solennitatemq; tabernaculoꝝ celebrabant per septem dies. ſ.c.22.§.11

Et cum

Et cum adiuuiſſet deus leuitas, qui portabant archam domini, immolabantur ſe- 1.Para.15
ptem tauri & ſeptem arietes: Dixitq́ dominus ad Eliphas, & duos eius amicos, Iob.42.
Sumite ſeptem tauros & ſeptem arietes, & offerte holocauſtum pro vobis. Item Leui.23
offeretis cum panibus ſeptem agnos. Et alibi: Mitte panem tuum ſuper tranſeun- Eccl'ſ.11
ſ.c.13.§.2 tes aquas, da partes ſeptem, quia ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram. Por-
ē.eo.§.5.& ro ſeptem prælia ſub lege completa concordant cum bellis contra peccata, & cū
ſ.c.64.ī pri. aduerſariis eccleſiæ in plagis eidem eccleſiæ infligendis per excurſum ſeptem ſta-
ſ.c.55.§.12. tuum incluſa perſecutione Gog.

VIII § Septenarij præſcripti & quàmplures alij vtriuſq; teſtamenti coaptā-
tur ad ſeptem eccleſiæ ſtatus. Quorum primus eſt apoſtolorum. Secundus mar-
ſ.c.10 tyrum. Tertius doctorum. Quartus Anachoritarum. Quintus gratiæ & remiſſio-
ſ.cā.11.&.12 nis. Sextus reformationis. Septimus ſtatus erit quietis temporalis vſq; ad extre-
ſ.c.13.&.14. mum iudicium. Poſt quod ſequetur ſtatus octauus, qui vocatur renumeratiuus,
ſ.c.16 quando deuenitur ad conſpectum domini. Vnde in Leuitico: Qui ab immundi- Leui.15
ſ.c.66.§.3 tia fluxus ſanguinis ſanatus fuerit numerabit ſeptem dies poſt emundationem ſui
ſ.c.64.in fi. die autem octauo veniet in conſpectu domini. Et infra: Bos, ouis, & capra cum ge Leui.22
ſ.eo.in.fi. nita fuerint, ſeptem diebus erunt ſub vbere matris ſuæ, hoc eſt, ſub regula militan
ſ.c.69.§.5. tis eccleſiæ. Die autem octauo, id eſt, in eccleſia triumphante, offerri poterunt do
mino. Ille etenim cœleſtis ſtatus erit æternus, finem alium præter deum non habi
ſ.c.6.in.fin. turus. Cæteri vero terreſtris eccleſiæ ſtatus tempore terminantur.

& ꝑ totum, IX § Nimirum ſeptem eccleſiæ ſtatus diſtinguit Apoſtolus & annotat his 1.Coꝛ.12
ſ.c.6.§.3. in verbis. Poſuit deus in eccleſia primū Apoſtolos, ſecūdo prophetas, tertio docto-
prin. res. Deinde virtutes: exinde gratias [illegible]tionū, opitulationes, gubernationes, ge-
nera linguaꝝ, interpretatōes ſermo[illegible] quidē primū eccleſiæ ſtatū ſignificauit ꝑ
Apl'os. Scd'm ſcilicet martyrū ſtatū p[illegible] ophetas, qui repreſentant martyres, vt Lucæ.13.&
ſ.c.11.in prī. in Luca. Hieruſalem tu occidis prophetas, & lapidas eos qui mittunt ad te. Nam Math.23
ſ.c.13.ī pri. martyres pariter vt prophetę veritatis ſunt teſtes. Tertiū ſtatū Apoſtolus tangit
ſ.c.6.§.3.in per doctores. Quartū per virtutes, quæ tempore Anachoritaꝝ in eccleſia ſumm
fin.& ſ.c.8. obſeruatæ ſunt. Quintus ſtatus eſt gratiæ, ideo ꝑ gratias curationū deſignatus.
§.5.& ſ.c.19 Sextus aūt ꝑ opitulationes & gubernationes, quibus ad eccleſiæ reformationē de-
§.15 uenit. Tandē ſeptimo eccleſię ſtatui attribuunt genera linguaꝝ, & interpretatōes
ſ.ca.62.§.4 ſermonū quia tūc plenè intelligent ſcripturæ, ac illuminabunt hoim intellectus.
&ſ.c.66 §.7 Octauū vero eccleſiæ ſtatū Apoſtolus alibi exprimit, dicēs: Deus dedit quoſdam Ephe.4
Apoſtolos, quoſdam prophetas, alios vero Euangeliſtas, alios autem paſtores &
ē.eo.§.8.& doctores ad conſummationem ſanctorum, hoc eſt, ad cœleſtem ſtatum, quit erit
ſ.c.8. in fin. eccleſiæ octauus, & certaminis præmium triumphans.

¶Quo quiſq; tempore ſtatus eccleſiæ inceptus eſt atq; finiendus.

Caput VI.

ſ.eo.§.1.& SEquitur in Vbertino, qui ait: Expedit vt quilibet ſequens ſtatus inchoetur Vbertinus
ſ.c.69.§.5 ante ceſſationē prioris ſtatus propter cognitionē ſtatuū. Vnde primus ec-
ſ.c.9.§.7.& cleſiæ ſtatus inchoatus eſt in pluribus figuris veteris teſtamenti. In nouo
ſ.c.67.§.2. autem teſtamento à natiuitate Chriſti ſiue à ſpiritus ſancti miſſione, vel in
ſ.c.62.§.13 Euangelio ſecūdum Matthæum ab humana Chriſti generatione, ſcd'm Marcū à
Iohannis & Chriſti prædicatōe. Secūdum Lucam à ſacerdotio Zachariæ, cui de
Iohāne ꝓcurſore facta eſt reuelatio. Scd'm Iohānis euāgeliū à verbo trinitatis in-
carnato. In primo itaq; ſtatu dextera dei plātauit vineā ſuam ſuper filiū hominis,
ſ.eo.§.3. Secūdus deinde ſtatus martyrū inceptus eſt tpe Apl'oꝝ à Stephano prothomar- Pſalm̄.79
ſ.c.7.§.2 tyre, vel à Chr̄i paſſiōe, vel à pria ꝑſecutōe Nerōis. Tertius doctoꝝ ſtatus tpe mar
ſ.c.7.§.4 tyrū, qm̄ Paulus doctor gētiū, Dionyſius, Origenes ac alij docuerūt gētes lōge añ
cōem ſtatū doctoꝝ: q̄netiā tpe apl'oꝝ cęptus videt, quoꝝ lux lucebat corā homi Math.5
bus. Status inſup Anachoritaꝝ cępit in Paulo primo heremita, in Anthonio, Ma
chario, alijſve Anachoritis, q tpe tertij ſtatus vtpote tpe Hilarij, Ambroſij, Hiero
nymi, alioꝝq; doctoꝝ floruerit, vt ex legēdis eoꝝ dep̄hēdit, licet idē q̄rtus ſtatus
ē.c.2.§.4 multiplicatus ſit tpe Bn̄dicti & Roberti Ciſtertiēſis, ac reliq̄ꝝ religioſoꝝ. Quint⁹
ſ.c.17.§.4 poſtea ſtat⁹ inchoatus cēſet poſt mille à natali Chr̄i ānos, ſed eiuſdē q̄nti ſtat⁹ effē

ctus cœ

ctus cœpit infra tempora status, quando Gregorius magnus nō solum bona tem
poralia abundanter largitus est pauperibus, sed etiam stationes publicas clemen-
ter instituit, quibus peccatores indulgentias remissionesq; pœnitentiarum con-
sequeretur. A tempore autem Bonifacij octaui hactenus idem status maximo est — ſ.ca.14.§.3
in pretio, de quo inferius habebitur, qui status forte finietur in propinqua ruina — ſ.c.14.p to.
ecclesiasticæ dignitatis. — ſ.ca.45.§.8

I § Eodem tandem quinto statu adhuc durante, præsens sextus status con- — ſ.c.14.in fi.
formandæ ecclesiæ censetur inceptus contra insultum Antichristi: cuius præcurso — ſ.c.14.§.14
1.Iohan.2 — res, id est, multos Antichristos ecclesia in omi statu suo passa est. Quippe idem sta
tus dudū ante sui inceptionē demonstratus est in reuelatione facta abbati Ioachi-
mo, qui sexti status exordium prænosticauit fieri in renouatione euāgelicæ vitæ,
quam plantauerūt Franciscus, Dominicus, & alij religiosi pauperes. Quinimò ipsi — ſ.eo.§.4
us sexti status inceptio apparet in Augustini hæremitica regula, communem pau
pertatem iamdudum obseruante. Augmentationē vero idem sumpsit à prædica- — ſ.eo.§.3.isi.
tione & zelo multorum bonorum virorum, qui verbo & exemplo ecclesiam do- — & ſ.c.14.§.5
mini sustentauerunt. Complementum tandem status iste sumet in destructione — ſ.c.61.i prin
2.Thess.2 — meretricis Babylonicæ, quæ fiet in secundo aduentu Christi oris sui spiritu Anti- — ſ.c.9.in pri.
christum interfecturi. Sicut dicimus legem veteris testamenti esse completam per
primū Christi aduentum, atq; legalium obseruantiam esse extinctam per institu-
tionem euangelicæ legis. Hinc est ꝙ septem statibus varij fines variaq; initia assi-
gnantur. Nam semper prior status paulatim decreuit, & interim status subsequēs — ß.eo.i prin.
succreuit ac successiue inoleuit. — & ſ.c.43.§.13

II § Interdum plures personæ coetaneæ diuersos repręsentāt status. Aliquā
do vna persona in se continuit typum plurium statuum, sicut Paulus qui fuit Apo — ſ.c.10.i prin
stolus, martyr, & doctor. Quilibet autem status reputatur incipi eo tempore, quo — ß.ca.4.§.9
plures eiusdem status viri claruerunt. Ergo renouatio euangelicæ vitæ, id est, se-
xtus status iamdudum sub fœtibus quinti status remissiui incepit. Non tamen in-
uestigari valet, quo puncto singuli status inchoantur vel terminātur, neq; spacia
statuum sunt æqualia, vt infra dicetur. — ſ.c.7 in prin

III § Frequenter autem duo status simul concurrere visi sunt, sicut primus
& secundus, quoniam ecclesiæ fundatio, & seminatio fidei, quæ in Apostolorum
statu plātata est, non potuit fructificari absq; irrigatione, quæ designatur per san — ß.eo.in pri.
guinis effusionem in statu martyrum. Hinc Apostoli fuerunt martyres, & econ- — & ſ.c.47.§.2
uerso martyres Apostoli, id ē, seminatores, ac testes fidei. Similiter tertius & quar — ß.ca.5.§.9.
tus status simul concurrere cernebantur. Nam inter doctores, ceu ecclesiæ vineæ — in prin.
cultores, viguerunt nonnulli Anacharitæ, ac inter Anacharitas floruerunt plures
Videat Hie — doctores vti patet in chronicis plurium sanctorū virorum, qui verbis, scriptis, cō — ſ.c.11.i prin
rony. in vi- — cionibus, exemplis, & vitæ actimonia, ex vitibus ecclesiasticæ vineæ surculos, su — ſ.c.14 i prin
taspatrum. — perfluasq; virgas amputauerūt. Eodem concursu quintus & sextus status nūc sor-
tiuntur: postquàm enim in quinto statu palmites vineæ fuerunt remissæ, & exten-
tæ, vt abundantius crescerent, tunc necessarium fuit, vt in sexto statu palmites eri
gerentur, ac ligarentur, ne in condescensu existentes nimirum in terra iacerēt, &
tandem putrescerēt. Vbinam in quinto statu incepit remissio rigoris catholici in
quarto statu introducti, ibi necesse fuit adhiberi reformationem vitæ spiritualis, — ß.c.5.§.9 in
ne propter tepiditatem relaxatiōis, fides catholica periclitaret, seu penitus euane — fi. & ſ.ca.16
sceret, siquidem bonum paupertatis. Anno dñi.1300. in ordinibus mendicātibus — in prin.
Apo.6 — renouatum, refertur ad sexti sigilli apertionem. — ß.eo.§.1.&

IIII § Ex quo insuper Christiani abusi sunt indulgentijs & remissionibus in — ſ.c.22.§.6
quinto statu admissis, ideo ad sustentationem euāgelicæ vitę erigitur correctiuus
status sextùs tempore Francisci, Dominici, cæterorumq; similium religiosorum.
Sed quoad ecclesiæ persecutionem, quæ in eodem statu cōtra clerū inualuit, idem — ſ.ca.15. in fi.
sextus status cœptus est in Cæsare Frederico secūdo cū suis cōplicibus ecclesiam — ß.eo.§.1.&
dei atrociter persequente. Cuius adhuc mala cauda in persecutoribus cleri rema — ſ.c.9.§.6
net vsq; ad omnimodam ecclesiasticæ dignitatis extinctionem. Præterea sicut sy — De sūma.t re.su di.e.ad aplt.li.6
nagoga, seu vetus testamentū, & ecclesia, seu nouū testamētū simul bellādo cōcur — ſ.ca.14.§.9

rerunt

ſ.ca.15.§.19 rerunt à natiuitate Christi vsq; ad destructionem Hierosolymæ à Tyto factam, Gal.2. ac.16
ſ.c.10 ita modo per aliquod tempus vsq; ad deuastationem ecclesiæ, simul currunt quin &.21.&Tho
g̃.c.5.§7.& tus status. s. veteris malitiæ (qm̄ membra ecclesiæ vitiosa sunt) & status renouati- q.10.3.art.4
ſ.c.8.§.6 onis, ad præsens ex parte, tandem in fine sexti status integraliter fiendæ. Vnde ad.1.2.3
ſ.c.65.§ eosdem ambos status Sybilla vno oraculo comprehendit.

V. § Finē vero huius sexti & initiū septimi status nemo assignare potest. Apo.22
ſ.c.7.§.7 Nam in Apocalypsi Iohannes prohibetur signare verba huius prophetiæ, & ta-
men prius angelus Iohāni dixit: Signa quæ loquuta sunt septem tonitrua. Ex hoc Apoc.10
g̃.c.2.§.5 elicitur, q; anterior, vel generalior pars reuelationis significari præcipitur, sed
g̃.c.4.§.11. terminus & species prohibetur. Quicquid enim in sanctæ ecclesiæ initijs latuit, fi
&ſ.c.49.§9 nis continue ostendit. Et sic scimus sextum statum terminari in Antichristo ma
ſ.ca.68.§.2 gno, cuius cauda durabit vsq; ad interitum Gog, & suorum satellitū, sicut vetus
ſ.c.7.§.7 testamentum in primo Christi aduentu habuit finem, caudā vero vsq; ad destru
g̃.c.5.§.8 ctionē ciuitatis Hierosolymæ. Et si septimi status tempora & conditiones igno-
ramus, donec euenerint, eum tamen statum scimus certo futurum, & Antichristi
tempore incœptum iri, ac finiri extremo iudicio. In quo octauus status inchoa-
bitur perpetuo duraturus.

¶Quanto temporis spacio quisq; durat. Cap. VII.

g̃.c.6.§.2 VBertinus describit spacia temporum & statuum esse inæqualia & plu-
rimum disparia. Cuius causa est in secreto dei, qui eadem tempora &
ſ.c.9 in prin status distinxit pro sua diuina voluntate secundum diuersas gratia-
rum influentias, sicut & tempora septem ætatum sunt inæqualia. Ait
ſ.c.10 in pri namq;, q; primus status, scilicet apostolorum, non diu durauit: diffusio enim fidei
&ſ.c.62 §17 per apostolos in orbem vniuersum debuit esse velox instar lucis solaris, & fulgo Psal.147
ſ.ca.62.§.7 ris in vniuersa subito discurrentis. Nam qui emittit eloquium suum terræ, velo-
in fi. citer currit sermo eius. Apostoli quippe fuerunt testes veloces, & oportuit eos Psal.118. lite
g̃.ca.4.§.7 prædicare cito verbum dei, quod est lucerna pedibus nostris, & lumen semitis ra Nun.
&ſ.c.19.§.1 nostris: mandatum quoq; nouum censetur esse lucerna, & lex Christi lux, qui ve Prouer.16
nit in hunc mundum. Et quàmdiu ipse Christus in mundo fuit, lux mundi fuit, Psal.44
postquàm autem ad patrem transiuit, constituit apostolos principes omnis ter- Mat.5
ſ.ca.23.§.12 ræ, vt essent lux mundi, qui accenderunt lucernam fidei & posuerunt super can- Luc.8.11
in prin. delabrum, vt luceret oībus qui in domo, id est in mundo, sunt, & vt intrantes vi
ſ.ca.66.§.9 derent lumen veritatis. Quia nihil absconditum quod non manifestetur, neq; oc Marci.4
cultum quod non veniat in palam. Luc.12

I § Et sicut olim ad reformandum altare prophanatum synagoga accēdit 1.Mach.4
ſ.ca.21.§.9 lucernas, quæ super candelabrum erant, vt lucerent in templo. Sic hodie mulier Luc.11
in typo ecclesiæ ad diligenter quærendam dragmam deperditam, accendere de- Luc.15
bet lucernam, quam apostoli super candelabrum posuerunt, vtpote in vniuerso
mundo veritatem fidei velociter manifestando. Huiuscemodi repentinam con-
uersionem præuidit Dauid in spiritu, dicens: Tu lucerna mea domine & illu- 2.Reg.22
minabis tenebras meas, in te enim curram accinctus & in deo meo transiliam mu
rum, dominus quidem promiserat se daturum Dauid. i. Christo, lucernam & fi- 2.Para.21
ſ.c.20 in pri lijs eius omni tempore. Per filios intelliguntur apostoli, quorum lucernam deus
illuminauit, vt subito & late luceret. Vnde dicitur: Sicut lucerna fulgoris illumi- Luc.11
nabit te. Et alibi: Tu illuminans lucernā meam domine. Quocirca in apertione Psal.17
ſ.c.10.§.2 primi signaculi Christus habebat arcum, & exiuit vincens vt vinceret. Apoca.6

g̃.c.6 in pri II § Secundus deinde status, scilicet martyrum, propter confirmationem
&ſ.c.8.§.1. fidei prope trecentis annis vel diutius durauit, vtpote à prima Neronis persequu
&ſ.c.11.§.2 tione vsq; ad vltimum Iuliani apostatæ peruersitatem: Vel, à diuisione apostolo
12.q.1.futurā rum vsq; ad primum, id est Nicænum, concilium, vel à passione Christi vsque ad
ſ.c.12 in pri Constantinum, qui adeptus veritatis fidem, primus dedit pacem ecclesiæ, ab illo
ſ.c.22. etenim tempore Christiani semetipsos domino cōsecrarunt.

III § Status postea doctorum cœpit à tempore eiusdem Constantini ad
ſ.c.8.§.2 fidem conuersi, qui ad Romanā sedem Syluestrum instituit. Quo tempore aduer-
Dist.15.c.1. sus ~~Arrianam hæresim primum generale concilium Nicænū celebratum~~ est. Is

tertius ſtatus ſub Ambroſio, Auguſtino, Hieronymo, Beda, Leone, Chryſoſto- Diſt.15.c.1
mo, cæteriſq; eximijs doctoribus viguit vſq; ad Iuſtinianum Auguſtum quãdo
Chriſtiana religio in toto fere orbe terrarum erat ſolidata, vel vſq; ad quintum ſ.c.9.§.4
concilium ſcilicet Conſtantinopolitanum, vbi hæreſes ſunt extirpatæ, fideſq; ca Diſt.15.c.ſi
tholica propagata, tunc enim chriſtiani communiter inceperunt perfecte ſequi cut §.1.
Chriſtum & vitæ acrimoniam ſubire. ſ.c.11.§.5

IIII § Quartus ſtatus inchoatus eſt à tempore Pauli primi Eremitæ, Anto ĝ.c.6.i pri.
nij, & Macharij, ac aliorum anachoritarum, qui vna cum alijs pluribus chriſtia- ſ.c.13.§.2
Acto.2. nis perfecte Chriſtum ſequentibus, omnia vendiderunt, & pretia inter egentes
Lucæ.18 diſtribuerunt iuxta ſaluatoris conſilium fugientes quoq; vanam gloriam in hæ-
Eccle.39 remo degerunt. De quibus ſcriptum eſt: Florete flores quaſi lilium, & date odo-
Apoca.12 rem & frondete in gratiam. Porrò in eis verificatum eſt illud Apocalypſis: Mu- ſ.c.54.§.4.
lier, id eſt eccleſia fugit in ſolitudinem, vbi habebat locum paratum à deo, vt ibi
paſcat eam. Et datæ ſunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, vt volaret in deſertum
in locum ſuum vbi alitur. Nempe ſpũalis contemplatio & cœleſtis conuerſatio
ſunt quaſi duæ alæ, quibus fit à mundo ſeparatio & à carnalibus leuatio: Itaq; ec-
cleſia quarti ſtatus dicitur fugiſſe mundana & volaſſe in ſolitudinem. Hic ſtatus ſ.c.13.§.9
quartus nequiuit, ob vitæ auſteritatẽ, longius durare, potiſſimũ in malitia Aegy-
pti & aliarum circumiacentium regionum vbi talis rigore ſummopere floruit ad ſ.c.68.§.8
horam. Sed ſecundum Ioachim proficiendo decreuit. Nam fragilitas humanæ
carnis tam difficilem ſtatum diu ſufferre nequiuerat: Inde ad crebras variaſq; ſu
perſtitiones & hypocriſes deuenit. Quapropter eccleſia eo tunc fuit oppreſſa à
Vandalis, Gottis, Longobardis, ac alijs inimicis. Imò multa regna chriſtianorũ
ſectam Sarracenicam ſecuta ſunt, totq; calamitates eo tũc eccleſia paſſa eſt quod
Gregorius magnus credidit circa finem quinti ſtatus, extremũ iudiciũ eſſe futurũ
Lucæ.21 prout ſcripſit in Homelia ſuper verbis iſtis: Erunt ſigna in ſole & luna.

V § Ex præmiſſis alijſve pluribus cauſis ille quartus ſtatus difficilis & rigo-
roſus eſt remiſſus & contra eius duritiem in eccleſia inductus eſt ſtatus quintus fa ſ.c.13.§.9
cilis & deſcenſiuus, quoniam pro humanæ imbecillitatis conditione multitudo
chriſtiani populi debuit benigniorem atq; gratiorem habere ſtatum, qui noſtræ
Matt.19 infirmitati proportionabilior eſſet. Omnes equidem euangelij conſilium ſequi
Roma.11 & eſſe perfecti non potuerunt. Gratioſus ergo ſtatus in eccleſia admiſſus eſt, quẽ ſ.c.14.§.15.
plures homines facile ſufferrent, vt in eo terminaretur tempus plenitudinis gen- & c.19.§.8
tium, ac etiam vt humana leuitas diu toleraretur, quo iuſtius iniquitatem eius iu-
ſtiſſimus deus citaret & condemnaret. Is quintus ſtatus (in cuius calce adhuc ſu-
mus) eſt iam in ſeptimo millenario à creatione mundi, & incepit quaſi à tempo-
re Caroli magni, quando eccleſia in ſuis terris & membris ingentem à Gottis, a- ſ.c.13.§.8
lijſq; rebellibus diminutionem paſſa & per ſectam Sarracenorum in pleriſq; lo-
cis intercepta eſt: Romano imperio eo tunc diuiſo, in occidentale ſcilicet regnũ ſ.c.61.§.3
& orientale. In quo quidem oriente idem quintus eccleſiæ ſtatus dũtaxat durauit De electiõe
Anth.5.pt. vſq; ad extinctionem chriſtiani ibidem nominis, quãdo tempore Federici ter- c.venerabi-
ſu.hiſto.ti. tij Mahometes Turcorum rex vrbẽ Conſtantinopolim pluresq; alias chriſtia- lem.
23.c.15.per norum munitiones & eccleſias expugnauit atq; obtinuit. Nam tunc pro maiori ſ.c.9.§.5.
to. parte ſuccubuit eccleſia orientalis.

VI § Quanto vero ſpacio durabit eccleſia occidentalis, deus ſcit: vita quip ſ.c.46.p to.
pe ſpiritualis in occidente iam dudum occidit. De quo eccleſiæ caſu habetur in-
fra, cap.18. vſq; ad cap.28. Poteſt tamen ipſius quinti ſtatus duratio referri vſque
ad ruinam eccleſiaſticæ dignitatis, vtpote vſq; ad damnationem eccleſiæ Roma ſ.c.19.§.15
næ carnalitatem ſequentis. Nam ſicut in quinta mundi ætate ſynagoga per mul-
tas aduerſitates fuit oppreſſa, ita eccleſia occidentalis, præſertim circa dignitatẽ
Apoc.14.18 eccleſiaſticam, in quinto eius ſtatu ſupprimetur penitus, & tũc dicetur. Cecidit,
cecidit Babylon illa magna. Hoc fiet futuro tempore Antipapæ & ſui imperato ſ.c.18.§.3
ris, quãdo eccleſiæ infligetur ſecũdum væ & omnino ruet ſtatus eccleſiaſticæ di- ſ.c.41.& 42
gnitatis, de qua ruina dicetur infra. ſ.c.46.§.10

VII § Imperfectio autem eccleſiæ & quinti ſtatus tam diu à deo ſuppor- ĝ.c.4.§.3.7
tatur do

ʃ.ca.17.§.17 tatur, donec in eodẽ ſtatu prolixo cõpleatur plenitudo gentiũ & numerus electo
ʃ.c.29.§.3 rũ: vel potius, donec impleta fuerit mẽſura malitiæ. Rurſus de inchoatione & du Roma.11.
ȣ.c.6.§.5 ratione ſexti ſtatus eccleſiæ reformandæ nihil certi habemus, vt dictũ eſt. Finis
ʃ.ca.44.§.8 aũt eiuſdem commonſtratur in futuro magni Antichriſti aduentu, quando ſiet
ȣ.c.6.§.5.& tertia.i. vniuerſæ fidei catholicæ ruina. Spacium vero temporis vſq; ad Antichri
ʃ.c.9.§.7 ſtum eſt nobis penitus incertum, licet ſuus aduentus ſit certus.

ʃ.ca.66.§.2 VIII § Septimus demũ eccleſiæ ſtatus incipiet poſt ſecundũ Chriſti aduen 2.Theſſ.2
tũ, quãdo ſpũs oris ſui interficiet Antichriſtũ, & finietur in extremo iudicio. Sed
ʃ.ca.56.§.4 quanto tẽpore ſit duraturus, latet: tametſi Ioachim arbitratur eum modico ſpa-
cio duraturũ, ſumpſit proculdubio ſui arbitrij occaſionem ex verbis Chriſti, di- Mat.24
ʃ.ca.16.§.4 centis: Et niſi breuiati fuiſſent dies illi, non fieret ſalua omnis caro, ſed propter Vbertinus
electos breuiabuntur dies illi. Vbertinus autem exiſtimat, quòd ille futurus ſepti
ʃ.c.62.§.11. mus ſtatus, qui erit inter Antichriſtum & extremum iudicium, tantum temporis
ſpacium continebit, quo totus Iſrael duodecim tribuum, vna cum omnibus gen
tibus, ad Chriſtum conuerti valeat. Illud nanq; tempus per gradus creſcit à mane
id eſt à ſui initio, vſq; ad meridiem, id eſt ad ſummum eius, quia eotunc ſiet ſum-
ma eccleſiæ militantis perfectio, ex quo totus orbis ad ſidem conuerſus ſummis
ȣ.c.1.§.10.& virtutibus clareſcet, deinde per gradus iterum deficiet. Inuocabunt enim nomen
ʃ.ca.42.§.1. Baal mane vſq; ad meridiem. Poſtea decreſcet à meridie vſq; ad veſperam, id eſt 3.Reg.18
ʃ.eo.§.9 i pr ad noctem iniquitatis.

&ʃ.c.8.§.4 IX § Hinc ſcriptura inquit: A mane vſq; ad veſperam immutabitur tem- Ecci.18
ȣ.eo.§.8 i fi pus. Et: Qui habitant domus luteas, terrenumq; habent fundamentum, conſu- Iob.4.in fi.
&ʃ.c.33.§.5 mentur, & velut à tinea de mane vſq; ad veſperam ſuccidentur, & in æternum
ʃ.c.12.§.1.& peribunt. Iterum: Dum adhuc ordirer, ſuccidit me de mane vſq; ad veſperam fi- Eſaiæ.38
ʃ.c.18.§.1. nies me. Siquidem in calce ſeptimi ſtatus homines ad tantam iniquitatis veſpe-
ram peruenient, quod vix inueniatur fides in terra, prout aperte dominus oſten-
ʃ.c.12.§.1.& dit, dicens: Cum venerit filius hominis, vtpote ad extremum iudicium, putaſné Lucæ.18
ʃ.c.18.§.3.& inueniet fidem in terra? Vnde elicitur quod mundus in ſui fine malis moribus &
ʃ.c.13.§.6 ſuperſtitionibus laborabit, ac in malitia vſqueadeo abundabit quod Chriſtus do
ʃ.ca.62.§.3 minus, prope ſua iuſtitia compulſus, ad extremum iudicium ſit venturus. Tunc
ʃ.c.44.in fi. demum erit mundi ruina vniuerſalis, de qua infra capitulo finali.

¶De comparatione ſeptem dierum ad ſeptem ſtatus eccleſiæ. Cap. VIII.

Tho.de opi SEptem ſtatus eccleſiæ coaptantur diuino operi ſeptem dierum formatio Gene.1.
b°.6. dierũ.1 nis ſcilicet mundi, vti copioſe declarat Vbertinus: Hæ quidem ſunt feriæ Vbert.de ſe
p.q.67.vſq; domini ſanctæ, quas celebrare debemus temporibus ſuis. In veteri nanq; ptẽ ſtatibus
ad q.75. ex- teſtamento tanquam ſuper faciem abyſſi, ſcripturarum erant tenebræ & Leuit.23
cluſiue. obſcuritates carnalis intelligẽtiæ, ſpiritualiſq; ignorantiæ. Quamobrẽ in primo Gene.1.
ȣ.c.5.§.1.& eccleſiæ ſtatu ortus & natus eſt Ieſus lux mundi. Nam dies primus erit nobis cele- Iohan.3
ʃ.ca.10.§.4 berrimus, ſanctuſq; & venerabilis, quia dies clangoris eſt & tubarũ.i. ſacrarũ ſcri Leuit.23
ʃ.c.11.§.5 pturarum. Eiuſdem enĩ diei primi.i. Chriſti doctrina & fides illuxit orbi, diui- Nume.29
ʃ.c.13.§.8 ſitq; lucem fidei à tenebris ſynagogæ, & ab errore gentilium. Gene.1.

ȣ.ca.7.§.2 I § In die altera oblati ſunt vituli de armento duodecim, nam per opera- Nume.29
&ʃ.c.11.§.1. tionem duodecim apoſtolorum, ac per acrimoniam cæterorum martyrum in-
cepit ſecundus eccleſiæ ſtatus, quando factum eſt in cœlo, id eſt in eccleſia militã Cath.Sen.e
te, firmamentum patientiæ & conſtantiæ martyrum. Propter quod deſideria vi 150.Gene.1.
tæ ſupernæ diuiſa ſunt quaſi infinita à finitis deſiderijs præſentis vitæ tranſito-
riæ, tanquam aquæ ſuperiores ab inferioribus.

II § Deinde tertio die mẽſis ſeptimi filij Iſrael obtulerũt vitulos vndecim, Nume.27
ʃ.eo.§.3 per q̃s denotanẽ doctores.i. vndecim ſtellæ quæ adorauerũt Ioſeph.i. Chriſtum Gene.37
quẽ doctores doctrinis ſanis coluerũt. Ad hoc facit quod vndecim diſcipuli abie Matt.28
runt in montem.ſ. altæ intelligentiæ, & videntes Ieſum, adorauerunt eũ. Ad pro
poſitum, in tertio eccleſiæ ſtatu cõgregatæ.i. ſequeſtratæ, ſunt aquæ infideliũ tẽ- Diſt.96. Cõ
ȣ.c.7.§.3.& pore & opere Conſtantini, qui palatium Lateranenſe ac Romanã vrbẽ, omni- ſtant.
ʃ.c.12.in pri umq; Italiæ & occidentalium regionum prouincias ſucceſſoribus beati Petri aſ-
&ʃ.c.65.§.4 ſignauit, priuilegium quoq; dedit, vt ſicut Romanus imperator eſſet caput totius

Gene.1 mundi, sic Romanus pontifex caput omnium ecclesiarum. Eo tunc ecclesia ap- ſ.ca.15.§.7.
paruit arida .i. secura ab vlteriori effusione sanguinis, & terra .i. ecclesia germi- &ſ.c.19.§.1
nauit herbam virẽtem scilicet doctrinã spiritualem, & ligna pomifera doctorũ,
quorũ semen manet super terrã.

Gene.1 III § Postea die quarto (quando deus fecit luminaria & stellas) obtulerũt vi-
Nume.29 tulos decem. Sic Ioseph suis fratribus addidit asinos decem qui subueherent ex
Gene.45 omnibus diuitijs Aegypti, & totidem asinos, triticum in itinere panesq; portã-
tes. Siquidem in Aegypto tempore quarti ecclesiæ status, anachoritæ tãquàm lu- ſ.c.13.§.3
minaria fulgere cœperunt in cœlo .i. cœlesti vita, contemplatiua fuit sicut sol, a- ſ.c.12.§.2
ctiua sicut luna. Vel per duplicem maiorem lucẽ denotatur vtraq; prælatio, seu De maio.&
maioritas, scilicet spiritualis & secularis, quæ pfuerũt Anachoritis & cæteris de- obed.c.so.
Lucæ.12 uotarijs tanq̃ stellis in heremo fixis, vt lucerent super terram. Isti quidem in ma- g̃.eo.§.2 &
Matt.5 nibus suis habebãt lucernas ardẽtes, id est, in operibus iustis bona exẽpla, & ac- ſ.c.16.§.5
cenderũt lucernas ac posuerũt eas super candelabrum, vt lucerent omnibus qui in
domo, id est, in mũdo erãt.

Num.29 IIII § In quinto pretetea die, hoc est, in præsenti statu quinto, deberẽt of-
Luce.17 ferri vituli nouem, sed nouem vbi sunt? Nam oblationes Christifideliũ hodie ra- ſ.c.11.§.4
rescunt, non de auro vel argento, sed de munitissimo ære fiunt in mente ferrea. ſ.c.10.§.4.
Neq; offerunt decem, quia plures decimas tollunt laici, quoniam ecclesiastici plu- ſ.c.26.§.12.
res expenduntur in vsus meretricantium, quàm indigentium pauperum. Porrò ſ.c.12.§.5
Deute.3. huius quinti status monstratur lectus ferreus nouem cubitos habens longitudi-
Gene.1. nis. Vel potest dici quòd in initio huius status, aquæ produxerunt reptilia & vo-
latilia, qbus deus dixit: Crescite & multiplicamini & replete aquas maris, auesq;
multiplicentur super terram. Nam quamuis vita monachorum in quarto statu
fuerit sanctior & clarior, in quinto tamen statu est fœcundior. Non solum enim
volatilia, id est, religiosi contemplatiui, & reptilia, id est, clerici seculares, com-
mixti gentibus seu laicis veluti pisces aquas maris, in ecclesia abundant, sed etiam
monasteriorum & templorum numerus in christianorum terris non facile com-
prehenditur. Sed hoc die & statu quinto munda & immunda animalia sunt pro-
ducta, & modo in fine eiusdem quinti status & ad vesperam quinti diei immun- g̃.c.7.§.8.
ditia super immunditiã inundat. Idcirco huic diei & statui quinto reseruatur Le- in fine.
uiathan, vt is fiat in deuorationem quibus deus deus velit & quando velit. Ma-
Leuiathan. ledictus est autem dies in q̃ suscitatur Leuiathan. Ecce nostrũ iam tempus quin- ſ.c.14.§.9
4.Esdr.6 ti status nũcupat scriptura maledictum. Nam in die ista visitabit dominus super
Iob.3 Leuiathan serpentem vectem .i. ducem per malitiam, & serpentem tortuosum
Esaiæ.27 id est, mollem per blandimentũ.

V § In sexto deinceps die offerebantur olim vituli octo, ad figurãdum q̃
Num.29 in sexto statu ecclesia foret expianda & renouanda. Sacerdotes nanq; ingressi te-
2.Par.29 plum domini vt sanctificarẽt illud, extulerunt omnem immunditiam quam in- g̃.ca.5.§.9.
tro repererant & asportauerunt, expiaueruntq; templum diebus octo. Quippe &ſ.c.10.in
in sexta creatõis die producta sunt irrationabilia scilicet iumẽta reptilia & bestię prin.&ſ.c.
Gene.1 Nunc quidem in fine quinti & excursu sexti status ecclesiæ, inundauerunt iumẽ- 19.§.11.in fi.
ta per luxum carnalium illecebrarum, item reptilia per auaritiam terrenorum ſ.c.16.§.6
transeuntium, item bestiæ per vastum superbiæ, & per inhumanitatem inuidiæ,
Psalm.9 dum enim superbit impius, inceditur pauper. Et tamen simul cum illis irratio- ſ.ca.40.§.1
nabilibus creatus est homo ad imaginem dei, id est, cœtus electorum ad volũta- &ſ.cap.24
tem dei rationabiliter viuentium, vna cũ muliere Eua, id est, ecclesia ex ipso for- §.3
mata, siquidem ecclesia potissime formatur & constat ex electis christianis, tam- ſ.c.16.ſ prin
etsi in se membra frequenter reproba contineat. Is vero cœtus electorum prę- g̃.ca.5.§.2.
est bestialitatibus & carnalitatibus terrestribus, quas in sepio reprimit, & inquã- &ſ.c.9.§.1.
tum potest in alijs prohibet. g̃.ca.6.§.4

Nume.29 VI § Septimo tandem die offerebantur vituli septem, vnde septimus ec- &ſ.c.14.§.
clesiæ status adoptatur sabbatismo septimæ diei, qui erit benedictus & sanctifica 14.
tus ac liber ab omni opere seruili, fruens requie temporali, ac pace quæ exuperat ſ.c.9.§.7.
Philip.4 omnem sensum, hic est sabbatismus qui relinquitur populo dei. Demum subse- ſ.c.70.§.1
quetur

quetur octauus & cœleſtis ſtatus, quando omnia vnientur deo. In cuius figuram Hebr. 4
die octauo menſis ſeptimi non fiebat aliquod opus ſeruile, ſed offerebatur vitu- Num. 29
lus vnus in holocauſtum & odorem ſuauiſſimum domino. Hinc eccleſia ſolet ce-
ẽ.c.5. i fi. & lebrare octauas maiorum feſtorum. Dies quidem octauus erit celeberrimus atq; Leuit. 23
ſ.c.9. in fi. & ſanctiſſimus, & erit ſabbatum, id eſt requies ſempiterna.
ſ.ca.17.§.17

¶Quomodo eccleſiæ ſtatus aſſimilantur ſeptē mūdi ætatibus. Cap. IX.

ẽ.c.7. in pri Qvemadmodum Macrocoſmi ac etiam Microcoſmi generatio, dura 35.q.4.c.L.
tioq; ſeptem ætatibus finitur, ita eccleſiæ militantis excurſus tot ſtati-
bus, inæquali tamen tempore, terminabitur. Quælibet autem mundi
ætas diſtinguitur per certos terminos propter magnalia quæ illis
ſ.ca. 70.§.6 temporibus contigerunt. Prima ætas ab Adam propter creationem mundi, &
durat vſque ad Noe, à quo propter aquæ diluuium ſecunda ætas calculatur vſ-
que ad Abraham, qui inſtituit circuncifionem, ob quam ab eodem patriar-
cha vocatur tertia ætas vſque ad Dauid, ob cuius regalem vnctionem tunc in-
cepit quarta ætas vſque ad Babylonicam tranſmigrationem, à qua computatur
quinta ætas propter filiorum Iſrael liberationem, & durat vſque ad Chriſti pri-
mum aduentum, à quo denominatur ſexta ætas propter humani generis redem-
ẽ.c.6.§.1. & ptionem. Septima tandem ætas incipiet à ſecundo Chriſti aduentu, quando, ex-
ſ. eo. §.6 tincto Antichriſto, reformabitur eccleſia, & durabit eadem ſeptima ætas vſq; ad
vitam reſurgentium.

I § In prima itaq; ætate ab Adam vſq; ad Noe, iuxta euangelij deſcriptio-
nem, fuerunt generationes decem, & ſecundum Oroſium, qui ſequitur ſeptuagin Luc. 3
ta interpretes, vſq; ad diluuium fluxerunt anni. 2242. Sicut autem in eadem pri-
ma ætate, occiſo Abel, & ei Seth ſubſtituto, generatio Cain fratricidæ ſegrega- Gene. 4
ſ.c.10.§.2 ta eſt à generatione filiorum dei, in quibus ſynagoga eſt inſtituta, ſic in primo ec
ẽ.c.8.§5. & cleſiæ ſtatu peruerſa generatio ſynagogæ, quæ occidit Chriſtum, ſeparata eſt à
ſ.ca. 17. §.1. filijs dei, in quibus ſancta eccleſia conſtituitur.

II § Secunda ætas à Sem vſq; ad Abraham ſimiliter cōtinet generationes Luc. 3
decem, anni autem. 942. lapſi ſunt à diluuio vſq; ad natiuitatem Abrahæ, & ſicut
in initio eiuſdem ſecundæ ætatis per Noe fabricata eſt archa, in qua ſemen electū Gene. 7
à diluuio præſeruaretur, quo exiccato archa in altum leuata ſuper montes altiſſi-
ſ.c.11. in pri. mos requieuit. Sic in ſecundo ſtatu, poſtq̄ per apoſtolos fabricata fuit eccleſia, in
ea ſemen martyrum eſt ſaluatum. Ipſa quoq; eccleſia per fidem & patientiam eo
ſ.eo.§.4. & rundem martyrum, ſanguinem ſuum innocentem deo immolantium, eſt eleua- Pſal. 17.
ſ.c.13.§.3 ta & dilatata, quæ de ſeipſa apud prophetam ait: Miſit. ſ. dominus protector me
us de ſummo, & accepit me & aſſumpſit me de aquis multis, eripuit me de inimi-
cis meis fortiſſimis, & ab his qui oderunt me & eduxit me in latitudinem & ſaluā
me fecit. Nempe eccleſia requieſcit ſuper montes cœlorum, diluuio tyrannorum
exiccato. Deus em̄ dirupit petram & fluxerunt aquæ, abierunt in ſicco flumina, Pſal. 104
& eduxit populum ſuum in exultatione & electos ſuos in lætitia.

III § Tertia ætas habet ſeptem generationes à natiuitate Abrahæ vſque Mar. 1.
ad Aram, quando Moſes eduxit populum Iſrael de Aegypto, & continet an- Luc. 3
ſ.ca.25. §.10 nos. 505. In ea ſubuerſi ſunt Sodomitæ in mari mortuo, Aegyptij in mari ru- Exo. p totū
ſ.c.12. in pri bro, deleti Choræ, Dathan, & Abyron, cæteriq; ſchiſmatici de filijs Iſrael, ac po Gene. 19
pulo eo tunc data eſt lex. Similiter in tertio eccleſiæ ſtatu populus Chriſtianus Exod. 14
per martyria eductus eſt in terram pacis. Luxuria deniq; mundi & idololatria Num. 16. 26
gentiū in Chriſti ac martyrum ſanguine eſt ſubmerſa, plurimi ſchiſmatici & hæ-
Diſt.2.c.1. retici ex eccleſia eo tunc reiecti, legesq; ciuiles & principum conſtitutiones con-
ẽ.ca. 5. §.7 ditæ ſunt vnà cum patrum canonibus, quas de cætero vim legum habere Iuſtini-
& ſ. eo. §.6 anus Cæſar decreuerat.

In aut. de ec IIII. § Quarta ætas continet pariter ſeptem generationes & annos. 479. Mar. 1.
cleſiaſt. ti. in ab exitu populi Iſrael vſq; ad templi perfectionem ſub Salomone. In qua ætate Paral. 16
pri. co. 9 Dauid, eiectis Syris & Philiſtæis, cæteriſq; hoſtibus, ac ædificata Hieroſo-
ẽ.eo.§.2. & lyma, diuinum cultum per pſalmodiæ iubilum ampliauit, quem ſuper excelſa Aba. 3. in fi.
ſ.ca.10. §.4 ſua deduxit victor in pſalmis canentem. Similimodo in quarto ſtatu per Iuſti-

Anth. ſpec. nianum extirpati ſunt Arriani ę Græcia, Aphrica & Longobardia, tandem ex ſ.ca.4.§.5,
hiſt.pt.2.ti. Hiſpania, eotũc eccleſia eſt eleuata & totus pene terrarũ orbis fide catholica im- & ſ.ca.17.§
12.c.5.p̃to. butus. Interim p Gregoriũ, ceu alterũ Dauid modificatus eſt cãtus diuinus, offi- 11.
ciumq́ eccleſiaſticũ ordinatũ. Anth.2.pte

V § Quinta ætate ab ædificatione templi vſq ad eiuſdem reſtaurationem hiſto.ti.12.c
poſt transmigratioñe Babylonis fuerunt quatuordecim generationes & anni 3.§.5&6.
Mat.1 D.XXII. Interea decem tribus Iſrael, ob idololatriam ſuam, p Aſſyrios debella- ſ.c.68.§.10
ti ſunt, poſtea Iudæa & Hieruſalem p Chaldæos deſtructa, populo tandem Iuda & §.12
in terram ſuam reſtituto. Nec vlterius in eis pullulauit ſpina idololatrię ſicut an-
tea. Pariſormiter in quinto ſtatu eccleſia modo quaſi ſenuerit, habet nanq ęta- ſ.ca.14.§.5,
3.Regũ.1 tis plurimos dies, cunq operiatur veſtibus ſcilicet cæremoniarum, tamen nõ ca- ſ.ca.4.§.6
leſcit in charitate dei vel proximi. Quocirca ob debilem populi fidem, eccleſiæ & ſ.eo.§.7
orientales p Sarracenos ſunt expugnatæ. Latina inſuper eccleſia per Gottos & ſ.ca.7.§.5,
Longobardos, eotunc Paganos ſiue Arrianos fere deuaſtata erat. Per Carolum & ſ.ca.41.§
Anth.2. pt. tamen recuperata, nec poſtea idola priorum hæreſum in Latina eccleſia inualue 4.
hiſt.ti.14.c rũt, licet aliquantiſper pullulauerit cæcitas Manichæorum & Valdenſiũ, nec nõ ſ.ca.16.§.7,
1.§.6 & ſecta Vicleſiſtarũ, de qua infra.

VI § Sexta ætas à prætacta reſtauratione templi vſq ad natiuitatem Chri
Mat.1 ſti concluditur ſimiliter quatuordecim generationibus & quingentis decem an-
nis. Et ſic ſecundum Oroſium à creatione mundi vſq ad Chriſtũ fluxerũt 5200.
anni. Sed ſecũdum calculationem Hebraicam ſurit dũtaxat 4107. anni. Iohannes
Ioh. Pariſiẽ. vero Pariſienſis in ſuo de Antichriſto tractatu, p aſtronomycam inquiſitioñe ni
titur probare, à creatione mundi vſq ad Chriſti baptiſmũ præciſe quinq millia
annorum fluxiſſe. Et ſicut eodem ſexta ætas, reiecta carnalitate ſynagogæ & ve-
ſ.ca.6.§.4 tuſtate prioris ſeculi, id eſt, primi ſtatus generalis, terminata eſt p primum aduẽ- ſ.ca.14.§.12
& ſ.ca.16.§ tum Chriſti in carne, ſic ſextus eccleſiæ ſtatus inceptus in Franciſco vulneribus
4. & cruce Chriſto configurato, expulſa eccleſiaſtica puerſitate, & vetuſtate repro
borum Chriſtianorum, finietur p ſecũdum Chriſti contra Antichriſtum aduen ſ.eo. in pr.
tum, & ſicut ſynagoga in quinta & ſexta ætate pluribus malitijs ſe inuoluit, ideo & ſ.ca.60.§
plures aduerſitates paſſa & tandem penitus reiecta eſt, nouaq́ lex introducta. Ita 5.
modo in quinto & ſexto ſtatu eccleſiaſtica mẽbra vitioſis moribus laborant. Id- ſ.ca.19. vſq
circo aduerſitates patiuntur, & indies ampliores plagas expectare habẽt, donec ad .c.28,
Chrũs eccleſiam puerſam cũ ſuis legibus, qbus iam abutiĩ reformauerit, & euan- ſ.c.35.§.1
gelicum ſtatũ reduxerit. Tũc tandem Abiſac virgo ſpecioſa .i. eccleſia reforma- ſ.eo.§.3.&
3.Regũ.1 ta, quæ virgo eſt ſine macula, caleſaciet regẽ ſcilicet Chriſtũ cũ charitate pfecta, ſ.c.13.§.6
ſ.c.10.ĩ pri. quia cultus eccleſiæ erit deo placitus & dilectus.

&ſ.c.60.§. VII § Septima & huius ſeculi vltima ætas incepit à natali Chriſti quando ſ.c.6. in pr
6. diuina proles humiliabatur, vti Sybilla eſt vaticinata. Eadem ſeptima ætas cen- & ſ.c.47.§
ſetur quaſi decrepita mundi ſenectus, in qua amplius labor eſt & dolor. Quod eñ 8.& ſ.c.67.
Pſalm̃.86 ſeneſcit, prope interitum eſt. Hæc ſeptima ætas non comprehenditur aliquo ge in prin.
Hebr.8 nerationũ aut annorum numero. Quamuis à Chriſti natiuitate vſq ad præſens ſ.eo.§.5
tempus fluxerint anni 1519. durabit tamen ætas eadem vſq ad extremum iudi- 1.c.17.§.14,
cium, cuius euentus eſt certus, interuallum autem temporis incertum, & ſoli deo ſ.c.7.§.4,
Daniel.12. cognitum, quoniam concluſi ſunt, ſignatiq́ ſermones vſq ad tempus pfinitum. & ſ.ca.53.§
Idcirco illa ſeptima ætas nullo temporis ſpacio dimetiẽda eſt. Continet quidem 15.
ſeptem ſtatus, quorum ſex primi ſunt diſcordiæ & laboris, ſeptimus erit pacis & ſ.c.6.§.5
requiei. Is figuratus eſt in ſabbatiſmo, vt ſuperius oſtenditur, & initiatus eſt q- ſ.ca.8.§.6,
dammodo à ſabbato quietis domini in ſepulchro, continens pacem, & requiem & ſ.c.66.§.1
animarum beatarum, qua multi deuoti homines mundo mortui fruuntur in p- ſ.c.22.ĩpri.
ſenti, qa ſpiritu gaudent in domino, nihil tranſitorij curantes, vt de eis verifice- ſ.c.8. infi.
Apoca.14 tur illud ſcriptũ: Beati mortui qui in domino moriuntur, ammodo iam dicit ſpũs & ſ.c.66.§.
vt requieſcant à laboribus ſuis. Demum poſt extremum iudicium idem quietus 10.
ſtatus plene complebitur in vita ſempiterna.

¶De diſtinctione ſeptem ſtatuũ in ſpecie: In primis de ſtatu ec-
cleſiæ primo qui dicitur ſeminatiuus. Cap. X.

Quamuis

ḡ.c.6.§.2 QVamuis impoſſibile ſit vnicuiq; ſtatui dari certum initium vel finem,
vt ſupra ſexto capitulo: tamen quo tempore effectus cuiuslibet ſtatus
ſ.eo.§.2 potiſſimum inualuit, deſignari poteſt. Primus itaq; ſtatus, vtpote ſun Apoc.2.
ſ.c.32.§.8 dandæ eccleſiæ primitiuæ, vicit diabolum, & repreſentatur per ec
cleſiam Epheſinam, & fuit tempore apoſtolorum, quando euangelium eſt ꝓdi- Acto.13.
catum per vniuerſum orbem, & verbum dei in tota terra ſeminatum. Scriptum Matt.13.
ſ.ca.15.§.39 eſt enim: Diſſeminabitur verbum dei per vniuerſam regionem. Nam apoſtoli Lucæ.8.
in fi. exierunt ſeminare bonum ſemen in agro ſuo, quod maius omnibus oleribus cre- Gene.26
uerat. Seuit quondam Iſaac in terra illa, & inuenit in ipſo anno centuplum. Vide Leo in ſer.
ḡ.c.7.ĩ prĩ. repentinam eccleſiæ plantationem, ſicut & fructus eiuſdem plantationis ſeu ef- de ſan. Pe-
ſ.c.12.in pr. fectus generalis euangelizationis cito diffuſus eſt ꝑ vniuerſum Romanum impe tro & Paulo
rium: cui eo tp̄e ſcilicet Conſtantini cæſaris diuina prouidentia cũctus pene or-
ḡ.ca.8.§.5. bis obtemperauit, quo facilius, velociusq; vnius regis iuſſu, ad totius mundi limi-
& ḡ.c.9.§. tes & gentes incrementa fidei ſtatim ꝑuenirent. Similiter eccleſiæ reſtauratio
6. & ſ.ca.62 ſeu reformatio repente fiet.
§.17. I § Tum poſita ſunt, quæ expectabat Abraham fundamenta ciuitatis, cu- Heb.11
ſ.c.19.§.7 ius artifex & conditor deus, & cuius fundamenta ſunt in montibus ſanctis. Siqui Pſal.86.
ſ.c.19.§.9.& dem apoſtoli cẽſentur eſſe grandes & precioſi lapides poſiti in tẽpli fundamẽto, 3.Reg.5.
ſ.c.23.§.1. quod iecit Salomon, id eſt, Chriſtus, vt ædificaret domum dei: Id fundamentum 2.Para.3
apoſtolorum & prophetarum Chriſtus ſummus angularis lapis ſuper ſeipſum Ephe.2.
ſ.c.19.§.1. poſuit, tanq̃ ſupra firmã petram. Illius deniq; ciuitatis, id eſt, eccleſiæ murus ha- Lucæ.6.
ſ.c.19.§.8. bet fundamenta duodecim, & in ipſis duodecim nomina, duodecim apoſtoloꝝ Apoc.21
& agni. Nã ſicut Moyſes in primis elegit duodecim trib⁹ Iſrael & ſeptuaginta Ezech.8.
duos ſeniores, ſic Chriſtus ad primum ſtatum elegit duodecim apoſtolos, & ſe- Exo.24
Diſt.21.c. in ptuaginta duos diſcipulos, quos ad prædicandum miſit. Iſta miſſio, in primo ec- Num̃.11.
nono. & 22. cleſiæ ſtatu facta, olim figurata eſt, quando filij Iſrael menſe primo profecti ſunt Marci.6
diſt.c.ſacro- de Ramaſſe, id eſt, de turbida commotione mundi vſq; ad mare, quod eſt ad vi- Lucę.10
ſancta. tæ amaritudinem, & venerũt in Helim, quod interpretatur arietes, vbi erãt duo- Exo.15.ĩ fi.
ḡ.in fi.ꝑlo. decim fontes aquarum & palmæ ſeptuaginta. Per arietes deſignantur homines:
per duodecim fontes aquarum, apoſtoli duces Chriſtiani gregis fluentes Chri-
ſ.c.11.in pri. ſti doctrina, ꝑ ſeptuaginta palmas cæteri diſcipuli, ꝑ quas palmarum arbores ex-
tenſæ ſunt atq; fructificatæ.
II § Hic primus ſtatus fuit innocentiæ & (vt ait Sybilla) illuſtratus in aq̃s.
ſ.c.65.§.1 Nam eſt dealbatus ꝑ baptiſmum, ideo deſignatur per equum album. Apoſtoli e-
nim cæteriq; diſcipuli baptiſmum & reſurrectionẽ Chriſti prædicauerunt. Hinc
dicitur: Ecce equus albus, & Chriſtus qui ſedebat ſup illum habebat arcũ, ſcilicet Apoc.6
ḡ.ca.7.§.2. iuſtitiæ, & data eſt ei corona ęternę retributiõis, & exiuit à patre, vincens morte
& ſ.c.26.§.5 ſua diabolum, vt vinceret gentes infideles per diſcipulorum contionem, vt etiã Iohan.16
ḡ.eo.in pri. diuideret ſynagogam ab eccleſia. Placuit enim deo per ſtultitiam prædicationis
& ſ.c.17.§.2 ſaluos facere credentes: quoniam Iudæi ſigna quærunt, & græci ſapientiã mun-
ḡ.c.9.§.1. danam. Sed quæ ſtulta ſunt mundi elegit deus, vt confundat ſapientes, & infirma 1.Corinth.1
ḡ.c.3.§.7 mundi elegit deus, vt confundat fortia, & ignobilia mundi & contemptibilia e-
legit deus, & ea quæ non ſunt vt ea quæ ſunt, deſtrueret, vt non glorietur omnis
caro in conſpectu eius.
Aliter.ſ.c.66 III § In primo deniq; ſtatu ſecundũ Hieronymum cõpletũ eſt illud pro-
§.11 pheticum: In omnem terram exiuit ſonus eoꝝ, & in fines orbis terræ verba eo- Pſalm̃.18
rum. Et dictum ſaluatoris. Vbicũq; ꝓdicatum fuerit hoc euangelium in vniuer- Matt.26
ſo mundo, tunc veniet conſumatio.
ſ.ca.62.§.8. IIII § Præterea in iſto primo ſtatu incepit eccleſia primitiua, q̃ fuit deſigna
ḡ.ca.8.§.4. ta ꝑ caput aureũ in ſtatua quam vidit Nabuchodonoſor, q̃ habuit mẽbra vir- Daniel.2
& ſ.ca.11.§.3 tuoſiſſima: Ipſa tñ primitiua eccleſia nõnullas paſſa eſt aduerſitates, inter quas po
tiſſima fuit Iudæoꝝ emulatio tanq̃ prima eccleſiæ ꝑſecutio. Apoſtoli nãq; euã-
ſ.ca.64.§.1. gelicã & ſp̃ualẽ vitã docẽtes, cõtra literalẽ & carnalẽ ſcripturæ intelligẽtiã con-
ḡ.c.8.in pr. traq; priſcas eoꝝ cæremonias dimicãtes, ſynagogã rebellẽ habuerũt, ſiquidẽ ve
& ſ.c.18.§.1 teres cæremoniæ à Iudæis carnaliter intellectæ ꝑ apoſtolos ſp̃ualiter fuerũt ex-

 poſitæ.

Acto.8 positæ. In quo conflictu Iudæi ad tempus obtinuerunt. Illo enim tempore facta est J.c.12.§.7
persecutio magna in ecclesia quæ erat Hierosolymis & omnes discipuli vel Christia J.ca.41.§.6
ni dispersi sunt per regiones Iudeę & Samariæ, præter Apl'os. Talis vero dispersio fuit G.ca.9.§.4.
seminatio euangelij & fidelium multiplicatio. Siquidem dñs ad discipulos inquit: &.J.c.12.in
Matth.10. Cum persequentur vos in vna ciuitate, fugite in aliam. Oportet enim & alijs ciuitatibus prin.
Luc.4.infi. euangelizari. Tandem & ipsi Apostoli de Iudæa sunt expulsi. Iudæos tamen ecclesia J.ca.47.in
demum vicit, malitię eorum cædendo, & in gentibus fidem Christi erigendo. Vn- princ.
de contra Iudæos abijt primus angelus, & effudit phialam suã in terrã. s. Iudæam, J.c.11.§.1
Apo.16. & factum est vulnus sæuum ac pessimum in homines qui habent characterem be- J.c.30.§.8
stiæ, scilicet Iudææ, resistentes fidei Christi, quoniam Iudæi per Romanos, Tito G.ca.6.§.4.
& Vespasiano vindicibus, destructi sunt in mũdumque vniuersum dispersi ac à deo &.J.ca.44.
reprobati, quod est vulnus pessimum. §.10

¶De statu secundo qui dicitur irrigatiuus.

Caput XI.

VInea domini est vniuersa ecclesia, quę ab Abel iusto vsque ad vltimum iu J.c.47.§.2
stum in fine mundi prouentura plantatur: & quod sanctos profert, tot
palmites mittit. Et quum ecclesia ita plantata sanguine Christi germi G.c.6.§.3&
Greg.in ho nasset, creuit in vineam latiorē humilis statura, & fructificauit in synce G.c.10.§.1.I
mel. dñicæ ros palmites, quos extendit vt irrigaret eam, quę in terra bona est plantata, hi pal fi.&.J.ca.21
in.70 mites sunt martyres, quorum sanguine ecclesia irrigata est. Erat enim anima eorum in prin.
Ezech.17 quasi ortus irriguus, atque fons ascendens è terra & irrigans vniuersam superfici- G.c.9.§.2
Esa.58 em ecclesiæ. De quibus martyribus tanquàm veritatis nũtijs saluator inquit: Hie- G.c.5.§.9
Hiere.31 rusalem tu occidis & lapidas eos qui mittuntur ad te.
Gene.2 I § Porro diabolus videns quod fidem Christi per Iudæorum æmulatio-
Math.23 nem impedire nequiret, excitauit tyrannicas persecutiones, quarũ medio fidem
Lucæ.13 catholicam extinguere nisus est. Et illa irritatio siue probatio ecclesiæ nuncupa-
tur secundus status, & est martyrum ac designatus in ecclesia Smyrnæ & per equũ G.c.8.§.1
Apo.2 ruffum tanquàm sanguinolentum, quando nigrum conuersum est in rubrum, J.c.65.§.2
vtpote quando prædicata est Christi passio, qua martyres ad patienter sustinen-
das aduersitates inducti sunt, atque conati extinguere & extirpare in orbe paga- J.c.32.§.8
norum idololatriam. Eisdem martyribus idolorum cultores vehementer restite-
runt. Vnde occasio sumpta est persecutionis. Nam post primam Neronis tyran G.c.10.§.4.
nidem fideles inter gentes sunt dispersi, vbique fidem Christi annuntiantes, diuer- J.c.12. i pri.
Apo.6 sis insuper pœnis afflicti, vt in eis completum sit illud Apocalypsis: Et exiuit alius
equus ruffus, id est, tyrannides, & diabolus sedebat super illum: datum, id est, per-
missum est ei, vt sumeret pacem de terra: quia terreni homines persecuti sunt spi-
rituales, & vt inuicem se interficiant, & datus est illi gladius magnus, id est, per- G.c.4.§.5&
missæ sunt magnæ persecutiones. J.c.28.§.8
Exo.4.cum II § Quarum fuerunt decem ad instar decem plagarum filiorum Israel an- J.c.31.§.4&
sequen. tequàm Aegyptum per mare rubrum exirent. Prima persecutio fuit sub Nerone, J.c.35.§.6
De his pul- secũda sub Domitiano, tertio sub Antonino, quarta à Maximino, quinta à De- G.c.7.§.2
chre Ludo- cio, sexta à Valeriano & Galieno, septima ab Aureliano, octaua à Diocletiano J.c.47.§.8
uicus Vuni- & Maximiniano, nona à Maxentio, vltima sub Iuliano. Sed sancti per fidem vi- Hebræ.11
oldi de mon cerunt regna. Et licet in occisione gladij mortui sunt, tamen sua morte multo plu J.c.46.§.11.
te regali, qui res infideles, quàm in vita eorum ad fidem cõuersi sunt, vnus equidem iustus mor Sapiæ.4
cũ historio- tuus condemnat plures impios viuos. Ossa enim sanctorum etiam post mortem G.c.2.§.8&
graphis. 12. prophetant: quia fulgent iusti, & tanquàm scintillæ in arundineto discurrerũt. Iu J.c.33.§.1
persecutio- dicabunt quoque nationes & dominabũtur populis: spes autem impiorum peribit, Sapiæ.3
nes ponit & in insidijs suis capti sunt iniqui, de quibus scriptum est. Et secundus angelus ef-
Prouer.10 fudit phialam suam in mare, id est, in amplam paganorum regionem, quando ec-
Apo.16 clesia tempore martyrum passa est amaram persecutorum crudelitatē. Et factus J.c.64.§.1
est sanguis tanquàm mortui, & omnis anima viuens scilicet mundo, mortua est in
mari: quasi diceret: Martyres non sunt vere mortui, sed anima persecutoris (quæ
vixit mundo) vere mortua est, morte videlicet æterna, quã deus non vult, introijt J.c.15.§.2&
enim inuidia diaboli. J.c.30.§.3

Iste secũ

ʃ.ca.27.§.7 III § Iste secundus status vna cum superiori primo statu in se cōtinet initiū
ḡ.ca.10.§.3 ecclesiæ, vtpote primitiuā ecclesiā designatā p caput de auro optimo, q̄d habuit
& ʃ.ca.44. statua Danielis: Tabernaculū em̄ factū est primū & secūdū aureū habēs thuribu- Daniel.2
§.3 lum & archam testamēti circūtectā ex omni parte auro. Et sic tēpore primi & se- Heb.9
ḡ.ca.4.§.8 cūdi statū, hoc est, tēpore apostoloꝝ & martyꝝ, ecclesia erat aurea, vtpote in bo
na & pfecta vita spūali. Sicut em̄ aurū alia metalla excedit, sic vita spūalis alias vi
De pœn. dist tas. Aurū quippe ponitur pro sapiētia, quæ extitit opus decoris ecclesiæ primi- Ezech.28
2. multi. & c tiuæ, qa sapientiæ claritate & dei ac proximi charitate canduit.
princi. IIII § Ecclesia nanq̄ erecta est, sicut tabernaculū synagogæ iuxta exēplar Exod.25.&
quod Moysi in monte monstratum est. Vbi vniuersa ductilia ex auro erant pu- 26. & ca.28.
rissimo. Vt etiam Salomon ędificatum ornauit templum, cuius altitudinem in- & 37.
trinsecus deaurauit auro mundissimo. Ita aurum optimum est ecclesię pars ante- 3.Reg.16.cū
rior, vtpote status apostolorum & martyrum, dilectus deo candidus & rubicun sequentib⁹.
dus. Quem tanq̄ aurum in fornace patiētiæ probauit dominus, cuius vestigia se- 2.Para.3
cutus est. A diuinis enim mandatis non recesserūt martyres, quorum fidei pro- Canti.5.
ʃ.c.56.§.5 batio multo pretiosior fuit auro quod per ignem probatur. Cæteri deniq̄ Chri Iob.23
stifideles eo tunc virtutibus pollebant insignibus. Siquidem in primitiua eccle- Sap.3
sia christiani fuerunt in fide bene instituti, in orationibus assidui, primum quærē- Act.2. in fi.
tes regnum dei & iustitiam eius. Frequēter confessi, sacramento altaris quotidie Mat.6
ḡ.ca.8.§.4 communicati, verbo dei attenti, oblationes, offertoria & decimas nō cū minu- Gene.4
ʃ.ca.12.§.9 tis fructibus, sed de primogenitis & adipibus suis debite persoluentes, ecclesiaꝝ
ædificia erigentes, inter se pacifici ac fideles.
ʃ.c.23.§.9 V § Prælati insuper atq̄ sacerdotes sacramēta paratis porrexerūt, gratiā
ʃ.c.21.§.2 spiritus sancti non sicut hodie fit, vendiderūt: ab his vero quibus spiritualia ad-
ministrauerūt, fuerunt sustentati, & liberaliter remunerati bonis temporalibus,
ʃ.c.12.§.5 quæ in tres partes diuisere (prout deus penes Catharinam Senēsi iubet) Vnā ec- Cath.Sen.c
Sīle de Ioa- clesiæ pro cultu diuino aliisve necessariis: alterā pauperibus distribuendo. Ter- 114.
chim & An tiam ad sustentationem reseruabant, prædicationibus & celebrationibus incū-
na legitur bētes, caste & sancte viuētes, vt facile pro sua dignitate à populo honorifice ob-
ʃ.c.11.1.pri. seruarentur. Quoniam virtuosi & fideles sacerdotes olim fuerūt, & quū scelerati
ḡ.ca.7.§.3. hodie sint, proditur à spiritu sancto in dialogo Catharinæ Senen. Nā sicut olim
& ʃ.ca.17.§ rari fuerūt mali, sic hodie raro boni reperiūtur clerici. Nempe om̄ia in primitiua Cathe.Sen.
4. ecclesia erāt inter Christianos tali spirituali charitate fulcita & radicata, vt sol iu 119.
ḡ.ca.1.§.4. stitiæ facile in clipeos aureos refulgeret. Iste verus sol est Iesus Chrūs, prout de- 1.Mach.6
in fin. & ʃ.c claratur penes Catharinam Senensem. Cath.Sen.c
18.§.6 VI § Illud autem tempus aureum durauit vsq̄ ad tertium ecclesię statum. 110.
ʃ.c.12.§.1 Quandoquidem Christianitas de auro ad argentum descenderat. Imo de auro
plærīq̄ ad lutum ceciderunt, vt patebit de hypocritis, qui videbātur deaurati &
ʃ.ca.13.§.7. fulgidi, id est, vere sapientes corā populo, sed corā deo stercus erant quia intrin-
De pę. dist. secus fuerūt lupi rapaces. Nam extrinsece aurū, occulte lutū hypocritæ apparēt. Matt.7.
2.c. citius, & In superficie equidem vidētur virtuosi, intus à virtutibus vacui. Et quādo in hac
ibi glo. vita hypocrisis detegitur, tūc aurū hypocritarum quasi lutum sternitur, vtpote Iob.41
ʃ.c.17.§.6 quando occultis peccatis exigentibus, etiam virtus, quæ prius publice clarueurat, Treno.4
ʃ.c.12. in fi. iam dissipatur. Itidem de hæreticis dicitur. Obscuratū est aurū scilicet bonæ vi-
tæ, & mutatus est color optimus, scilicet euangeliū in sensum reprobū per hæ-
reses, & alios errores: De qbus nūc sequitur.

¶De statu ecclesiæ tertio, q est illuminatiuus. Cap. XII.

ḡ.c.11.§.1 POstquam diabolus calluit Christianā fidē per crudelitatē persecutorum
ḡ.c.10.§.4 minime labefactari, sed magis ac magis martyrum patientia Christifide
& ʃ.c.13.§.7 les in orbe multiplicari, alia via aggredi ecclesiā tentauit. Verum idolo- Dist.96. Cō
& ʃ.ca.17.§ latriam in toto Romano imperio Constantinus damnauerat ac pmise- stan.
11.ḡ.co.§.1. rat catholicā fidē gētibus pdicari, quæ repente diffusa fuit vbiq̄ locoꝝ. Idē præ- ḡ.ca.8.§.2.
12.q.1. futu. terea Constantinus sua munificētia ecclesiā maxime locupletauit, secutus Salo- & ʃ.eo.§.5.
ḡ.c.7.§.2. monem q in suæ domus ædificio atriū maius rotundū trium ordinū fecit, pariter 3.Reg.7
Constātinus in tertio ordine, id est, statu ecclesiam pacificauit & ampliauit, eam
argēteam

argenteam temporalem faciendo. Reliqui proinde principes, aliiq́ꝫ locupletes (vt Nicolaus Clemangia refert) considerantes sanctam clericorum conuersationem, certabant vndiq́ꝫ pro suorꝫ expiatione peccatorꝫ, illis copiosissima bona congerere, vt ab omni cura soluti absq́ꝫ interruptione liberius possent deuotionis feruori incumbere. Sic multis pręclaris dotibus magnificisq́ꝫ opibus ecclesia aucta est atq́ꝫ insignita. Sic fundata cœnobia atq́ꝫ collegia, sic sedea pontificales & parrochiæ exortæ, sic ecclesiæ fabricatæ, sic deniq́ꝫ oẽs gradus ecclesiasticorũ hominum in suas copias excreuerunt.

I § Hinc ecclesia prius aurea tunc cecidit in argentum. Quocirca diabolus cœpit ecclesiã multiplicibus deprauare hæresibus. Siquidem Christiana crescẽte religione necessariũ fuit cognitionẽ sanctæ trinitatis, ac fidei mysteria altius explicari, prout eo tunc Augustinus de trinitate quindecim ædidit libros. Sed quia humanus sensus profunditatem fidei facile ꝑcipere nequit, quo fit vt docti sciẽtia inflati, pro sui intellectua subtilitate in hæreses diuersas prolapsi sunt. Quibus ecclesia oppressa fuit, atq́ꝫ passa incursum Menandri, Aerij aliorumve hæreticorꝫ, scandala in ecclesia dei generantiũ quàmplurima. Quos ꝓuidit Apostolus, aiens: Spũs aũt manifestè dicit, ꝙ in nouissimis tꝑibus discedent quidam à fide, attendẽtes spiritibus erroris, & doctrinia dæmoniorꝫ. Et infra: Prohibentiũ nubere, &. s. docẽtium abstinere à cibis quos deus creauit. Manichæi eñ condemnãt matrimoniũ, & oẽm creaturã corpalẽ, tanq̃ scd̃m eos, à deo malo creatã, ideo affirmãt abstinẽdum esse à quibusdã cibis tanq̃ augmentatiuis substãtiæ dei mali in ædẽtibus ipos. Vnde etiam matrimonium condemnant, quasi per eius actum augeantur substantiæ à deo malo creatæ. Hæc secta per Augustinum contra Faustum Manichęum est conuicta & exufflata. Plures deinceps aliæ hæreses aduersus ecclesiã eo tunc, ac postmodum insurrexerunt, & sic quasi ad parum facta est deprecatio ecclesiæ ad deum vt illuminaret oculos nostros.

II § Deus tandem misericors subleuauit domũ suã, fecit nãq́ꝫ luminaria magna. s. doctores ecclesiæ q illuminarẽt oẽs quæ sit dispensatio sacramẽti abscondita: ijdem eñ à Christo illuminati surrexerunt, & contra prędictas insidias & ꝑuersas hæreses bellarunt, & defenderunt veritatem fidei. Hoc bellum quondã figuratum est, cum Iudas Machabœus, & Ionathas trãsierunt Iordanem, & abierũt viam trium dierꝫ in desertum, & cœpit bellum à Galaaditis, & clamor belli ascẽdit ad cœlum sicut tuba. Et dixit Iudas exercitui suo, hoc est, Christus doctoribus suis: pugnate hodie pro fratribus vestria. Et venit tribus ordinibus post eos, & clamauerũt tubia & oratione, ꝑcusserũt inimicos plaga magna. De huiuscemodi conflictu scri. Ioh. ad ecclesiã pergami, quasi ad tertium ecclesiæ statum, qui dicit illuminatiuus propter sanctã doctrinã & veritatis defensionem, quam sacri doctores verbia & scriptia operati sunt. Ipsi quidem magnum certamen sustinuerunt, obprobrijs & tribulationibus spectaculum facti.

III § Iste tertius ecclesiæ status designatur per equum nigrum, quia hæresis obscurat fidem, quoniam à luce veritatis recesserunt hæretici. In quibus deus huius seculi excæcauit mentes infidelium. Sed deus illuxit in cordibus doctorum ad illuminationem scientiæ claritatis dei. Præterea diabolus qui sedebat sup equum nigrum, habebat stateram, id est, ꝑuersam scripturæ expositionem, pondus nullũ habentem in manu sua, id est, in opere. Et Iohannes audiuit tanquàm vocem angeli in medio quatuor animalium, vtpotè Euangelistarum dicentium, bilibris tritici denario vno. s. emit, & tres bilibres ordei denario vno, hoc est, dicere, mysterium aut sacramentum libri veteris & noui testamenti redimitum est denario vno id est, Christi sanguine. Similiter & sacræ scripturæ triplex mystica expositio videlicet tropologica, allegorica, & anagogica. Nota per triticum significatur medulla scripturæ, per ordeum autem sacræ scripturæ expositio: nam sicut granum ordei latet sub palea, ita scripturæ intelligentia mystica latet sub litera vel sub historia. Hinc sequitur in Apocalypsi. Et vinum, id est, acrimoniam, & oleum, id ẽ, suauitatem sacræ scripturę ne læseris. s. tu hæretice. Siquidem gratia & veritas tũc manifestata est per diuinam illuminationem.

Left margin: Clemangia de corrupto statu ecclesiæ — C. de hæreti. l. arri. — ʃ.c.64.§.1 — 1. Timo.4 — Tho. in postil. sup epi. Pau. 1. Tim. 4. lec. 1. quidne de po. dei ma.3. ar.6. — 1. Esdræ.9 — Gene.1 — Ephe.3 — 1. Macha.5. — Apo.2 — Hebræo.10. — Apo.6 — 2. Corꝫ.4 — Apo.6 — Tho. 1. par. q.1. art.10 — Apo.6 — 2. Timo.1

Right margin: ẽ.c.9.§.3 & ʃ.c.47.§.11. ẽ ca.11.§.5. & ʃ.c.19.§.6 — ʃ.eo.§.6 — ʃ.eo.§.5. & ẽ.c.11.§.6 — ẽ.eo. in pri. — ẽ.ca.7.§.9. & ẽ.c.10.§ 4. & ʃ eo.§3 — 24.q.3. qdã. — ʃ.c.17.§.19 — ẽ.c.2.§.7 & ʃ.c.13.§.6 — ẽ.c.7§.9 et ʃ.c.16.§.5 — ʃ.c.44.§.8 — ʃ.c.17.§.18 — ẽ.c.8.§.3 & ʃ.eo.§.7 — ʃ.c.32.§.8 — ʃ.ca.25.§.14 — ʃ.c.65.§.2 — ʃ.eo.§.7 — ẽ.1 plo.§.8 — ẽ.eo.§.1. & ʃ.eo.§.7

Cæterũ

IIII § Cæterum hæreticas ſectas, quæ eccleſiæ tertiam intulerunt perſecu-
tionem, ſed nihil deo protegente contra eam profecerunt, diuina plaga eſt præui-
ſa à Iohanne dicente: Et tertius angelus effudit phialam ſuam ſuper flumina, ſcili- Apoc.16
g̃.c.3.§.8 & cet hæreticorum ſacras ſcripturas cum fluminibus ſuæ mundanæ eloquentiæ ſeu
ſ.c.10.§.4. ſophiſticæ garrulitates deprauantium, & ſuper fontes aquarum, id eſt, ſuper prin
ſ.c.27.§.4, cipia ſuæ peruerſæ doctrinæ. Et factus eſt ſanguis, hoc eſt, eorum doctrina eſt ma Ibidem.
culata, ſicut rès candida per ſanguinem maculatur. Sed iuſtus deus dedit eis ſan-
guinem bibere.

ſ.c.65.§.3 V § Tertius etcl'iæ inſup ſtatus per Sybillam competēter circūſcribit. Et ſi
ſ.ca.44.§.3 gnificatus eſt in ſtatua Danielis, cuius pectus & brachia fuerūt de argēto: ſiqdē ec Daniel. 2
g̃.eo.§.1.12 cleſia, quando eam Conſtantinus rebus temporalibus ditauerat, ceſſauit eſſe au-
q.1.futuram rea, & incepit fieri argentea. Vnde Melchiades papa inquit: In primitiua eccle-
g̃.c.11.§.4. ſia, vtpote tpe Apoſtoloꝝ & martyrum, poſſeſſiones & prædia vēdebant, & pre-
tia ad fouendos ægenos expendebant. At cum inter turbines & aduerſa mūdi fuc- Acto.2
g̃.eo.i prin creſceret eccleſia, ad hoc vſqꝫ peruenit, vt Conſtantinus magnus daret licentiam
&.ſ.c.23.§. fabricandi eccleſias, & prędia conſtituit tribuēda, prout ipe immenſa donaria cō-
12, tulit, ab illo etem̄ tpe eccleſia poſſedit prędia. Ad idem Auguſtinus: Exemplum
12.q.1.exēp. domini accipite cōuerſantis in terra, quare habuit loculos cui angeli miniſtrabāt,
1.q.3. ſi quis niſi quia eccleſia ipſius loculos habitura erat. Nam ſicut anima ſine corpore non
obiece.12.q viuit corporaliter, ſic eccleſia ſine temporalibus in nullo proficit. Sed rurſus cano
2.pto.g̃.ca nes decernunt, res eccleſiaꝝ in vſum clericoꝝ moderatum, & in reſtaurationem
11.§.5.& g̃. eccleſiarum, & potiſſime pro indigentia ægenorum eſſe diſpenſandas. Id noſtro
c.8.§.4. iam ſeculo minime obſeruatur. ſ.ca.14.§.5

ſ.c.14.§.5 VI § Ex eo quidam argumentant: Et ſi opes eccleſiæ ſint natæ ob opum con Eraſ. in Si-
temptu, & gloria eccleſiæ à glorię neglectu, quoniam deus temporalia ad ſufficiē leno
tem competentiam largit humilibus, qui ei deuote ſeruiunt in ſpiritualibus. Nec-
g̃.eo.i.prin non laici bona temporalia libētius largiunt vbi ea vident rejici ab his quos plus ſa
ſ.c.14.§.6 pere credunt. Tandem opulentia cleri cedit eccleſiæ potius ad lapſum quàm ad
ſ.c.13.i pri. augmentū. Siquidem Chriſtus in euangelicis lr̄is hortatus eſt ad diuitiaꝝ contem Luc.6.12.14
ſ.ca.20.§.6 ptum, ad voluptatum abdicationem, & ad gloriæ neglectum. Quando ergo ſui cū ſimilibus
vicarij & clerici, tam'qꝫ duces Chriſtianæ profeſſionis ita viuere poſſunt, vt opū
accumulandoꝝ ſtudio, vt glorię ſublimitate, vt vitæ ſplendore, vt belli ferocitate
cæteriſqꝫ vitijs ipos ſuperent Aethnicos, Cur igit Conſtantini donum Petri pa- Acto.3
trimonium vocat, quod ipe Petrus ſe non habere gloriatus eſt. Tempotalibus nē Matt.13.
pe bonis tanq̄ ſpinis eccleſia Chriſti magis irretit & obruit, quàm ædificat. Eam Marc.4
enim huius ſeculi ſolicitudo & ærumna decipit, diuitiarum fallatia & deceptio Lucæ.8
ſuffocat, quia clerici & cæteri ſeruitores eccleſiæ in voluptatibus vitæ ac in con-
ſ.ca.16.§.4 cupiſcētijs euntes, nullum vel modicum fructum afferūt, ideo eccleſia ad priſtinā
&ſ.c.41.§3 paupertatē redigetur.

VII § De huiuſcemodi inſuper tertio ſtatu penes Catharinam Senenſem Cath.Sen.c
g̃.eo.§.2 habetur diuinum reſponſum, quod olim ſancti doctores, à deo miſſi tanquàm lu 85.
g̃.c.10.§.4 cernæ fuerunt illuminati lumine myſtice intelligēdi ſacram ſcripturam, quæ an-
g̃.ca.1.§.4, tea obſcura fuit & literaliter expoſita, non ſcripturæ defectu, ſed legentiū igno-
&ſ.c.34.§.3 rantia, ſiquidem humanus ſenſus per ſe profunditatem fidei cōcipere nequit. Nā
ſ.c.18.§.9& lumen intellectus, quo ſacra ſcriptura intelligitur, procedit à lumine ſupernatu-
8.eo.§.3.& rali à deo pendente, quo lumine ſuperbi & flagitioſi carent ob amoris proprij nu
g̃.ca.2.§.9. bem, quæ excæcat ſpirituales oculos. Ideo iſti intelligunt ſacram paginam litera
ſ.ca.21.§.9. liter iuxta corticem exteriorem, nō guſtantes interiorem medullam ſcripturæ,
ſ.ca.23.§.15 Sic hodie Lutherani & Ecciani temeraria & ambitioſa diſputatione mutuo al- ſ.c.15.§.1&
ſ.c.13.§.8 tercātes pro ſua audacia ſacras literas torquent, nil charitatiue ſed oīa inuecti- ſ.ca.17.§.11.
ſ.ca.33.§.33 ue ad ſeditionem defenduntur, ſuum vnuſquiſqꝫ aduerſarium, vnus enſe, alius ig- &ſ.c42.§3
in fi. ne ſupprimere tentat. Idcirco ſuo dogmate & niſu apud populum parum pro- ſ.ca.17.§.19
ſ.ca.18.§.8. ficiunt, imò plurimum ſcandalizant, & ſacram dilacerant eccleſiam, vt timēdum ſ.ca.18.§.12
ſ.c.35.§.10 ſit ne Germani mores Bohœmorum ſequantur. Magna profecto eſt inſania tā- &g̃.c.2.§7
ſ.c.33.§.9 tam controuerſiam (quæ videtur ex plaga dei procedere) non ſilentio & pruden ſ.c.39.§.3

tia, ſed

tia, ſed conuitijs & inſolentia agitari. Expecto modo quid ſors tulerit.
Vincẽti⁹ de fine mundi. VIII § Tandẽ Vincentius ait quod in tertio eccleſiæ ſtatu, propter vſum
bonorum temporalium Chriſtiani etiam laici in virtutibus multum declinaue-
runt. Arriana quoq; ac nonnullæ aliæ ſectæ erroneæ inualeſcebãt adeo quod ob
vitæ ſanctitatis ruinam etiam ſtatus catholicæ fidei in eiſdẽ hæreſibus ſimul cor-
ruiſſet, niſi deus cum ſuis doctoribus ipſi eccleſiæ ſubueniſſet, tametſi eccleſia ad
priſtinum ſtatum ſeu gradum aureum hactenus reduci non potuerit, quoniã de- J.c.44.§.3.
uotiõis ardor in cœlum euolauit: Quinimò ipſa eccleſia quotidie in deterius de-
creſcit: Nam in ſequenti quarto ſtatu incepit deſcendere ad medium ſupra dictæ ẽ.eo.§.5
Daniel.2 ſtatuæ, cuius venter & fœmora erant ærea: & ſic argentũ eccleſię vertitur in ſco- J.c.19.§.7
Eſaiæ.1 riam, vnde dicitur: Argentum meum & aurum tuliſtis. Item: argentum eorũ fo- ẽ.c.11.in fi.
Iohel.3 ris proijcietur, aurum eorũ in ſterquilinium erit.
Ezech.7 ¶ De eccleſiæ ſtatu quarto qui dicitur aſſenſiuus. Cap. XIII.

QVoniam poſt ſacræ ſcripturæ ſcrutinium intelligentia diuinorũ in ec-
cleſiã non ſufficit, aut parum prodeſt abſq; vitæ perfectione ſecũdum
Matt.19 ſaluatoris conſilium dicentis: Si vis perfectus eſſe: vade & vende oĩa ẽ.c.12.§.6
quæ habes & da pauperibus, & veni, & ſequere me: ea de cauſa ad
quartum ſtatum eccleſia aſcendit, aſſumendo perfectam contemplationis vitam J.c.22.i pri.
in anachoritis cæteriſq; religioſis deo ſe affligentibus. De quibus apoſtolus inqt: ẽ.c.5.§.9
1.Corint.12 Poſuit deus in eccleſiã virtutes, &c.
I § Qui quidem quartus ſtatus eccleſiæ videtur figuratus quãdo Abraham
Gene.15 horror magnus inuaſit, eiq; dictum eſt: Scito quod ſemen tuum erit peregrinum J.c.51.§.5
in terra non ſua, & affligetur quadringentis annis. Item quando filij Beniamin, J.c.54.i pr.
Iudi.20 quotquot in ſolitudinem fugere potuerant, ſederunt in petra Remon menſibus
Deute.29 quatuor. Similiter filios Iſrael dominus adduxit quadraginta annis per deſertum
vbi non ſunt attrita veſtimenta eorum, nec panem comederunt, nec vinum & ſi-
ceram biberunt, vt ſcirent quod ipſe eſſet dominus deus eorum. Forſitan come-
Exo.16.ſi. derunt interim manna in deſerto quadraginta annis, donec venirent in terrã ha- J.c.57.§.13.
2.Eſdræ.9. bitabilem. Vnde ijdem filij Iſrael viceſimo quarto anno conuenerunt in ieiunio J.c.32.§.3.
& in ſaccis, & quater in die & quater in nocte confitebantur peccata ſua, & ado-
Leuiti.19 rabant deum, ideo quarto anno omnis fructus eorum ſanctificabatur, & laudabi
lis erat domino.
Exo.24.34. II § Hunc quartum ſtatum tenuit Moyſes, quando ingreſſus medium ne-
bulæ aſcendit in montem: vbi cum domino fuit quadraginta dies & quadragin-
Deute.9 ta noctes, panem non comedens, & aquam non bibens: ibi enim deus dedit ei du-
3.Regũ.19 as tabulas lapideas digito dei ſcriptas. Pari modo Helias ſedit ſubter vnam Iu-
niperum & ait ad dominum: ſufficit mihi domine, tolle animam meam: Sed an-
gelus domini tetigit eum dormientem dicens: Surge comede, grandis enim re- ẽ.c.5.§.7.
ſtat tibi via: Et ecce ad caput ſuum ſubcinericius panis & vas aquæ: Comedit er- J.c.22.§.11
go & bibit & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadra-
ginta noctibus vſq; ad montẽ dei Oreb. Huiuſcemodi itaq; quaternarij veteris te
ſtamẽti videnſ ſignificare quartũ eccl'iæ ſtatũ noui teſtamẽti in deſerto inceptũ ã
Marci.1 tẽpore Iohannis Baptiſtæ: q̃ fuit in deſerto baptizans & prædicans baptiſmũ pœ ẽ.c.7.§.4.
nitentiæ, vbi & Ieſus baptizatus & aſcendens de aqua, ſtatim per ſpiritum pul-
Matt.4. ſus eſt in deſertũ, vbi ieiunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus.
Luc.4 III § In quarto nempe ſtatu fuit eccleſia illa, quæ aſcendit per deſertũ: Et
Cantic.3. cui dominus dedit fortitudinem vt aſcenderet in excelſum terræ locum. Prout ẽ.c.9.§.2.
Eccle.46 olim deus aſcendere fecit Iſrael de terra Aegypti, & Moyſes ac Aaron vna cum J.c.65.§.6.
Amos.2 ſeptuaginta ſenioribus aſcenderunt, vt viderunt deum Iſrael. Huius equidẽ aſcẽ-
Exod.24 ſus exemplum dedit Chriſtus, quãdo dimiſſa turba aſcendit in montẽ ſolus ora-
Mat.14. re, ſuoſq; diſcipulos in nauiculam aſcendere compulit. Identidem per prophe-
Hiere.4.49 tam ait dominus: Conſurgite & aſcendite ad gentem quietã, & ingreſſi ſunt ar- J.eo.§.10
dua & aſcenderunt rupes. Quod præceptum ſeu conſilium ſecuti ſunt Anachori ẽ.c.8.§.3
tæ, in q̃bus cœleſtis conuerſatio refulſit, pręcipue in deſertis Arabiæ & Aegypti
alijſve locis tali vitæ oportunis, quaſi aſcenderint per deſertum Idumeæ. Aſcen-
derũt

derunt nanq; verticem montis, atq; dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum Nume.14
de quo dominus loquutus est, quia peccauimus.

IIII § De eisdem Anachoritis fatur apostolus: Circuierunt in melotis, in Heb. 11.
pellibus captinis egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in
solitudinibus errantes, & in montibus & speluncis & in cauernis terræ. Legitur In octauō omniū sctōꝝ
quoq; in ecclesia de Anachoritis, ꝙ per singula eremi loca in speluncis demorabantur, bestijs sociati, ciborum spernentes delicias, luxus seculi calcantes, visus hominum fugientes, angelorum assueti loquelis.

V § Quippe in isto quarto & stricto statu ecclesia stimulata est ab hypocrisi per religionis fictionem, seu simulationem falsorum Anachoritarum & inui- Nume.14
dorum fratrum, qui contenebrati ascenderunt in verticem montis. Plures nanq;
ſ.ca.65. §.4 ob illius status celsitudinem lapsi sunt in hypocrisim, fingentes sui perfectionem.
Alij ob religionis difficultatem, fugientes viarum anfractus, sicut diues in euange Matt.19
ſ.ca.64. §.5 lio adolescens, tristes in fide apostatauerunt. Multi præterea religiosi à deo suo
ſ.c.16. §4 & fornicati sunt, suam frangentes regulam, prout in fracto capisterio nutricis Be-
ſ.ca.19. §.12 nedicti significatum est.

ḡ.ca.12. §.1. VI § Quos omnes apostolus futuros esse præsciuit, scribens: Spiritus au-
ḡ.c.7 §.9 & tem manifeste dicit, ꝙ in nouissimis temporibus discedent quidam à fide, atten- 1. Timo. 4
ſ.c.27. §.11. dentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum in hypocrisi, loquentiū men
dacium, & habentium cauteriatam .i. adustam & corruptam, conscientiam. Illos
ſ.ca.14. §.8. etiam Christus increpat, dū ait: Irritū fecistis mandatū dei propter traditionem Matt.15
ḡ ca.9. §.6. vestram hypocritæ, bene prophetauit de vobis Esaias, dicens: Populus hic labijs
& ſ.c.14. §6 me honorat, cor autem eoꝝ longe est à me, sine causa autem colunt me, docen-
ſ ca.37. §.1. tes doctrinas & mandata hominum. Omnis autem plantatio quam non planta-
uit pater meus cœlestis, eradicabitur.

ſ.ca.43. §.8. VII § Quartus status est designatus in ecclesia Thiatyre, & per mulierem Apo.2
Iezabel, quæ est hypocrisis, ac etiam per equū pallidū propter congregationem Apo.6
ḡ.ca.11. §.6 hypocritarum, qui ob vanam gloriā in ecclesia abundant, se in ieiunijs & affli- Mat.6
ctionibus exercent, vt macilenti pallescant, sanctiq; coram hominibus videant,
ideo mercedem suam perceperunt. Equus deniq; pallidus significat persequutio
ſ.ca.64. §.1. nem quam ecclesiæ infligunt hypocritæ, & falsi Christiani, quorū cœtus est falsa
religione & palliata astutia pallidus. De quo in Apocalypsi: Ecce equus pallidus Apo.6
.i. hypocrisis, & qui sedebat super eū, nomen illi mors .i. diabolus, & infernus se-
ſ.ca.17. § 2. quebatur eum. Et data .i. permissa est illi potestas super quatuor partes terræ .i. ec
ſ.ca.50. §.1. clesiæ terrestri, interficere gladio peccati & fame verbi dei & morte .i. doctrina
mortifera & bestijs terræ .i. bestialibus institutis. Verum quidem ecclesia pugnā-
ḡ.c.12. ī pri do cum tyrannis ceu extremis hostibus, olim crescebat & roborabatur. Nūc au- De hoc pulchre Ludo.
ſ.c.14. §6 in tem deuastatur pedetentim per iustitiarios & hypocritas, ceu domesticos hostes
fi. ſ.c.21 §14 qui pro pastoribus lupos agunt, pro angelis lucis angelos Satanæ, pro ministris V niol. opusc. de psecut. ecclesię. 1. ps. 7
Christi præcursores Antichristi.

VIII § Tandem & ipsi hypocritæ ac peruersi deuotarij cum tota sua terra
ḡ.c.8. §. ī p. puniuntur, quoniam vlterius in Apocalypsi dicitur: Et quartus angelus effudit Apoc.16
ḡ.c.5. §4 & phialam suā in solem .i. in intelligentiā seu cognitionem vel elucidationem veræ
ſ.c.17. in fi. fidei, & datum est illi .s. angelo, afflictiones ecclesiæ futuras reuelanti æstu .i. ari-
ſ.ca.34. §.4 in fi. ditate & ignorātia temporali, & igni .s. æterno affligere homines. Nā in illis hy-
pocritaꝝ terris tēporaliter extincta est catholica fides, vnde eos gehennalis sub-
ſ.ca.45. §.7 sequetur ignis, ideo subiungitur: Et æstuauerūt homines æstu magno & blasphe Ibidem
mauerūt nomē dei habentis potestatē sup easdē plagas, vtpte erroris, aut igno-
rantiæ tēporalis & pœnæ gehennalis. Neq; peruersi egerunt pœnitentiā, vt da-
ḡ.ca.12. §.7 rent illi deo gloriā, quia propriam & vanā appetūt gloriam. Hæc prophetia im
& ſ.eo. §.10 pleta est, quando permissione diuina superuenit secta Sarracænoꝝ & Mahume-
tica, quæ carnalitatem sequens, vitæ austeritatē, in isto quarto statu introductam
ſ.ca.19. §.6. damnat. Et sic eadem secta maledicta præualuit atq; placuit leuibus Græcis, cæ-
terisq; quibusdam orientalibus, in suis stultis institutis omnia fere loca heremiti-
ſ.ca.42. §.8 ca in Asia & Aphrica deuastans vsq; adeo, ꝙ ecclesia ad pauca iam loca sit reda-

Anth. in pt. hist. ti. 6. c. 1 & 10. pt. ti. 13. c. 5. p to.

cta, & in sola pene Latina, seu Europica terra conclusa. Quæ etiã non mediocrẽ stragem proculdubio fuisset ppessa, nisi deo & Carolo magno protegente, eotũc esset defensa. Error quippe Mahumeticus pualuit christianæ religioni in illis po tissimũ locis, vbi non erat radix bonæ vitæ atq; virtutũ. — g. ca. 7. §. 5.

IX § Insuper quartus ecclesiæ status designatus est p ventrem & fœmora ærea statuæ Danielis. Nam (vt diffinit Vincentius) æs male sonat & voluitur ad vtramq; partem. Eotunc autem ecclesia male sonabat, quoniam verbum dei in speluncis non bene docebatur, licet Anachoritæ magnopere laborauerint verbo & exemplo, tamen nihilominus christiani flectebantur ad errores & dulcores, ac etiam ad puersos mores. Et forte christiani penitus defecissent, nisi ecclesia remisisset sua consueta consilia, & pcepta difficilia, laxiores q; regulas quasi refrigeria christianis concessisset. Quocirca ad deũ propheta clamat: Remitte mihi vt refrigerer priusq̃ abeam, & amplius nõ ero. Nempe illa stricta anachoritarũ vita à multis nõ poterat assumi, ideo diutius in ecclesia vniuersali durare nequit. Hoc sapiens sentire visus est, dicẽs: Tetigit aũt tũc & iustos tentatio mortis, & cõmotio in hæremo facta est multitudinis, sed non diu pmansit ira dei. — J. c. 44. §. 4 — J. ca. 52. §. 8 — g. ca. 7. §. 5. & J. ca. 14. § 2. — Psal. 38 — g. ca. 7. §. 4 — Sapiæ. 18

Cath. Señ. c. 47. & ca. 54. & 55.

X § Præterea apud Catharinam Seneñ. reperitur de Anachoritis q̃d magna vsi sunt pfectione, mentaliter & actualiter dei consilium sequendo, tempora lia vniuersa contemnendo, corpora sua oratione, vigilia & abstinentia macerãdo. Et licet quis non sciat adstrictus actualiter sequi consilia euangelica, tamẽ eadem consilia à deo sunt pceptis diuinis colligata, vt saltem mentaliter ea sequi te neamur, vtpote qui fragilitate aut alis causa impeditus nequit attingere consiliũ perfectionis, stet iuxta gradum suum in fide & charitate deo & proximo debita. Deus quidem gratiose condescendit humanæ fragilitati, vt etiam qui volunt in seculo viuere, possint in statu salutis esse, ducendo vxorem, gaudendo, emẽdo, hoc mundo vtendo, sed sint quasi vxorem non habentes, non gaudẽtes, nõ possi dentes bona propria, sed tanq̃ aliena à deo accomodata, quibus frui debet iuxta diuinæ voluntatis beneplacitum. Profecto quod clementissimus deus ab homine exigit, facillimum est: nihil enim est agilius fide & dulcius amore, quem omnipotens à nobis exquirit, vt deum scilicet & proximum diligamus, proprium nostri amorem posthabendo, ac malas affectiones in nobis occidendo. Quamobrẽ introducta est via cõmunior atq; facilior, qua mitigaretur ira dei contra hypocritas cõcepta, & quæ ad condescensiuã & mediocrem vitã cõtemplatiuã homines adduceret & Christi fidei cõciliaret, vbi locus pateret gratiæ & remissionis. Nã forsitan iste quartus status representatur p quatuor menses, post quos venit messis. i. gratia vel remissio quinti status, qui nũc sequitur. — g. eo. §. 3 — Thom. 12. q 108. art. 3. cũ 2. 1. di. opnſ. 7. c. 6. & opuſ. 18. p to. cũ in multis alijs locis. — 1. Corint. 7 — g. eo. §. 8. & J. ca. 15. §. 26 J. c. 14. p to. — Iohan. 4.

¶ De statu ecclesiæ remissio: qui est quintus in ordine. Cap. XIIII.

Luc. 9. & Iohan. 6 — 1. Reg. 21. & c. 25.

TVrbe itaq; in loco deserto, videlicet in quarto statu, nõ inuenerunt escas, ideo Christus fecit discumbere quinq; milia hominum, quos pauit quinq; panibus. Similiter Dauid à sacerdote Abimelech petijt quinq; panes. Nec non Abigail vxor Nabal placuit Dauid regẽ quinq; arietibus coctis, & quinq; satis palentæ, de cuius manu susceperat Dauid omnia quæ ei attulerat, dicẽs ad Abigail: Vade pacifice in domum tuã. Ex his quinquenarijs elicitur quintũ ecclesiæ statũ esse remissionis & clementiæ. In eodẽ autem quinto, ac etiam in sequenti sexto statu cõsistit causa & materia pſentis collecturæ. Quãobrem eisdẽ ambobus statibus, q iam simul cõcurrere vidẽtur, diutius immorabor, pluribus capitulis cõportandis. — g. ca. 13. ĩ fi. — g. ca. 6. §. 3. & J. ca. 16. § 8. ab hĩc vsq; ad c. 60

Daniel. 2

I § Statua nanq; Danielis deuenit nunc de ære ad tibias ferreas, sed ferrum est durum ac implicabile vsq; adeo vt non nisi per malleorum pcussionem reformari possit. Christiani autem puersi hoc tẽpore sunt ferro asperiores & implicabiliores, vt in eis verificetur illud propheticũ: Cor huius populi induratur tanq̃ lapis, & stringitur quasi malleatoris incus. Item humiliauerũt in compedibus pedes eius, ferrum. i. obstinatio pertransiuit animam eius, quia sicut compedes impediunt compeditũ ire corporaliter, sic peccata animam impediũt spiritualiter, — g. c. 4. §. 8. & J. ca. 16. §. 5 — Iob. 41 — Psal. 104

quo mi

ʃ.ca.22.§.11. quo minus de virtute in virtutem ire valeat. Psal. 83
II § Postquam igitur æterna sapientia in primo ecclesiæ statu fidem Chri
sti per apostolos in mundum seminauit, addidit martyrij acrimoniam in statu se
cundo, deinde illuminauit ecclesiam sanis doctrinis in tertio statu, qui superaddi
dit vitæ contemplatiuæ perfectionem in quarto statu. Præuidens autem Chri-
stianos vlterius non fore aptos ad supplicia tormentorum secundi status, neq; ad
ẽ.ca.13. §.9. culmina perfectionis quarti status, remisit ecclesiæ huiusce difficultates. Omni-
ẽ.c.5.§.2.& potens enim deus semper moderatur statum ecclesię, atq; disponit secundum q
ʃ.eod.§.14. expedit suis electis, qui sunt super terram infirmi & fragiles.
ʃ.c.16.§.3 III § Ex diuina itaq; dispẽsatione quintum statum condescensiuum, beni Apo.3
ẽ.ca.9.§.5. gnum, gratiosum, per ecclesiam Sardis representatum, catholici introduxerunt,
ex quo fides Christiana in rigore superioris quarti status facile continuari, vel in
ẽ.6.post prĩ orbe terrarum ampliari non poterat, tunc equidem enuntiatæ atq; concessæ sunt
33.q.2.hoc ip indulgentiæ, remissiones, & commutationes arduarum pœnitentiarũ, quæ olim
sum. dis. 82. in superioribus statibus institutæ, ac ex sententia diuini iudicij in veteribus cano
pbr̃, cũ simil̃. nibus ad luendum peccata decretæ fuerunt.
extraua.1.de IIII § Vnde Bonifacius octauus, pio vsus concilio anno domini.1300. iu- Antho. pt.3
pœñ.& rem̃ bileum plenariæ remissionis instituere cœpit, & deinceps quolibet centesimo an hist.ti.20.c.
Extra.2.de no obseruari mandauit. Quem iubileum Clemens sextus, exemplum veteris le- 8.§.2
pœñ.& rem̃ gis sequutus, ad quinquennarium reduxit, qui est proprie iubilei numerus. Siqui- Ibi.stati ti.21
dem in veteri testamento quinquagesimus annus fuit iubileus & remissionis cun c.8. in prin.
ctis habitatoribus terræ. Quinquaginta quoq; dies numerãtur ab occisione agni, Leuit.25
& celebratione paschæ, vsq; ad diem quo deus in igne descendit in montem Sina Exod.19
Similiter in nouo testamento post domini passionem, & ab eius resurrectione
numerantur quinquaginta dies ad diem quo venit paracletus, id est consolator. Actor.2
ʃ.ca.17.§.22 In scriptura vero frequenter dies pro anno computatur. Ad instar igitur huius- Num.14
modi quinquennarij in ecclesia iubilei consolatio conceditur. Attento aũt quod
ætas hominũ, non quidem centenarium, sed nedum quinquennarium iubileũ ra-
ʃ.ca.15.§.35 ro attingere possit. Idcirco Sixtus quartus anno dñi.1475. declarauit iubileum ẽe Extra.4.de
concedendum singulis vigesimisquintis annis. Ecce q̃ apte quinq; quinquenna- pœñ.& re.
ʃ.c.42 in prĩ rij correspondent præsenti quinto statui cõdescensiuo & remissiuo. Deinde ino
leuit, quod etiam extra præmissa statuta ecclesiæ tẽpora, absq; delectu temporis
ac ordinis, pluries & superabundantius inordinatæ indulgentiæ sunt concessæ,
prout quotidie in diuersis locis conceduntur, forsitan quæstus gratia potius q̃ sa-
ʃ.ca.15.§.29 lutis. De quibus indulgentijs plenius habebitur in capitulo proximo.
per totũ. V § Insuper in prædicto quinto ecclesiæ statu clericis, qui antea in cõmu
ni tantũ bona temporalia possederunt, concessus est peculiaris vsus proprietatis
ẽ.ca.12.§.6 atq; negotiationis temporalis, ex largiflua scilicet fidelium deuotione. Et secun-
& ʃ.c.21.§.13 dum Vbertinũ, talem concessionem deus permisit ad ostendendũ, q omnis crea Vbertinus.
tura nõ solum spiritualis, sed etiã temporalis, sit Christo plene subiecta, necnon
quod status diuitum, sicut in veteri testamento, sic & in nouo nõ esset reproba-
ẽ.c.6.§.1.& tus, sed admissus. Licet ipse Christus in hoc seculo vixerit in paupertate, quasi in Catha. Señ.
ʃ.c.16.§.2 & statu perfectiori, tamen nõ condemnauit statum diuitum, apud quos cœnauit, c.151.
ʃ.c.33.in prĩ ac habitauit in carne, per hoc omnem approbando statũ etiam pinguium, omnis Leui.3.in fi.
ʃ.ca.62.§.1. em̃ adeps dñi erit iure perpetuo. Hinc Christus dicitur diues & locupletatus, qui Apo.3
12 q.2.c.exẽ. voluit simul in vnũ esse diues & pauper, Ecclesiã quoq; suã bonis tẽporalibus di- Psal.48
& c.sequẽti. tare, nõ q prælati, cæteriq; clerici in pompis mũdialibus diuitias expeterent, vel
ʃ.ca.21.§.13. de eis lasciuirent, sed vt in medio tẽporaliũ abstinentiã seruarẽt ac adipem abun
ẽ.ca.12.§.5 dantium rer; indigentibus largirentur, & sic in honoribus humilitatẽ, in delitijs
ʃ.ca.15.§.30 austeritatem, & in abundantia paupertatem custodirent.
ẽ.ca.12.§.6 VI § Sed membra ecclesiæ in tanta temporalium superfluitate ad multa
& ʃ.c.16.§.1 flagitia declinauerunt. Quoniam manus remissa egestatem operatur, Filius Prouer.10
quoq; remissus euadet præceps. En incolæ ciuitatis Caphin, confidentes in stabi- Ecci.30
ʃ.c.27.ĩ pri. litate murorum, & apparatu alimoniarum, remissius agebant, vnde capta fuit ci-
uitas. Eodem modo remissio veteris ecclesiasticæ obseruantiæ causat diram ca-

 ptionẽ

ptionem Christianæ reipublicæ cum supradicta concessa relaxatio paulatim in
tantum succreuit, vt id quod fuit virtutis instrumentum, vergatur in nimiã trãs-
gressionem. Nam illo tempore salubres canones, quos in prioribus statibus bo-
ni patres iuxta diuinæ legis tenorem instinctu spiritus sancti ad dei laudem, ani-
marumq́ꝫ salutem constituebant, cœperũt abrogari, & prope deleri loco quorũ g̃.ca.4.§.5.
in p̃senti quinto statu, nonnulla noua decreta, obmissis euangelicis & spirituali- & g̃.c.13.§.
bus negotijs, ad quæstum & vsum temporalium sunt adinuenta. Et sic norma spi 6.& ſ.eo.§.
ritualis & veritas euangelica ac fides syncera quodammodo explosa est p̃ capi- 7.
tosos iustitiarios. g̃.ca.13.§.7
VII § Enimuero lex euangelica, quam spiritus sanctus promulgauit, est in fi.
efficacissima, & ad omnes causas, saluti nostræ necessarias, sufficiẽtissima: Chri- ſ.ca.18.§.5.
stus enim cum sua lege non deficit regere ecclesiam, veluti apud Catharinã Sen. & 13. Tho.12
Cath. Sen. dicitur. Omnibus hominibus perfectis & imperfectis regula & iter est doctrina q.108.ar.2.
c.100.& ca. Christi, ad discipulos inquientis: quo vado scitis, & viam scitis, ego sum via, veri & 3.
146. tas & vita. Ecce in euangelicis regulis & doctrinis quilibet potest inuestigare ac ſ.c.50.§.10.
Iohan.14 inuenire viam salutis & cõsolationis suæ. Sed his neglectis hodie obseruãt homi- g̃.eo.§.6.&
num adinuentiones, consuetudinesq́ꝫ inueteratas, quibus etiam magis ad dei re- ſ.eo.§.8
Matt.15. uerẽtiam quàm laudem, magis ad animarum perniciem quàm salutẽ abutimur. ſ.ca.18.§.8.
Vltra prædicta deniq́ꝫ antiqua seu decretalia iura quotidie Romæ eduntur nouæ & 10.2.ſ.ca.
constitutiones, quas cancellariæ regulas nũcupant, & pro vberrima litium mate- 42.§.10.
ria ad vnguem obseruari iubent, tãquàm artes anfractibus iurium accomodatas, g̃.eo.§.6
simplicibusq́ꝫ clericis & fraude vrbane nescijs captiosas, vt vix reperias quẽquã
absq́ꝫ controuersia cauillosa beneficium ecclesiasticum obtinere, vel secure possi
Esaiæ.10. dere. Ob tales similesq́ꝫ adinuentiones deus iustus aliquãdo nos perdet, quia væ il ſ.c.39.§.1
lis qui cõdunt leges iniquas. ſ.c.25.§.6
VIII § De qua abusione Christus apud Birgittã cõqueritur, dicẽs: Instru-
6.Birgit.26. menta, Id est, iura domus meæ, scilicet ecclesiæ asportata sunt in Babylonem: q̃a
2.Par.36.& cõuersatio & dispositio clericorum & religiosorum à templo asportantur ad cõ-
3.Esd.2. fusas mundi delitias, qui cõstitutiones suorum prædecessorum, sanctorum scili-
cet patrũ, prophanãt, nouas adinuentiones pro legibus tenẽt. Cernimus deniq́ꝫ g̃.ca.13.§.6.
apud plebeios cõsuetudines corruptas iustis legibus vbiq́ꝫ præualere & quasi om & ſ.c.22.§.3
6.Birgit.44 nes homines degenerare. Vnde vlterius Christus in Birgitta inquit: Christiani g̃.eo.§.7
olim erãt pulchri ex fide, dulces charitate, fructiferi bona cõuersatione. Nũc aũt ſ.c.19.§.6.
à priori statu degenerãtes, ex nõie videtur pulchri, sed cõuersatione sunt diffor-
mes, fructiferi ad mũdum & carnem, steriles ad deum & animam, dulces sibi: sed
amarissimi mihi. Propterea cadẽt & annihilabũtur, nam quod pulchrum videt,
decrescet, & deueniet ad deformitatem.
IX § Multa preterea alia absurda in p̃senti quinto & subseq̃ẽti sexto sta-
tu, in ecclesia nũc tolerãtur, quæ in prioribus statibus fuerũt inhibita, & hodie il
licita. In primis à tempore, seu initio quinti status inceperũt, prout adhuc quoti-
die fiunt, intrusiones, impressiones, exorbitãtiæ, illegitimæ dispẽsationes, aliaq́ꝫ ſ.ca.19.§.13.
innumera scãdala, vt ecclesia iam fere om̃i auxilio destituta, & in singulis suis mẽ ſ.ca.17.§.19
bris venenata indies magis vergit ad interitum, omnia ad perniciem successiue g̃.ca.5.§.7.
sunt inuersa, sicuti cõtinue singula pedetentim peruertũtur, nõ solum circa eccle & ſ.c.21.§.11
siasticos, sed etiam circa seculares. Qui forte cernẽtes, quod clerici tẽporalia pos- g̃.ca.6.§.4.
sidentes, negotia secularia tractant, se ecõtra spiritualibus rebus immiscẽtes, bo- & ſ.26.§.12.
na & iura ecclesiastica sibi vsurpare cœperũt, ac multa ecclesiis abstulisse laudi du ſ.c.28.§.1
cunt. Et sic pene om̃es christiani cum Clerici, tum Laici larga Indulgẽtia, & be g̃.eo.§.3.cũ
nigna tolerãtia, in hoc quinto ecclesiæ statu (vt præmittitur) introducta plurimũ sequen.
abutuntur, vt ipsa ecclesia iam in fine quinti, & in principio sexti status magnum ſ.c.17.in pr.
patiatur conflictum cum Babylonicis carnalitatibus, à quibus quodãmodo suffo g̃.c.5.§.2.
catur, humanæ enim rationis spiritus tenetur quasi captiuus per meretricia, mul g̃.c.8.§.4.
2.Corint.10 ta: ideo reseruatur ei Leuiathan. & ſ.c.14.§.6
X § Nempe cum diabolus nõ posset fidem Christi supprimere per Iudæo- g̃.c.10.& 11
rum æmulationem, neq́ꝫ per tyrannorum persequutionem, neq́ꝫ per hæretico- g̃.c.12.& 13.
rum pra

rum prauitatem, neq; per hypocritarum fictionem, attentat ecclesiam in suis mem
§.c.5.§4 & beis carnalium illecebrarum stimulis inficere. Propter malitiam equidem Chri-
§.ca.16.§.4 stianorum diabolus iam solutus est ad faciẽdum immissiones malas. Nam in hoc Psal.77
§.c0.§.11.13 quinto statu locustæ, id est satellites diaboli, infligunt Christianis plagas, & cru- Apo.9
&§.c.22.§5 ciant eos mensibus quinq;, quinarius quinario correspondet. Siquidem in quin-
&§.c.49§13 to statu Christiani vacant delicijs, & cupiditatibus quinq; sensuũm, & sic in eodẽ
§.c.25.§.14 quinto statu dant occasionem plagis locustarum, quarum impetus & malitia ap
§.c0.§.11.& plicatur præsenti quinto statui. Et cruciatus earum est sicut cruciatus scorpij, Apo.9
§.ca.25.§.13 cum percutit hominem. Quo cruciatu scriptura designat iram dei & iniurias lo-
custarum hominibus infligendas. De quibus tentationibus & aduersitatibus ho
§.ca.54.§.2. mines habebunt mœrorem & consternationem tantam quod quærent mortẽ,
sed non inuenient eam.

II § Rursus illis locustis datum, id est permissum est, vt cruciarent mensi- Apo.9
§.eod.§.10 bus quinq;, id est nocebunt in quinq; sensibus corporis, non autem in spiritu. Vel
&§.c.17.§.3 sicut Iudæi in quinq; aut sex vltimis mensibus Christum fuerunt atrocius perse-
quuti, vtpote à festo scænophegiæ, vsq; ad pascha, quãdo Iudæi quærebant Chri Ioh.7
stum interficere, sic locustæ in fine quinti status, fortitã per quinq; annos vel alio
§.ca.4.§.9 tempore quinario, in ecclesiam crudelius sæuiẽt quãdo Christus rot... respiciet,
&§.c.22.§.5 & eius spiritus in suis imitatoribus crucifigetur quasi quinq; plagis, per cõsequẽs 2.Tim.3
eotunc impij homines & seductores proficient in peius.

XII § Quod autem in præsenti quinto statu prædicta mala nobis prope
sint euentura, deprehenditur & calculatione temporis, quam superna vox fecit
in Esdra, dicens: Seculum diuisum est partibus duodecim, & transierunt eius de- 4.Esd.14
cima, & dimidium decimæ partis, supersunt autem eius post medium decimæ
§.ca.4.§.5. partis. Quæ enim vidisti nunc contigisse mala, iterum horum deteriora facient.
&§.c.17§22 Huius occulti responsi interpretatio taliter fieri potest. Duodecim partes seculi
sunt sex ætates vsq; ad primum Christi aduentum, vnà cum sex ecclesiæ statibus,
§.c.9.§.6& qui durant vsq; ad secundum Christi aduentum, transierunt quidem sex ætates,
§.c.62.§.8 & quatuor status ecclesiæ, ac etiam dimidia pars quinti status, quę faciunt decem
partes cum dimidia. Ergo post huiusce medium decimæ partis restant deteriora
fienda, quæ cœlestis vox ibidem in Esdra expressit. Ecce qualiter iam in declina 4.Esd.14
tione quinti ecclesiæ status timere habemus tribulationes in prædicta reuelatiõe,
alijsve pluribus locis prænosticatas.

§.c.16.§.6& XIII § Cæterum mulier, quæ est lasciuiẽtium vniuersitas, modo in quin Apo.17
§.c.61.§.7 to statu dicitur sedere & quiescere super bestiam, id est diabolum, habentem ca-
pita septem peccatorum mortalium, Hoc muliebre tempus quinti status, sub pꝛæ-
Hildegardis cursoribus Antichristi futurum, prophetauit Hildegardis. Tempus insuper mu- Apoc.9
§.c.2.§4& liebre intelligitur per locustas, habentes mulierum capillos, id est luxus & mores Apo.6.16
§.ca.23.§.10 effœminatos. Malitia nanq; præsentis temporis in apertione quinti sigilli, & in
§.eod.§.10 quinto angelo tuba canente, & phialam effundente, aperte exprimitur, imò om-
§.c.4.§11& nes quinarij Apocalypsis respiciunt malitiam quinti status, quem Iohannes stu-
§.c.17.i prin pendo modo declarauit. Quintæ enim ecclesiæ, scilicet Sardis, improperat, di- Apo.3
§.c.5.§.1. cens: Nomen habes quod viuas & mortuus es: non enim inuenio opera tua ple-
§.ca.63.§.2. na coram deo meo, ideo pœnitentiam age, si ergo non vigilaueris, veniam ad te
§.c.17.§.24 tanquàm fur, & nescies qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in Sar-
dis qui non coinquinauerunt vestimenta sua. Ecce pauci modo in quinto statu
reperiuntur absq; criminis macula.

§.ca.24.§.3 XIIII § Similiter in apertione quinti sigilli inducitur grãdis patientia san Apoc.6
ctorum, quasi nõ possint diutius ferre mala hominum iam inundantia. In cantu
§.c.19.§5& quoq; quintæ tubæ stellaris claritas status ecclesiastici in tantam temporalium cu Apo.9
§.ca.21.§.15 piditatem cecidit, vt puteum abyssi aperuisse dicatur. Thelosphorus refert: Si- Thelosphorus.
§.ca.55.§.1. cut in veteri, sic in nouo testamento ecclesia dei nostris peccatis exigentibus, sem
§.c.8.§5.& per passa est tribulationes, quia in omni statu habuit mẽbra vitiosa. Primo pseu-
§.ca.43.§.1. doapostolos, secundo falsos Christianos, tertio peruersos doctores. s. hæreticos
§.c.6.§.1.& quarto fucatos religiosos. s. hypocritas, quinto membra in omni peccato crimi-

nosa, sexto reformatores & ꝑdicatores flagitiosos. Sed misericors dñs deus con- ʃ.c.18.§.15.
tra singula vitia inducit singula remedia. Tandē in quinto statu angelus dicitur ʃ.ca.32.§.8.
Apoc.16 effudisse phialam suam sup sedē bestiæ.i.ecclesię, modo bestialiter viuētis, cuius ȝ.eo.§.1.&
ʃ.eo.§.15.& sedes est in curia Romana, & factum est regnū eius tenebrosum. ȝ.c.4.i pr.
ʃ.ca.19.§.6. XV § Ad istud nostrū tempus adaptari potest euangelium, vbi dicitur :vt &ʃ.c.27. in
Iohan. 6 sero factū est, hoc est, postq̄ ecclesia ad finem declinat, descenderunt discipuli.i. fi.
clerici cæteriq; christiani ad mare (descendimus quidem à spirituali dulcedine ad ȝ.ca.7.§.5.
amara temporalia) & cū ascēdissent nauim (quia muneribus & ambitionibus ap- & ʃ.c.18.§.5
petimus ascendere culmina ecclesiastica) venerūt Capharnaum, vtpote in carna ʃ.ca.47.§.5
les appetitus, seu in fastum superbiæ. Et tenebræ iam factæ erant, modo em̄ om̄ia ʃ.ca.28.§.5.
spiritualia mundano velamine obfuscata sunt, ideo Iesus ad discipulos nō vene- ȝ.eo.§.14.
rat, vnde mare magno flante vento scilicet superbiæ, exurgebat: sic & hodie tem in fi.&ʃ.ca.
poralia super spiritualia exurgūt. Cū remigassent discipuli stadia vigintiquinq; 18.§.16
aut triginta, vident Iesum ambulātem, proximū naui fieri, & timuerūt. Ecce sta ʃ.c.18.§.6
dia viginti quinq;.i.quinquies quinq; designāt statum ecclesiæ quintū, & trigin-
ta.i.sexies quinq; designant statum sextum, qui nūc incepit durante adhuc statu ȝ.c.6.§.1
quinto. Timeamus ergo nos, qui iam in quinto & sexto statu à dño Iesu per mul
ta stadia remigamus, atq; ꝑcemur vt nostræ naui.i.ecclesię approximare digne-
tur idem dominus noster Iesus Christus, qui ad nostras humiles preces semper
cōcedere cōsueuit largifluas nostrarū culpaꝝ indulgētias, ac debitarū pęnaꝝ re-
missiones, de quibus nūc videamus.

¶De indulgentijs & remissionibus. Cap. XV.

Hoc ironice Pasquill⁹ irrisit, cū veritate tamen.

EX quo in præcedenti capitulo de tempore remissiuo actū est, operepre-
tium esse duxi, aliquid in medium afferri de modo indulgētiaꝝ, quę pas-
simē Roma aduolāt, & in Germania hostiatim veneūt ac venales in nū- ʃ.eo.§.30
dinis simoniacis vbiq; exponūtur. Papales em̄ indulgentiæ publicantur
hodie indiscrete & adeo peruerse, vt claues ecclesiæ quodammodo contemnā- De pę.& re
tur, & poenitentialis satisfactio eneruetur, quia quæstores indulgētiaꝝ eas friuo- ca.cū ex eo.
le extendūt cōtra canonis prohibitionem, atq; sacris indulgentijs ad auaritiam,
cæterāq; malitiā penitus abutūtur: vnde prope infelicia redduntur tempora no- ʃ.c.54.§.4.
stra. In quibus fugit à nobis veritas & abundat falsitas. ʃ.ca.28.§.1.
I § Vt aūt indulgentiarum aliqua habeatur notitia, referam qualiter Mar- ȝ.c.12.§.7.
Luth.in cō. tinus Luther, etsi alias multa temerarie ac cōtumeliose scribere prætendit, tamē
de indulgē. poenarum materiam, per venias remittendarum, in quinq; membra acutissime
distinxit. Prima poena est æterna. Secūda purgatorij. Tertia castigatoria. Quar- De pę.di.3.
ta voluntaria seu euangelica. Quinta canonica. Similis distinctio poenarum eli- ca.sunt plu-
citur ex decretis canonum, vbi poena æterna diuiditur à temporalibus poenis. res.§.auc.
Quarum vna est post hanc vitam vtpote in purgatorio, altera in hac vita infligi- Di.35.q din
tur, aut à deo nos castigante, & est castigatoria, aut à nobis ipsis sponte assumitur aliud.
& est euangelica, aut imponitur ab homine, qui plectit peccatore, vel in foro cō- Dist.45.sed
tentioso, vel in foro poenitentiæ. Et hæc vltima poena sola spectat ad indulgen- illud.
tiarum concessionem.
II § Nunc videamus, an extra poenam canonicam fori⁹ poenitentialis cæ-
teras poenas indulgētiæ tollant? Eternā quidē poenā, quam homo peccando in-
Esaiæ.43 currit, post suū reatū solus deus remittit per abolitionem culpæ, quam delere po ʃ.eo.§.44.
Iohan.1. test nemo præter deū, qui inquit: Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me
Iob.7. & peccatorum tuorum non recordabor. Christus em̄ est agnus, qui tollit pecca-
ta mundi. In inferno autem à poena æterna nulla est redemptio. Nam qui descē ʃ.ca.30.§.5.
dit ad inferos nō ascendet vltra, & qui impęnitens moritur, omnino moritur, & &ʃ.c.39.§.6
æternaliter cruciatur, siquidē qui impęnitēs finitur, si semp viueret, semp pecca- ȝ.c.11.§.2.
ret, ob hoc etiam sine fine torquebitur, neq; igne cōsumabitur. in fi.
III § Secunda poena est in purgatorio, de qua Augustinus inquit, qui in a- De pę.di.7.
Tho.4.dist liud seculum distulit fructum conuersionis, prius purgabitur igne purgationis. c.si in fi.
21.q.1.art.1. Hic ignis, & si non sit æternus, miro tamen modo grauis est, excedens omnē poe Dist.25.q in
§.3. nam præsentis vitæ. Hanc poenam homo sustinet ob suam culpam, quam in hac aliud.

vita

vita nõ sufficienter luit, secũdum canonum sanctiones vel dei iustitiam, eadẽ eñ
ſ.eo.§.4. neglecta pœna, ipsi animæ mortæ præoccupatæ, pro modo culpæ suæ in pœnã
ſ.eo.§.12 purgatorij, nõ ab ecclesia, sed deo iudice cõmutatur. Ad quẽ sapiẽs: Tu es inquit Sapient.16.
dominus qui vitæ & mortis habes potestatẽ, & deducis vsq; ad portas mortis &
reducis. Cũ exierit spiritus. s. à corpore, nõ reuertetur, nec reuocabit anima, quæ
separata est, sed tuã manũ effugere impossibile est. Ante obitũ igitur tuũ opera- Eccle.14
ſ.c.70.ĩ pr. re iustitiã, quoniã nõ est apud inferos inuenire cibũ, vtpote indulgẽtiarum. Ecce in
potestate pontificis nõ stat è purgatorio liberare animã, quæ dei potestatẽ effu-
gere, vel indulgẽtiarum cibũ apud inferos inuenire nequit.

IIII § Hinc canones ecclesiastici, viuẽtibus, nõ mortuis sunt æditi, & in põ
tificũ decretis articulus mortis & necessitatis semp excipitur, quoniã mors oĩa
soluit, ac mortui sunt legibus canonibusq; soluti. Nã lex secũdum apostolum, in In au. de nu.
homine dominatur quanto tempore viuit, vt si mortuus fuerit maritus eius vx- §. deincepſ
or soluta est à lege viri: ergo multo magis solutus est maritus præmortuus à lege col.4
vxoris superuiuentis. Per consequens anima quæ decessit soluta est à lege viuen- Roma.7
tium, & à canone iuris scripti. Quocirca animarum in purgatorio pœna, à deo iam
ſ.eo.§.3 taxata, non spectat ad ecclesiam militantem, sed ad iudiciũ diuinũ, quoniam ani-
mæ in manu dei sunt, dicit eñ dominus deus: Ecce omnes animę meæ sunt. Do- Sapien.3
minus quidẽ deus noster ipse est deus in cœlo sursum. i. in ecclesia triumphante, Ezech.18
& in terra deorsum. i. in purgatorio: Et nõ est qui de manu sua possit eruere. Iosue.2.

V § Vnde Petro & clero sola ecclesia militãs est cõmissa. Christus nanq; Matt.16.18.
ſ.eo.§.22 super terram, nõ deorsum sub terra: dedit Petro & reliquis discipulis potestatem
24.q.2.ĩ sũ- ligandi & soluendi. Gelasius papa ait: Christus in ligatione defunctum nunq̃ di-
ma.& ca.2. xit esse absoluẽdũ. Nam Lazarus nõ mortuus, sed iam resuscitatus discipulis ob- Iohan.11
& c. nec qs. latus est soluendus. Sicut igitur defunctus, iam examini diuino relictus, humano Dist.23. quo
iudicio accusari nõ potest, ita de eo, qui in diuino iudicio est cõstitutus, nobis fas rundam
nõ est aliud decernere præter id in quo eum dies supremus inuenit, siquidem qui
mortuus est, iam à peccato iustificatus est. Cum enim aliquis sine sufficienti pœ- Roma.6
nitentia decesserit, remissionem, quam in hac vita plenarie non est assequutus, in De pę. dist.
alia sic cõsequetur: vt eius lepra in purgatorio iure purgetur & rite mũdetur, quia 1. ca. multi-
anima nõ ingredietur sanctuariũ donec impleãtur dies purgatiõꝭs eius. Quãdo plex.
eñ fortissimus virorum Gedeon voluit fugere iniquũ Madian, excutiebat, purga- Leuiti.14
batq; frumẽta. i. vires animarum in torculari vtpote in purgatorio, tũc demũ appa Leuiti.12
ruit ei angelus domini, ipsum scilicet saluãdo. Iudicũ.6

VI § Ita Christus, portans oĩa verbo virtutis suæ purgationem peccato Heb.1
rũ facit. Ad quẽ Iob ait: Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me & ab- Iob.14
scõdas me donec pertranseat furor tuus, & cõstituas mihi tps in q̃ recorderis mei
quasi diceret, præter deum nullus, ideo subiũgit: Signasti quasi in sacculo delicta
mea, sed curasti iniquitatem meam. Ecce hęc omnia operabitur deus, vt reuocet Iob.33
ſ.c.59.§.1 animas eorum à corruptione, & illuminet luce viuentium. Ad hoc Psalmista: Di Psal.106
cant qui redempti sunt à domino quos redemit de manu inimici, nec fuit qui ad-
iuuaret, vtpote nõ quis papa cui deficit potestas in purgatorio. Sed clamauerũt
ad dñm, & de necessitatibus eorum liberauit eos & eduxit eos de tñbris & vmbra
mortis, & vincula eorũ dirupit. Rursus Salomon ad dñm: Liberasti me de pot- Eccle.51
tis tribulationũ, quæ circũdederũt me à pressura flammæ quæ circũdedit me.

ſ.c.35.§.10. VII § Christus itaq; est iudex viuorum pariter & mortuorum, qui purga- Luc.3
ſ.c.46.§.1 bit aream suam, cuius ventilabrũ in manu eius, & angelus domini purgabit filios Matt.3
ſ.c.8.§.2 Leui, & colabit eos quasi aurum & argentum. Nec deus confunditur vocari de- Malach.3
ſ.eo.§.16. us mortuorum. Papa autem non mortuorum sed viuentium terrestris est deus. Heb.11
ſ.ca.19.§.11. Ideo non debet se intromittere de his quæ spectãt ad curiam cœlestem, vti Bir-
gittæ reuelatum est.

VIII § Porrò solus deus potestatem habet à mortuis resuscitare, & p con- Heb.11
sequẽs pœnam mortuorum remittere, quã potestatẽ nulli alij cõcessit, tametsi aliq̃ã
in nomine suo sancti eius nõnullos à morte corpali suscitauerint. In canonibus
De pœ. di.1 Christus legitur aliquos à morte suscitasse, sed petitionẽ propriæ vocis vel ami-

coꝝ semp pręcessisse. Siquidem tres mortuos alioꝝ orõnibus reddidit vitæ, quartum vero, quia defuerunt viui, qui pro eo precarentur, non resuscitauit.

IX § Ergo p preces proprias vel suffragia aliena proculdubio in purgatorio animaꝝ pœnæ sunt alleuiãdæ: cũ em̃ euangeliũ proferat, pctm̃ in spm̃ sanctũ nõ dimitti, neq; in hoc seculo, neq; in futuro, ostẽdit alia pctã in futuro seculo esse remissibilia. Sancta igit & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluant. In ecclesiastico deniq; scriptũ est: Mortuo nõ prohibeas grãm. Et benedicta erat Ruth, qm̃ eandem gratiã quam præbuerat viuis, seruauit & mortuis. Quocirca sancta tenet ecclesia, vt quisq; pro mortuis vere Chrianus offerat oblationes, atq; presbyter eorum faciat memoriam.

(Matth. 12 · Dis. 25. q̃lis. · 2. Macha. 12 · Eccl. 7 · Ruth. 2 · 13. q. 2. Eccl. & c. pro obeuntibus — c. voluissent §. Christus. ſ. eo. §. 11 · Tho. 4. dis. 45. q. 2. p to. · s̃. c. 18. §. 7)

X § Gregorius insuper affirmat, animas defunctoꝝ quatuor modis solui, aut oblationibus sacerdotũ, aut pcibus sanctoꝝ, aut charoꝝ eleemosynis, aut ieiunio cognatoꝝ. Indulgentiaꝝ vero non meminit. Augustinus quoq; refert non eẽ negandũ, defunctoꝝ animas pietate viuentiũ releuari, cũ pro illis mediatori sacrificiũ offert, vel eleemosynæ in ecclesia fiũt, sed prosunt eis, qui cũ viuerent hæc sibi vt possit prodesse meruerũt, quàmobrem hic oĩe meritum comparatur, quo possit post hanc vitam releuari quispiã vel grauari. Quibus vero prosunt huiusmodi suffragia prosunt vt plena remissio, aut certe vt tolerabilior fiat damnatio, hæc Augustinus. Identidẽ oĩpotens apud Catharinã Seneñ. reuelat, dicens: Animæ in purgatorio iuuant maxime diuino officio, ac etiã viuoꝝ eleemosynis, ieiuniis, orõnibus, & aliis piis opibus in statu grę factis, ecce nihil de indulgentiis.

(Tho. vbi sta tim. art. 3 · In enchiridion. 13. q. 2. tẽpus · Catha. Señ. — 13. q. 2. anime)

XI § Ex præmissis euidentissime datur intelligi, claues ecclesiæ militãtis ad purgatorium non extendi. Nam si illuc extenderentur, tunc secundum Hostiensem possent euacuare totum purgatorium, atq; papa esset crudelis qui non omnes animas è purgatorio liberaret. Vnde summus pontifex in literis indulgentiarum caute solet animabus dare purgatorii remissionem, per modum suffragii, & non ex potestate clauis, quæ se ad purgatorium non extendit. Alioqui in Appstolicis indulgentiis scriberetur per modum potestatis vel authoritate clauium, seu iurisdictionis, quam in purgatorio papa nullam habet. Suffragium vero papæ & ecclesiæ penetrat in purgatorium. Ita in veteri testamento rogabat sacerdos pro omni multitudine filiorum Israhel, & dimittebatur eis. Deprecabatur quoq; sacerdos pro anima quæ inscia peccauerat coram domino, & impetrabat ei veniam. Et sic deus cito exaudit suffragium ecclesiæ, sed non statim operatur, quinimò pro modo meriti censetur aliquando tardare petita.

(Tho. in. 4. dist. 45. q. 2. art. 3 q. 2. contrarium ten. · Nume. 15 — Hostieñ. in sum. de pœ. & remiss. · 13. q. 2. pro obeuntibus cum duobus cc. se. · s̃. eo. §. 9. & ſ. eo. §. 15 · ſ. c. 57. §. 4 · ſ. eo. §. 21 · ſ. eo. §. 40)

XII § Papa autem sicut neminem habet authoritate clauiũ ligare, ita nec soluere in purgatorio, vbi solus deus iudex est. Qui si quos ibi ligat, papa non soluit. Dominus enim deducit ad inferos, & reducit. Ad quem Sapiens ait: Tu virga, id est, pœna purgatorii percuties eum, & animam eius de inferno, id est, de purgatorio liberabis. Papa equidem non habet pœnas à deo impositas remittere, vt id relaxet quod diuina iustitia inflixit. Siquidem Christus notãter expressit. Quodcunq; tu ligaueris & solueris super terram, erit ligatum & solutum in cœlis: non dixit: q̃d ego ligo tu solues. Et censet Luther, quod Christus dedita opa restrinxit clauem ad terram, præsciens futurum quod alioquin pontifices essent perforaturi cœlos pariter & inferna.

(1. Regum. 2. · Prouer. 23 · Matth. 16 — s̃. eo. §. 4)

XIII § Negotium præterea de animabus in purgatorio à nobis est absconditum, ac nescitur quid deus faciat cum animabus à corpore separatis, & in quibus sint pœnis ob suas commissas culpas, quas similiter ignoramus. Et sicut viuis nõ datur remissio pœnarum, nisi culpa & reatus detegatur Ecclesiæ, id est, confessori, sic consequenter animæ hominis demortui non datur papalis absolutio super illius culpa, quam vna cum animæ reatu Ecclesia militans ignorat. Papales ergo indulgentiæ non possunt extendi ad animas in purgatorio existentes, quarum culpas & pœnas hic ignoràmus. Atqui Deus scit mensuram suppliciorum, vt si quis in præsenti vita non est sufficienter punitus, pœna ei debita, in purgatorio compleatur. Neque apud Deum queritur sententia sacerdotum, sed vita mortuorum puniendorum.

(— 23. q. 5. quid ergo · 24. q. 3. in sum. §. his ita.)

Insuper

XIIII § Insup frustra asseritur animabus in purgatorio remitti quadrage
nas, annos, dies, aut aliud pœnitẽtiæ tẽpus, dũ nõ cõstat, in animabus tanq̃ spiri-
tibus aliquod tps cadere. Quippe canones sup remissione tẽporis pœnitẽdi ad
praesentẽ dũtaxat vitam sunt statuti, & sup terrã nõ extra terrã, ligãt vel soluũt.
ẽ.eo.§.12 Sed indulgẽtiarũ q̃stores pculdubio multa dicunt q̃ ignorãt. Animarũ quidẽ in
purgatorio pœnas imaginãtur, quasi ab extra in corpore inferãtur. Quæ tamen 1.Corinth.2
ſ.c.18.§.15. fiunt ab intra in spiritu. Animalis homo nõ pcipit ea quæ sint spiritus.
ſ.c.18.§.9 XV § Porrò animæ in purgatorio habẽt charitatem dei, sed impfectam,
ſ.eo.§.27. quæ nõ expellit timorẽ quo anima cruciatur donec puenerit ad pfectam charita 1.Iohan.4.
ſ.ca.59.§.8. tem, quæ foras mittit timorẽ, id est, purgatorij pęnã, quã animę interim patiẽter
ſ.c.56.p to. tolerãt, licet cum pauore & labore, vt inqt scriptura: Dabit tibi dñs cor pauidum Deute.28.
ſ.c.40.§.3. & pendebit vita tua ante te. Itẽ labor est ante me donec intrem in sanctuarium
& ſ.c.59.§ 8 dei. Huiusmodi autem timoris & laboris pęnam indulgentiæ non tollũt, licet ex Psal.72
ẽ.eo.§11.& eis, ceu per suffragia ecclesiæ, illa pęna minui speretur, quare precones indulgen
ſ.eo.§.17 tiarum ad purgatorium falso extendunt literas papales. In quibus cõtinetur: De
iniunctis pœnitentijs fieri relaxationem, vbi Papa pœnas intelligit à se vel à suis
prędecessoribus & à subditis, vel etiam à canone iniunctas, nõ quas deus imponit
De ver. sig. relaxare intẽdit. Quinimò ipsius pontificis indulgẽtiæ in talibus casibus cõcessæ
c. dilecto. semp intelligendæ sunt secundum ius sibi competens, & sine præiudicio diuini Cõtrariũ te
ẽ.eo.§.7 iudicij: Quid enim Papa cum mortuis agere potest, qui nũc suum forum egressi, Tho.4. dist
ad tribunal iusti dei deuenerũt. Sed nihilominus indulgentiarum concionatores 20.ar.30.q.1
inter alia figmẽta proclamãt absurdum scandalum, vt comedãt sacrificia mor-
tuorum, dicentes: Statim vt iactus nummus in cistam tinnuerit, euolare animam Psal.105.
pro qua nummus imponitur. Certum profecto est, nummo in cistam tinniente
Cle. abusiõi augeri quæstum posse, suffragiũ vero Papæ seu ecclesiæ in solius dei arbitrio cõ-
b[9] de pę. & sistere. Tales in cõcilio reprehẽdũtur quęstores, qui suis pdicationibus decipiunt
re. & ibi glo simplices, & aurũ subtili vel fallaci potius ingenio ab eis extorquẽt, de purgato-
ſ.ca.37.§.1. rio mẽdaciter extrahũt animas, quæ sunt dei iudicio reseruatæ.
& ſ.c.56.§ 3 XVI § Nũc venio ad tertium membrum pœnæ quæ dicitur castigatoria,
ſ.ca.53.§.12. & est flagellatio dei dicẽtis: Ego quos amo castigo: hæc pœna nõ est mala, quia Apoca.3
15.q.1. illa. via pœnitentiæ. Hinc Ambrosius ait: Paupertatẽ & ignobilitatem, egritudinem Psalm.76
ſ.c.50.§.2. bellum, famem, & cæteros defectus ac etiam ipsam mortem nemo sapiens ma-
Dist.19. Ana ledixerit, nec in malorum sortem numerauit, quia necessaria ista in bonis haben-
stasi[9].23.q.5 tur maximis: procedunt enim illæ aduersitates à iustitia dei, qui est summum bo
qd ergo. num. Istam castigatoriam pœnam deus nobis mittit aliquando propter peccata
ẽ.c.4.§.11. nostra & detestationẽ criminum, ne peccatores in æternum flagellentur. Nã dũ 1.Corint.11.
& ſ.eo.§.26 iudicamur à domino, corripimur, vt nõ cum hoc mundo damnemur: Quinimò infi.
ſ.c.56.§.7. deus sæpe paucos punit, vt multitudo ad pœnitẽtiam prouocetur, vno em̃ pec- Nume.16
23.q.4. Gui- cante ira dei super multos venit: Aliquãdo etiam vsq; ad quartam generationẽ ſ.c.31.§.5
lisari[9].§.qd peccata deus visitat: Vnde innocẽtes interdum plectũtur, quia nõ relinquet do- ſ.ca.24.§.6
aũt. minus virgam peccatorum super sortem iustorum, vt nõ extendãt iusti, ad ini- Psal.124
ſ.c.29.§.4. quitatem manus suas. Pluribus deniq; alijs de causis deus flagellat homines tẽpo- 23.q.4. Na-
in fi. raliter. Quibus flagellis aliqui ad pœnitendum inducũtur, sicut Nabuchodono- buchodo.
De pę.di.3. zor post innumeras impietates flagellatus pœnituit & regnum, quod amiserat, Daniel.4
c. sunt plur. rursus recuperauit: Aliqui, vt Pharao induratus, deteriorãtur, qui psentibus fla- Exo.5. vsq;
ſ.ca.41.§.2 gellis æterna cõnectũt, vt temporale supplicium fit eis æternæ damnationis ini- cũ 14. exclu
ſ.c.29.§.7. tium: & sic viuẽtes descẽdũt in infernũ. Psal.54
ſ.c.27.§.10. XVII § Sed hanc flagellationis pęnam omnino extra manum esse ponti-
De pę.di.1.c ficum quis dubitat? quoniam & ipsi eãdem sæpius patiuntur: nec eam quauis po
sicut princi. testate clauium tollere possunt, hoc euidentissime apparet in pęna mortis corpo
ſ.c.27.§.18. ralis, quam deus homini propter peccatum originale inflixit, eam tamẽ nulla re
in fi. demptio, nulla indulgentia nobis adimit. Cæteræ autem plagæ, nõ necessariæ si- Tho.12.q.
ẽ.eo.§15 & cut mors, sed ex causa accidentales, potius per impositionem aliarum pęnarum 85.ar.6
ſ.eod.§.42. q̃ per remissionem seu indulgentiam auertuntur. Quarum relaxationem vel sal-
in prin. tem subleuamen, pces viuorum, & suffragia sanctorum interdũ à deo impetrãt:

Hinc

Iaco.5 Tho.4. dis. 25.q.2.art.1. Ibi Luther' de captiuit. Babylo. Ionæ.3

Hinc Iacobus docet vt infirmus inducat presbyteros ecclesiæ, vt orent super eum vngentes eum oleo in nomine dñi, & oratio fidei saluabit infirmũ, & alleuiabit eũ dñs, & si in peccatis sit, remittent ei. At non solũ orõne & intercessione, sed & po tissimũ emendatione, pœna castigatoria tollit, vt patet in Niniuitis qui meruerũt euadere plagam euersionis, quia se emendauerunt, & sponte subierũt pœnam vo luntariam, De qua modo sequitur. §.ca.1.§.4. &.§.eo.§.19

XVIII § Reassumo quartum membrum pœnæ, quæ dicitur euãgelica, & solet esse voluntaria: est eñ tremor seu reatus cõscientiæ & mortificatio passionũ item infirmitas fidei, pusillanimitas spiritus, suipsius abiectio. Hæc pœna est necessaria ad salutem. Nec est fugienda, sed humiliter subeunda & sequenda, ne euacuetur crux Christi, cui Apostolus confixus fuit. Verbum quidem crucis debet nobis esse dei virtus Saluatore dicente: Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Item si quis vult post me venire, deneget semetipsum, tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui autem non baiulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Non enim veni pacem, scilicet, mundanam mittere, sed gladium. Ecce euãgelium docet pœnas quærere & amare, non fugere, nec relaxare. Docet enim spiritum libertatis, & timoris dei vsque ad contemptum omnium pœnarum. Euangelicam præterea pœnã operatur pœnitentia spiritualis, iuxta illud Apostoli: Si nosmetipsos iudicaremus, non vtiq; iudicaremur à domino. Qui enim in Christo baptizatur & renouatur, ad pœnas & ad cruces vsq; ad mortem ordinatur, vt ad flagella paratus sit, & dolor eius in conspectu suo semper. Et vt mortificetur tota die, & æstimetur sicut ouis occisionis, ac humiliata sit in puluere anima sua. Et licet deus sine pœnis posset omẽs homines in gratia perficere, non tamen id statuit, sed potius ad imaginem & crucem filij sui omnes conformare voluit, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, tollite iugum meum super vos. Cauendum tamen est, ne huiusmodi pœnitentia sumatur pro fundamento, sed pro instrumento virtutum, quemad modum docemur in dialogo Catharinæ.

Margin (left): 1.Cor.1 Gala.2.in fi. 1.Cor.1 Matth.10 Marc.8 Luc.9.&.14 Matth.10 2.Cor.3 1.Cor.11 Gala.5 Psalm.34 Psalm.43 Matth.11 Catha.Señ. ca.104

Margin (right): §.c.30.1 pri. & p totum. §.c.30.§.18 §.c.17.§.1 §.eo.§.43 §.eo.§.30.in fin.&.§.43. in fine §.eo.§.25 §.eo.§.27

XIX § Apparet itaq; huiuscemodi volũtariã crucem & pœnã ex gratia & spũ pendere, non ex arbitrio humano. Vnde eam remittere, vel tollere non est in potestate papæ, qui pœnas & doctrinas euangelicas rectius promouere, q̃ impedire debet: alioquin tolleret crucem Christi & hostes dei, id est, pctã non occideret ad internitionẽ. De quibus in Propheta dicitur: Nõ parcat oculus vester neq; misereamini, sed interficite vsq; ad internitionem. Nam si p plenariã indulgentiã omẽ debitum, etiam quo ad hanc pœnã euangelicã dimitteret, euanesceret in dominica oratione hæc clausula: Et dimitte nobis debita nostra &c. Quod esset absurdissimũ, cum cuilibet Christiano dñica orõne quotidie dicenda sit, & sic pc̃tõr frustra peteret à deo sibi dimitti quod papa relaxasset. Cæteq; hæc voluntaria pœnitentia consistit circa mutationem veteris & induitiouẽ nouæ vitæ, ac circa mortificationem membrorum, nec non circa obseruationem legitimoq; præceptoq;, teste Propheta: Si conuersus fuerit impius ab impietate sua, & fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet & non morietur. Audite (quæso) sermones Prophetæ, & agite pœnitentiam potius quàm vt gaudeatis indulgentijs.

Margin (left): Ezech.7 Matth.6 Ephe.4. Coloss.3 Ezech.18

Margin (right): §.c.6 §.4 et §.c.37.§.6 §.c.17.§.18 §.eo.§.27 §.eo.§.7.&

XX § De euangelica pœnitentia sunt Gregorij hæ sententiæ: Spiritus deficit, vbi caro requiescit, vt enim caro mollibus, ita anima asperis nutritur, illam blanda refouent, hanc aspera exercent: illa delectationibus pascitur, hæc amaritudinibus vegetatur: & sicut carnem dura sauciant, sic mollia spiritum necant, vt infra: Quo plus caro premitur, eo de cœlesti spe animus securius lætatur, tanto enim melius mens, ad superna appetens componitur, quanto ab illicitis corpus artius edomatur. Dominus denique damnat seruum pigrum, qui cognouit voluntatem domini sui, cui se non conformat neque præparat, vt eam, quam Dominus imperat, dignam ageret pœnitentiam, ideo plagis vapulabit multis. Apostolus quoque hortatur nos, ne in vacuum gratiam dei recipiamus, hoc est, vt veram peccatorum faciamus pœnitentiam. Ait enim: Tempore accepto exaudiui te. Et Petrus inquit: Sperate in eam quæ affertur vobis, gratiam: siquidem hæc est

Margin (left): Gre.in mora.11.&.c.13. Lucæ.12 2.Cor.6 1.Pet.1.&.2

Margin (right): §.c.30.§.6 §.c.29.§.4

ſ.c.30.§.9 ſ.eo.§.28 hæc eſt gratia, ſi propter dei conſcientiã ſuſtinet qs triſtitias. Aliud eſt in triſtitia huius ſeculi, vt infra: Hinc illi, q compuncti ſunt corde, dixerũt ad Petrum & reliquos apoſtolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos: Agite (inquit) pœnitentiã, & baptizetur vnuſquiſq; veſtrum in remiſſionẽ peccatorum veſtrorum, & accipietis donum ſpiritus ſancti. Nam ſcriptũ eſt, Pœnitentiã agentes, & præ anguſtia ſpiritus gementes. Hinc Auguſtinus deſcribit pœnitentiam eſſe quandam dolentis vindictam, puniendo in ſe quod dolet commiſiſſe. Pœnitere em̃ eſt pœnã tenere, vt ſemp puniat in ſe vlciſcendo quod cõmiſit peccãdo Eſt quidem arta via quæ ducit ad vitam. Acto.2 Sapien.5 De pœ. diſt 3. prima. Matt.7.

ſ.eod.§.25. & §.31 XXI § Hac euangelica & ſpontanea pœnitentia pœnitens mox à deo impetrat veniam. Nam diuinæ pœnæ infligendæ vel remittẽdæ, nec menſurã poſſumus ponere, nec tempora diffinire. Siquidem apud deum nullas patitur moras veniæ peccatoris conuerſio. Scriptum eſt enim: Spiritus ſancti gratia tarda neſcit habere molimina. Et refert Celeſtinus papa, φ Chriſtus in momento quoſdam ſaluauit peccatores: perdidiſſet vtiq; latro in cruce pmium, ſi illã vnius horæ pœnitentia nõ iuuiſſet, cũ eſſet in pœna, pœnituit, & pro vnius ſermonis cõ- ſ.eo.§.40 feſſione promiſit ei paradiſi habitaculũ. Vera ergo ad deũ cõuerſio peccatorum mẽte potius q̃ tẽpore æſtimanda eſt: Prophetę inquiente: Cum cõuerſus gemueris, ſ.eod.§.11 & ſ.c.29.§.1 tũc ſaluus eris. Et alibi: Inuocauerũt dñm miſericordẽ, & ſanctus deus audiuit cito vocẽ ipſorum. Sed indulgentiarum papalium quæſtores, diuinũ iudicium ptereuntes, ad iſtam ſanctam euangelicam pœnitentiam, & remiſſionẽ retorquent apoſtolicas literas, quæ dũtaxat ſe extendũt ad remiſſiones pœnarum à canone vel ab homine impoſitarum, de qbus nũc ſequitur. Amb. ĩ ho. ſup. Luca.1 26. q.6. agnouimus. Luc.23 Ezech.18.33 Eccle.48

ſ.c.19.§.1 XXII § Reſtat modo pœna quinta, quę dicitur canonica. Et nõ eſt ſacramentalis ſatiſfactio, ſed legalis pœna à iure humano cõſtituta. Quæ plenarie eſt in manu papæ. Ad cuius plenitudinẽ poteſtatis ſpectat omniũ canonicarum pœnarum remiſſio oĩmq; caſuũ diſpẽſatio. Ideo in literis indulgẽtiarum exprimit̃, de plenitudine poteſtatis ex certa ſciẽtia & motu proprio, &c. Papa nãq; ceu Chriſti in his terris verus vicarius, in om̃ibus & ſingulis iuris caſibus libere habet diſponere, abſoluere, decernere, atq; tollere pro ſuo arbitrio. Et licet homo pœnitens poſt ſuũ reatũ recõciliet deo, tñ nulli prorſus deus remittit culpã, quin ſimul eum ſubiciat ſacerdoti ſuo vicario. Sic Chrũs lepros̃o, quẽ cõfeſtim mũdauit, pcepit vt oſtẽderet ſe ſacerdoti cũ oblatione debita. Quendã aũt leproſum mundatum Chrũs ad principẽ ſacerdotũ remiſit, ad ſignificãdũ φ ardui caſus ſummo pontifici attineat. Et niſi peccator, etiamſi eũ pœnitet peccati, habeat voluntatẽ obediendi eccleſiæ, deus ei peccatũ nõ dimittit, deficiente canonica via pœnitendi. Nã decẽ leproſi nõ ſtatim, ſed dũ irent oſtenſum ſe ſacerdoti, mũdati ſunt. Quã- ſ.eo.§.5 uis em̃ ſolus deus dimittat peccata, ſacerdos tamen eſt miniſter, cui tradita eſt poteſtas ligandi & ſoluendi. Et nemo poteſt bene agere pœnitentiã quo ad deum, niſi qui ſperauerit indulgẽtiam à ſacerdote. De pœ. diſt 1.c. mltiplex Matt.8 Luc.5 Marci.1 Luc.17 De pę. di.1.c 1. in glo. & c nemo cõſequen.

Tho.3.pt.q 64.ar.1.& 2 XXIII § Ex catholica ꝑterea eccleſia ſunt om̃ia ſacramẽta dñica .l. oĩm ſacramẽtorum veritas & forma. Sola eccleſia eſt, p quã dñs ſacrificiũ accipit, & quæ pro errãtibus intercedit. Et q ſe ab ea ſegregat, nec à vinculis peccatorum abſolui nec ianuã cœleſtis regni ingredi põt, ſiqdẽ pctã nõ remittunt̃ extra eccleſiã, quã ſ.ca.32.§.12 ſi qs ſpernit, deũ ſpernit. Papaliũ igit̃ indulgẽtiarum conceſſio, & pœnarũ remiſſio minime eſt cõtemnẽda, imò deuote appetẽda, qm̃ eſt declaratio diuinę remiſſio ſ.c.50.§.3 nis. Deus nẽpe in cœleſti examine iudicat q̃s terrenæ leges condemnãt. Huiuſmodi quoq; indulgẽtiæ ſunt vtiles, ſi in eas nõ nimiũ confidãt Chriſtifideles. Sũt aũt nociuæ, ſi p eas dei timorẽ amittãt, prout moderni veniarum quæſtores à legitimo apl̃icarum literarum tenore enormiter exorbitãt, in ſuis cõtionibus eaſdẽ literas frequẽter adulterãtes, & indulgẽtiarum normã atq; valorẽ pꝛuerſe extendẽtes. 1.q.1. ex catholica & 24.q.1. alienus. & c. qa & c. qcũq;. Luc.10

32.q.4. dixit. Diſt.4.c.1 ſ.c.37.§.3 XXIIII § Inſup canonica pœna ſubdiuidit̃, vna eſt in foro pœnitẽtiæ, altera in foro contentioſo, quæ aut eſt ciuilis, aut criminalis. Iſta pœna incepit ex tempore legis quæ crimen inhibuit, vt humana coerceatur audacia, tutaq; ſit innocentia. Hac pœna fit priuatio dignitatum, recluſio in monaſterio, deportatio in

tio in exilium, incarceratio, excommunicatio, mulcta pecuniaria, & reliqua. Huiuſce pœnas fori contentioſi papa per ſuos generales indulgentias remittere non intendit. Alioquin om̃ia patibula, cęteraq́ꝫ tormenta in eccleſię terris tolleret. Pœnæ vero pœnitentialis fori ſunt temporales pœnitentiæ, quas in ieiunijs, orationibus, eleemoſynis, alijſve pijs operibus, & ſanis diſciplinis, aliquas ad ſeptennium, aliquas plus vel minus priſci patres ſtatuerunt, vel quas confeſſores pro ſuo arbitrio imponũt. De rigore iuris pro peccato mortali agenda eſt pœnitentia ſeptẽnij. Pro quibuſdam culpis certi modi pœnitentiæ ſunt impoſiti. Aliquando tempora pœnitudinis à ſacerdotibus ex cauſa poſſunt moderari. Earundem deniq́ꝫ pœnaꝝ eccleſiaſticaꝝ rigor vt plurimũ eſt relaxatus ex diſpẽſatione miſericordiæ, quoniam multarum crimina ſunt damnabilia: quę tamen eccleſia tolerat pro tempore, pro conditione perſonaꝝ, intuitu pietatis vel vtilitatis, vel neceſſitatis, item pro euentu rerum. Et quàmuis canones pœnitentiales ſint modo abrogati & mortui, tamen abſq́ꝫ operibus condignis tanq̃ viuaces redimuntur per fictam indulgentiarum conceſſionem, vel magis per pecuniarum exactionem è ſanguine & ſudore pauperum ouium extortarum.

16.q.6. ſi epiſcopũ, & ca. delapſis, & q.7.c. nullus 17.q.4. attẽdendũ, & c. ſi quis cõtu. 33.q.2. hoc ipſum De pœ. diſ.1 c. mẽſuram. 26.q.7. tpa. & c. hoc ſit. 1.q.7. requiritis ſ.c.19.§.12

XXV § Olim Canones nil aliud impoſuerunt, q̃ pœnas temporales. Haꝝ temporalium pœnaꝝ relaxationes (inquit Martinus in ſuis concluſionibus) ſunt indulgentiæ, id eſt, licentiæ & molles permiſſiones delicatoꝝ frigidoꝝ, & inflexibilium Chriſtianoꝝ, & maximè publicoꝝ criminoſoꝝ, quibus Canones iniungunt arduas pœnas. Illis indulgentiæ conducunt, quo minus pœnaꝝ, quàm deceat, luant. Inquit aũt Chryſoſtomus. Perfecta pœnitentia cogit peccatorẽ om̃ia libẽter ſufferre, in corde eius cõtritio, in ore eius confeſſio, in corpore, id eſt, ſatiſfactione tota humilitas. Hæc eſt fructifera pœnitentia. Falſas vero pœnitentias Gregorius appellat, quæ non ſcd̃m authoritatem ſanctoꝝ patrum pro qualitate criminum imponũt. Quocirca Innocentius ſecũdus admonet epiſcopos & preſbyteros, ne falſis pœnitẽtijs laicoꝝ animas decipientes, in infernum protrahi patiant. Nam altiſſimus non ad indulgentias leues, vtpote ad fugiendas pœnas, ſed ad pœnitentias arduas nos vocat multiplici modo. Primo, propria voce dicens:
Matth.11 Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Item: Con
Lucæ.13 tendite intrare per anguſtam portam. Secundo, per inſpirationem ad pœniten-
Apo.3 dum: ſiquidem deus ſtat ad oſtium & pulſat. Hinc Apoſtolus: Surge qui dormis,
Ephe.5 & exurge à mortuis, & illuminabit te Chriſtus. Tertio, vocat per nuntios, id eſt,
Lucæ.14 prædicatores. Fecit naḿq́ꝫ cœnam magnam, & miſit ſeruos ſuos hora cœnæ dicere inuitatis vt venirẽt, quia parata ſunt om̃ia. Quarto, percuſſionẽ, ſicut paſtor
Pſalm̃.15 gregem errantem baculo minat, ſic quando multiplicatæ fuerint infirmitates eorum, poſtea accelerant.

ſ.eo.§.28 De pœ. diſ. 3. perfect. De pœ. di.5 falſas & c. ſi. ſ.eo.§.44 g̃.eo.§.18 g̃.eod.§.20 & ſ.c.27.§.6 g̃.c.4.§.11. & ſ.c.17.§.25. ſ.c.67.§.1 ſ.c.29.§.4

XXVI § Porro pœnitẽtia eſt ſecunda poſt naufragium tabula, vtpote eccleſiæ tanq̃ nauiculæ fluctuantis in huius vaſti mundi pelago, vbi nos ceu reptilia ob actualia facinora noſtra naufragium patimur. Siquidem baptiſmus cõtra naufragium peccati originalis eſt prima eiuſdem nauiculæ tabula. Atqui diuinitatis natura eſt pia & clemens, magiſq́ꝫ ad indulgentiam q̃ ad vindictam prona. Non enim vult aliquos perire, ſed omnes ad pœnitentiam reuerti. Hæc quidem eſt voluntas dei ſanctificatio noſtra.

Tho.4.diſ. 14.q.1.art.2. q.4. Pe:. de palu. eadem diſ. concl.4 1.Theſſ.4

De pœ. diſ. 1. ſecunda g̃.eo.§.16 et ſ.ca.17.§.16 & ſ.c.19.§.6 ſ.c.21.§.2 & ſ.c.30.§.7

XXVII § Inſuper Auguſtinus docet pœnitẽtiam non ſolum deum timere iudicem, ſed etiam iuſtum diligere, vt non tantum pœnam timeat, ſed & anxietur pro gloria. Ex quibus verbis elicitur, licet homo timeat pœnam, timori tamẽ debet præponere charitatem dei, non ex timore inferni, ſed amore paradiſi, ac ex dolore diuinæ offenſionis. At noſtrates ſtudent conſequi indulgentias non delicti pœnitentia, ſed vrgentis pœnæ afflictione. Deus vero non eſt munerator nominum, ſed aduerbioꝝ: non eñ remunerat opus bonum, niſi ſit bene & charitatiue factum, ad bonũ, ſcilicet finem: vtpote erga deum debet deponi timor ſeruilis, & adhiberi filialis. Sed in tali timore filiali nihilominus iuſtitia dei eſt potius timẽda q̃ miſericordia ſine pœnitentia ſperãda. Rurſus per bonam penitentiam impetramus pœnitẽtiæ fructum, & illud iucundiſſimũ Chriſti verbum quo peccatricẽ

De pœ. diſ. 7. c. nul. Glo. 1. c. ſcriptura de col lu. deteg.

g̃.eod.§.18. in fine g̃.eo.§.15 & ſ.ca.53.§.12 & c.57.§.15.

pœniten-

pœnitentem suauiter est alloquutus, dicens: Remittuntur tibi peccata tua, vade in pace. Et alibi: Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Ad talem fructuosam pœnitentiam exhortatur nos ecclesia, canens: Emendemus in melius quæ ignoranter peccauimus, ne subito præoccupati die mortis quæramus spacium pœnitentiæ, & inuenire non possimus. Abijciamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis.

[Margin: Luc. 7 · Iohan. 5.8 · In dñica iuocauit. Ro. 13 · ʃ.c.18. §.5 · ʒ.eo.§.19 & ʃ.eo.§.31]

XXVIII § Sed modernæ indulgentiæ tollunt huiuscemodi frugalium pœnitentiarum operationē, & dūtaxat pigris & rebellibus hominibus sunt frugi, sicut cæteræ faciles promissiones, nec ipsi pigri & rebelles grauius peccent, si careant tali licentia, quæ est quoddā solatium infirmorum, incolumibus autem inutilis ad profectū salutis, qm̄ tales indulgentiæ non perfectionem, sed omissionem & tristitiā pœnitendi inducunt. Aliud est in tristitia spūali. Licentia quippe nō habet laudē, nec præ se fert exhortationē, sed deteriorationē. Licentia em̄ omnes deteriores sumus, quia præstat occasionē quo minores in bonis operibus fiamus, q̃ si non haberemus licentiam, seu remissionem cessandi ab operibus pœnitētiæ. De quibus propheta: In labore (inquit) hominum nō sunt, & cū hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate & impietate sua. Item in his, quæ patiuntur moleste ferunt & indignantur.

[Margin: ʒ.eo.§.25 & ʃ.c.18.§.8 · ʃ.ca.28.§.6. ʒ.eod.§.20 · Teren. · ʃ.ca.16.§.2. · Psal. 72 · Sap.12. in fi.]

XXIX § Quidā asserunt, indulgentias esse pias fraudes, quibus insipiens populus inducaī atq; prouocetur ad visitandū ecclesias, ad aliaq́; bona opera, spe placendi deo, alioquin ea non facturus. Age ob cultum dei ampliandum nullo pacto, nulla vé ratione est mentiendum, nec ad sempiternam salutem aliquis est ducendus opitulante mēdacio, præsertim in eo casu, vbi populus irritatur ad quærendū quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi. Nam seipsum, non deum, in tali bono opere finem facit, finaliter em̄ intendit vt pœnitentia per indulgentiam sublata, sibi segni quies sit potius q̃ vt deo gloria detur. Similiter qui indulgentias proclamant, nummorum quærunt contributionē, non hominū salutem. Nam & si pecunia indulgentiarum exigatur fuco pietatis, vtpote ad expetitionē contra infideles, aut ad sacra ædificia, aut in aliā piam causam, tamē potior pars huiusmodi pecūniæ ex indulgētijs & iubileis hactenus collectæ, appensa est fisco q̃ Christo, plus redacta in vanitatē q̃ in pietatē. Chrūs quidē cū mammona iniquitatis amicos nobis facere præcepit, nō vero inimicos expugnare, vel ædificia extruere docuit, imò nūmos colligere inhibuit, inquiens: Videte & cauete ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiusq̃ vita eius est ex his quæ possidet.

[Margin: Tho.4.dist. 20.ar.3.q.2. in prin. 22.q 2. primum · Phil. 2 · ʒ.ca.13.§.10 & ʃ.eo.§.30 & ʃ.c.17 § 19 ʒ.ca.14.§.4 in fi. · 12.q.7.maiores. Luc.16 · Luc.12 · ʃ.ca.28.§.2.]

XXX § Et si opa ædificiorum, p quæ indulgētiæ redimunt, de se sint bona, inquantū dei iustitiā custodiūt, tn̄ frequētius fiunt ad vanā gloriā, & ob laudē hominū, q̃ ob decorē diuinū. Hinc est illud euangelicū: Væ vobis qui ædificatis monumēta prophetarum. Vbi Chrysostomus ait: Nō gaudēt martyres qn̄ honorant cū pecunijs, quas quidē fraude vel violentia à pauperibus plorātibus exactionantur. Qualis est illa iustitia, munerare mortuos & expoliare viuos. Quomodo sunt iusti qui homines spoliant, & ædificia sanctorum faciunt, habitationes hominū componunt, & habitationes dei destruunt. Vis domū dei ædificare, da fidelibus pauperibus vnde viuant, & ædificasti rationalem domū dei. In ædificijs em̄ homines habitāt, deus aūt in hominibus sanctis. Hæc Chrysostomus. Item Hieronymus: Cū pauperi manū tribuis, cū viro in suis necessitatibus subuenis, cum errantē in viam rectā reducis, deo gratū templū ædificasti. Nempe templū dei, sanctorum corda dicūtur, quod qui violauerit, disperdet illū deus. Indulgentiæ itaq; in intuitu ædificiorum concessæ, parum sunt meritoriæ. Sanctius est em̄ gratis retribuere, q̃ intuitu veniarum, siquidē bonū opus absq; mercede, & propter deū finalr̄ homo facere, Pontifex quoq; venias gratis dare debet, quia gratis accepit. Vtrobiq; aūt quæritur peculiare cōmodū, non honor dei vel vtile proximi. Adhibeatur interea cōtractus turpissimus manifeste simoniacus, quādo quæstores pro certo pretio in capsam ponendo præbent indulgentias, quas singuli homines vnusq́; pro sua facultate emunt. Quo pacto homo plus q̃ deum obseruat papam seu eius quæstorem tanq̃ idolum, qui sibi pro mercibus porrigit indulgentiarum literas,

[Margin: ʒ.ca.14.§.5 & ʃ.c.21.§13 · Luc. 11. Chrysosto. · Hierony. in de trāsitu c. 13. & ad Celantiam. · ʒ.eo. in pri. & ʃ.c.19.§ 13 ʒ.eod.§.29 ʃ.eo.§.31. in fi. · Matt. 10]

ac remittit pœnas diuinæ iustitiæ debitas. Itidem & Gentiles olim factitarunt, seruientes Febri, Plutoni, aliĩsvẽ noxiĩs numinibus, ne læderent. Ita hodie insipidi nituntur consequi venias, quo minus post Christũ crucem portent.

[Vale. max. li. 1. c. de inst. anti. 2. Aug. 3. de ci. dei c. 18. vnde cõm.] [§. eo. §. 18 & ſ. eo. §. 9.]

XXXI § Atqui euãgeliũ iubet dignos fieri pœnitẽtiæ fructus, addidit dignos, vt pro qualitate peccatorũ, qualitas offeratur bonorũ operũ. Digni vero fructus sunt, qñ pro mẽsura delicti erit, & plagarũ modus, vt quẽ maior sequitur culpa, maiori plectetur pœna. Vnde iniquũ censet, inueteratũ peccatorẽ ac oĩbus pœnis indulgẽtia absolui æquali, qua is q fragili carne semel in peccatũ lapsus est, Siquidẽ graue peccatũ curatur melius per arduã pœnitẽtiã, q̃ per leuẽ, prout Chrysostomus triplici ostẽdit exemplo, dicẽs: Medicina aspera melius q̃ leuis curat malos humores, rostrũ ferreũ melius q̃ ligneũ eradicat frutices, malleus ferreus melius q̃ plumbeus resecat nodos lapidis poliendi. Oportet itaq; peccatorẽ curari p contraria & diuersa. Scriptũ est enĩ: Omnis anima. s. peccatrix, quę afflicta nõ fuerit, peribit de populis suis. Notandũ est, etsi culpa cõmissa propter reatũ à deo remittatur, tamen pœna iuris per indulgentias nõ remittitur, nisi adsit dolor contritionis. Siquidẽ indulgẽtiæ dantur tantũmodo confessis & verè cõtritis, vt patet in literis indulgentiarũ. Vera aũt cõtritio pœnas quærit & amat, studetq; sequi suũ caput Iesum Christũ per crucẽ, mortẽ, cæterasq; pœnas, passiones enĩ Christi in nobis abundare debẽt. Nã vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati, qm̃ ad regnũ cœlorũ intrare oportet p multas tribulationes, quas vere contritus nõ fugit, sed dignas pœnitẽtias pro suo posse spõte subit. Quippe bonũ est, correptũ manifestare pœnitentiã, vt effugiat voluntariũ peccatũ. Sed indulgentiarũ q̃stores asserũt esse remissam omnẽ pœnã pro nũmo in cistã imposito. De qbus apl'us: Qui videbantur esse aliquid, nihil cõtulerũt, sed econtra. Et sic ipsi tollũt omnẽ pœnã, implicantq; cõtrarietatẽ in literis papalibus, q confessionẽ sacramentalẽ & verã. i. pœnalẽ contritionẽ requirũt ad cõsequendã plenariã indulgentiã & remissionẽ pœnarũ à iure. s. vel ab hoĩe peccatoribus impositarũ.

[Matt. 10. 16. Mar. 8. Luc. 9. Luc. 3. Dis. 50. quia Chrysosto. sup Matth. De pœ. dis. 1. c. 1. Leui. 23. Tho. 4. di. 20. ar. 6. q. 1. 2. Cor. 1. Roma. 6. Act. 14. Ecci. 20. Galat. 2.] [De pœ. dis. 1. c. quis aliqñ. §. 1 leuit. §. ca. 4. §. 3 & ſ. c. 30. § 8 ſ. ca. 40. §. 8 ff. de pęnis l. respiciendũ ſ. eo. §. 38 §. eo. §. 30 in fiñ. & ſ. c. 59 §. 1. §. eod. §. 27 & ſ. c. 16. ĩ p. §. eod. §. 20 in fi. §. eod. §. 30 & ſ. eo. § 42]

XXXII § Præterea nisi opus satisfactionis sit æquiualens culpæ, remanet obligatio pœnæ condignæ & legitimæ, quemadmodũ si cui remittis iniuriam tibi illatam, damnum quidem iniuria factum non remittis, quin iniurians nihilominus tenebitur tibi damnũ resarcire, vel ablatũ restituere vsq; ad gratantẽ satisfactionem. Hinc Augustinus: Non potest gratiam dei cœlestis accipere, nisi prius purgatus fuerit ab omni sorde. Itẽ nullus debitæ pœnæ accipit veniã, nisi aliqualem pœnam soluerit, ita enim impartitur à deo largitas misericordiæ, vt non relinquatur iustitia disciplinæ. Ideo neminem putes à peccato ad correctionem, sine pœnitentia posse transire, quia præceptũ euangeliĩ est, pœnitentiã agite, frustramus euangeliũ dei & verbũ Christi, si promittimus vobis q̃d ille negat, nõne vos decipimus? Non enĩ sufficit mores in melius cõmutare, & à præteritis malis recedere, nisi satisfaciat dño per pœnitentiæ dolorẽ. Hæc Augustinus.

[Dis. 90. si qs cõtristatus. De pę. dis. 1. nõ potest. & c. nullus. & c. neminẽ. & c. agite. & c. voluissent & c. nõ sufficit] [ſ. ca. 36. §. 5. Matt. 4 Luc. 3]

XXXIII § Christus profecto nõ legitur absq; pœnitẽtia queñq̃ saluasse, Quinimò pluribus exemplis euidenter ostenditur, q nullus à deo consequatur veniam, nisi prius satisfecerit per pœnitentiã frugem, non mortuã, quæ. s. stabilita sit in vera fide, & bona patientia: patientia nanq; ceu pœnitentiæ fundamẽtum fert opera viua. Et impossibile videtur cũ operibus mortuis Christianos rursus renouari ad pœnitentiam, vtpote ad plenariam remissionẽ peruenire. Quare in Apocalypsi dicit dominus: Patientiam habes, & sustinuisti propter nomẽ meũ, age pœnitentiam & prima opera fac. Contra nituntur indulgentiarum promulgatores, dignos pœnitentiæ fructus penitus tollentes, & dei iudicium corrumpẽtes, erronee asserunt tum viuos, tum mortuos per plenarias indulgentias passim absq; omĩ delectu ab vniuersis pœnis pariter & culpis solui, statimq; saluari. Allegant absolutã authoritatem summi pontificis, de cuius potentia illud Sapientiæ induci potest: Nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum, quis enĩ dicet tibi, quid fecisti? aut quis stabit cõtra iudicium tuum? aut quis tibi imputabit, si perierint nationes? non enim est alius deus. s. terrestris, q̃ tu. Mox postq̃ aliqs veritatis zelator verbum (superioritatem ecclesiasticam mordens) profert, hæreticus

[Heb. 6 Apo. 2 Sapiẽ. 12] [ſ. c. 56. in priñ ſ. ca. 56. §. 13 ſ. ca. 57. §. 1. §. c. 3. §. 5 & ſ. c. 17. §. 6 ſ. c. 17. §. 2 & ſ. c. 18. § 7 & ſ. ca. 23. §. 11.]

ẽ.ca.12.§.7 ticus accuſatur, igni deputatur, & morte dignus cõdemnatur, penitusq́ oppri-
ſ.ca.27.§.9 mitur, quia inutilis eſt nobis & cõtrarius operibus noſtris. Aliter nos inſtruit, ex- Sap. 2
ſ.eod.§.37. emplo patientiæ & doctrinæ, primus papa, cui diſcipulus in faciem reſtiterat. Gala. 2
ſ.ca.19.§.4 XXXIIII § Summi quoq; pontifices illud peſtiferū conſiderant dictum:
infi. Non præſumi tantæ celſitudinis apicem errare, &c. Verum pontifex tot mon- Tho. q̃dli. 9
ſ.ca.19.§.11. ſtris dæmonum, & impiorum aulicorum obſeſſus magis q̃ ſtipatus, non poteſt ar. 6
ſ.ca.19.§.4 errare, niſi cum totius eccleſiæ maximo damno. Aſſentatur inſuper eidem pon- Syluest. in ſũ.
tifici adulatione illa, in pectoris ſui ſcrinio eſſe omnia iura. Vnde in veteri teſta- ti. canoniza
mento pontifex rationale ferebat in pectore. Sed papæ pectus non ſemper iuſtũ, tio. §. 3
exinde nonnullæ iniuriæ ſæpe emanãt, quia carneum eſt, atq; papa homo vnus Diſt. 36. c. 2.
ex ipſis quorum curam habet. Omnis nanq; pontifex ex hominibus aſſumitur, Eccl. 32
quibus aliquando non ſolum errores ſed & portenta placent. Et licet papa cum De libel. of-
ſ.ca.17.§.19 cardinalium cœtu cenſeatur eſſe eccleſia virtualis & repreſentatiua, tamen errare fi. 9. di. 11.
ſ.ca.18.§.7. poteſt, tametſi vniuerſalis eccleſia, quam repreſentat legitimum concilium gene Heb. 5
rale, errare nequeat, vti doctiſſime probat quidã cardinalis Cameraceñ. Aduer-
ſ.ca.19.§.8. tendus eſt itaq; papa, quando vt papa (.i. ſecundũ canonicam ſcripturã) loquitur, Card. Cam̃.
ſ.ca.39.§.6. non quando pro arbitrio ſui capitis præfatur. Alioquin multorum crudeliũ pon in. 1. ſen.
tificum cædes, hæreſes, factiones, aliaq́ facinora præſumerentur fuiſſe beneficia
piorum paſtorum, cum tamen fuerint immania tyrannorum latrocinia.
XXXV § Pleriq; contra eccleſiaſtica ſtatuta in pontifices ſimoniacè ele
cti, ambitioſe intruſi, & aliquando intantum vitiati fuerunt, ꝙ rurſus ab eccleſia Di. 23. c. 1. &
reiecti, è ſede expulſi, damnatiq; ſunt, ac interdum propter ſuos defectus manife ibi. glo. in.
ſte à deo percuſſi. Quocirca in canonibus cauetur, quod ſententiam Romanæ ſe- verbo adeo.
ſ.ca.19.§.4. dis commutare, & ea quę non bene ſunt diffinita, retractare licet. Quinimò vnus Diſ. 19. c. pe.
papa alterius indulgentias, etiam licite prius conceſſas, plerunq; reuocat. Verum & fi. 35. q. 9.
ẽ.c.14.§.4 etiam Sixtus quartus indulgentias à ſeipſo conceſſas, reuocauit. Vnde occaſionẽ ſuntq́
& audaciam ſumunt quæſtores indulgentiarum, vt abſq; facultate ſeu commiſſi- Ext. 5. de pẽ
ſ.ca.20.§.1. one tollant aut ad minus ſuſpendant veteres indulgentias, æqua olim efficacia cõ nit. & remi.
ceſſas atq; extractas (vt aiunt) de eccleſiæ theſauro, hodie apud populũ incogni-
to, quẽ Laurentius indicabat eſſe pauperes Chriſti. Ille verus theſaurus eſt domi 12. q. 2. aurũ
ſ.ca.19.§.11. ni, qui operatur q̃d ſanguis eius operatus eſt, vtpote noſtri redemptionẽ. Quem Ext. 2. de pẽ
quidẽ infinitũ theſaurũ Chriſtus ſuo ſanguine militanti eccleſiæ acquiſiuit. ni. & remiſ.
XXXVI § Item quãuis Petri clauis & eccleſiæ priuilegiũ ſemper maneat
ſ.ca.19.§.8. firmum, tamen quando is, qui exercet clauem, exorbitat, tunc nimia eius ſeueri- 24. q. 1. manſ
tas vel remiſſio non inducit ligationem vel ſolutionem in cœlo, quoniam iniu-
ſta vincula dirumpit iuſtitia. Inde argumentum ſumitur, ꝙ deus non cenſetur fa 11. q. 3. cepiſ.
ciliter ratificare immoderatam indulgentiarũ diſpenſationem. Aliud eſt eñi ſella & c. & fi.
terrena, aliud eſt tribunal cœleſte. Ratus eſt Eleazarus, dicens: Nam & ſi in præ- 2. mach. 6
ſenti tempore ſupplicijs hominũ eripiar, manum tamen omnipotentis, nec vi-
uus, nec defunctus effugiam. In canonibus reperitur, ꝙ eccleſia quandoq; in ſuo 24. q. 3. ſi qs
ſ.eod.§.45. iudicio decipitur, vt ille, qui intra ipſam eſt, per eam excludatur, & qui foras miſ- & c. cũ aliqs
ſus eſt, intromittatur. Porrò oſtiarius eccleſiæ interdum dormit in purgãdo tri-
ſ.ca.21.§.5. tico, ideo latrones ingrediuntur domũ Iſboſeth, qui ſimiliter dormit ſup ſtra- 2. Reg. 4
tum ſuum, & percutiunt eum in inguine ac interficiunt.
ẽ.c.3.§.1.& XXXVII § Deus pterea nõ parcit alicui verbis potẽtibus & ad deprecã- Iob. 41
ſ.ca.18.§.8. dum cõpoſitis, prout indulgẽtiarũ proclamatores buccinãt per dulces ſermones Roma. 16
ſ.c.27.§.17: corda innocentiũ ſeducendo, non aũt in ſermone, ſed in virtute eſt dei regnum. 1. Corĩ. 4
in fi. Ad quod nos primus papa Petrus, non p enormes indulgentias, ſed p virtutes bo
naq́ opera allicit, inquiens: Vos curã omnẽ ſubinſerentes, miniſtrate in fide ve- 2. Petr. 1.
ſtra virtutẽ, in virtute aũt ſcientiã, in ſcientia abſtinentiã, in abſtinentia patiẽtiã,
in patiẽtia pietatẽ, in pietate amorẽ fraternitatis & charitatẽ. Hæc eñi ſi vobiſcũ
adſint, nõ vacuos, nec ſine fructu vos cõſtituent. Cui vero hæc non ſunt præſtò,
cæcus eſt & manu tentans, obliuionẽ accipiens veterũ ſuorũ delictorũ, quapro-
pter magis ſatagite, vt p bona opera certã veſtrã vocationẽ & electionẽ faciatis.
Hæc eñi facientes, nõ peccabitis aliquando, ſic eñi abundãter miniſtrabitur vo-

bis introitus in æternũ regnũ dñi. Reliquus aũt summus põtifex debet esse eiusdẽ doctrinæ cuius & Petrus, si quidẽ ipsius successor & par in potestate esse velit.

XXXVIII § Ergo post indulgentiã à papa diffinitã non statim quisq; à peccato plene mundatur, neq; ad regnum cœlorũ attingere potest, nisi prius per dignam pœnitentiã deo curauerit satisfacere. Hinc Hieronymus docet, q̃ peccator præteritas delicias, p quas deũ offendit, vitæ austeritate cõpescat. Et Chrysostomus: Qui culpã exaggerauerit, exaggeret pœnitẽtiã, maiora eñ crimina maioribus abluuntur fletibus. Nam deus post culpam, Adam separauit à delicijs, vt ageret pœnitentiã, tunica vestiuit eũ pellicea, nõ serica. Nunc ergo dicit dñs: Cõuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & in planctu, scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. Hoc contra eos dicitur, qui non interiori satisfactione præcedente, sed sola exteriori opere se deum placare, & qui nõ ex corde, sed ex marsupio, pro peccatis satisfacere posse confidunt.

XXXIX § Demũ indulgentiarũ mercatores cũ magnis pompis, singularibusq; cerimonijs faciunt publicari indulgẽtias, ac interim obmitti, vel cũ modica aduertẽtia predicari verbũ dei, cõtra dignitatẽ & necessitatẽ ipsius verbi, q̃d est gladius spũs. Vnde Christus illud semp & vbiq; populo p̃dicari præcepit ad discipulos dicẽs: Quod in aure auditis, prædicate sup tecta, Et prædicabitur hoc euangeliũ in vniuerso mundo. Et infra: Prædicate euangeliũ omni creaturæ &c. Itẽ in Hieremia: Sta in porta domus dñi, & p̃dica ibi verbũ, hæc dicit dñs, bonas facite vias vestras & studia vestra. Nihil etenim in ecclesia est maiori reuerentia, & cura tractandũ, q̃ sanctũ euangeliũ, in quo apostolus laborauit vsq; ad vincula, quasi male operans, sed verbũ dei nõ est alligatũ, quod Christi corpori æquiparatur, & qui illud audit, habet vitã æternã. Nã viuit homo de omni verbo q̃d procedit ab ore dei, quod apostoli dei loquebãtur cũ fiducia, dicẽtes: Non est æquũ nos derelinquere verbum dei, & ministrare mensis, pront faciunt quæstores, qui impediunt euangelicũ sermonẽ, dũ indulgẽtias excoquunt, & de pane lucrando certant, quasi eleemosynã scilicet fictã quærendo. Oportet igitur primum loqui verbũ dei, quod si qui repellunt, indignos se iudicant æternæ vitæ.

XL § Rursus indulgentiarũ præcones promulgare solent intricatum errorem, promittentes per assequutionem papalium indulgentiarum cœlestẽ beatitudinem, vsqueadeo si cõtingeret peccatorem plenas venias assequutum, mori, mox in cœlum euolaret absq; alia satisfactione temporali seu purgatoria. Id Christus non præsumpsit, quando petenti promisit fieri petita, ea tamen differẽda, & debito tempore danda dixit, vtpote in verbo futuri. s. pater dabit vobis: Petite & accipietis. Atqui ne nimium os meum in cœlum ponam, timide induco significationem figuræ. Qundo Absalon fratricida patri suo Dauid fuit recõciliatus, nihilominus stetit per duos annos antequàm faciem patris videre potuerat. Eodem modo peccator, quamuis deo reconciliatus, tempus tamen & modum pœnæ hic vel in purgatorio adimplebit, anteq̃ ad videndũ faciem dei in cœlum transferatur. Idcirco omne tempus nostrum, etsi breuissimũ est, expendere debemus ad delendã culpæ maculã, & ad consequendã gloriã. Pœna quidẽ est productior q̃ culpa, ne parua putetur culpa, si cum ea finiretur & pœna. Ergo si quis in præsenti non potuerit explere pœnam, & satisfaciendi ordinem, quantũcunq; tamen paruam pœnitentiã, & quantocũq; paruo tempore factã, deus non respuit, & quod minus pœnæ peccator hic soluit, in futurũ luet, qm̃ sine legitima pœnitentia nullus peccator ianuam cęlestis patriæ intrare potest. Nec valet pęnitentia sine satisfactiõne saltem mentali.

XLI § Illi aũt indulgentiarũ buccinatores omnimodam promittunt securitatem, quæ parit negligentiam, & negligentia offensam dei. Hinc Augustinus: Pęnitentiam (inquit) dare possumus, securitatem vero dare nõ possumus: nunquid dico, damnabitur: sed nec dico, saluabitur. De qua inani securitate ait Iob: Deo, etiamsi habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicẽ deprecabor, & cum inuocantẽ me exaudierit, nõ credo q̃ audierit vocẽ meã: in turbine eñ conteret me, & multiplicabit vulnera mea etiam sine causa, nõ concedit quiesce-

De maio. 2. obedi. c. illd dñs. De pęñ di. 1. c. qs aliqñ §. in leuit. & c. voluissent & c. q sctũs. De pę. dis. 1. deus, & c. Adã, & c. fact. Iohel. 2

Ephes. 6
Matt. 10. 24
Marc. 16
Hiere 7
2. Tim. 2
Iohan. 5.
Act. 4. 6
Actor. 13
Ioh. 16. & ibi August.
Psal. 72
2. Reg. 14
De pę. di. 5. c. 1. §. 1.
De pę. di. 3. c productior.
De pę. dis. 3. c. talis
De pę. dis. 7 c. fi. in fi.
De pę. di. 1. c nõ potest.
De pę. dis. 7 c. si qs. §. q̃q̃

g̃. eo. §. 33 in fi. & ſ. ca. 19. §. 3.
g̃. eod. §. 31.
Gene. 3
ſ. ca. 30. §. 3.
ſ. ca. 28. §. 9.
ſ. c. 18. §. 1. & ſ. ca. 46. §. 11
g̃. in prol. § 2. & ſ. ca. 32. in prin.
1. q. 1. iterũ.
Deut. 8
Mat. 4
ſ. ca. 20. §. 8
ſ. ca. 32. §. 12
g̃. c. 10 in pr
ſ. c. 28. in fi.
g̃. eo. §. 11. 21 & ſ. c. 30 § 9
Glo. ĩ c. porro. Extr. de sen. excom.
De pę. dis. 1. c̃. p̃dixe. i fi.
ſ. eod. § 45
Iob. 9
ſ. ca. 35. §. 8. in fi.

quiescere spiritũ os meũ & implet me amaritudinibus. Si iustificare me voluero,
meũ condemnabit me, si innocentẽ ostendero, prauũ me cõprobabit. Ad idẽ Sa Eccl. 5
ſ.c.29.§.1 & piens: Et si altissimus est patiens redditor, tamen de propiciato peccato noli esse
ſ.ca.33. §.9. sine metu, ne dicas, miseratio dñi magna est, multitudinis peccatorũ meorũ mise
rebitur. De tali nanq; nimia spe aliquis facile ruit in præsumptionẽ temerariam,
quasi absq; fideli & humili pœnitentia consequatur æternã beatitudinem.

ğ.eod.§.17 XLII § Ex præmissis apparet, pœnitẽtibus prodesse suffragia ecclesiæ, q̃ De pę. di.6.
ad pœnã à deo inflictã, & valere indulgẽtias quo ad pœnam à iure vel ab homine c. laboret
impositã. Vnde quæstores easdem indulgẽtias caute promulgare debent, ne eas
ſ.eod.§.43. populus præferat operibus fidei & charitatis, quæ foras mittit timorẽ pœnæ. Si
ſ.ca.59. §.8. quidem per charitatem homo fit melior, per indulgentias vero nõ melior, sed in
cõscientia sterilior, & in vita fit dissolutior. Deus profecto magnus & potẽs ac ter
ribilis, nõ accipit personã, nec munera ad cistam iubilei imposita. Scriptũ em̃ est:
ğ.eod. §.31. Zelus & furor dñi nõ parcet in die vindictæ, nec acquiescet cuiusq̃ precibus, nec Deut. 10
recipiet pro redẽptione dona plurima. Itẽ: Nõ iustificaẽ homo ex operibus legis, Pro.6. in fi.
ſ.eod. §.44 nisi per fidẽ Iesu Christi. Præterea saluator noster, volens nos ad studiũ simplici Gala. 2
ſ.ca.23.in fi. tatis inuitare, & supflua, terrenaq; contẽnere, inquit: Væ vobis pharisæis, q decì Luc.11.
matis mentã & ruthã, & omne olus quasi minima, & pteritis iudiciũ. s. iustitiam
euertẽdo, & charitatẽ dei. s. vera misericordiæ opera obmittendo, oportuit hæc
videlicet iustitiã & charitatẽ facere, & illa. s. charitatis opera nõ obmittere.

XLIII § Ad præmissa conducunt verba dei apud Cath. Señ. dicẽtis: Pœ- Cath. Señ. c.
nitentia vera non in operibus extrinsecis, ceu in virtutum exercitio, sed in ipsis 3.4. & c. 9.12
virtutibus, ceu fundamento consistit. Nempe sacrificiũ & mentale simul & actua & c.67. in fi.
le deo est offerendum, sicuti dño à subdito offerri solet vas. i. bonũ opus cũ vino
. s. fidei vel charitatis, aliarũve virtutũ. Siquidẽ vinum absq; vase non potest of-
ğ.eod.§.42 ferri, & vas absq; vino non esset acceptum. Opera itaq; non elidunt culpã, nisi re
& ſ.c.18 ĩ p. ferta sint fide & charitate, reatu cordis ac suipsius displicentia & cognitione, qua
omnibus pœnis dignũ quis se iudicat, cum omni deniq; patientia suffert pœnas,
ğ.eod. §.18 quas indulgentiæ tollunt, & consequenter adimunt pœnitentiæ fructũ, qui po-
& ſ.c.56.§ 11 tius augeri debet. Ipsa deniq; Catha. in suis orationibus rata est, se non maio- Catha. Señ.
rem gratiã consequi posse, q̃ vt semper in pœnis vitã suam ducat, terminetq; cũ orati. 12.17
ſ.ca.20.§.15 martyrio propter Christũ, cuius passio doctrinã nobis indicat sequendi. Vnde
ſ.c.61.in pr. fallitur, qui mauult sequi delectamẽta, q̃ pœnas, cum nemo ad patrẽ perueniat, 1.Petri.2
ğ.eo.§.18 & nisi per verbũ, quod gustandũ est in affectu pœnarũ, & si homo nõ vult sponte su 1.Ioh. 2
ſ.ca.34. §.5. stinere pœnas, has sustinebit inuitus. Vnde dicitur: Omnis qui negat filiũ, nec pa Cat. Se. c.75
trem habet. Nã qui filiũ, quærit crucẽ, qui patrẽ, consolationẽ consequitur.

ğ.eo.§.16.18 XLIIII § Falsæ igitur pdicatur p veniarũ concessionẽ, peccatorẽ ab omni
pœna & culpa solui, statimq; saluari. Remanẽt em̃ pœnæ, castigatoria. s. & euan-
gelica, de quibus supra, quorũ pœnarũ nulla ad canonicã pœnã cõparatio, quia il
larũ solus deus iudex est. Iudiciũ vero canonicæ dũtaxat pœnæ ad pacificũ spe-
ctat. Quocirca quæstores indulgentiarũ populũ singulariter exhortari deberent
ſ.ca.32. §.17 ad ordinatã à deo remissionẽ, & ad securã bonorũ Christi & ecclesiæ participati-
onẽ, quã homo cõsequi valet, etiã absq; omni exorbitãte indulgentia. Nã culpæ
ğ.eod. §.2. remissio, quæ à solo deo est, longe excedit pœnæ remissionẽ, quæ vocaẽ indulgẽ
tia, qm̃ sine remissione pœnæ, nõ culpæ, quiuis saluari potest. Ecõtra buccinant
ipsi q̃stores, & suis plenarũ indulgentiarũ promissionibus pditissime seducũt insi-
ğ.eod.§.25 pidos, & infelices mortales, qui nec in suis meritis de salute cõfisi, ab illis docẽtur
cõfidere in indulgẽtias sibi perperã expositas, p quas ipsis nõ fides, non cõtritio,
ğ.eod.§.43 nõ gratia, sed vana spes & remissio solius canonicæ pœnæ cõfert. Rem etenĩ (in- De pę. di.1.
& ſ.c.58.§.1 quit canon) temerariã faciunt, qui audacter peccantibus veniã pollicentur. c. q̃ obrẽ ĩ fi.

XLV § Illi auari prophetæ pro quæstu dicũt populo Christi: Pax pax, Hiere.8.
ğ.c.2.§.7 & vbi non est pax, & sic decipiunt Christifideles, qui sermonibus & literis plenariũ Ezech.13
ſ.c.20 §.5 & indulgentiarum creduli, sinistra securitate & fallaci spe suæ salutis, seducuntur
ſ.c.58.in pr. vnà cum suis magistris, qui regnum cœlorum potius claudunt, q̃ aperiunt, euan Matt. 23
ğ.ca.1.§.10 gelium negligentes, aurum quærentes, prædã de subiecta plebe facientes, & tan-

Ezech. 13 dem ſpolia diuidentes. Ad quos in Ezechiele hæc dicit dominus deus: Væ ſcili- & ſ. eo. §. 46
Di. 46. c. ſũt cet veniarum quæſtoribus, qui conſuunt puluillos. i. leues peccatorum remiſſio- & ſ. c. 18. §. 9
nonnulli nes, ſub omni cubitu manus, & requiem ſcilicet pollicentes, faciunt ceruicalia ſub ſ. cap. 19. §. 5
capite vniuerſæ ætatis ad capiendas. i. decipiendas animas, hoc eſt, hominibus
cuiuslibet ætatis, dicentes, in talibus ceruicalibus, vtpote in indulgentijs, poteſtis
Ezech. 13 quieſcere ſecure, iudicium dei non timendo. Sequitur in Ezechiele: Propter pu ḡ. eod. §. 41.
gillum ordei & fragmentum panis. i. propter vilem quæſtum talia promittebãt,
vt interficerent animas, quæ non moriuntur, & viuificarent animas, quæ nõ vi- ḡ. eod. §. 36
De pœ. diſt. 1 uunt, mentientes populo meo credenti mẽdacijs. Nam iuſtis nihil ſibi dantibus ſ. ca. 17. §. 14
multiplex. § prophetant damnationem, quaſi non ſtudeant indulgentias conſequi. Iniuſtis ſ. ca. 25. §. 11.
ſi aũt ali. autem, qui per peccatum ſunt mortui, propter eorum dona, promittunt vitam
Ezech. 13 æternam. Vlterius ad eoſdem quæſtores dominus: Ecce (inquit) dirumpam cer-
uicalia veſtra, & liberabo populum meum de manu veſtra, neq; erunt vltra in ma
nibus veſtris ad perdendum, id eſt ad prædam, pro eo, quod confortaſtis manus
impij, vt non reuertatur à via ſua mala.
Matt. 23 XLVI § Saluator præterea noſter ad illos temerarios concionatores ait:
Væ vobis ſcribæ & pharisæi (per quos denotantur indulgentiarum quæſtores) ſ. ca. 18. §. 14
qui comeditis domos viduarum, cum indulgentijs circuitis mare & aridam, vt fa
ciatis vnum proſelytum. i. raro bene pœnitentem, cui pro lucro temporali pro- ḡ. eod. §. 45
mittitis ſui receptionem in cœlum, ſed facitis eum filium gehennæ. Ecce quod
pro ſalute hominum eſt inſtitutum, iam ad mercedem temporalem retorquetur
Ibidem Ideo ſubiungit: Quid autem maius, aurum an templum quod ſanctificat aurum? ſ. ca. 22. §. 5.
Et quid maius eſt, donum an altare quod ſanctificat donum? Væ vobis qui mun
datis illud quod eſt deforis, intus autem pleni eſtis rapina & immunditia. Vide q̃
peruerſe nunc in præſenti ſtatu quinto agitur cum ſalubribus indulgentijs & re-
miſſionibus nobis à deo miſericorditer & ab eccleſia largiſſime conceſſis. Quæ
quidem largitas modo peruerſa eſt in hanccine laruam indulgentiarum immo-
Pro. 7 deratarum. De qua Salomon loquitur, quãdo per cancellos proſpexit: Iuuenem
vecordem, cui occurrit mulier in ornatu meretriceo, præparata ad decipiendas
animas, garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo conſiſtere, nunc
foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos inſidians, apprehẽſumq; iuuenem, de-
oſculatur, dicens: Victimas pro ſalute deuoui, hodie reddidi vota mea, veni frua
mur cupitis amplexibus, &c. Et ſic irretiuit ſtultum populum multis ſermonibus ḡ. eod. §. 45
& blanditijs, qui neſcit quod ad vincula trahatur, & q de periculo animæ eius
agatur. Hanc figuram modernæ ac importunæ veniarum acclamationi coaptan
dam induſtri & ſolerti lectori relinquo.
XLVII § Ex præmiſſis demum apparet noſtram matrem eccleſiam vnà
cum filijs ſuis Chriſtianis, circa normam & modum pœnitentiarum & veniarũ,
non mediocriter eſſe perplexam atq; dilaceratam, & abſq; diuina ope ſemetip- ſ. ca. 18. §. 14
ſam ex illis ærumnis reſoluere impotentem, vehementerq; lamentantem de in- in fi. ſ. ca. 16.
Cant. 5 dulgentiarum quæſtoribus, ac dicentem: Percuſſerunt me & vulnerauerunt me in prin. & ſ.
cuſtodes murorum, eoſdem denotando quæſtores. Quam quidem miſellam ec- c. 19. §. 15.
Cant. 2 cleſiam ſuus ſponſus Chriſtus ad fructuoſam pœnitentiam patienter expectat, ſ. ca. 30. §. 1.
dulciſſime inuitat, clementiſſime ſuſcipit, & ait: Surge, propera amica mea, ſpon ſ. ca. 43. §. 10
ſa mea, & veni, oſtende mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus meis, reuer-
tere in via, ſcilicet veræ pœnitentiæ, donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ,
Cant. 6. in fi aperi mihi ſoror mea. Reuertere Sunamitis in erroribus iam captiua, reuertere vt ſ. cap. 16. §. 6
intueamur te. Neceſſarium itaq; fuit ad reducendã eccleſiam, & ad reformãdum ḡ. ca. 6. §. 4.
populum Chriſtianum, ſextum erigi ſtatum, ne ipſa eccleſia in ſuis membris per ſ. c. 16. in pr.
remiſſiones, in quinto ſtatu abuſiue permiſſas, penitus pereat. per tot.

¶ De ſtatu eccleſiæ ſexto, qui nuncupatur reformatiuus. Cap. XVI.

R Eſtat modo ſextus ſtatus, qui eſt eccleſiæ, per remiſſionẽ quinti ſtatus ḡ. ca. 15. in fi
deprauatæ, reformatiuus & per eccleſiã Philadelphiam ſignificatus. Si
Apo. 3 cut enĩ deus ſex diebus perfecit opera ſua, & ſexto die factus eſt homo
Geñ. 1 ad imaginẽ dei, & ſexta ætate generis humani filius dei venit in carne ḡ. cap. 8. §. 5
& fa-

ʃ.ca.6.ʃ pri. & factus est filius hominis vt nos redimeret. Sic sextus nunc status ecclesiæ agit, Augusti. 4.
ğ.c.6.§.3& quo ecclesiæ mēbra p diuinas correptōes reformabunt, Chr̄o tandē in spū aduen- de tri.4.
ʃ.c.32.§.8 turo, quē expectamus, vt reformet corpus humilitatis nostræ. Ecclesia profecto Phil.3.
ğ.c.15.§.47 renouabit in agnitōe dei. Imò eius mēbra necessario sunt reformāda, quæ admo- Coloss.3
&.ʃ.c.19.§. net Apostolus, dicēs: Obsecro vos frēs, reformamini in nouitate sensus vestri, vt Roma.12
11.in fine, & probetis quæ sit voluntas dei. Et infra: Deponite vos scd̄m pristinā conuersatio- Ephe.4.
§.15 nem, veterem hominem, & induite vos nouum hominem. ğ.c.15. §.31.

I § Catholica quippe ecclesia, durāte quinto statu, in tam vilem cecidit &ʃ.c.30.§.9
ʃ.eo.§.3&5 conditionem, vt iam propè interijsset, nisi pius Iesus ei subuenisset per immen-
sam suam gratiam multimode hactenus concessam. Insurrexerant nāq; contra fi-
dem Christi diuersæ sectæ, vtpote Sarracenorum, & Manichæorum, similiter &
VViclefistarū, aliorumq́; qui omnes condemnant, ab ecclesia possideri bona tem-
ğ.c.14.§.6. poralia, quibus clerici abutuntur. Vnde ait Thelosphorus: Abundantia rerum tē-
&.ʃ.eo.§.9. poralium ecclesiis traditarum est occasio ruinæ ecclesiasticæ. Nam bona tempo-
&ʃ.c.19.§.5 ralia spiritualem vitam facile impediunt. Imò prælatos, cæterosq́; clericos ple-
rūq; ad vitia trahunt, quorum exempla laici imitantur. Ac exinde hæretici suarū
sectarum occasionem sumunt.

ʃ.c.20.§.6 II § Quamobrem in præsenti sexto statu deus dignabit bona & dominia
temporalia à clero iterū auferre propter vitia & peccata cleri, ex diuitiarū abun-
ʃ.eo.§.3 dātia, & ex dominij secularis exercitio prouenientia, vt ecclesia bonis temporali-
bus spoliata, & rebus superfluis circūcisa, discat spiritualibus intendere, ac viuere
ʃ.c.41.§.5 secundū normam datā Petro qui postquàm audisset dn̄m, tunica succinxit se, erat Ioh.21
ğ.ca.14.§.5 enī nudus, & misit se in mare. Ad hoc Ioachim super Hieremia prudenter innuit, Ioachim
&.ʃ.eo.§.9. dicens: Olim Imperatores se gloria suæ dignitatis pro Christo paupere exuentes, Tho.opusc.
&.ʃ.c.22. in induerunt ecclesiā quasi nouum hominem in syluestro: ideo necesse erit, postquā 20. li.3.c.16.
prin. &.ʃ.c. ecclesia eodem indumento abutit, succincta siue nuda fiat, ne in fluctibus huius ma- vsq; ad finē.
65.§.2 ris submergatur, quę prius in rerum abundantia nimiam libertatem habuit super-
ğ.c.15.§.28. fluamq́; quietem quæsiuit: siquidem talis quies corporum & abundantia tempo-
ralium causauit atq; incendit vitia cleri.

III § Quocirca contra huiusmodi exorbitantem licentiā idem Ioachim
exclamat: Væ huic libertati & quieti nimiæ, propter quam fides Christi pluribus
acutis gladijs ferietur. Delectatio enim metallorum, & auara cupido temporali-
ğ.eo.§.2.& um spem improbam concipiet, quæ quidem elegans, & formosa vetula radix, & 1.Timo.6
ʃ.c.20.§.6 inceptrix omnium malorū, accendit vitia clericorū. Nam postquàm ecclesia nimis
ʃ.c.18.§ 13 multiplicauit bona temporalia, sibiq; dominia secularia vendicauit, tunc ædifica Matth.7
ʃ.eo.§.4.& uit domum suam super arenam, vel super petram sine fundamento. Ideo tanto Lucæ.6
ğ.eo.§.1 flumine rei transitoriæ illisa faciliter cadet, atque submergetur. Nisi aliquando
ğ.c.14.§.2. bona reformatione, vel aliquo nouo fœtu sustentata fuerit. Deus quidem suam ec De vi.&ho.
&ʃ.c.19.§.15 clesiam noua frequenter prole fœcundat. Hoc ipsa ecclesia fatetur se à Deo sem- cle.c.deus
Aliter. ʃ.ca. per nouo fœtu multiplicari. Feria.3.Pas.

20.in princ. IIII § Vbertinus quoq; ait: q̃ ecclesia in quinto statu senescēs pro patri- Psalm.44
ğ.c.12. §.6. bus, id est, prælatis diuitibus peperit filios, quibus voluntaria paupertas arrideret,
in fine. ac doctrinæ & vitæ spiritualis puritas, in futuræ tribulationis aculeis non absiste-
ʃ.c.21. ī pri. ret, prout verificatū est in ordinibus mendicantiū, qui in principio sexti status cir
ğ.c.9.§.6 ca annū domini.1260. inceperunt, ordo Carmelitarū in monte Carmelo, ordo p̄-
ğ.eo.§.1.& dicatorū in Hispania, Minorū in Italia, alij quoq; similes alijs locis in currēti sexto
ʃ.c.17.§.10. statu instituti sunt ordines: vel etiā præter illos adhuc boni viri aliq̄ consurgent
&ʃ.c.60 §4 ad sustentandū ecclesiā cōtra præsentē illisionem tēporaliū inundantiū. Q̄ siquidē
ʃ.c.22. p̄ to. & ipsi quoq; moderni nostri religiosi tā mendicātes, q̃ cæteri hodie similiter exic
ğ.ca.4.§.5. cati sunt, carentes gratia virtutum, prout Thelosphorus refert Frācisciū inter alia Franciscus
&.ʃ.c.35.§.1 reuelasse, quō tp̄a appropinquarent, in quibus pplexitates & discrimina multipli-
ğ.c.14 §.10 carentur, & charitas multorū refrigesceret, superabundaretq́; iniquitas, & dæmo
&.ʃ.c.17.in num potestas plus solito solueretur, ac ipsius Francisci religionis, & aliarū regio-
princ. num puritas maculata deformaretur. Tunc autem in ecclesia tot scādala multipli
ğ.c.17.§.19 carentur, fractis religionibus tam in populo quàm in clero etiā regulari, quod ni-

 siab-

Matth.24 si abbreuiarent dies iuxta verbum euangelicū, si fieri posset, inducerent in errorē etiā electi. Hæc Frãcifcus, ad quem imago crucis in ecclesia S. Damiani dixit: Vade repara domū meam, quæ vt cernis, tota labitur. ʒ.c.13.§.5. &.ʃ.eo.§.9. ʒ.c.7.§.8.&

V § Me hercle ecclesia nostra occidentalis, nisi ei clemens Iesus aliquo remedio nobis occulto hactenus subuenisset, præsumit dudū fuisse ruinā passa propter incumbentiā temporaliū, nequitiamq; Christianorum. Scribit nãq; sextum angelum phialē suā effudisse in flumē illud magnū Euphraten (per quod baptismus forsitā intelligit in Europicum solum, iam diffusus) aquā.i. grãm in baptismo nobis collatã idem angelus siccauit, quia nos nō seruamus promissum in baptismate, ergo eius grãm in eo collatam, deus à nobis aufert merito. Talis defectus sexti status est designatus per statuam, quam vidit Nabuchodonosor, cuius statuæ pedes partim erant ferrei, partim lutei. Vnde quærit Propheta: Quomodo amicti auro primo reputati sunt in vasa testea? Et alibi: Coaceruauit argentum quasi humum, & aurum vt lutum platearum. Iste profectò sextus ecclesiæ status tam in religiosis quàm in secularibus tanta est rubigine & luto repletus, vt non nisi post sui ruinam restaurari possit, vt dicetur inferius.

ʃ.c.17.§.5 ʒ.eo.§.1.& ʃ.eo.§.7 ʃ.c.41.i pri. ʃ.c.47.§.6 ʒ.c.12.§.1.& ʃ.c.26.§.5 ʒ.c.14.§.1. &.ʃ.c.30.§. 12.&.ʃ.cap. 44.§.6 ʃ.c.31.§.10.

Apo.16 — Daniel.2 — B. Vincent. sermo. de fi. mundi — Threno.4 — Zach.9

VI § Christus equidem in sexto nunc statu censet esse fatigatus, quasi nō velit vlterius ecclesiæ remedium habere aliud q̃ sui ruinam, hoc videtur esse significatum in Euangelio Iohannis, vbi dicitur: Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem: hora autem erat quasi sexta. Per hanc sextam horam designatur præsens status sextus. Nam hora sexta, scilicet in meridie: sol ad altiorem gradum nostri hemisperij ascendit: ideo circa nos eo tunc est in supremo feruore, ita in præsenti sexto die & sexto ecclesiæ statu nos Christiani sumus in ardentissimo peccādi desiderio. Quādo venit mulier, id est, Ecclesia sequens sensualitatem, cum hau storio singulorum sensuū ad hauriēdā aquā delitiarum & libidinū ex profundo puteo abyssi. Fatigat igit Iesus onere nostrorum peccatorum: quæ ipse iamdiu sustinuit p Prophetam, dicens: Laboraui sustinens, & clamans: Reuertere reuertere Sunamitis. Item: Laboraui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ.

Ioh.4 — Esa.1. — Cant.6.

ʒ.c.8.§.5 ʒ.c.14.§.13. &ʃ.c.49.§.1 ʒ.c.15.ī fi.et ʃ.c.19.§.7

VII § Quippe mulier, id est, ecclesia, habuit quinque viros, id est, virtuosos homines, per quos in singulis præteritis statibus quinq;, fuit hactenus sustentata: nunc autem in sexto statu carnalis affectus, quem ecclesia modo habet, non est suus legitimus vir, sed adulter: quoniam omnes tam regulares, quàm seculares declinauerunt, & simul inutiles facti sunt ad sustentādum ecclesiam vsq; ad vnū scilicet Christum, qui eam tandem reformabit.

Psalm.68 — Iohā.4 — Psalm.13

ʒ.c.5.§.6 ʃ.c.43.§.8 ʃ.c.27.§.3 ʒ.eo.§.5

VIII § Considerandū tamen est, licet hora sexta, & apertio sexti sigilli, & sextus angelus tuba canēs, & sextæ phialæ effusio approprient sexto statui ecclesiæ tamen mala, p huiuscemodi sexenariū numerum significata, eueniēt etiā ante finem quinti status, in cuius fæce & calce iam sumus, cōcurrēte simul sexto statu. Calamitas quippe futura fiet in fine quinti status, & in excursu sexti status, quādoquidem sextum libri signaculū est apertum. Et in ecclesia orientali calamitas quodammodo censeatur esse consummata, tñ quoad ecclesiā occidentalem iam per tyrannidem Turcorum, aliorumve infidelium timetur in breui fore incipienda.

ʒ.ca.14.in princi.&.ʃ. eo.§.10 ʃ.c.49.§.11. ʃ.c.45.i pri.

Anto.3.par. histor.ti.22. ca.13.§.4.& sequentibus Thelosphorus.

IX § Refert præterea Thelosphorus, quod Merlinus & Dandalus expresse dicant, Franciscum, Dominicum, aliosq; ordinum mendicantium institutores fuisse in initio sexti status, & figurasse futuros pastores angelicos, qui infra describūtur. Hoc aūt ordine fieri reformationem ponūt: primo, frēs mendicātes, aliiq; religiosi, qui ad sustentandā ecclesiam in sexto statu electi erant, sed nunc deficiunt, ideo pro eorum excessibus punient & reformabunt. Deinde ecclesia rediet ad paupertatis integritatem. Nam tempore futuri angelici pastoris, & duorum suorum successorum, Romani pontifices sponte renuntiabūt omni dominio temporali, spiritualibus dūtaxat operam daturi. Tandem per cōcilium generale ordinabit, quod de cætero prælati, & clerus habeant solummodo victum & amictum, naturæq; necessaria, reiectis omibus pompis, delitijs, bonis vltra necessitatem superfluis in pauperum vsus distribuendis. Interim ecclesia in paupertate gloriabitur vsq; ad Antichristi aduentum. Hæc ex Thelosphoro.

ʃ.c.49.§.11. ʃ.c.60.§.4 ʒ.eo.§.4& ʃ.c.22.§.3 ʒ.eo.§.1.& ʃ.c.20.&.ʃ. c.60.§.9 ʒ.eo.§.2.& ʃ.c.41.§.3

Tho. opusc. 17.c.12.&.15

PostAn

X § Post Antichristum incipiet septimus ecclesiæ status, de quo dici est differendum vsque ad finem operis, donec partim completa fuerit materia circa præsentes quintum & sextum status colligenda. In quo quidem iam vtroque statu concurrente, ob immensa flagitia nostra, Diabolus censetur esse solutus ad immissiones malas, de qua solutione nunc sequitur.

¶ De ligatione & solutione diaboli. Ca.XVII.

Ligatio diaboli bifaria est: vna quoad seipsum, qua vinculis æternæ damnationis ligatus est, quia in suo libero arbitrio continuè ad malum obstinatus est, vinctus in mendicitate & ferro. De altera quoad homines diaboli ligatione loquitur dñs, dicens: Quis intrat in domum fortis, vt vasa eius eripiat, nisi prius alligauerit fortem. Super qua sententia Augustinus tenet, quod Christus diabolum alligaturus sit vsque ad magni Antichristi aduentum. Tamen malitia præsentis temporis videlicet quinti & sexti statuum (quos modo agimus) tam manifeste exprimitur in cantu quintæ & sextæ tubæ: in omnibus quoque quinarijs & senarijs Apocalypsis declarant tam arduæ calamitates ob nostra facinora in proximum futuræ, vt iamiam diabolus (cui à deo data est clauis abyssi) credatur esse solutus ad immissiones malas, tum ad tentandum nos vehementius, tum etiam ad tribulandum ecclesiam & eius membra crudelius. Sunt namque spiritus qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmauerunt tormenta sua, & in tempore consumptionis effundent virtutem & furorem eius, qui fecit illos, confundent.

I § Vbertinus arbitratur, quod licet diabolus semper fuerit princeps huius mundi, postquàm ei homo se peccando subdidit, tamen eiusdem diaboli potestas fuit ligata in aduentu, vel potius in morte Christi dicentis: Nunc princeps huius mundi ejicitur foras: nam cum fortis armatus, id est, diabolus custodit atrium suum in pace sunt ea quæ possidet: si autem fortior eo .s. Christus superueniens vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Princeps quidem huius mundi in Christo non habet quicquam. Hinc Augustinus ait: Domus Christi .i. ecclesia ædificatur de hominibus qui sunt eruti à diabolo, à quo captiui tenebantur. Hanc enim captiuitatem Christus captiuauit qui diabolum vicit. Et ne sua membra secum traheret in æternum supplicium cum prius iustitiæ, deinde potentiæ vinculis alligauit ipse Christus, qui educit vinctos in fortitudine. Et ascendens in altum cœpit captiuitatem, id est, diabolum. Considerandum autem est, quod diuina iustitia ordinat dæmones ceu lictores, vt animas in purgatorio crucient, in inferno æternaliter cathenent. In præsenti vero seculo reprobos, aut delitijs, aut supplicijs occupent: electos tentent atque molestent, in certamine victoriam, & deinde brauium beatitudinis reportaturos. Satanas præterea se in angelum lucis frequenter transfigurat, vt homines suo mendacio credant. Exemplo fuit Anthonius heremita, quem dominus permiserat à dæmonibus acriter diuexari, vt spectaret certamen viriliter dimicantis. Is quoque aliquando vidit diabolum corpore celsum, qui se dei virtutem & prouidentiam ausus erat nuncupare. An autem visio sit boni, an mali angeli, deus dat Catharinæ Senen. euidens signum, dicens: Cum diabolus visitat animam in forma lucis, eius primo aduentu anima hilarescit, successu deficit: ex angeli vero boni visitatione in primis contremiscit, sed successu securitatem sentit. Sic beata virgo ad ingressum angeli turbata est, sed hac turbatione animosior facta in montana, abijt.

II § Dum diabolus atrium suum, id est, terrenum orbem in pace sua possedit non solum ipse in mundo dominatus est, sed etiam sui satellites. Ex eo maligni homines frequenter in hoc seculo (quemadmodum in præsenti fit ecclesia) principatum obtinuerunt, bonosque subegerunt: sicuti Cain, Ismahel, & Esau, suos fratres, Abel, Isaac, & Iacob, sunt persecuti. Quando autem Christus liberauit nos à diaboli potestate, tunc ille non poterat sanctos patres in limbo vlterius detinere, nec illuc animas bene morientium perducere, nec impedire Gentium ad Deum verum conuersionem, vti prius à tempore Idololatriæ, vsque ad denuntiationem Euangelij fecerat. Christus etenim verbo spiritus immundos eiecit, atque eosdem eijciendi potestatem discipulis dedit. Et sic diabolus à tempore primi Ecclesiæ status,

[Left margin:] ſ.c.66. pro. / ĝ.eo.§.8.& ſ.c.17.ſ pri. / ſ.c.40.§.9 / Tho.1.pt.q 94.ar.2.dis. 7.q.1.art.2. & in de veri. ma.24 ar.10 / ĝ.c.16.in fi. & ſ.c.54.§.3 / ĝ.ca.14.§.9 & .13.&.ſ.c. 18.§.6.&.ſ. c.30.§.13 / ſ.c.40.§.4 / ĝ.ca.16.§.4 / &.ſ.ca.42. §.5. / ſ.ca.67.§.2. in fin. / ĝ.c.15.§.18. & ſ.c.56.§.8 / ſ.c.49.§.11 / ĝ.c.9.§.1.& ſ.c.18.§.7 / ſ.c.31.§.7 / Tho.4.dis. 21.q.1.art.1. q.2. / ſ.eo.§.6.& §.12.&.ſ.c. 39.§.3 / ſ.eo.§.5 / ĝ.c.2 §.7& ſ.eo.§.14 / Tho.3.pt.q 30.ar.3.ad 3. idem in postill.2.Cor. 11.lectio.3 / ĝ.ca.13.§.7 &.ſ.c.27.in princ. / ĝ.ca.15.§.33 &.ſ.eo.§.5. ſ.eod.§.3.in fine.

[Right margin:] Psalm.77 / Psalm.106 / Matth.12 / 20. de ciuit. dei.8. / Apo.9 / Psalm.77 / Eccl.39 / ĝ.ca.5.§.4. &.ſ.eo.§.25 & Ca.Senē. c.37.in fi. / Vbertinus / Iohā.12 / Lucæ.11 / Iohā.14. .15.de tri.19. / Ephe.4 / Psalm.67 / Cat.Senē. 57.&ca. &.81 / Tho.1.p. q.10.14.art. 1.&.2. / 2.Cor.11 / Cat.Sen. c. 71.& c.106. / Luc.1 / Lucæ.11 / Hiere.12 / Gen.4.&c. 21.&.27. / Coloss.1 / Mat.8.&10

ſtatus,vſq; ad quintum ſtatum, per merum donum diuinæ miſericordiæ pro ele-
ctis prædeſtinatis fuit ligatus,in quos ipſe pro ſua maliuolentia minus,quàm antea
vel poſtea,ꝑmittebatur ſæuire vel in peccata ꝓcipitare, prout nunc ſæpe contin-
git.Ideo dicitur Chriſtus morte ſua viciſſe diabolum, vt vinceret gentes infideles ꝯ.c.10.§.2
Apo.5.&.6 per prædicationem Apoſtolorum.

III § Ad hoc conducit Auguſtini ſententia dicentis,quod Chriſtus vitę me ꝯ.c.14.§.11.
diator à ſuis fidelibus foras miſit diabolum mortis mediatorem, vt in eis non re- &.ſ.ca.25.§
gnaret intrinſecus,& licet forinſecus eos oppugnet,tamen non expugnat. Chri- 14.
Matth.4 ſtus igitur ſeipſm tentandum præbuit,vt ad ſuperandas etiam tentationes media-
tor noſter eſſet,non ſolum per adiutorium,verumetiam per exemplum, per exte
riorem deniq; carnis dominicæ occiſionem poteſtas diaboli interior, qua nos te-
nebat occiſa eſt. Factũ eſt eñ vt vincula multoꝝ pctõrum in multis ſpiritualibus
mortibus ſoluerentur ꝑ vnicã corporalem mortem Chriſti:qui hmõi morte ſua
poteſtates aereas expoliauit,fiducialiter triumphãs eas in ſemetipſo. Vnde Paulus
Ephe.2 Cum eſſetis inquit mortui delictis & peccatis veſtris,in quibus aliqñ ambulaſtis ſe ſ.eo.§.12
cundũ ſeculum mundi huius,ſcd̃m principem ptãtis aeris huius ſpiritus qui nunc ſ.c.44.§.6.
operaẽ in filios diffidentiæ,in quibus & nos oẽs aliqñ conuerſati ſumus in deſide ſ.eo.§.9
rijs carnis noſtræ,facientes voluntatem carnis & cogitationum, & eramus natu- ꝯ.eo.§.2
raſ filij iræ ſicut & cæteri.q.d.Nunc autem ſumus liberati.

IIII § Similiter diabolus videẽ ligatus, quãdo ſuoꝝ membroꝝ, vtpote ho-
minum ꝑuerſoꝝ conatus coercentur ꝑ bonos & iuſtos mundi rectores,prioribus ꝯ.c.11.§.5.
quippe ſtatibus in eccleſia plerũq; maior poteſtas fuit bonoꝝ ꝙ maloꝝ hominũ, &.ſ.eo.§.18
quia hoꝝ princeps fuit ligatus,id eſt,ſua & ſuoꝝ poteſtas cõſtricta. Sic & in ſepti ſ.c.66.§.12.
Apo.20. mo eccleſiæ ſtatu fiet. Ob hoc Iohãnes vidit angelũ deſcendentẽ de cœlo,haben-
tem clauẽ abyſſi,& apphendit dracõẽ ſerpentẽ antiquũ,qui eſt diabolus & Sata-
nas,& ligauit eum ꝑ annos mille,& miſit eũ in abyſſum,& clauſit,ſignauitq; ſup il- ꝯ.c.6.i pri.
lum,vt non ſeducat amplius gẽtes,donec cõpleanẽ mille anni,hoc eſt, vſq; ad qn- &.ſ.eo.§.18
tum ſtatũ,quia tũc oportet eũ ſolui. Catena vero qua ligaẽ,eſt diuina poteſtas an- in princ.
gelis & iuſtis hoĩbus cõceſſa,qua ſupprimunt diabolicã malitiã. Per abyſſum autẽ
vbi diabolus claudiẽ,deſignaẽ profunda & ampla multitudo reproboꝝ,qui nituntẽ
confundere iuſtitiã,ſed nequeunt quãdo per bonos coercentur.

V § Modo aũt in qnto & ſexto ſtatibus potiores ſunt atq; plures ipſi ꝙ iu- ſ.c.40.§.2
ſ.c.25.§.12 ſti rectores,tam eccleſiaſtici ꝙ ſeculares, quoniã diabolus iam cenſeẽ eſſe ſolutus, ꝯ.eo.§.2.&
ꝯ.eo.§.1 quia magis quàm olim nunc ꝑmittiẽ ſæuire in innocentes & probos, quos etiã in ſ.eo.§.19.&
Prouer.24. medio huius vitæ curſu ad ꝑpetrãda pctã ſæpe allicit,vt in die ſepties,imò frequẽ ſ.c.43.§.13.
Matth.18 ter centies cadat iuſtus:ideo dominus non ſolum ſepties, ſed vſq; ſeptuageſies ſe- ꝯ.c.16.§.4.
Lucæ.17 pties peccãti dimitti iubet. in fine.&.ſ.
De pœ. diſ. VI § Porro dæmones ſunt humanæ naturæ hoſtes acerrimi, & aſtutiſſimi: eo.§.6
3.ſepties
Iob.41 quoꝝ violentiã & tyrãnidẽ ſi nõ refrenaret diuina bonitas,hoĩes funditus deper- ſ.c.29.i pri.
derent. Non eſt(vt ait Iob)ſup terrã poteſtas quę cõpareẽ ei qui factus eſt, vt nul- ꝯ.c.2.§.10.
lum timeret,ipſe eſt rex ſup vniuerſos filios ſupbiæ. Attñ diabolici conatus fruſtrã- &.ſ.cap.18.
Iob.40 tur,niſi inquãtum ꝑmiſerit deus,qui extrahit Leuiathan homo, & fune ligat lin- §.11
ꝯ.ca11.§.6. guã eius. Ex diuina vero ꝑmiſſione,nequã dæmon hodie ſolutus, fraudulenter ſæ ꝯ.c.15.§.33.
&.ſ.ca.44. uit,nõ apertis viribus ad ꝑdendũ corpora,ſed aſtutis dolis ad ſeducendũ aĩas ho- & ſ.eo.§.25
§.6. minum,quos pro ſuis malis deſiderijs adimplendis,ad diuitias, honores,rãcores, in fine.
ꝯ.eo.§.1.& fornicationes,ad aliaq; flagitia damnabiliter incendit. ſ.eo.§.14
ſ.eo.§.10 VII § Nam & ſi ſpecialia tpa demonſtranẽ, quibus diabolus plus vel minus ꝯ.c.14.§.9
videaẽ contra eccleſiã ſolutus,tñ in ſingulis ſeptẽ ſtatibus vtitur quadã ſibi ꝑmiſſa ꝯ.eo.§.5
Iudi.6 poteſtate. Malum eñ fecerũt filij Iſrael in cõſpectu dñi, qui tradidit illos in manu
Tobi.3 Madian ſeptem annis,ꝑ quos denotanẽ ſeptem ſtatus & tpa eccleſiæ. Similiter fi-
lia Raguelis,id eſt,collectio ꝑuerſoꝝ Chriſtianoꝝ,tradita erat ſeptem viris,quos ſ.c.43.§.13.
dæmon Aſmodęus occiderat,mox vt ingreſſi fuiſſent ad eam. Spiritus quippe im
Matth.13 mundus qui contra ſynagogã ſæuiuit,& per Chriſtum eſt pulſus,in eccleſiam re-
Marc.16 uerſus,aſſumit ſecum alios ſeptem ſpiritus nequiores ſe. Quare Chriſtus à pecca-
Lucæ.8 trice eccleſia eijcit ſeptem dæmonia.

Ad intel-

ſ.c.51.§.8 VIII § Ad intelligendum vero quomodo diabolus solutus cum malis im-
missionibus, vel impressionibus suis censeatur nocere, cõsiderari oportet, vniuer
ʒ̃.ca.5.§.4. sam influentiam esse triplicem, videlicet diuinã, naturalem, & diabolicã. Hæc est
&.ſ.c.19.§.1 semper mala, sicut diuina semper bona esse comprobatur. Naturalis autem à deo
ſ.c.51.§.9.& quidem bene instituta, est tamen contingens: siquidem in ordine diuinitus ei in-
§.11.&.12.ʒ̃ dito perdueat, est bona: si peruertitur, erit mala. De primis duabus influentijs diui
c.2. §.10.& na scilicet & naturali inferius dicetur.
ſ.eo.§.10.et IX § Teetia autem influentia est, qua dæmones suã malitiã alijs incutiunt.
ſ.e.22.§.1 et Nam semper paeati sunt dissipare, mactare, perdere, oĩni conatu à deo homines
ſ.e.52.§.21 amouere, à quo illi peimitus recesserũt, & ad hunc caliginosum aerem, infernasq́;
ſ.e.46.§.1 sedes destinati sunt. Et quod peinceps dæmonũ per se immediate non potest, ten
ʒ̃.eo.§.3 tat per suos satellites perficere. Dæmon nãq; officio malignoꝝ hominũ, in capiẽ-
dis alijs hominibus abutitur, non secus ac auceps, qui vt facilius tendere auibus in-
sidias queat alias eiusdem generis aues ob retia & laqueos occulte illigat, vt quæ so
lutæ sunt, illarum vocibus citatæ ad pabulum conuictumq́; descendentes, irretiã-
tur. Pari modo diabolus copulat sibi impiã familiã, & malum aucupiũ, quo labo-
rat nocumento esse ecclesiæ & eius membris prædestinatis, conaturq́; eã turbare,
ac destruere, eiusq́; membra diuellere.
X § Hinc cœlestis Aquila vidit, ꝙ serpens, id est, diabolus misit ex ore suo, Apo.12
id est, per suos satellites post mulierem, id est, post ecclesiã, aquã, tanquàm flumẽ
ʒ̃.e.16.§.4 vt eã faceret trahi à flumine, hoc est, à tribulatione, inundãda. Sed terra, id est, hu-
ʒ̃.eo.§.6.& milis humanitas Christi absorbuit flumen, liberãdo constãtes Christianos à tri-
ſ.eo.§.11. in bulationibus. Et iratus est draco in mulierem, & abijt facere præliũ cũ reliquis. s.
fi.ſ.eo.§.12. Christianis debilioribus de semine eius, qui custodiunt mãdata dei, vt eos de con
et ſ.c.31 §.14 templatione in carnalem affectionem seducat.
XI § Apparet itaq; diabolũ fuisse ligatũ in statibus primitiuæ ecclesiæ quæ
ʒ̃.c.12.ī pri. eo tunc per Iudæos & tyrãnos atq; hæreticos extrinsecus impugnata, potius fuit
&.ſ.c.46 §. adaucta q̃ diminuta, quia à Christo, diabolũ ligante, adiuta, & sic persecutores ad
11.&.ſ.c.55. effectũ suæ malitiæ non sunt permissi. Imò tunc ecclesiæ precibus diabolus impe-
§.12. ditus, & quasi ligatus in Apocalypsi desceibit: Nempè olim ecclesia in sanctis mar Apo.20
tyribus pro suis persecutoribus, alijsve debitoribus orauit, & exaudita est vsque-
adeo, ꝙ magna pars eoꝝ ad fidem conuersa, & quasi tota gẽtilitas cultrix veri dei
ʒ̃.c.9 §.4 et effecta est. Causa exauditionis fuir, quia ecclesia in prioribus statibus habuit sana
ſ.c.42.§.7. membra, & dũtaxat in corpore ꝑsecutionem patiebat: hodie aũt in spũ pariter &
corpore tuebat. Nã Christiani corporales patiunt iniurias, ac spiritualiter in ma-
ſ.ca.46.§.7 litiã seducunt. Ideo ecclesia in membris fere puersa, suis ꝓcibus à deo non exaudit,
ʒ̃.c.35.§.19. tametsi quotidie oret: Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debito Matth.6
&.ſ.ca.35.§ ribus nostris. Hæc otatio hodię parũ prodest ecclesiæ aduersarijs, quibus ceu ini-
14. micis nihil debet ecclesia. Similiter orõnes ecclesiæ suis puersis membris tanq̃ im-
ʒ̃.ca.12.§.1. pœnitentibus, in his, quæ ad salutem ꝑtinent, auxilio esse nequeũt. Vnde remoto
& ſ.c.36.§.1 pio impedimẽto (quod sedulis quondã orõnibus interponebat) diabolus, oĩbus
quasi laqueis solutis, hodie grassari ꝑmittit, prout absq; impedimento, ad suã soli-
tam nequitiã conuersus, in secta Mahumetica, cæterisq́; hæresibus iam diu obti-
ʒ̃.ca.12.§.7 net contra ecclesiasticã veritatem, prout hodie ipse Satanas per friuolas opiniones
&.ſ.c.62.§. in ecclesia seditionem mouet. Per Tuecas quoq; nititur Christianos tribulare, ca-
19. pere, in varias anxietates mittere, eos emptioni & venditioni, tanq̃ mãcipia expo
ſ.c.49.§.10 nendo, confusionibus, ærũnis, supplicijs, oĩbusq́; miserijs affligendo, tentat dei
ʒ̃.eo.§.10 cultum peorsus euacuare, & sic salutem humani generis impedire, vtpote affectũ
spiritualem mutare in carnalem.
ʒ̃.eo.§.10 et XII § Insuper diabolus non solũ aduersus iustos (vt ꝑmittit) solutus est: sed
ſ.eo.§.20 etiã quoad puersos licentior esse censet, eos ad maioeem puersitatẽ & pc̃torum ꝑ-
ʒ̃.eo.§.1 petrationẽ crebrius alliciendo. Dæmonũ nempè officiũ est, hoĩes à salutis via ad Cat. Senen.
ʒ̃.eo.§.9.et eulpas seducere. Eoꝝ insup fallacia illudit curiositas superstitiosoꝝ, qui per artes ca.117
ſ.eo.§.15. magicas appetunt scire quod nulla ratione competit eis inuestigare, prout vetulę
ſ.c.51.§.15 quæ ob facinoꝝ magnitudinẽ in iure maleficæ nũcupant, accitis dæmonibus, se-

creta

C.de maleficis.l. nemo. & l. multi. Tho. in de mal'. ma. 16. ar.7. vſq; ad finem

creta ſcrutantur, item elementa turbant, & dei permiſſione fulgura, ſeu alia violẽ-
ta commouent. Hinc Auguſtiuus, ait: Facile eſt ſpiritibus nequiſſimis per aera fa- 4.de tri.11 ḡ.eo.§.3
cere multa corpora quæ homines mirentur.

XIII § Prout elapſo anno dñi .1517. in dominio Mediolano apparuerunt
terribilia portenta, & monſtra (vt fertur) exercitus varioꝝ armatoꝝ, equitum, &
peditum, regum, & apparatuum regalium, quorum veſtigia. ſ. bigaꝝ & equoꝝ in
pulueribus manſiſſe perhibent, vbi poſtquàm viſiones euanuerunt, nil compertũ
eſt aliud, q̃ porcoꝝ grex. Vnde præſumit illa portenta vitio artis Nigromanticæ ſ.c.62.§.16.
Matth.8 à dæmonibus eſſe oſtentata, & in vili ḡne porcoꝝ ſtabilita. Nam æquè olim Chri ſ.c.28.§.4.
ſto permittente dæmones ab hoibus exeuntes abierunt in porcos. Eodem quoq; infi.& ſ.c2.
anno.1517. apud Bergamũ ſimile prodigiũ aſſerit eſſe oſtenſum, omen inquiunt fu 39.§.2
turorum malorum præſagiale, maxime formidabile ſi eſt credibile. Aiunt ingen-
tes ibi militũ turmas, aciesq; armatoꝝ apparuiſſe, ac tuba terribilem ſubitumq; ru
morem auditum in armis, tanto ſtrepitu, vt putaſſes infernalia eſſe torneamenta,
poſt illa faſcimenta ſimiliter ſues grunientes inuenti perhibent, ac veſtigia homi-
2.de ciui.dei 25. num & quadrupedum curruumq; conſpecta. Simile factũ narrat Auguſtinus, ſcri
bens: In quadã Campaniæ lata planicie dæmones inter ſe pugnare viſi, & primũ
ingentes fragores auditi ſunt, moxq; per aliquot dies duas acies inter ſe prælian-
tes, quæ pugna vbi deficit, veſtigia quædã velut hominũ & equoꝝ inuenta ſunt.
Non multo poſt ciuilis ibidem acies nephario prelio conflixerũt. Pari modo cir-
ca Mediolanũ & Bergamũ futurus conflictus iu ſuſpitione eſt, prout ſimiliter tẽ- ḡ.in pl.§.1
pore Machabæoꝝ contigit in deſtructione Hieroſolymæ. ſ.c.58.§.9

XIIII § Ex quadã itaq; peſtifera ſocietate quã homines cõtrahunt cũ mali
gnis ſpiritibus, multa cauſant in terris. Vbi dæmones p̃tãtem habẽt, & ſuã influen
tiã ideo exercere poſſunt, vt peruerſos homines ſibi coaptent, & ſeducãt qui ſper- ḡ.c.15.§.45
nunt veritatem, & credunt mendacio. Hinc Apoſtolus: An ignoratis altitudinẽ &.ſ.c.18.§.
2.Coꝝ.11 ſatanæ, qui transfigurat ſe in angelum lucis: habet equidem ſpiritualem virtutem, 15.
26.q.5.nec mirum eam tamen in malum peruertit. Sed poteſtatem operãdi, ſeu influendi ad plenum ḡ.ca.5.§.4.
non habet, niſi inquantum à deo permittitur. &.ſ.eo.§.16
3.de tri.8 XV § Vnde Auguſtinus alibi inquit: Non eſt putãdum, ꝙ iſtis tranſgreſſo- ḡ.eo.§.1
Tho.1. par. q 19.arti.10. & art.20 ribus angelis ad nutum ſeruiunt elementa, ſed potius deo qui eis hãc dat poteſta-
tem. Sicut damnatis ad metallum concedit vſus aquæ, ignis, & terræ, quãtum fini
ff.de pœ.l. aut dãnum. tur. Sicut dæmones habent vſum aeris, inquãtum deus finit. Qui ad Satan dixit. ſ.
limitãdo: Ecce vniuerſa, quæ habet Iob, in manu tua ſunt, tãtum in eum non extẽ ſ.c.40.§.5.
Iob.1. das manum. Inde conſtat, quàmuis diabolus continuo habeat iniuſtam nocendi
voluntatem, eã tamen exercere non valet, niſi iuſte à deo permiſſam, ſiue ad pœ
nam malorum, ſiue ad exercitium bonoꝝ. Ideo ad Satã rurſus ait dñs: Tu commo ḡ.eo.§.12
uiſti me aduerſus Iob, vt affligerem eum fruſtra. De malignis deniq; ſpiritibus ſcri
Apo.12 ptum ẽ hoc: Et non valuerũt, neq; locus inuẽtus eſt eoꝝ amplius in cœlo, ſed pro-
tectus eſt draco ille magnus, qui ſeducit vniuerſum orbem, & proiectus eſt in ter-
ram, & angeli eius cum illo miſſi ſunt.

Tho.1. par. XVI § Multa tamen dæmones poſſunt ſcire vi naturæ, hoc eſt, ex natura- ḡ.eo.§.14.
q.14.ar.1.& li influentia ſeu impreſſione. Natura enim hominibus ſunt ſuperiores, & intelle- & ſ.c.51.§.15
2.diſ.7.q.2. ctu perſpicatiores quocirca aliquando etiam veritatem reſpondent, aut per ſuos ſ.c.52.§.10.
ar.1.& in de falſos prophetas futura reuelãt. Nã licet iuſti prophetæ ex ſpiritu ſancto nunq̃ fal- ſ.c.51.§ 15
mal'. ma. 16. ſum, tñ falſi prophetæ ex ſpiritu maligno interdũ veꝝ pronoſticãt. Sic Sibylle de ḡ.c.4.§.11.
art.6 Chriſti myſterijs, de futuris euẽtibus, alijsve occultis vera nonnulla promulgarũt & ſ.c.29.§.7
Tho.in de tameſi alias eaꝝ dicta frequenter velut deliramenta eſſe iudicentur. ḡ.c.3.§.9 &
mal', vbi ſta XVII § Nunc autem diabolus cũ ſuis immiſſionibus conat, aut vera aut fal ſ.c.65.ĩ pri.
tim, ad pri. ſa exprimendo, immaniter diſturbare & peruertere eccleſiam quia ſolutus. Olim ſ.c.21.§.3
Apo.20. quippe diabolus fuit ligatus mille annis, vtpote à tempore primi ſtatus eccleſiæ, ſ.c.60.§.6.
vſq; ad ſtatum quintum. Iſtud millenarij tempus cenſet eſſe dies heſterna, id eſt, p̃ ſ.c.50.§.4
terita. Huius millenarij quo diabolus fuit ligatus, duplicem intelligentiã præbet ſ.c.62.§.4
20.de ciuita. Auguſtinus. Vno modo ꝙ mille anni ſumunt ſynodotice pro parte ſexti millena ḡ.c.9.§.7
dei.7. rij, in cuius initio vixit Auguſtinus; nunc autẽ quaſi ad eius calcem deuenimus, & ḡ.ca.8.in fi.

quod

ğ.ca.8.infi. quod post huiusmodi sextum millenarium, quasi post sextū diem, sequeretur sabbatum requiei sempiternæ. Opinatus est em̄ ipse Augustinus, q̄ mundus post natiuitatem Christi mille dumtaxat annis esset duraturus secundum numerum senarium dierum primordialium operū, & q̄ vltimæ tentationes & seculi consummatio euenirent in fine sexti millenarij. Ad hunc igitur vltimū millenarium adaptauit ligationē & solutionem Satanæ. Sed hæc opinio cassa est propter prætermissionē sexti millenarij, mundo adhuc stante. Quæ quidē opinio etiam in mente Augustini dubia fuit, ideo statim dat alium generalem intellectū, dicens: Aut certe mille annos pro omnibus annis huius seculi posuit Euangelista, vt profecto numero notaretur temporis plenitudo. Mille igitur pro vniuersitate ponitur. Gene. 1.
ğ.ca.7. §.7 & ſ.eo. §.21.

XVIII § In illo itaq; millenario, hoc est per totū interuallum primorum quatuor statuum ecclesiæ, quod significatur numero mille annoꝝ, videlicet à natiuitate Christi vsq; ad annū millesimū, quo incepit status ecclesiæ quintus. Tunc secundū Augustinū (vt iam dictū est) diabolus fuit ligatus, & sancti homines regnauerūt cum Christo in ecclesia, quæ vocatur regnū dei. Christiani vero peruersi eo tempore fuerūt in ecclesia suppressi, seu ab ea expulsi. Scriptū est em̄: Mittet filius hominis angelos suos, id est iustos rectores, & colligent de regno eius, id est de ecclesia militante, omnia scandala, scilicet reproboꝝ. Hoc euangelicū responsum verificatum est in transactis quatuor statibus ecclesiæ, donec mille anni sunt completi, post quos, vtpote in præsenti quinto statu, scandalizantur multi, & inuicem tradunt, & odio habēt inuicē. Verificabitur insuper in futuro septimo ecclesiæ statu, quando iusti rursus dominabuntur reproborum.
Apo. 20 / Alia expō. 20. de ciuit. dei. 9. / Mat. 13 / Matt. 24
ğ.eo. §4. in med. / ſ.ca.61. §.13. / ğ.eod. §.4 in prin. / & ſ.c.19. §.6 / ſ.eo. §.19 / ſ.ca.60. §.8.

XIX § Vbertinus ponit, diabolū fuisse ligatū mille annis, intelligi à tempore primi ecclesiæ status vsq; ad statum quintū, id est, vsq; ad Romani imperij translationem ad Alemanos, quando Gregorius quintus nouam sanctionem fecit de imperatore eligendo. Cuius successor Syluester secundus per simoniam & magicam artem pontificatum est consequutus, tunc enim pusilla ecclesia, quæ in Christū crediderat, incepit petere scādala. Inde vlteriora scādala nō euenire fuit impossibile. Væ autem mundo & ecclesiæ à scandalis, sed maius væ illis, per quos scandala fiunt. Deinde aduersus & in ecclesiam infinita emerserunt scandala, pro ut adhuc continua emergunt vsq; in tempus præsens. Siquidem reprobi præualent iam bonis, iniqui dominantur iustis, omnibusq; in mundo cessat iustitia, quoniam vnusquisq; quærit quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi, vel proximi. Et beatus est, quicunq; non fuerit scandalizatus in Christo.
Vbertinus / De ele. c. venerabilē ibi. in glo. Di. 23 c. 1. & ibi. gl. in ver. adeo / Mat. 18 / Luc 17 / ğ.c.16 §4 & ğ.ca.14. §.9 / Phil. 2 / Matt. 11. / Luc. 7
ſ.ca. 48. §.9 / ğ.c.15. §. 34 / & ſ.c.19. §.4 / ğ.eo. §.18 & / ğ.ca.12. §.1. / & ſ.c.64. §.1 / ğ.ca.12. §.7 / & ſ.c.20. §.5 / & ſ.c.23. §.3 / & ſ.c.46 §4

XX § Ecce vltra quingentos annos vsq; modo ex diuina permissione solutus est Satanas, qui suas malas immissiones non solum in aduersarios ecclesię, id est in infideles, sed etiam in ipsius ecclesiæ membra, id est in Christianos reprobos effundit, operādo in eis fallacias, & nouas, ac inusitatas machinationes, & oppressiones. Idcirco iam cum hoste, id est diabolo soluto confligendum est, repugnātibus vitijs. Quæ nunc exuperant vsqueadeo, vt cum Christo in ecclesia non electi, sed impij modo regnent, qui sequuntur bestiam, id est diabolum, & carnalitatem deo contrariam, & qui veluti fidē profiteantur, quasiq; fideliter viuāt, fingunt se esse quod non sunt, vocanturq; nō re, sed solo nomine Christiani, sunt zizania, quæ de regno Christi .i. de ecclesia, non in præsenti seculo (sicut in prioribus statibus factum est) sed in futuro colligentur, & ab ecclesia triumphante, separabuntur, ac in ignem æternum mittentur. Mat. 13
ſ.ca.62. §.15 / ğ.eod. §.12. / & ſ.c.30. §.13 / ğ.eo. §.19 & / ſ.ca.20. §.2. / ſ.ca.18. §.11. / ſ.ca.70. §.9.

XXI § Finito vero quinto statu, diabolus iterum ligabitur, & ecclesia modico tempore trāquillitatem habebit, & rursus diabolus soluetur. De quo in Iob quæritur: Quis dimisit onagrum liberum, & vincula eius quis soluit? Sed in tertio mundi, vtpote in septimo ecclesiæ statu, totus Belial perpetuo erit ligatus, quod denotatur per mille annos. Nisi inquantum illud pacis tempus per Gog interrumpetur. Iob. 39
ſ.ca. 60. §.3. / ſ.c. 60. §.10 / ſ.ca.67. §.7 / & ſ.c.69 §7. / ğ.eod. §.17. / & ſ.c.68. §.3

XXII § Quod autem hoc tempore, & in pręsentibus quinto & sexto statibus diabolus sit solutus, vt in ecclesiam, inq; totum mundum malas immissiones,

Daniel.12 & tribulationes mittat, videtur deprehendi & exprimi in Daniele; qui audiens
narrari tribulationes synagogæ, ante aduentum Christi infligẽdas voluit ab an-
gelo certior fieri an huiuscemodi tribulationes similiter euenturæ essent in nouo
testamento, siquidem synagoga veteris testamenti fuit figurata ecclesiæ, & noui
testamenti, & sic synagogæ aduersitates figurabãt futuras ecclesiæ calamitates. g̃.c.14.§.18
Angelus igitur Danieli respondit: A tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificiũ &ꝭ.c.31.§.9
& postea fuerit abominatio in desolationem dies 1290. Beatus qui expectat & p- ꝭ.c.62.§.15
uenit vsq; ad dies 1335. Tu autem Daniel vade ad præfinitum tempus, & stabis in
Nume.14 sorte tua in fine dierum. Dies etenim accipitur pro anno. A quo autem compu- g̃.c.14.§.4.
tetur ablatio iugis sacrificij, penitus ignoro. Sed reuelatio Danielis verissima est &ꝭ.c.62.§.
Mat.24 atq; certa, quia Christus discipulos, de futuris aduersitatibus, & de consumatio- 13.
ne seculi interrogantes, ad Danielem remisit dicẽs: Cum videritis abominationẽ g̃.c.1.§.1
desolationis quæ dicta est à Daniele. ꝭ.c.54.§.6.

XXIII § Quando vero hoc magnę & proximæ calamitatis tempus præ- g̃.ca.4.§.13
cise futurum sit, soli deo cognitum est, qui semper aliquid de futurorum cogni- &ꝭ.ca.29.
tione sibi reseruat. Diem nemper cliquumq; tempus, quo diabolus solutus vel ite §.4.
rum ligandus extiterit, pater in sua posuit potestate. Nam de die illo, vel hora ne g̃.in plo.§.
Actoꝝ.1 mo scit nisi pater, cuius iudicia abyssus multa. Licet signa futuroꝝ ex naturalibus 1.&ꝭ.c.52.§
Marc.13. occasionibus vel p̃sumptionibus aliquãdo p homines conijciãtur. 21.

Psalm̃.35 XXIIII § Hinc notat Vbertinus, quod prædicta propinqua tribulatio su- g̃.ca.4.§.5.
Vbertinus. per ecclesiam veniet absq; præambulis signis. Ante magnũ quidem Antichristũ, &ꝭ.eo.§24
Matt.24.& pariter & ante extremum iudicium signa erunt atq; prodigia in sole, luna & stel g̃.1 plo.§.6
Lucæ.21 lis: Proxime vero futuræ tribulationis dies veniet sicut fur in nocte; Tametsi de &ꝭ.c.3.§.8.
4.Esdr.6 eadem propinqua calamitate videatur deus per angelum Esdræ dare aliqua si- ꝭ.c.63.§.4.
gna præcedentia dicens: Ecce dies veniunt, & erit quando appropinquare inci- g̃.c.14.§.15.
piam ab eis qui iniuste nocuerunt in iustitia sua, & quando suppleta fuerit humi- &ꝭ.c.29.§.5
litas Sion, id est ecclesiæ, & cum supersignabitur seculum quod incipiet pertran- g̃.eod.§.23.
sire. Hæc signa faciam: Libri aperientur ante faciem firmamẽti, & tuba canet cũ &ꝭ.eo.§.25
sono. Quam cum omnes audierint, subito expauescent. Et erit in illo tempore, ꝭ.c.62.§.14.
debellabunt amici amicos, vt inimici, & expauescet terra cũ his; & venæ fontium ꝭ.c.32.§.15
stabunt, & non decurrent in horis tribus. ꝭ.c.28.§.9

XXV § Ex hac Esdræ prophetia multa iam signa propinquæ calamitatis
apparent ecclesiæ. Nam libri aperiuntur ante faciem firmamenti, quia secũdum
aliquos, ex influentijs insolitis & aeribus imminent nobis horrenda fulgura, to- ꝭ.c.52.§.1
Thelosphorus. nitrua, aliave aduersa, quibus auditis homines expauescẽt. Præterea Thelospho
rus refert quosdam theologos ex spiritu dei dudum prænũtiasse, quod anno do-
mini millesimo quingẽtesimo decimoquinto, Alemani, Franci, Hyspani & Itali,
in magnis erunt bellis. *Similiter* infideles mutua inter se ac etiam contra fideles
acra mouebunt bella. Vtrũq; verificatum esse constat. Quoniam iniqua enim &
immania inter amicos, id est, Christianos bella retroactis temporibus gesta sunt
& vsq; modo geruntur, odio inueterato firmata, latet neminem. Nam quasi oẽs
principes Christianitatis adinuicem bellarũt, adhuc quoq; inter se aduersantur
cum multa Christiani sanguinis effusione. Pariter lites feruntur esse inter infide- ꝭ.c.34.§.5
les, vtpote Turcam, Soldanum, Persam, aliosq;. Fontium præterea exiccatio p
4.Esdr.6 nonnulla tempora superiora extitit: vt Esdræ prophetia quodammodo adim-
pleta videatur, in tribus horis, id est præteritis quibusdam annis venas fontium
non decurrisse. Cætera deniq; signa per Esdram ostensa prope verificata viden g̃.eod.§.24
Mat.24. tur vsq; adeo quod iam calamitas nobis propinqua, quasi stet in ianuis. Ideo apo &ꝭ.c.26.§.6
2.Tim.2 stolus hortatur nos, vt resipiscamus à diaboli laqueis, à quo captiui tenemur ad e- g̃.c.15.§.25
ꝭ.c.31.§.14. ius voluntatem. Siquidem diabolus, diuinæ vindictæ executor, iam solutus est, &ꝭ.c.30.§.8
Hiere.4. quasi leo à cauea, ascendens de cubili suo, ac succinctus malignitate suæ potẽtiæ, ꝭ.c.31.§.14
Psalm̃.16 paratus ad prædam, nec accubabit donec deuoret prædam. Et quis poterit hu- g̃.eo. in pr.
Nume.23 ius lictoris tyrannidẽ sustinere? Ergo vigilate quia diabolus tanq̃ leo rugiens cir &ꝭ.eo.in fi.
1.Petri.5 cuit quærens quem deuoret. g̃.eo.§.6.&

XXVI § *Sed pericula nostra nõ curamus, neq; quicquam nobis prouide-* ꝭ.c.19.§.4
mus, q̃a

ſ.c.27.i pri. mus, quia diabolus, qui iam (vt præmittitur) ſolutus eſt, & nos captiuos tenet, ob
& ſ.c.31.§.6 innumera flagitia noſtra ex dei permiſſione abſtulit nobis ſanum intellectum, vt
ḡ.c.15.§.26 neſciamus quantum deum offendimus, & in qualibus periculis conſiſtimus. An- Apo.16
ḡ.c.13.§.8 & gelus certe bonus in nos effudit phialam, id eſt plagam, vtpote auiſationem pœ
ſ.c.29. in fi. næ ob noſtrā culpam inculcandæ. Qua quidem culpa excæcati ſumus vſqueadeo
ſ.cap.18.§.1. vt neq; noſtra peccata ponderemus, neq; ab ea nobis paratam cernamus pœnā;
ſ.cap.18.§.5 Quam (prohdolor) permittente, imò iubente diuina iuſtitia, malignus ſpūs pro-
ḡ.eod.§.25 pediem executioni mandabit in nos cæcitatem, malitiaq; percuſſos. Quocirca
& ſ.c.27 § 12 primum referam aliqua de hominum cæcitate in genere, Deinde de culpa cleri,
poſtea de culpa populi, tandem de futura plaga vtriuſq;.

¶De hominum cæcitate. Cap. XVIII.

AVdi quid cœleſtis aquila prædixit de hominū cæcitate in cauda præſen Apoc.16
tis quinti ſtatus inualeſcente: Et quintus angelus effudit phialam ſuā. i.
plagam ignorantiæ, ſuper ſedē beſtiæ. i. ſuper multitudinem peruerſæ Th.12.q.1.9
Chriſtianitatis. Nam iſta angeli effuſio eſt noſtri excæcatio qua deus art.3.4.& 1.
ḡ.c.5.§.7 & nos continue percutit. Et factum eſt regnum eiuſdem beſtiæ tenebroſum. Per re di.41.q.4.ar
ſ.c.27.§.12. gnum denotatur eccleſia militans, quæ modo eſt ſpelunca latronum, & conſti- ti.2.Mat.21.
in fi. & ſ.ca. tuitur ex quinq; virginibus fatuis, quæ acceptis lampadibus fidei, non ſumpſerūt Mar.11.lu.19
43.in princ. ſecum oleum boni operis, ideo earum lampades extinguuntur, ex quarum fide Matt.25
ſ.ca.23.§.12. nō lucet lux cœleſtis, Fides eñ ſine operibus mortua eſt. Opera vero ſunt inania Iacobi.2
ḡ.c.15.§.45. ſine fide, quæ eſt pupilla oculi ſpiritualis. Et ſi oculus tuus fuerit nequam, etiam Luc.11
ſ.ca.27.§.13 corpus tuum tenebroſum erit. Iſta tenebroſitas, id eſt ignorantia propriæ con- Cat.Se.c.98
ſ.ca.60.§.4 ditionis, ſeu cæcitas rationis, eſt vnicuiq; ſui mali occaſio, ideo plurimum expe-
ſ.ca.27.§.13 dit habere lumen fidei, ac rationis.

ſ.ca.28.§.4 I § Hinc inebriati dicuntur qui inhabitant terram de vino proſtitutionis Apo.17
ḡ.c.7.§.9 & eius. Sicut eñ ebrij ſunt obtuſi, ita qui terrenis inhærent, excæcantur, vt nec deū
ſ.eod.§.15. diligant, nec homines reuereantur, nec pœnas timeant, excæcauit eñ illos ma-
ḡ.c.17.in fi. litia eorū. Hi quoq; (inquit Eſaias) præ vino neſcierunt, & præ ebrietate errauе- Eſaiæ.28
& ſ.eod.§.6 runt, abſorpti ſunt à vino, errauerunt in ebrietate, neſcierūt videntē deū, & igno Sap.2
ſ.ca.25.§.12 rauerūt iudiciū. Opertū eſt eñ euangeliū in his qui pereunt, in quibus deus huius 2.Coꝝ.4
ḡ ca.15.§.39 ſeculi excæcauit mentes infideliū, vt nō fulgeat illuminatio euāgelij gloriæ Chri
& ſ.eod.§.5 ſti, quia propriā quærūt gloriā. Nam etſi cognouerint deū, tamen nō ſicut deum Roma.1.
ſ.ca.44.§.8 glorificant, aut gratias agunt, ſed euaneſcūt in cogitationibus ſuis, & obſcuratū
ḡ.ca.17.§.19 eſt inſipiens cor eorum, dicentes eñ ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt.

& ſ.eo.§.14 II § De quibus in Sophonia ſcriptū eſt: Tribulabo homines & ambulabūt Sopho.1.
& ſ.c.25 § 10 vt cæci, quia domino peccauerunt. Et in Daniele: Impij agent impie, neq; intel- Danie.12
ḡ.c.3.§.5 ligent omnes impij. Et ſaluator vitari præcipit, dicens: Sinite illos, cæci ſunt & Mat.15
duces cæcorum. Et alibi: Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ cō- Iohan.12
ſ.eo.§.5. & prehendant. Cum autem Ieſus tanta ſigna feciſſet coram eis, non credebant in
ſ.ca.25.§.1. eum, vt ſermo Eſaiæ impleretur quem dixit: Domine quis credidit auditui no- Eſaiæ.53
ſ.ca.34.§.6. ſtro? Et brachium domini cui reuelatum eſt? Propterea non poterant credere,
ſ.eo.§.5 quia iterum dixit Eſaias: Excæcauit oculos eorum & indurauit cor eorum vt nō Eſaiæ.6.
videant oculis, & non intelligant corde, & conuertantur & ſanem eos.

III § Contra eoſdem inuehit propheta his verbis: Obſcurentur oculi eo- Pſal.68
rum, ne videant, & dorſum eorum ſemper incurua. Adueſperante enim die, vt- Pro.7
ḡ.c.4.ī pri. pote in fine præſentis ſtatus eccleſiæ quinti, homines gradiūtur in obſcuro in no
& ḡ c.14 § 15 ctis tenebris & caligine. Iam equidē venit illa nox, de qua idem ſaluator ait: Ve- Iohan.9
ḡ.c.15.§.27 nit nox quando nemo poteſt operari, in iudicium ego in hunc mundum veni, vt
& ſ.c.53.§.6 qui non vident, videant: & qui vident, cæci fiant. Poſtquam enim dixit eis: Ego Ioh.18
ḡ.ca.7.§.6. ſum, abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram. i. in terrenorum cupiditatem, Luc.18
& ſ.c.19.§.5 Filius nanq; hominis veniens, non inuenit fidem in terra. ḡ.ca.7.§.9

Auguſ.4.de IIII § Quippe hominū genus magni æſtimare ſolet ſcientiam terreſtriū & ſ.c.66 § 4
tri.in proœ. & cœleſtiū, vias ſydeꝝ, ac mūdi mœnia ſcrutādo, noſtrāq; imbecillitatē minime ſ.ca.52.§.4.
ſ.ca.26.§.3. attendēdo. Ignoramus aūt ſcientiam & viā qua ingredit ad ſalutē, vtpote noſſe ḡ.cap.3.§.8
noſmetipſos. Et nihil ex charitate addiſcimus, qua doctrina corā nobiſmetipſis & ſ.c.20 § 4

vilesceremus veritasq; ædificaret. Nã eo iã deuẽtum est, vt nõ existimẽt sapiẽ- ʃ.ca.21.§.4.
tes, nisi q mercenariũ faciũt studiũ sapiẽtiæ. Propterea nõ esse philosophãdũ ꝑ- in fi.
dicãt, q̃ philosophis nulla merces, nulla sint ꝓmia cõstituta. Tota studiosorũ vita ʃ.c.34.§.8
est vel in quæstu, vel in ambitiõe posita, ideo veritatis cognitionẽ propter se nõ ĝ.c.12.§.4.
3.Birgit.11. amplectũtur, pauci sunt q bonas faciũt vias suas & studia sua. Prohdolor dulcius &ʃ.eo.§.10
Hiere. 7 sapit nobis fœtor mũdi pessimus, q̃ odor dei suauissimus, qa homo trãsit sine me &11.&ʃ.ca.
moria, & prouidẽtia, sicut vir vagus, respiciẽs ꝓsentia & nõ attendẽs futura. 35.§.10
V § Porrò omẽs sumus excæcati tã docti q̃ indocti, tam maiores q̃ mino- ĝ.eo.§.2.&
Lucæ.19 res, nõ cognoscẽtes tempus visitationis nostræ, in quo visitabit nos deus male- ʃ.eo.§.9.&
dictione sua. Imò indies magis induramur: Quocirca dñs ad Esaiã: Vade & di- ʃ.c.23.§.3.
Esaiæ.6. ces populo huic, audite audientes & nolite intelligere, & videte visionẽ & nolite ĝ.c.17.in fi.
cognoscere, excæca cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius claude
ne forte videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & cõuer-
tatur, donec desolẽtur ciuitates absq; habitatore, & domus sine homine & terra
Roma.11 derelinquat deserta, & longe faciet dñs hoĩes. Illis quidẽ deus dedit spiritũ com-
Psal.113.134. punctionis, oculos vt nõ videãt, & aures vt nõ audiãt vsq; in hodiernũ diẽ. Vn-
Ca.Señ.c.31 de apud Cath. Seneñ. deus exponit, qualiter hodie memoria, intellectus & volũ ʃ.c.42.§.3
Cath. Señ.c tas ꝑuaricatorũ sint obcæcatæ, atq; ex amore inordinato mortuæ. Sic & moder- ĝ.c.18.§.7.
124.in fi. ni doctores, elatione mẽtis, & immũditia cordis ꝑplexi, sacrã paginã à spiritu san ĝ.eo.§.1.&
cto satis illuminatã, ad suũ conatũ retorquẽt, ac in tenebris eo interpretãtur quo ʃ.eo.§.9.12.
possint suo elegãti scripto seu subtili disputatiõe alios quasi vicisse gloriari. ʃ.eo.§.8
VI § Ascendit insuper fumus putei, sicut fumus fornacis magnæ, & obscu- ĝ.ca.11.§.5.
Apoc.9. ratus ẽ sol, & aer de fumo putei. Per solẽ verus intelligit deꝰ & hõ Chr̃s, cuius splẽ &ʃ.c.19.§.5
Cath. Señ.c dor atq; calor totũ mundũ illuminat, fouetq;. Per puteum intelligit pc̃m̃ morta- ʃ.ca.25.§.13.
110 le, quod aperit puteum infernalem. Fumus vero secundum Vbertinum est om̃e
Alia exposi- extrinsecum malum opus, seu signum procedens de cordiali flamma luxuriæ, a-
tio. uaritiæ, superbiæ, inuidiæ, iræ, cæterarumq; malarum cupiditatum. Et de quãto
maiori vel peiori flamma huiusmodi fumus exit, tanto spissior est, & eo plus ob- ĝ.c.14.§.15
scurat radios fidei & religionis Christianæ, quo minus verus sol Iesus Christus,
& sancta iustitia perspici vel lucere possit in cordibus hominum, impediente sci-
licet obscura & fœtida nube praui operis, & mali exempli. Quoniã repleti sunt, ĝ.eo.§.1.&
Psal.73. qui obscurati sunt, terræ domibus iniquitatum. Ioachim igitur gratias referebat ʃ.eo.§.9.&
Ioachim. in deo, qui dignatus esset eum superioribus creare temporibus, vt præueniret, atq; ʃ.ca.21.§.7.
li. de flore. nõ inspiceret tam iniquam per ipsum præuisam hominũ peruersitatem, prono- ʃ.c.21.§.9
sticans, quod hoc tẽpore quinti & sexti status, pauci homines absq; cæcitate es- ĝ.c.17.i pr.
sent permansuri. Tametsi idem Ioachim de huiusmodi nostro per eum præuiso ʃ.in cõc.§.8
malo, ingẽti afflictus fuerit cõpassione.
VII § Ad præmissa applicatur Elogium istud: Et similitudines locustarum ʃ.c.23.§.7
Apoc.9. similes equis paratis ad prælium, & super capita eorum tanquam coronæ similes
auro, & facies earum sicut facies hominum, &c. Vbertinus vno modo exponit,
per locustas ad prælium paratas, significari doctores peruersos & pertinaces, si- ʃ.ca.15.§.13.
Alia expõ. bi ipsis proprijsq; ingenijs blandientes, qui in quinto ecclesiæ statu insurrexerũt in prin.
& pro sua cæcitate defendenda, ac errore propagãdo, aniosi sunt vsq; ad mortẽ. ʃ.c.42.§.5
Vviclefista- Hoc verificatum est in secta Wiclefistarum, cuius dogmata sunt Papam reliquis ĝ.c.9.§.5
rũ secta. Episcopis non esse superiorem, purgatorij ignem non reperiri, ideo vanum esse ĝ.ca.15.§.9.
Astipulãtur orare pro defunctis: Mendicantiũ religiones à dæmonibus esse inuentas: cõfes-
his moder- sionem auricularem non necessariam, sed sufficere quenq̃ sua peccata in cubili se
na Lutheri creto cõfiteri deo, cœmyteriorũ inanem vsum, in canonicis horis tẽpora frustra
dogmata conteri, sub vtraq; specie cõmunionẽ requiri, vna cum alijs pluribus sophismati
bus. Quæ pleriq; scholastici, dialecticis garrulitatibus oblectãtes, & peregrinas ʃ.eo.§.8
opiniones amantes, sequuti sunt. Huc quidam inducũt Iohannem Huss, & Hie- ĝ.ca.17.§.1.
ronymum Pragensem. Qui (vt fertur) asseuerauerunt vniuersalem ecclesiam, nõ & ĝ.c.15.§.
in Roma vel Papa, sed in prædestinatorũ vniuersitate cõsistere, nec nõ posse sal- 34.&ʃ.c.42
12.d.c.1 & se uari Christifideles etiam qui non subessent collectioni Romanæ. Ob huiuscemo §.6.&ʃ.ca.
3.q.6.dandũ di doctrinas (quibus forte à Roma tolleretur locus & gens sua) in concilio Con- 43.in prin.
stanticẽsi,

ſ.c.19.§.3 stantiensi, rupto saluo conductu, ambo exusti sunt. An hæc vel alia eoꝝ dogma- 19.di.eiuero
g̃.ca.15.§.33 ta fuerint nouæ vanitatis, an euãgelicæ antiquitatis, nescio. Ego nõ iudico queñ, &i plu.locis
&ſ.c.22.§7 hoc certum habeo, eos sua sponte tam forti animo supplicium incendij subijsse, Ioh.11.
vt nemo philosophoꝝ in sustentanda morte superauerit illos. Ioh.8
VIII § Sequit in Apoc. de hæreticis, q habebãt capillos sicut mulieꝝ. Hic Apo.9
denotat prauitas hæreticæ longinquitatis, qm̃ mulieꝝ capilli sunt lõgiusculi. De
g̃.c.15.§.28 signat etiam effœminata vitæ relaxatio, quã hæretici suis credulis cõcedunt. Et
dentes eaꝝ sicut dentes leonũ. Per hos significat eoꝝ fera crudelitas, qua cũ suis
g̃.ca.12.§.7 documẽtis sanctã dilacerant ecclesiã, ac occasionẽ dederũt, vt multi catholici in
&ſ.eo.§.14 terris ecclesiæ sint trucidati. Stellæ pterea casus de cœlo in terrã, habentis clauem Ibidem
infi.&ſ.c.19 putei abyssi, ipsamq; abyssum aperientis, est quorundã doctoꝝ affectus in terre-
§.5 nas cupiditates, in scientiã inflãtẽ, in peregrinas opiniones, & in diuersas sectas,
ſ.eo.§.9 schismata in ecclesia excitantes, qui acceperunt clauem. i. ingenij subtilitatẽ, qua
aperiunt. i. extollũt, doctrinã Aristotelis, Auerrois, ac alioꝝ gentiliũ scribaꝝ, ad
excogitandum profunda, & voraginosa dogmata, obscurantia solem sapientiæ
Christianæ, & euangelicæ vitæ, ac puꝝ aerem religiosi status suis fastuosis ver- 37.di.c.nõ-
g̃.eo.§.7 bis, acutisq; disputationibus, ac sophisticis garrulitatibus maculãtia. Modo equi ne.
ſ.eo.§.10 dẽ cernimus omnia fere Germaniæ gymnasia, vbi olim theologica tradebat do-
ſ.eo.§.11. ctrina, poeticis figmẽtis, vanis nugis, ac fabulaꝝ portẽtis esse impleta. Vbi est li- Esaiæ.33.
teratus? vbi legis verba ponderans? vbi est doctor paruuloꝝ? videbis populũ al
ti sermonis, ita vt non possis intelligere disertitudinem linguæ eius, in quo nulla Ca.Se.c.16
g̃.eo.§.5.& est sapientia. Atqui prædicatores concionarij student, non syncero affectu, sed Di.38.sedl'o
ſ.c.23.§.13 gratia propriæ laudis, vt verbis ornatis & politis aures auditoꝝ demulceãt. Me
g̃.c.15.§.37 liores autem sunt sermones veriores q̃ disertiores. De talibus doctoribus desertis Mar.7
&ſ.eo.§.9. inquit saluator: Inuanum me colunt, docẽtes doctrinas & præcepta hominum: g̃.ca.14.§.7
relinquentes em̃ mandata dei, tenetis traditiones hominum. &ſ.c.39.§.1
IX § Dictos insuper & similes errores sophisticos, poeticasq; nugas circa
finem quinti status futuros, apostolus per spiritum sanctum videtur præsensisse, Coloss.2
g̃.eo.§.8.& scribens: Hoc autem dico, vt nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Et in
ſ.c.52.§.6 fra: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam secundũ 1.Coꝝ.2
g̃.eo.§.5 traditionem hominum. Nemo vos seducat ambulans frustra inflatus sensu car-
g̃.ca.12.§.7 nis suæ: Nam animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus dei, quis em̃. s. car
& g̃.c.15.§ nalis, cognouit sensum domini. Modernis autem temporibus in academijs pu-
14.&ſ.c.33. blicis scientia dumtaxat mundana inualuit, scientia dei non est in terra. Sacrarum
§.8.&ſ.ca. literarum doctrina vbiq; prorsus perijt, doctores scientia inflati docent suum ſ.ca.27.§.2
52.§.4 chere, circumferuntur omni vento doctrinæ. Sicut gentes ambulant in vanitate Persius.
g̃.eo.§.8.& sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, propter cæcitatem cordis Ephe.4.
ſ.eo.§.10 ipsorum. Cæci speculatores educunt discipulos cæcos, in viam quam nesciunt, Esaiæ.42
g̃.c.15.§.45 ponunt tenebras in lucem, & praua in recta, & nox nocti indicat scientiam. Et Psal.18
g̃.eo.§.2.5. sic vbiq; suos seducunt auditores. Si em̃ cæcus cæco ducatum præstat, ambo in Mat.15
&ſ.c.23.§.1 foueam cadunt. Maledictus autem qui errare facit cæcum. Deut.27
X § Quippe gymnasia publica olim instituta sunt ad docendũ moralem
& speculatiuã theologiã, nunc aũt in eis more gentiliũ olet mũdialis philosophia
g̃.eo.§.8 dialecticaq; tendicula seu phãtasmata. Olim in Italia, hodie etiã in Alemania (vt
dixi) soli incũbitur arti poeticæ, vbi plurimum est superuacuæ vanitatis, & noxiæ
curiositatis, vbi festinatio nugacitatis obscurat bona. Pauci ingeniosi pollẽt ve- Sap.4
g̃.eo.§.9.& ra prudẽtia, quæ ad æternã ducit beatitudinẽ. At vbiq; inuestigatur scientia, quæ
g̃.eo.§.4.& inflat, & ars quæritur gloriosa, atq; vana potius q̃ sapientia virtuosa, & doctrina
ſ.ca.22.§.6. sana, contra canonum dispositionẽ, & diuinã prohibitionem, dicente propheta: Dis.37.p to;
g̃.c.14.§.7 Iuxta vias gentium nolite discere, quia leges populorum vanæ sunt. Hiere.10
&ſ.c.51.§.3. XI § Id cognoscens diabolus, velut insidiosissimus hostis, literas sacras
g̃.c.17.§.6. nobis illudit atque perdit, scripturam sacram peruertit, vel ad minus corrum
&ſ.c.42.§.1 pit. Inflantem scientiã, & vanam mathesim in ecclesia ampliare nititur, dum poe-
g̃.eo.§.8.& ticas nugas, paganicaq; dogmata publice in scholis legi, ac in ecclesiis prædica-
ſ.c.52.§.8 ri facit. Nam hodie doctrina scholastica docet linguam suã loqui mendacium, Hiere.9

Amos.5. quod execratur dñs in Propheta dicẽs: Aufer à me tumultũ carminũ tuoꝝ,& cã-
tica lyræ tuæ nõ audiã. Sed moderni ſcholaſtici doctrinã Ariſtotelis, aliorũq; gẽ- ſ.ca.22.§.5.
tilium, incõuenientius ꝑ religioſos manifeſte tradendam in culmine cathedraꝝ
proponũt. Pagani aũt normã euãgelicã deſtruere quęrũt, ideo diabolus inſtigat
& inuoluit doctrinã Chriſtianoꝝ paganicis autoritatibus fulciri, ac principijs fi
dei dogmata gẽtiliũ cõmiſceri, vt tãdem veritas euãgelica ꝑ ſophiſticos dolos è
medio ſufflētur. Quamuis ſophiſtæ iactãt ſe euãgeliũ defendere, tñ eoꝝ dogma- g̃.eo.§.4 &
Luc.23. ta tendũt ad eius deſtructionẽ. Sicut eñ olim põtifices, ſcribæ & phariſæi iacta- ſ.eo.§.13.&
Matt.5. uerũt ſe legẽ defendere, q crucifigi curarũt ipm legis impletorẽ, ſic hodie mundo ſ.c.42.§.3.
Titum.1. ſapiẽtes aſſerũt ſe ſuis argumentationibus fidei veritatẽ defendere medullã vero ſ.eo.§.14
euãgelij,& ꝑfectionẽ legis Chriſtianæ puerſis doctrinis, & ſophiſticis ſylogiſ- g̃.c.17.§.20.
mis cruci affigũt: Sic fatẽtur ſe noſſe deũ, factis aũt negãt. &ſ.c.42.§5

XII § Et tamen quæ iam emẽdationis gratia adduxi nõ ita crude quis in- ſ.c.26.§.4.
telligat, quaſi omnem theologicam, vel ſophiſticã diſputationem elimare coner
Abſit enim vt carpam diuorum doctorum Auguſtini contra idololatriam de ci
uitate dei, item Thomæ, Bonauenturæ, Scoti, aliorumq; quorumlibet diſputa-
tiones, quibus fidei principia per philoſophicas ſubtilitates eouſq; ſunt fulcita,
quo minus hæretici, ſchiſmatici, cæteriq; infideles quippiã, quod cõtradictionẽ
aut impoſſibilitatem innuat, integritati fidei catholicę obijcere queant. Sed ſup-
uacaneis argumentationibus incumbi,& Chriſtifideles in ſalutis neceſſarijs ne-
gligi, omni reptehenſione dignum noſcitur. Quemadmodum his tẽporibus fa- ſ.c.39.§.1
ſtuoſi contionatores in cœtu ſimplicium altas quæſtiones mouẽt, diuidũt, diffi- g̃.eo.§.5.&
niunt, pro & contra argumentãtur, vt difficile ſit auditores à ſynceritate fidei in g̃.c.12.§.7.
ambiguitates nõ induci. Quidam fidei, aut informationi fideliũ conferũt certa- &ſ.eo.§.13.
mina Thomiſtaꝝ,& Scotiſtaꝝ, modernorum & antiquoꝝ, innumeris quæſtio-
nibus inter ſe feruide digladiantium. E quibus vna acerrima eſt diſputatio de im
maculata conceptione virginis Mariæ, quæ diuino teſtimonio,& angelica ſalu-
Lucæ.1. tatione eſſe plena comprobatur om̃i gratia: qua ipſa beata virgo nullo temporis
puncto carere debuit,& per cõſequens in ſuæ animæ inſuſione præſeruata fuit
à labe originali, alioquin tempore non eſſet plena gratiæ, neq; maior Iohãne Ba-
Matt.11. ptiſta, qui ab originali labe, in vtero matris ſurrexit.

XIII § Alia inſup infinita & ſuperſtitioſa dubia in ſcholis & cathedris mo
uentur, An eadẽ materia ſit omniũ corruptibiliũ ſeu incorruptibiliũ, An formalis
non realis, habeatur diſtinctio in diuinis, aut in aliquibus creatis, An charitas, cæ
teriq; habitus in ſui intenſione habeant latitudinis partes, An charitas realiter di-
ſtinguatur à gratia, An in beatis lumen gloriæ ſit ponẽdum, An partes imaginis
diſtinguãtur realiter in anima,& ab ipſa ſint diuerſæ,& ſic de alijs innumerabili- Tho.1.pt.q.
bus ſupfluitatibus, vbi nodus quærit in ſcirpo. In qbus vere totus ſtudioꝝ decur 93.ꝑto.& 1.
ſus inutiliter & vane cõſumitur. Quo fit, vt pauci textui Bibliæ, ceu doctrinæ cer diſt.3.ꝑto.
tæ & fundamento ſtabili & veritati inconcuſſæ incumbant, ſed plures in ſabu- g̃.c.14.§.7.
lo dogmata conſtruunt mox ruinoſa, nec nõ fructu neglecto folia carpũt & cor- g̃.eo.§.11
tice diſputationis contentioſæ detẽti, medullam diuinæ ſapientiæ in ſacra & au- g̃.c.16.§.3.
tentica ſcriptura, vltro ſe offerẽtem ptranſeunt. Nõ attendunt iſtã legalem Au- &ſ.c.33.§.4
Aug.ad Hie gustini ſentẽtiam dicentis: Ego ſolis eis libris, qui canonici appellantur, hũc ho- g̃.eo.§.12&
rony. norem deſerre didici, vt nullum ſcriptorem eoꝝ erraſſe firmiſſime credam, cæ ſ.eo.§.14.&
Tho.1.pt.q. teros autem, quantalibet doctrina ſanctitateq; polleant, nõ ideo verũ eſſe credo, ſ.c.32.§.12
1.ar.8.ad ter quia illi ſic ſenſerũt,&c.
tium.

XIIII § De illis deniq; vanis dogmatibus apoſtolus inquit: Erit eñ tem- g̃.eo.§.13&
pus cum ſanam doctrinam non ſuſtinebũt. Item in nouiſſimis diebus, vtpote in ſ.c.45.§.9
2.Timo.4.3 quinto & ſexto eccleſiæ ſtatu, inſtabunt tempora periculoſa,& erũt homines ſe- g̃.eo.§.1.&
ipſos amantes, habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegã- ſ.c.23.§.1
tes. Quia vero tempore Pauli erant pſeudoapoſtoli, ideo ſubdit. Ex hos.i. eoꝝ g̃.eo.§.11
ſimiles de uita, ex his enim ſunt qui penetrant domos & captiuas ducunt mulie- g̃.c.15.§.46
res oneratas peccatis, qui ſeducuntur varijs deſiderijs, ſemper diſcentes, & nunq̃
ad ſcientiam veritatis peruenientes. Qui cum incumbunt ſtudio vano, per ſpiri
tum ſan

rum sanctū nō illuminatur ad veritatem. Ergo sequitur eorum impugnatio veritatis, dum Apostolus subdit: Quemadmodum Iamnes & Mambres qui fuerunt magi Pharaonis, restiterunt Moysi, ita & isti scilicet mundani sapiētes resistūt veritati, homines corrupti mēte, reprobi circa fidē, sed vltra nō proficient, insipiētia em̄ eoꝝ manifesta erit om̄ibus scilicet veritatem inuestigātibus. Prædictam corrumpēdæ scripturæ libidinē, à doctoribus scholasticis vsitatā iā ferme trecētis vel pluribus annis, quibus hactenus quintus status durauit, patitur ecclesia, suo damno incōparabili. (2. Timo. 3 Exodi. 7. 8.)

(ḡ. eo. §. 8. & ḡ. c. 15. §. 47 ḡ. c. 14. §. 14 & ſ. ca. 19. §. 14.)

XV § Rursus illi peruersi doctores sunt mixti, ac etiam magni Antichristi præcursores. Idem nāq; apostolus inquit: Antichristi aduētus erit secūdum operationem Satanæ in signis mendacibus & in om̄i seductione iniquitatis his qui pereunt, eo quod charitatem veritatis non receperūt, vt salui fierent: ideo mittet illis deus operationem erroris, vt credāt mendacio, vt iudicētur om̄es qui nō crediderunt veritati, sed consenserūt iniquitati. De eisdem inquā Christus apud Birgittam ait: Nunc acquirūt sapientiam mūdi, sapiētiam autem meam fatuitatem esse dicūt, mādata mea sunt eis onerosa, & exemplū difficile ad imitandum: talis est nūc maledictus eoꝝ clamor in auribus meis. Beata quoq; Maria ad Christum dominum nostrum loquitur talia: Homo si vellet, facile intelligeret ex temporali iustitia, quæ punit excessus hominum, qualiter immortalis iustitia puniat animas immortales. Sed quia oculos flectit ad mūdum, & affectū flectit ad delectationes carnales: ideo sicut bubo sequit noctē & fugit diē, ita homo sequit bona fugitiua, oditq; permāsura. (2. Thess. 2; Bir. ext. 83; 6. Birgit. 45)

(ḡ. c. 17. §. 14 & ſ. c. 52. §. 2; ḡ. c. 15. §. 14. ḡ. eo. §. 1. & ſ. c. 34. §. 7.)

XVI § Hinc saluator ita dicit: Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundū, & dilexerūt homines magis tenebras quàm lucē, erant em̄ mala eorum opera: omnis autem qui male agit, odit lucem, & nō venit ad lucem vt nō arguātur opera eius. Et infra: Qui autem ambulauerit in die, non offendit, quia lucem huius mūdi videt: si autem ambulauerit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Sed hodie homo, cui datum est sursum respicere, quasi brutum ad inferiora inclinatur, & quasi aranearum texit telam. Idcirco sicut gramen ad modicum tempus floret, sed quasi fœnum cito cadet. Nam licet altissimus os homini sublime dederit, cœlūq; videre: tamen cū homo in honore esset, nō intellexit, ideo cōparatꝰ iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Ergo ecclesia in suis membris periclitatur, ruinamq; minatur. (Iohan. 3.; Iohan. 11; 6. Bir. 45; Ouidius; Psal. 78.)

(ḡ. c. 14. §. 15. & ſ. ca. 26. in prin.; ſ. ca. 23. §. 15. in fi. & ſ. ca. 26. §. 11)

¶De indispositione Romanæ curiæ. Cap. XIX.

Militanti itaq; ecclesiæ imminet plaga diuinæ iræ cum ob clericorum, tum etiā ob laicoꝝ cæcitatem & malitiā. De qua nōnullas ex diuersis autoribꝰ reprehēsiones excerpsi, quas syncera fide bonoq; zelo subinfero: quoniam non est tacendum super iniquitate Babylonis: Neminem tamē speciali nota carpere intēdo. Incipio itaq; à Romana ecclesia, quæ est caput ac mater & magistra omniū aliaꝝ ecclesiaꝝ. (Hiere. 50; Dist. 11. c. vl.; Bodoricus; Zōno spec. quā vi. li. 2. c; 1. di. 12. c. 1. 3)

(ſ. c. 43. §. 6; ſ. c. 39. §. 7)

I § Sicut em̄ Petrus fuit principalis apostolorum, ita ecclesia, ipsiꝰ nomine consecrata, prima est & caput cæteraꝝ, maxime occidentaliū: voce quippe saluatoris dicentis: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, ipse à domino nuncupatus Petrus, comprobatur esse primus lapis supra petram ecclesiæ positus, fratres etiam suos imbecilles confirmaturus: Qui & primum ty pice populo Christiano, claudo ex matris suæ vtero, pedes curat, vt iam consolidatus possit supra petrā, id est, Christum stare, securusq; in nauicula Petri, id est, in ecclesia incedere. Hinc Petri successor primatū obtinuit ex plurium cōciliorꝝ decretis. Et sicut Romanus imperator est caput mūdi seculare, sic Romanus pōtifex censetur caput omnium ecclesiarum. Dignitate igitur & autoritate est prima apostoli Petri sedes Romana ecclesia, non habens maculam, neque rugam, neq; aliquid eiusmodi. Extra quam solus non habetur: quoniam præ cæteris obtinere debet zelum Christianæ religionis: siquidem à recta fide, & à tramite apostolicæ traditionis, per dei gratiā, nūquā m errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauanda succubuit, Gerson Parisiensis narrat, quando status papalis à Christo (q. 6. dudum; Matt. 16; Dist. 21. Quis; Matth. 3. & Iohan. 1.; Lucę. 22; Acto. 3; Dist. 96. Cōstantinus.; 24. q. 1. qa & c. qcūq;. & c officij. & c. à recta fide cū capitul. seq.)

(ſ. c. 29. §. 15. in fi.; ḡ. ca. 19. §. 1. & ſ. eod. §. 3; ſ. c. 20. §. 1; ḡ. ca. 8. §. 2. & ſ. eo. §. 11. in fi.; ſ. c. 45. §. 7.)

à Christo immediate institutus est, tanq̃ primatum monachorum habens in ecclesiastica Hierarchia. Christus enim suum successorem instituisse censet, Petrū super alios Apostolos, vt in eo esset ecclesiasticę potestatis plenitudo. Nā absq; medio sub cœlesti hierarchia ordinatus est status Papæ vicarij Christi, qui vt filius hoīs paulominus ab angelis diminutus est. Reliqua deinceps ecclesiæ mēbra ordinata sunt, vnumquodq; in ordine & decore, pro vtilitate honestateq; totius Christianę reipublicæ: siquidem deus oīa in mensura, numero & pondere disposuit.

II § Enimuero quicquid ecclesia Romana statuit vel ordinat, ab omnibus est obseruandum. Et qui Apostolicis voluerit contraire decretis, exors fiet à sancto ministerio. Sed & si summus pontifex superiorem, vel etiam æqualem in his terris non recognoscens, lege positiua est solutus: legi autem diuinæ & naturali est obnoxius. Imò ipsum secundum legem suam, & suorum prædecessorum viuere, honorificum est: quoniā sua potestate vti debet in ædificationem, non in destructionem ecclesiæ. Siquidem nihil tam proprium imperij est, quàm legibus viuere. Vnde Imperator ait: licet legibus soluti sumus, attamen legibus viuimus. Et alibi: Digna vox est, maiestatem regnantis legibus alligatū se principem profiteri, adeo de authoritate iuris, principis pendet authoritas. Decreta itaq; sanctorum Canonum, & conciliorum neminem magis q̃ Apostolicum seruare oportet. Sicut enim Christus, qui legem dedit, eam non dissoluit, sed impleuit, sic pontificeș decet suos custodire Canones.

III § Porto si Christus super alios Apostolos Petrum, & forte eiusdem Petri successores supet alios sacerdotes præposuerit, quemadmodum proditur in dialogo Catha. Seneñ. tamen hoc fecit ob Petri præcipuam fidem, humilitatem, & charitatem. Ideo successoribus pontificibus, nisi essent eiusmodi, talem pręeminentiam non præsumitur attribuisse, neq; super eos ædificasse suam ecclesiā vniuersalem, quæ simpliciter pendet à Christo, qui est angularis lapis & fundamentum ipsius ecclesiæ. Quid quod Papa incedit deauratus, gemmatus, vario ornatu decoratus, milite stipatus, equo albo vectus, aut à ministris in altum portatus. Hæc sunt magis dæmonum quàm ouium pascua, vbi non est pastus ouium, sed fastus hominum, ibi non Petro, sed Constantino succeditur. Nam illius quiuis est vicarius, cuius vicem gerit, & quem in moribus sequitur. Hieronymus nempè ait: Non est facile stare in loco Petri & Pauli, ac tenere cathedram regnantium cum Christo, quia hinc dicitur: Non sanctorum filij sunt, qui tenent loca sanctorum, sed qui exercent opera eorum. Qui bene sederit super cathedram, honorem facit cathedræ. Qui male sederit, iniuriam facit cathedræ. Non enim locus pontificij, sed vita & mores sanctum faciunt pontificem.

IIII § Verum quidem ecclesia à spiritu sancto regitur, sed eius rectores tanquàm homines fragiles, quandoq; à spiritu maligno exagitant. Ita Papa liberius Arrianæ hæresi consensit. Ita fœmina Agnes, quæ vltra biennium papatū occupauit, imprȩgnatur, ac palàm peperit prolem. Vnde non oīs papa est factus, sed aliquando ceu reprobatus punitur. Exemplo est Anastasius secundus natione Romanus. Pluries quoq; in Canonibus reperiunt pontificum facta esse correcta, tanquā iniqua. Alioquin Iulij tertij acerbitates essent sanctæ. At si Papa suæ, & fraternæ salutis oblitus, tyrannus esse deprehenditur, aut inutilis, & remissus in suis operibus, à bono insuper taciturnus, officit sibi & oībus: quoniam salus omniū ex ip̄o dependet, similiter & eius peruersitas in damnationem plurium cedit. Ideo peruersus Papa sine spe veniæ condemnandus est, vt diabolus. At si omnium pontificum sancita essent inuiolabilia veluti euangelia, certe sedes Apostolica huiusmodi pontificum sancita (prout sæpe contingit) non eneruaret, neque commutaret, neq; vnus papa alterius sui legittimi antecessoris decreta vel indulta reuocaret neq; infirmaret. Alioquin Christus (cuius personam vterq; papa successiue gerere gestit) esset diuisus. Ad hoc optime sacra scriptura affirmat Paulū primo papæ Petro reprehensibili in faciem restitisse.

V § Nimirum ecclesiastica modo sublimitas multiphariam est lacerata, hoc in Apocalypsi ostenditur in apertione sexti sigilli, id est, moderni nostri tp̄is.

Quādo

Gerson de statib⁹ ecclesiasticis
Contra Lutherum & suos
Psalm̃.8
1.Cor.15
Sapiæ.11
Tho.1.par.q.45.ar.6
Tho.1:2.q.96.art.5.
C.de legi l. digna
25.q.1.ĩ sum. &.c.1. &.c. ideo
Matth.5
Cath.Senē.ca.115.
Ephe.2.ĩ fi.
Bernhar. ad Eugeni.li.4
Psal.10.17 & Matth.21
Dist.40.nō est & c.muli
Di.40 in sū.
1.Reg.16
Anth.2.pt.hi.ti.9.c.4.§.5
Dis.19. Anastasius
Distī.40.si papa
Glo.ĩ c.p̄su.2.q.5.
.35.q.9.fiñ. cum c.se.
1.Cor.1
Gala.2
Apo.6

g̃.c.15.§.22.
g̃.c.17.§.8.
&.J.ca.20.in prin.
J.c.31.§.1
Dist.19.enimuero, & cap. nulli
J.c.21.§.12
C.de testa l..3.institu.q.mo.testa.infir.§.fi.
J.c.25.§.2
g̃.eo.§.1
g̃.c.18.§.7.
&.J.c.49§.15.
g̃.c.15.§.37.
& J.c.20.§.4
Rodoricus Zamor.li.2 spe.hu.vi.c.12.
J.c.58.§.9
g̃.c.17.§.19
Exm̃.13.art.si syluester.29.de q̃ Antho.2.part.hi.ti.16.ca.1 §.18.
g̃.c.17.§.25 in fine
g̃.c.15.§.34.
J.c.39.§.6 &
J.c.24.§.9
g̃.c.15.§.35.
g̃.c.15.§.33.in fine
g̃.c.18.§.8.
&.J.eo.§.12
g̃.ca.18.§.6

&ſ.c.21.§.9 Quando ſol, qui eſt ſpiritualis potentatus, factus eſt niger quia non ſerenum cœ
ḡ.c.15.§.45 lum, ſed tetrum infernum aperit, propterea peruerſus pontifex nuncupatur an- ſ.c.66.§.8.
&ſ.c.32.§12 gelus abyſſi. Et luna, id eſt, poteſtas ſecularis, eſt ſicut ſanguis, cõtra eccleſiam ty ḡ.ca.8.§.3.
ſ.c.42.§.6. rannizãdo. Et ſtellæ, id eſt, prælati, qui in eccleſia lucere deberent, de cœlo, hoc & ḡ.c.18.§.
ḡ.c.14.§.14 eſt, de cœleſti cõuerſatione ceciderũt ſup terram, ſequendo terrenã cupiditatem 8.& ſ.c.21.
& ḡ.c.18.§. Exin totius eccleſiæ cauſatur occaſus. §.14
3.& ſ.eo.§. VI § Inprimis ſedes beſtiæ, id eſt, eccleſiæ peruerſæ, eſt in curia Romana, ḡ.ca.16.§.1.
12. cuius regnum eſt tenebroſum. Nam de Hieroſolyma, in typo Romanæ eccleſiæ & ſ.c.20.§.
ḡ.c.14.§.14 legit. Quia rex Iuda, id eſt, princeps eccleſiæ, fecit abominatiões peſſimas: pro- 7.& ſ.c.46.
ſ.c.25.§.10. pterea dicit dominus: Ecce ego inducam mala ſuper Hieruſalem, & delebo eam, §.12.
ḡ.c.14.§.8. ſicut deleri ſolent tabulæ. Ob hanc rem noluit deus propitiari. Item cum ſancta 4.Re.21.24
&ſ.eo.§.7. ciuitas habitaretur in omni pace, & leges cuſtodirentur, propter pontificis diſ- 2.Mach.3
& 9.& ſ.ca. poſitionem, & pietatem, ac propter animos odio habentes mala, fiebat vt ipſi re ḡ.c.17.§.18
28.§.8 ges & principes locum ſummo honore dignum ducerent, & templum maximis & ſ.c.24.§.
ḡ.c.12.i pr. muneribus illuſtrarent. Poſtquam autem ſacerdotes non circa altaris officia de- 5.
ſ.ca.27.§.1. diti fuerunt, ſed contempto templo, & ſacrificijs neglectis, feſtinarũt participes 2.Mach.4.
in prin. fieri paleſtræ, & patrios quidem honores nihil habentes, Græcas glorias opti-
ſ.c.23.§.1 mas arbitrabantur, quorum gratia periculoſa eos contentio habebat, & eorum
ḡ.ca.13.§.8 inſtituta emulabãtur, ac per omia his cõſimiles eſſe cupiebãt quos hoſtes & per-
&ſ.c.45.§. emptores habuerunt. In leges vero diuinas impie agere, impune nõ cedit, ideo
10. propter peccata habitantium per Antiochum ciuitatis Hieruſalem exitium ſa-
ḡ.c.4.§.6. ctum eſt, quia peſſima & vniuerſis grauis erat malorũ incurſio. Nam templũ lu-
ḡ.c.15.§.26 xuria & comeſſationibus erat plenum & ſcortantium cũ meretricibus, ſacratisq; 2.Mach.6
&ſ.c.24.§. ædibus mulieres ſe vltro ingerebant, introferentes ea quæ nõ licebãt. Altare etiã
7. plenum erat illicitis quæ legibus prohibebãtur, neq; etiã ſabbata cuſtodiebãtur,
ſ.eo.§.7. neq; dies ſolennes patrij ſeruabãtur.
ſ.c.28.§.10. VII § Ad idem Eſaias: Quomodo facta ẽ meretrix ciuitas fidelis plena iu- Eſaiæ.1.
ḡ.eo.§.6 & dicij, iuſtitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ, argentum tuum conuerſum
ſ.eo.§.8.& eſt in ſcoriam. Item dominus in Hieremia: Clama contra Aquilonem, id eſt, cõ- Hiere.3
ſ.c.34.§.4. tra eccleſiam Latinam, dicens: Reuertere auerſatrix Iſrael, & nõ auertam faciem
ḡ.c.12.in fi. meam à vobis. Et infra: Hieruſalem eſt ciuitas viſitationis, omnis calũnia in me- Hiere.6.
ḡ.ca.16.§.6 dio eius, & frigidam fecit malitiam ſuam, iniquitas & vaſtitas audietur in ea co- ḡ.c.10.§.1.
&ſ.ca.28.§ ram me ſemper, infirmitas & plaga, igitur erudire ne forte ponam te deſerrã ter- & ſ.c.27.in
12. ram inhabitabilem. Et infra: Dabo Hieruſalẽ in aceruos harenę & cubilia draco- prin.
ſ.eo.§.9 num, & putreſcere faciã multã ſuperbiam eius, dicit dñs. Et alibi: Facta eſt Hie- Hiere.9.
ḡ.eo.§.6 & ruſalem quaſi polluta menſtruis, ideo quaſi aceruus lapidũ erit. Treno.1
ſ.c.49.§.15. VIII § Heu ſicut olim in Romano imperio, ſic hodie in Romana curia eſt Miche.3
in prin. vorago diuitiarũ turpiſſima, creuit auaritia, perijt lex à ſacerdote ac viſio de pro- Ezech.7
ſ.c.25.§.11. pheta, & conſilium à ſenioribus; Claues eccleſiæ ſunt in abuſu & ſeruitute ſimo- ḡ.c.15.§.36
Di.39.diaco niæ & ambitionis. Vitia enim ferme Curialiũ celari, negariq; vix poſſunt Roma & ſ.ca.23.§
ni.§.nũc ãt. quaſi gurges flagitiorum. Rurſus ſicut prophetæ olim ſunt loquuti de Hieruſalẽ, 13.
&ſ.eo.§.13 ſicut Chriſtus apud Birgittam loquitur de Roma inquiẽs: Olim habitauit in Ro- Eſaiæ.1.
ſ.c.23.§.10. ma iuſtitia & principes eius principes pacis, nunc autem verſa eſt in ſcoriam, & 3.Birgit.21.
ḡ.eo.§.7 & principes eius homicidæ. O ſi cognoſceres dies tuos ò Roma, fleres vtiq; & non Ezech.22
ſ.c.21.§.15. gauderes. Portæ tuæ ſunt ſine cuſtodia & deſolatæ, quia defenſores & cuſtodes
ḡ.c.15.§.34 earum inclinati ſunt ad cupiditatem: muri tui dirupti ſunt ac depreſſi, quia iam
&ſ.c.24.§. non curant animarum damna, ſed clerus & populus, qui ſunt muri tui, diſpergen
4. tur ad faciendam vtilitatem carnis: vaſa tua venduntur, quia ſacramẽta dei pro-
ḡ.c.10.§.1. pter pecuniam & fauorem mundanum diſpenſantur. Altaria tua deſolata ſunt,
&ſ.eo.§.20 viuum ſacrificium & incenſum matutinum comburitur in atrio, quia qui cele-
ſ.c.23.§.9 brant cum vaſis, manus habent à charitate dei vacuas, & oculos ad offertorium.
Et licet deum verum habeant inter manus, cor tamen vacuum eſt à deo, quia mũ
danis vanitatibus eſt repletum. Ideo non egreditur de ſancto ſanctorum ſanctus
odor ſuauiſſimus, id eſt, deſiderium diuinæ fruitionis, vel charitas ad deum &
proximum, quia tota diuina charitas verſa eſt ad incontinentiam & mundi va-
nitatem.

nitatem. Offertorium expendit in tabernis, offerentes plus vacant mundo q̃ deo. g̃.eo.§.6.&
4.Bir.5 IX § Item Petrus Apostolus ad Birgittã: Roma erat ciuitas pugilum, cu ſ.c.22 §.2 &
ius plateæ stratæ auro & argento, nunc aũt lapides eius saphyri versi sunt in lutum ſ.c.25.in pri
habitatores eius paucissimi, quorũ oculus dexter erutus est, dextra manus abscisa, ci.&.§ 1
buffonesq́ & viperę habitãt cum eis: pro quorũ veneno animalia mitia non audẽt g̃.c.10.§.1.
4.Bir.10 apparere, nec pisces mei eleuare caput. Itẽ Christus apud Birgittam: O Roma, &ſ.c.63.§.6
De nostra erga deum ingratitudine tu mihi pro multis beneficijs malã retributionem rependis: verba & opa mea pro ſ.c.20.§.13.
nihilo reputãdo, mihiq́ ac matri meæ & sanctis meis in ioco & serio, in lætitia & &ſ.c.27 §.11
ira maledicendo, & contumelias pro gratiarũ actione offerendo. Et infra: Nunc g̃.eo.§.7.et
igit̃ per vnã viam eis incognitã veniã cum potentia deitatis meæ, vindictã meæ ſ.c.59.§.7
Bir.ext.51 humanitatis contemptoribus inferendo. Hæc reuelatio videt̃ minari Romanæ vr ſ.c.22.§.11
bis exitiũ. Item apud eãdem: Qualis est dispositio Romanæ curiæ, quæ sedes mea ſ.c.43.§.5
deberet esse? sed puersa est, in ea sũpbia pro humilitate, propria voluntas pro obe
dientia, auaritia pro iustitia, ira & inuidia pro charitate & misericordia, vocari rab ſ.c.31.§.4
bi & doctus, pro diuina sapientia: ideo merito corruet. ſ.c.46.§.8
3.Bir.10 X § Audi quid vlterius apud Birgittam de Romana ecclesia dicit̃: In de-
xtera parte sanctæ ecclesiæ fundamentum tam vehementer dilapsum est, quod
summa testudo plures rupturas habet, dans ex se casus periculosos, ita quod mul-
ti de subeuntibus perdunt vitam: pleræq́ columnæ, id est, Cardinales, quæ in al- ſ.eo.§.17
tum tendere deberent, vsque ad terram se inclinant. Item Christus de Romano
4.Bir.49 pontifice loquitur, dicens: In papa insignia humilitatis, ita sunt repleta superflui- ſ.c.20.§.12.
tatibus, diuitijs, & facultatibus, vt ad nihil aliud custodiantur, quàm ad sũpbiam, De lib. offi.
quia nihil apparet humile, sed tota Christi humilitas in eius vicario conuersa est condit. tiõe.15
ad pompam, ac inclinatur ad mundialia. in prin.
4.Bir.142 XI § Rursus ad Papam Christus ait Cur tantũ odis me? quare tãta est au ſ.eo.§.12.in
dacia & prę sumptio tua contra me? Nam curia tua mũdana deprædat̃ cœlestem fine
curiã meã: tu vero superbe spolias me ouibus meis: bonaq́ ecclesiastica, q̃ propria ſ.c.20.§.14
mea sunt, & bona subditorũ ecclesiæ meæ indebite extorques, & surripis, & das il-
la amicis tuis temporalibus. Tu etiã bona rapis, & recipis iniuste à pauperibus me ſ.c.20.§.5
is, & illa das & distribuis indecenter diuitibus tuis. Propter quod nimia est audacia ſ.c.43.§.5
& præsumptio tua, eo q̃ tu tam temere intras curiã meã, & nõ parcis eis quæ mea g̃.c.15.§.7.
propria bona sunt. Et cur facis quod in curia tua residet sũpbia maxima, cupiditas
insatiabilis & luxuria mihi execrabilis ac etiã vorago pessima horribilis simoniæ. ſ.eo.§.12.in
Insup etiã rapis & deprædaris à me innumerabiles animas, nã quasi omnes, qui ve fine.
niunt ad curiam tuam, mittis in gehennam ignis, ex eo quod non diligenter atten ſ.ca.21.in fi.
dis ea quæ pertinent ad curiam meam: quia tu es prælatus, & pastor ouium mea-
rum: ideo culpa tua est, quod non discrete consideras ea, quæ ad spiritualem salu-
tem earum sunt facienda, & corrigenda. Veni ergo tu non cum superbia solita, &
Hiere.1 mundana pompa, sed cum humilitate & ardenti charitate. Et postquàm sic vene- g̃.c.15 §.34.
ris, extirpa, euelle, & dissipa omnia vitia de curia tua, remoue etiã à te consilia car- &ſ.c.20.§.5
nalium & mundanorum amicorum tuorum, & sequere humiliter consilia amico- ſ.ca.32.§.8.
Acto.20 rum meorum, incipe renouare ecclesiam meam, quam ego acquisiui proprio san- in fin.
Hiere.1 guine, & renouetur ac spiritualiter reducatur ad pristinum statum suum sanctum g̃.c.15.§.35.
Ecce veluti deus olim per Hieremiã, ita hic Christus per modernã prophetissam g̃.c.16.i pri.
Birgittam pręcipit summo pontifici, quem constituit hodie sup gentem Christia &.g̃.c.8.§.
nam, & super regna ecclesiæ reformandæ. 5.&.ſ.eo.§.
4.Bir.142 XII § Quæ quidem necessaria reformatio minimè attenditur, quia (vt in 15.&.§.20
Birgitta habetur) iam nunc magis veneratur lupanar, quàm sancta Dei ecclesia. g̃.eo.§.1
Vnde illud prohdolor diuinum responsum timetur impletum iri, vbi ad princi- g̃.eo.§.5.&
pem domus Israel, in typo summi pontificis, dominus deus dicit: Sup faciem ter- ſ.eo.§.14
Ezech.25 ræ cades. q.d. terrenis rebus incumbes, ideo bestijs terræ, & volatilibus cœli, dedi
te ad deuorandum, & scient omnes habitatores Aegypti, quia ego dominus pro
eo quòd fuisti baculus arundineus domui Israel, quando apprehenderunt te ma-
nu & confractus es, & lacerasti omnem humerum eorum, & innitentibus eis super g̃.c.13.§.5
6.Bir.96 te, comminutus es, & dissoluisti omnes renes eorum. Sequitur ex Birgitta: Pa- g̃.eo.§.5

pa qui

pa qui clamare deberet. Venite & inuenietis requiem animarum vestrarum, clamat: Venite & videte me in pompa & ambitione plusq̃ Salomonem: Venite ad curiam meã & exhaurite bursas vestras, & inuenietis perditionẽ animarum vestrarum, Sic em̃ clamat exemplo & facto.

Mat. 11. in fi.

ß. eo. §. 10
ß. c. 15. §. 24
& ß. eo. §. 11
& ſ. c. 20. §. 14.

XIII § Ecce Roma nunc est vorago & mammon inferni, vbi diabolus totius auaritiæ capitaneus residet, vendens patrimoniũ Christi, quod sua passione promeruit, qui nobis p̃cipit, vt gratis demus quod gratis acceperimus. Id modo versum est in prouerbium: Curia Romana non petit ouem sine lana. Dantes exaudit, non dantibus ostia claudit. Cõtra dispensationum exorbitãtiam Sigismundus Cæsar in Constantiensi concilio obiecit dicẽs: Legimus Christũ Petro potestatem dũtaxat relaxandi peccata, nõ admittẽdi dedisse. Quot & quãtæ exorbitãtiæ cum cõcessione & publicatione apostolicarum indulgẽtiarum cõmittentur, explicare potest nemo, de quibus supra dixi.

extrac. sup metho.
ß. eo. §. 8. & ſ. eo. §. 17
Matt. 10
Matt. 16
ß. c. 15. §. 30
& ſ. ca. 23. §. 10.
ß. ca. 14. §. 9
ß. c. 15. p. 10

XIIII § Quamobrem vehementer præsumẽdum est, ac prouide est timẽdum, propinquã nũc esse ruinam ecclesiæ Latinæ circa dignitatem ecclesiasticã, quoniam debile fundamẽtum ruinam causat. Vnde columna dei viuẽtis iam pene videtur nutare, & sagena summi piscatoris scilicet Petri, procellis intumescẽtibus, cogitur in naufragij profunda submergi. Quod nemo percipit corde, neq̃ ad p̃dictas reuelationes & auisationes fit cuiuspiã emẽdatio, sed singuli põtifices tam summi q̃ inferiores carnalia sequẽtes, exhibẽt se magis mixti Antichristi p̃cursores q̃ veri Christi fideles seruitores.

ß. eod. §. 12.
& ſ. c. 21. §. 3
ſ. ca. 21. in fi.
ſ. ca. 23. §. 15
ß. c. 18. §. 15.
& ſ. c. 42. §. 2.
Dist. 23. c. 1.

XV § Ex præmissis itaq̃ ingens apparet ecclesiæ ęrumna, à qua absq̃ ope diuina erui nequit. Tota certe corrueret vbi dei adminiculo nõ iuuaretur. Quapropter maxime indiget reformatione, quemadmodum Birgitta exclamat: Ad reformandam ecclesiam & ad reducendum statũ pristinum bonum & sanctum, necesse est vt Papa pri⁹ seipsum, deinde Cardinales & Episcopos, cæterũq̃ clerũ emendet. Alioquin veniet ira dei super ipsum Papam omnesq̃ clericos tam maiores q̃ minores, qui exuentur præbendis ac dignitatibus suis cum cõfusione maxima. Reformatio autẽ nõ erit vnius hominis, vtpote Papæ, nec multorum Cardinalium officium, sed totius Christianitatis, imò cunctipotentis dei, qui solus sapit ac valet suam reformare ecclesiam. Quem in spiritu aduenturum expectamus, vt reformet corpus humilitatis nostræ. Nempe huiusmodi reformatio soli reseruatur Christo, qui ecclesiam iam prope dilaceratam resarciet, atq̃ docebit in secundo suo aduentu, qua die filius hominis reuelabitur, hoc est in sexto præsenti ecclesiæ statu, quẽ apostolus significauit p̃ opitulationes & gubernationes, quibus ad ecclesię reformationem deuenitur. Siquidem ecclesia renouabitur in agnitione dei. Hinc nos obsecrat apostolus, vt diuinæ volũtati nos cõformemus dicẽs: Reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis quæ sit voluntas dei, vt sicut portauimus imaginẽ terreni p̃ labẽ peccati, ita portemus imaginem cœlestis p̃ reformationẽ nostri. Porrò deuiatio nostra vna cũ cæteris erroribus transibit, donec Christus proxime vẽturus visitauerit ecclesiã. Cuius reformationem ad fidelium preces nobis deus apud Catharinam promittit. Pariter & apud Tobiam promittitur: Hierusalem ciuitas dei, cõfitere domino & benedic deũ seculorum, vt reædificet in te tabernaculum suũ. Beati igitur qui ad huiuscemodi reformationis cœnam vocati p̃uenerint.

De reformanda ecclesia.
ß. c. 15. §. 47
ſ. ca. 46. §. 8.
ß. eod. §. 11. in fi.
4. Birgit. 49
ſ. c. 32. §. 3
ß. ca. 7. §. 6.
& ſ. c. 21. §. 11
ß. ca. 16. §. 3.
& ſ. c. 24. in prin. & ſ. ca 49. §. 19
Philip. 3.
ſ. ca. 32. §. 9. in fi.
Lucæ. 17
ß. c. 16. i pri.
& ſ. c. 61. §. 11
& ſ. c. 62. §. 4.
ſ. ca. 62. §. 19.
1. Corint. 12
Coloss. 3
Roma. 12.
ß. c. 5. §. 9
ſ. c. 52. §. 16.
1. Corint. 15.
ſ. c. 51. §. 5
Cath. Sen. c 86.
ſ. eod. §. 20.
& ſ. c. 32. §. 8
& ſ. ca. 57. §. 7.
Tobiæ. 13
Apoca. 19

XVI § Reformatio vero nõ fiet, nisi in aliquo generali & libero candidoq̃ concilio, vbi spiritui sancto, non maligno, locus ad spirãdum detur. Heu cũ formidine conijcio, nostrum seculum non esse dignum congregatione legitimi cõcilij, in quo, vitijs reprehensis & virtutibus promotis, ecclesia reformatur, adeo errorum illudimur operationibus. Cõcilia profecto debita, raro & segniter celebrantur, vel Romæ seu alibi corã potẽtibus tractãtur, vbi humilibus & fidelibus nõ libera est expressio, vt in eis lente corrigantur ea quæ diuinũ cultum & Christianam religionẽ, reformationemq̃ cõcernũt. Vnde crimina iam diu incorrecta vsq̃ adeo increuerũt, vt multa modo flagitia reputẽtur esse licita, sub fictione scilicet longe ac inoleta cõsuetudinis.

ſ. ca. 67. §. 2.
ſ. c. 32. §. 3
Di. 17. p to.
ſ. c. 20. §. 11.

XVII

Rodori.Za XVII. § Cæterum de Cardinalibus loquamur, qui ſunt papę collatera- ſ.c.20.i pri.
mo.ſpe.hu. les: veluti Apoſtoli fuerunt collaboratores Chriſti in carne hic degentis: ipſi autē
vi.li.2.c.8 tanquàm cardines terræ, ſunt domini dei, qui poſuit ſuper eos orbem, id eſt, eccle
1.Regū.2 ſiam terreſtrem & militantem. Deus enim fecit cardines orbis terræ, vt oſtiū eius
Prouer.8 verteret in iſtis cardinibus. Circa cardines quidem cœli deus pambulat: ſed com- ḡ.eo.§.10
Iob.22.&26 mota ſunt ſuperliminaria cardinū à voce cœleſtis clamoris, & domus, id eſt, eccle ſ.c.20.§.15
Eſa.6. ſia repleta eſt fumo, ſcʒ fœtido. Siqdem populus Iſrahel, id eſt Chriſtianus ad car- ſ.c.68.§.11
Deute.30 dines cœli iam videt eſſe diſſipatus. Chriſtus nanq; in Birgitta inquit: Cardinales
4.Bir.49 extenti & effuſi ſunt ad omnem ſuperbiā, cupiditatem, & delectamentū carnis, vt ḡ.ca.4.§.1.
Rodori.vbi formidandū ſit iam finē adeſſe, de q̄ deus p Prophetā, ait: Venit finis ſup populū &.ſ.c.38.§.
ſta.c.9 meū Iſrael, non adijciā vltra vt ptranſeā eum. Et ſtridebūt cardines templi in die 5.&.ſ.c.43.
Amos.8 illa. q.d. quia cardines eccleſiæ Romanæ ſunt rubiginoſi. Ideo ſubdit: Vidi dn̄m §.6.&.ſ.ca.
Amos.9 ſtantem ſup altare, & dixit: Percute cardinem & cōmoueant ſuperliminaria, aua- 58.§.5
ḡ.eo.§.13& ritia em̄ in capite omnium & nouiſſimū eoꝶ in gladio interficiam. ſ.c.29.§.7
ſ.c.20.§.9 XVIII § Quidnam expedit tantam tpe nuper elapſo eſſe electā multitu
Deute.30 dinem Cardinalium, qui omnem ſubſtantiā, qua reliquus clerus ſuſtentari debe-
Diſtin.9.dia ret, deuorant: & ita cenſus eccleſiaſticus ad cardines cœli diſſipatur. Modo veri- ſ.c.20.§.3
coni. ficat Hieronymi ſententia. Quod ſinguli ſuperiores p potentiam vendicant totū,
quòd inferioꝶ clericoꝶ eſt, ac in ſuos vſus redigunt. Mendicat infelix clericus, ſer ſ.c.36.§.9
uili operi mancipatus, qui dum ſtipendia perdit, clamat ad dominum, & exaudit
à Chriſto. Nec differetur diuinæ vltionis ſentētia ſi cardinales, bona pauperis cle
Gerſon. de ri defraudantes, non reddant vniuerſa.
ſta.ec. XIX § Gerſon tandem exclamat: Quid vtilitatis eccleſiæ confert tā ma
gnifica principum gloria, tam ſuperflua cardinalium pompa? Quæ vtiq; abomi- ſ.c.23.§.5
Tho.quod- natio, quòd vnus ducenta, alter trecenta beneficia eccleſiaſtica occupat? Cultus ſ.c.22.§.4
li.9.art.15 inde diuinus diminuitur, eccleſiæ dilabuntur atq; bonis doctiſq; viris priuantur,
monaſteria & hoſpitalia depauperantur, Chriſtifidelibus mala exempla præben
N tur. Ob talem enim cauſam, tum Romæ, tum alibi multa loca quondam religio-
ſa, hodie deſerta iacent. Id q̊d miſerabilius eſt, in monaſterijs ac beneficijs per car-
dinales, ac aulicos occupatis, nil deo ſeruitur, nec populo proficitur: omnis illic di-
uinus labitur cultus, indigentiumq; profectus, adeo vt eorundem locorum pro-
feſſis miſerè exulantibus, adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum committitur lai-
cis, quibus nulla prorſus eſt cura, quomodo ibi viuatur, qualis diſciplina aut regu-
la obſeruetur: quando diuinum officium perſoluatur, dūmodo ſuo domino com-
Ozee.6 mendatori vel potius comeſtori penſio pinguis cedat. De eiuſcemodi eccleſiarum
commendatoribus Propheta dicit: Quaſi fauces virorum latronum principes ſa- ſ.c.25.§.1
2.Eſdræ.2 cerdotum, in via interficientium pergentes de Sichem, quia ſcelus operati ſunt.
Prouer.28 In domo Iſrael vidi horrendū, ibi fornicatiōes Ephraim. Ecce nouimus afflictio
nem in qua ſumus, quia Hieruſalem eſt deſerta, & eius portæ igne conſumptæ. ſ.c.24.§.6
Nam regnantibus impijs, ruinæ hominum. ḡ.eo.§.8.&
XX § Venite igit & ædificemus muros Hieruſalem, id eſt, clerū & popu- ſ.c.23.i pri.
Cath.Senē. lum eccleſiæ reformemus, atq; cum Catha. Senen̄. deum altiſſimū oremus, dicen ḡ.eo.§.15
oratiōe.1.& tes: O domine, reſpice ad neceſſitatem eccleſiæ ſponſæ tuæ, aperi oculū tui in ter-
2.&ofone.11 ris vicarij, & non propter ſe colat te, ſed ſeipm̄ & te diligat propter te. Nam dum
&.14.& ora te amat & ſe propter ſe, perimus nos miſerè oues eius. At ſi amauerit te & ſe pro-
tione.22 pter te, viuemus feliciter, à bono paſtore exemplum vitæ recepturi. Fac deniq; vt ḡ.eod.§.11.
tuā voluntatem aſpiciat, & operetur ne pereamus: creſcat in gratia tua, vt ſit for- in fi. & .ſ.c.
tis athleta in vexilli ſanctæ crucis erectione: purifica eius cor, quo habeat deſide- 20.in fine
rium reformandi eccleſiam membraq; illius deprauata. Rurſus in eo ardeat deſi-
derium honoris tui, & ſalutis ouium ſibi commiſſarum. Nec acquieſcat conſilijs
carnis, ſed boni ſpiritus. Reforma vitam ſuorum aſtantium, vtpote cardinalium,
vt ſyncero animo ac ſimplici corde tuam ſequantur voluntatem. Illumina atque
robora paſtorem, miniſtroſq; eius, vt recte conſulant, & imitentur lumen verū,
quod eis infundere dignaberis.

¶ De exceſſibus Epiſcoporum. Ca.XX.

Status

STatus epiſcopalis eſt immediate à Chriſto & ſupernaturaliter in apoſtolis inſtitutus, quoniam humana poteſtãte inſtitui nequiuit quemadmodũ ſecularis ſtatus, vtpote regalis humana & naturali inſtitutione ordinat. Dignitati vero epiſcopali à ſolo deo poteſtas conceſſa, & poſt papam ordinata eſt, quia quæ à deo ſunt, ordinata ſunt. Et ſicut cardinales repreſentãt apoſtolos, dum Chriſto in hoc ſeculo aſſiſterent, ſic epiſcopi in eccleſia tenent vices & locum apoſtoloꝝ in vniuerſum mundum diuiſoꝝ. Hinc Pſalmiſta, pro patribus .i. apoſtolis tuis, nati ſunt tibi .ſ. eccleſiæ, filij .i. epiſcopi, quos conſtitues principes .ſ. ſpirituales ſuper omnẽ terram. Hodie em̃ epiſcopos, qui ſunt per vniuerſum mundum vnde nati ſunt, eccleſia patres appellat, quos genuit per conſecrationem ac principes conſtituit in ſedibus patrũ .i. apoſtoloꝝ, qui alibi vocantur filij Dauidis. Et iubet lex, dicens: Prouide de omni plebe viros ſapientes & timentes deũ, qui iudicent populum omni tempore. Necnon qui intellectu præeminent, ex diuina ordinatione in eccleſia ordinari debent. Siquidem epiſcopi ſanctiſſimi nuncupantur, qui exiſtunt legati Chriſti, ſpirituales ſunt patres, papæq; fratres & coepiſcopi, columnæ comprobantur eſſe in tẽplo dei, qui ſtatum epiſcopalem dedit in columnã ferream ſuper omnem terram.

I § Ex quo igitur epiſcopi locum ſibi & authoritatem apoſtolorum vendicant, qui fuerũt bonus odor deo in omni loco, ideo eorum veſtigia ingredi debent, ſemetipſos quoq; in omnibus exhibere ſicut dei miniſtros. Arma enim militiæ noſtræ non ſunt carnalia. Nam ſacerdos eſt quiddã cœleſte & homine maius, nihil huius ſublimitate dignum niſi cœleſte, hunc è militante eccleſia cœleſtis ſpiritus ad res ſummas delegit, vt in euangelium dei ſegregatus eſſet à temporalibus. Siquidem apoſtolis non fuit aurum & argentum, ſed ſpiritualis theſaurus nõ deficiens. Vnde Petrus reſpondit paralytico, quod autem habeo hoc tibi do, ſurge, ſcilicet à peccatis, & ambula per viam iuſtitiæ, donec ad beatitudinem peruenias æternam. Ita Paulus omnia potuit in eo qui ipſum confortat. Epiſcopi etenim quondam fuerunt paupertate locupletes, humilitate ſublimes, & gloria neglecta glorioſi. Quoniã ipſi ſunt oculi dei, & vicarij Chriſti, ac eccleſiæ cœleſtis ſponſæ cuſtodes, ideo ab omni terreno contagio puriſſimi eſſe debent, & quoad licet q̃ ſimillimi Chriſto, cuius loco, munereq; funguntur. Quippe, epiſcopos oportet eſſe ſine crimine, vt alios valeant liberius arguere. Ideo em̃ inunguntur, vt ſint procuratores animaꝝ, & diſtributores ſpiritualium, atq; intendant lectionibus, orationibus, & prædicationibus, ac alijs operibus, per quæ hominibus ſalus datur. Quocirca quilibet epiſcopus debet habere ſcientiam noui & veteris teſtamẽti, ac iuris cõmunis, cum ſit cognitor animaꝝ, & iudex clericoꝝ. Non em̃ decet epiſcopos indigere doctrina, qui alioꝝ debent eſſe doctores. Quæ aũt epiſcopos ſcire oporteat, ea in canonibus exprimuntur.

II § Quas præterea epiſcopi in ſe cõditiones habere debent, apl'us deſcribit, dicẽs: Oportet epiſcopũ irreprehenſibilẽ .i. innocẽtẽ, eſſe, vnius vxoris virũ, ſobriũ, prudentẽ, ornatũ, pudicũ, hoſpitalẽ, doctorem, nõ vinolentũ, nõ percuſſorem, ſed modeſtũ, nõ litigioſum, nõ cupidũ. Vereor aũt ne nunc apoſtoli doctrina minus obſeruetur q̃ deceat, ſed potius deuentũ ſit ad illud eiuſdẽ apoſtoli præconium. Ego ſcio qm̃ intrabunt poſt diſceſſionem meã lupi rapaces in vos .ſ. epiſcopos, non parcentes gregi. Vbi nam bonus & probatus opere & doctrina in epiſcopum eligitur, non puer, non carnalis, ſpiritualium ignarus? plures ambitione, peruerſa via, q̃ electione & legitimo tramite prælati præficiunt. Ob quam eccleſiaſticæ dignitatis turbulentiam eccleſia periclitatur, Salomone dicẽte: Eſt malum quod vidi ſub ſole, quaſi per errorem egrediens à facie principis, poſitum ſtultum in dignitate ſublimi. Ideo (vt dixi) in epiſcopis exquiſita requiritur doctrina, vt docendo & prædicãdo alijs præeſſe ac prodeſſe poſſint. Heus quis epiſcoporum hodie prędicat, aut de animabus ſibi commiſſis curat?

III § Rarus quoq; vna vxore .i. eccleſia, eſt contentus, qui non plures dignitates aut præbendas, aut (quod damnabilius eſt) plures epiſcopatus ſibi vſurpare quærit. Epiſcopi inſup incũbunt menſis pro altaribus. Imprudẽtes in diui-

G nis,

ĝ.ca.19.§.1. & ſ.c.51.§.8
ĝ c.19.§.17
Di.35. ecclæ
Al'r ĝ.ca.16. §.4
12.q.1. vidẽtes.
ĝ ca.7.§.1.
ſ.ca.24.§.4
ĝ.ca.19.§.3 & ſ.c.59.§.9
ſ.eo.§.8
ĝ.ca.15.§.35
ĝ.ca.19.§.1.
ſ.ca.23.§.12
ſ.eo.§.2
1. Timo.3
ſ.eo.§.5.& ſ.ca.56.§.2.
ĝ.c.17.§.20 & ſ.c.22 §7
ĝ.eo.§.1.
ĝ.ca.19.§.18 & ſ.c.23.§.5

Rodo. Zamo. vbi ſupra c.10
Roma.13
di.21.ĩ nouo
Pſal.44
Di.63.c.q̃ ſe vices, in fi.
Exod.18
Eccl'es.10
De pe. cle.1. rubri in aut. de ſanct. ep.
Apo.3
Hier.1. in fi.
2.cor.2.10.11
2.Coꝝ.10
Roma.1.
Act.3
Phil.4
6.q.1. oẽs
Diſ.25. c. fi.
Tit.1.
11.q.1. clericũ §. illud. et. c. te quidẽ.
Inno. de ele. c. cũ in cũct.
1.q.7. cõuenietib. §. itẽ Cõſtantin'.
Diſ.38. p to.
Act.20
Tho. contra gẽt. li.3. c.81.
Eccl'es.10
Diſ.36. p to.
Diſ.88. epũs nullam

nis, mundanã diligunt sapientiã, magis officia fisci q̃ opera Christi exequentes. Ornant corpora sua auro, animas aũt luto. Apud eos verecũdia est exercere spiritualia, gloria tractare scurrilia. Hinc in Cath. Seneñ. dicit: Ipsi veluti excæcati reputant ad honorem suũ cedere, quod vere ipsis dedecus est. Econtra reputant esse dedecus illud, vnde salutem & honorem acquirerent, vtpote humiliando se capiti suo .s. deo. Præterea hospitalitatẽ sectantur cum * leccatoribus, pauperes despiciendo. Contra canonũ præcepta apud se tenent lenones, adulatores, buffones, vanitatibus vacantes pro doctis & boni testimonij viris, quo minus possint reprehensibiles inueniri. Aliquando colligunt improbos theologos, necnon iurisperitos astutos, qui iura tanq̃ æram pro sua cupiditate flectunt quo volunt, dictant quod ipsis placet, quod displicet, tacent. Hinc Seneca: Nihil peius (inqt) q̃ adulatores in curijs principum.

(Margin, left: Cath. Seneñ. c. 116. in fin. — aũ, parasitis 2. q. 7. cũ pastoris cũ ca. sequen. — Seneca. Margin, right: ſ. ca. 25. §. 2. — ſ. ca. 37. §. 10 — ŝ. c. 19. §. 11. post prin. & ſ. eo. §. 10 — ŝ. c. 19. §. 11. circa fi. — ſ. ca. 24. §. 4)

IIII § In ore deniq; episcoporum est lex vanitatis pro lege veritatis, & labia sacerdotis custodiunt scientiam secularẽ, nõ spirituale. Vilissimus vero cõputandus est, nisi præcellat scientia & sanctitate qui est honore præstãtior. Ven tres episcopoꝝ frequentius despumant merũ, q̃ cibum verũ. In subditos facilius iniuriantes q̃ patientes, ideo nuncupant vaccæ pingues in Hierusalẽ, qui calumniam faciunt ægenis. Nã gladius ecclesiæ, videlicet excõmunicatio, in sui cõtemptum leuiter pro inani causa sæpius in pauperes extenditur.

(Margin, left: Malac. 2 — 1. q. 1. vilissimus. — Amos. 4. Margin, right: ŝ. ca. 18. §. 4 — ſ. ca. 21. §. 12.)

V § Porrò quidã episcopi promptius indicunt bellũ q̃ mansuetũ flagellũ, qui ad pacem firmiter tenendã mutuum inter se consiliũ & auxilium impendere & discordantes ad cõcordiam inducere tenẽtur, Imò etiam bella inter seculares principes exorta omni conatu sedare debent. Sed ipsi episcopi potius procurãt bella suscitare, vel inquantũ præ timore licet, per se gerere, q̃ bono zelo intercipere. Noui episcopos duos, quoꝝ alter adhuc in humanis est, qui velut duces & capitanei exercitus, cappis, rochetis, libris q; postergatis, gladiũ super brachium suũ & arma sumpserũt, metati sunt castra, in campis digladiati vsq; ad hostiũ pugnã, Quos pro debito officio potissimũ orare decuerat, vt populus Christianus a sanguinis effusione, ab hostibusq; malignis liberaretur. In eis verificatur illud Threnoꝝ. Ingrediẽt .s. ecclesiam, hostis & inimicus per portas propter peccata prophetaꝝ eius, & iniquitates sacerdotũ eius, q effuderũt in medio eius sanguinẽ iustoꝝ. Quæ belligerandi opera ipsis episcopis cedunt in damnationẽ, ac in ecclesiaꝝ, Christianorumq; scandalũ & perniciem. Nam quando Iosephus & Azarias sacerdotes, pro acquirenda propria gloria, irent pugnare aduersus gẽtes, qui bus obuiam veniebat Gorgias in pugnã, ipsi fugati sunt. Siquidẽ in illa die ceciderunt sacerdotes in bello, dũ volunt fortiter facere, dũ sine consilio exeunt in prælium, vt in Machabæo habetur. Atqui multoties is, qui dicit pax vobis, non columba, sed coruus reputatur, præsertim illi qui principatu seculari iudiciũ sanguinis (quod regalia nuncupant) obtinere prætendunt, & principes seculares se esse gaudent, hi frequenter labem irregularitatis incurrunt nesciẽ.

(Margin, left: Doct. theo. in 4. di. 18 — Dis. 90. p to — Dis. 36. c. 2 — Thren. 4 — 1. mach. 5 — 2. q. 7. secuti. Margin, right: ŝ. eo. §. 2 — ſ. c. 21. §. 10. — ſ. ca. 24. §. 2 — ŝ. c. 17. §. 15 — ŝ. c. 15. §. 45)

VI § Quo fit, vt nunc temporis episcoporum status & dignitas perpendatur in terrenis opibus, in sordidis ac plebeis curis, in bellorum procellis, in imperijs mũdialibus. Heu dominus Iesus palam negauit regnũ suum huius esse mũdi. Quinimò ipse solus fugit in montem cum cognouisset quia populi venturi essent, vt raperent eum & facerent eũ regẽ, quomodo ergo conuenit, vt Christi locum tenens, mundani ditionem non solum admittat, verumetiam ambiat, vt libidine, luxu, violentia, superbia, fastu, diuitijs, rapacitate regnet, quem Christus docuit humilem esse & corde mitem. Nulla equidem comparatio regni cœloꝝ, (sic enim Christus suam vocat ecclesiam) cum regno terrarum, vbi est cura congregandi pecuniam, tyrannizandi, tumultuandi, bellandi, triumphandi, ac alia faciendi, sine quibus imperium temporale administrari nequit. Ideo deus videt clericis inhibere dominationem mundanam per prophetam, dicentem: Væ vobis qui opulenti estis in Sion & cõfiditis in monte Samariæ, optimates capita populorum ingredientes pompatice domum Israel, bibentes vinum in phialis, & optimo vnguento delibuti, qui separati estis in diem malum, & appropinquatis solio

(Margin, left: Iohan. 18 — Iohan. 16 — Tho. 3. p. q. 59. ar. 4. ad. 1 — Matt. 11. — Mat. 13. 25 — Amos. 6. Margin, right: ŝ. ca. 16. §. 3. & ſ. eo. §. 7 — ŝ. ca. 12. §. 6 & ſ. c. 23. §. 6 — ſ. ca. 53. §. 16 — ŝ. ca. 16. §. 2)

ſ.ca.25.§.11. folio iniquitatis, quoniam conuertiſtis in amaritudinem iudicium, & fructũ iu-
ğ.eo.§.6.& ſtitiæ in abſinthium, qui lætamini in nihilo.
ſ.eo.§.13 VII § Cupiditas nempe principatuum mundanorum, & pompa ſuper-
fluæ familiæ, equorum, veſtium, vtenſilium, aliarum ve rerum temporalium raro
ğ.ca.16.§.9 abſq; vitio animi & oſtẽtationis habetur, nec ſalua iuſtitia ſuſtinetur, & maxime
& ğ.c.19.§5 abſq; iniurijs & de ipſis vix gubernatur. Idcirco renuntiandũ erit dominio tem-
& ſ.c.21.§.3 porali, qm̃ regnum mundiale per ſe infinitis laboribus obnoxium eſt, tum vero
ſ.eo.§.12 longe minus feliciter cedit ſacerdotibus q̃ laicis, idq; duabus fere de cauſis, par- Eraſmus in
tim φ vulgus hominũ libentius pareat in hoc genere prophanis q̃ eccleſiaſticis Sileno.
dominis, partim φ illi, ceu liberis ſuis relicturi ditionem, ſtudent eam q̃ floren-
tiſſimam reddere, hi contra, quaſi aliunde ad imperium adſciſcuntur, ita qm̃ ſibi
ipſis gerunt, non hæredibus magis expilant q̃ ornant patrimoniũ Chriſti, per-
inde quaſi præda ſit abiecta, non prouincia. Si ſibi ipſi epiſcopi gerunt imperium
tyranni ſunt, ſi reipublicæ, erunt negotioſiſſimi. Succeſſoribus non fauent, & ple
runq; ſibi infeſtos ſucceſſores adipiſcuntur. Inde propinquos locupletare ſtudẽt
ſ.eo.§.10 cum eccleſiarum ſuarum expilatione.
VIII. § Præterea epiſcopi pecuniarijs actibus incumbere nituntur. At
ſ.ca.21.§.14 cur angelus dei (ſic eñ appellatur epiſcopus) temporalibus rebus oneratur, quæ Mala.2
& ſ.eo.§.15 vel homine bono ſunt indignæ, vel quibus vſurarij ſunt diuites, & quibus tyranni
nuncupãtur magni. Minime itaq; decet epiſcopos onerari iniquo mammona, Mat.6
neq; eidem ſeruire vel temporalium, ceu vilium rerum, eſſe procuratores. Quo-
niam per vſum huiuſmodi temporalium ipſi epiſcopi ſuam dignitatem magis vi
ğ.eo.§.1. lipendũt q̃ augent, ac debito deſtituuntur circa ſubditum populum honore, &
populus Chriſtianus orbatur dignis epiſcopis, quoniam ſacra dona ſpiritus ſan
cti extinguuntur, atq; cõfunduntur cum prophanis mũdi donis. Epiſcopi igitur
(iuxta Pauli decretum) ſi ſecularia negotia habuerint, ad ea alios cõſtituant. Nõ 2.Cor.6
ğ.c.15.§.39 eñ æquum eſt, eos relinquere verbum dei, & miniſtrare menſis. Quamobrem vl Acto.6
tro reijcere vel certe contemptui habere debẽt bona & officia temporalia, & ſic
ſ.ca.23.§.2 poſſidere quaſi nõ habeant. Nam eos qui ad ſpiritualis vitæ tranquillitatem ſunt 1.Cor.7
ſ.c.21.§.9 deſtinati, nõ decet protrahi ad mũdanos tumultus, neq; in rebus caducis verſari, Catha.Seſ.
alioquin ipſi dicuntur mortui qui ſepeliũt mortuos. ca.127.in fi.
ſ.ca.21.§.19 IX § Inſuper epiſcopi debitam ſolẽt obmittere hoſpitalitatem, pauperes Mat.8
ſ.ca.23.§15 Chriſti negligẽdo, ſemetipſos impinguãdo, canes, aliaq; animalia alẽdo, & ſic Ca.Se.c.125
in fi. vna beſtia nutrit aliam, ac ſi ſponte velint eſſe de numero eoꝝ, in quo dñs profe-
rat ſentẽtiam iuſtam. Hoſpes, id eſt pauper, fui, & nõ ſuſcepiſtis me, ideo diſcedi- Di.42.ĩ fũ.
te à me maledicti in ignem æternum. Paſſim quoq; epiſcopi pene omnes morbo Matt.25
cupiditatis (quæ mater omniũ eſt hæreſum) laborãt, aliena rapiẽtes, eccleſiaſtica
bona dilapidãtes, q̃ diuinis vſibus & paupibus Chrĩ diſpẽſare deberẽt, alior ſum 12 q.1.nulli.
expendũt. Nõ aũt ſua ſunt, ſed taliũ bonoꝝ adminiſtrationẽ dũtaxat gerũt, ideo & c.fi.
proprietatem eoꝝ ſibi inburſare nõ licet, quoniam eccleſiaſticaꝝ reꝝ, epiſcopi
ğ.c.19.§.17 procuratores tantũ ſunt, nõ domini. Ait eñ canon: Gloria epiſcopi eſt, paupeꝝ 12.q.2.glo-
& ſ.c.21.§.8 opibus prouidere, ignominia ſacerdotis, eſt proprijs ſtudere diuitijs. ria, & c.ſi qs
X § Etſi eccleſiaſticarum rerum ſolicitudo ad epiſcopum ſpectat, eas ta
men diſpenſare debet tanquam deo cõtemplante, nõ licet ei fraudare quicquam
ex illis, vel cognatis aut propinquis dare ea quæ dei ſunt. Quod ſi pauperes ſunt,
vt pauperibus largiatur. Ipſi autem epiſcopi redditus eccleſiarũ, nõ in pias cau
ğ.eo.§.3.& ſas, ſed cõſanguineis, hiſtrionibus, adulatoribus, venatoribus, ſcortis, ac ſimili-
ſ.ca.21.§.8 bus perſonis friuole expẽdunt, & magis attendũt nequitiam hominum q̃ neceſ- Di.86.dona
ſitatem naturæ contra canonum decreta. Non cõtenti mobilia eccleſiarum bo- re, & c.q ve-
ğ.eod.§.7 na perperam alienare, ſed etiam immobilia ſuis cognatis, alijs ve affectiõe ſiniſtra natorib⁹.cũ
in fi. ſibi coniunctis pro vili cenſu ficte locare, ad longum tempus inſcribere vel aliter ſimilibus.
diſſipare nitũtur, in ſuarum eccleſiarum detrimentum, ac in ſubuerſionem iuſti-
tiæ, pauperumq; ſuppreſſionem quãmmaximam. Atqui huiuſcemodi alienato-
ſ.ca.26.§.12 res ſunt inter hæreticos computãdi.
XI § Cæterum cõcilia prouincialia per archiepiſcopos vel ſynodalia per Di.18 peruenie et per tot.diſt.

 dio cœ-

diocœsanos, iuxta patrũ æditiones, minime celebrantur. Vnde multæ res eccle- g̃.ca.19.§.16
siasticæ, quæ opus habẽt correctione, negligũtur. Nihil quippe mores disciplinę &ʃ.c.32.§.3
ab ecclesia Christi magis expellit, q̃ negligentia episcopoꝝ, qui cõtemptis cano
De cẽsi. Ro- nibus ad corrigendos ecclesiasticos mores, synodos facere negligunt. Episcopi
mana. in.6. præterea debito modo tẽpore suas parrochias nõ visitãt, in perniciẽ subditorũ,
cũ similibus. quibus tamẽ nihilominus caritatiua subsidia & angarias, aliave grauamina impo
nunt. Ex qua visitandi negligentia in puteũ cadit vita clericoꝝ honesta, ornatus
10.q.1.epñ. & reparatio ecclesiaꝝ vnà cũ statu & fide laicoꝝ. Et si aliquãdo episcopoꝝ offi- ʃ.c.49.§.21.
&c. placuit. ciales visitant, plus tamen temporalium reꝝ, q̃ animaꝝ lucrum quæritur. Epis- 10.q.3.cauẽ.
copi insuper minime animaduertũt idoneitatẽ curatoꝝ instituendorum. ʃ.ca.21.§.3.

2. Birg.10 XII § De talibus itaq; episcopis Christus apud Birgittã multipharíã con
quæritur, dicẽs: Episcopi ædificant diabolo duas ciuitates. Prima vrbs est labor g̃.eo.§.7
corporis, & superuacua solicitudo acquirendi mundana. Secunda est inquietu-
do & turbatio mentis, quia ab appetitu mundi nunq̃ sinuntur quiescere, exterius
est labor, interius est inquietudo & anxietas, spiritualia faciens onerosa. Et quã-
uis episcopi laborant, & totis medullis cordis inhiant mundo, nõ tamen possunt
perficere quod cupiunt, nec possunt saciare sitim cupiditatis suæ, ideo vrunt do-
lore interius, & exterius labore, & pro ipsa angustia non reportãt fructum bene-
3. Birg.1. dictionis, sed retributionem confusionis. Et infra: Episcopus primo debet depo ʃ.ca.21.§.10
nere pondus circumstans quod eum onerat, hoc est mundi cupiditatem, vtendo
1. Coꝛ. 7 mundo ad sola necessaria sua secundum episcopalem humilem sustentationem, g̃.c.19.§.10
Gre. in eplis quasi diceret, ita vtatur mundo, tanq̃ non vtatur. Ait enim Gregorius: Nihil in ʃ.ca.21.§.1.
Mat.9 episcopali ceruice splendidius fulget q̃ humilitas. Sic Matthæus disposuit de cer ʃ.ca.22.§.10
Mat.11. uice sua onus graue, & iugum amarũ inuenit onus leue, ac iugũ suaue. Ideo secun-
dum institutionem quarti Carthaginensis concilij, Episcopus debet habere vi-
lem supellectilem, & mensam, victumq; pauperem.

XIII § Sed quis est episcopus, qui non magis cõcupiscit dominium ad ho
3. Birg.4.69 norem mundi obtinendum, vel diuitias, quàm ad subueniendum pauperibus? g̃.eo.§.7
cuius tota vita tẽdit ad secularia. Omnẽ mundi ornatum diligit, de defectu vero
ornatus ecclesiastici corporalis, vel spiritualis minus curat, vnde vlterius in Bir-
3. Birg.8 gitta dicitur: Episcopi sequuntur diabolum consulentem, & eis dicentem. Ecce
honorem offero, diuitias habeo in manu, voluptas in promptu est, mundus erit
delectabilis ad fruendum. Item episcopus assumpsit honorem, non ad quietem,
1. Tim.3. sed ad maiorem laborem. Nam scundum apostolum: Qui episcopatum deside-
8.q.1.qui. rat, bonum opus desiderat, quia nomen est operis, non honoris, vnctus est oleo
in officium apostolicum, ac in vitæ puritatem, & consecratus verbis sanctis, vt
mutaret inanimatum panem in viuificantem deum. Remanet vero otiosus, & ser
uus maculatus pinguedine sterquilinij, atq; fallax proditor, qui propter cupidita
4. Bir.49 tem vendit eum, qui redemit omnes ex charitate. Et infra: Episcoporum & cle-
ricorum cupiditas nullum habet fundum. De quorum superbia, & vita luxuriosa g̃.c.19.§.17
procedit fumus, id est fœtor, ob quem abominantur eos omnes angeli in cœlis, &
amici dei in terris. Hactenus de episcopis male administrantibus, qui ab ecclesia
multa bona perceperunt, videlicet dignitates, honores, diuitias, & similia. Postea g̃.ca.19.§.9
Deut.32 autem incrassati, dilatati, & impinguati recalcitrant, ac pro sua maligna ingrati- &ʃ.c.26§10
tudine deum spernunt, ecclesiamq; offendunt.

XIIII § Demũ horribilior sententia est de episcopis, alijsve prælatis ma-
le intrantibus, quorum multi illegitime eliguntur, Imò pauci sunt qui absq; am- ʃ.ca.21.§.3.
bitionis labe in prælaturas intrant, quibus solis maledixit saluator, quem alias nul
libi reperio verba opprobriosa emisisse, quàm contra ambitiosos prælatos, quo
rum præsenti iam tempore plures esse futuros, ipse in spiritu suo diuino olim prę
Iohan.10 uidit, inquiens: Amen amen dico vobis, qui nõ intrat per ostium in ouile, sed as-
cendit aliunde, ille fur est & latro. Et infra: Omnes quotquot venerũt, scilicet per ʃ.cap.53.§.3
ambitionem, fures sunt & latrones, quia venerunt ad rapiendũ & occidendũ. Fur g̃.ca.19.§.18
non venit, nisi vt furetur, & mactet & perdat. Furatur, quia quod alienum est, su
um dicit. Nam dei oues, suas fatetur, de quibus proprium quærit commodũ, nõ g̃.ca.19.§.12

dei

&ſ.c.21.§.11 dei honorem. Mactat, quia ſubditos comprimit in temporalibus, & perdit ani-
mas ouium æternaliter. Idcirco ſanctus Laurentius apud Birgittã cuidam epiſ- 1.Birg.23
copo nuntiari fecit, dicens: Conuertat ſe citius epiſcopus ad diuinam charitatẽ,
ſ.ca.21.§.14 corrigendo ſeipſum & ſubditos ſuos, alioquin ſentiet manũ iudicantis, & eccleſia
ſua igne & gladio purgabitur, rapina, & tribulatione affligetur intantũ, ꝙ in lon Pſal.68
ga tempora non erit, qui conſoletur eam. A futuris vtinã afflictionibus miſeri- Threñ.1.
cordiſſimus deus hanccine noſtrã clementer præſeruet eccleſiam, quæ (proh do-
lor) nonnullis præſcriptorum exceſſum deprauatur incommodis.

XV § Cum Catharina igitur Senenſi ſupplices oremus. Exaudi nos de- Cat.Se. ora
us clamantes ad te, Dirigas corda & voluntates miniſtrorum ſanctæ matris eccle tione.2.5.6.
ſiæ ſponſæ tuæ, vt non conſueto ſuo more, ſed cœleſti tuo rore ſequantur Chri-
g̃.c.15.§.43 ſtum agnum ſaginatum, pauperem, manſuetum, & humilem, ſint digni miniſtri
&ſ.c.34 §5 ſacrificiorum ſicut angeli terreſtres, non ſicut bruta ad hæc inepta. Transfer eos
g̃.eo.§.8.& à mundi affectu in tui amorem, vt mundum derelinquant, teq; ſequantur, ſint fi-
ſ.ca.23.§.15. dei zelatores atq; virtutum, relictis fallacibus cupiditatibus, ac huius ſeculi pom-
g̃.c.19.in fi. pis. In ipſis deniq; miniſtris, inq; ſuis ſubditis eccleſia tuo ſanguine ædificata, ſed
&ſ.c.32.§.8 noſtro crimine ruinoſa, reformetur.
in fi.

¶De prælatoꝝ, aliorumq; curatoꝝ vita vitioſa. Cap. XXI.

CVratorum ſtatus ſuccedit ſtatui ſeptuagintaduoꝝ diſcipuloꝝ, & figu-
ratus eſt in lege veteri per Leuitas, quoꝝ officium fuit portare archam 2.Reg.15
domini, & pſalmos canere, ad quos Ezechias dixit: Audite me Leuitæ 2.paral.5.7
ſanctificamini, emundate domum domini, qui vos elegit, vt ſtetis co-
ram eo, & miniſtretis illi. Leuitæ quippe faciliori ritu ſanctificabantur ꝙ ſacerdo Deut.21.
tes. Hos aũt deus delegit, vt ei miniſtrẽt & benedicãt in nomine eius. Nam olim Leuit.14
ad verbum ſacerdotũ omne negotium pendebat, & hoſtiæ immolatio ad eos ꝑ- Cat.Se.c.113
tinebat, hodieq; pertinet, ideo in eis ſingularis requiritur puritas. Regimen inſu
g̃.ca.16.§.4 per animaꝝ, ad finem vltimũ dirigendaꝝ, per vitæ informationem & ſacramen Eſa.5.Hie.12
&ſ.c.22 i p. torum adminiſtrationem, ad curatos ſpectat, licet partim etiam ad religioſos, Iohel.1.
g̃.c.11.i pri. qui in vinea domini laborant. Vinea vero domini, domus Iſrael eſt.i.ecclea. Sed Malach.3
&ſ.eod.§.5 heu multi paſtores demoliuntur vineam Sabaoth & ponũt eam in deſertum. Et Mat.24
ita fit ſterilis vinea in agro dominico.

I § Hinc quærit dominus, quaſi indicans raritatem bonorum curatorum
dicens: Quis putas eſt fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituit dominus ſuper Luc.12
familiam ſuam, vt det illis cibum in tempore? Qua ſententia dominus docet, vt
prælatus præ ſe ferat conditiones ſex. Primo, vt ſit fidelis in ore, corde, & ope
g̃.c.20.§.12 re. Secundo humilis, non contendat præcedere tanquam maior, ſed iuxta diui- Luc.22
&ſ.c.22 §11 num præceptũ, ſequatur tanquam minor & miniſtrator. Et quanto magnus eſt, Ecci.3
De libel. of- tanto ſit humilior. Tertio, ſit prudens, & diligenter agnoſcat vultum pecoris ſui, Prou.27
ficij, condi- gregesq; ſuos conſideret. Quarto, ſit ſyncerus, non ſolum iuſtus videri, ſed etiam
tione.11. eſſe velit, quia ipſum conſtituit dominus, ideo ambitioſus vel hyporita eſſe non
debet. Quinto, ſit bonus pater ſuper familiam ſuam, eam viſitando, conſolan-
do, & corrigendo. Sexto, prælatus ſit frugi, ſuis ſubditis dando cibum corpora- Ioh.vlt.
lem, ſpiritualem & exemplarem.

II § Præterea curati præcipue debent eſſe intenti orationibus, & hoſtias Heb.7
offerre, prius pro ſuis delictis, deinde interpellãdo pro populo, cuius peccata co 1.q.1.ipſi
medunt, quia ea ſuis precibus delere tenẽtur, atq; orare pro oĩbus quoꝝ eleemo Di.36.c.fi.10
g̃.c.11.§.5& ſynas & oblationes accipiunt. Nempe deus bonos & malos ad dignitates quoti- q.1.quia.
ſ.ca.23.§.1. die vocat, vt omnis qui officiũ tenet cũ vita, glorietur in æterna vita, qui vero ho 3.Birg.19.27
norẽ habet abſq; onere, glorietur ad tempus, periturus in æternũ. Multi quidem
g̃.c.15.§.26. ſunt vocati, pauci vero electi, quia ingrati gratiæ dei, quoꝝ corda & mores lon- Matt.20.22
&ſ.c.29 §5 ge ſunt à deo, licet in eccleſiis habitent. Vnde ex malo laico fit malus clericus vel Ca.Se.c.129
monachus. Rurſus, ex prauo clerico vel monacho fit impius prælatus. poſt prin.

III § Eligendi ergo ſunt ſacerdotes ſine macula, voluntatem habentes in 1.mach.4
g̃.c.20.§.14 lege dei. Modernis autem temporibus pauci canonice & abſq; ambitione eli-
&ſ.eod.§.9 guntur, quin plures prælati, aliiq; beneficiati, per reges & principes illegitime cõ

stituuntur, imò vel ambitiose, simoniaceq́ intruduntur, & per pontifices confir- ḡ.c.20.§.11
mantur contra priuilegia ecclesiarum & concordata Germanica, contraq́ om & ſ.c.23.§.2
nem iustitiam. Porrò pontifices suos cocos, tributarios, stipendiarios, & stabu-
larios frequenter animarum curæ ac dignitatibus præficiunt. Exin pristina præ
Vbertinus latorum sanctitas (inquit Vbertinus) paulatim decreuit & ruere incepit per am-
bitiones. s. per pompas & simonias, per illegitimas electiones & auaritias, per
multiplicationē & superfluitatē temporaliū, per carnales suorū promotiōes, per
negligentiā diuinorū cultuū, & per alia apero peruersa, propter quæ tanq̄ subie- ḡ.c.17.§.17
cta præambula & male disposita, diabolus aduersus præsentē ecclesiæ statum est
1.mach.7 solutus & permissus inducere suppressiones iniquas. Sicut Iason & Menelaus, Al ſ.ca.42.§.3
2.mach.4 chiminus, & cæteri symoniaci ac homicidæ præcesserūt anteq̄ veniret Annas &
Luc.3 Caiphas, sub quibus synagoga cecidit, sic in ecclesia multi ꝑlati vitiosi, aperiētes ḡ.ca.19.§.4
viā aduersitatibus, ꝓcedunt ecclesiasticæ dignitatis casum, & ipsius ecclesiæ latinę & ſ.eo.§.14
ſ.c.42.p to. ruinam, donec veniat mixtus Antichristus, de quo inferius habebitur. & ſ.c.57.§2

IIII § Porrò nullus hodie in assumendis pastoralibus sarcinis, in curaq́ ani
marum sufferenda, de qualitate plebis, cui præesse expedit, de moribus aut vitijs
interrogat. Nullus prælatus de regulæ in monasterio suscipiendo obseruatione,
de cerimoniarū cultu, de religiosorum disciplina cunctatur, nulla prorsus de sub-
ditorum salute aut ædificatione mentio habetur. Sed de prouentuum dumtaxat
vbertate quæritur cautissime, quantam scilicet beneficij possessor absuturus an-
Vicenti' de nuam pensionem consequi valeat. De huiuscemodi curatis Vincentius exclamā-
si.mun. do, dicit: O quanta nunc est obduratio in ecclesia dei, prælati sunt superbi, vani,
pomposi, symoniaci, auari, luxuriosi, qui finem in terrena mensura ponunt, cu- ſ.ca.22.§.4
ram ecclesiasticam negligunt, sine charitate, gulosi, pigri, quia nec celebrant, nec
De off. ordi- prædicant, sed scandalizant, ac sanctæ matris ecclesiæ prouidentiam contem-
na. c. inter cę nunt, qua præcipitur, vt ecclesiarum rectores, qui verbo præesse non possunt ple
tera. bibus, viros idoneos ad prædicationis officium salubriter exequendum assumant
qui plebes sibi commissas vice ipsarum verbo ædificent & exemplo, quibus con-
grua necessaria subministrent, ne pro necessariorum defectu compellantur desi-
stere ab incepto. Econtra prælati, alijq́ curati soliciti sunt, vt suas vices & eccle-
Ioh.10 sias comitant illis, quos non in pascendis ouibus, sed in tondendis, mactandis, ſ.c.23.§.4
imò in excoriandis peritos nouerint, ceu mercenarijs, à quibus temporale lucrū ſ.c.23.§.10
Michæ.3 & annuum censum augeri gaudent & fomenta suæ auaritiæ accumulant. Sacer- ḡ.ca.18.§.4
dotes autem conducti dumtaxat in mercede docent. & ſ.c.23.§.2

V § Flebilis (prohdolor) atq; nimis infelix est status ecclesiæ, cuius custo- ſ.c.24.ī pri.
des stant ad molam cupiditatis, & sunt quasi locustæ, quæ considunt in sepibus ſ.ca.23.§.14
Naum.3 in die frigoris, & sole oriente auolant. Ad quos dominus: Dedi vobis terram in ſ.ca.25.§.13
qua non laborastis, & vrbes quas non ædificastis, vineas & oliueta quæ nō plan- in prin.
Iosue.24 tastis, nunc ergo timete dominum. Vnde Christus apud Birgittam inquit: Via
6.Bir.54 quam ego ipse ostendi, & per quam amici mei longo tempore incedebant, nunc ḡ.c.15.§.36
dissipata est. Dormitant em̄ pastores & custodes ecclesiæ, transeuntes delectātur & ſ.eo.§.11.
7.Bir.12 vanis & nouis, ideo exurgam & non tacebo, auferam vocem gaudij & locabo vi- & ſ.c.23.§.2
Mat.21 neam meam alijs, qui facient fructum tempore suo. Et infra: Ecclesiarum præla- ḡ.eo.in pri.
ti pleni sunt superbia, cupiditate & putredine corporalis delectationis cōtra mā- & ſ.c.43.§2
data dei, & statuta ecclesiæ, præbētes subditis mala exempla, ideo oportet me ab vsq; ad.§.5
eis exigere iustitiam, in inferno perpetuo cruciandis. Et infra: Supra colla præla-
torum, qui pro vanagloria magnos equos ascendunt, sedent diaboli & suis calci-
bus pectora eorum impellunt.

6.Bir.53 VI § Nihil deniq; ita prouocat deum ad iram & homines ad peccādum, ſ.eo.§.7.&
Ezech.8 sicut lasciuia prælatorum, in quibus hodie verificatur illud propheticum: Vides ſ.c.23.§.8
quæ seniores domus Israel faciunt in tenebris, vnusquisq; in abscondito cubilis
sui, dicunt em̄: Non videt dominus nos. Et infra: In domo domini mulieres se-
debant plangentes Adonidem (qui fuit Amasius Veneris) Seniores replētes ter-
ram iniquitate, conuersi sunt ad irritandum me, dicit dominus, & ecce applicant
Ezech.22 ramum ad nares. Et infra: Sacerdotes contempserunt legem meam, & polluerūt

sanctu

sanctuaria mea. Et alibi: Sacerdotes polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra Sopho.3.
legem. Item: O sacerdotes offertis super altare meum panem pollutũ, munus nõ Mala.1.
suscipiam de manu vestra. Et infra: O sacerdotes si nolueritis audire, mittam in Mala.2
ſ.cap.31.§.4 vos egestatem, & maledicam benedictionibus vestris. In Alemania me Hercle
pauci sunt curati, qui nõ fœtore concubinatus marcescunt.

VII § Nequaquam igitur hi, qui iram dei vnà cum Christo placare debe
rent, per sua sacrificia mitigant, sed magis contra se excitant diuinam iustitiã, in
ſ.ca.25.§.10 suos quoq; subditos plagam acerbam prouocant, non abigunt, quia cum is, qui Gre.ĩ mora.
in princ. displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur, & fit Di.49.ĩ sum
g̃.eo.§.7.& subditis author ruinæ. Quamobrem is, quem crimen deprauat proprium, non
ſ.ca.23.§.14 potest intercessor fieri pro culpis aliorum. Scriptum est enim: Victimæ impio- Pro.15
3.q.7. in gra rum abominabiles domino sunt, & sanctorum ad deum orationes impediunt. 10.q.1.quia.
uibus, Ecce ipsi sacerdotes in grauibus peccatis positi, dum suis premuntur, aliena non
diluunt, sed potius maculant. Hinc beata Maria ad Birgittam ait: Ego iam sto su 4.Bir.78
per mundum cum oratione mea assidua ad meum charissimum filium, sicut ar-
ſ.c.29.§.6 cus, id est iris super nubes cœli, qui ad terram inclinari videtur cum vtroq; fine,
sic ad mundi habitatores me inclino, ad bonos vt stabiles sint, ad malos autem,
g̃.ca.18.§.6 vt conuertantur. Sed contra arcus claritatem surgunt horribiles & tetræ nubes,
& ſ.eod.§.8 vtpote clerici fornicarij, auari pecuniæ, & prodigi ad pompam mundi, quorum
& ſ.c.27 §9 peccata ascendunt ante dei conspectum contra orationem meam vti tetræ nu-
bes contra clarum arcum cœli. Et sic qui vnà mecum deum placare deberent ipsi
iram eius contra seipsos excitant.

VIII § Christus insuper apud Birgittam inquit: Tria facinora exercent 3.Birg.10
g̃.ca.20.§.9 ecclesiæ prouisores: In carne vitam meretricalem habent. Secundo sunt insatia-
& ſ.c.23.§.3 biles similes voragini maris ad cupiditatem pecuniæ. Tertio bona irrationabili-
ſ.c.38.§.9 ter & prodigaliter, sicut torrens in impetu suo aquam fundens, pro superbia lar-
giuntur. Quorum horribilia peccata in cœlum ascendunt ante conspectum dei
g̃.eo.§.7 contra orationem meam sicut tetræ nubes contra claritatem aeris. Et infra: Red 4.Birg.33.&
g̃.c.20.§.10 ditus ecclesiæ non dignis dei seruitoribus dantur, sed diaboli satellitibus, leoni- lib.6.c.66
& ſ.c.23.§.8 bus, fornicarijs, lusoribus, venatoribus, parasitis, & similibus. Et ita domus dei fa- Rod.spe.hu
cta est diabolo tributaria & homagiata. Et infra: Abbas extra monasteriũ mora- vi.li.2.c.12
ri non deberet, vt esset caput & speculũ religiosorum, sed est caput meretricũ, habẽs 6. memb.
spurios, deberet esse exemplum pauperum & distributor indigentium, sed de elee- Birg.ext.115
ſ.c.22.§.2 & mosyna ostendit se esse magnũ dominũ, quia potius inhabitat castrum q̃ clau- Th.22.q.10
§.3.in fi. strum, deberet esse doctor & pater fratrũ, sed est eis seductor & vitricus. Nã ipse 87.ar.7
in delicijs ac pompa ludit, dum illi afflicti murmurant tota die.

Ca Se.c.124 IX § Præterea deus maximus ad Catharinam Senensem inquit: Prælati Mat.5.luc.11
& ca.125.&. sunt veluti lucernæ super candelabrum positæ, ministratores veri solis in lumine g̃.ca.7.§.1.
127.& c.128 virtutis bonæq; vitæ, sed ipsi ministrant in tenebris, non intelligentes sacram g̃.c.19.§.5 &
g̃.ca.12.§.7 scripturam, nam vacui sapore diuino, replentur immunditia, inscitia, cupiditate, ſ.c.28.§.5
g̃.ca.18.§.6 curiositate & auaritia. Quo minus bona fronte subditos informare vel de crimi
De li. off. cõ nibus corrigere valent, obiecturi eisdem, Medice cura teipsum, postea mihi Luc.4
ditione.12 præbe medicinam, tu enim grauiore morbo laboras quàm ego, & me arguere Grego.in
g̃.eo.§.3.& contendis. Et infra: In eligendis prælatis non inquiritur de vita, honestate & hu pasto.
ſ.ca.22.§.7 militate promouendorum, sed de altitudine nobilitatis, vel ditionis, vel eloquen
tiæ, vel scientiæ mundanæ, quæ in prælato peruerso est sicut gladius in manu nau
tæ furiosi. Atqui communiter ad prælaturas intrant ambitiosi, symoniaci, aut
aliter vitiosi. In domo itaq; dei mendacium regnat, non veritas, non humilitas
ſ.c.21.§.5 & sed superbia, quæ est detestabilior in ministris Christi vsque ad mortem quon-
ſ.ca.23.§.11. dam humiliati. Item ecclesiarum rectores incumbunt inanibus temporalibus,
non doctrinæ veritatis, ad quam destinati sunt vt animas immortales curent in
g̃.c.20.§.8 domo orationis. Nempe ipsi spiritualiter mortui sepeliunt, id est inordinato af- Mat.8
fectu tractant mortalia, vtpote temporalia, quæ ad laicorum spectant officia, & Mat.21
ſ.ca.43.§.2 sic cũ symoniaca negotiatione & delicata ingluuie ex domo dei faciũt spelũcam Mar.11.
latronum & stabulum porcorum. Luc.19.

X § Prælati deniq; spiritualem paupertatem reijcientes, splendidas di-
uitias accumulare nitunt, vt apud mundum adipiscant honorem, apud deum con ğ.c.20.§.12
fusionem inuenturi. Aliqui autem se excusant, quasi temporalibus indigeant bo- &ſ.eo.§.14
Ioachim ab nis, qbus se aduersus rebelles muniāt. Contra quos Ioachim inuehit, dicens: Præ- &ſ.c.31.§.12
bas lati in suis aduersitatibus non ad arma, sed ad Christum recurrere debent, qui eos ğ.c.20.§.5.
liberaret ab omībus tribulationibus. Columba suo volatu non formidat volatū &ſ.c.39.§.6
aquilæ vel accipitris: sic ecclesia, si ad Christum recurrit, raptoris insultum mini-
mè formidabile habebit. Ecce quantis temporalium vanitatibus modo prælati &
sacerdotes laborant, natant super vacuitatibus, in comessationibus, cubilibus & im
Roma.13 pudicitijs, in contentione & æmulatione ambulāt. Et postquàm suos ventres im- ğ.c.20.§.9
pleuerint, æstimant se deo placere, ac eleemosynā sufficientem præstare, quando ſ.c.50.ī pri.
ex mensis suis fragmenta, seu reliquias, quæ porcis vel canibus debent, distribuunt
pauperibus. Quamuis talia Christus nō damnet, præcipit tamen sua membra de-
Prouer.3 centioribus foueri, vt pote frangi panem esurienti, & se de substantia dantis hono
Malach.1 rari: pauperibus quoq; dari de primitijs omnium frugum. Maledictus est enī do-
losus qui debile immolat domino. ſ.c.22.§.8.

XI § Ob prælatos profecto cupiditatem ecclesia pcussa est, vt vidua, & ğ.c.14.§.9.
Threñ.1 facta est sub tributo, quia principes eius facti sunt velut arietes, non inuenientes, &ſ.c.25.§.11
neq; quæritantes pascua spiritualia. Ideo in eos fertur sententia maledictionis, vt
Ezech.34 infra patebit. Aliā præterea contra eosdem cupidos prælatos deus p Prophetam ſ.c.38.§.7
Rodor.spe. terribilē fert sententiā. Inquit enī: Væ pastoribus Israhel, qui pascebāt semetipsos ſ.c.42.§.2
hu.vi.li.2.c. nónne greges, id est, subditi à pastoribus sunt pascēdi: lac, id est, temporalia, quæ
20.pulchre. vobis lactea sunt, comedebatis, & lanis, id est, mollibus operiebamini, & quod craſ
sum erat, occidebatis. Nam pastores pro sua cōcupiscentia multoties oues suas ad ſ.c.27.§.9
pctā trahūt: item quod infirmū fuit, prout est imperitū vulgus, nō consolidastis,
& quod ægrotū, id est, peccatis sauciatū erat, nō sanastis, scilicet cū doctrina salu-
tifera: & quod cōfractum est, id est, pplexum, nō obligastis, & quod abiectū, id est,
erroneum est, nō reduxistis, & quod perierat, puto p desperationem, vel nimiam
præsumptionem, nō quæsistis, sed cū austeritate imperabatis eis & cum potentia.
Et dispersæ sunt oues meæ, eo quòd nō esset pastor: propterea vos pastores audi-
te verbum dñi, hæc dicit dñs deus: Ecce ego ipse sup pastores, requirā gregem meū
de manu eoꝝ, & cessare faciā, vt vltra nō pascāt gregem meū, nec pascāt amplius ğ.c.19.§.15.
Hiere.50 pastores semetipsos. Ad idem dñs in Hieremia: Grex perditus factus est populus &ſ.c.39.§.4
meus, pastores eorum seduxerūt eos, feceruntq; vagari in montibus. Vnde ğ.c.20.§.14
ğ.eo.§.5 dñs apud Catharinā Seneñ. inquit: Pastores inutiles nō arcēt lupos ab ouibus, qa &ſ.c.23.§.6
De cane pa- non habent canem conscientiæ, neq; baculum iustitiæ: ideo oues in prato salutis ſ.c.41.§.1
storali. non pascunt, neq; in viam veritatis adigunt.

Cath.Senē. XII § Et nō solum egenos negligūt prælati (vt pmissum est) sed etiā quo
c.129. minus à delitijs retrahant, eisdē egenis sæpe iniuriant. Nā simplicibus subditis in ğ.ca.19.§.2
Lucæ.11. humeros onera grauia & importabilia frequēter imponūt, quæ ijdem plati ne di- &.ſ.c.23.in
Matth.23 gito qdem tangūt: siqdem pro leuibus causis aliqñ minorē, aliqñ maiorē cudunt fine.
excōicationem, suspensionē, interdictū, aliasve censuras, qbus à miseris suis oui- ğ.c.20.§.4
Rod.ibi.ğ. bus pecuniarias pœnas extorquēt in suā perniciē, ac in vilipendiū ecclesiasticæ di &.ſ.cap.27
1.Bir.56 sciplinæ. Vnde Chrus apud Birgittā dicit: Gladius ecclesiæ meæ abiectus est, & §.7
pro eo assumptus est saccus pecuniæ, ideo sentient iustitiam meam. ſ.c.31.§.14

XIII § Cæterum nonnulli prælati & pastores credunt se bona ecclesia-
stica vel à miseris subditis exactionata licite posse expendere in ędificia volunta-
ria, magis ad pompam, quàm ad necessitatem opportuna, in structuras autem ec-
clesiarum & dotium ruinam minantium nihil vel parum impendunt. De quibus
4.Regū.12 dicitur: Sacerdotes recipiunt pecuniam sanctorum in templum illatam, sed non ğ.c.15.§.30
Ioachim in instaurant sarta tecta templi. Contra illos Ioachim prorumpit in hæc verba. Ni-
li.cōcordiæ mirum si cleri domitor mittatur de cœlo, quia omnia mala veniunt ob culpam ğ.c.14.§.5.
cleri: nam populus Christianus ecclesias dotauit in pauperum alimentum, cul- &.ſ.c.38.in
tusq; diuini augmentum, non in constructiones arcium vel castrorum, non in cu- fine
mulandas diuitias, aut ditandos propinquos. Christus se obtulit occisoribus,

& tu de

& tu de pretio sanguinis eius extruis robotias ad bellandũ. Christus in infimo pse pro iacere voluit, tu in altis sedibus & turribus delectaris. Hinc p Prophetã dicit dñs: Isti ædificabũt, & ego destruã, & vocabunt termini impietatis. Malach.1

ſ.c.17.§.2. &.ſ.c.46.§. 4.& p totũ. ȝ.c.20§.14 &.ſ.c.25.isi. ȝ.c0.§.3.& ſ.c0.§.15.& ſ.c.35.§.2 ſ.c.40.§.4. ȝ.ca.13.§.7 &.ȝ.c.20.§ 8.&.ſ.ca.23 §.14. ȝ.c0.§10 et ſ.c.27.§.5 ſ.c.25.§.15 ȝ.c.4.§.3 ſ.c.29.§.2

XIIII § Mali itaq; pastores sunt vermes corrodẽtes radicem arboris ecclesiasticæ in proximo casuræ in fine, scilicet quinti status, vtpote in gemitu nẽi iam tpis. Ex quo eñ apud nos iamdudũ corrupta est euãgelica & ecclesiastica vita necesse erit, vt tandem nostra ecclesia, scilicet quoad dignitatem ecclesiasticam, æque cadat. Quod cœlestis aquila prophetauit, dicẽs: Et quintus angelus tuba cecinit, & vidi stellam de cœlo cecidisse in terrã. Sup quæ verba Vbertinus ait: Quis dubitat quin illa comminata ad nostra iam tpa referant. Saluator quoq; prædixit, stellas, id est, prælatos è cœlo casuros. Et Esaias inquit: Stellæ cœli non expandent lumen suum. Quippe cauda draconis trahit tertiã partem stellarũ, & mittit eas in terrã. Obtenebrant quidem stellæ caligine eius. Proinde pastores ceu ministri dei, angeli nuncupant, vt late exponitur apud Catharinam Senensem, cui vlterius dicit dominus: Patiẽtia mea sustinet sacerdotes, qui nisi se correxerint, vniuersæ gratiæ eis concessæ redundabunt in iudicium in confusionem sui, qui veluti obstinati dæmones meã contemnunt misericordiã. Et infra: O sacerdos, non attendis quod securis iustitiæ diuinæ iam ad radicem arboris vitę tuæ posita sit, hoc autem apertissime noueris, quoniam iniquitates tuæ suo tempore & loco, tibi cũ vsura compensabuntur, & grauius quàm cæteri punieris. Nempe pro te & tuis subditis pœnam lues.

4.Bir.43 Apo.9. Matth.24 ȝ.c.19.§.5 et ſ.c.55.§.11 Esa.13 Apo.12 Iob.3 Cath.Senẽ. c.119.& c.128 &.129 Matth.3 Lucæ.3.

XV § Ex præmissis apparet, nobis vehementer esse pauendum. Nam in prioribus ecclesiæ statibus clerici maxime prælati videbantur in ecclesia quasi in cœlo fulgens stella, quam Iohannes præuidit cecidisse in terrã, id est, in terrestrem cupiditatem, & data est ei clauis putei abyssi, id est, potestas aperiendi infernum profundum. Aperire ergo puteum abyssi in populo quinti status, est quando prælati in vitia ruentes peruerso exemplo, & malo regimine soluunt frenum carnalis concupiscentiæ, tam in se quàm in suis subditis. Quod quidem frenum prioribus temporibus per dei timorem, & sanam disciplinam rigidum, verboq; & exemplo bene gubernatum erat, nunc autem relaxatum est atq; disruptum. Vnde apud Birgittam sancti clamant ad dominum: Nos (inquiunt) videmus populum innumerabilem in periculis, procellis perire, quoniam gubernatores auidi sunt, illis terris iugiter applicare volentes, vbi sibi ipsis maius lucrum existimant prouenire, illuc se & pupulum ducentes, vbi horribiles sunt iactus vndarum, nesciente populo securitatis portum, & ob hoc misere periclitatur populus infinitus, nimis paucis venientibus ad bonum portum, qui esset aptus ad hyemandum. Ista enim non est tuta animarum nostrarum nauigatio. Oremus igitur Deum, vt deducat nos in portum voluntatis suæ.

Apo.9 / ȝ.c0.§.14 / ȝ.c.14.§.14 &.ſ.cap.23. §.13 / ſ.c.34.§.8 ȝ.c.19.§.8 / ȝ.c.19.§.14 &.ſ.22.§.2. infi.&.ſ.ca. 57.§.9 / ȝ.c.19.§.11 ſ.c.27.§.11 / 3.Bir.5 / Acto.28 Psalm.106

¶De peruersione religiosorũ & capitularium clericorũ. Ca.XXII.

ETsi omnes quondam Christiani propter humilitatis subitionem & Christianæ religionis obseruantiam vocabant religiosi, quia nihil est quod ita nequeat occasui subiacere, q̃ vera religio. Nã ipsa imperatores, reges, pontifices, ac alios sæpe humiliauit, qui delicate nutriti, bonis tẽporalibus potentissimi, ad asperitatem vitæ strictamq; paupertatem p religionis susceptionẽ commutati sunt. Et non solum suas possessiones & prędia, sed etiã semetipsos domino consecrarũt. Illi tamẽ hodie, qui approbatas religiones professi sunt, specialiter ac proprie religiosi censent, & ad regulariter viuendum astricti sunt. Equidẽ post primariã ecclesiæ institutionem ordinatus est status religiosorũ, præsertim mendicantium, ad subleuamen curatorũ, qui circa temporalium administrationẽ & secularium occupationem impediti, in actibus spiritualibus auxilio indigẽt religiosorũ. Qui ad inducendũ vitæ contemplatiuæ perfectionem, & ad obseruandum in specie primæuũ dei institutũ, quo oĩa sunt cõmunia, inceperunt in statu ecclesiæ quarto. Mendicãtes vere, qui quasi perfectiores, nec in specie, nec in com muni propria possident, inceperunt in initio status sexti, ad sustentãdum, scilicet, ecclesiam, quæ in statu quinto ruinam minabatur.

ſ.c.30.§.13 / C. de sum. tri. l. inter claras / ȝ.c.16.§.2 ȝ.c.8§.7 et ȝ.c.7.§.2 / .12.q.1. futuras / ȝ.c.21.i pri. ſ.c.32.§.8 / ȝ.c.13.i pri. / Dis.1. ius na tura / Tho.22.q. 10.88.ar.7

Nam &

3.Bir.17. I § Nam & si in clero primitiuæ ecclesiæ non fuerint religiones institutæ
tamen postquàm in ecclesia succreuit superbia, auaritia, luxuria, quæ acriter offen J.c.24.§.6
dunt deū, contra eadem crimina pro remedio vtendū fuit obedientia, pauperta-
Tho.opusc. te, & continētia. Siqdem malignitas diaboli supbiā, corruptio humanæ naturæ
19.c.1.&.22. incontinentiā, malitia singulorꝝ hoīm auaritiā in orbē terrarꝝ introduxit, quoniā
q.10.§.6.p iure diuino omnia erāt communia, meum autem & tuum malitia hominum ad- .12.q.1.dile-
totum inuenit. Contra ista tria mala superbiæ, auaritiæ, & luxuriæ, beata virgo apud Bir ctissimis
8.Bir.57 gittam nos docet tria ad placādum deū remedia, videlicet vsum honestarum ve- J.c.28.§.5
stium, eleemosynarum largitionem, ieiunia, sacrificia, atqꝫ orōnes. Sed quia non
omnibus datum est, illa remedia capere, & in mundo versari ac illas diabolicas im
missiones vsquequaqꝫ cauere, ideo pro remedio ecclesiæ firmo aduersus eadē tria g.c.17.§.9.
Tho.vbi s. mala, ex instinctu spiritus sancti plures ac diuersæ in ecclesia religiones sunt insti &J.c.33.§.7
q.10.§.9.ar.1 tutæ ac approbatæ, sub paribus tamen ac eisdem votis, vtpote obedientiæ, con-
tinentiæ, paupertatis. Quo triplici remedio aduersus præmissos tres insultus Ec-
clesia in suis membris vti ac frui solet.

Matth.19 II § Et si nemo adstringatur actualiter subire euangelica consilia, vtpote
Tho.vbi s. omnia temporalia relinquere, & Christum perfecte sequi sub religionis iugo: ta-
q.10.§.6.ar men semel suscepta obligat religio. In qua ceu secura nauicula, religiosæ personæ Quid vera
ticu.2 per fluctus huius seculi, vsque ad salutis portum nauigare valeant. In primis qui- religio
Cath.Senē. libet vere religiosus in sponsam ducere debet obedientiam, cuius soror est patiē-
c.157.&.ca. tia, nutrix humilitas, ancilla vilitas, & seruus sui contemptus. Plura denique reli-
158.&.159 gionis commoda enarrantur in dialogo Senensis Catharinæ.
Thom. vbi Summa vero religionis regula secundum Hugonem in hoc dependet, vt prælati Hugo. de s.
sta.art.5 custodiant subditos, subditi prælatis obediāt: deuoti sint senes, iuuenes quoqꝫ la- vict. de clau
Rodo. spe. boriosi, sit honestas in habitu, in victu mediocritas, sint in claustro assidui, & ad in- stro animæ.
hu.vi.lib.2. iuriā rari, non sint ciuiles, sed claustrales, sint intenti psalmis, nō causis, in claustris, g.c.21.§.8
ca.25. nō sit rumor, sed charitas: in capitulo non lites, sed confessio, in choro sit sacra sim J.c.23.i pri.
plicitas, circa altare reuerentię honestas. Tales olim fuerunt religiosi, in quibus spi
3.Bir.21 rabat dulcedo spiritus sancti diuiniqꝫ amoris. Qui quidem amoris calor hodie ex-
tinctus est, & faces iacēt dispersæ, ex se nō calorem, nec splendorem, sed fumū cu
piditatis & impuritatis dātes, vt hodie religionis nauicula, defectu religiosoꝝ, in g.c.21.§.15.
procellis periculose fluctuet, non quòd religiones, quæ à spiritu sancto sunt fun- &.J. ca.46.
Cath.Senē. datæ, in ordinibus, sed in transgressoribus deficiant. §.10.
ca.125 III § In modernis quippe religiosis, sui amore affectis, sub ouina cuculla J.eo.§.6
Rod.vbi sta lupū agentibus, dei charitas friget. Pleriqꝫ eñ fractis ieiunijs & omissis orōnibus J.eo.§.5
tim.c.26 neglectisqꝫ, omissis votis, monasteria sua deserūt, & mundanis negotijs se inuol- g.c.16.§.9
Tho.22.q. uunt cōtra ordinationem regulæ, contra dispositionem iuris scripti, & cōtra prę-
10.§.7.ar.20 cepta sacroꝝ conciliorꝝ. Neqꝫ fugitiui & vagabundi monachi perquiruntur & ad
Ne cle.l'.mo monasteria, vt ius præcipit, reuerti compellunt. Monasteria & loca consecrata,
secl'.neg.se. quasi fora publica & diuersoria communia, hodie patēt omnibus. Quocirca de hu
immis. cap. iusce peruersis religiosis in Birgitta vlterius dicitur: Qui sunt in monasterijs, vadūt
multa. in mundum pro supbia & cupiditate, habentes propriā voluntatem, facientes cor
De regulari poris sui delectamenta. Et infra: Est religiosus habitu, & professione monachus, J.c.23.§.1
bus c.fi. sed moribus apostata, dignitate sacerdos, sed seruus peccati: peregrinus fama, sed
2.Bir.7 intētione girouagus: Hierosolymitanus opinione, sed magis Babylonicus. Et in-
3.Bir.33 fra: Monachi raro monasticā ducūt vitā: de quoꝝ infamia boni molestantur, ma- g.c.14.§.8.
4.Bir.33. li peiorantur ex eorum mala conuersatione. Regulæ eorum mutatæ sunt in dete- &.J.eo.§.9
Rodori. vbi stabiles abusiones, & minime tenentur: plus gaudent de proprietate execrabili, q̄
s.c.27 de sancta paupertate. In summa quanto magis monachi pro suo voto præ alijs à
vitijs alieni esse debent, tanto plus versis retrorsum eorum animis, vitiosi existunt
mundano tumultu occupati, incontinentes, dissoluti, inquieti, per loca suspecta
discurrentes, vbiqꝫ euagantes, vt nisi ipsis æque odiosum sit, quemadmodum cella g.c.21.§.8
& claustrum, regula & religio.
Glo.in Me- IIII § In tractatu sup Methodio reperit, q̄ in religiosis vita contēplatiua
thodio arescit propter vanos huius seculi fluxus: multi eñ falsi religiosi vtriusqꝫ sexus for
nicātur

nicantur à deo ſuo, accumulant temporalia, beneficia etiam curata ſibiipſis incor
porando. Inde elati, pompoſi, ſimoniaci, raro canonice ſibi eligũt prælatos. Qui
ã.c.21.§.4. electi frequenter in luxum cadũt, finem in menſura rerum terrenarum ponentes: ſecu-
&.ſ.c.33.§.3 laria ſectant ac ſpiritualia prorſus poſtponũt. Quo fit, vt ſeculares poteſtates nũc
multa monaſteria, quæ ſunt pinguia, intercipiũt, pro ſuo libito gubernãt, in quibus
perpaucos monachos, vt plurimũ parum religioſos, diuina officia ſegniter & tepi-
de expediri faciũt, bona monaſterioꝝ & iura eccleſiaſtica in ſuos prophanos vſus
cõuertendo. Identidẽ cõmittũt plures potentes eccleſiaſtici ferme inutiles clerici,
vel apoſtatæ religioſi monaſteria occupãtes, ex eis prouẽtus percipientes, & curias
ã.ca.19.§.19 magnoꝝ principũ potius ſequentes, quàm eleemoſynam debite abſumentes.
ã.c.6.§.3 V § Et quãuis in ſexti ſtatus initio, quinto adhuc ſtatu durante, per ordinem Tho. 22. q.
mendicantiũ, ſuis doctrinis & cõtionibus, euãgelicus ſtatus in eccleſia eſt plurimũ 10.§.7. ar.1.
ſuſtentatus, tñ frẽs mendicãtes his temporibus circa profeſſiones ſuas multũ deficiunt. & opuſcu.19
Nempe quemadmodũ olim ſynagoga tanquam religione eximios habuit phariſæos: c.2.&.4
aduerſus quos Chriſtus in euãgelio ſæpius & acriter inuehit: ita nimirum hodie eccle
ſia cenſet habere frẽs mendicãtes, quibus ferme oĩa à Chriſto de phariſæis dicta
ã.eo.§.3.in conueniũt, potiſſimè ſequentia. Attendite & cauete à fermento phariſæoꝝ, quod
princ. eſt hypocriſis. Et rurſum: Attendite à falſis prophetis qui veniunt ad vos in veſti Mar.9
mentis ouiũ, intrinſecus aũt ſunt lupi rapaces. Mendicãtes quidã, vellere ouicula Lucæ.12
rum amicti, ceu lupi fraudes, inſidias ac rapinas ſub hypocriſi committũt, vitæ au Matth.7.
ſteritatem, & humilem ſimplicitatem ſimulãt ſpecie exteriori, intus vero exquiſi-
tis delitiis exuberant, ventri ſeruiũt, ſuauibus verbis dulcia dona ex hoibus ſugũt,
peculiare cõmodũ frequenter quærẽtes, vt de eis illud verificet ſaluatoris eloquiũ.
ã.c.15.§.46 Væ vobis phariſæi hypocritæ, quia mundatis quod deforis eſt, intus aũt pleni eſtis rapi Matth.23
nã & immũditia. Item ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis quæ à foris apparent hoi-
bus ſpecioſa, intus vero plena ſunt oſſibus mortuoꝝ & omni ſpurcitia. Sic & vos
foris quidem apparetis hoibus iuſti, intus aũt pleni eſtis hypocriſi & iniquitate. Vnde
Vbertinus exiſtimat, corruptionẽ eorundẽ ordinũ mendicantiũ ſpectare ad vlti- Vbertinus
ã.c.14.§.31 ma feculenta ſexti ſtatus, quãdo ſpiritus Ieſu Chriſti penitus illudet & deſpicietur.
&ſ.c.23§.12 Idem quoque ait: quod illi mendicãtes perſi deſignantur per locuſtas de puteo abyſſi
ã.c.14.§.10 exeuntes, quia ipſi ſunt ſcurriles, leues, volatiles, carnales, rodentes ſacras literas vi
&ſ.c.23.§.7 rides, paganicæ philoſophiæ ſequaces, quaſi equi currentes, ſic illi in vanã diſputa Apo.19
ã.c.18.§.11. tionem. Vincentius de fratribus mendicãtibus inquit: quod nec viã, nec vota, nec cæ
Vincentius rimonias obſeruãt. Imò peiores quàm cæteri ſunt Chriſtiani, malum exemplũ præben ſ.eo.§.10
ã.eo.§.2.& tes, & contra ſuã regulam nimium exorbitantes. Ecce religioſi, qui olim in obſer
ſ.c.44.§.6. uantia regulari erant via ſaluationis, nunc ſunt via perditionis.
ſ.c.23.§.14. VI § Proinde altiſſimus apud Cath. Seneñ. inquit: Religioſi collocati ſunt Cath. Senẽ.
&.§.15 in religione velut angeli: ſed quàm plurimi ſunt dæmonibus deteriores. Electi ſunt ad c.125.
annuntiãdum verbũ dei in doctrina pariter & vita. Ipſi aũt contiones ſuas potius
ã.c.18.§.10 ad auditoꝝ oſtentationẽ, quàm ad dei laudẽ, vel proximi ſalutẽ cũ facundia mundana
cõponere ſtudẽt. In pluribus denique iniquis modo deprehenduntur exceſſibus ibidem
enumeratis, vbi ſequitur: Religioſi facti ſunt arma diaboli, corrumpẽtes religionem
intus in ſe & fratribus, ac extra circa ſeculares: propria poſſidere nituntur, aliaque plu
ã.eo.§.2.in ra in cõuenientia cõmittũt, ibi expreſſa & preſenti tempore obuiãtia religionibus. Quæ li-
fin.&.ſ.c.23 cet fint in ſe bonæ, & inſtinctu ſpũs ſancti inchoatæ, tamen religionũ membra fre
§.8 quẽter ſunt putrida, intantũ vt à trãſgreſſoribus irrideantur humiles ſui ordinis ob-
ſ.c.24.§.1 ſeruatores, veſtigia maleuoloꝝ ſequi recuſantes. Hæc ex Catha. Seneñ.
ſ.c.27.§.11 VII § Præterea in eccleſiis tam cathedralibus quàm conuentualibus innumera
ſ.eo.§.8 committi ſolent ſcandala: vbi hodie plerũque fæces mundi eccleſiaſticis guberna-
ã.c.21§.9 et culis præficiuntur, vtpote quibus mundus vti vel frui nequit. Nam potentum & no
ſ.c.23.§.2 bilium geniti intruduntur, dignitatibusque eccleſiaſticis potiuntur, quibus multoties .20. morali-
ſ.c.26.§.13 ſeniores atque in gradu digniores ſubiiciuntur, vt modo verificata cenſeatur illa Grego um.78
ã.c.20.§.2. rii ſententia, dicentis: Sæpe conſpicimus ſapientes ſubeſſe, ſtultos vero arcem do Eccl's.10
&.ſ.cap.25. mini tenere, ſapientes ſeruiliter obſequi, ſtultos aũt tyrãnica elatiõe dñari. Abſur- C. de leg. tu.
§.11 dum quippe eſt, vt alios regat, qui ſeipſum regere neſcit. Sed hodie tumultuantur l. fin.
pueri

Esaiæ.3 pueri contra senes. Pensate rogo, ꝙ iniquū est, iuuenes dominari, senes famulari, J.c.24.§.2
minores gradu preesse, presbyteros subesse: ignaros ardua discutere, prudentes lo
Amos.5. qui non audere, Iam venit tempus illud malum in quo (vt prophetatum est) pru- g̃.c.18.§.7.
dens tacebit. Hoc meretur ingratitudo nostra erga deum, qui multiplicat filios ho &J.c.35.§.4
Psalm̃.11 minum secundum altitudinem suam, id est, in locum potestatis ecclesiasticæ fili-
os hominum constituit, filijs dei suppressis.

VIII § Item vt plurimū qui defectuosiores inter filios nobilium apparent, g̃.eo.§.7
Deute.15 clericali statui adijciunt, quasi mundo inutiles, licet deo execrabiles: siquidem con g̃.c.21.§.10
Malach.1 tra dei præceptum ecclesiis & monasterijs offerunt, aut claudi, aut cæci, aut in ali- in fine
Leui.21 qua parte deformes & debiles. Hinc contingit legem frangi, quæ prohibet, ne cæ J.c.31.§.2
Dist.49.ca. cus, vel claudus, vel torto naso, vel fracto pede, seu manu, vel gibbus, vel lippus,
huic etenim vel albuginem habēs in oculo, vel iugiter scabiosus, vel impetiguosus, vel hernio-
sus, aut quispiā alius maculā habēs, accedat offerre hostias deo. Quales sæpenume
ro nobiles in monasterijs alijsve ecclesiis apparent. Ecclesiastici insuper de nobi-
libus progeniti naturali appetitu, & germinis inclinatione plus sequunt secularia,
quàm spiritualia: quando enim regulā & prosapiam mutuo luctari contingit ne- J.c.23.§.2 &
cesse est, ecclesiasticam succumbere regulam. J.c.26.§.7

IX § Cæterū Canonici cum regulares, tum seculares inter se sectas faciunt,
De his Ro- discordias nutriunt, alius supra alios prælaturas ambit, nouas inuentiones excogi g̃.eo.§.3.&
do. spe.hu. tant, quas loco legitimorū statutorū obseruant. Nam quicquid in collegijs & capi- J.c.43.§.13.
vi.li.2.c.19 tulis statuit, cōmuniter magis sapit peculiare commodū, quàm dei honorem, vel
Christianā rempublicā. Vna inter reliquas abusiones subsannāda apparet, ac mē
De simo.ca. talem simoniā sapit, ꝙd ad interessendum diuinis Canonici non charitate dei in-
tua. ducuntur, sed per pecuniā, quam præsentiā vocant, singulis presentibus distribu- g̃.c.17.§.19.
Tho.quod- endam, alliciuntur. Quæ quidem distributio non fit clericis in ecclesia occupatis, &J.c.27.§.6
li.8.art.11. sed ociosis tanquàm dignioribus Canonicis. Qui licet à canendo nuncupent Ca- J.c.23.§.7.
nonici, nomine tamen in ecclesia canunt.

X § Quid dicā (nescio) de quibusdā Canonicis, quodam regularibus & ex- J.c.23.§.5
1.Cor.7 imiæ ecclesiæ professis, qui erubuerunt esse religiosi, atq; permanere in ea vocati- g̃.c.20.§.12
Matth.11 ne in qua vocati fuerāt: ipsis etat obedientia onerosa, continentia rara, paupertas
pecuniosa, necnon suaue & leue dei iugum erat ipsis amarū & graue. Ideo liberta-
tem affectarunt, accumulantes censum præbendarū, quo competentio esset volu
ptatū licentia, ac amplior delitiarū copia. Infra cuiusdā iniquæ intrusionis machi-
nationem impetrarūt pro se non regulæ (quā prius perperā obseruarāt) mitigatio
nem, sed extinctionem: mores religionis loquentes, nefastos honores quæritātes
se habitu honestatis exuentes, & vestem vanitatis assumentes, truncatis superpelli J.c.23.§12
cijs in choro stantes, vt nescias, an sint patres, an bacchātes. Siqdem narrata & pro J.c.64.§.6
posita fuerūt vera & rōnabilia, tūc nec dispensans, nec dispensati reprehēdent in
diuino iudicio. Præsupponūt forte quod sicut suscepta religio bene obseruata, di J.c.29.ĩ pri.
rigit ad vitæ pfectionem, sic neglecta religio præcipitat puersos religiosos in dā-
Eccl's.5 nationem quos tutius fuerat in seculo pmāsse: quia displicet deo stulta & infidelis
Dis.47.quā promissio, quæ indiscrete sumit, & male obseruat: notat nāq; Augustinus, se non g̃.eo.§.5
tumlibet peiores reperisse ꝙ eos qui religionibus defecerunt.
Rodo.vt g̃. XI § At vehementius formidandū est, ne pristinæ religionis abiectio & sa-
cap.27 cri status mutatio fit inceptio interitus rei inibi ecclesiasticæ, vel iræ vergat eidem J.c.36.§.5
insigni ecclesię, suisq; indigenis in maius detrimentū. Ne quoq; patres simul & po
pulus pereat, & illud contingat quod apud Birgittā de similibus Canonicis Chri J.c.31.§.9.
stus narrat: Auerti oculos meos ab hoc loco propter iniquitatē inhabitantium, si-
6.Bir.5 cut primi fundatores festinabāt de virtute in virtutem ascendere, sic nūc isti mo- g̃.c.14.§.1.
Psalm̃.83 derni de malo in malum descendūt, quilibet alium, vtpote in publicis stationibus, in fi.& J.ca.
vel in festiuis processionibus, præire curat & gloriat de peccato. Sed vsq; quo pec 25.§.13. g̃.c.
Psalm̃.51 catores gloriabunt. Rursus Birgitta: Caput eorū, id est, intentio elata cornibus ar- 21.§.1. & J.
Psalm̃.93 rogantiæ & præsumptionis, abscindet ab eis iudicio meo seuero, quod est gladius c.23.ĩ pri.&
J.ca.29.§.7. acutissimus, Caro eorū voluptati dedita, igne concremabit absq; misericordia: J.c.43.§.12.
6.Bir.5 plagabuntur à dæmonibus, & non sit affectio praua, pro qua non punientur. Ideo J.c.35.§.12

dum ad-

dum adhuc tempus eſt, caput eorum, id eſt, voluntas diſtorta & ſuperba deponatur ad humilitatem, pellis ſimplicitatis aſſumať, caro à voluptatibus refreneť, inteſtina, id eſt, cogitationes ſaneť per pœnitentiã, ne iuſtitiã ab eis ſcđm merita eoꝝ celerem exigã. Ponã eis cuſtodes qui terrã voluptatis eoꝝ redigẽt in ſeruitutem, & dabiť eis panis in menſura, & præ paucitate munerabunť, quaſi diceret: Cibabit eos pane lachrymaꝝ, & potum dabo eis in lachrymis in menſura. Et infra: Niſi emẽdauerit, permittã eos modico tpe incedere ꝑ viam volũtatis ſuæ: deinde ducã eos per viã ſimilem ſpinis & punctionibus acutiſſimis. Quod miſericordiſſimus deus auertat à familia ſua, & ad miſerendũ ſimplicium flectetur precibus matris ſuæglorioſæ, ſanctorumq́ꝫ illius eccleſiæ patronorum.

ḡ.c.5.§.7 & ḡ.ca.13.§.2. & ſ.c.27 §.4 ſ.ca.30.§.12 ḡ.c.19.§.9.

Eſa.10 Pſalm̃.79 6. Bar.7

XII § Tandem de moribus monialiũ peruerſis, nõ audeo, imò pudeo, quæ ſuſpicor, dicere, ne meis verbis quempiã virginũ deo dicataꝝ cœtũ reddã ſuſpectum, attamen pro cõpletione huius capituli, iſtũ quoqꝫ gradũ paucis attingere conor. Sunt nanqꝫ nonnulla monialium monaſteria, è quibus profeſſas iuxta regulæ tenorem nunq̃ exire vel quempiã introire decet, adeo propatula vt ipſa loca Veneris proſtibulo ſint ſimiliora q̃ dei ſacrario: hinc procacitas, ſtuprũ, inceſtus mulieꝝ ſacrataꝝ, hinc quoqꝫ verenda ſcandala & offendicula oriuntur q̃ plurima quæ ſingula recenſere iam nolo.

De vi. & ho. cle. c. monaſteria

31.q.2. diffinimus.

¶ De criminibus communis cleri. Ca. XXIII.

Coloſſ.3

QVales oporteat eſſe clericos docet Apoſtolus, dicens: Induite vos ſicut electi dei ſancti & dilecti, viſcera miſericordiæ, benignitatẽ, humilitatem, modeſtiã, patientiã: ſup om̃ia autẽ charitatẽ habete, quod eſt vinculum ꝑfectionis, & pax Chriſti exultet in cordibus veſtris, & grati eſtote, verbũ Chriſti habitet in vobis abundãter, in om̃i ſapiã, docẽtes & commonentes voſmetipſos in pſalmis, hymnis, & cãticis ſpiritualibus. Tales apud Cath. Seneñ. narranť olim fuiſſe ſacerdotes, quos amor ſui nõ obfuſcauit, ſed lumine rõnis cognouerũt deũ, cui dederũt honorẽ, proximo obſequiũ, execrati vitia, ſecuti virtutes, de ſemetipſis iuſtitiã fecerunt, ideo ſubditis ſalutem procurare, & iuſtitiã adminiſtrare valuerũt ceu boni paſtores, prædicãdo, arguẽdo, ſpinas vitioꝝ euellendo, flores virtutũ ſeminãdo, pauperes charitatiue ſubleuãdo, exhibebãt ſe ſubditos ſuoꝝ ſubditoꝝ, ac in eccleſia infimos. Proinde præconis officium ſuſcipit quiſquis ad ſacerdotiũ accedit, vt ante aduentũ iudicis, qui terribiliter ſequiť, ipſe clamãdo gradiatur, & fortis ſit contra eccleſiæ tyrãnos, grã ſpiritus ſancti ſuffultus. Porro Vincẽtius ait: Clerici debẽt eſſe turres populi defendẽtes ciuitatẽ, id eſt eccleſiã, prædicãdo & ſacramenta miniſtrãdo. Sunt etiã muri, orãdo & bona exempla ſalubremq́ꝫ doctrinã præſtando, vt in retibus fidei homines deo ꝑſentent, quos Chriſtus fecit piſcatores hominum.

Cath. Señ. c 113. & c. 130.

Greg. in paſtorali. c. 15. Vincẽti⁹ de ſi. mun.

ſ.c.54.§.8 ſ.c.26.§.11 ſ.c.39.§.3 ḡ.c.22.§.2 ḡ.c.19.§.9 ḡ.c.22.§.11. & ſ.c.26.§.9 ſ.eo.§.1.

Matth.4 Cath. Senẽ. c.132.

I § Sacerdotes aũt hodie nõ piſcanť hoĩes, ſed honores: vnde in Cat. ſequiť: Moderni & infelices clerici tpalibus incũbentes, ob eoꝝ malitiã luce diuina priuati, ſeipſos amãt, dei & proximi dilectionẽ negligũt, deteriores ſunt ſecularibus, q̃s vna ſecũ perdũt: ſanguinẽ & lac ſugũt ex medulla eccleſiæ, vt ipſa palleat: affectum nempe charitatis, qua eccleſiã afficere deberẽt, ad ſemetipſos retorquẽt. Ab ea em̃ eliciunt beneficia, penſiones, cenſus, & cetera: delitijs & flagitijs dediti, ſalutem & curã membroꝝ eccleſiæ, id eſt, animaꝝ Chriſtifideliũ negligũt. Ob eiuſmodi reproboꝝ clericoꝝ vitã, ſeculares veniũt ad inobedientiã & irreuerentiã eccleſiæ. Quinimo ſeducunť à cæcis ducibus, q proh pudor ſunt ignari idiotę, ꝑſumptuoſi, hypocritę auari, ſimoniaci, luxurioſi, inuidi, tardi ad bonã opa, proni ad mala, poſt tpalia currẽtes, deberẽt eſſe lapides tẽpli: ſed dicunť diſperſi lapides ſanctuarij, id eſt, eccleſiæ in capite oĩm plateaꝝ. Nã ſacerdotes, qui cõtra dęmones eccleſiã defendere deberẽt cũ exercitio ſpiritualiũ, ſunt diſperſi in plateis huius mũdi, ignorantes ſpiritualia, ſequẽtes carnalia. Vbinã hodie eſt clericoꝝ decor continẽtię in geſtu, victu, veſtitu, & riſu: In cõuiuijs, tabernis, ludis, & theatris, vbiqꝫ vagantes crebrius reperiunť, q̃ in locis deo dicatis. Quàm ꝑnicioſa aũt & impertinẽs ſit vniuerſali eccleſiæ clericoꝝ ſcurrilitas, ignorãtia, fornicatio, ſimonia, aliaq́ꝫ crimina, quibus modo totus penè clerus eſt infectus, nemo ambigit.

Matth.15. & Lucæ.6. Threno.4

De vi. & ho. cle. per totũ De coha. cl. & mu. ꝑ to. Ephe.5

ḡ.c.19.§.20 & ſ.c.25.§.11. & ſ.c.47 §.7 ḡ.c.18.§.14 & ḡ.c.22 §.5 & ſ.c.26.§.5 ḡ.c.21.§.2. & ſ.eo.§.4 ḡ.c.19.§.6. & ſ.eo.§.13 ḡ.c.18.§.9. & ſ.c.25.§.8 ḡ.c.10.§.1. ḡ.ca.19.§.9 & ſ.eo.§.14 & ſ.c.38. in princ. ḡ.eo. in pri. ſ.c.49.§.21.

II § Hic defectus ex eo potissimũ euenit, q̃ principes tum ecclesiastici, tũ
seculares frequẽter suscipiũt, & ad beneficia sui iurispatronatus præsentare solẽt ḡ.c.22.§.7
Tho. q̃dli. 4 suos vel amicos suoꝝ necessarios, & eos q nihil sacerdotio dignũ, sed animas ad &ʃ.c.26.§.
ar.15.& q̃dli venãdum crudeles, & ad eõuiuãdum cupidos habent. Rursus beneficia ecclesia- 15.
5.arti.23.& stica nõ syncera electione: sed muneribus, precibus, fauoribus ac psonarum ac- ḡ.c.22.§.8.
q̃dli.6.ar.6. ceptionibus frequenter conferũtur: accipere autem personam impij non est bo- &ʃ.c.26.§8
Prouer.18 num, neq; habemus fidem Christi in psonarum acceptione. Episcopi quoq; nõ ḡ.c.21.§.3
Iaco.2.i pr. attẽdũt neq; cõsiderãt abilitatẽ promouẽdorum, sed ipsi amore tẽporalium vel
negligẽtia spiritualiũ tales indignos beneficiatos admittũt absq; oĩ delectu &
debita examinatiõe instituũt, in magnã indignationẽ oĩpotẽtis dei, cui distri-
Di.36.&37. ctam ob hoc reddẽt rationẽ, qm cõtra canonũ dispositionẽ huiusmodi ignaros
& di.38.p to indignosq; promouent. Qui magis rustica ministeria, mercantias, piscationes ḡ.c.21.§.4.
aliave seruilia opa & secularia negotia, q̃ ecclesiastica officia, exercere callent. In in fi.&ʃ.eo.
2.Timo.2. quibus se inuoluũt cõtra apostoli doctrinã inquiẽtis: Nemo militãs deo implicat §.4.&ʃ.ca.
Roma.12 se negotijs secularibus. Itẽ: Exhibeatis corpa vestra hostiã viuẽtem, deo placẽ- 38.§.4
tem, rationabile obsequiũ vestrũ, & nolite cõformari huic seculo. ḡ.c.20.§.8.
III § Sed ipsi clerici ignorãt diiudicare sacramẽta dei, multa in ministran- &ʃ.c.38.§.9
dis sacramẽtis cõmittũt scandala, maxime in temeraria & indigna ptractione & ʃ.eo.§.4
celebratione diuinissimi eucharistiæ sacramenti, laicis in scãdalum & sibi ipsis in ḡ.c.17.§.19
1.Corint.11 graue iudicium & cõdemnationẽ. Hic taxatur indigna sacramẽti ptractatio, nõ &ʃ.eo.§.6.
Dist.38.q̃n. crebra missæ celebratio, quæ cedit deo in laudem, ecclesiæ triumphãti in hono- ʃ.eo.§.8.in
rem, militãti in commodũ, & pœnitẽti in refrigeriũ. Quamobrem nõ est (vt q- fi.
dam opinãtur) sacerdoti obmittendũ quotidie celebrare missam: cuius efficacia
est infinita nullo numero dimetiẽda, ceu saluberrima medicina, quæ semper cõ-
ducit, etiam si creberrime, dummodo iuxta medici cõsiliũ vtpote digne sumit.
Proinde canon ait: q; per ignorãtiam sacerdotũ in diuinis sacramentis Christus
Esaiæ.56 offenditur. Hinc Esaias: Speculatores eius oẽs cæci nesciẽrũt vniuersi, canes mu-
Hiere.2. ti nõ valẽtes latrare, videntes vana, dormiẽtes & amãtes somnia & canes impudẽ
ʃ.ca.39.§.4. tissimi, nescierunt saturitatẽ. Hic notat auaritiã cleri. Seqtur in Esaia: Ipsi pasto- ḡ.c.18.§.5.
res ignorauerũt intelligẽtiã: oẽs in viã suã declinauerũt. Item in Hieremia: Sa- ʃ.eo.§.11.&
cerdotes tenẽtes leges, nescierũt me, & pastores præuaricati sunt in me dicit dñs: ḡ.c.21.§.5.
propterea iudicio contendã vobiscum. &ʃ.c.43.§.
IIII § Animarũ itaq; salus negligitur nõ solũ per ignaros (vt præmittitur) 10.
qui præesse nesciũt, sed etiam per doctos qui præesse nolunt, & in vinea domini ḡ.c.21.§.8.
nil boni operãtur vel orando vel pdicando vel sacramẽta ministrando, qui dũ- &ʃ.eo.§.9.
taxat stipendia ex beneficijs quærunt & extorquent, labores pauperum deuorãt, ḡ.eo.§.3.&
Iohan.10 populi peccata comedunt, suas oues nõ cognoscũt: neq; honorem sanctaꝝ neq; ʃ.c.32.§.18.
ecclesiarum procurant: valorem autem prouẽtuum subtiliter ponderant: sua be- ḡ.eo.§.1.&
neficia alienis præsbyteris aliquoties idiotis, in sola re domestica circa curam ve ʃ.eo.§.11
ro animarum nil aut parum peritis, tanq̃ mercenarijs locant: & qui eorum ma- ḡ.eo.§.2 &
iõrem pensionis censum offert, alterꝝ supplantat. Talia & similia beneficiati non ḡ.c.21.§.4.
solũ cõtra institutionẽ ecclesiæ faciũt, sed etiã cõtra salutẽ animaꝝ, qa dũ regimi
Ne pla. vi- na ecclesiarum sub annuo cẽsu & venali mercede committũtur, ad æternæ retri-
ces su.c.q̃m. butionis præmium consideratio nõ habetur.
V § Plura præterea beneficia, etiã quæ ipsi incompatibilia vocitãt, puerse ḡ.c.20.§.3.
simul occupãt. Ecce quod ius vel natura simul cõsistere nõ patitur, quia est incõ-
patibile, malitia cleri conglutinat. Quinetiam nonnulli gloriantur plures obti- ḡ.c.19.§.19.
q̃dli.8.ar.13. nuisse præbendas, quibus censum accumulare & suam pompam ostentare vale-
q̃dli.9.ar.15. ant. Quam vitiosa sit, & diuinæ iustitiæ cõtraria beneficioꝝ pluralitas, lege Tho-
q̃dli.8.ar.13. mam de Aquino in suis quodlibetis: Præcipit quidam canon quòd nullus præs-
q̃dli.9.ar.15. byter duas habeat ecclesias, ne dum plures. Satis enim incongruum est, cũ vnum
16.q.7.p lai. beneficium ex pluribus pro sui magnitudine diligenter quis explere nequeat, q̃
16.q.1.pl fos ad vtrũq; videatur idoneus: siquidẽ nemo duobus dñis seruire potest. Vnusq̃sq;
Matt.6 igitur, secũdum apostolicam vocem, in quo vocatus est, in hoc manere, & in vna ʃ.ca.38.§.9.
21.q.1.c.1 ecclesia locari decet. Gerson quoque exclamando quærit: vbi est, quòd clerici in ḡ.c.22.§.10
duabus

duabus ciuitatibus vel diocœsibus præbendas non habent? Quid, ꝙ vnus interdũ indoctus tenet multa & magna beneficia, quibus octo viri, doctrinis & virtutibus satis imbuti digne sustentarentur, vnus censum pluriũ beneficioꝝ solus vorat, cuius locum tenentes pro sui educatione nouũ quæstũ symoniace inuestigãt pro absolutione sacramentali, ac pro quibusdam alijs spũalibus actibus, nullo iustitiæ prætextu emolumenta tẽporalia exigunt. Pecuniã (quã remediũ nuncupant) e cadaueribus mortuoꝝ exenterant, ac tollunt pelles & carnẽ eoꝝ desuper ossibus eoꝝ. Superflui reuera ordinantur sacerdotes, & tamẽ deficere vident, quasi propter clericoꝝ penuriam, seu ecclesiaꝝ multitudinem, seu propter inopiam hominum vnus plura beneficia expedire cogatur.

VI § Ob clericoꝝ ergo cupiditatem, in plebe Christiana animaꝝ cura misere perit. Non enim debent, se ipsis absentibus aut negligentibus, pati, vt lupi rapaces rapiant oues, dummodo ab eis temporanea commoda percipere habent. In eis quippe euangelica verificatur sententia: Malus pastor videt lupũ venientem & dimittit oues & fugit, quia mercenarius, & ad eum nõ spectat de ouibus. Quarum curam illi auidi curatores non exercent, sed potius in eis scandalizant. Heus q̃ perperam clerici hodie rapiunt Christum & eius patrimoniũ. Vnde quidam ait: Vbi aliquid de sacerdotum marsupio defraudatum, vel de eorum cẽsu diminutum fuerit, vndiq; clamatur opprimi ecclesiam, vbi autem improba sacerdotũ vita multa animaꝝ millia ad exitiũ pertrahuntur, ibi nemo deplorat vicem ecclesiæ, quæ tamen vere iam affligitur.

VII § Diuinum deniq; officium negligenter exequi solent clerici ac nimis breuiter. Consonũ certe nomen inditum est, vt à breui orandi more, diuini officij codices Breuiaria nuncupentur. Concitato em̃ & prærupto oris motu clerici orantes feruntur cũ confusa labiorum festinatione & titubatione, ac magis murmurare q̃ orare videntur, vt nec ipsi quid orent intelligant, nec astantes audiant, ac perinde eos deus non exaudiat. Porrò licet debitæ clericoꝝ orationes à canendo dicant horæ canonicæ, raro tñ cantu vel hora cõstituta persoluunt. Quinimò absq; omni attentione & æstuatione, sed cũ festinatione (vt dixi) proferũtur, hoc modo orantes clericos Vbertinus æquiparat locustis, quoꝝ alaꝝ vox erat sicut vox curruũ equoꝝ multoꝝ currentiũ in bellũ, ita sonitus clericoꝝ, diuinas horas persoluentiũ, est sicut vox curruũ equoꝝ, quia adeo tumultuose & confuse easdẽ horas percursitant ac si finem horaꝝ conarẽtur expugnare, qm̃ potius videtur rumor curruũ perturbantiũ, q̃ cantus vel deuota prolatio. Ad prouocãdũ em̃ cœlestes dulcores talibus orationibus anima non dulcoratur.

VIII § Cæterum sacerdotes frequenter fornicationibus coinquinantur, maxime curati sordescunt in concubinatu adeo manifesto quod nulla tergiuersatione celari possit. Et quamuis ipsi concubinarij sint ab officio suspensi, tamen à celebratione missarum alijsve actibus ecclesiasticis nequaquam abstinent, quin diuinis se continuo immisceant, ob hoc irregularitatem incurrentes. Vendunt itaq; luxuriosi clerici, & adulterant verbum veritatis amore pecuniæ, & desiderio temporalium, qui se carnis concupiscentijs manciparunt, ideo ob lasciuiæ immunditiam aliquando celeriter ruituri. Verumetiam subtrahunt sacerdotes aurum & argentum ecclesię, & erogant illud in semetipsis, dant ex ipso prostitutis, & meretrices ornant. De illis in Birgitta reuelatur istud præconium: Sacerdotes qui non viuunt in castitate & continentia carnis, sunt maledicti & excõmunicati apud deum, & digni carere sacerdotali officio, concubinarij quoq; celebrantes æquiparant Sodomitis. Et si eoꝝ missa est efficax (quia presbyter, quantũuis pollutus, diuina officia polluere nequit) tamen osculũ pacis, quod presbyter fornicarius præbet, est sicut osculũ Iudæ Christũ tradentis. Atqui manus pollutæ immerito dei sacra tangũt, neq; filius Veneris digne tractat filiũ virginis.

IX § Ambitio præterea & simonia contra canonum decreta in clero iam vbiq; regnat, vt hodie verificetur illud prophetæ. A minore vsque ad maiorem omnes. s. clerici auaritiæ student, & à propheta vsq; ad sacerdotem cũcti faciunt dolũ. Qui dicunt, aquam nostram, id est gratiã siue donum spiritus sancti

H 2 pecunia

Rodo. & g̃ c. 12
J. ca. 25. §. 11.
Michę. 2
g̃. ca. 21. §. 4
g̃. eo. §. 3
g̃. c. 20. §. 6
& J c. 53. § 16
J. ca. 43. §. 12
g̃. c. 21. §. 11.
& J. eo. §. 12
J. ca. 38. in fi.
g̃. c. 22. §. 9.
g̃. c. 22. §. 5.
& g̃ c. 18 § 7
& J c. 25. §. 13
g̃. ca. 21. §. 6
& J c. 28. §. 11
Dis. 32. p̃ter
De coh. cle. z. mu. c. vr̃a
& c. fi.
g̃. ca. 21. §. 8
g̃. ca. 10. §. 4
& J. eo. §. 13.
g̃. c. 22. §. 6
g̃. eo. §. 3. &
J. eo. §. 13. ĩ fi
g̃. eo. §. 3. &
J. eo. §. 11. 16

De statibus ecclesiasticis
Th. 22. q. 10 ar. 2. 3. 4.
De sepl̃turis extra. 1. §. 1.
Di. 55 priscis
21. q. 1. c. 1. ĩ fi
Rodori. vbi g̃. c. 20
Ioh. 10
Erasmus in Sileno
Rodo. ibi g̃ c. 19. quasi in med.
Vbertinus
Apo. 9
Prouerb. 27 post prin.
Rod. vbi g̃ c. 19. p⁹ prin.
De re. iudi. c. 1. li. 6
J. eo. §. 9
2. q. 7. sicuti.
Ca. Se. c. 121.
Baruch. 6
7. Bir. 10
7. Bir. 17
De coh. cle. z. mu. c. vr̃a
1. q. 1. p tot.
De sim. p to
Hiere. 6.
Thren. 5

pecunia bibimus, hoc est simoniacę ministramus sacramenta dei: ideo subiungi- ẽ.c.19.§.8.
tur: Linguã nostrã pretio comparauimus. Quam acriter sub seueris pœnis deus &ʃ.eo.§.11.
strictissimus iudex statuit, ne sui ministri vendant spiritus sancti gratiam, sed eos ʃ.eo.§.15.
absq; simoniaco commisso sustentari iubet ab eis quibus spiritualia porrigũt, re-
Cath.Señ.c peries in scriptis Catha. Seneñ. At vero quisnam clericus præsertim beneficiatus
114.&c.127. vel in exili beneficio vel in potẽti dignitate cõstitutus, cõtra ius diuinum & hu-
De sim.c.cũ manũ, non est percussus lepra simoniæ? Ob quam pleriq; ipso facto incurrũt ex- ẽ.c.11.§.5
detestabile i communicationem vel suspensionem aliasve censuras, quorum absolutiones, iu
extrau.1.q.1 xta canonũ decreta, summis põtificibus reseruãtur, à quibus tamen illi simoniaci
grã cũ se. absolui minime curant: Imò omni absolutione neglecta, se diuinis immiscent & ẽ.eo.§.8
1.q.1. si quis per consequens irregularitatem incurrũt. Præterea beneficia & dignitates, qbus
epus. propter simoniacam labem ipso facto sunt perpetim indigni atq; priuati, contra
Th.22.q.10 deum iusq; scriptum occupant: Inde offensio dei, lesio animarum, ecclesiæ enor-
ar.6 me scandalum consurgit. Super quo obstupescũt cœli, & portę eius desolantᷓ ve-
Hiere.2. hemẽter. Patet nãq; simoniacos, veluti primos & præcipuos hæreticos, ab omi-
1.q.vl.c.vlt. bus fidelibus esse respuendos, quoniam cætera crimina ad comparationẽ simo-
de sim.sicut. niacæ hæresis, quasi pro nihilo reputãtur: simoniaca enim pestis sui magnitudi-
4.Reg.5 ne alios morbos vincit: Et tamen ad maioris damnationis cumulũ illã simoniacã
Acto.8 prauitatẽ ex inueteratæ cõsuetudinis iure, quidã malitiose defendere nitũtur, qui
Malac.1 cum Giezi & Simone cõdemnabũtur.

X § Aduersus eosdem simoniacos deus in propheta inquit: O sacerdotes
qui despicitis nomen meum, offertis super altare meum panem pollutum: quis
in vobis qui claudat ostia & incendat altare meum gratuito? non est mihi volun-
Greg.1mo. tas in vobis & munus non suscipiam de manu vestra: vnde secundum Gregoriũ ʃ.c.31.§.2
Matt.10 per nullum hominum genus deus amplius offenditur, quàm per malos sacerdo-
tes, quales sunt simoniaci. Quos Christus futuros esse præsciens præcepit dicẽs:
Gratis accepistis, gratis date: ne scilicet spiritualia in vsum negotiationis infle-
cteremus. Sed nostrates clerici, ad auaritiæ obsequiũ declinantes, nihil gratis fa- ẽ.ca.19.§.13
cere contendunt, sed operum suorum retributionem temporalẽ quærunt. Et li- &ʃ.c.46.§.
cet huiusmodi eorum facinora sint in præsenti seculo occulta ac etiam impunita, 12.
Hildegardis in ira tamen dei aliquando vindicabũtur vti prædixit Hildegardis, deplangens ẽ.c.14.§.13.
sacramenti ptractationem à simoniacis fieri ac futuram ob id crimen plagã, di-
cens, quòd deus pater vltra non patietur eandem irreuerẽtiam suo vnigenito ex- ẽ.eo.§.3
hiberi in sacramẽto mystico.

XI § Birgitta deniq; multa de puerso clero reuelauit, è quibus aliqua sub-
1.Birgit.41. infero: Clerus deberet esse pastor & scrutator ouium qui iam eorum dispersor
& lacerator est: Imo occisor per mala exempla, vendit sacramenta pro turpi lu- ẽ.eo.§.9
cro sicut Iudas Christum. Cleri malitia & transgressio omni gladio est amarior. ẽ.c.15.§.33.
Et infra: Maledicti sacerdotes dicunt deo: Discede à nobis quia verba tua sunt a- &ʃ.c.27.§9
1.Birgit.49. mara, & opera tua grauia, & scandalũ nobis faciũt. Et Christus ait: Ego sto ante
eos quasi ouis mitissima: de qua sumunt lanã ad vestiendũ & lac ad reficiendũ, &
adhuc pro tanta dilectione abominantur me. Et infra: Clericus qui ore & opere
2.Bir.20 debet clamare voluntatẽ dei, factus est leprosus, & mutus: quia omnis, qui quæ- ẽ.eod.§.4.
ẽ.eo.§.3. rit in clerico videre pulchritudinẽ morũ & virtutũ, recurrit retro, turbatur visu &ʃ.eo.§.12
& abhorret accedere ad eum propter leprã superbiæ & cupiditatis suæ. Si vero &§.15
quærit eũ audire, mutus factus est clericus à laude dei & garrulus ad laudem pro-
priam. Rursus beata Maria in pluribus locis cõqueritᷓ de sacerdotibus, q supbiunt
3.Birgit.29. de bonis, & possessionibus tẽporalibus animarũ: tẽpla eorũ depicta sunt vanitate
Ca.Se.c.128 & curiositate mũdi. Quam perniciosa sit clericis superbia, habetur in dialogo Ca ʃ.c.36.§.10
ẽ.eo.§.9. tha. Seneñ. Simonia præterea regnat in capite, archa testamenti sublata. i. capta ʃ.ca.28.§.4.
1.Reg.4. est, lucernæ virtutũ extinctæ, mensa deuotionis desolata. in fi, & ẽ.c.

Prouer.13 XII § Porrò scriptura sacra ait: Lucerna impiorũ extinguetur. Sic fatua- 21.§.9
Matt.25 rum virginum lampades sunt extinctæ. Lucerna quidẽ deberet respicere ad mẽ- ẽ.c.7.in pr.
Nume.8 sam panum propositionis. Sed mensa domini despecta & cõtaminata est, & q̃d ẽ.c.18.i pr.
Malac.1 superponitur, contemptibile est vna cum igne qui illud deuorat. Sequitur in Bir ẽ.c.22.§.5.
gitta: &ʃ.c24§.4

gitta: Pro sacramento confessionis confessor recipit munus. Interdum in casibus 4.Bir.33.
cum pœnitentiario de summa pecuniæ pro modo culpæ fit pactio, quare timen- Ro.c.20.p[o] med.
dum est, fidẽ perituram. Et infra: In clero superbia diligitur, pro humilitate, im-
puritas exercetur pro mũditia, dei lectio non attenditur, sed liber mundi, negli- 4.Bir.59
g̃.eo.§.6 gentia apparet in altaribus, sapientia dei reputatur fatuitas, salus animarũ non cu-
g̃.c.22.§.10 ratur, vestes dei proijciunt & contemnunt arma dei. Et infra: Clerici à via sua re- 4.Bir.76
cesserunt, non diligũt continentiam, paupertatẽ, nec deuotionem. Quid autem
sunt clerici, nisi pauperes & eleemosynarij dei, vt viuentes de oblatione dei, sint
g̃.eo.§.11.& humiles. Nam ecclesia primũ surrexit à tribulatione & paupertate, vt sicut clerus
ſ.c.38.§.9 hæreditas omnipotentis dei dicitur, ita deus esset hæreditas clericorũ, qui non in
g̃.c.20.§.1. mundo, nec in carne, sed in deo gloriarent. Post Syluestrũ, ecclesiæ sunt bona tẽ- 10.q.1.q̃cũq;
ſ.c.39.§.5 poralia data, non ad voluptatẽ, sed ad necessitatẽ clericorũ, & ad pauperũ sustẽta- & 12.q.2.vs-
g̃.ca.12.§.5 tionem, quo clerici ad prædicandũ essent expeditiores. q; ad fi.&.16

4.Bir.132 XIII § Iterum ad Birgittam Christus ait: Sacerdotes non loquuntur mi- q.1.cõstitu-
g̃.ca.18.§.8 rabilia mea, nec docent doctrinam meam, sed mundi amorem & voluptatem su- tũ,&c. cum
g̃.ca.19.§.3 am prædicant, perdiderunt clauem, qua miseris deberent aperire cœlum, illam hic.
&ſ.eo.§.14 autem, qua aperitur infernus, diligunt & reconditam habent. Hinc apparet quẽ- Th.i4.di.18
& in fi. libet sacerdotem habere clauem aperiendi meritum sanguinis Christi, vtpote q.1.p to. Pa-
g̃.ca.21.§.15 in sacramentis baptismi, pœnitentiæ & reliquis. Nam ad omnes discipulos do- lud.& Dur-
minus respõdit. Quæcunq; alligaueritis super terram, &c. Quod etiam Cathari- cinus ibidẽ.
næ Seneñ. manifeste reuelauit, aiens: Sacerdotes habent clauem huius sanguinis, Mat.18
& licet pœna Christi sit finita ratione humanitatis, tamẽ eiusdem pœnæ fructus Ca.Se.c.75
est infinitus ratione deitatis. Sequitur in Birgitta: Qui cum quatuor vulneribus Tho.3.p.q.
eos accedit, ab eis cum quinq; recedit, quando viso prauo sacerdotum exemplo 44.& 49.p
g̃.eo.§.1. peccator fiduciam peccandi sumit, & incipit de peccato, quod prius putabat eru- to.
g̃ eo.§.8.& bescibile, gloriari, ideo ipsis erit præ alijs amplior maledictio, quia se vita sua per-
ſ.eo.§.14 in dunt, & alios exemplo suo lædunt. Deteriores sunt Iuda, qui pro solis denarijs Mat.27.
fi.&ſ.ca.31. me vendidit, illi autem omni mercimonio, qui me sanctificare deberent, ad me Marc.14
§.5. non accedunt, nisi sperent sibi fructum, in prælo me premunt, quia inter suam lu- Lucæ.22
xuriam & cupiditatem me ponunt, poscunt nempe mulieres maledictas, vt vo-
g̃.eo.§.8.in luptatem suam perficiant, & me repellant, ipsi quasi fures & proditores produnt
fi.&ſ.ca.33. me, & quasi meretrices me contingunt.
§.9 XIIII § Rursus in Birgitta sacerdotes me negligunt, & diligunt alium de- 4.Bir.133
um. s. vitulum aureum per affectum mundi, qui est dulcis per voluptatem & ar- 3.Reg.12
g̃.eo.§.1.& det in eis per affectionem mundi, sunt feri quasi lupi rapaces, sunt instabiles qua-
ſ.eo.§.6 si lapis in muro infirmo, sunt in tenebris quasi fures, sunt timidi milites ad pugnã-
g̃ c.21.§.5 & dum pro honore dei, stant quasi asinus qui inclinat caput ad terram, sunt impu-
ſ.ca.25.§.12 dici quasi meretrices, sunt pice maculati, quia ad se accedentes commaculant, &
& ſ c.27.§ 12 adeo abominabiles sunt, vt omnis exercitus cœli eos abominetur, sunt enim tur-
pes in conspectu dei, isti maledicti sacerdotes ad me simulatorie accedunt quasi
g̃.eo.§.13.in proditores, quia aliud faciunt, aliud ostendunt, claudunt cœlum, & aperiunt in-
princ. fernum, corpus meum amarius crucifigunt q̃ Iudæi, ideo sicut proditores, non si-
g̃.c.22.§.6. cut sacerdotes, iudicabuntur. Et infra: Sacerdotes præ omnibus angelis & homi- 4.Bir.134
& g̃ c.20 § 8 nibus elegi, ipsi autem præ omnibus Iudæis, & gentilibus, ac præ omnibus dæ-
& ſ c.43.§.8 monibus me magis prouocãt. Et infra: Maledicti sacerdotes deberent esse mem- g̃.c.21.§.7.
ſ.eo.§.15 brum meum, & ita excellentes præ alijs sicut digitus in manu, sed ipsi deteriores 4.Bir.135
sunt diabolo, ideo præ omnibus diabolis profundius submergentur in infernũ.
ſ.c.33.§.7 Tres amicos magis q̃ me diligunt. s. mundũ, corpus, & diabolum, ideo væ eis q;
vnquã sacerdotes & membra mea facti sunt. Væ talibus q; vnq̃ nati fuerunt. Ipsi
Bir. extra.51 enim profundius cadent in infernum q̃ aliquis alius. Et alibi iterum Christus: To-
ſ.c.27.§.11. ti clero sum onerosus quasi lapis, sapio eis quasi venenum, ingluuiei eorum sum
g̃.eo.§.13& quasi mica. Ecce quid mihi pro mea charitate & passione rependitur, ideo clerus
ſ.c.31.§.5 à Christo grauiter maledicitur, vt inferius habet.
g̃.eod.§.11. XV § Consideremus nunc argutiones quibus ad Catha Señ. deus clerũ
reprehendit de ingratitudine, lasciuia, & ignorantia damnabili, inquiens: Mini-

Cath.Sen.c stri ecclesiæ eius vbera, suoq; dulcissimo lacte nutriuntur, vtpote viuunt de rebus
14.& 113. 114 ecclesiæ, viceversa ad vbera & lac ecclesiæ tenere, ac ex eis alere deberēt membra
& 121.122.125 ecclesiæ, quod minime faciūt: Et infra: Percipe corde amaritudinem, & dolores g.c.19.§.14
& 126. 127. super miserias meorum ministrorum, si debite attenderēt dignitatem suam, non
& 132. iacerent in tenebris peccatorum, inquinantes facies suarum animarum, qui sunt
Nu.3. in pr. vncti Christi mei, angeli terrestres in corpore ecclesiæ, sed inuoluunt se luto fe- g.c.21.§.14
tētis immūditiæ, ex culpa sibimetipsis crudeles pariter & proximis per mala ex-
empla. Et infra: Quocunq; te verteris, videbis omnes clericos seculares & reli-
giosos, prælatos & subditos, paruos & magnos, iuuenes & senes culpa infectos,
diuitias, delitiasq; sequentes, pauperum alimoniam, & animarum curam negli-
gentes, temporalibus incumbētes, gratiam spiritus sancti simoniace vendētes, ec g.eo.§.9
clesiasticis rebus abutentes. Væ ipsorum vitæ miserabili & infœlici, quod Chri-
stus sua pœna crucis acquisiuit, hoc cum meretricibus expendūt, animas sangui-
ne Christi redemptas corrumpunt, patrimonio Christi spurios alunt. Et infra:
De li.off. cō Ministri mei nūc pro pectoris sui fibula gestāt iniustitiam, qua eis cōiungitur a- g.c.12.§.7.
1. in fi. mor sui, in quo fundātur iniquitates eorum, sequētium inordinatas cōcupiscentias, & f.c.27.§.13
quibus pene om̄es clerici vacant. Postea ad clerum: O diabolicum tabernaculū g.c.20.§.15
elegi vos veluti angelos terrestres, vos autem estis incarnati dæmones quorū ope g.c.21.§.14
ra facitis. O miserum animal immundū, carnem tuam oleo sancto vnctā, & mi- g.eod.§.14
hi cōsecratam meretricibus exhibes, imò deterius inquinas, tu oues in Chri san- g.c.22.§.6.
guine lotas, rursus fœdas fimo luxuriæ tuæ, &c. Sed quia animal bruū es, ideo in & f.c.27.§.7
bestialibus actibus delectaris vsq; adeo excæcatus, vt nō cōsideres æterna suppli- g.c.18.in fi.
cia tibi esse parata. Hæc ex Catharina Senēsi. & g.c.20.§
4.Esd.3. XV § Esdras insuper in statera pōderat cleri iniquitates & eorum qui ha- 9.& f.c.25.
Di.93. diaco bitant in seculo, & quasi affirmādo interrogat, nūquid meliora facit Babylon q̄ §.5.
ni. Sion? Nā sicut olim in Romano imperio, sic hodie in ecclesia creuit auaritia, ideo g.c.19.§.8.
Ezech.7. perit lex de sacerdote, & visio de propheta. Lex equidē ciuilis inqt: Quis locus f.c.45.§.6.
C.de ep. & tutus, & quæ causa poterit esse excusata, si venerāda dei templa pecunijs expug- f.ca.42.§.1.
cle.l.si quēq̄ nētur, quem murū integritatis, aut vallum fidei prouidebimus, si auri sacra fames g.eo.§.14.
penetralia venerāda proserpit, deniq; quid cautū esse poterit: aut securum, si sancti & f.c.26.§9
tas incorrupta corrūpitur? cesset altaribus imminere prophanis ardor auaritiæ, g.eo.§.9 &
Hiere.23 & à sacris aditis repellatur piaculare flagitiū. Væ ergo pastoribus, q dispergunt f.c.25.§.2
& dilacerāt gregē pascuæ meæ dicit dn̄s, ideo visitabo sup vos malitiā studiorum f.c.33.§.8
Lucæ.11 vestrorum. Itidem saluator minitat dicēs: Væ vobis pharisæis, qui decimatis mētā g.c.15.§.43
& rutam, & om̄e olus, & præteritis iudicium & charitatē dei: & vobis legisperi-
tis væ, quia oneratis homines oneribus quæ portare nō possunt, & ipsi vno digi- g.c.21.§.12
to vestro nō tāgitis sarcinas, væ vobis legisperitis, q tulistis clauē sciētiæ, ipsi nō & f.c.25.§.2
introistis, & eos q introibāt prohibuistis. Caueatis igit ò clerici, ne vosipsos ope g.eo.§.13.
peruerso, aliosve malo exēplo seducatis.

¶De tyrannide regum. Cap. XXIIII.

2.q.1. auda- Nimis infelix est status ecclesiæ, nō solum propter cleri malitiā, de qua g.ca.21.§.5
cter. supra in proximis quinq; capitulis, sed etiā propter laicorum iniqtatē. g.à c.19. vs-
3.Reg.10 Inprimis regū aliorūq; maiorum principum: q ecclesiæ & populo pro q; ad c.23
2.Para.9 dei arbitrio danf. Deus em̄ diligens ecclesiā, & eam in æternū seruare g.c.19.§.15.
Prou.20. 25 volens, cōstituit reges ecclesiæ defensores, vt facerēt iudiciū & iustitiā: misericor & f.c.46.§11
& c.29. dia aūt & veritas custodit reges, qui si impios dissipāt, & in virtute pauperes iudi Roma.13
2.Mach. 15. cant, thronus eorum in æternū firmabit. Nā gladiū nō sine causa portāt, quia dei f.c.25.in pr.
De hoc Ro. ministri sunt atq; vindices in irā ei q male agit. f.eo.§.9
spe.hu.vi.li I § Regalis nempe potestas, præsertim Christiani imperij, à solo deo est, q̄. f.ca.48.§.8
1. c.1. niam Hieremias extendit dextram, & dedit Iudæ gladium aureum dicens: Acci- & f.ca.49.§
Prouer. 8 pe sanctum gladium munus à deo, in quo dejcies aduersarios populi mei Israel. 23.
Psal.2 Hinc dei sapientia inquit: Per me reges regnant, & legum conditores iusta decer
1.Paral.28 nunt. Quod fatetur Dauid: Ego aūt cōstitutus sum rex ab eo. Item elegit me dn̄s
vt essem rex sup Israel in sempiternū, & dedit filios mihi multos, ex quibus elegit
Solomonem, vt sederet in throno regni. Quinetiam regum tyrānizantiū pote-
stas à

ſtas à deo eſt, dicẽte ad Pilatum ſaluatore: Non haberes poteſtatẽ aduerſum me Iohan. 19
vllam, niſi eſſet tibi datum deſup. In Birgittæ quoq; reuelationibus cõtinetur, ꝙ 4. Bir. 33. &
deus pmittit reges coronari, vt ſequãtur volũtatem dei, ac eum ſup om̃ia hono- c. 48. & 76.
ʃ. c. 25. in pr. rent, diligãtq;. Is quidẽ legittimus rex cenſetur, qui in ſuis moribus eſt ſicut Iob,
C̄. c. 22. §. 6. in humilitate ſicut Dauid, in zelo legis vt Phinees, in mãſuetudine & longanimi
& ʃ. eo. §. 4. tate, vt Moyſes. Abuſio vero regiminis nõ eſt à deo, q dicit, Ipſi regnauerũt, ſed Oſee. 8.
ʃ. c. 25. §. 7. non ex me: principes extiterũt & nõ cognoui.
in fi. II § Atqui reges hodie multi poteſtate ſibi conceſſa abutuntur, & omnes
ferme principes terræ in maligno poſiti cum Babylonica meretrice fornicãtur, Eccle. 9.
vt hodie cenſeatur eſſe impletũ illud propheticum: Pueri erunt principes eorum Apoc. 18
C̄. c. 22. §. 7. & effœminati dominabũtur eoꝝ: vnde Birgitta inquit: Qui eccleſiæ defenſores Eſaiæ. 3
ʃ. c. 25. §. 1 deberent eſſe, facti ſunt ei ſeueriſſimi raptores, a deo ꝙ plerǫq; eccleſię in ſuis cen 4. Bir. 33.
ſibus & priuilegijs iam ſunt grauatæ, aliquæ penitus deſolatæ, ſiqdem reges pro Rodor. ſpe.
ſua ſuperbia & tyrannide grauãt ſubditos tam ſpirituales quàm ſeculares, vtũtur hu. vi. li. 1. c.
ʃ. eo. §. 4. 5. quippe auaritia & rapacitate inexplebili, doloſa arte (quam venãtiam nũcupant) 2.
populos exhauriũt, vendũt pro argento iuſtum & pauperem pro calciamentis.
Conuertũt ſuper puluerem capita pauperum, & viam humilium declinãt. De q- Amos. 2
ʃ. c. 25. §. 7. bus dñs. Deuorãt plebem meam ſicut eſcam panis, mali em̃ papuli, eius ſubſtan- Pſal. 13
tiam inſinitis modis expilant.

III § Sequitur in Birgitta: Statum reges ſuũ non tenẽt iuxta redditus coro 4. Bir. 33.
ʃ. c. 15. §. 2 næ, neq; curãt reſtituere ea quæ corona detinet iniuſte Neq; propter deũ iuſti-
tiam faciũt. Quinetiã reges, alijq; principes in ſuis bellis, cæteriſq; incitamentis,
crebram occaſionẽ præſtãt effundẽdi ſanguinẽ innocẽtem & plures alias exor- 8. Bir. 56.
ʃ. c. 25. §. 1. bitãtias cõmittẽdi. Ob quos Birgitta audiuit vocẽ de terra clamantiũ: O domine
C̄. c. 14. §. 14 deus iudex iuſte: iudica ſup reges & principes noſtros, & attẽde effuſionẽ ſangui
& ʃ. c. 26. §. nis noſtri ac dolores & lachrymas vxorum & filioꝝ noſtroꝝ, reſpice famam &
4. pudorem noſtrũ, vulnera & captiuitates noſtras, incẽdiaq; domoꝝ, ac violẽtias
& pudorem iuuenculaꝝ & mulieꝝ, attẽde iniuriam eccleſiaꝝ, & totius cleri: vi-
C̄. c. 8. §. 5 de principum & regũ fallaces promiſſiones ac proditiões & exactiones, quas cũ
iracũdia & violẽtia extorquẽt, q a nõ curãt quot millia moriũtur, dũ ipſi poſſunt
ſuam ſuperbiam dilatare. Deſuper in conſiſtorio cœleſti à ſanctis omnibus data
ʃ. c. 36. §. 6 eſt ſentẽtia pditionis contra reges & principes terræ, niſi cõuerſi fuerint, vt pul-
chre habet in Birgittæ libro ad reges, c. 56. 8. Bir. 56

C̄. c. 23. §. 12. IIII § Birgitta vlterius de regibus narrat. Quomodo beata Maria cõque- 3. Bir. 29.
& ʃ. ca. 26. § ritur, ꝙ ſuus filius Ieſus neglectus ſit à regibus, qui gloriantur de pallatijs, de exer
4. citu ſuo, de proceſſu & honore mũdi. Et infra: Rex coronat[9] deo prædo eſt, pro 4. Bir. 3.
ditor animarum, prodiguſq; effuſor diuitiarum, multos ſpiritualiter prodit, car
naliter diligendo iniuſtos, iniuſte exaltando impios, iuſtos deprimendo, exceſ-
ſus corrigendos diſſimulando, accipit ſceptrum poteſtatis & honoris, quo iniu-
ſte & prodigialiter vſus eſt, non ad honorem dei. Rex autem nõ eſt dominus co- 4. Bir. 3.
C̄. eo. §. 1. in ronæ ſed rector: Vbi vero iniqui dominantur & iuſti conculcantur, ibi non eſt 6. Bir. 95.
fine regnum, ſed latrocinium, & ſpelunca tyrannorum. Porrò reges non cogitãt, de
ſuo regimine ſe deo reddituros rationem, neq; reſtituere male acquiſita, vel iniu
C̄. ca. 19. §. 8. ſte poſſeſſa: Onerant ſubditos exactionibus, nouiſq; adinuentionibus, non con-
& ʃ. eo. §. 5. tenti oneribus conſuetis, ideo contra eos miſerorum gemitum & clamorem ex-
& ʃ. c. 26. §. 1 audiet deus. Admittũt interea cõſiliarios adulantes, cupidos, iniuſtos, neq; aduer Rod. vbi C̄.
C̄. eo. §. 2. & tunt officiũ ſuũ, neq; ſuoꝝ quo deo vel proximo ſunt adſtricti. Neq; ſubditis cõ- c. 4. in trib[9]
ʃ. c. 25. §. 3. 11. ſtituũt idoneos officiales, cõtra ſcripturã vnicuiq; principi dicẽtem. Prouide de rubri. 9. di. c.
ʃ. ca. 26. §. 9. omni plebe viros ſapientes & timẽtes deũ, in quibus ſit veritas, & qui oderint aua 13. 14. 15. 16
C̄. c. 20. §. 3. ritiam, & conſtitue ex eis tribunos & centuriones. Exodi. 18
& ʃ. c. 25. §. 13 V § Rurſus in Birgitta: Reges diſtribuũt dona indignis iniquos ditãdo, iu 6. Bir. 95
C̄. c. 20. i pr. ſtis denegando, plus ad extorquendas pecunias quàm ad iuſtitiã attendũt, ac pro
ſua cupiditate nullam exhibent miſeris compaſſionem, plerunque ſunt prodito-
res animarum, prodigi diſpenſatores ſuorum bonorum, virga & tribulatio iu-
ſtorum, præſertim eccleſiarum potius tribulatores q̃ defenſores. Sicut enim ru-

Prouer.20. gitus leonis, ita & terror regis. Et infra: Decet regem esse maturũ, expertem, pru- ſ.c.25.§.1
7.Birgit.11. dentem, iustum, laboriosum, & amatorẽ vtilitatis proximorũ plusquàm propriæ
& ca.16 voluntatis. Ideo antiquitus bene regebãtur regna, quando tales in reges eligeban g̃.c.19.§.6
tur. Nunc regna non sunt regna, sed puerilia & deliramenta ac latrocinia, quia si- g̃.eo.§.4 &
Augus.4.de cut latrones inquirunt adinuentiones vulgo venantias, quõ pecuniæ imbursen- ſ.c.40.§.2
ci.dei.c.4 tur, qualiter insidias & onera subditis imponant, & quomodo generatio seu stirps g̃.eo.§.2
regalis eleuetur iustitiam dumtaxat pro bono temporali exercent, non pro mer- ſ.c.26.§.3
Bir.extrau. cede sempiterna. Et infra: Rex sentiet iustitiam, quia noluit misericordiã, & ara- ſ.c.32.§.14
27.& ca.43. bo terram in iudicio & tribulatione, donec inhabitantes discant petere misericor
&.73 diam. Et infra: Rex erat deprædator communitatis, proditor animarum, cõtem
ptor ecclesiæ, violator iuramenti & legis publicæ, coronæ regiæ & facultatũ eius
prodigus alienator & dissipator.

g̃.c.15.§.16. VI § Propter malos ergo principes & nouas adinuentiones, aliaq́; gra- ſ.c.25.§.4.
& ſ.c.25 §.4 uamina ecclesiæ quandoq; destruũtur regna. Et sæpe ob regum principumq́; de- in fine
Prouer.28. licta plagãtur subditi etiam innocentes. Regnantibus enim impijs, ruinæ homi- ſ.c.42.§.5
Distinc.45. num. Siquidem ex vno peccatore populus polluit, sicut ex vna oue morbida vni- g̃.c.19.§.19.
sed illud uersus grex inficitur. Vnde apud Hieremiam ait dominus: Quando Ioachim rex
Hiere.36 Iuda scidit librum prophetiæ & combussit, ideo visitabo contra eum & contra se ſ.c.58.§.1
men eius, & contra seruos eius iniquitates suas, & adducam super eos omne ma- ſ.ca.25.§.10
4.Reg.19 lum. Sic propter superbiam & blasphemiam Sennacherib regis Assyriorum, in & ſ.c.28.§.3
1.Macha.7. eius exercitu angelus domini interfecit centum octogintaquinq; millia hominũ,
ipso in ciuitate sua Niniue à filijs suis occiso. Eodem modo propter Dauid immi
sit dominus pestilentiam in Israhel, & mortui sunt ex populo septuaginta millia
2.Regũ.24. virorum. Propterea principes delinquentes iubentur furca suspendi. Rursus in
1.Para.21 Birgitta dominus: Princeps terræ, quia remissus est in iustitia prędatorq́; multo- ſ.c.25.§.4
Nume.25 rum, ideo vocabo eum sub coronam, & secundum gloriam eius multiplicabitur
Bir.ext.74. tribulatio eius, & regnum eius erit in contemptum, & inhabitantes non gaude-
bunt, quia in regno abundat superbia, gula, & cupiditas. Per hæc vitia significan-
tur, inobedientia, auaritia, & luxuria. g̃.c.22.§.1

1.Esdræ.7 VII § Artaxerxes igitur rex Syrię scripsit ad Esdram hæc verba. Omnia
secundũ legem dei fiant deo altissimo, ne forte exurgat ira in regno regis. Ob pec- g̃.ca.19.§.6
cata equidem hominũ, & pro merito populi datur inutilis rex terræ. Hinc in Es- & ſ.eo. in fi
2.Esdræ.9 dra dicit: Et tu deus iustus es in omnibus quæ venerũt super nos, quia veritatem fe- ne, & ſ.c.27
cisti nobis, nos autem impie egimus. Reges, principes, sacerdotes, & patres nostri §.4.
nõ fecerũt legem tuam, & ipsi in bonitate tua multa, quã dederas eis, nõ seruierũt ſ.c.57.§.11
tibi, nec reuersi sunt à studijs suis pessimis, & fruges terræ multiplicant regibus,
quos posuisti super nos propter peccata nostra, & corporibus nostris dominant,
& iumentis nostris secundum voluntatem suam, & in tribulatiõe magna sumus.
Iob.34 Ecce quomodo deus facit regnare hypocritam ob peccata nostra, ait enim per Pro
Ozee.13. phetam: Dabo tibi regem in furore meo, & auferam in indignatiõe mea. Et: Væ ti ſ.c.42.§.8
Eccl's.10 bi terra, cuius rex puer est, & cuius principes mane comedunt.

Prouerb.29 VIII § Rursum sicut rex iustus erigit terrã, ita auarus destruit eam. Item
Sap.6.in fi. sicut rex sapiẽs populi stabilimentũ est, ita rex insipiens populum perdit suũ. Ideo
Psalm̃.2. præcipit: Reges intelligite erudimini qui iudicatis terram, seruite dño in timore.
2.Macha.4 Impossibile profecto est pacem rebus dari sine regali prouidẽtia. Cum aũt effusa g̃.c.4.§.5 et
Psalm̃.106. est cõtentio super principes, tũc errare facit eos in inuio, & nõ in via: nempe turba ſ.c.48.§.6
Horatius tis principibus, periclitat trãquillitas popularis. Et quicqd delirãt reges, plectunt
Eccl's.4. Achiui. Nam reges senes ac stulti nesciunt præuidere in posterũ: ideo væ coronæ
Esaiæ.28 superbiæ. Ecce validus & fortis deus pedibus calcabitur corona superbiæ, & erit
flos decidens gloriæ exultationis eius.

Sap.6 IX § Contra illiusmodi reges inutiles Sapiens exclamat: Audite reges,
& intelligite iudices terræ: Data est à domino potestas vobis, & virtus ab altissi- g̃.eodẽ.§.1.
mo, qui interrogabit opera vestra, quoniam cum essetis ministri regni illius, non in prin.
recte iudicastis: iudicium durissimum in his qui præsunt, fiet. Potentes enim po- g̃.c.19.§.4.
tenter tormenta patientur. Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei, vt discatis
sapiam

sapientiam & ne excidatis: qui enim custodierint iustitiam, iuste iudicabuntur. Siquidem delectamini sedibus & sceptris, ô reges populi, diligite sapientiam, vt in perpetuum regnetis: Diligite lumen sapientiæ omnes qui præestis populis. Reges enim sunt, vt seruiant domino. Sed ob nostra peccata deus in furore suo posuit super nos reges, qui veluti idolum Bel forinsecus sunt ærei, intrinsecus autem lutei. Quę aliquãdo in sua indignatione à nobis auferre, & ab iniquis regibus nos liberare dignetur idem omnipotẽs.

(Margin: ꝫ.eo.§.7; ꝫ.ca.4.§.8. — Psal.101. Osee.13. Daniel.14. Eccle.51)

¶ De iniustitia ducum: & principum terræ aliorumq; magistratuum. Cap. XXV.

DVcum & reliquorum principũ est non solum iusto bello defendere sibi commissos, prout dux belli olim ascendebat cõtra Chananeũ, sed etiam scire & exercere iustum iudiciũ: Semper quidem principes ea, quæ digna sunt principe, cogitare debẽt. Sunt enim ministri dei, q gladium portãt vindices in iram dei qui male agit: Sunt quoq; missi ad vindictã malefactoꝝ & laudem bonoꝝ. Quos deus cõstituit nõ ad effundẽdum sanguinem innoxiũ, aut ad vlcíscẽdum seipsos, sed ad vltionẽ inimicoꝝ dei & proximi, & vt oĩa cum virtute agãt. Nam vidẽs Simeon Iohãnem filiũ suum quod fortis ẽẽt vit esset, posuit eum ducem virtutũ vniuersaꝝ. Quamobrem in Birgitta describitur: Dux est ille qui regis exercitum informat ad ꝑlium, qui timorem & fiduciam in deo haber sicut Iosue, qui vtilitatem domini, nõ propriam quærit vt Ioab qui zelum legis & proximi commodum diligit, vt Iudas Machabeus. Talis dux est similis vnicorni, qui in fronte habet cornu acutũ, & sub cornu lapidẽ ptetiosum, id est cor vitile, & dei charitatem.

(Margin: ſ.eo.§.11; ꝫ.c.24.i pr.; & ſ.c.26.§.3; ſ.c.36.§.6; ſ.c.32.§.14.; ꝫ.c.24.§.1. — Iudic.1 Miche.5 Esaiæ.32 Roma.13 1.Petri.2 1.Reg.25. 1.Mach.13. 4.Bir.76)

I § Sed nostri potius cæcorum quàm morum sunt duces. Nam nũc manus principum & magistratuũ, solet esse prima in trãsgressione. Hinc Birgitta vlterius ait: Duces sunt similes hedis lasciuis, quia nõ pro deo, nec pro anima, sed pro carne pugnãt. Imò plerunq; sunt tyranni in subditos, hostes in ciues, latrones in exteros, sacrilegi in ecclesias: itẽ incęstuosi, adulteri, lusores, potatores, & vt breuiter dicã, summa maloꝝ. De quibus scribitur: Satrapæ, magistratus & iudices, duces, tyranni & optimates, & cæteri qui sunt in potestate cõstituti, ac vniuersi principes regionũ totius ecclesiæ, cõueniũt ad adorãdum idolũ seu statuã aureã quam constituit Nabuchodonosor rex. Et alibi de eis dicitur: Facti sunt principes quasi assumentes terminũ, super quos deus quasi aquam effundet iram suam. Prophetia modo videtur adimpleta, quod pene oẽs declinant, fraudulenterq; ambulant principes Christianitatis, qui in medio illius sunt quasi lupi rapientes prædam ad effundendum sanguinem & ad perdendas animas & auare sectãda lucra, & ad expilanda sacra, prout iam quorũdam principũ temeritate, multa templa locaq; religiosa medullitus excoriantur. Leo quippe rugiens, & vrsus esuriens est princeps impius sup populum pauperem, duxq; indigens prudẽtia multos opprimit per calumniam.

(Margin: ꝫ.c.18. §.2. & ꝫ.c.23.§. 1.& ſ.ca.27. §.9.; ꝫ.c.24.§.3.; ꝫ.c.24.§.2; & ſ.eo.§.7.; ꝫ.c.19.§.19; ꝫ.c.24.§.5; & ſ.eo.§.7 — 1.Esdr.9. Matt.13. Ro.vt ꝫ.c.2 pto.; Daniel.3; Osee.5 Hiere.6. Ezech.22; Prou.28)

II § De modernis deniq; principibus in Birgitta vlterius legiť: Frequenter principes & indignatiõe sua innocẽtes interfici iubẽt, bona pauperũ iniuste vsurpãt, miseris calumniã intolerabilẽ imponũt: habẽt mũdi cupiditatẽ, vitæ incõtinẽtiam atq; supbiã. Et infra: Rectores populi plerũq; sunt ambitiosi, cupidi, dolosi, duplicis linguæ, ad spũalia cæci, vendũt iustitiã pro pecunia, diligũt mendaces, audiũt assentatiões, miserijs subditoꝝ nõ cõpatiũtur, tẽporalia tm̃ exercere laudi ducũt. Spiritualia vero promouere erubescũt, multa præcipiũt quæ ipsi nõ faciunt, iustitiam & misericordiã negligunt, crudeliterq; imperant. Iustitia omittitur propter bonum priuatum, propter amicitiam vel falsam compassionẽ, vel timorem: misericordia negligitur propter iram, impatiẽtiam & rancorem, partialitas souetur, delicta subditorum affectant prætores, vt emungant pecunias, quasi emendas à delinquentibus, & sic subditorum iniurias amant, vt ditentur. Ecce magistratus hodie solent quærere vtile peculiare, non bonum publicũ, gaudent de subditorum malefactis, vt pecuniariam pœnã consequãtur, nec attendunt quis vel quãtum deliquerit, sed quantum quis soluere possit. Per pecuniam omnis

(Margin: ꝫ.c.24.§.3.; ꝫ.e.20.§.3.; ꝫ.c.23. in fi.; & ꝫ.e.19.§2; ſ.ca.28.§.8. — 6.Bir.23. 8.Bir.2.; In li.off.cõ. 4. circa fi.)

omnis reus etiã capitis à pœna liberatur,& velut innocens abire finitur. Omnis
deniq; noxa,om̃is error,om̃ia maleficia,etiamsi horrenda sint,propter quæstum
11.q.3.paup. laxant & delent. Nil profectò crudelius,ac reipublicæ inutilius, q̃ ex admissis sub-
ditorum lucrũ redire ad magistratum:nam inde nutriunt malefactores,& offendunt
innocentes,quoniã auaro magistratui expedit multos esse nocentes,ideo non dat ḡ.c.23.§.15
operam vt minimum existat malorum. &.ſ.eo.§.3.
III § Vnde quot & quãta turbulenta grauamina in curiis principũ,ac eo
rum qui principibus assistunt potentiorum aulicorum committunt, loquant pro se
Rodo.vt ḡ. conculcati pupilli, flentes viduæ,egeni prostrati, optimi quiq; accusati & iniuste
c.4.rubri.2. mulctati.Ibi horrendæ latrantiũ causidicorũ voces audiunt, consiliariorum scriba-
Idẽ ca.17.cũ rumq; iniqua consilia,falsaq; testimonia præbent. Omnia ibi licita esse censentur
tribus seqn. pro illicito lucro acquirẽdo. Non attendũt quod in paupertate plebis sit ignomi
Prouerb.14 nia principis:nam principes eorumq; ministri populum assidue expoliant atq;
2.Esdræ.5 grauant,imponentes ei collectas,quas securas vocãt,ab ipsis quasi in pane & vino ḡ.c.24.§.4
Cice.in off. & pecunia quotidie siclos quadraginta accipiunt. Nullum autem vitium secun-
lib.2 dum Tullium tetrius est, quàm auaritia, præsertim in principibus & rempublicã ḡ.eo.§.2.in
In aut.vt iu- gubernantibus.Habere enim quæstui rempublicam non modo turpe est, sed sce- fine &.ſ.eo.
di.sum.quo leratum & nepharium. Est quoque sacrorum eloquiorum mirabile & verum, q; §.10.in fine.
suffe. auaritia omnium sit mater malorum,& maxime quando inhæret animabus iudi- ſ.c.28.§.2
1.Timo.6 cum, qui plerunque muneribus placati iudicia peruertunt. De quibus Christus ſ.c.28.ĩ pri.
Matth.7. loquitur,dicẽs:In quo iudicio iudicaueritis,iudicabimini,&in qua mensura men-
si fueritis, remetietur vobis. ḡ.c.3.§.7
IIII § Præterea principes consueuerunt condemnare innocentes, quos
8.Bir.18. nouerint esse soluendos:malitiosos autem inopes relinquũt impunitos:vnde rur- ſ.eo.§.8.
sus in Birgitta:Bestiæ feroces nocent ouibus,sunt indomiti viri sine charitate,sine ſ.eo.§.5.&
lege,sine ratione,ad omnia mala præparati,patientia dei abutentes, in malo ob- ſ.c.45.ĩ pri.
durati,quorum cupiditas non habet modum, creaturam præferunt creatori: ad
præsentia aspirant,futura despiciunt,corporalia diligunt,spiritualia odiunt,sibi-
ipsis applaudunt,erubescũt corrigere errores suos. De huiusmodi peruersitatibus
Iob.34 principum admiratur scriptura,inquiens:Quomodo tu deũ,qui iustus est intuere
contemnis,qui vocat duces impios,q non accipit personas principũ, nec cogno
uit tyrannum cum disceptaret contra pauperem. Peruersi quoq; principes furca
puniri iubent,contra quos iratus dñs ad Moysen ait: Tolle cunctos principes po ḡ.c.24.§.6
Nume.25 puli & suspende eos in patibulis,vt auertat furor meus ab Israhel, ne eis scilicet ob ḡ.c.2.§.3&
principum delicta impunita,plagam sustineat. ſ.eo.§.10,&
V § Illi insuper potentes in terra suis venationbus iniquis crudeliter an- ḡ.c.24.§.6.
Gene.10 gustant subditos,&in eis verificatur illud Prouerbium:Quasi Nemroth robustus &.ſ.cap.29.
Dist.6.ca.si. venator coram domino,id est,oppressor hominũ qui sunt dei. Et si aliquando eis §.4.
in fine propter vtilitatem nõ ad voluptatẽ venari licitũ est, hoc tamẽ in syluis & saltibus ſ.c.8.§.5
Disti.86.qd quis venatio raro fit absq; hominũ iniuria. Nam q videt venationem ad delecta-
prodest, & tionem,videt Christum ad contristandum. Quinimò qui sua venatiõe opprimit
c.vident pauperem quasi ouem capit Christũ, qui ait: Venator in animo factus est bestia,
Dist.34.quo quia sequitur cõcupiscentias bestiis concessas,hominibus autem prohibitas, ideo
rundam delectat cum bestiis,vtpote canibus versari, atq; insequi syluestres bestias. Hinc
Threñ.3 Hieronymus:Esau venator erat,quoniam peccator erat.& penitus nõ inuenimus ḡ.c.25.§.15.
Cath.Senẽ. in scripturis sanctis sanctum aliquem venatorem, præsertim qui venator perma- in fine, &.ſ.
ca.130 neret. Eustachius nanq; à venatione,quam in paganismo exercuerat, cessauit,qñ c.23.§.8.
Distinct.86 ecclesiæ propugnator effectus est. Sed his nostris locis & temporibus,pauperes ḡ.eod.§.4.
Esau sunt pascua diuitum,sicut onager est venatio leonis in eremo, vbi leo insequitur in princi.
Ecci.13 onagrum ad deuorandum. Ita cupidi potentes venantur pauperes, eorum bona,
Ecci.27 suis laboribus acquisita rapiendo vel deturpando. Sicut enim semper leo insidiat
venationi, sic principes & sui venatores semper student subditos in laqueum da-
mnorum iniicere. Venandi quippe voluntate ac iniuria, qua colonos in venationi
bus offendunt,non cõtenti,quinetiã post exarationẽ segetum vinearum, aliorumq;
frugũ extirpationẽ exiles incolas,q priora damna ab eis vel feris passi sunt,nihilo-
minus

ſ.c.26.§.3 minus ad perſoluendũ canonẽ atq; cenſum angariãtur, quibus potius ad reſtitu-
tionem æſtimandorum dãnorum de iure ſunt obligati.

VI § Atqui id eſt grauiſſimum, quod principes libidine vindictæ vel cu- Su.Silue.võ
pidine venandi nitũtur occidere, vel exoculare, vel mutilare, vel aliter punire & venatio: &
grauiter offendere ſubditos qui tentauerint capere aut vulnerare animalia ſilue- Gabien⁹ in
Inſti. de iu. ſtria, quæ de iure naturali om̃ibus ſunt communia. In hoc principes damnabilia ſu. võ reſti-
nar. Tãcire- incidunt peccata, neq; excuſantur vlla cõſuetudine aut ſtatuto, aut lege, ſi quam tutio. §. 28.
tus ĩ ſum. de in capientes feras inique tulerint. Nam ve illis qui condunt leges iniquas. Quo- & 29.
rapina. circa aduerſus illos principes aliquãdo veniet venator, de quo infra videbiť. Imò Eſaiæ.10
ẽ.c.14.§.7. ipſis deus mittet multos venatores qui venabũtur eos de om̃i monte, & de omni Hiere.16
& ſ.c.31.§.5. colle, & de cauernis petrarũ, quia eorũ iniqtas nõ eſt occultata ab oculis dei. Qui Pſal.90
ſ.c.41.§.1 innocẽtes dignetur liberare à laqueo eorũdem venãtium.

ſ.ca.28.§.7. VII § Cæterum principum negligẽtia (inquit Auguſtinus) innocẽtes tor 20.de ci.dei
quẽtur, iniquitate iudicãtium damnãtur, falſis teſtimonijs obruuntur, ſceleſti iu- 2.
uenes latrocinãtur, impuniti inſultãt, probi diuerſa atrocitate affligũtur, plenus
criminibus ſublimať honoribus, virtuoſum tenebræ ignobilitatis abſcondunt.
Principes nempe verbo nuncupãtur defenſores fidei, ſed facto non probãt. Ni-
mirum in eis verificatur illud Eſdræ: Duces populi multa inique geſſerũt, & im- 3.Eſdræ.8
ẽ.eo.§.1.& pie egerũt ſup om̃es immũditias gẽtium, & polluerũt templũ dñi, & cõſumaue-
ẽ.c.24.§.2. rũt om̃ia honorifica eius, & ad nihilũ redegerũt. Itẽ ad Catharinã Senenſem ait
in fi.& ſ.eo. dñs: Qui ſtatum dominij tenẽt, vẽto proſperitatis & ſuperbiæ & pręſumptionis Cath. Sen.c
§.11. cõcutiuntur, ſe iactãtes, proximũ vilipendũt, iniuſte viuunt in cordis vanitate, in 94.
ẽ.ca.2.§.4. corporis ac mẽtis immũditia, in om̃i deniq; ambitione alijſue defectibus quam-
& ſ.c.45. in plurimis, quos om̃es lingua humana facile enarrare nequit: ideo miſit deus p an- Oſee.8.
prin. gelum ſuũ reuocare eos, dicẽs: Principes extiterũt, & nõ cognoui eos. Sedes nãq; Eccle.10
ẽ.c.24.§.1. ſuperborũ deſtruxit deus, & ſedere fecit mites pro eis.

in fi.ſ.eo.§. VIII § De talibus quoq; Birgitta reuelauit Chriſtũ dicere: Defenſor fidei 2.Birgit.20
9. trepidat in corde, vacuus eſt manibus, qa trepidat pro ſcãdalo mũdi & amiſſione
honoris eius: nulla diuina opa facit, ſed om̃ia pro mũdo. Quis ergo tũc defendet
populũ meũ ſi ille, q caput eſſe deberet, timet. Et infra: Si apud ſapiẽtem. ſ. mun- 4.Birgit.23.
danum accuſatur hæreticus, tũc nõ attẽditur, quia charitas dei refriguit tota. Sic
ẽ.eo.§.4 & etiam ſi homicida defertur, impunitus euadit, quia refriguit charitas proximi. Si
ſ.c.28.§.8 vero diceretur, florenos habet multos, tũc om̃es ſimul feſtinarẽt: propterea erit
cito quod dicit Paulus: Annihilabo ſapiẽtiã ſapiẽtum & humiliabo: humiles au-
tem exaltabo. Hæc Birgittæ ſentẽtia forte elicitur ex epiſtola ad Corinthios pri
ma ibi, ſcriptum eſt enim: Perdam ſapientiam ſapiẽtum, & prudẽtiam prudẽtũ 1. Corint.1.
reprobabo: velut in Eſaia dicitur: Peribit ſapiẽtia à ſapiẽtibus eius, & intellectus Eſaiæ.29
prudẽtium eius abſcondetur. Ita in Abdia inquit dominus: Perdam ſapientes de
Idumæa, & prudẽtiam de mõte Eſau. Abdie.1.

IX § Refert inſuper Vincẽtius, ꝙ vbiq; appareat, dños temporales eſſe ſi- Vincẽti⁹ de
ne charitate, ſine miſericordia, ſine pietate, ſine pace. Quos Dauid increpat di- fi.mũdi.
cẽs: Quid gloriaris in malitia qui potens es iniquitate? Tota die iniuſtitiam cogi Pſal.51
ſ.c.61.§.12. tauit lingua tua, ſicut nouacula acuta feciſti dolum, dilexiſti malitiam ſuper be-
nignitatem, iniquitatem magis q̃ loqui æquitatem: dilexiſti om̃ia verba præci-
ẽ.eo.§.7.in pitationis lingua doloſa: propterea deus deſtruet te in finẽ, euellet te & emigra-
fine bit te de tabernaculo tuo. Ad idem Ezechiel inquit: Tu autem prophane, impie Ezech.21
dux Iſrael, cuius veniet dies in tẽpore iniquitatis præfinita: dominus quẽ humi-
lem ſubleuauit, ſublimem humiliabit.

ſ.c.36.ĩ prin X § Ob delicta principum non ſolum ipſi principes puniuntur, quia deus Pſal.109.
ẽ.eo.§.4.ĩ conquaſſabit capita in terra multorum. Sed interdũ etiam populi eis ſubditi fla-
fi.& ẽ.c.19. gellantur, prout ſæpe contigit in veteri teſtamento: vbi per plures paſſus patet, Gene.17.
§.6.& ẽ.ca. plagas populi malitiæ principum adſcribi. Nã pro peccato Sodomitarum par- ẽ.c.1.§.4 &
21.§.7.& ẽ. uuli eorum, qui beneficio ætatis paterna flagitia neſciebant, cœleſti igne ſunt cõ- ſ.c.28.§.5.
c.24.§.6.& ſumpti. Item pro peccato Amelechitarum non ſolum paruuli eorum, ſed etiam 1.Reg.6
ſ.eo.§.11 bruta animalia ſunt deleta. Item Dathan & Abyron ſchiſmatici cum omni eo- Nume.16

rum ſub-

rum substantia descenderũt ad inferos. Nonnunq̃ etiam peccatis exigentibus in nouo testamento cõstat, subiectos esse punitos propter capita morbosa. Quã obrem formidandũ est vehemẽter, propinquã nobis esse plagã ob facinora, tum nostra tum nostrorum principũ: qui modo non sunt executores, sed corruptores iustitiæ, nec zelatores euãgelicæ legis, nec defensores fidei, nec promotores virtutũ, sed potius raptores ecclesiarum, oppressores viduarum & orphanorum, blasphemi, fornicatores, vanã propriamq; gloriã, & nil aliud in hoc seculo quæritãtes, vt de eis illud diuinum responsum intelligatur: Principes tui infideles, socij latronum & furum, omnes diligunt munera, quibus violatur iustitia.

24. q. 3. in sum. — Esa. 1. — Michę. 3 — Michę. 6 — Amos. 6 — Paliur⁹ herba ẽ aspetrima & spinosa. Vergi. in Buc. Carduis & spinis surgit paliurus acutis — Ozee. 7. — Esa. 28 — Prouer. 31 — Prouer. 20 — Apo. 9. — Alia expositio — 1. Mach. 6 — Apo. 9

XI § Propterea dominus ad eos inquit: Audite principes Iacob, & duces domus Israel, nunquid non vestrum est scire iudicium? qui odio habetis bonum, & diligitis malum, qui violẽter tollitis pelles eorum desuper eis, & carnem eorum desuper ossibus eorum, qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt, nequiter egerunt in adinuentionibus suis, & si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant super eum prælium. Et paulopost: Audite hoc principes & iudices, qui abominamini iudicium, & om̃ia recta peruertitis, principes in muneribus iudicabant. Propter hoc causa vestri, Syon quasi ager arabitur, & Hierusalem quasi aceruus lapidum erit, & mons templi in excelsa syluarum. Heu ob principum tyrannidem ecclesia censetur percussa vt vidua. Sequitur in Michęa: Qui optimus in eis est, quasi paliurus, & qui rectus, quasi spina de sepi. Item alibi: Væ vobis qui opulenti estis in Syon, quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium & fructum iustitiæ in absynthium, qui lætamini in nihili. Item Abacuc: Lacerata est lex, & non peruenit vsque ad finem iudicium: quia impius præualet aduersus iustum, propterea egreditur iudicium peruersum. Quæ quidem iudicij peruersio potissimum procedit ex principum insipiditate.

XII § Verum principes cœperunt furere à vino, quoniam sunt primi inter potatores, qui præ vino & ebrietate errant, ideo nesciunt videntem deum, & ignorant iudicium. Qua de causa principibus scriptura vnum prohibet, dicens: Noli regibus dare vinum, quia nullum secretum est, vbi regnat ebrietas, ne forte bibant & obliuiscantur iudiciorum: nam quicũq; vino & ebrietate delectatur, nõ erit sapiens. Ebrius quidem parum differt à porco, quia vterq; caret ratione, alter natura, alter voluntate, vterq; quærit quę carnis sunt, non quę spiritus, porcus non potest, ebrius non vult sequi spiritualia.

XIII § Malitiosi insuper rectores populi, secundum Vbertinum designãtur per locustas de fumo putei exeuntes in terram: qui subditos multipliciter pungunt & stimulant, ac exeunt de fumo putei, quasi satellites diaboli, cuius opera exercent. Vocantur deniq; locustæ, ad quarum instar alte saliunt per superbiam, sed per auaritiam iterum recidunt in terram, cui ore adhærent, cuncta virentia subditorum corrodentes, ac fraude & violentia deuorantes bona aliena. Et data est illis potestas nocendi, sicut habent scorpiones terræ, quia facie & brachijs ad amplexandum expansis apparẽt blandi. Bona eñ proferunt verba, sed cauda retro pungunt, ac nocent, toxicum suũ infundẽdo. Sub colore nãq; iustitiæ frequenter indebitos fauores aliquibus impendunt, alijs aũt, quibus non fauent, grauamina incutiũt, & ita suas iniquas affectiones vtrobiq; explent. Et habent loricas ferreas pro sua duritie in subiectos. Hæc est illa bestia quã vidit Eleazar loricatã loricis regis, & erat eminẽs sup cæteras bestias. Sequit in Apocalypsi: Et vox alarum suarum est sicut vox curruum equorum currentiũ in bellum. Nã principes habent duas in se alas, vtpote iustitiã & potentiã quibus ad virtutes volare, & bona opari deberent: quibus tamen ad vitia & opa maligna volant. Et eorum vox, id est, iussio contra subditos, adeo est tumultuosa & turbatiua, ac si aduersus eosdẽ hostilis exercitus irrueret. Certe subditi sæpenumero grauiora onera sustinere cogunt à domesticis dominis, quàm ab exteris inimicis. Habent præterea caudas, id est, adulatores similes scorpionibus, quia aulici blandiunt principibus tanquàm Thrasones, ac suis detractionibus inficiunt viros absentes, ideo aculei videntur esse in caudis hu-

J. c. 37. §. 5 — g. c. 9. §. 3. et J. c. 28. i pri. — g. c. 18. §. 1 — J. c. 28. §. 2 — g. eod. §. 5. — &. J. eo. §. 13 — g. eo. in pri. — g. c. 25. §. 5 — g. eo. §. 7 — g. c. 24. §. 4 — g. c. 15. §. 45 — & J. c. 38. §. 4 — g. c. 19 §. 7 et — g. c. 25. i pri. — &. J. c. 27. §. 12. in fine — g. eod. §. 10 in princ. — g. c. 21. §. 11. et J. c. 40 §6 — Abacuc. 1 — g. c. 22. §. 7. — & J. c. 27. §. 8 — g. c. 18 §. 1 et J. c. 37. §. 3. — J. c. 26. §. 10. — & J. c. 26 §. 4 — J. c. 28. §. 4. in fine — g. c. 18. §. 7. — g. c. 21. §. 5. — & J. eo. §. 14 — g. c. 18. §. 6. — &. J. ca. 40. §. 4. — g. eo. §. 10. i fine. &. J. c. 27. §. 4 — g. c. 14. §. 10 — & J. c. 26 §. 11 — J. c. 34. §. 9 — g. c. 23. §. 7. — & J. c. 42 §. 5 — g. c. 22. §. 11. — & J. c. 27. §. 13. in fine — J. c. 40. §. 2.

dis huiusmodi locustarum, id est adulatorum. Princeps nanque, qui libenter audit Pro.29
ḡ.c.24.§.4 verba mendacij, omnes ministros habet impios. Quocirca aures principum de- Hester.16
bent esse simplices, ne callida fraude decipiantur.

ḡ.eo.§.13& XIIII § Rursus in Apocalypsi: Et potestas earum, scilicet locustarum est Apo.9
ḡ.c.14.§.10 nocere mēsibus quinque. Ecce spiritus dei pronosticauit tales locustas, id est prin-
& ſ.c.70 §5 cipes circa finem quinti ecclesiæ status esse futuros. Eorum autem potestas est
dumtaxat in temporalibus & in præsenti seculo, quod designatur per quinque mē
ḡ.ca.17.§.3 ses, q̄m in spiritualibus neminem lædere possunt, præsertim constantem. Nā li- Exod.12
& ſ.c.30.§ 9 cet percussor diabolus transcendat ostium domus, deus tamen non sinit eū ingre
di domos, id est mentes nostras & lædere, tametsi locustæ imperfectos homines
ḡ.ca.12.§.3 qui non habent vigorem illuminatæ fidei, valeant cruciare per formidinem, sed Apo.9
nequāq̄ occidere, ideo refrenata dicitur eorum potestas. Nam prius dixerat: Et præ
ceptum est illis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnē arborē,
nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis, & datū est illis
ſ.c.67.in fi. ne occiderent eos. s. spiritualiter. Dixit nanque dn̄s ad Satan de Iob: Ecce vniuersa Iob.1.
ſ.ca.42.§.5 quæ habet, in manu tua sunt, tantū in eū ne extendas manū tuam. Reliquā exposi
tionem in sequentibus ponā. Quod hactenus de principibus est deductū, hoc ex
ḡ.c.21.§.14 tēdi potest ad cæteros populi magistratus, qui magis lupos rapaces & prædones
& ſ.c.53.§.5 ciuitatis agunt. q̄ reipublicæ custodes. Collidet ergo deus duces, & magistratus Hiere.51
qui in ecclesia sunt, & reddet cūctis omne malū suum, quod fecerunt.

De iniquitate militū & nobiliū, diuitūq; laicorum. Cap. XXVI.

Ro. spe. hu. Militia instituta est ob iniuriam propulsandam, vel ob vindictam iustā 23.q.1.in sū.
vi.li.1.c.9 inferendam. Milites vero, induti lorica fidei, debent se induere arma & c.in fi.
ſ.ca.49.§.6 tura dei, vt possint stare aduersus astutias diaboli, & aduersus princi- Tho. opus.
ſ.ca.56.§.6 pes mundi, & potestates ac rectores harum tenebrarum contra spiri- 20.li.4.c.10
ḡ.c.18.§.16 tualia nequitiæ, non quod milites à se abijciant arma, vel se rei militari penitus Ephe.6
& ſ.c.48 §3 subtrahant, sed consilium euangelij sequentes neminem concutiant, neque calum- Luc.3
ſ.co.§.1. niam faciant & contenti sint stipendijs suis.

I § Summa equidem laus est militis, obedire imperatori mundano, ac in- 23.q.1.c.fi.
tendere vtilitatibus reipublicæ, sed multo beatius militare eo modo quo cœlestis di.40 añ oīa
imperator noster Christus præcepit. Qualem militiam Dauid, alijque sancti viri 23.q.1. noli.
laudabiliter exercuerunt. In quibus autem ius militare consistat, illa in decreto nu
ḡ.c.24.§.4 merantur. Nam militia secularis non culpatur, sed abusus: neque militare est deli- Dis.1.ius mi
De pœ. dis. ctum, sed propter prædam militare peccatum est, vtpote quando quis contra iu litare. 23.q.1
5.c.fi. stitiam arma fert, vt stipendium accipiat. Quippe in militia culpatur nocendi cu militare, &
piditas, vlciscendi crudelitas, impacata mens, implacabilis animus, feritas bellan c.q culpat.
di, libido dominandi, & siqua similia. Idcirco quadam prouidentia militanti- 23.q.1. mili-
bus stipendia sunt constituta, ne dum sumptus quæritur, prædo grassetur, qui tare.
ḡ.eo.i prin. enim amplius stipendio quærit, tanquam calumniator & concussor, Iohannis Ba
ptistæ sententia condemnatur. Luc.3

II § Forma autem tenenda in creandis militibus, est Birgittæ reuelata. 2.Bir.13.& li
ſ.eo.§.5 Quod miles debet promittere se defensurum fidem ecclesiæ, & eius prælatis obe 4.c.36
dire in omnibus quæ ad deū spectant, neque parcere vitæ suæ pro fide & ecclesia l.penul. ff.q
dei, vt inimicos dei deprimat, amicos dei defendat, vt viduis & orphanis tribuat bus ex causis
auxiliū, & vt honorē dei in oībus augmentet, sic veniret ad veræ militiæ cultum maio. in glo
per humilitatē. Sed hodie per superbiā à vera professione militiæ excessum est, De vitijs mi
nā milites modo contēnunt deum, eligentes toto affectu carnem suā dare & la- litum.
cerare pro laude hominū, sanguinem fundere pro expletione cupiditatis suæ, li- Rodo. vbi
benter mori ad mundana ac diabolica & inania verba. ḡ.c.10

III § Quocirca Apostolus exhortatur milites, vt nemini dent vllā offen- 2.Cor.6
ſ.ca.56.§.6 sionem, sed in oībus exhibeant se dei ministros per arma iustitiæ à dextris & à si-
nistris. Vnde rursus de militibus Birgitta inquit: Milites Christi arma portātes, 2.Birgi.7.9
ḡ.c.25.i pr. deberent esse parati dare vitā pro iustitia, & effundere sanguinē propter fidē san
& ſ.c.32.§.11 ctam, indigentes promouēdo ad iustitiā, malosque deprimere & humiliare, prout
prisci armigeri arma sumpserunt ad vltionē ecclesiæ & fidei ac ad expugnationē

I inimi-

inimicoꝝ dei, sed nunc auersi sunt, Placet quippe eis magis mori in bello pro su- s.c.33.§.7
perbia, cupiditate & inuidia, iuxta diabolicas suggestiones, q̃ secundũ mandata
s.Bir.27 dei viuere. Et infra: Miles proiecit clypeũ fidei quando magis sequi voluit volũ- g̃.c.23.§.1.&
tatem propriam q̃ dei, quando plus dilexit creaturam q̃ creatorem, quasi dicat, s.c.27.i pri.
Non timeo neq; curo de defensione dei, ex industria enĩ & nobilitate meum est
8.Bir.32 quod habeo, & sic diabolus eũ regit ad mundi appetitũ. Et infra: Nõ est vita au-
sterior q̃ vita militaris, si in sua vera institutione staret. Militia enĩ Christianita-
tis nõ est incepta propter mundi possessionẽ & cupiditatẽ, sed ad confortandã
veritatẽ & dilatandã verã fidem. Sed oẽs gradus à sua laudabili dispositione apo
Dis.90. si statauerunt, quia charitas dei versa est in cupiditatẽ mundi. Milites profectò ha- g̃.ca.18.§.4
quis post. bent statũ periculosiorẽ, ideo ius prohibet eos ad sacros ordines promoueri. Se- &s.c.32.§.2
6.Bir.23.26 quitur in Birgitta: Inter omnes vero status laicoꝝ, milites plus alijs apostataue-
runt, audent enĩ resistere regi gloriæ, qui deberent defendere fidẽ ecclesiæ, labo-
rant pro cõmodo dominoꝝ secularium, qui deberent supprimere inimicos dei.
Item reddere deberent humiliter, quæ alijs rapuerunt crudeliter, tenẽtur quoq; sa- g̃.ca.25.§.5.
tisfacere iniuriam passis, quod minime faciunt, quinimò curam omnem apponũt in fi.&s.eo.
quomodo possint à mundo honorari, diuitias acquirere, voluntatem suã perfice- §.11.
re, & progeniem suã dilatare. Nil curantes de his quæ ad deũ spectant. g̃.c.24.§.5.

Luc.11. IIII § De huiusmodi militibus Christus loquitur: Qui non est mecũ, vt-
Tit.1. pote in militia mea, aduersum me est, scilicet in militia diabolica. Hic enĩ confite g̃.c.19.§.11.
tur se nosse deum, factis autem negat. Quãobrem idem saluator ad quendam ar- &s c.27 § 6
Birg.ext.51. chiepiscopũ ait: Eleua oculos tuos & vide quomodo ab omnibus neglectus sum, g̃.c.24.§.4
ac expulsus, quia nemo me in sua dilectione habere cupit, nam à solis ortu vsque &s c.29.§.6
ad occasum cor humanum cupidum est, & sæuerum ad effusionẽ sanguinis pro- s.ca.27.§.2
ximi sui propter cupiditatem. Omnes ornãt membra sua pro superbia, delecta- g̃.c.27.§.12
tio hominũ est plus irrationabilis q̃ brutoꝝ. Inquire vbi sunt defensores fidei, q &s.eo.§.11.
inimicos dei expugnãt, qui vitã suam ponunt pro dño suo? Ideo indignatio & fu g̃.c.24.§.3.
ror domini super vniuersam militiam eoꝝ, tabescent montes à sanguine eorum &s c.28.§.7
quos occiderunt, & tabescit omnis militia cœloꝝ (quia cõtra eos mouebunt vir- s.cap.53.§.4
tutes cœlestes) omnis malitia eoꝝ defluet, sicut defluit folium de vinea.

6.Bir.27 V § Propterea Christus dominus iurat in deitate & humanitate sua, si mi s.c.39.§.12
4.Bir.81. lites in tali statu moriantur, ꝙ nunquam intrabunt in terram promissam. Siqui-
dem vnusquisq; miles redditurus est rationem de militia sua qua intentione eam
receperit, quomodo eam tenuerit, & quomodo votum suũ adimpleuerit. Ergo
2.Bir.12 Christus milites hortatur his verbis: Quia iustus & misericors sum, moneo mili- s.ca.30.§.12
tes, vt quærant misericordiam meã, ne inueniat eos iustitia mea, quæ est stabilis g̃.ca.10.§.2
sicut mons, ardens sicut ignis, horribilis quasi tonitruum, subita quasi arcus ex- &s.c.29.§.2
tensa & sagittandum. Igitur ò milites redite ad me cum vera humilitate, qui à me g̃.eo.§.2
per superbiam discessistis. Cur rescinditis vestram promissionẽ, cur iuramẽtum
contemnitis? nunquid ego minor & indignior sum amico vestro, cui si datis fi- g̃ c.16.§.5&
dem, soluitis: mihi autem datori vitæ, & honoris conseruatori sanitatis non red- s.ca.27.§.11
ditis promissum, potissimum in baptismate factum.

VI § Enimuero milites & nobiles, & fiũ à deo præ cæteris sunt dotati, ta-
men prædictam saluatoris nostri exhortationem minus curant neq; attendunt,
sed hodie magis exercent austeram malitiam q̃ synceram militiam. Infinita con
tinuo committunt flagitia, nunc hos afficiunt vulneribus, nunc illos iugulant,
Esaiæ.33 nunc aliorum opes diripiunt, de quibus scribitur: Væ qui prædaris, cum consum
maueris deprædationem, deprædaberis. Latrocinia sua excusant, quodam ficto
iure, quod diffidationem nuncupant, captiuant, incarcerantq; innocentes, ab eis s.c.40.§.2.
pro sui æstimatione pretium extorquẽdo, reliquos latrones, qui similia perpetrãt
receptant in suis fortalicijs ad aliorum damna conseruant, atq; retinent. Exinde
signum certum apparet nunc aduenisse tempus plagæ, quod Esdræ archangelus
Ieremiel nuntiauit, dicens: De signis autem, Ecce dies venient in quibus appre- g̃.c.17.§.25
4.Esdr.5 hendentur, puto mercatores vel alij opulenti, qui inhabitant. s. peragrando ter- &s c.31.§.8.
ram in censu multo & abscõdetur veritatis via (quia secure ambulat nemo) & ste &s c.33.§.4
tilis

rilis erit à fide regio. s. ecclesiæ, & multiplicabitur in iustitia. s. prædonibus iniuste grassantibus, & videbunt regionem desertam & chaos, id est confusio, fiet per
s.c.41.§.3 & loca multa, & amici omnes. s. Christiani, semetipsos expugnabunt, & sic diabo-
s.ca.47.§.6 lus dissoluit manus virorum bellantium. Hæc signa dicere tibi permissum est mi- Hiere.38
s.ca.48.§.9 hi, audies iterato horum maiora.

Deut.32. VII § Cæterum nobiles olim ob suos decoros actus secernebantur à ple- Rod. vbi s.
beis, quando diuidebat altissimus gentes, quando separabat filios Adam, vnde à c.5.6.7
parentibus virtuosis, vel secundum seculum à parentibus diuitibus aut potenti- Su. vallē. pt.
Dis.40. hos bus computatur nobilitas iuxta traditionem carnalis originis. Quæ quidem car- 3.di.3. p totū
s.c.48.§.7.9 nalis nobilitas affert laudis augmentum, si ornatur morum nobilitate, nobilitas
Iuue. saty.8. certe morum plus ornat q̄ genitorum. Hinc poeta: Nobilitas sola est atq; vnica Fran. Pe. li.1
li.3. Claud. virtus. Vsqueadeo miserum est alienæ incumbere famæ. Sed degenerant homi- de rem. vtri.
s.ca.22.§.8. nes vitijs, fiuntq; minores virtute remota Migrat in exilium nobilitatis honor. for.c.16.
Carnis quippe nobilitas, quos ad nobilia opera excitare deberet, ad vitia incitat.
Qui enim diuitijs affluunt, otio tepescunt, atq; delitijs vacant, summopere pota-
tionibus & comessationibus, luxui & conuiuijs incumbunt, in cæterisq; vitijs ta-
s.ca.28.§.4 les se exhibent, quales quondam lapidibus erant obruendi. Deu.21

VIII § Atqui nobiles vtplurimum cæteris plebeis vitiosiores existunt,
atq; detestabiliores, quoniam suæ origini contraria operantur, ipsis nanq; nobi-
s.ca.23.§.2. litatis propago est potius incitamentum vitiorum, quàm fundamentum virtu-
tum, vsqueadeo vt videas in nullis minus esse veræ nobilitatis, quàm in moder-
nis thrasonibus, qui vetustis stemmatibus, qui aureis torquibus, splendidisq; co-
gnominibus summam iactant nobilitatem.

Su. vallē. pt. IX § Demum videamus de diuitibus quos domini benedictio ditat, quos Pro.10
3. dist.4.c.1. quidem cum iustitia & operibus non abijcimus, sed qui diuitijs male vtuntur, Di.31.c. hæc
censentur iniuste possidere diuitias. Mercatores etenim terræ de virtute delitia- aūt cū filibus
s.ca.43.§.5. rum eius diuites facti sunt, sed vna hora destituuntur tantæ diuitiæ. Ideo diuiti- 14.q.4. quid
bus præcipitur, non sublime sapere, neq; sperare in incerto diuitiarum, sed in deo dica. Apo.18
viuo glorientur & in humilitate sua, quoniam sicut flos fœni transibit, ita diues 1.Timo.6
in itineribus suis marcescet. Beatus autem diues, qui inuentus est sine macula. Et Iacobi.1.
bona est substantia cui non est peccatum in conscientia. Inquit enim vlterius Sa- Eccl.11.&.13
piens: Diues non erit immunis à peccato, quinimò sicut abominatio est superbo &.31
humilitas, sic execratio diuitis pauper, siquidem diuites per potentiam oppri- Iacobi.2
munt pauperes. Vidit enim Dauid impium superexaltatum & eleuatum sicut ce Psal.36
dros Lybani. Ecce ipsi peccatores & abundantes in seculo obtinuerunt diuitias. Psal.72
s.ca.23.§.16 At ignominia est proprijs studere diuitijs, siquidem diuitiarum amatores fortes 12.q.2. glia.
Dis.47.oēs. sunt in terrenis, & debiles in cœlestibus. Vnde Iesus respondit, diuitem difficul- Mat.19
ter intraturum in regnum cœlorum. Nam diuites huius seculi repleti sunt iniqui- Mar.10
s.c.27.§.25 tate, qui lucro incumbunt illicito, operarios in mercede fraudant, secum contra- Mich.6
hentes in stipulationibus decipiunt, vsura absq; timore, ac dolis absq; verecun- Ephe.6
dia vtuntur, in mensa adulatores admittunt, pauperes excludunt, austeri sunt er-
s.c.23. ī pri. ga seruos, quibus minas non remittunt, quamuis idem dominus est in cœlis, tam
& s c.43.§.12 dominorum quàm seruorū, diebus dominicis, ac alijs festis à mercantijs ac etiā
s.ca.27.§.7 à periurijs, & à mendacijs nunq̄ abstinent.
s.ca.25.§.12 X § Quamobrem Neemias dixit ad dominum: Filij Israel comederunt, 2.Esd.9
& saturati sunt & impinguati sunt, & abundauerunt delitijs in bonitate tua ma-
gna, prouocauerunt autem te ad iracundiam, & recesserunt à te, & proiecerunt
legem tuam post terga sua. Ita dominus deus loquutus est ad Mosen de diuitibus
populi Israel, Cum comederint & saturati, crassiq; fuerint, tunc conuertentur ad Deut.31
s.ca.28.§.4 deos alienos, & seruient eis, detrahentq; mihi, & irritum facient pactum meum,
s.c.20.§.15 scio enim cogitationes populi quæ facturus est hodie. Et infra: Incrassatus, im- Deut.32
& s.c0.§.11. pinguatus, dilatatus dereliquit deum factorem suum, & recessit à deo salutari suo
& s c.27.§.6 prouocauerunt eum in dijs alienis, & in abominationibus ad iracundiam conci-
s.ca.44.§.1. tauerunt. Ideo altissimus incuruabit habitantes in excelso, & terra gigantium, id Esaiæ.26
in fi. est magnatorum, & nobilium, diuitumq; detrahet in ruinam.

XI § De huiusmodi diuitibus recalcitrantibus & frequẽter fortunã habẽ
Ca.Se.c.46 tibus, Cath. de Señ. refert: Qũo eleemosynæ vel similia opera in se bona, q̃ illi nõ
in statu grãæ, qua carẽt, sed in peccato faciũt, ideo eis ad tẽporalẽ, nõ ad æternam
De pœ. di.3 prosperitatẽ cõducũt, qm̃ nullũ bonũ à deo irremuneratũ. Inquit nẽpe Chryso.
c. quid ergo qñ videmus malignũ ditescere, nõ subruamur, qa malus nõ potest eẽ in oĩbus ma
lus, sed habet aliqua bona, pro qbus retributionem accipit, illic acrius puniẽdus.
Eccles. 8.9 Vnde scriptura ait: Sunt impij q ita securi sunt quasi iustoꝝ facta habeãt. Mun-
dana itaq; prosperitas effigiẽ habet scorpionis ante blandientis, retro cauda pun ğ.ca.25.§.13
gentis, ita fiet iniquo fortunato sicuti porco impinguato, cui se æquiparat, vt tan & J c.27 §.18
Catha. Señ. dem in macello infernali mactet. Hinc ipsa Catha. exclamat: O ignorans & be- & J c.40 §4
oratione.16. stialis homo, cũ deus te fecerit hominẽ, cur facis teipsum bestiã, an ignoras be- ğ.eo.§.4 &
stiales deputari ad pœnas infernales? De eisdẽ deniq; deo ingratis diuitibus in Bir ğ.c.18.in fi.
4. Bir. 76 git. scribitur. Homines in acceptis dei donis deberẽt esse timidi, deo gratiari, de & J c.27 §12
Prou. 30 datis cõtentari, & superflua non requirere. Sed vbi inueniuntur tales? quis inter ğ.c.23.i pri.
plebeios dicit sufficit, maiora nõ quæro? quis miles vel alius nobilis cogitat bo-
Bir. extra. 83 na sua hæreditaria à deo habere ad sustentationẽ iuxta statũ suũ moderatã, & cæ ğ.eo.§.3.&
ğ.eod. §.10 tera pauperibus erogat, aut male acquisita restituere curat? rarus est. Et infra: Nõ J.c.27.§.14
& J.eo.§.12 regratiant mihi. s. Christo de beneficijs meis, non considerant quare eos curaue- J.ca.50.§.4
& J c.27.§.1 rim, mihi de operibus suis rationem reddituros. ğ.c.8 §.4 &

De decimis. XII § Insuper spoliãt me. s. Christũ iure meo, quia decimas non soluunt J.ca.27.§.10
Malach. 3 mihi. Non attendũt verba dei per prophetã dicentis: Vos configitis me in deci- J.ca.27.§.15
mis, & in primitijs. Inferte omnẽ decimã in horreũ meũ, & sit cibus in domo. i. In
16.q.1. p to. ecclesia mea. In decretis equidẽ pontificũ habetur, q; decimæ sunt vota fidelium,
Th. 22. q. 87 pretia peccatoꝝ, patrimonia paupeꝝ, sunt etiã tributa egentiũ animaꝝ. Dari q̃q;
ar.1. & q̃dli. iubent omni lege, vtpote naturali, Mosaica, prophetica, canonica, ac porrigi ec-
20. ar. 8 clesijs baptismalibus, quaꝝ ministri eisdẽ decimis frui debẽt. Neq; decimæ, quia
eleemosynæ sunt, à laicis legitime possideri possunt. Quinimò decimis abutẽtes
Cle.1. de reb sacrilegiũ cõmittũt, qa ius decimãdi tanq̃ sp̃ale nõ cadit in laicũ. Attamẽ ipsi no
ec. nõ alienã biles alijq; nõnulli laici multas inique possidẽt vel potius occupãt decimas, aliaq;
bona ecclesiastica, de qbus deo vel ecclesiæ vel p̃latis, à qbus hmõi decimas & bo-
na, aliqñ in feudũ, aliqñ p violentiã tenẽt, minime regratiant, sed tanq̃ ingratissi- ğ eo.§.11.ifi
2.q.7. laicos mi toti clero sunt oppido infesti. Neq; timẽt sacrilegij crimẽ, & æternæ dãnatio ğ.ca.14.§.9
16.q.1.c.1.& nis periculũ, q̃d incurrũt laici q decimas acceperint, nec ecclesiæ reddiderint, qm̃ & J.c.28.§.1
c. peruenir. & ipsi p̃lati, qui decimas, vel alia bona ecclesiastica militibus, ministris, cõsangui- ğ.ca.8.§.4
16.q.1. om̃es neis, aut alijs secularibus cõferũt, inter hæreticos maximos & Antichristos cõpu ğ.c.20.§.10
De deci.c.2 tant, quia oẽs decimæ sunt dei, & illi sanctificant. Tametsi olim dispẽsatiue laicis
lib.6 fuerũt cõcessæ decimæ in feudũ, vt ecclesias aduersus sibi ĩfensos defenderẽt. Cer
te ecclesia hodie nõ habet capitaliores inimicos, q̃ spurios clericoꝝ, & laicos illos
qui quãto plura bona ab ecclesijs possident, tanto sunt infensiores ipsi ecclesiæ, & J.ca.46.§.13
De priuil. c. suis seruitoribus. Conciliũ nẽpe Lateranẽse, quod anno dñi. 1279. celebratũ est,
cũ plantare. prohibuit vlteriorem in laicos decimaꝝ concessionẽ. Caueant igitur æternam
damnationẽ laici, qui citra idem concilium decimas vsurpauerunt.

XIII § Proinde nobiles & alij potẽtes, gratia auaritiæ & superbiæ, liberos
suos, p̃sertim ineptiores, in monasteria trudunt, vel ad ecclesiasticũ statũ cogunt, ğ.ca.23.§.2
quos cõtra ius naturæ etiam legitima hæreditate priuant, quo post se reliqui eoꝝ & J.c.38.§.1
filij ampliora bona hæreditaria nanciscantur. Quæ inde mala ecclesiæ vniuersali ğ.ca.22.§.7
proueniant, partim supra notaui. Tales & similes peruersos potentes Iacobus
Iacobi. 5 admonet, exclamando: Agite nunc diuites, plorantes, vlulantes in miserijs ve-
stris quæ aduenient vobis, diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, thesaurizastis vobis
irã in nouissimis diebus, epulati estis super terrã, & in luxurijs enutristis corda ve-
stra, in die occisionis adduxistis, & occidistis iustũ, & non restitit vobis. Timete J.ca.55.§.7.
Luc. 6 igitur ò vos opulenti sententiã saluatoris: Væ vobis diuitibus q habetis consola-
tionẽ vestrã. Væ vobis q saturati estis, qa esurietis: væ vobis qui ridetis nunc, qa
Amos. 6 lugebitis & flebitis: væ cum benedixerint vobis homines. Item Amos: Væ vo-
bis qui opulenti estis in Sion, & confiditis in monte Samariæ.

De ma-

¶De malitia communis populi. Cap. XXVII.

g̃.c.17.§.25 Ciuitas animæ humanæ habet multas portas, vtpote potẽtias animæ &
in fi. sensus corporis, quas aduersarius noster circuit, & pulsat, impugnatq́;, 1.Pet.5
g̃.ca.17.§.2 sed violenter ingredi nequit, nisi per portã voluntatis, quæ adeo est p- Apoc.21
uersa vt aperte pateat diabolo, qui eã in quadro positã obsidet, hoc est,
g̃.ca.19.§.7 vrbem & terram moderni populi Christiani ipse catena quadruplici peccatorũ
& ĩ.c.31.§.9 vinculo, Primo inobedientiæ aduersus diuinũ præceptũ. Secundo transgressio-
ĩ.c.46.§.11. nis legis naturalis. Tertio, cupiditatis noxiæ cõtra legẽ positiuã. Quarto, despe-
g̃.c.26.§.3 et rationis vel obdurationis mẽtis humanæ. Quippe dei obliuiscimur oẽs, nobisipsis Cat.Se.c.7
ĩ.c.57.§.14 nimiũ indulgemus, amor proprius vniuersum orbẽ lætaliter vulnerat, & mysti-
ĩ.eo.§.13.& cũ corpus ecclesiæ, vtpote omnẽ Christianam religionẽ inficit. Ideo aduersari-
ĩ.ca.50.§.7 us diabolus faciliter expugnat, capitq́; Christianorũ ciuitatem, qm̃ durissimæ cer Deut.9
g̃.ca.14.§.6 uicis est præsens populus insipiens, qui mutat gloriã suam in idolum, de quo de- Hiere.2
2.paral.10 us inquit: Populus hic labijs me honorat, cor aũt eorũ longe est à me. Cor em̃ suũ Mat.15
Psal.73 ad deũ non dirigit, sed potius eius nomen incitat. Mar.7

g̃.ca.19.§.6 I § Nam postq̃ boni principes tam spũales q̃ seculares, qui quondam fue-
runt in ecclesia, decesserunt, incepit populus ecclesiæ præcepta transgredi, hoc
ĩ.eo.§.2.& præmonstratum est in veteri testamento, dum deus ad Mosen diceret: Ecce tu Deut.31.
ĩ.ca.46.§.12 dormies cum patribus tuis, & populus iste consurgens fornicabitur post deos
alienos, derelinquet me, & irritum faciet fœdus, quod pepigi cum eo, & irascetur
furor meus contra eum in die illo, & derelinquã eũ & abscondam faciem meã ab
eo, & erit in deuorationẽ, inuenient eum omnia mala & afflictiões. Desuper Mo
ses ad populũ ait: Ego scio contentionẽ tuam & ceruicẽ tuam durissimã, adhuc
uiuente me, & egrediente vobiscũ, semper contentiose egistis contra dñm, quan
ĩ.cap.53.§.8 tomagis cũ mortuus fuero; inuocabo contra vos cœlũ & terram, noui em̃ quod
post mortem meam inique agetis, & declinabitis cito de via quã præcepi vobis,
& occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis mala in conspectu
g̃.ca.4.§.8 dñi, vt irritetis eum per opera manuum vestrarũ. Peccauerunt nanq; in sordibus.
g̃.c.26.§.11. vnde dicitur: Generatio praua atq; peruersa, hæccine reddis dño popule stulte, Deut.32.
& ĩ.eo.§.10 & insipiens; oblitus es dñi creatoris tui. Gens absq; consilio est, & sine prudẽtia,
ĩ.ca.30.§.12 vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.

II §. Quos Oseas increpat, dicens: Audite verbum dñi filij Israel, quia iudi- Osee.4
g̃.ca.18.§.9 cium dñi cum habitatoribus terræ, nõ est veritas, & non est misericordia, & non
est scientia dei in terra, maledictum & mendacium & homicidium & furtũ, & ad
g̃.ca.26.§.4 ulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit, propter hoc lugebit terra,
& ĩ.eod.§.3 & infirmabitur omnis qui habitat in ea. Populus em̃ tuus sicut hi, qui cõtradicunt
g̃.c.21.§.14 sacerdoti, & corrues hodie, & corruet etiam propheta tecũ, & erit sicut populus
in prin. sic sacerdos. Et visitabo super eum vias eius, & cogitationes eius reddã ei, & co-
ĩ.c.33.§.1. medent & nõ saturabuntur, fornicati sunt & nõ cessauerunt, quia dñm derelique
ĩ.ca.25.§.10 runt in nõ custodiendo, fornicatio & vinũ & ebrietas auferunt cor. Item Michæ Mich.7
g̃.eo.§.1.& as: Perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus non est, malũ manuum suarũ di
g̃.c.25.§.12 cunt bonũ. Heu facti sumus, vt immũdi omnes nos, & quasi pannus mẽstruatæ Esaiæ.64
ĩ.eo.§.6 sunt vniuersæ iustitiæ nostræ. Et cecidimus quasi foliũ vniuersi, & iniquitates no
g̃.ca.12.§.4 stræ quasi ventus abstulerũt nos. Nõ est qui inuocet nomẽ domini.

III § Nempe pedes.i. affectus nostri, ad malũ currunt & festinãt vt effun Pro.1.
dant sanguinẽ, si nõ possimus opere, saltẽ affectu, quo gaudemus esse læsos quos
oderimus, siquidẽ anima nõ pedibus, sed affectu mouet. De præsenti deniq; no-
stra iniquitate dudũ Dauid vaticinatus est, aiens: Diminutæ sunt veritates à filijs Psal.11
g̃.ca.4.§.9 hominũ, vana loquuti sunt vnusquisq; ad proximũ suũ. Et infra: Dominus de cœ Psal.13
g̃.ca.16.§.7 lo prospexit super filios hominũ, vt videat si est intelligẽs & requirẽs deũ, oẽs
& ĩ c.44.§6 declinauerũt, simul inutiles facti sunt, nõ est qui faciat bonũ, non est vsq; ad vnũ,
g̃.eo.§.2.& veloces pedes eorũ ad effundendũ sanguinẽ, nõ est timor dei ante oculos eorũ, il-
ĩ.ca.28.§.7 lic trepidauerũt timore, vbi nõ erat timor. Et infra: Conturbatæ sunt gẽtes, & in
clinata sunt regna, & diminutæ sunt veritates à filijs hominũ, corrupti sunt, & ab Psal.45
ominabiles facti sunt in iniquitatibus, nõ est qui faciat bonum. Psal.52

Hiere.2. IIII § Porrò duo mala fecit populus Israel, per quem representatur popu
lus Christianus: deum enim dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi ci-
Hiere.8. sternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. De eodem populo deus per
prophetam ait: Nemo quod bonum est loquitur, nullus est qui agat pœnitenti-
am super peccato suo, omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impe- g.c.25. §.13
tu vadens in prælium, à minimo vsq; ad maximum omnes auaritiam sequuntur. & f c.28. §.2
Hiere.9. Et infra: De malo ad malum egressi sunt, & me non cognouerunt, dicit dominus, g.c.24. §.7
nunquid super his non visitabo, aut in gentem huiuscemodi non vlciscetur ani- & f.eod. §.5
ma mea? quia dereliquerunt legem meam, & non audiuerunt vocem meam, sed g.c.22. §.11.
abierunt post prauitatem cordis sui. Ecce ego cibabo populum istum absinthio, & f c.37. §.6
& potum dabo eis aquam fellis.

1.Esdr.9 V § Esdras deniq; vice nostra confessus est, dicẽs: Iniquitates nostræ mul
tiplicatæ sunt super caput nostrum, & delicta nostra creuerunt vsq; ad cœlum à
diebus patrum nostrorum, sed & nosipsi peccauimus grauiter vsq; in diem hanc, &
in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi & reges nostri, & sacerdotes nostri in f.ca.49. §.1.
manũ regum terrarum, & in gladium, & in captiuitatem, & in rapinam, & in cõ- g.c.21. §.14
2.Esd.8.9 fusionem vultus. Et infra: Transgressi enim sumus præcepta tua, quæ dedisti in g eo. §.4. &
manus prophetarum dicẽs: Quoniã terra polluta est coinquinationibus, alieni- f.eo. §.19. &
genarum terræ & immunditiæ illorum repleuerunt eã totã immũditia sua. Et quæ cõ f c.30. §.9 &
tingunt nobis, omnia fiunt propter opera nostra maligna, & magna peccata no f.ca.31. §.10
stra. Nonne irasceris nobis perdere nos, quoadusq; non relinquatur radix & no
4.Esd.4 men nostrum. Ecce nunc sumus in cõspectu tuo in iniquitatibus nostris. Esdras
itaq;, peccata nostra deo confessus, non gustauit panem, nec aquam bibit super
iniquitatem nostram. Melius igitur erat nos non esse, q̃ adhuc viuentes viuere
in impietatibus nostris. q.d. Væ humano generi illi, per quod deus offenditur,
Marc.14 bonum erat ei, si non fuisset natum. Vita nempe nostra stupor & pauor, & nec di
4.Esd.4 gni sumus misericordiam consequi, qm̃ festinans festinat seculum pertransire, & g.c.4. i pri. &. §.6
non capit portare quæ in futuris temporibus, iustis repromissa sunt, quoniã ple- f.cap.29. §.5
num iniustitia est seculũ hoc & infirmitatibus. Seminatum est em̃ malũ, & necdũ f.ca.43. §.10
venit destructio ipsius. Si ergo nõ inuersum fuerit quod seminatum est & discesse
rit locus vbi seminatũ est malũ, non veniet vbi seminatũ est bonũ, qm̃ gramen se-
minis mali seminatũ est in corde Adam ab initio, & quantũ impietatis generauit
vsq; nunc & generat vsq; cũ veniet area. Hæc ex Esdra.

VI § Nam sicut serpens seduxit Euam astutia sua, ita corrumpuntur sen-
2.Cor.11. sus nostri, & excidunt à simplicitate quæ est in Christo. Omnes quippe quæ sua g.ca.22. §.9
Phil.2 sunt, quærunt, non quæ Iesu Christi. Quocirca saluator noster in nos clamat: O & f.eod. §.8
Mat.17 generatio incredula & peruersa, quousq; ero vobiscum, vsquequo patiar vos?
Mat.7 Itẽ alibi: Lata porta est ac via spaciosa quæ ducit ad perditionẽ, & multi sunt qui
intrant per eã, quoniã angusta porta & arta via est quæ ducit ad vitam, & pauci g.c.15. §.28
Mat.13 sunt qui inueniũt eam. Incrassatũ em̃ est cor populi huius, & auribus grauiter au- g.c.26. §.10
Acto.28 diunt vt conuertantur, confitent se nosse deũ, factis aũt negant, qm̃ coinquinatis g.c.26. §.4
Tit.1.in fi. & infidelibus nihil est mundũ, sed omnia sunt eis immunda. g.eo. §.2

4.Bir.33 VII § In Birgitta præterea legitur, ꝙ hodie susceptio sacramenti eucha-
ristiæ non ex amore dei, sed tantum necessitate legis sumitur. Matrimonium per
uenit in abusum, adulterium in honorem, esus lacticiniorum venit in cõsuetudi-
nem, esus olei est abolitus. Ieiunium obseruatur ab his qui carent victu, feriæ te- g.c.26. §.9.
nentur in tabernis, in mercantijs, in fornicationibus, vsura exercetur inuerecun- & f. eo. §.15
de, excommunicatio ecclesiastica non timetur, multi quoq; magis abhorrent be- g.c.21. §.12
Ioh.8. nedictionem q̃ maledictionem. Omnes quidem Christum interficere quærunt, g.ca.23. §.15
Sap.2 in quibus sermo Christi non capit, quoniam ex patre diabolo sunt, & desideria g c.11. §.2, &
patris sui volunt facere. Inuidia enim diaboli mors introiuit in orbem terrarum, f c.20. §.18. i
imitantur autem illum qui sunt ex parte illius. fi. & f.ca.31.

2.Tim.3 VIII § Quare præsumendum est nunc aduenisse tempora, de quibus apo in fi.
stolus: In nouissimis (inquit) diebus instabunt tempora periculosa, & erũt homi- g.eo. §.6. &
nes seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus. i. senioribus nõ f.eo. §.11.
obediẽ-

obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incõtinentes,
immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores
magis q̃ dei. Cui apostolicæ sniæ Methodius addit hæc verba: In illis nouissimis Methodius
diebus erũt oẽs homines imbecilles, & infideles, sacrilegi, excõmunicati, incorri
ſ.c.45.§.7 gibiles, qui semetipsos propria voluntate segregabunt ab ecclesiis sanctorum. Ecce si
gnum plagæ imminentis nobis: qui modo despicimus culturam sanctorum. Sequit
in Methodio: Idem ips moderni, videlicet modernũ aduocat eos in errorem, iusti
aũt nõ quęruntur in tpe illo, sed pro his inquirẽtur amãtes semetipsos, cupidi pecu
niæ, elati, superbi, blasphematores, raptores, plurium possessores, circũuentores,
ebriosi, immisericordes, transgressores, sine vinculo charitatis, insuaues, immũdi,
s̃.c.25.§.11. amatores seculi, fures, periuri, falsarij, mendaces, & plagiarij, habẽtes quidem pie
et ſ.c.21 §.10 tatis speciem, virtutem autem eius abnegãtes. Tales ministri contra præcepta dei 2. Timo. 3
s̃.c.2.§.4 erunt dierum illorum, & omnia quæ ab ipsis imperantur, facile perficiuntur, ti-
mentes vero deum pro nullo, imò in conspectu oculorum eorum pro nihilo repu
tabuntur, sed erunt in vituperatione illorum, quemadmodum stercora sub vesti-
gio conculcata: hæc Methodius.

IX § Hodie nãq; impij dicũt, cogitãtes apud se nõ recte. Exiguũ & cũ tæ- Sapiæ. 2
ſ.c.29.§.4 dio est tps vitæ nostræ. Venite ergo & fruamur bonis quæ sunt & vtamur creatu-
ra tanq̃ in iuuẽtute celeriter, vino p̃tioso, & vnguentis nos impleamus, & nõ prę-
tereat nos flos tpis, coronemus nos rosis anteq̃ marcescãt, nullũ pratũ sit quod nõ
pertrãseat luxuria nostra, nemo vestrũ exors sit luxurię nostrę, vbiq; relinquamus
s̃.c.23.§.11. signa lætitiæ, qm̃ hęc est pars nostra, & hęc est sors nostra. Opprimamus pauperẽ
&. s̃.c.15.§. & circũueniamus iustũ, qm̃ inutilis est nobis, & cõtrarius opibus nostris, & nõ par
ꝶ. in fine camus viduæ, nec veterano, nec reuereamur canos multi tpis. Sit autẽ fortitudo
s̃.c.21.§.7. nostra lex iniustitiæ. Quod enim infirmũ est, inutile inuenitur. Hæc cogitauerunt
& s̃.c.23.§. & errauerunt, excæcauit enim illos malitia eorum.
.1. & ſ. eod. X § Rursus Sapiens præconizauit de præsenti nostro tempore, dicens: Sapiæ. 14
§.13. Neq; vitam, neq; nuptias mundas iam custodiunt, sed alius alium per inuidiam oc
ſ.eo.§.18 cidit, aut adulterans contristat, & omnia commixta, id est, confusa sunt, sanguis,
homicidiũ, furtum, & fictio, id est, mendaciũ, corruptio, & infidelitas, turbatio, id
s̃.eo.§.1. & est, discordia & periuriũ, tumultus. i. rixa, bonorum dei immemoratio. i. ingratitu-
ſ.eo.§.12 do, aĩarum inquinatio. s. p luxuriã, generatõis immutatio. s. p Sodomiã, nuptiarum in-
s̃.c.15.§.16. constãtia, inordinatio mœchię & impudicitię: vtraq; ergo pœna tpalis. s. & æter
& ſ.c.31.§.7 na nobis eueniet digne. Tales flagitiosos laicos notat Vincẽtius, inquiẽs: Prædica Vincentius
s̃.c.26.§.12 tiões nõ audiũt, articulos fidei nesciũt, oblatões deo nõ pręstãt, neq; decimas psol de fi. mun.
uunt, proni ad iniurias & rapinas, cupidi, ambitiosi, deceptores, blasphemi.

ſ.c.33.§.2 XI § De istis inquã peruersis Chrianis filius dei dicit: Ego redemi vos, & ipsi
ſ.c.37.§.11 locuti sunt cõtra me mẽdaciũ. Nã in Birgitta legit: Laicus dedit fidẽ in baptisma- Oze. 7
s̃.c.26.§.5. te, ac in susceptõe aliorum sacramẽtorum promisit se deo seruiturum: nunc aũt discessit à 1. Bir. 41
& ſ.eo.§.12 deo quasi ignorãs deũ, verba sacra habet pro ludibrio, opa diuina pro vanitate, mã
s̃.c.13 §.6 et data dei ait sibi nimis grauia, factus est fidei p̃missæ & iuramẽti p̃stiti violator, de
ſ.c.43.§.11 reliquit deũ, & associauit se diabolo, propriã laudẽ quęrit, & q̃ sua, nõ quę dei sunt, Iohã. 5
s̃.eo.§.8. et quę vident sibi difficilia, quę aũt sibi placet, facilia: oĩno dei & suæ passionis obli- Phil. 2
hoc.§. tus est, ac oĩm aliorum bonorum à deo sibi allatorum. Et infra: Consideratio cœlestiũ tra
s̃.c.19 §.9 et dita est obliuioni, mora dei refriguit, amor aũt mũdi tam suauiter cõsideratur & am 2. Bir. 6
s̃.c.23.§.14 plectitur, q̃ hoĩes ducit tanq̃ rotã bene vnctã quocunq; velit. Itẽ plures sunt animæ
s̃.c.21. in fi. quę quotidie descendũt in infernum q̃ numerus est arenæ maris. Et infra: Malitia 3. Bir. 2
& ſ.c.39.§.6 hoim prauorum cõtra iustos deridet opa iusta, & deprauat vias iustitiæ, atq; monita
s̃.c.22.§.6. iustorum recta: paruipendũt quoq; quicqd pietatis vel humilitatis est, quęrũt q̃ sua
s̃.hoc.§. et sunt, negligunt quæ dei, aut proximi sunt. Et infra: Opera et verba Chri ac sacra 3. Bir. 13
ſ.c.34.§.6 sunt à deo neglecta iam q̃ ea paucissimi recolũt, vel eis vtantur ad profectũ suũ, mul
ti aũt diligũt, in cõsuetudinemq; ducũt supbiã et cupiditatẽ ad honores mũdi, itẽ
cupiditatem ad possessiones temporaliũ; item voluptatem fœdã ad corporis im-
moderatam impletionem, voluptatem ad fędissimã eius expletionem: item iram
et inuidiam et negligentiam propriæ salutis.

4.Bir.74.& XII § Et infra: Oṁia quæ dedit nobis deus ad salutem, inutiliter & dānabiliter
c.77.&.79. expēdimus. s. tēpus pœniæ in vanitatibus, corpus in sugfluitatibus, grām
baptismi in sugbijs: homo eṁ perueniēs ad annos discretōis, nō cogitat quid pro
eo in fonte baptismatis promissum est, qm̄ fidē & charitatē dei inuiolatā nō tenet, g̃.eo.§.11 &
imò mūdus & caro præponunt deo, trāsitoria eṁ magis diligimus q̃ deū creatorē in hoc.§
redemptorē, nutritorem, & cōseruatorem nostrū. Et infra: Durū aūt est illud cor
quod nō diligit deū nutritorē, neq; timet, vt iudicē: diabolū vero dei lictorē, & hominū
proditorē sequit. Præbet quidē hoībus vita, ipsi aūt mortē volūtariē ample
ctunt. Totus itaq; mūdus est iam frigore superbiæ, cupiditatis & luxuriæ cooper g̃.c.17.§.25
4.Bir.93 tus. Et infra: Væ eis, qui omnē processum vitæ suæ in pctō habēt, & dicunt: quare &ʃ.c.30.§.5
mortuus est deus, aut quæ vtilitas est in morte eius? Hæc Christo rependūt, quia
redemit eos, quia seruat eos, dat eis sanitatem & necessaria. Ideo Christus ait: Ex- g̃ eo.§.10 &
quiram ab eis iudiciū, ex eo q fregerūt fidem quam vouerāt in baptismo, & ex eo ʃ.c.32.§.6
2.Bir.20 quotidie delinquunt, contemnendo mādata mea. Nam populus iste est velut asi- g̃.hoc.§.&
nus, qui caput inclinat ad terram: sic populus terrena tantū & caduca desiderās, & ʃ.eo.§.13.
quærens, negligit cœlestia: habet quasi quatuor pedes, id est, modicā fidem, vacuā ʃ.c.49.§.4
spem, euacuationem bonorū operū, & voluptatem peccādi pronā, eius os semper g̃.c.23.§.14
6.Bir.26 stat apertū ad gulam & cupiditatem. Destructus est igit murus Hierusalem, id ē, & g̃.c.26.§.
g̃.c.25.§.11. ecclesiæ, quæ ædificat ex corporibus & animabus Christianorū, q suā propriā & 11.& ʃ.eo.§.
&.ʃ.cap.28. nō dei voluntatē sequentes, auertūt oculos suos à deo, quem sæpe ad nos claman 13.&.ʃ.c.28.
§.10 tem nō audimus, sed eius decem præcepta perdimus atq; negligimus. §.4.in fine.
Cath.Senē. XIII § Consequenter misericors deus apud Cath. Seneñ. Christiani po g̃.c.18.ī pri.
c.15.&.37.c. puli malitiā taxat, inquiēs: Christiani ob spretā grām quā eis tum in prima crea-
45.&.46.& tione, tum etiā in secūda recreatōe p sanguinē filij mei facta dedi, acrius punient,
51.c.87.143. q̃ si eis hmōi mea grā nō fuisset oblata: nolunt me humiliter cognoscere, imò per-
&.156. uerse viuēdo me iugiter offendūt. Non præstāt mihi quod meū est. s. amorē vltra ʃ.c.33.§.4
oṁia: sed vendicāt sibi quæ sua nō sunt, vtpote carnalia quæ mihi præponūt, non
pensantes q eos ab æterno dilexerim anteq̃ essent. Et infra: In baptismo spirituali g̃.c.18. in fi.
oculo, id est, intellectui imprimit pupilla fidei, q obducto pfidie velo pditur. Qui princ.
aūt nō exercēt virtutes grē & luminis fidei, hi formā, nō grām baptismi habēt, qui g̃.eo.§.12 &
bus nube pctōrū pupilla oculi operit, & visus extinguitur. Nota, pupilla oculi est ʃ.c.37.§.10.
fides quæ faciliter læditur, supstitionibus humanarū iustitiarū, ideo in oṁibus acti g̃.c.18.ī pri.
bus nostris est adhibenda, diligenterq; custodiēda, ne in tenebris ignorātiæ & in-
fidelitatis ambulemus, prout fidelis ecclesia cōtra hypocritas deū inuocat, dicens:
Psalm̄.16 Custodi me, vt pupillā oculi. Ad quā dn̄s: Lucerna corporis tui oculus tuus est: si
Lucæ.11. oculus tuus fuerit simplex, totū corpus tuū erit lucidū: si aūt nequā fuerit, etiā cor-
pus tuū tenebrosum erit. Quippe amor proprius inficit ōem hoīem, obscurat ocu g̃.c.23.§.15.
Sapiæ.2 lum intelligētiæ, & demit lumē debitæ rōnis, & ita homo sua culpa excæcatur, quo & .g̃.eo. in
minus discernat vera bona à fucatis, qbus quadā boni specie afficitur. Sequitur in prin.&.ʃ.c.
Phil.3 Catha. Iniqui hoīes iacēt in miseria pctōrum, in vanitatibus & delitijs, potatores 43.§.2
& comestores, quorū deus venter est, putredine mortis obscuri ob priuationē lu- g̃.eo.§.9.&
minis grē diuinæ, & ita cæci ad æternā mortem velociter currunt. Sunt oṁi vir- g̃.c.33.§.5
tute nudati, velut bruta sine freno, vadunt de malo in peius, de pctō in peccatum, ʃ.c.28.§.4
de miseria in miseriam, de tenebris in tenebras, de morte in mortem, donec addu g̃.eo.§.12
cantur in foueam vltimæ mortis. Hæc ex Catharina. g̃.c.25.§.15.
XIIII § Ecce totus populus Christianus est corruptus. De ecclesiasticis & & ʃ.c.29.§.1
potentioribus laicis scripsi in proximis octo capitulis supra habitis. Nunc sequi g̃.c.31.. in fi.
tur succinctim de statibus laicorum inferioribus. In primis de cōibus ciuibus: in- g̃ à caplo.19
ter quos pualēt mēdacia velamētaq; impia, mercatorū & redēptorū periuria, pro- vsq; ad c.26
xenetarū inuolucra, institorū fraudulēta negotia, nummulariorū prostituta lucra, g̃.c.26.§.11.
publicanorū manifesta scelera. Quinetiā cōtra ius scriptū, nobiles & alij natalibus, & ʃ.c.28.§.2
vel honore vel patrimonio ditiores pniciosis mercimonijs se inuoluunt, aliqñ suā C. de com-
pecuniā ad vsuras accommodāt in pudiciū & exilium negotiatorū. Artifices quo mer. & mer
q; & alij sua deprauant opera, prohibitas & illicitas pactiones ineunt. De quibus ca.l.4
Phil.3 Apostolus: Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem.

Reliquo

XV § Reliquorum prætereа laicorum patent deceptiones, peculiariaq́ Sn.Val. pr.
C.de mono commoda oĩ republica poſtergata cõmuniq́ bono neglecto, monopolia pro- 2.diſt.6.c.1.
pol.l.1 hibita fiũt,cõuentusq́ illiciti,&conſpiratões friuolæ celebrant.Inopes deniq́ di- &.2
tioribus inuidẽt,ac occulte detrahũt:tametſi eis manifeſte adulent:ſpiritu zeloty
piæ agitant,ſuã miſeriã impatiẽter ferũt,de aliena lætant. Tabernæ plenę ſunt po
tatoribus,luſoribus,blaſphemijs:oẽs fermè plebei comeſationibus& ebrietati-
g.eo.§.7& busincumbũt:clero ac mulieribus obloquunt,eccleſias dehoneſtãt, ſermones ne-
&ſ.c.28.§.6 gligũt:feſta inſtitura nõ ſanctificãt,peregrinas ſuperſtitiões ſequunt. Itẽ ſunt de- 1.Pet.3
g.c.26.§.9. tractores,maledici,mendaces,periuri,fornicarij,adulteri,raptores, ablata nõ re-
ſ.c.56.§.1 ſtituũt,reddẽtes malũ pro malo, maledictũ pro maledicto,ſenes,iuuenibus malũ Roma.12
præbẽt exemplũ. Ecõtra,ſenibus iuuenes debitã nõ exhibent reuerentiã,parentes Ephe.6
inhonorãt,neq́ eis obediũt,iuxta Apoſtolũ legisq́ præceptũ. Pueri deniq́ deli- Exo.20.
cate educant,in ſana doctrina ſeu iuſta diſciplina minimè imbuunt. Imò ad oĩa
mundana prouocant,maxime ad mendacia, doloſa,opprobrioſaq́verba pariter
&facta,eorũ indoles à ſenioribus eo magis probat, quo plus mẽtiri & fallere , ac
De ruſticis. tpalia vſurpare aſſueſcũt,quaſi de ſe id bonũ ſit futuri pſagiũ. Rus tandẽ ſceleribus
non caret,vbi furta, rapinæ, inſultus,latrocinia,alia flagitia,facinoraq́ q̃plurima Rod.vbi ſ.
g.c.25.§.12. committunt,decimę defraudantur:pręſertim iniqua,inter bubulcos odia inuale- c.21.&.22.
ſcunt, alter alteri , traditur vſq́ ad necem:ibi omnis ſuperſtitionis ſeruitus, & ad
idololatriam inclinatio. Collidet igitur deus in eccleſia paſtorem &gregem eius, Hiere.51
agricolam & iugales eius.

XVI § Demum fœminarum impudentia , vitæq́ diſſolutio nulla tergi- De virginibus
32.q.5.ficut. uerſatione cęlatur.In primis virginum,quarum paucæ conſequunt glorioſam vir
Diſt.30.hęc ginitatem,quam voluntas mentis &integritas corporis complectitur. Talis qui- Su.Val. pr.
autem dem virginitas eſt admirabilis& deo acceptabilis. Implet enim paradyſum,ſicut 3.diſt .6.c.3.
32.q.1.nuptię nuptiæ terram.Sed virginitas ſine bonis operibus non ſaluat. Hodie autem vir- per totũ.
32.q.5.tunc gines non in virtutibus docentur,ſed imbuuntur ſuperbire, choreas ducere , inter
ſalua.§.hoc laſciuos maſculos conuerſari , à quibus palpari & amplecti non verecundantur,
ſolum loquacitate atq́ riſu gaudent,amore alliciuntur illicito,ſcurrilia audiunt,verbaq́
ſ.eo.§.18 inhoneſta non fugiunt , vt de eis Sapiens dicat:Inueni amariorem morte mulie- Eccl's.7.
rem,quæ laqueus venatorum eſt , & ſagena cor eius, vincula ſunt manus illius, &
peccator capitur ab illa. Item mulier maliuola, ſaltatrix compta, propter ſpeci- Ecci.9
em mulieris multi perierunt,colloquium illius quaſi ignis exardeſcir. Et in Eze-
chiele:Sicut mater ita filia:vbera tua intumuerunt, pilus tuus germinauit , & eras Ezech.16
nuda,& confuſione plena,& habens fidutiam in pulchritudine tua,ſumpſiſti veſti
menta tua multicoloria,& operuiſti te illis.

ſ.c.28§.5
Su.Val. vbi XVII § Viduæ prętereа deberẽt aſſidue in dei opere eſſe,ac in bonis me Diſt.81.
g.diſt.6.c.2 ritis& deuotis oronibus.Sed ipſæ neq́ aſpectu,neq́ inceſſu,neq́ veſtitu,deuotio ricus, &
per totũ nem aut humilitatem,aut cõtinentiã præ ſe ferũt:potius ſe pſbyteris cæterisq́ cle ſeq.& c.fi.
ricis familiares,q̃ eccleſiarũ adiutrices,exhibẽt: nõ ſequunt doctrinã Apoſtoli, vt
diſcãt primo domũ ſuã regere,&mutuã vicem reddere parẽtibus,neq́ inſtãt ob- 1.Timo.5
ſecrationibus & orõnibus nocte & die,neq́ alias ſunt irreprehenſibiles, neq́ teſti
monium habent in bonis operibus:ſed in delitijs viuẽtes, ſunt mortuæ . Cum eñ
luxuriatæ fuerint,in Chriſto nubere volunt,habentes dãnationem,quia primã fi-
ſ.c.28.§.6 dem irritam fecerunt.Simul aũt & otioſę diſcunt circuire domos,& verboſæ atq́
curioſæ ſequunt.ſ.turpia,quæ nõ oportet. Hæc Apoſtolus:Non igitur ſunt veræ
viduæ,quæ aliena potius q̃ ſua propria diſcutiunt, ſeipſas iuſtas,proximũ prauum
g.c.15.§.37. eſſe iudicant:ſuſpecta loca accedunt,amatoribus adulantibus applaudunt,molli- Prou.2.&.6
unt nanq́ ſermones ſuos vt pleriq́ capiantur nutibus earum.

Ro.vbi g.c. XVIII § Cum vxor deniq́ cauſa hominis eſt difficilis vſqueadeo vt nõ Matth.9.
11.&.12 expediat nubere. Nam qui tenet mulierem nequam, quaſi qui comprehendit ſcor 1.Cor.7
g.c.26.§.11. pionem. Et licet vir ſit vxoris caput , tamẽ ſæpenumero domus capite deorſum Ecci.26
ſ.c.37§.10 pẽdet, vt vir ſcabellũ ſit vxoris. Quinimò vnuſquiſq́ ad vxorẽ proximi ſui tanq̃ 30.q.1.fœiæ
g.eo.§.10 emiſſarius hiniat: Vñ ſit, vt ſi vxorẽ accipias, alius dormiat cũ ea, qñ ſcortũ vnius 36.q.6.ca.fi.
interdũ eſt vxor alterius, & ſup illã incuruant alij, ſiqdẽ vnuſqſq́ in vxorẽ proxi- Hiere.5
mi ſui

Deute.28 mi sui abominationem operari nititur. Nemo præterea explicare potest, quanta
Iob.31 alia inter coniuges discrimina, vel quot sint exorbitantiæ aliarum mulierum, quæ
Ezech.22 apostotare faciunt etiā sapientes. Suo enim inhonesto ornatu, vultu placito, dete g.eo.§.1
Ecci.19 cto collo, nitido gutture, & tumidis mamillis lasciuiam vehementius prouocāt vi
Ecci.26. roꝝ, nā etiā in extollentia oculoꝝ & in palpebris agnoscit fornicatio mulieris, &
Ecci.19 exaltatio oculoꝝ est dilatatio cordis. Ideo docet scriptura: Ne intenderis fallaciæ
Prouer.5 mulieris: Fauus eñ distillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius: nouissi-
ma autē illius amara, lingua eius quasi gladius biceps, pedes eius descēdunt in mor
Ecci.25. tem. Item nequitia mulieris immutat faciem eius, breuis omnis malitia super ma-
litiam mulieris, mulier primatum habens, est contraria viro suo. A muliere quoq;
Gene.3 initium factum est peccati; & per illam omnes morimur; nam mors est pœna pec- g.c.15.§.17.
cati primorum parentum. & g.c.27.§

XIX § Vides nunc per præmissa in singulis Christianę plebis ordinibus 7.in fine.
innumerabilia patere vitia: propter quæ timendum est catholicā fidem in nostris g.eo.§.5.&
ecclesiæ partibus breui esse periturā, & nostra culpaꝝ commissa indubitata esse iu j.c.31.§.2
Esa.27 dicia diuina contra nos vltionis & pœnarum, quas dabimus nos miserrimi morta
les. Siquidem non miserebitur, nec parcet populo insipienti sapientissimus iudex.
Cath.Senē. Ad quem Catha. Seneñ. clamat: O deitas, in tempore, quo mundus iacebat infir- g.c.14.§14
orone.12 mus, misisti huc vnigenitum tuum tanquàm medicum: modo video mundum to-
taliter iacentem in morte, tāta quidem vt in ista visione anima mea deficiat. Qua-
lis nūc modus erit suscitādi mortuum, quem olim dūtaxat ægrotum medicasti im
Roma.6 mensa difficultate vtpote morte filij, cui mors vltra non dominabitur. O si Catha
rina hodie esset in mundo, qualiter clamaret?

¶De singulis criminibus, quibus populus Christianus est irretitus.

Capitulum XXVIII.

Iudę.1 IVdas Thaddæus Apostolus præmonstrauit, quoniam in nouissimis diebus
(vtpote nostris iam temporibus) veniēt, prout modo venerunt illusores se-
cundum sua desideria ambulantes, non in pietate, sed in peccatis mortali- j.eo.§.1.
bus, quæ enumerat his verbis: Væ illis, scilicet inuidis, qui in viam Cain abie j.ca.55.§.7.
runt, & errore Balaan mercede effusi sunt, qui videlicet ex auaritia munera aman in fine.
tes, peruertunt iudicia seu concilia. Et in contradictione, id est, inobedientia Cho g.c.25.§.5.
re perierunt, vel perire meruerunt, hi. s. gulosi in epulis suis maculæ conuiuantes &.j.eo.§.2.
j.eo.§.5 sine timore semetipsos. s. immoderate pascentes. Sequitur quoad superbos. Nubes g.c.25.§.10
j.eo.§.6 sine aqua quæ à ventis circumferunt. Arbores autumnales infructuose (denotat &.j.eo.§.3.
j.eo.§.7 accidiā) bis mortuæ eradicatæ à terra gratiæ. Fluctus feri, id est, iracundi maris, j.eo.§.4
despumantes suas confusiones. Sydera errātia denotāt luxuriosos, quibus procel j.eo.§.10
la tenebraꝝ conseruata est in æternum. Prophetauit autem de his. s. septemplici- j.eo.in fine.
bus peccatoribus septimus ab Adam Enoch, dicens: Ecce venit dominus in san-
ctis milibus suis facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios de omi-
bus operibus impietatis eorum.

Gene.4 I § In primis Iudas Apostolus per Cain annotat inuidiā. Cain enim ex
Iob.5. inuidia occidit fratrem, ita & maligni inuidi iustos per oblocutiones quotidie spi g.eo.in pri.
Prouer.14 ritualiter occidūt, qm̄ inuidia occidit paruulum, putredoq; est ossiū. Qua quidem
Hieronym⁹ inuidia nunc totum penē humanū genus inficit, maxime circa crimen detractio- j.c.29.§.4
ad cęlātiam. nis. Nam rarus est qui ita irreprehensibilem velit exhibere vitā suā, vt non liben-
2.q.7.laicos tius reprehendat alienam. Et frequenter paucorum vitium diffunditur in omnes
cum si velut infesti laici (quorum spiritus concupiscit ad inuidiam) solent omnem clerū
Iaco.4 vituperare ob culpam aliquorum criminosorum clericorum. Hoc fit stimulo inui g.c.26.§.12
6.q.1.sunt diæ. Gregorius nempe existimat peius malum non esse quàm Christianos suis in- j.c.38.§.1
plurimi uidere sacerdotibus, quod ad præsens est commune omnium laicoꝝ, qui nequam j.c.35.§.9
Ecci.14. suo oculo de ecclesiasticis personis sinistras sumunt suspitiones, & putent se melio
Roma.1. res si clerum lacessant. Illi detractores æquiualent homicidis, quia priuant ani- g.c.14.§.9.
Psalm̄.36 mam vita dum interuertunt hominis virtutes, quibus anima viuit. Ideo Apo- De pœ. dis.
stolus Paulus detractores deo odibiles esse affirmat, qui retribuunt mala pro bo- .1.c.homici
nis, detrahendo clero pro populo quotidie oranti, & sic sequenti bonitate, id ē, di diorum.

uinam

uinam veritatem, quæ in præsenti seculo odium parit. Nam qui detrahit fratri, — Terenti⁹ in
§. c. 15. §. in prin. & ſ. c. 41. §. 5 — detrahit legi: vnde detractores vocant abominatio hominum. Contra eos loquitur dominus per Prophetam: Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis, dereliquerunt dominum, blasphemauerunt sanctū Israel, abalienati sunt retrorsum, à planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas. Propter hoc ait dominus: Heu ego vindicabor de inimicis meis. Ait quoque Psalmista: Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum, molas leonum confringet dominus, ad nihilū deueniet tanq̄ aqua decurrens. Item deus conuertit, id est, indurauit cor eorū. s. laicorū, vt odirent populū eius, & dolū facerēt in seruos eius, vt porte in ecclesiasticos. Et infra: Cogitauerūt iniquitates in corde, tota die cōstituerūt prælia, acuerūt linguas suas sicut serpentes. Quocirca beatus Petrus cauere laicorū detractionem clericos docet, dicēs: Obsecro vos abstinere à carnalibus desiderijs, cōuersationem inter gētes, id est, laicos habentes, vt in eo quod detrectant de vobis tanq̄ de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerent.
— Andria. Iaco. 4 Prouer. 24. Esa. 1. Psalm. 57 Psalm. 104. Psalm. 139 1. Pet. 2

§. eo. §. 12 — II § Secūdo, Thaddæus taxat auaritiā per Balaan, qui male pro mercede diuinauit. — Iudæ. 1
§. c. 2. §. 8 — Et repræsentat eos qui se propter quæstū exponūt, quorū cor auari- — Nume. 22
§. c. 32. §. 15. — tiam sequit. Fastui nempe & luxui quasi omes incumbimus, ad quorū expletionē vt res subsit, auaritia crebrescit, quæ nō in suis cōtenta finibus, aliena non modo ambire, sed rapere & inuadere molitur, quos comprimere valemus, eos iure vel iniuria etiā spoliamus. Vnde dicit apud Cat. Senec. Auari faciūt veluti talpa, quæ — Cath. Senē.
§. c. 27. §. 4 — de terra nutritur, sic illi inhiant terrenis. Hinc oriuntur homicidia, furta, rapinæ, proditiones, illicita lucra, iniustitia, impietasq; contra proximū. Hæc auaritia est in capite omnium à minimo vsq; ad maximū: siquidem eidē omes ferme studēt homines, quorū oculi & cor ad auaritiā. Quæ est simulachrorū & idolorū seruitus: quia auaro nihil scelestius, qui colit nummos tanquā deos, vel eius ad deum oratio — ca. 33 Amos. 9 Hie. 6. & 22 Coloss. 3 Ephe. 5
ſ. c. 23. §. 1 — aurum desiderat, vel dei culturam propter temporalia negligit. Illa proh pudor auaritia & temporalium cupiditas latissima vorago totum pene mundum affligit — Ecci. 10 1. q. 1. cū oīs
§. c. 25. §. 3 — estq; materia omniū malorū. Hinc Poeta: Quid non mortalia pectora cogis Auri — Distin. 47.
§. c. 25. §. 10 — sacra fames. Iustitia quoq;, ac omnis debitus ordo violatur auro. Auaritia quidem — sicut hi.
& §. eod. in princi. & ſ. eo. §. 8 — ad quoduis vitiū quotidie impellit homines, in quibus cōtinue magis crescit, propterea legitimis aliquādo ictibus à deo feriemur, Propheta præconizante: Væ ei qui multiplicat nō sua, vsquequo aggrauat contra se densum lutum? Væ qui con- — Disti. 23. his Ver. 3. Aen. Abacuc. 2
C. de. inof. testa. l. si quis suo. — gregat auaritiā malā domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Deus nāq; propter iniquitatē negotiatiōis & mercātiæ, vbi crebra fit peioratio, & iniusta bonorū accumulatio, olim immisit pestilentiā & alias plagas. — ſ. c. 43. §. 11 Ezech. 28
§. c. 27. §. 14 — Vir enī multum iurans implebit iniquitate, & non discedet de domo illius plaga. Præcipit igitur saluator noster, dicens: Cauete ab omi auaritia, quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quæ possidet. — Ecci. 23 Lucæ. 12

§. c. 15. §. 29. — III § Tertio p Chore (q contradixit Moysi, & cōtra eum seditionē mo-
§. eo. in pri. & ſ. c. 39. §. 4 — uit, ideo terra ipm absorbuit) denotat inobedientia, qua p vnius homis excessum — Nume. 16. et 26.
§. c. 24. §. 6. — pctōres cōstituti sunt multi. Inobediētia enimuero intantum nūc inoleuit, vt nec filius patri, nec seruus dño, nec subditus superiori obediat, nisi metu tenus. Nam vnusquisq; nitit sui maioris iussione contēnere, qm̄ multæ sunt puaricatōes eorū, & cōfortatæ sunt auersiones eorū. Præuaricatio enī mādatorū prope in cōsuetudinem est hodie deducta. Atat pctm̄ ariolandi est nō obedire, & scelus idololatriæ nō acquiescere. Nostram igit rebellionem in nobis proculdubio statim vindicabit omnipotens, qui vnicā Adæ inobedientiā tāta labe prostrauit: siquidē oīs puarica- — Roma. 5. Hiere. 5 1. Reg. 15 Distin. 81. si qui sunt
ſ. c. 30. §. 10. — tio & inobediētia accepit iustam mercedis retributionem. Alioquin obediētia humilibus nil prodesset, si contemptus contumacibus non obesset. — Gene. 3 Hebre. 2

§. eo. in pri. — IIII § Quarto Apostolus inducit gulam ibi: Hi scilicet homines moderni, sunt in epulis suis &c. Nam crapula est cruda epula, crudelisq; potatio, quæ vltra satietatem vsq; ad immanitatem, præter humanam, imò etiam contra bruta- — De postu. pca. c. 1 Iudę. 1
§. c. 26. §. 10 — lem naturam, spurcissime inoleuit. De qua bestialitate plura dicere tædet. Victu quippe saturati frequētius in vitia cadūt. Quinetiā propter crapulam multi obie- — Ecci. 37
ſ. c. 33. §. 6 — rūt, prout rex Babylonię iugulatus ē, & quales olim lapidabant. Potatiōis aūt im- — Deute. 21

mensus

Dañ.5. mensus excessus quotidiano experimento cernitur, vt impossibile sit huiusmodi g̃.c.20.§.7.
Nume.11 gulositatem diuino iudicio diutius impunitam iri, velut in veteri habetur testamē
to, quãdo populus murmurabat, inquiēs: Quis dabit nobis ad vescendũ carnes, re
cordamur pisciũ quos comedebamus in Aegypto gratis: in mentē nobis veniunt
cucumeres, & pepones, porriq́ꝫ, & cępe, & allea. Postea comederũt carnes donec
exiret per nares, & verteret in nauseam. Adhuc carnes erãt in dentibus eoꝝ, nec
defecerat huiuscemodi cibus, & ecce furor dñi concitatus in populũ, percussit eũ
plaga magna nimis. Ecce si deus taliter puniuit eos, qui vsqꝫ ad nauseã cibo vesce
Ecci.31 bant, quid faciet nostris, qui vsqꝫ ad necem mutua potatione abutunt. Nam vinũ g̃.c.18.§.1
multos exterminauit, nec nõ irritationē, & iram, & ruinas multas quotidie facit:
1.Coꝛ.6 siquidē secundũ Apostolũ, esca ventri, & venter escis, scilicet seruit. Deus autē & g̃.c.27.§.13
Lucæ.21 hunc & hãc destruet: ideo pcipit nobis Chrus, dicēs: Attēdite vobis ne forte gra- in fine
Esa.5. uent corda vestra in crapula & ebrietate, & supueniat in vos repentina dies. s. iudi ſ.c.31.§.6
g̃.c.25.§.12 cij. Væ vobis q cõsurgitis mane ad ebrietatē sectãdã, & potãdũ vsqꝫ ad vesperã, vt g̃.c.17.§.13.
&ſ.c.35.§.13 vino æstuetis. Gulo certe paꝝ differt à porco, imò glutit ille semp, hic aliqñ satur. &.g̃.c.27.§
Iudę.1 amboꝝ vitã si laus æquata notaret, plus rationis habet qui ratione caret. 12.&.ſ.c.32.
Hebrę.4 V § Quinto Iudas rursus in sua Canonica, p nubes denotat supbiã, quæ §.11.
Ecci.10. corã deo & hominibus est odibilis, & initiũ oñis pditionis: vnde à Christo sum- g̃.c.14.§.15
Matth.11. mopere exprobrat dicēte: Tu Capharnaum, nunquid vsqꝫ in cœlum exaltaberis? &ſ.c.53.§.16
Lucæ.10 sed vsqꝫ in infernũ demergeris, terræ Sodomoꝝ remissius erit in die iudicij q̃ tibi. g̃.c.25.§.10
Superbi nãqꝫ se eleuãt, vt nubes obscurãtes veꝝ solem, sunt sine aqua sapiæ, & cir- &ſ.c.40.§.9.
cũferunt à ventis vanitatis. Quã quidē superbiã deus seriose execrat, tum maxime g̃.eo.in pri.
in suis ministris, tum etiã in cæteris Christianis: nempe superbia in oñi prope do &.g̃.c.21.§
Ecci.3 minat ecclesia. At synagogæ superboꝝ non erit sanitas, ad quã Propheta inquit: 9.&.ſ.c.34.
Hiere.49 Arrogãtia tua decepit te, & superbia cordis tui qui habitas in cauernis petræ, id ē, §.3.
humilis ecclesiæ, & apprehēdere niteris altitudinē collis. Tu aũt iudicio dei iustas g̃.c.23.§.11.
2.Mach.7 superbiæ tuæ pœnas exolues, qm̃ deus supbis resistit, cui oñes superbi erunt tanq̃ in fine, &.ſ.
Iaco.4 stipula. Sũt vero plures species superbiæ: quaꝝ vna stultus populus gaudet. s. ostē c.39.§.5.
Malach.4 tatione vestimētali quã humillima dña nostra condēnat, dicēs: Deus dispersit su- g̃.c.22.§.1.
Lucæ.1 perbos. Et apud Birgittã: Propter superbiam plaga venit super regnũ: ideo oñes &g̃.c.2.§.4
8.Bir.57 assumãt veram humilitatem in vestibus, habēdo vestes moderatas, nõ nimis lon-
gas more fœminaꝝ, nec nimis strictas more scurraꝝ, nec scissuras vel fissuras vesti
um dispēdiosas & vanas & inutiles, qa talia displicent deo. Mulieres etiã deponãt
vestes ostētationis, quas propter supbiã & vanã gloriã assumpserũt: qbus diabo-
lus dictauit nouas abusiones & ornamēta indecētia ad prouocandã luxuriã, & ad
6.Bir.75 irritandũ deũ. Et alibi inquit Christus: Quid cogitãt hoies de se psumētes, φ ego g̃.c.27.§.16
nõ capiã vltionē ex eis? qui etiã voluntati meæ subijcio dæmonia, in qbus supbia
Cath.Senē. ruit ò cœlo illuc nunq̃ reuersura. Similiter dominus apud Catharinam.
ca.155 VI § Sexto per arbores infructuosas intelligit accidia: nã otiosi nõ bonũ
sed indigestũ, vel tardũ fructum adferũt: siquidem fructus in autumno adcrescens
Ecci.33 frequenter inutilis est atqꝫ adulterinus. Nimiꝝ otiositas multam docet malitiam:
Decõse.dis. nam in desiderijs est oñis otiosus. Quęritur Aegystus, quare sit factus adulter? In g̃.c.27.§.17
5.c.nunquã promptu causa est, desidiosus erat. Qua de re saluator nos increpat, φ hic stamus
Ouid.de re. tota die otiosi. Qui eñ sectat otium, stultissimus est, quia replebitur egestate: nos
am.lib.1. autē ferme oñes amplectimur otia, attediati eñ abominamur diuina & spiritua-
Matth.20 lia opa, omittēdo ea quę ad laudē dei spectãt, ad nostrãq́ꝫ salutem sunt necessaria.
Prouerb.12. Otiosi quidem sumus, atqꝫ pigri circa bona opa, occupati promptiq́ꝫ circa mala
&.28 negotia. In festis pro diuino cultu institutis visitamus tabernas & choreas seu tri- g̃.c.27.§.15
pudia vel aliter circa illicita occupamur, exercitia spiritualia penitus detestantes. &ſ.c.32.§.12
Hæc accidia est arbor bis mortua, id est, eradicata omittēdo & cõmittēdo, siqui- g̃.eo.in pri.
dem semel morit qui nõ facit fructũ bonũ, iteꝝ morit quando facit fructũ malum.
2.Coꝛ.7 Est etiã tristitia huius seculi, quæ mortē operat, quia cõtraria pœniæ. Vnde Psal-
Psalm̃.104 mista: Humiliauerũt in compedibus. i. in otio & pigritia pedes eius, qa hos pedes g̃.c.15.§.28
Psalm̃.36 claudimus quo minus directe incedamus, declinãdo malum & faciendo bonũ: nã &.ſ.c.30.§.9
Psalm̃.106. oēm escã abominata est anima nostra & appropinquamus vsqꝫ ad portas mortis. ſ.c.31.§.2

Septimo

s̄.eo.§ prin. VII § Septimo Thaddæus denotat iracundos per fluctus fieri maris, vt- Iudæ.1.
s̄.ca.25.§.7 pote inquietos & amaros qui suas despumant confusiones. Porrò tempore præ- Bilis colera
& ſ.eod.§.8 senti ira nostri bilis multa causat homicidia, quorum quotidie infinita commit- est, vñ biliosi
in prin. tuntur ex negligentia superiorum & temeritate andacium. Aduersus illos ait do dicuntur co
minus in Esdra: Petentibus à me misericordiam non miserebor, quando inuoca lerici.
bitis me, non exaudiam vos, maculastis eñ manus vestras sanguine, & pedes ve- 4. Esd.1.
stri impigri sunt ad committenda homicidia, nempe veloces hominum pedes
s̄.ca.27.§.3 ad effundendum sanguinem. Quod verificatur iam in quinto ecclesiæ statu, quo Psal. 13
& ſ c.46.§2 niam sanguis sanguinẽ modo tangit. Nam manus nostræ iam sanguine sunt ple- Esaiæ.1.
næ, alius alium per inuidiam occidit, & omnia commixta sunt sanguine. Et licet
impijs & sceleratis homicidis lex posita sit, ipsi tamẽ impuniti euadunt. At talia 1.Tim̃.1.
qui agunt, & qui consentiunt agentibus, digni sunt morte, scriptura dictante: Rom̃.1.
Non misereberis homicidæ odiosi, sed auferes noxium sanguinem de Israhel. Deut.19
s̄.c.26.§.4 Hinc Birgitta audiuit vocem de terra clamantium: O domine rex iuste, iudica 8.Bir.56
& ſ eod.§.8 super reges & principes nostros, & attende super effusionem sanguinis nostri.
in fi. Et Esaias inquit: Ecce dominus egredietur de loco suo, vt visitet iniquitatem ha Esaiæ.26
bitatorum terræ, & reuelabit terra sanguinem suum, & non operiet vltra inter-
fectos suos. Eadem præconizata nobis plaga videtur nunc imminere, quoniam
his temporibus humanus sanguis innocẽter & præter iustitiam vltra modum ef-
ſ.ca.52.§.16 funditur. Omnes enim homines vindictam appetunt, fatuus quidem statim in- Pro.12.15
dicat iram suam, & ira stulti grauior est saxo. Vir deniq; iracundus prouocat ri- Pro.27
xas, postea ira non habet misericordiam, nec erumpens furor. Exin per iram ho Sap.10
micidij fraternitas deperijt, quia gladium euaginant peccatores, intendunt arcũ Psal.36
vt decipiant pauperem & inopem, vt trucident rectos corde, ac interficiunt san-
guinem innocentẽ. Et interfecta est terra, id est homines in terra habitãtes, aliàs Psal.105
infecta, id est polluta est terra in sanguinibus, contaminata est in operibus eo℞. 4 Reg.9
ſ.ca.36.§.7 Idcirco ait dominus: Vlciscar sanguinem seruorũ meorum.

VIII § Homicidia insuper voluntaria, vel etiam latrocinia apud nos re-
linquuntur impunita, vel pœna capitalis in pecuniariam commutatur pro facul-
s̄.ca.25.§.2 tate homicidarum, inquantum quisq; est soluendo, nil vero in corpore luere co-
s̄.eo.§.2.& gitur, dum habet quod soluat. Per huiuscemodi leuitatem iudicium & auaritiam
s̄ eo.§.7.in ad plura homicidia committenda latrones illiciuntur. Memini certe quosdam
princ. criminosos pro cõmissis homicidijs pecuniaria esse punitos pœna, minoris qui-
dem summæ quàm salarium est macellarij pro vnius bouis laniatione, latrones
quippe facilius atq; securius euadunt, hominem interficiendo, quàm vulnerando
& ita Italicum prouerbium in Alemania modo præualet, homo mortuus non fa Esa.1.
s̄.ca.19.§.6 cit guerram. Olim in ciuitatibus Germaniæ habitauit iustitia, hodie homicidæ. 23.q.4.si ea.
Cum autem deum ad irascendum prouocamus quando homicidia, quibus vehe
menter offenditur, insequi & vlcisci differimus, quis nunc dubitat, ex quo princi-
s̄.ca.25.§.8 pes & iudices nostri sanguinem humanũ innocenter effusum legitime non vin-
dicant, quin deus iustus iudex eadẽ maleficia propediem sit vindicaturus, q pro-
ſ.c.31.§.4 pter primũ homicidiũ Cain, totũ terrarũ orbem maledictioni supposuit, ac aliàs Geñ.4
s̄ c.11 §.1.ĩ fi multotiens ob perpetrata homicidia gladium suæ diuinæ vindictæ vibrauit. Nã
& ſ eod.§.9 idem saluator & iudex noster dicit illis innocenter interfectis, vt requiescant tẽ- Apo.6
& ſ c.30.§.4 pus adhuc modicum, donec compleatur numerus conseruorum & fratrum eorũ
s̄.eo.§.7.& qui interficiendi sunt, scilicet in præsentibus quinto & sexto statibus, sicut & illi
ſ.c.36.§.7 interfecti sunt in prioribus quatuor statibus.

s̄.c.4.§.5& IX § Sed quia in hoc seculo impij præualent aduersus iustos, & bene est Hiere.12
ſ.c.43.§.1 omnibus qui præuaricantur, & inique agunt, ideo statim deus erit iudex impio- Psal.36
rum, quorum gladius intrabit in corda ipsorum, & arcus eorum confringetur. Psal.43
nec enim in gladio eorum possidebunt terram, neq; in arcu suo sperabunt, & gla
s̄.c.5.§.2 & dius suus nõ saluabit eos, quia vera & iusta sunt iudicia dei, qui iudicauit de me- Apo.9
ſ.ca.43.§.4 retrice magna, quæ corrupit terram in prostitutione sua, & deus vindicabit san-
guinem seruorum suorum de manibus eius. Nam in prophetijs dicitur: Væ ci- Naum.3
s̄ c.17.§.24 uitas sanguinum, vniuersa mendacij, dilaceratione plena, nõ recedet à te rapina.

Hic per Niniuen figuratur moderna ecclesia, in qua vniuersum exuperat mēdacium, & quæ tota intrinsecis diuisionibus est dilacerata, quod est signū propeiæ
Lucæ.11. subuersionis, quia omē regnum in se diuisum desolabitur. Effundetur autem san g̃.c.4.§.6 &
Matt.12 guis Christianorum sicut humus & corpoea eorum sicut stercora. Sed & aegētū ſ.c.44.§.14
Sopho.1 eorum & aurum eorum non poterit liberare eos in die ieæ domini: Inebriabitur g̃.c.15.§.38.
nāq; terra eorum sanguine & humus eorum adipe pinguium, quia dies vltionis & ſ.c.49.§.
Esaiæ.63 donū, annus eetributiōis iudicij, scilicet ē hoc tempore quo perpetratur crudelis 19.
& cōtinua sanguinis effusio. ſ.ca.37.§.2.

Iudæ.1. X § Vltimo apostolus commemorat vitia luxuriæ per sydera errantia, quę g̃.co. in pr.
principalitee clericos luxuriosos, ꝑsertim religiosos in mūdo apostatātes eepeesentant,
2.Mach.6. templum quippe est luxuria & comesationibus plenum. Quinimò nō so g̃.c.19.§.6.
lum clerus, sed etiā vniuersus laicus, totusq; ecclesiæ populus est luxu plenus. Oēs
Iacob.5. ferme vtriusq; sexus homines, è quibus ceu viuis lapidibus ecclesia constat, coeda g̃.c.27.§.12
Osee.2. sua in luxuria enutriunt. De qua fornicaria ecclesia inquit dominus: Dicite quo- in fi. & ſ.ca.
niam ipsa non vxor mea, & ego non vie eius, auferat fornicationes suas à facie sua 32.§.9
& adultera sua de medio vbeꝝ suoꝝ, ne forte expoliā eā nudā, & filioꝝ suoꝝ nō ſ.c.30. ī pr.
Hiere.13. miseeebor, quoniam filij foenicationū sunt. Et alibi: Nudaui foemoea tua, & ap-
Hiere.23 paruit ignominia tua, adulteria tua, & hinnitus tuus, scelus fornicationis tuę. Væ
Osee.4. tibi Hierusalem, id est, ecclesiæ. Heu inquam verificata modo videntur prophe- ſ.ca.43.§.5.
tica præconia, quòd adulteeijs eepleta est terra, omnesq; fornicantur neq; cessant
quoniam spiritus fornicationis decepit eos. Quoniam ceeber sit luxus inter mor g̃.c.27.§.2.
tales atq; inuerecundus, exprimi nequit, quisnam enumerare potest fornicatio- & ſ.ca.31. in
num genera, adulteria manifesta, incestus impudicos, stupra illicita, raptus iniu- prin.
rios, ac vitia Sodomiæ horrenda: terram quidem polluunt in fornicationibus,
Ephe.5. ī fi. & maleficijs suis. Quocirca modernis ecclesiæ membris (quæ nos Cheistifideles
1.Coꝛ. 5.6. sumus) Apostolus scribit hæc veeba: Omnino auditur intee vos fornicatio, & ta
lis qualis nec intet gentes. Fugite igitur foenicationem, omne enim aliud peccatum
extra corpus est, qui autem fornicat, in corpus suū peccat. Et infra: Fornica-
Ephe.5. tio aūt & omīs immūditia nec nominetur in vobis. Omīs em̄ fornicator nō ha- ſ.c.30.§.9
Heb.13. bet hæreditatē in eegno Christi. Moetificate eego mēbra vestra.

XI § Ecce ob fornicationem nostram dei iudicium nobis imminet. For-
Ezech.16 nicatores em̄ & adulteeos iudicabit deus. Qui in Ezechiele ad ecclesiam moder- g̃.ca.23.§.8.
nam ait: Multiplicasti fornicationes tuas, ideo iudicabo te iudicijs adulteroꝝ, & & ſ.c.42.§8
dabo te in manus inimicorum, qui destruent lupanar tuum, & demolient prosti- ſ.ca.31.§.16.
Ezech.23 bulum tuū, & desines foenicari. Et infra: Reuelabitur ignominia fornicationum in fi.
tuaꝝ, scelus tuū & fornicationes tuæ fecerūt hæc tibi, qa oblitus es mei, & proie- ſ.ca.46.§.3.
cisti me post corpus tuū, tuq; portabis scelus tuū & fornicatiōes tuas, & auferam & §.12
Osee.7 scelus de terra. Item in Osea: Om̄es adulterantes sunt quasi clibanus succensus à
coquente, expādam super eos eete meū, & quasi volucrem cœli detrahā eos, cædam
eos secūdum auditionem cœtus eoꝝ. Væ eis quoniam recesserūt à me, vastabuntur
quia peæuaricati sunt in me.

Apoc.14.18 XII § Ob foenicationem prætere a nostrā timēdus est grauis ecclesiæ ca- ſ.ca.29.§.2.
sus. Nam scribit cœlestis Secretaeius: Cecidit cecidit Babylon, quia de vino ieæ
fornicationis eius biberunt om̄es gentes. Angelus quoq; ad ecclesiā fornicariam
Apoca.2 ait: Balaam docebat edere & foenicari: Item mulier Iezabel docet & seducit ho- g̃.co.§.2.&
mines fornicari. Et dedi illi tempus, vt pœnitētiam ageret, & non vult pœnite- ſ.c.35.§.13
ee à fornicatione sua. Ecce ego mittam eam in lectum & qui mechantur cum ea, ſ.c.43.§.8
in tribulatione maxima erunt nisi pœnitentiam egerint, & dabo vnicuiq; vestrū g̃.c.15.§.49
secūdum opera sua. Quamobeem dominus ecclesiam elementee exhortatur di- & ſ.33.§.1
Hiere.3. cēs: Tu fornicata es cum amatoeibus multis, tamen reuertere ad me, & ego susci- ſ.ca.30.§.8.
Ezech.43. piam te. Rursus ad Christianos: Nūc eepellār procul fornicationem suā, & habi g̃.c.19.§.7.
1.Thess.4 tabo in medio eorum. Eego abstineamus nos à fornicatione, & à passione desi- & ſ.c.30.§.
Iudæ.1 derij, ne nobis (peout apostolus Iudas cōcludit) procella tenebraꝝ, id est, tempe- 1.& 2.
stas pœnarum cōseruetur in æternum. g̃.co. in pr.

¶ De dilatione supplicij & patiētia dei. Cap. XXIX.

Visus

s̄.ca.19.vſq; ad ca.28 VIſis per ſupraproxima decem capitula, cum clericoꝝ, tum laicoꝝ de-
lictis, reſtat inueſtigare cauſas, cur deus tamdiu præuaricatoꝝ punien
dorum ſupplicium differat, & cur homines maligni & deum non ti-
mentes, tam proſperos habeant ſucceſſus, ac diuturna, longaq́; dei pa-
s̄.c.22.§.10 tientia abutentes, & de futura eoꝝ calamitate incurioſi, deum expectant, vt eum Pſa.118.l.la-
perdant? Forſitan præſumunt ex quo ipſos in ſua conſueta vita deus miſericors mech.
ſ.ca.30.§.2 diutius ſuſtinuerit, quod nec nunc ſuã diuinam diſpenſationẽ circa eos alteret, di Car.c.49
centes: Quia deus benignus & miſericors eſt, patiens & multæ miſericordiæ, & Iohel.2
præſtabilis ſuper malitia. Scio eñ quia tu deus clemens & miſericors es, patiens Ionæ.4
& multæ miſerationis, & ignoſcens ſuper malitia. Non ponderant verba dei ad Pro.29
Catharinam Senenſem, dicentis: Ego non offero miſericordiam hominibus, vt
ea abutantur, ac me diutius offendant, ſed vt ſe cum ea tueantur à malitia diabo- Deute.32
li, & ab inordinata mentis confuſione. Nam ipſe ſapientiſſimus dominus ſpiri-
tum ſuũ differt & reſeruar in poſterũ. Qui ait: Abſcondam faciem meã ab eis, & Hiere.29
conſiderabo nouiſſima eoꝝ. Et alibi. Cogito ſuper vos cogitationes pacis, & nõ Eſa.30
afflictionis, vt dem vobis finem & patientiam, & inuocabitis me & viuetis. Pro- Eccleſ.8
pterea expectar dominus, vt miſereatur noſtri, & ideo exalrabitur parcens no-
s̄.ca.17.§.5 bis, quia deus iudicij dominus. Et ſi peccator centies faciet malum, tamen per pa
tientiam expectatur.

I § Hinc Auguſtinus ait: Pleroſq; incredulos miſerationis dei patientia Aug. de do. Chria.lib.4
s̄.c.15.§.41 longa peccare facit intrepidos, quia deum non arbitrantur ſuorum peccatorum Eccleſ.5
& ſ c.35.§.11 vltorem. Contra quos ſapiens inuehit, dicens. Ne dixeris, peccaui, & quid mihi
s̄.c.27.§.13 accidit triſte? altiſſimus enim eſt patiẽs redditor, de propiciato peccato noli eſſe
& ſ.c.61.§.3 fine metu, neq; adijcias peccatũ ſuper peccatũ, & ne dicas, miſeratio domini ma-
s̄.c.15.§.21. gna eſt, multitudinis peccatorum meorum miſerebitur. Miſericordia enim &
& s̄.c.7.in ira ab illo cito proximant, & in peccatores reſpicit ira illius, non tardes conuerti
prin. & ſ.c. ad dominum, & ne differas de die in diem, ſubito enim venit ira illius, & in tem-
30.§.8.in fi. pore vindictæ diſperdet te. Sicut fortis egredietur dominus, & clamabit ſuper Eſa.42
inimicos ſuos, dicens: Tacui, ſemper ſilui, patiens fui, ſicut parturiens loquar, diſ-
ſipabo & abſorbebo ſimul, deſertos faciam montes & colles. At idem Apoſtolus
O homo exiſtimas, ꝙ tu effugies iudicium dei? an diuitias bonitatis eius & pati- Rom̃.2
entiæ & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas dei ad pœni-
tentiam te adducit, id eſt expectat. Secundum autẽ duriciam tuam, & impœni-
tens cor, theſaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iuſti iudicij dei, qui red-
det vnicuiq; ſecundum opera eius, quaſi dicat, ſi non egeris pœnitentiam ad pa-
tientiam dei tam longam, tanto terribilius punieris, quanto longius es expecta-
tus. Er infra. Deus volens oſtendere iram, & notam facere potentiam ſuam, ſuſti Roma.9
nuit in multa patientia vaſa iræ apta in interitum.

s̄.ca.26.§.5 II § Propheta quidem inquit: Deus tetendir arcum ſuum, & poſuit me Thren̄.3
& ſ c.53.§.7 quaſi ſignum ad ſagittam. Nam iuſto iudicio dominus mittet plagas in renes, vt
s̄.c.28.§.12 noſtrã puniat libidinem, ideo ſequitur: Miſit in renibus meis, ſcilicet luxurioſis,
filias pharetræ ſuæ, per filias intelliguntur plagæ & ſagittæ dei, quæ cuſtodiun-
tur in pharetra, veluti filiæ à matre. Pharetra igitur eſt patientia dei, ſagittæ ve-
ſ.c.35.§.3.& ro ſunt plagæ, arcus autem eſt iudicium dei, qui in Iob dicit: Arcus meus in ma- Iob.29
ſ.c.31.§.7 nu mea inſtaurabitur. Hinc Pſalmiſta inquit: Arcum ſuum tetendit, & parauit il- Pſal.7
lum, & in eo parauit vaſa mortis, ſagittas ſuas ardentibus effecit. Et infra: Dedi- Pſal.59
ſ.ca.54.§.2 ſti metuentibus te ſignificationem, vt fugiant à facie arcus. Nam fortes & egre- 1.paral.12
ſ.c.31.§.8 gij pugnatores tendunt tarcum, & vtraq; manu fundis ſaxa iaciunt & dirigunt ſa
gittas. Et quanto magis arcus tenditur & intenſatur, tanto grauius percutit ſa-
gitta. Ita vltio diuina, quanto amplius prolongatur iudicium, tanto grauius con
demnabit impœnitentes. In ciuili nanq; lege habetur: Quanto quiſq; plenio- ff.ad ſyl.l.ſi
rem indulgentiam eſt expertus, eo grauiorem pœnam merebitur, quia tanto gra qs in graui.
uiora ſunt peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatã. Ad hoc de cõſue.c.ſi
s̄ c.21.§14 & Valerius: Lento gradu ad vindictam ſui diuina procedit ira, tarditateq́; ſuppli- Vale.lib.1.
ſ.c.30.i pri. cij grauitate cõpenſat. Et Lactantius: Quanto ſerius, tanto vehementius omni- Lactan.li.1.

potens deus mercedem sceleris exoluet. Experiētia nempe docet, quo altiori ex
loco saxū labitur, eo serius in imum deuenit, sed naturaliter eo grauius ledit. Ideo
altissimi iudicis sentētia sua grauitate in imum inferni peccatores deprimit. Hinc
Psal.44.57. dicitur: Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadēt. Item: Sagittæ potētis acutæ: Et
Psal.119. intēdit arcum suum donec infirmētur: Sicut viuētes, sic in ira absorbet eos. Et: Si
Psal.126. cut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorum. Item Cato: Indulget fortuna
Cato. malis, vt lædere possit.

III § Ecce peruersi in affluenti eorum prosperitate indies maiori laborāt pe-
2.Mach.6 riculo: Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed
statim vltiones adhibere, magni beneficij est indicium. Nam quos deus miseri-
corditer corripere vult, nō expectat patiēter quousque dies iudicij venerit, ne eos ğ.ca.7.§.7.
5.Bir.8 in plenitudine peccatorum puniat: his autem, qui nulla modestia grauātur vehe- & ſ.eo.§.5.
23.q.1.para- mēter formidādum est, ne deus, parcens eis in præsenti improuisus adueniat, &
tus. nō compunctos durius damnet. Nam secūdum Augustinū nihil est infelicius fœ ſ.c.33.§.2
licitate peccātium, qua pœnalis nutritur impunitas, & mala volūtas velut inte-
rior hostis roboratur. Deus quippe in præsenti seculo cōcedit reprobis homini-
bus prospera quæ appetūt: sicut peritus medicus desperatis egris omne quod de-
Psal.80. siderat, porrigit. Hinc est illud: Dimisi eos secūdum desideria cordis eorum, ibunt ſ.c.31.§.8
in adinuētionibus suis. Homines itaque sentiētes sibi ex voto succedere, arbitrātur
Seneca in licitum quicquid egerint, nec de futuro dei iudicio cogitant. Cōtra quos Seneca:
Trage.2. ad Nemo cōfidat nimiū secundis. Idem: Noli huic trāquillitati cōfidere, in momē- De trāqllitate animi.
Lucillum to mare euertitur, eodē die vbi luserūt, nauigia absorbētur.

IIII § Nimis autem sero aperiuntur oculi multorum in tribulatione eorum
qui ante tentationes dormitabant. Nō enim omnes consequūtur pœnitentiā iuxta ğ.c.15.§.25.
Psal.15 illud: Multiplicatæ sunt tribulationes eorum, postea accelerauerunt. Porrò deus & ſ.c.30.§.
Psal.49. peccatori dicit: Tu odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum, si 4.
videbas furem currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas, os ğ.c.28.§.1.
tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos: sedens aduersus fra-
trem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum, hæc fe- ğ.c.27.§.9.
cisti & tacui. Idcirco peccator dicit animæ suæ: Tu habes multa bona posita in & ſ.c.33.§.7
Lucæ.12 annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare: dixit autem illi deus: Stulte hac
nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti cuius erunt? & vos similes
hominibus expectantibus dominum suum. Estote igitur parati, quia qua hora
non putatis, filius hominis veniet. Quod si dixerit seruus ille in corde suo: mo- ğ.c.17.§.23.
tam facit dominus meus venire, & cepit percutere seruos, & ancillas, & edere & & ſ.c.31.§.6
bibere & inebriari: & veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora
qua nescit: tunc diuidet eum, partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem ser ğ.c.15.§.20
uus qui cognouit voluntatem domini sui, & non se præparauit, & non fecit secū- & ſ.c.40.in
dum voluntatem eius, plagis vapulabit multis. Nempe sicut quandoque ob pau- prin.
corum peccata plures puniuntur, sic quandoque ob multorum transgressionem ğ.c.25.§ 4.
plectuntur pauci. & ſ.c.30.§.8

V § Et licet in paucis vel singularibus hominibus cōtumacia est statim pu ğ.c.15.§.16.
23.q.4.quod nienda, vt eorum exemplo cæteri terreantur, & ad pœnitentiam prouocentur, & ſ.eo.§.in
faciet cū ca. tamen potissime multitudo delinquentium diu per patientiam ad pœnitentiam prin.
sequē. expectatur. Sic Samaritani Christum non recipientes, ad pœnitentiam sunt ex- ğ.eod.§.4.
ff.de pœnis pectati, vt Christo prædicante ad veram fidem conuerterentur. Quia ad corri- in fi.& ſ.ca.
l.aut facta.§ gēdam populi multitudinem nōnunquàm amplius prodest clemētia diuturna, quàm 38.in prin
fi. repentina disciplina, seu vindicta: præsertim vbi non maius in mora timetur pe- ſ.c.36.§.1
Luc.9.in fi. riculum. Ad hoc apostoli Petri dictum: Non tardat dominus promissionē suam ſ.c.63.§.1
2.Petri.3 sicut quidā existimāt, sed patienter agit propter vos, scilicet peccatores, quos ad ğ.ca.21.§.2.
pœnitētiam expectat, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitētiā reuerti, ad- & ſ.c.30.in
ueniet autem dies domini, vt fur, in quo cœli magno impetu transient, elementa prin.
vero calore soluētur: propter quod satagite immaculati inueniri in pace, & do- ğ.c17.§.24
Psal.102 mini nostri Iesu Christi longanimitatem salutem arbitremini, quoniam domi- & ſ.c.31.§.6
Sap.11 nus lōganimis est & multum misericors. Et miseretur omniū, quia omnia potest, ſ.c.51.§.6
& dissi-

ff.eo.§.3.& & dissimilat peccata hominum propter pœnitētiam vsq; ad præfinitū tempus. Sap.15
ſ.eo.§.7.& Ad quem Sapiens rursus inquit: Tu autem deus noster suauis & verus es patiēs, Iohā.7
ſ.c.47.§.1. & in misericordia disponens omnia. Quocirca Iesus fratribus incredulis, ab eo
requirentibus, vt manifestaret seipsum mundo, respondit, tempus meum nondū
ff.c.27.§.5. aduenit, tempus autem vestrum semper est paratum. s. ad recipiendum supplici-
um, quia meum tempus. s. inferendi supplicium nondū impletum est.

VI § Nunc sequitur quid Christus Birgittæ de patientia dei, & de dilati- 1.Bir.5.&.19
one supplicij reuelauerit, dicens: Iustitia clamat vindictam, misericordia tamen & c.23.&.33
ff.c.21.§.7. dicit parcendum, nunc autem propter preces matris meæ, & omnium sanctorū &.45.&.56
&ſ eo.§9.& adhuc ita misericors sum & patiens, quod mittere eis volo verba quæ de ore meo
ſ.c.36.in pr. processerūt, & offerre eis misericordiam meam. Si recipere voluerint, placabor,
ff.c.26.§.4. sin autem, sentiēt iustitiam meam, fluuius ardentissimus fluet in os eorum. Et in-
&ſ eo.§.8 fra: Qui patiens est, ab omnibus contemnitur, sic ego propter patientiam meam
nimis videor ab hominibus fatuus esse, ideo ab omnibus contemnor. Sed væ eis,
cum ego ostendero eis iudicium meum post talem patientiam. Et infra: Nec iu-
dicium facio sine misericordia, ideo adhuc semel mitto mundo misericordiam
ff.c.1.§.2.& meam, si autem noluerint audire, tanto sæuerior sequetur iustitia. Et infra: Cur
ſ.c.31.in pri. prophetæ tam longe vaticinati sunt de futuris? quia deus voluit verba primo in-
ſ.eo.§.8 notescere, deinde venire opera, vt imperiti ad fidem erudirentur, sic nunc verba
ſ.c.30.§.2 mea prius debent annuntiari, postea cum venerint opera, euidētius credetur eis.
Et infra: Ego patienter suffero hominem vsq; ad nouissimum punctū, quia pater
& iudex sum, tamen puniam, si non emendauerint se peccatores.

VII § Vlterius Chrūs in Birgitta: Licet verba charitatis meæ scripta sunt, 2.Bir.17.&
& portari debēt in mundū, nō tamen vim habere poterūt anteq̄ in lucē plenariā c.28
ff.c.17.§.16 venerint. s. p seueritatē plagarū. Et infra: Nunq̄ de ore meo, q sum veritas, falsi- Iohā.14
&ſ.c.31.§.3. tas procedit, quia oīa quæ loquutus sum p prophetas, vel alios amicos meos, aut
corporaliter, aut spūaliter pficient. Etsi aliqua obscura tradidi, sic erat iustitia, vt
consiliū meū occultaret aliquantulū à malis, quasi diceret, vt bonis occasionē ex-
pectandi, seu bene operandi daret, ne à timore propter diuturnitatē tēporis desi
sterēt si certo tpe insinuaret periculū futurū. Rursus Chrūs ait: Plurima etiā pro-
misi, quæ tamen à psentibus ob ingratitudinē subtracta sunt. Et nō est sine causa
q post verba nō statim sequunt opera. Nō eñ statim postq̄ Moses loquutus est
ff.c.15.§.16. Pharaoni, signa sequuta sunt, vt duritia Pharaonis ostenderet, ac patiētia dei ap- Rom.9
ſ.ca.30.§.8. pareret. Nam deus per Mosen cōminatus est Pharaoni pestē & interitū. Inter- Exo.9.11.
ſ.ca.41.§.8. uallo interiecto interijt omne primogenitum à primogenito Pharaonis vsq; ad
primogenitū ancillæ. Subiungit Christus in Birgitta: Siquidē aratrū à bobus tra
hitur, tñ secundū voluntatē regētis regit, sic verba mea secundū voluntatē meam
vadūt. Ego eñ scio qūo terra est disposita atq; colēda. Dicite ergo, fiat voluntas
tua. Et infra: Tanta est patientia mea, nisi prius inimici mei percusserint, nō per- 4.Bir.95
ff.c.22.§.11. cutiā ego, tūc vero percutiunt, qñ gloriant de peccato, & optant in statu peccati
ff.eo.§.5.& permanere. Cū igit sic cōpleta fuerit eorū malitia, tunc vox in exercitu meo cla-
ſ.c.49.§.14 mabit dicēs: Percute nūc, & tunc gladius sæueritatis meæ cōsumet eos. Et infra. Ezech.9
ff.c.19.§.17. Ego perficiam dū mihi placuerit, veruntamē quæ promiserā, nō præteribo, quā- Bir.regla.31.
&ſ c.36.§.3. uis per patientiā patienter patiētiæ fructū expecto. Itē deus pater ad filiū ait: Tu & ext.82
&ſ c.34.§.2 videris eis dormiēs, qñ eos pateris impunitos, tūc ipsi miseri interficiunt te à cor 6.Bir.33
dibus suis, ne regnes in eis, quāuis immortalis es. Ego sum ille qui nūc loquor, qui Mat.3.17
in Iordano & monte clamaui: Hic est filius meus dilectus. Ad hoc Sapientis con-
fert eloquiū: Quia non cito profertur cōtra malos sententia, absq; timore vllo fi- Eccles.8
lij hominū perpetrant mala. Item hos qui te deū nesciunt, in audaciam. s. peccan Sap.12
di traducis, vtpote per tuam patientiam. 3.Bir.30

ff.eo.§.6.& VIII § Præterea sancta Maria ad Birgittam: Nunquid à multis (inquit) Gene.6
ſ.ca.31.§.14 neglectus est deus? qui tantū adhuc ostēdit & exhibet verba misericordiæ suæ.
Nō aūt oīa perficient simul magis nunc q̄ prius. Nā anteq̄ veniret diluuiū, prius
admonebat & expectabatur populus ad pœnitētiā. Sed iustitia dei exigit, vt in-
gratitudo populi ostendat, & misericordia dei manifestet, populusq; futurus tan

5.Bir.12. to magis humilietur. Ideo Chriſtus nõ ſtatim poſt reuelationẽ facit iuſtitiã ſuã:
g̃.eo.§.6 Nam verba reuelationũ prius debẽt creſcere vſq; ad plenã maturitatẽ, tunc effe-
8.Bir.47 ctum ſuũ in mũdo producẽt. Et infra: Multa dicta ſunt tibi, quæ nõ ſtatim per-
ficientur, ſed verba cuſtodiri debẽt ad præfinitũ tẽpus. Nã deus oſtendit Moyſi g̃.in proœ.
plurima quę nõ cõpleta ſunt vna hora: ſic Dauid lõgo tẽpore oſtẽſus fuit rex, an- §.5.& g̃.ca.
1.Reg. 16. teq̃ peruenit ad poteſtatẽ, ideo amici dei expectẽt patiẽter, & nõ attedientur in 7.§.5.& ſ.c
operando: quod eñ differtur nõ aufertur, tametſi ſpes quæ differtur, affligit ani- 33.§.8.& ſ.c
ff.de arbi.1. mam, ſi aũt deſideriũ cõpleatur, delectat animam. Expecta ergo dñm & viriliter 44.§.10
q̃uis. age, & dicas: Salutare tuũ expectabo dñe, quoniã non cõfundetur qui expectant ſ.c.32.§.10.
Prouer.13 dñm, qui patiẽs eſt, & multæ miſericordiæ & verax. Sequitur in Birgitta: Si cõ-
Pſal.26. ſiliũ dei certo ſciretur tẽpore, tũc aliqui propter præſcitos caſus cõtrarios turba-
Gene.49. rẽtur, alij ex tædio à deſiderio, & feruore ſuo deſiſterẽt. Mitto autẽ nũtium meũ
Eſaiæ.49 regi, tã propter eos q nũc ſunt præſentes, q̃ propter eos q nõdum ſunt nati.
Pſal.85. IX § Catharinæ deniq; Señ. nõnulla de diuina patiẽtia ſunt reuelata à deo g̃.eo.§.6
8.Bir.48 dicẽte: Peccatores ad pœnitẽtiam expecto cũ miſericordia, qui pro ſuis iniqui-
Cath.Señ.c tatibus viui ab inferno deglutiẽdi eſſent, illos tamen fructibus terræ nutrio, ſolis
80. calore foueo, cœleſti motu cõſeruo, quaſi diceret, qui ſolẽ meũ oriri facio ſup bo-
Mat.5.in fi. nos & malos, & pluo ſup iuſtos & iniuſtos. Itẽ peccatores in rebus ac delitijs tẽ-
poralibus ſuſtineo, iuſtos etiã pro eiſdẽ peccatoribus ad me clamãtes audio. Nẽ- ſ.c.36.in pr.
pe ſancti tum in cœlis, tũ in terris ſuas orationes ad deũ pro nobis peccatoribus
cõtinue fundũt, quẽadmodũ eidẽ Cath. reuelatũ extitit. Ne aũt ſedulæ ſanctoꝝ
Ca.Se.15.& preces fruſtrẽtur, ne etiã patiẽtia dei deſpiciatur, igitur in hoc ipſo pœniteamus
ca.49.& ca. & indulgentiã dñi fuſis lachrymis poſtulemus, humiliemusq; illi animas noſtras,
86.& ca.43. ac dicamus, vt ſecũdũ volũtatem ſuã faciat nobiſcum miſericordiam ſuã, vt ſicut
cũ ſimilibus cõturbatũ eſt cor noſtrũ in ſuperbia & peccatis, ita de noſtra humilitate & pęni
Iudith.8 tentia gloriemur. Interim equidẽ angelica cohors differt executionem diuinæ vl g̃.c.17.in fi.
tionis, donec deo recõciliemur. & g̃ c.5.§.4.

¶De prouocatione ad pœnitẽtiam. Cap. XXX. & ſ.c.34.§.2

Lenta profecto dei moderatio pietaſq; benigna noſtrũ potiſſime redi- g̃.c.29.§.2.
Di.93.diaco tum quærit, ac nos extenſa ſua bonitate cupit ſaluari. Si autẽ in peccatis g̃ c.29.§.5.
ni.in fi. ſordeſcẽtes adeo duri colli ſumus vt ad dei expectationẽ non cõuerta- & ſ.eo.§.3.
mur, tũc vlterius altiſſimus faciliter nõ miſerebitur noſtri. Ex quo itaq;
ad dei patiẽtiã & diuturnã indulſionẽ pro noſtri emẽdatione & vitæ melioratiõe
nõ laboramus, neq; pœnitere curamus, oportet prædicare in nomine Chriſti pę- g̃.c.15.§.18.
Lucæ.24 nitentiã euangelicã & remiſſionẽ peccatoꝝ in om̃es gẽtes. Siquidẽ ex ſupraſcri- g̃.c.28.§.10
ptis patet, eccleſiã in ſuis mẽbris fornicatã eſſe cũ amatoribus multis & ſ.ca.37.in
Hiere.3. I § Quã quidẽ eccleſiã deus om̃ipotẽs cõminatione futuræ & propinquæ prin. & ſ.c.
plagæ multiphariã prouocat ad pœnitẽtiã dicẽs: Emulare & pœnitẽtiã age, ec- 43.§.7
Apoca.3 ce ſto ad oſtiũ & pulſo. Rurſus in ſcriptura veteris legis inqt: Reuertimini à vijs g̃.c.17.§.25
4.Reg.17 veſtris peſſimis & cuſtodite præcepta mea, ſicut miſi ad vos in manu propheta- & ſ.c.35.§.15
Iudith.5.8. rũ. Quotieſcũq; eñ homo pœnituerit, dedit ei dñs virtutẽ reſiſtẽdi, ſcilicet pec- g̃.c.28.in fi.
catis, quia patiẽs eſt dñs ergo pœniteamus, & indulgẽtiã eius poſtulemus, humi- g̃.c.15.in fi.
les expectemus cõſolationẽ eius, & liberabit nos de afflictionibus inimicoꝝ no- g̃.c.1.§.5.&
ſtrorũ. Itẽ Eccleſiaſticus: Si pœnitẽtiã nõ egerimus, incidemus in manus dñi, qui ſ.eo.§.6
Eccle.2. dedit pœnitẽtibus viã iuſtitiæ. Ideo cõuertere ad dñm & relinque peccata tua, re ſ.ca.45.§.3.
Eccle.17 uertere ad dñm, & auertere ab iniuſtitia tua, nõ demoreris in errore impioꝝ, an-
te mortẽ cõfitere, magna eſt miſericordia dñi, & propiriatio illius cõuertẽtibus
ad ſe. Amplius itaq; bonũ eſt, vt correptus manifeſtet pœnitentiã. Pœnitemini
Eccle.20 ergo & cõuertimini vt deleãtur peccata veſtra. Itẽ in Eſaia: Si reuertamini, & q-
Acto.3 eſcatis, ſalui eritis. Et infra: Reuertere ad me q̃m redemi te. Nũc igitur q redẽpti
Eſa.30.44. ſumus à dño, reuertamur. Iteꝝ derelinquat impius viã ſuã, & reuertatur ad dñm
Eſa.51.& 55 & miſerebitur eius quoniã multus eſt ad ignoſcẽdũ.
II § Præterea in Hieremia dicit dominus: Reuertere ad me & ego ſuſcipiã g̃.c.28.§.12.
Hiere.3. te. Cõuertimini filij reuertẽtes, & ſanabo auerſiones veſtras. Idem: Cõuertimini & ſ.eo.§.3.
Hiere.3.4 ad me, & ego cõuertar ad vos, conuertimini de vijs veſtris malis. Et infra: Con- ſ.c.41.in pr
fortamini,

fortamini, nolite stare, quia malum ego adduco ab Aquilone, & contritionē magnam, ciuitates tuæ vastabūtur: super hoc accingite vos ciliciis, plāgite & vlula- Hiere. 18
te, quia nō est auersa ira furoris domini à vobis. Et infra: Repēte loquar aduersus Treno. 3
gentē, & aduersus regnū, vt eradicē & destruā, & disperdam illud. Reuertamur
ergo ad dominū & leuemus corda nostra cum manibus in cœlo, quia inique egi- Mich. 7
mus. Item in Michea: Quoniā volens misericordiā est, reuertetur & miserebi- Zacha. 8
tur nostri. In Zacharia ait dominus: Reuertar ad Hierusalē in misericordia. Item Malac. 3
reuertimini ad me, & rev[illegible]ar ad vos. Sopho. 2

III § Ad hoc Soph[illegible]as: Quærite dñm anteq̃ veniat super vos ira furoris Iohel. 2
ac indignationis domini. Iterum dominus per alium prophetam: Cōuertimini
§.eo. §.2 ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu: & scindite corda vestra
§.c.15. §.38. & nō vestimēta vestra, & cōuertimini ad dominū deū vestrum, quia benignus &
& ʃ.c.32. §.3 misericors est & patiens, & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia, qs
ʃ.c.35. §.15 scit si cōuertatur & ignoscat deus, & relinquat post se benedictionē? Qui per sa- Prouer. 2
ʃ.eod. §.6. pientē inquit: Cōuertimini ad correptionē meam, en proferā vobis spiritū meū, Ezech. 18
& ostēdam vobis verba mea. Idem in Ezechiele: Cōuertimini & agite pœnitē-
tiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & nō erit vobis in ruinā iniquitas, quia no-
§.eo. in pri. lo mortē peccatoris, sed vt magis cōuertatur & viuat. Ideo cōuertimini à viis ve- Ezec. 33.
& §.c.11. §.2 stris pessimis. Similiter Oseas inquit: Venite & reuertamur ad dominū, quia ipse Osee. 6
& ʃ.eo. §.7. sanabit nos, percutiet & curabit nos. Et infra: Cōuertere Israel ad dominū deum Osee. 14.
tuū, quoniam corruisti in iniquitate tua. Et paulo post: Conuertimini ad dominum, & dicite ei, omnē aufer iniquitatē.

§.c.29. §.6. IIII § Ad hoc psalmista: Deus iudex iustus & patiēs, nūquid irascetur per Psal. 7.
§.c.28. §.8. singulos dies? nisi cōuersi fueritis, gladiū suū vibrabit, arcū suū terendit. Et infra:
& ʃ c.31. §.11 Multiplicatę sunt infirmitates eorū, postea accelerauerūt. s. ad pœnitētiā. Time- Psal. 15
§.c.29. §.4 at dñm omnis terra. Itē: Quærite dñm & cōfirmamini, quærite faciē eius semper, Psal. 32. 104
& ʃ.c. ;1 §.8 memētote mirabiliū eius quæ fecit, prodigia eius & iudicia oris eius.

V § Sedulo est animaduertenda ista Christi parabola: Quid à vobisipsis Lucæ. 12.
nō iudicatis quod iustū est? cum vadis cū aduersario tuo ad principem in via, da
operā liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicē, & iudex tradat te exactori vel Matt. 5.
ministro, & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies donec etiam nouissimum minutū reddas. Aduersarius quidē noster est sermo dei, quē iniuste ledimus, eius violando doctrinas, ideo quasi iustam habet causam trahendi nos ad deum principē: vel aduersarius est spiritus, qui aduersatur carnalibus cōcupiscē-
tiis. Cū itaq; in via præsentis vitæ pergimus ad videndum placatā dei faciē, tunc Galat. 5.
danda est opera vt liberemur ab huiusmodi aduersario, quod fiet, si carnē spiritui subiicimus, atq; sermoni diuino paremus. Alioquin si talē aduersariū nostrū cōtemnimus, tūc in examine districti iudicii condemnabimur, & deus iustus iu-
§.c.27. §.12 dex tradet nos exactori, id est diabolo, q executor est diuinæ iustitiæ, is pro rea-
& ʃ.c.34. §2 tu nostro retrudet nos in gehennā, vnde nō exibimus donec pro minimis pecca
§.ca.15. §.2. tis puniti fuerimus. Hinc subdit saluator: Si nō pœnitētiā habueritis omes simul Lucæ. 13
& ʃ.c.31 §.15 peribitis, ecce relinquetur vobis domus deserta.

§.c. 15. §.32 VI § Quippe cūctipotens deus, iuxta Esdræ sententiam, iudex est dicētis: 4. Esd. 16
Timete eū, definite à peccatis vestris, & obliuiscamini iniqtates vr̄as iā agere in Esaiæ. 38
sempiterno, & deus educet vos, & liberabit de omni tribulatiōe, ac pœnitebit eū.
Ita regi Ezechiæ morituro, cū cōuerteret se ad dñm, p Esaiam dixit dñs: Audiui
orationē tuā & vidi lachrymas tuas, ecce ego adiiciā sup dies tuos quindecim an-
§.eod. §.1. nos, & de manu regis Assyriorū eruam te & ciuitatē istā, & protegā eam. Pariter
& §.c.1. §.5. & Niniuitæ liberari sunt quādo Ionas ad eos clamauit: Adhuc quadraginta dies Ionæ. 2.
§.c.15. §.19. & Niniue subuerteť, cōuertatur igiť vir à via sua mala, & ab iniquitate quæ est in
& ʃ.c.32. §.4 manibus eorū, qs scit si cōuertať & ignoscat deus, & auertať à furore iræ suæ & nō
§.eo. §.3. peribimus? & vidit deus opa eorū, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus
est super malitia quā loquutus fuerat, vt faceret eis, & nō fecit. Imò ipsi cōmen-
dātur p saluatorē dicentē: Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione Iu- Lucæ. 11
daica, & cōdemnabūt illam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ.

Depœ.dis.1 quáobrē. cũ ca.sequē. Atqui deus videt suam sententiam quando homines sua opera in melius mutantt neq; em̃ deus hominibus irascitur, sed vitijs, quæ cũ in homine nõ fuerint, nequaq̃ punit quod mutatum est, quoniã pius atq; misericors est dñs, qui vindictã tempe Hiere.18 rat, ab eo qui illam pœnitẽdo p̃uenit. Ait nãq; in Hieremia: Si pœniam egerit gens Psal.105. illa à malo suo, ago & ego pœniam super malo quod cogitaui, vt facerem ei. Nam pœnituit eum secundum multitudinem misericordiæ suæ. ğ.c.1 §.4 & ʃ.c.53 in pri. & ʃ.cõcl.§.2 ʃ.c.35.ĩ pri.

Hiere.26 VII § Rursus ad Prophetam dñs: Noli subtrahere verbũ si forte audiãt, & conuertatur vnusquisq; à via sua mala, & pœniteat me mali quod cogitaui face-Hiere.29 re eis propter malitiam studiorũ eorũ. Et infra: Cogito super vos dicit dñs, cogitationes pacis, & non afflictionis, vt dem vobis finem & patiẽtiam & inuocabitis ʃ.c.56.§.10 Matth.9 me, & viuetis, & orabitis me, & ego exaudiã vos, quæretis me & inuenietis. Hinc Luc.9. infi. filius hominis non venit vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam. Similiter ğ.eo.§.3.& non venit animas perdere, sed saluare. ğ.c.15.§.26

Eccl's.12 VIII § Dignos insup pœnitẽtiæ fructus facere iubemur, quales nos par- &.ʃ.ca.31.in tim Ecclesiastes docet, vbi dicit: Amoue malitiam à carne tua, memẽto creatoris prin. tui anteq̃ veniat tempus afflictiõis tuæ, anteq̃ tenebrescãt sol & lumen & stellæ & ğ.c.15. §.31. luna, & reuertantur nubes post pluuiam: excelsa quoq; timebũt, & formidabũt in ʃ.eo.§.12 isa via: anteq̃ rumpat funiculus argenteus, & conterat hydria super fontẽ, & confrin Sapiæ.12 gatur rota super cisternã. Et alibi Sapiẽs ad dñm: Inhabitatoribus terræ tuæ sanctæ tanq̃ hoĩbus pepercisti, & misisti antecessores exercitus tui vespas, id est, Titum & Vespasianũ, vel timores qbus corda hominũ pungunt vt illos paulatim ex- ğ.c.10. infi terminarent, non quia impotẽs eras, in bello subijcere impios iustis, aut bestijs sęuis, aut verbo duro simul exterminare, sed partibus iudicãs dabas locũ pœnitẽtiæ, ʃ.c.31.§.1 non ignorãs, quoniam iniqua est natio eorũ, & naturalis malitia ipsorũ. Et paulo-post: Bonæ spei fecisti filios tuos, qui iudicãs das locũ in peccatis pœnitentiæ. Si em̃ impios cum tanta cruciasti attentione, dans tempus & locũ per quę possint mu ʃ.c.35.§.15 tari à malitia, cum quanta diligẽtia iudicas filios tuos? cũ ergo nobis disciplinam ğ.c.29.§.4. das, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt bonitatẽ tuam cogitemus iudican & ʃ.c.31.§.7 tes, & cum de nobis iudicatur, speremus misericordiam tuam: qui aũt increpatio ğ.c.29.§.7. nibus.i.plagis nõ sunt correcti (vt Pharao) dignũ dei iudiciũ experient. Nã scd̃m Roma.2 duritiã suã & cor impœnitẽs thesaurizãt sibi irã in die iræ. Quãobrẽ fortissimus 2.Mach.12 Iudas Machabæus hortabat populũ cõseruare se sine pctõ, sub oculis vidẽtes quæ Apo.2. facta erant pro peccatis eorũ q prostrati sunt Hinc dñs Iesus populo Chr̃iano cõminat, dicẽs: Venio tibi & mouebo candelabrũ tuũ, id ẽ, ecclesiam de loco suo, ni ʃ.c.47. §.1 si pœnitentiam egeris: ergo pœnitẽtiam age, si quo minus, veniam tibi cito, & pu ğ.c.28.in fi. gnabo cum illis in gladio oris mei, & dedi illi tempus vt pœnitentiã ageret, & nõ ğ.c.29§.7 et vult pœnitere à fornicatione sua. ʃ.c.31.§.13

IX § Porro locustæ (qbus dęmonũ immissiões vel satellites significant) nõ põt spũaliter lędere hoĩes faciẽtes dignũ fructũ pœniæ, nisi ipsi seipsos lædãt p pra- ğ.c.25.§.14 Apo.9 uum cõsensum: affirmat nãq;: Et p̃ceptũ.i. refrenata est ptãs, illis locustis ne læde &ʃ.c.40§.5 rẽt, nisi tm̃ hoĩes q nõ habẽt dei signũ.i. verã pœniam, in frõtibus suis. De illis ve- ğ.c.15.§.20 2.Cor.7 re pęnitẽtibus Ap'ls inqt: Gaudeo qa cõtristati estis ad pęniam, cõtristati em̃ estis scd̃m deũ, vt in nullo detrimẽtũ patiamini ex nobis: q̃ em̃ scd̃m deũ tristitia ẽ, pœnitẽtiã in salutẽ stabilẽ operat: seculi aũt tristitia.i. accidia mortẽ opat. Et infra: Er ğ.c.28.§.6. go dũ tp̃s habemus, opemur bonũ ad oẽs, maxime aũt ad domesticos fidei. Vide- ğ.c.15.§.40 Gala.6 te itaq; frẽs, qũo caute ambuletis redimẽtes tp̃s, qm̃ dies mali sunt. Et infra: Cum &ʃ.c.53§.18 Ephe.5 essetis aliqñ alienati & inimici sensu in opibus malis: nũc aũt recõciliauit vos Chr̃s Colos.1.&3 p mortẽ. Mortificate ergo mẽbra vr̃a q̃ sunt sup terrã, fornicationẽ, immũditiã, li ğ.cap.16. in bidinẽ, cõcupiscentiã malã, & auaritiã, &c. propter quæ venit ira dei sup filios in- prin.&.ʃ.c. credulitatis, in qbus aliquãdo ambulastis cum viueretis in illis. 49.§.19

Titum.2 X § Et infra: Apparet autem gratia dei & saluatoris nostri in oĩbus ho- ğ.c.28.§.10 Tit.3 minibus. Siquidem eramus aliquando insipientes, increduli, errantes, seruientes ğ.c.27.§.5. desiderijs & voluptatibus varijs, in malitia & inuidia agẽtes, odibiles, odiẽtes, inuicem: cũ aũt benignitas & humanitas Christi apparuerit, saluos nos fecit. Et infra: Hebræ.2. Omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem, er- ğ.ca.28.§.3

go q̃-

&ſ.c.58.§.6 go quomodo nos effugiemus, ſcilicet plagā dei ſi tātam neglexeritis ſalutē, no-
bis nō tātum in veteri lege per prophetas, ſed iam in nouo teſtamēto per ipſum Aug.3.de tri
ſaluatorē tum ſermone, tū etiam ſignis & portētis, ac varijs virtutibus, & ſancti ni.9.
ſpiritus diſtributionibus reuelatā: Chriſtus potēs eſt eis, qui tentātur, auxiliari.
Rurſus apoſtolus: Cōſideremus inuicē in prouocationem charitatis & bonorū Heb.10.
ſ.c.4.§.8. operum, & tāto magis quādo videritis appropinquātem diē. Terribilis autem
&ſ.c.31.§.9 quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio quæ cōſumptura eſt aduerſarios. Heb.11.
ſ.c.2.§.1 Et infra: Noe reſpōſo accepto, ne his quæ adhuc nō videbātur metuens, aptauit
ſ c.33.§.3. arcam in ſalutem domus ſuæ. Per id apoſtolus nos docet, vt aptemus pœnitentiā
ſ.c.15.§.18 in ſalutē noſtrā.

XI § O peccatores cōſiderate pœnitentiæ virtutē quoniam grata eſt deo, Aug. de pœ-
ſ.eo.§.12 angelis lætabunda, hominibus vtilis, peccatoribus neceſſaria. Dicit enī homines nitētia.
ad angelos creaturā reddit creatori, ouem perditā demonſtrat quærēti; prodigū Th.4.di.14.
filiū reducit ad patrem, & vulneratū à latronibus cuſtodi curā dum tradit. In hac q.2.p to.
omē bonum inuenitur, per hanc omē bonum cōſeruatur, fugat tenebras, inducit Lucæ.15
ſ.c.40.§.9. lucē, ipſa eſt ignis peccata cōſumēs. Hæc Auguſtinus. Pœnitemini igitur & cō- Lucæ.10
ſ.ca.35.§.15. uertimini, vt deleātur peccata veſtra. De nullo certe peccatore eſt deſperandum Acto.3
ſ.c.31.§.1 pr quādiu patiētia dei ad pœnitētiā illū expectat. De pę.di.1.

ſ.c.16.§.5. XII § Pericula autem noſtra futura oſtendūtur nō ad cōfuſionē hominum c.nemo.
&ſ.c.31.§.12 ſed vt cōuertātur, & cognoſcāt iuſtitiā & miſericordiam dei: aſſueti enī ſunt ho 8.Bir.26.
ſ.c.27.§.1. mines ſordibus, & niſi verberibus nō erudiūtur. Vtinā in diſciplina ſe cognoſcāt 2.Mach.6.
ſ.c.26.§.5. & reſipiſcāt. Quocirca Chriſtus apud Birgittā ſæpenumero pœnitētiam ſubire 4.Bir.131
ſ.eod.§.11. nos admonet inquiēs: Miſericordia mea iam venit vtpote per reuelationes, ideo 2.Bir.17.
&ſ.c.31 §.12 diſcāt homines quærere miſericordiā, & de iudicio ſibi præcauere. Et infra: Oc- 4.Bir.31.
ſ.c.39.§.1 currā pœnitēti in media via, ſicut pater filio prodigo, & auferam eū de cuſtodia
ſ.c.22.§.11. ſua ſicut iudex miſericors, ne videat mala futura. Ille vero qui permanet in lepra
ſua: morietur cū his qui pleno ſunt vētre, & ſepelietur, ac iudicabitur cū leproſis.
Et infra: Niſi ſe emēdauerint, permittā eos modico tēpore incedere per viā vo- 6.Bir.7.
lūtatis ſuæ, deinde ducā eos per viā ſimilē ſpinis & punctionibus. Et infra: O hō, Bir.extr.82.
ego ſcilicet Chriſtus clamo ad te miſericorditer, q clamaui ad te in cruce lachry- & c.86
mabiliter, eleua aures tuas & exaudi me, aperi oculos tuos & vide me, inquire po
tētiā meā in veteri lege, & inuenies eā in creatiōe creaturaɋ oīm mirabilē & ti-
mēdā: vide iuſtitiā meā in primo angelo, & in primo hoīe, ac ī diluuio, vide in re
liqɋ ciuitatū ſubmerſiōe, vide admonitionē pphetaɋ. Audi nūc alti⁹, q niſi ege
ſ.c.55.§.3. ris pęnitētiā veniet tibi væ, q vę caro tua areſcet, aīa pauore diſſoluet, & medulla
ſ.ca.54.§.8. tota diſſecabit, fortitudo infirmabit, pulchritudo euaneſcet, vita habebit tædio,
fuga qretur, & nō inueniet: ideo fuge celeriter ad latibulū humilitatis meę, ne ve-
niat væ qd minat, q ideo minat vt fugiat, ſi credideris corde: ſin autē, opus dabit
ſ.eod.§.8. finē verbis. Tādē beata Maria ait: Magnū periculū eſt nō curare recōciliari iudi
&ſ c.53.§.18 ci anteq̄ gladius ſeparat caput à corpore: tale periculū inſtat homini nō attēdēti
&ſ.c.54.§. recōciliari iuſtitiæ dei anteq̄ mors ſeparat animā à corpore.
6. XIII § Ex quo aūt nūc videmus tps & dies malos inſtātes & phialas irę dei Apoc.16
ſ.c.17.ī pr. videlicet quintā & ſextā eſſe ſparſas, ac ſigillū ſextū apertū, nec nō diabolū diſſo-
&ſ.c.31.§.9 lutū cōtra omēs hoīes maxime cōtra Chriſtianos, exigētibus demeritis noſtris,
ſ.c.17.§ 20 quia circa nos omīs deficit religio. Apprehēdamus ergo nos morbidi peccato-
ſ.ca.22.in res medicinā pœnitētiæ, ſine qua ſaluari nequimus. Et cōuertamur ad pœnitētiā Thobiæ.13.
prin. fructuoſam, ac faciamus iuſtitiā corā dño, credentes q ſuā nobiſcū faciat miſeri-
cordiā. Anima noſtra ſit liquefacta, quēadmodū dilectus Chr̄s loquutus ē. Adea- Cantic.5
mus cū fiducia ad thronū grē eius, vt miſericordiā cōſequamur, & grām inuenia Heb.4.
ſ.c.3.§.3.& mus in auxilio oportuno. Humiliemur deniq; ſub potēti manu dei, vt nos exaltet 1.Petri.5
ſ.ca.56.§.5. in tpe viſitationis, & cōuertamur ad dām ex toto corde cū ieiunijs & fletu & plā
&ſ.c.43.§. ctu peccata obmittētes, vitāq; noſtrā emēdantes in melius, benignus enī & mi-
12. ſericors eſt deus, ſuā acerbā ſentētiā in dulcē executionē mutaturus ad noſtrā .ſ.
pœnitētiam, qua cito à deo veniā impetremus anteq̄ pereamus in æternū.

¶De admonitionibus futuræ calamitatis. Cap. XXXI.

Quoniam

Ozec.5 QVoniam ad pœniæ prouocationē nosmetipsos minimè emēdare stu g̃.c.30 p 10.
demus, neq; damus cogitatiōes nostras, vt reuertamur ad deū nostrū, g̃.c.28. §.10
quia spiritus fornicationum in medio nostrum est, vt dominum deum
non cognoscamus, ideo dignatus est altissimus de futuris aduersita
1.Cor.4 tibus modo imminentibus iamdudum per veteres prophetas nos admonere: non
vt nos confundat, sed tanquàm pius pater filios suos adhortetur, quemadmodum g̃.c.30.§.12.
Tho.1 Thobias pergebat ad om̃es qui erant in ciuitate, id est, in ecclesia, & monita salu- &.ſ.in con-
23.q.7. non tis dabat eis. De nobis itaq; corripiendis & coercendis deus habet rationem, qua clu.§.2
inuenit in fi. potius admoneamur à peccatis discedere, quàm pro sceleribus puniamur. Tan- g̃.c.30.§.7.
12.q.2.indi- ta equidem est prouisio diuina, vt vindictam admonitio præcedat. Vnde inquit &ſ.c.32.§.13
gne dominus ad Hieremiam: Tolle volumē libri, & scribes in eo om̃ia verba quæ lo- g̃.c.29.§.6.
Hiere.36 cutus sum tibi aduersus om̃es gentes: si forte audientes vniuersa mala quæ cogito
eis facere, reuertatur vnusquisq; à via sua pessima, & propitius ero iniquitati, &
peccato eorum, quoniam magnus furor & indignatio est, qua loquutus est domi-
nus aduersus populum hunc.

Sapiæ.11 I § Idcirco Sapiēs ad dñm ait: Non em̃ impossibilis erat om̃ipotens ma-
nus tua immittere illis, scilicet peccatoribus multitudinē plagarum. Nam & sine his g̃.c.30§.8
vno spiritu poterāt occidi, persecutionē passi ab ipsis factis suis, & dispersi per spi
Esa.42 ritū virtutis tuæ, sed om̃ia in mensura, & numero, & pōdere disposuisti. Et Esai- g̃.c.19§.1&
Tho.1.part. as: Quæ prima fuerūt, ecce venerūt, nouaq; ego annuntio, antequā oriātur audi- ſ.ca.53.§.12.
q.5.art.5 ta vobis faciā, visiones enim quę nos turbāt, hoc præmonent, ne inscij quare ma- in fine
Sapiæ.18 la patiamur, pereamus. Nouissime autē Christus per seipsum, in euāgelio semper ſ.eo.§.11.
Lucæ.21 loquens, nos auisat. Cū audieritis (inquit) prælia & seditiones, nolite terreri, opor g̃.c.1.§.3.&
Gregorius tet ptimū hæc fieri, vbi in Homelia Gregorius ait: Dñs ac redemptor noster peri- ſ.eo.§.12
turi mūdi præcurrētia mala denūtiat, vt eo minus perturbēt veniētia, quo fuerint ſ.c.32 §.16 et
prȩscita: minus em̃ iacula feriunt, quȩ prȩuidētur & nos tolerabilius mundi mala g̃.c.4.§.12.
Sapiæ.18 suscipimus, si cōtra hæc prouidētiæ clipeo muniamur. Ideo Sapiēs subiungit: Illa ſ.c.50.§.10.
Iohā.13 nox, id est, plaga, cognita est à patribus nostris, vt sciētes animiæquiores essent. ſ.c.53.§.4
Iohā.14. Ammodo Christus ait: Dico vobis priusquā fiat, vt quū factū fuerit, credatis, quia ſ.c.54.§.9
ego sum. Et infra: Non turbet cor vestrū, neq; formidet, audistis quia ego dixi vo
bis, vado & venio iterum ad vos. Simili modo in iure ciuili proconsul iubetur, an-
ff.de off. p- tequàm fines prouinciæ sibi decretæ ingrediat, de aduētu suo ædictū proponere,
cōsul.l. ob- atq; significare qua die fines sit ingressurus, plerūq; enim incerta hæc & inopinata
seruare turbant prouinciales & actus impediunt.

II § Deus igit, qui tum per prophetas, tum per Christū filiū suū gladij sui g̃.c.27.§.19
aduentū significauit, ob nostra scelera in breui mittet nobis flagellū, maxime pro & ſ.eo.§.10
pter flagitiū sacrilegij, quod diuinis sacramētis ab indignis clericis simoniace, aut g̃.c.23.§.10.
alias impudēter indies exhibet, quod etiā à sacrilegis laicis ecclesiæ & eius mini-
Prouerb.26 stris irrogat. Nam vtriq; cū laici, tum clerici iniquitatē bibētes, claudi sunt pedi-
Psalm̃.17 bus, quia claudicāt à semitis suis, ac languidū, ac claudū munus deo inferūt. Nimi
Malach.1 rum ecclesia fidesq; catholica iam tota pene claudicat. Quod in typo ecclesiæ figu g̃.c.22.§.10
Marc.14 rauit Petrus, qui claudicās sequebat Iesum à longe, ac ad eius monumenttū cucur
Iohā.20. rit prolixius. Similiter Iacob patriarcha pede claudicabat, qm̃ neruus marcuit in ſ.c.46.§.10.
Gene.32 fœmore eius. Sic modo ecclesia in pede, id est, in cauda status qnti claudicat. Pro- g̃.c.28.§.6.
Hebræ.12 pterea prȩcipit nobis Apostolus, dicens: Remissas manus, & soluta genua erigite, &.ſ.ca. 40.
& gressus rectos facite pedibus vestris, vt non claudicās quis erret. in fine.

Ezech.5 III § Hinc in Ezechiele ad modernā ecclesiā dñs: Quia in prȩceptis meis
nō ambulasti, & iudicia mea nō fecisti: itē pro eo quòd sanctū meū violasti in om̃i- ſ.eo.§.4
bus offensionibus tuis, & in cūctis abominatiōibus tuis, ego quoq; cōfringā, & nō
Ezech.6 parcet oculus meus, & nō miserebor, sed cōplebo furorē meū. Et infra: Vrbes de- g̃.c.29.§.7.
sertæ erūt, & excelsa demolient, & dissipabunt, & interibūt areæ vestræ, & scient &.ſ.eo.§.5.
quia ego dñs nō frustra locutus sum, vt facerē eis malū, & extendā manū meā super g̃.c.18.§.10.
eos. & faciam terram eorum desolatā. Et infra: In finibus Israel iudicabo vos, & scie & ſ.c.42.§.
tis quia ego dominus, quia in præceptis meis non ambulastis, & iudicia mea nō fe 10.&.ſ.cap.
Ezech.11 cistis, sed iuxta iudicia gentium estis operati. 52.§.7

Auscul-

ſ.c.50.ipr. IIII § Auſculta quæſo ſeueram dei comminationem in libro Leuitici ſæ- Leuiti.26
ğ.eo.§.3.& pius repetitã, dicẽtis: Si non audieritis me, neq; feceritis om̃ia mandata mea ſed
ğ.c.21.§.6. ſpreueritis leges meas, & iudicia mea contempſeritis: ego quoq; hæc faciã vobis
& ſ.c.35.§. viſitabo vos velociter in egeſtate, ponã faciem meam contra vos, & corruetis.
16.& ſ.ca.39 Et infra: Sin autem nec ſic obaudieritis mihi, addã correptiones veſtras ſeptuplũ ğ.c.19.§.6.
§.1. propter peccata veſtra, & cõteram ſuperbiã duritiæ veſtræ, daboq; vobis cœlũ ğ.c.11.§.2.&
ğ.c.28.§.8. deſuper ſicut ferrum, & terrã æneam. Et ibidẽ addũtur plures acriores cõmina- ſ.c.38.§.8
&ſ.c.35.§.8 tiones plagarum, ſi noluerit populus vlterius dei recipere diſciplinam. Quatuor
ſ.eo.§.8.& principales plagæ notãtur infra:
ſ.c.40.ipr. V § Populus pariter Chriſtianus modo proteruus eſt, atq; cõtumax, deiq; Deute.28
monita audire cõtemnit. Quocirca iuſtiſſimus dominus cõtra hunccine populũ Nume.14
ſ.eo.§.9. nõ credẽtem ſibi in om̃ibus ſignis quæ fecit coram eis dicit: feriam igitur eos pe-
ğ.c.15.§.16. ſtilẽtia atq; cõſumam. Deus quoq; viſitat peccata hominũ vſq; ad tertiã & quar-
ğ.ca.13.§.1. tam generationem, inquiens: Quadraginta annis recepi iniquitates veſtras, & Exod.20.&
&ſ.c.62.§13 ſcietis vltionem meã, quoniã ſicut loquutus ſum, ita faciã om̃i multitudini huic Tho.12.q.
ğ.eo.§.3.& peſſimæ. Quibus Moyſes: Cur inquit tranſgredimini verbũ domini, quod vo- 87.ar.8
ſ.c.34.in fi. bis non cedit in proſperũ. Iterum alibi: Si audire nolueris vocem domini dei tui, Deute.28
ğ.c.23.§.13. vt cuſtodias & facias om̃ia mãdata eius veniẽt ſuper te om̃es maledictiones iſtæ,
&§.14.i fi. & apprehendẽt te. Maledictus eris in ciuitate, in agro & cęteris, mittet dominus
&ſ.c.38.§.3 ſuper te famem, eſuriem, & increpationem, donec cõterat te, & perdat propter ğ.c.4.§.10
ğ.c.25.§.6. ad inuẽtiones tuas peſſimas. Ibi plures horrendæ enumerantur plagæ, de quibus &ſ.eo.§.8.
&ſ.c.34.§.1 trãſgreſſores mãdatorum dei auiſantur.
&ſ.c. VI § Simili modo ſaluator cepit exprobrare ciuitatibus, in quibus factæ ſunt Matt.11.
ſ.c.55.§.7 plurimæ virtutes eius, quia nõ egiſſent pœnitentiã, dicẽs: Væ tibi Corozaim, væ Lucæ.10
ſ.c.33.§.4 tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro & Sidone factæ eſſent virtutes, id ẽ miracula, quæ
ſ.c.34.§.4. factæ ſunt in vobis, pœnitẽtiam egiſſent: veruntamẽ dico vobis, Tyro & Sidoni Matt.25.26.
ğ.c.29.§.4. remiſſius erit in die iudicij q̃ vobis: vigilate igit, quia neſcitis diẽ neq; horã, vigi- Lucæ.22
&ſ.c.52§21 late & orate, vt nõ intretis in tentationẽ. Cuius idẽ ſaluator nos benigne monet, Marc.13
ğ.c.28.§.4. aiens: Neſcitis em̃ quãdo dominus domus veniet, ſero, an media nocte, an galli- Lucæ.21
ğ.c.29.§.5. cãtu, an mane: ne quũ venerit repẽte, inueniat vos dormiẽtes. Idem: Attendite
&ſ.c.63.§.2 autẽ vobis ne forte grauẽtur corda veſtra in crapula & ebrietate, & curis huius vi
ğ.c.17.§.25 tæ, & ſupueniat in vos repẽtina dies illa, tanq̃ laqueus: nã ſuperueniet in om̃es q
ſedẽt ſuper faciem om̃is terræ. Vigilate igitur om̃i tempore orãtes, vt digni ha- ſ.eo.§.16.&
beamini fugere iſta om̃ia quæ futura ſunt. ſ.c.54.§.7.
ſ.eo.§.8 VII § Circũdederũt equidẽ nos mala, quorum nõ eſt numerus. Cõgregata Pſal.39
ğ.c.30.§.8. em̃ ſunt ſup nos flagella & ignoramus. Nã vultus dñi ſuper faciẽtes mala, vt per- Pſal.33.
&ſ.c56.§.4 dat de terra memoriam eorum. Multæ quoq; tribulatiões iuſtorum. Cum peri- Pſal.34
ğ.c.29.§.2. bunt pęccatores videbis. Iniuſti autem diſperibunt ſimul, & reliquiæ impiorum in- Pſal.36
&ſ.eo.§.11. teribũt. Etem̃ ſagittæ tuæ, id eſt, aduerſitates tẽporales tranſeunt, id eſt, ceſſabũt Pſal.76.
ſed vox tonitrui tui, id eſt, comminatio euãgelica & prophetica in rota, id eſt, in
æternum durabit. Nam iniqui in præſenti ſeculo frequẽter guſtant arram futuri
infernalis ſupplicij, factum exemplum ignis æterni, ſicut iuſti arram beatitudinis
ſ.c.40.§.9. vt in ſcriptura Cath. Seneñ. diffuſe reperitur. Ecce oſtẽſio pœnæ temporalis e- Ca.Se.c.45
ğ.ca.5.§.4. rit inceptio æternæ. Ideo Pſalmiſta ſubiũgit: Miſit in eos iram indignatiõis ſuæ, & ca.46. cũ
ğ.c.17.§.1. indignationem, & iram, & tribulationem, immiſſiones per angelos malos: No- ſimilibus
tãter bis dicit, iram & indignationem qui temporalem & æternam denotat, vt in Pſal.77.
ğ.c.27.§.10 Hieremia: Induc ſuper eos diem afflictionis, & duplici cõtritione cõtere eos. Sed Hiere.17
&ſ.c.33.§.9 in arra pœnæ nemo deſperet, quoniã peccator dum viuit, poteſt reſipiſcere, fir- Ca.Se.c.129
ğ.c.30.§.11. miter ſperãdo in dei miſericordiam. in fi.& c.132
&ſ.c.40§5 VIII § Nunc perſpiciendũ eſt, quid Eſdras de diuinis admonitiõibus ſcri- poſt prin.
ğ.eo.§.4& pſerit: Ecce ego induco dicit dominus, ſuper orbem terrarum mala, gladium fa- 4.Eſd.15
ſ.c.50.§.2 mem, mortem & interitum: propter quod ſuperpolluit iniquitas omnem terrã,
ſ.c.47.§.7. & adimpleta ſunt opera nociua illorum: propterea dicit dominus: Iam non ſile-
ğ.c.30.§.10 bo de impietatibus eorum, quæ irreligioſe agunt, nec ſuſtinebo in his, quæ inique
&ſ.eo.§.11. exercent. Et infra: Ecce mittuntur mala, & non reuertentur, donec veniãt ſuper 4.Eſd.16
terram:

terram: ignis succenditur, & non extinguetur, donec consumat fundamēta terrę, ḡ.c.29.§.2.
quemadmodum non redit sagitta missa à valido sagittario, sic non reuertent ma &J.eo.§.9
la quæ missa fuerint in terram. Væ mihi, væ mihi, quis me liberabit in illis diebus?
initium dolorum, & multi gemitus, initium famis, & multi interitus, initium bel-
lorum, & formidabunt potestates, & initium malorum, & trepidaubunt omnes.
In his quid faciam cum venerint mala? Ecce fames, & plaga, & tribulatio, & angu ḡ.eo.§.5.&
stia, missa sunt flagella in emendatione: & in his omnibus se non cōuertent ab ini- J.c.50.i pri.
quitatibus suis, neque flagellorum memores erunt semper. Ecce erit annonæ vi- ḡ.eo.§.7
litas super terram sic, vt putent sibi esse directam pacem, quia deus dimisit eos se- ḡ.c.29.§.3.
Psalm̄.80 cundum desideria cordis eorum. Sed tunc germinabunt mala super terram, gla- &J.c.47.§.8
dius, fames, & magna confusio. Talis annonæ, vini ac aliarum frugum pinguedo,
& abundantia fuit nonnullis retroactis temporibus, quibus tum stulti homines
Psalm̄.143 lætati, beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Inde timendum est, ne appropin- J.c.42.§.11.
4.Esd.16 quent iam dicta mala per Esdram nobis prænuntiata. Nam dominus ibidem sub- ḡ.c.26.§.6.
dit ad Christianos, dicens: Audite verbum plebs mea, parate vos in pugnam, & &J.c.34.§.5
in malis sic estote quasi aduenæ terræ. Adhuc pusillum & tolletur iniquitas à ter- J.c.60.§.6
ra, & iustitia regnabit in vos.

Aggæi.2 IX § Præterea in Aggæo inquit dominus: Percussi vos vento vrente, & J.c.45.§.8
aurigine & grandine omnia opera manuum vestrarum, & non fuit in vobis qui J.c.53.§.7
reuerteretur ad me. Quamobrem deus minatur nobis infligenda mala multa per J.eo.§.13.
Hiere.6. Hieremiam, dicens: Ecce ego adducam malum super populum istum, & dabo in
populum istum ruinas, & ruent in eis patres & filij simul, vicinus & proximus pe- ḡ.c.22.§.11.
Hiere.19 ribit. Et infra: Sic conteram populum istum & ciuitatem, id est, ecclesiam istam, ḡ.c.27 i pri.
Hiere.21 sicut conteritur vas figuli quod non potest vltra instaurari. Et infra: Debellabo &J.c.12.§.9
vos in manu extenta, & in brachio forti, & in furore, & in indignatione, & in ira J.c.50.§.2
grandi, & percutiam habitatores ciuitatis huius: homines & bestiæ pestilētia ma ḡ.eo.§.5.&
Hiere.23 gna morientur. Rursus Hieremias: Ecce (inquit) turbo dominicæ indignationis J.c.50.§.1
egredietur, & tempestas erumpens, super caput impiorum veniet. Non reuertet J.c.53.§.9
furor domini, vsquedum faciat & compleat cogitationem cordis sui. Prout hæc ḡ.eo.§.8.&
4.Regū.25. prophetia ad literam verificata est in destructione Hierosolymæ tempore Nabu- J.c.51.§.7
chodonosor. Figuratiue autem iterum verificabitur prochdolor in proxime fu- J.eo.§.10
tura & calamitosa destructione ecclesiastici status, de qua infra habebitur, quia in ḡ.c.17.§.28
similibus vel etiam maioribus delictis iam laboramus, & diuinas admonitiones, &.J.ca.44.
sicut quondam Iudęi, sic hodie nos Christiani contemnimus. Ideo Propheta sub- §.10
Hiere.23 iungit: In nouissimis diebus, vtpote in iam currentibus quinto & sexto statibus, J.c.46.§.2
ḡ.c.30.§.15. intelligetis consilium eius. ḡ.c.1.§.2.&

&.J.c.35.§.1 X § Vlterius dominus ait: Mittam in eis gladium & famem & pestem, J.c.46.§.15.
Hie.24.&30 donec consumantur de terra. Faciam enim consummationem in cūctis gentibus J.c.50.i pri.
in quibus dispersi te. Te autem scilicet ecclesiam non faciam in cōsummationem, ḡ.c.16.§.5.
sed castigabo te in iudicio, vt non tibi, vtpote in membris tuis videaris innoxius. in fine.J.ca.
Quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus. Hæc enim feci tibi 38.§.9
propter multitudinem iniquitatis tuæ, & propter dura peccata tua. s. tuorum mē- ḡ.eo.§.2.&
brorum. Non auertet iram indignationis dominus, donec faciat & compleat co- ḡ.c.27.§.5.
gitationem cordis sui. In nouissimis dierum intelligetis ea. Ecce quàm manifeste &.J.eo.§.18
dominus per Hieremiam hodie acres nobis minas indicat. &J.c.41.§.6

Ecci.22 XI § Quæ quidem minæ sunt indubitata iudicia futurarum nostrarum J.c.35.§.2
calamitatum. Nam sicuti ante ignem camini vapor & fumus ignis inaltatur, sic & ḡ.eo.§.2.&
Deute.32 ante sanguinem supplicij minæ præcedunt. Vidit autem dominus, & ad iracundi J.c.32.§.11
am concitatus est, quia prouocauerunt eum filij sui & filiæ, ideo ait: Ignis succen- ḡ.eo.§.8.&
sus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima. Foris vastabit eos gla- J.eo.§.15.
dius, & intus pauor, iuuenem simul ac virginem, lactentem cum sene. Mea est vl- J.c.49.§.17
tio, & ego retribuam eis in tempore scilicet præsenti, vt labatur pes eorum. Ego J.c.57.§.4
occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu ḡ.ca.15.§.4
mea possit eruere: leuabo ad cœlum manum meam, si acuero vt fulgor gladium in fine
meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his ḡ.eo.§.7.&
qui ode

ſ.cap.35.§. qui oderunt me, retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus
ḡ.ca.30.§.4 deuorabit carnes. Deus itaq; reddet vindictã impijs & peccatoribus, quales nos Eccl. 12
& ſ.eo.§.13. sumus, quos vlciscetur secundum peccata nostra. Væ igitur nobis in quibus do- Iudith. 16
minus omnipotens se vindicabit.

XII § Christus dominus noster apud Birgittam crebro nos admonet, di- 1.Birg.6
ḡ.c.30.§.12 cens: Inimici mei sunt quasi bestiæ ferocissimę, quæ nunquam saciari possunt, nec
& ſ c.34.§.9 quiescere, ideo ego separabo eos ab amicis meis cum serra ferrea. Et infra: Inimi 1.Birg.13
ḡ.ca.26.§.5 cus meus habet in se tres dæmones, ideo in veritate mea iuro quòd iudicabo eum
& ſ c.32.§.9 sicut meretricem ad ignem sulphureum, sicut proditorem & insidiatorem ad om
ḡ.c.21.§.10 nium membrorum incisionem, & sicut domini sui contemptorem ad perpetu-
& ſ c.38.§.4 am confusionem. Et infra: Ego video amicos meos à me cadere in viam vbi cha- 2.Bir.19
ḡ.eo.§.1.& os horrendum est, è quo impossibile est consurgere, quibus amicis loquor p̱ eos,
ſ.eo.§.16. qui habent intelligentiam scripturarum, loquor per flagella, præcaueo eos de pe
ḡ.c.30.§.12. riculo eorum, sed ipsi contra vadunt in inuium, non curantes de verbis meis. Et
infra: Si peruersi cõuerterint se ad me, occurram eis in via, & alleuabo eorũ onus, 4.Bir.125
sin autem, mittam ad eos animal velocius tigride, quod consumet eos, & sicut scri
ſ.ca.32.§.10 ptum est: Fient dies eorum pauci, & filij eorum absq; patre, & eorũ vxores viduæ Psal.108
ſ.ca.37.§.11. Hoc animal videtur esse tyrannus, de quo infra dicetur.
& ſ c.41.§.8 XIII § Rursus Birgittæ Christus mandat, inquiens: Loquere eis nunc fi- 6.Birg.8
ducialiter excessus eorum, qui mihi nimis ex diurnitate peccati abominabiles
ḡ.ca.30.§.8 sunt, nisi se emendauerint, tam velox & sæuerus veniam eis, quòd omnes inge-
& ſ c.32.§.13 miscent & deficient, iudicabo eos gladio meo, qui omnia membra eorum à capi-
ḡ eo.§.11.& te vsq; ad pedes conscindet. Ostendi eis verba oris mei, sicut nunquã factum fuit
ſ.c.36.§.3 prius & spreuerunt, propterea non parcam eis, nec recipiam pro eis preces san- Psal.57
ḡ eo.§.9.& ctorum. Imò lætabitur iustus cum viderit vindictam. Sequitur in Birgitta: Ve- 6.Bir.64
ſ.eo.§.14 & niam eis ribaldis statim, non sicut amicus, sed sicut qui vltionem capiam ex eis.
ſ.c.33.§.2 Væ eis qui tempore pacis suæ noluerunt quærere æternum bonum, ideo nunc
ſ.c.36.ĩ prĩ. consurget eis paupertas, & captiuitas, pudor, humiliatio, & dolor. Et infra: Prin 7.Bir.16
ſ.ca.49.§.8 ceps terræ & prælati ecclesiarum, ac omnes status mundi libentius aspiciunt de-
lectamenta terrena q̃ passionem meam, & nisi mutauerint corda sua, & conuer-
terint se ad me, condemnabuntur cum illis, qui partiti sunt vestimenta mea & su Iohã.19
per vestem meam miserunt sortem. & Psal.21.

XIIII § Iterum audite omnes inimici mei in mundo viuentes, scilicet om 7.Bir.30
nes clerici, archiepiscopi, episcopi, cæteriq; inferioris gradus seu religionis cuius-
cunq; ordinis estis, audite reges & principes, ac iudices terræ, omnesq; seruien-
ḡ.c.17.§.10 tes, audite mulieres, reginæ, ac omnes dominæ & ancillæ, aliæq; cuiuscunq; con-
ditionis & gradus estis, magni & parui, qui habitatis orbem. Vos recessistis à me
& dedistis fidem diabolo, vos reliquistis mandata mea, & sequimini diaboli vo-
luntatem, & obedistis suggestionibus eius, non attenditis q̧ decepti estis, ideo
portatis iugum & onus diaboli cum suauitate fallaci, & nescitis, nec ista sentitis,
antequàm dolor super onus interminabile appropinquet. Magna est enim vo-
ḡ.c.21.§.12. luptas carnis & insatiabilis cupiditas quasi saccus perforatus, quia nihil est quod
& ſ c.33.§.9 satiare potest cupiditatem vestram, qui merces vestras mittitis in sacculũ pertu- Aggæi.1.
sum. Videor vobis quasi vermis mortuus in hyeme, ideo facitis quæcũq; vultis, Psal.21
ḡ.ca.29.§.8 & prosperamini. Ego aũt consurgã in æstate, & tũc vos silebitis, & nõ effugietis
& ſ c.32.§ 12 manum meam. Redite igitur ad me, & excutite graue iugum diaboli à vobis & re
ſc.36 §2 ĩ fi. cordamini charitatis meæ. Similiter Apostolus inquit: Resipiscant à diaboli la- 2.Tim.2
ḡ.c.17.§.25 queis, à quo captiui tenentur ad eius voluntatem. Sequitur in Birgitta: Comple 7.Bir.31.
& ſ c.53.§.16 buntur omnia verba quæ dicta sunt tibi Birgittæ. Inter vltima vero verba om-
nium reuelationum ponatur illa vniuersalis reuelatio. Quod iudicium meũ adim
plebitur super omnes gentes quæ ad me cum humilitate non reuertuntur. Et in- 8.Bir.56
ḡ.eod.§.13. fra: Ego visitabo multos, & in pluribus terrarum partibus ostendi quibusdam, q̃- Psal.118
modo peccatum emendari, & misericordia obtineri debuit, priusq̃ in eisdẽ par-
tibus feci iudicium & iustitiam, sed homines non curant.

XV § Insuper virgo Maria apud Birgittam nos pie admonet, inquiẽs ad 2.Bir.19

L Christũ:

Chriſtum: Verba tua, fili mi, multis tenebroſa videntur & incredibilia, qui non
multoties audita, & idiotis miniſtrata ſunt, nec ſignis declarata. Hæc verba præ-
cedit petitio mea, & miſericordia tua qua miſereris omnibus. Ergo omnes qui
audierint verba hæc, eleuent oculos, & videbunt in intelligentia vnde proceſſe- s̄.c.3.§.1.&
rint verba. Inquirant ſi ſonuerint miſericordiam & humilitatem, attendant ſi ſo- ſ.c.53.ī pri.
nant præſentia, an futura, veritatem an falſitatem? Et ſi vera inuenerint, fugiant ſ.ca.32.§.14
ad latibulum, i. ad veram humilitatem cum charitate. Nam quando iuſtitia vene s̄.eo.§.11.&
rit, tūc præ timore ſeparabitur anima à corpore, animam vero claudet in ſe ignis ſ.c.35.§.6
& ardebit interius & exterius, ardebit quidem, ſed non conſumetur. Propterea s̄.ca.30.§.5
ego regina miſericordiæ clamo ad habitatores mundi, eleuent oculos & videant ſ.c.36.ī prin
miſericordiam. Ego moneo & rogo quaſi mater, conſulo quaſi domina, quū em̄
venerit iuſtitia, impoſſibile erit reſiſtere, ergo credite firmiter & reſpicite, pro-
bate in conſcientia veritatem, mutate voluntatem, & tunc qui oſtēdit verba cha
ritatis, oſtendit opera & ſigna charitatis.

3.Bir. 30 XVI § Rurſus in Birgitta: Deus ſimilis eſt fabro, qui quādoq; igneſcit fer-
rum, quandoq; infrigidat, ſic deus faber optimus, qui facit mundum ex nihilo, ſ.c.35.§.8
Mat.13. in fi oſtendit ſuam charitatē Adæ & poſteris eius. Chriſtus autē eſt dictus filius fabri,
Mat.6.ī pr. id eſt dei omnipotētis qui fabricauit totū mundū. Quinimò ipſe Ieſus Mariæ fi-
lius faber eſt, qui ſua doctrina & ſanguinis effuſione eccleſiam fabricauit in ſalutē
3.Bir. 30 omniū noſtrum. Sed (prout ſequitur in Birgitta) homines refriguerūt in tantū, q̄
deū quaſi pro nihilo reputātes, enormia plurima cōmiſerunt, propterea oſtenſa
Geñ.6.7. miſericordia, & admonitione benigna præcedente, deus oſtendit iuſtitiā per di-
Eccī.44.& luuiū. Sic modo iuſtitia dei exigit, vt ingratitudo populi, & miſericordia dei ma
Eſa.54.Mat nifeſtetur. Hinc Iohannes in ſua canonica prædixit nobis, vt in die dñi iudicantis 2.Iohā.1.
24.Lu.17.& non cōfundamur. Imploremus itaq; deū omnipotentē orantes: O q̄ bonus & ſua s̄.eo.§.6
2.Pet.2 uis eſt dñe ſpūs tuus in oībus, ideoq; hos qui aberrant, partim corripis, & de q- s̄.c.1.§.5
Sap.12 bus peccant, admones, & alloqueris, vt relicta malitia credant in te. Tu igitur, q s̄.eo.§.12
Iudith.7 pius es, miſerere noſtri, & in tuo flagello vindica iniquitates noſtras, & noli tra- s̄.c.28.§.11.
Hiere.9. dere confitentes te populo, qui ignorat te. Huiuſmodi lamentum vnuſquiſq; pa &ſ.c.35.§.3
ſtor doceat gregem ſuū, quia aſcendit mors per feneſtras, & ingreſſa eſt domus s̄.c.27.§.7
noſtras, ad diſperdendū nos. &.§.13.in fi.
&ſ.c.55.§.3

¶De excitatione curatorum, vt publicent iam imminentes cala-
mitates, atq; populo prædicent. Cap. XXXII.

QVm autem ad propheticas, euangelicas, cæteraſq; autenticas admo-
nitiones non attendimus, ideo omnipotens deus verbo & exemplo s̄.c.3.§.5
præcepit animarum curatoribus, vt ſuis concionibus populum exhor
tentur ad vitæ emendationem. Venit vtiq; Ieſus prædicans baptiſ-
Luc.3 mum pœnitentiæ, prius quidem cœpit prædicare & dicere, pœnitentiam agite,
Mat.4 poſtea miſit diſcipulos præcipiens eis, vt prædicarent, inquiens. Quod dico vo- s̄.ca.15.§.39
Matt.10 bis in tenebris, dicite in lumine, & quod in aure auditis, prædicate ſuper tecta. &ſ.eod.§.5
Acto.10 Hinc Petrus ait: Ieſus præcepit nobis prædicare populo, & teſtificari, quia ipſe s̄.ī plo.§.2
eſt conſtitutus à deo iudex. ſ.ca.57.§.4

I § Pœnitentiam itaq; in nomine Ieſu prædicare oportet ſacerdotes, qui
Lucę.24 Chriſti legatione funguntur tanq̄ deo exhortante per illos, Quos ſaluator hodie
2.Cor.5 mittit, non vt terram infidelium tranſmeent, ſed magis vt fideles in moribus re- ſ.eo.§.4.&
Matt.10 forment. Idipſum oſtendit diſcipulis præcipiens: In viam gentiū ne aberitis, ſed ſ.c.47.§.11.
Matt.15 potius ad oues quæ perierunt domus Iſrael, Euntes aūt prædicate, dicentes, quia ſ.ca.42.§.6
Mat.28.ī fi. appropinquabit regnum cœlorū. Et infra: Docete omnes gentes, baptizantes
eos, in nomine patris & filij & ſpiritus ſancti, docentes eos ſeruare omnia quæ-
cunq; mandaui vobis. Rectiſſimus ordo prædicādi, à modernis animarū curato-
ribus diligenter obſeruādus, vt quemadmodum olim Chriſtiani in fide ſunt edo
cti, deinde fidei ſacramentis imbuti, ita tandem in ſeruandis dei mandatis hoc tē ſ.eo.§.2
pore acerbius ſunt inſtruendi.

Matt.22 II § Quippe pauci ſunt Chriſtiani, q præcepta dei implent, p̄ſertim illud
Marc.12 maius: Diliges deū ſup oīa, & proximū ſicut teipſum. Quocirca beata apud Bir-
gittam

ß.eo.§.1.& gittam Maria vult, vt amici dei, ſicut olim ad paganos, ita nunc vadant ad per- 6.Bir.47.&
ſ.eo.§.12 uerſos Chriſtianos, qui à cõſortio dei contemptibiliter diſceſſerunt, ac difficilius extraua.85
hodie ad dei charitatẽ redeunt q̃ olim pagani, qui nondũ guſtauerant verbũ dei.
Nã impoſſibile eſt Chriſtianis obtinere beatitudinẽ abſq; impletione præcepti
ß.ca.26.§.3. charitatis, quæ eſt finis totius præcepti, & ſine qua nihil ſumus. Ipſa autẽ charitas 1.Cor.13
& ſ c.43.§.18 vnà cum ſyncera fide modo perijt tanq̃ ſacrificiũ & libatio de domo dñi. 1.Tim.1.
ſ.eo.§.3. III § Clamat igitur propheta: Accingite vos & plangite ſacerdotes, vlu Iohel.1.
ß c.13.§.1.& late miniſtri altaris, ingredimini, cubate in ſacco miniſtri dei mei, qm̃ interijt de
ſ.ca.46.§.7 domo dei veſtri ſacrificiũ & libatio, ſanctificate ieiuniũ, vocate cœtũ, cõgregate
ß eo.§.2.i fi ſenes, & oẽs habitatores terræ in domũ dei vr̃i, & clamate ad dñm: Ah ah ah diei, ß.in pl.§.2
ß c.30.§.3& q͞a prope eſt dies dñi, & quaſi vaſtitas à potẽte veniet. Hoc prophetico eloquio
ſ.eo.§.17 percipit vt Chriſtianæ reip. gr̃a congregent cõcilia, velut etiã iura canonica ſta- Diſ.18.p to.
ß.c.20.§.11 tuunt, ad minus ſemel in anno, omni excuſatiõe remota, celebrari cõcilia prouin
ß.ca.19.§.16 cialia ad corrigendũ & exhortandũ populũ Chriſtianũ in fide & moribus erra-
bundũ. Ad Chriſtianitatis, capitibus ægrotãtibus, vniuerſaliũ & particulariũ cõ
ciliorũ cõgregationes obmittuntur in totius eccleſiæ perniciẽ, ac in animarũ dã-
ß in pl.§.7 nationẽ. Leuate igit̃ ò ſacerdotũ principes, manus veſtras, qui à deo miſſi eſtis ad Iohel.1.
ß c.19.§.15 et vocandũ cœtus, & ad congregandũ concilia, anteq̃ veniat ſuper vos ira.
ſ.ca.35.§.14 IIII § Sacerdotes quoq; ſpecialiter à deo miſſi ſunt ad prædicandũ verbũ
ß.eo.§.1. dei, & ad corrigendum, ſeu reducendum peccatores. Quemadmodum olim dux
Gedeon iuſſus eſt prædicare populo, & cunctis audientibus. Et Ionas Niniuitis, Iudi.7
quorum malitia coram deo aſcenderat. Ita deus miſit Ezechielem in typo mo- Ionæ.1.
ß.c.30.§.6. derni cleri ad populum Chriſtianum, dicens: Mitto ego te ad filios Iſrael, ad gen Ezech.2
& ſ c.57 § 15 tes apoſtatrices, quæ receſſerunt à me, patres eorum præuaricati ſunt pactũ meũ
vſq; ad diem hanc, & filij dura facie & indomabili corde ſunt. Ne timeas eos, ne-
q; ſermones eorũ metuas, quoniam increduli & ſubuerſores ſunt tecum, & cum
ß.in pl.§.2 ſcorpionibus habitas, quia domus exaſperans eſt. In libro ſcriptæ erant lamenta
& ſ.eo.§.14 tiones, carmen, & væ.
V § Hieremias deniq; miſſus eſt à deo, dicente: Ad omnia quæ mittam te, Hiere.1.
ibis: & vniuerſa quæcunq; mandauero tibi, loqueris: ecce ego conſtitui te hodie
ſuper gentes, & ſuper regna, vt euellas & deſtruas & diſperdas & diſſipes & ædi-
ß eo.i pr.& fices & plantes. Et infra: Sta in porta domus dñi, & prædica ibi verbũ. Hæc dicit Hiere.7
ſ.eo.§.14 dominus: Bonas facite vias veſtras & ſtudia veſtra. Item vade & prædica, hæc di Hiere.19
ſ.eo.§.17 cit dñs: Ecce ego inducam afflictionem ſuper locum iſtũ, eo q͞ dereliquerunt me.
ſ.c.43.§.9 Et infra: Annuntiate in gentibus, prædicate & nolite celare, dicite capta eſt Ba- Hiere.50
bylon, per quam figuratur eccleſia iam confuſa.
VI § Similiter dominus ad Eſdram: Vade (inquit) & nuntia populo meo 4.Eſd.1.
facinora ipſorũ, & filijs eorum iniquitates quas in me admiſerunt, vt nuntient fi-
lijs filiorum, quia peccata patrum ipſorum in illis creuerunt. Ipſi irritauerũt me,
& conſilia mea ſpreuerunt. Tu autem excute comam capitis tui, & projce om- Mar.6
ſ.c.33.§.4 nia mala ſuper eos, quoniam non obedierunt legi meæ. Populus autem eſt indi- Luc.9
ß.c.27.§.12 ſciplinatus, vſquequo eos ſuſtinebo, quibus tanta beneficia contuli? vbi ſunt be-
& ſ c.36.§.2 neficia quæ præſtiti vobis? Sic & alij prophetæ, deinde apoſtoli & reliqui diſci-
ſ.eo.§.9 puli, ſuiq; ſucceſſores à deo miſſi ſunt, vt inſtent opportune & importune arguãt 2.Tim.4
populos. Dicitur quoq; prædicatori. Nihil horũ timeas quæ paſſurus es, eſto fi- Apo.2
delis vſq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.
VII § Iudas quondam Machabæus ordinauit viros, vt pugnarent aduer 1.mach.4
ſus eos, qui erant in arce, donec emundarent ſancta. Et elegit ſacerdotes ſine ma-
cula voluntatem habentes in lege dei, & mundauerunt ſancta, & deſtruxerunt al
tare quod contaminatum erat & ædificauerunt altare nouum & ædificauerunt
ß c.8.in pr. ſancta, &c. Hæc omnia olim facta ſunt in figura, & ſpirituali ſignificatione mo-
& ſ c.41.§.6 dernorum ſacerdotum, ſeu prædicatorum, qui tenentur ſcripturas & propheti-
as publicare ſuis plebibus. Nam ſcriptura inquit: Ecce ſermones prophetarũ tibi 3.Reg.22
.ſ. paſtori prædicant, ſit ergo ſermo tuus ſimilis eorum, & loquere ad populum il
ſ.eo.§.16 lud quod dicit tibi dominus, vtpote per ſcripturas & reuelationes.

Apo.8 VIII § Qui quidem curati in Apocalypsi significatur per septem angelos
tuba canentes. Siquidem Christianos peruersos admonere, corrigereq́; iustos
vero confortare debent secũdum septẽ successiuos status ecclesiæ. In primo eñ
statu Christus instituit apostolos contra Iudæos & reliquos ecclesiæ aduersarios ḡ.c.10.i pr.
carnalitatẽ sequentes. Secundo martyres contra Romanos, aliosq́; tyrannos & ḡ.ca.11. §.1.
idolatras. Tertio doctores contra hæreticos & cæteros errorem in ecclesiam du ḡ.ca.12. §.2
centes. Quarto Anachoritas cõtra hypocritas, & falsos Christianos. Quinto cu ḡ.c.13. §.9
ratos & alios prædicatores cõtra peccatores, aliosq́; vitiosos Christianos. Sexto ḡ.c.14. §.14
reformatores ecclesiastici status vsq; ad Enoch & Heliam contra ecclesiæ perse- ḡ.c.22.i pr.
quutores, ceu Antichristi præcursores, qui iam comprimunt ecclesiam vsq; ad
ipsum Antichristũ, qui eam tandem penitus supprimet. Demum in septimo sta- J.c.42. §. 10
tu, secundũ Thelosphorũ, instituẽtur præcursores dñi nostri Iesu Christi ad ex- J.c.70. §.2
tremũ iudicium venturi, contra nonnullos, qui eidem septimo statui forsitan ad
Ibidem uersabuntur. Illi omnes & singuli in suo statu tuba canere, id est verbũ veritatis
proferre debent. Quomodo deus destinat, astringitq́; animarũ pastores, vt suis
concionibus, orationibus, sudoribus, & laboribus pro populo intercedant, im-
petrentq́; misericordiam & salutem mundo iam periclitanti, ponitur in reuela-
Ca.Se.12.& tionibus Catharinæ Senensis, vbi deus exprimit, imò etiam promittit tẽpore op ḡ.ca.19. §.15
c.15.&.119& portuno subuenire, atq; misericordiam impendere ecclesiæ, nostris malis operi- ḡ.c.20. infi.
c.122. cum si bus modo inquinatæ, eamq́; decreuit reformare, vtinam non cum gladio seu cru & ḡ c.16 i p.
milibus. delitate, sed cum sana doctrina, & bono exemplo clericorum. Qui si in vinea do- & J c.46 §.8
mini fructum acceptabilem fecerint, & dei amore fideliter laborauerint, habe- J.ca.57. §.4
bunt refrigerium inæstimabile. ḡ.c.19. §.11.

IX § Vnde apud Catharinam dominus suis amicis promittit, dicẽs: Cũ
lumine vestræ patientiæ illuminabitis tenebras iniquorum hominum. Vos ve-
ro nullo modo timeatis eorum persequutiones. Ego nanq; pugnabo pro vobis,
nec vnquã in aliquo deficiet indigentijs vestris mea diuina prouidentia. Idem vl-
1.Bir.56 terius ad concionatores in Birgitta inquit: Litera mea. s. reuelationis scripta est,
laborent igitur amici mei, vt sapienter & discrete veniant verba mea ad inimi-
cos meos. s. peccatores, si forte conuertantur & innotescat eis periculum & iudi ḡ c.31. §.9 &
cium eorum, quo compungantur de factis suis. Alioquin iudicium deierit ciuita- J.c.33. §.4
tis. i. ecclesiæ, & sicut interrumpitur murus, vbi non relinquitur lapis super lapi- ḡ.c.28. §.10
1.Bir.59 dem sic ciuitati fiet. Et infra: O boni Christiani iuuate me, currite mecũ ad oues & J.c.38. §.1
quæ adhuc habent spiritũ, & erigamus eas, atq; refoueamus. Ergo clamo ad ami
cos meos toto corde, vt non parcant labori pro me. Laborate viriliter, & ferte ḡ.ca.31. §.12
ouibus indigentibus auxilium. Ego iuro in humanitate mea, quicunq; laboraue- & J.eo. §.16
rint, occurram eis in media via ad succurrendum. Et infra: Amici mei, quia iam
2.Bi.5.& c.6 tempus est vigilandi, non dormitent, non attædientur, nam merces gloriosa se
quitur laborem eorum. Item: Vos amici mei qui estis in mundo, procedite secu-
ri & clamate, annuntiate eis voluntatem meam, & iuuate, vt possint complere,
ego ero in corde & ore vestro, ego ero dux vester in vita, & conseruator in mor ḡ.eo. §.6. &
te, nõ derelinquã vos, procedite audacter, quia ex labore crescit gloria. s. dei. Ad J.eo. §. 11.
Mat.10 idem in euangelio: Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini, non enim vos
Luc.12 estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis, is docebit vos ḡ.c.3. §.5
Luc.21 in ipsa hora quid oporteat vos dicere. Iterum: Ego dabo vobis os & sapientiam, ḡ.ca.19. §.15
cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri. ḡ.c.3. §.5. &
4.Bir.22 X § Rursus in Birgitta dominus Iesus: Amici mei laborent viriliter, & ce- J.eo. §.11.
leriter, quia non erit istud. s. damnum imminens, in nouissimis diebus, sed in die- J.c.37. §.2
bus istis & multorum iam viuentium, etiam hoc videbunt oculis, vt impleatur
Psal.18 quod scriptum est: Fiant vxores eorum viduæ, & filij sine patribus, omneq́; desi- ḡ.ca.31. §.12
4.Bir.37 derabile hominum auferetur, quia iustum est, vt domus purgetur. Postquã Chri & J.c.39. §.6
stus affirmauit tantam exarationem hominũ esse futuram, vt domus relinquan-
tur sine habitatoribus, veruntamen (inquit) mittam amicos meos ad quos mihi
placuerit, & præparabunt viam domino. Et infra: Amici mei laborent solicite,
8.Bir.18 vt iustitia obseruetur, honor dei augeatur, & impij puniãtur. Vtrum autem vox
iustitiæ

ſ.c.52.§.21. iuſtitiæ meæ veniet in diebus iſtorum an non: licitum non eſt eis ſcire, ſed ipſi
ſ.c.63.i pri. ſtent firmiter & clament viriliter, expectent patienter, & in operando nõ attæ-
ß.ca.29.§.8 diantur. Vnde beata Maria inquit: Amici mei non debent attædiari in ſeruitio 4.Bir.21
dei, ſed laborare, vt malus fiat melior, & bonus perueniat ad perfectiora, nec eſt
ceſſandum quamuis pauci, vel nulli recipiunt verba dei. Et iterum: Omnis qui 4.Bir.65
ſ.eo.§.15 audit & ſcit veritatem, ſi tacuerit eam, reus eſt, niſi omnino condemnatur, nã pec
cato tepidus non erit immunis à corruptione.

ß.eo.§.9 XI § Deinceps Chriſtus ſpecialiter incitat curatorem, dicens: Confor- 1.Bir.41.
ß.ca.1.§.3 tare & ſta viriliter, ſicut enĩ miles, qui in bello ſperat auxilium domini ſui, tãdiu
ß.eo.§.9 i fi pugnat, quamdiu aliquis liquor eſt in eo, ſic tu ſta firmiter & pugna, quia domi- 1.Bir.52
& c.48 i pr. nus deus tuus dabit tibi auxilium, cui nullus poteſt reſiſtere. Et infra: Si vulnera
mea ſapiunt tibi in animo, ſi flagellationem meam & dolorem alicuius reputatio
nis habes, oſtẽde operibus tuis quantum me diligis, & verba mea, quæ proprio 2.Bir.17
ore loquutus ſum, in publicũ venire facias. Et infra: Dic prædicatori vt quia mi- 6.Bir.4
ſericordia mea iam venit, proferat iam in lucẽ. Nã licet verba mea ſcripta ſunt,
ß.c.31.§.11. tamen priusq̃ opere compleantur, annuntiari debent, atq; audacter prædicari, 3.Bir.2 & c.3
non ſolum deſiderantibus, ſed etiam nolentibus. Ideo non habeat faſtidium pro-
pter aduerſitates mundi, neq; quærat vitæ temporalis maiorem requiem, neque
exonerationem laboris alijs proficui, neq; dicat, quid ad me, quomodo ille vel il-
li viuunt: quare velim offendere vel obiurgare eos, à quibus amari & honorari
poſſum, qui nõ offendunt me, neq; meos: dũmodo ego bonus ſim, quid iudicem
alios: vtar amicitia hominũ, laudari ac amari quærã. Multis nempe nũc videtur
ß.c.28.§.4 dulcius eſſe, ſtare ad molã cupiditatis cũ Samſone, quàm diligere deum & eccle- Iudi.16
& ſ.c.39.§.2. ſiam & proximũ, ſecundũ laudabilẽ diſpoſitionẽ curæ paſtoralis.
in fi.

XII § Heu tempeſtate iſta nullus concionatorum prædicat Ieſum, ſed eo
ß.c.31.§.14 & neglecto atq; exploſo, omnes fere curati in ſublimitate ſermonis, aut ſapientiæ 1.Cor.2
ſ.c.33.in pr. mundanæ nituntur verbum dei in eum declinare modum quo auditoribus place-
ß.c.18.§.13 & ant, plus opulentiam terrenorum, & vota errantium laicorum ſequẽtes, q̃ vitia
ſ.ca.35.§.10 ouium ſibi commiſſaræ reprehendentes, vt in eis impleta videatur lamentabilis
ß.eo.§.2.& ſententia prophetæ dicentis: Omnes confuſi ſunt ſuper populo qui eis prodeſſe Eſaiæ.30
ſ.eo.§.13 non potuit, non fuerunt in auxiliũ & in aliquam vtilitatem, ſed in confuſionẽ &
ß.ca.28 §.6 in opprobriũ. Populus enĩ ſunt filij mendaces, nolentes audire legem dei, qui di-
ſ.c.33.§.1. cunt prædicantibus, loquimini nobis placentia, videte nobis errores, &c. Hoc
nunc mercenarij paſtores placido ſequitur more, qui non ſolũ ſalubres correpti-
ones ſilent, quinetiã ſuas conciones breui hora concludere feſtinant, in animarũ
ſuffragijs, alijsve publicis denũtiationibus in ambone occupati, & quaſi pro mer
ß.ca.15.§.39 cede conducti, verbum dei negligunt, & ad quæſtũ pecuniariũ ſuos conatus di-
ß.ca.19.§.5 rigunt. De quibus ſaluator inquit: Væ vobis legiſperitis, qui tuliſtis clauẽ ſciẽtiæ Luc.11.
ipſi non introiſtis, & eos qui introibant, prohibuiſtis.

ß.c.31.§.13. XIII § Sequitur in Eſaia: Ipſius populi contritio ſubito, dum non ſpera- Eſaiæ.30
& ſ c.35.§.6 tur, veniet & comminuetur, ſicut conteritur lagena ſiguli contritione perualida
O celebres concionatores, corde percipite diuinam ſententiam iſtam. Sapientia Pro.1.8.
foris prædicat, in plateis dat vocem ſuam, in capite turbarum clamitat, & in fo-
ribus portarum vrbium profert verba ſua, dicens: Audite quoniam de rebus ma
ß.eod.§.12 gnis loquutura ſum, aperientur labia mea, vt recta prædicent, & deteſtabuntur
& ſ.eo.§.15. impium, iuſti ſunt omnes ſermones mei.

XIIII § Intrepide igitur atq; ſyncere animarum curator non erubeſcat 3.Bir.3
in humilitate & ſapientia prædicare puram veritatem, cui dominus Ieſus iniun- 6.Bir.7
ß.eo.§.5 git, inquiens: Officium tuum eſt prædicare, nec decet, nec expedit tibi vt ſileas,
ß.eo.§.4.& quia circa te ſunt inimici mei peſſimi, & in medio eorum ambulas. Identidem do Phil.2
ſ.ca.42.§.4 cet nos Apoſtolus, ve ſimus ſine reprehenſione in medio nationis prauæ & per-
uerſæ, verbum vitæ continentes. Hinc in Birgitta Chriſtus cuidam archiepiſco-
po præcepit, dicens: Operare ſapienter, labora viriliter & ſeruenter, præcipio ti Bir.extr.51.
bi, verte aratrũ in terram tibi cõmiſſam, extirpa radices & ſpinas, ædifica tibi ec- et c.76.& 77
cleſias de bonis eccleſiæ tuæ, hanc partem terræ aſſigno in manus tuas, hãc quæ-

ro à te. Et infra: Dic magistro tuo, vt nō desistat clamare & exaltare vocem suā, quia venio cito, felices qui ad humilitatem fugiunt. Arabo enim terram istam in iudicio & tribulatione, donec inhabitantes addiscant petere misericordiam dei. Hinc spiritus dñi ad annunciandū diem vltionis misit Esaiam, qui clamat: Surgite principes, arripite clypeum, hæc em̄ dixit mihi dominus: Vade & pone speculatorem, & quocunq; viderit annuntiet.

XV § Audiant igitur curatores quid eis dñs dicat sub metaphora speculatoris ad Ezechielem: Speculatorem dedi te domui Israel, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me. Si impio nō annuntiaueris, vt auertatur à via sua impia, sed in iniquitate sua morietur, sanguinem eius de manu tua requiram. Si autem impio annuntiaueris, & ille non fuerit conuersus, ipse quidem in impietate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti. Et infra: Si speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccina, & populus se non custodierit veneritq; gladius, & tulerit de eis animā, ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram. Et speculatorem dedi te, audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur impius à via sua & viuat. Et audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia in canticum oris sui conuertunt illos. Auaritiam sequit cor eorum, & audiunt verba tua, & non faciunt ea. Et quum venerit quod prædictū est (ecce em̄ veniet) tunc scient quia propheta fuerit inter eos.

XVI § Nota secundum Isidorum quando legimus verbum dei olim ad prophetas, vel in euangelio expressum, tunc deus nobiscū fatur, quia lex semper loquitur. Ergo supradictas prophetias & reuelationes legendo, à Christo audimus, ex cuius nūc mandato tenemur huiuscemodi verba populo nuntiare, cuius speculatores nos sacerdotes sumus. Alioquin deus de manibus nostris requiret sanguinem animarum ex nostra negligentia demortuarum. Porrò ex præambulis scriptis, & signis, ac ex iuratoriis cautionibus apparet iram dei & propinquantē calamitatem indies nobis instare, ob nostra scilicet peccata.

XVII § Propheticis igitur minis & signis iam prænotificatis merito territi, & sacra scriptura satis edocti, totos nos conferre debemus ad inuocandum & rogandum dominum deum nostrum, atq; prædicare ieiunium in vniuersa ecclesia, vt populus Christianus de vrbibus suis congregatus nobiscum veniat ad obsecrandum deum. Speculatores nanq; præsertim curati, tenentur populum de futuris periculis admonere, & ad fructuosam pœnitentiam inuitare: Qui enim viderit fratrem suum errātem, & mortalibus criminibus oppressum, & nō ministrauerit ei verbum doctrinæ, ille homicida est, & sine charitate, quia in mortis periculum seducit populum inscium.

XVIII § Heus tu, qui deberēt magistri esse propter tempus periculosum, viceuersa indigent ipsi vt doceantur quæ sint elementa exordiī sermonum dei & facti sunt à deo imbecilles vt ipsis lacte opus sit, non solido cibo qui est perfectorum. Aduersus quos inutiles, negligentesq; curatores inuehitur hoc sacrum responsum, prophetæ tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent, nihilominus fecit dominus quæ cogitauit, cōpleuit sermonem suum quem præceperat à diebus antiquis, destruxit & non pepercit & lætificauit super te inimicum. Si autem domus Israel nolunt audire te, ait dominus, quia nolunt audire me. Omnis quippe domus Israel attrita fronte est & duro corde, tunc curator officio prædicandi functus excusatur. Imò talibus verbi dei contemptoribus secreta diuina vlterius non sunt manifestanda, tametsi appareant mala ipsis futura. Inquit enim dominus: Nolite sanctum dare canibus, neq; mittatis margaritas ante porcos. Similiter in Birgitta ait: Misi eis scilicet Christianis prædicatores, ostendi signa, & multiplicaui eis gratiam, sed omnia spernentes peccata peccatis addiderunt, ideo complebo verba mea contra eosdem contemptores.

Left margin notes: Esa. 61. — Esa. 21 — Ezech. 3 — Ezech. 33 — De offi. ord. c. irrefragabili. — Ezech. 33 — C. de heret. l. Arriani. — Ezech. 33 — 2. para. 20 — 1. Iohā. 3 — Heb. 5 — Threñ. 2 — Ezech. 3 — Dis. 43. in mandatis. — ʃ. ca. 35. §. 16 — Mat. 7. ī pr. — 2. Bir. 6

Right margin notes: g̃ c. 31. §. 15 et — ʃ. ca. 54. §. 1. — g̃. ca. 24. §. 5 — & ʃ c. 41. §. 8 — g̃. c. 25. ī pr. — ʃ. eo. §. 15. in prin. — g̃ eo. §. 14 isti — g̃ eo. §. 10 & — g̃. eo. §. 13 — ʃ. eo. §. 18 — ʃ. eo. §. 17 — g̃. eo. §. 16 — g̃. c. 31. in pr. — & ʃ c. 33. §. 10 — g̃. ca. 28. §. 2 — g̃ c. 17. §. 24 — & ʃ c. 58. §. 4 in fi. g̃ c. 31. § 1. & g̃ eo. §. 7 — & ʃ. c. 58. §. 3 — g̃. ca. 4. §. 12 — & ʃ c. 34. § 10 — g̃. eo. §. 15 — g̃. eo. §. 9. & — ʃ. c. 35. §. 2 — g̃ c. 31. §. 11 & — ʃ. c. 57. in pr. — g̃. eo. §. 3. & — ʃ. c. 49. §. 22 — g̃. eo. §. 5. & — g̃. c. 15. § 44 — g̃. eo. §. 15 — g̃. ca. 23. §. 4 — g̃. ca. 31. §. 10 — & g̃ c. 4 § 11 — & ʃ c. 34. §. 4 — g̃. ca. 15. §. 23 — & ʃ c. 33. §. 11 — g̃ eo. §. 15. & — ʃ. c. 34. in pr. — ʃ. c. 33. §. 31 fi

¶De contemptu præceptorum & reuelationum dei. Cap. XXXIII.

Corda

COrda filiorum hominum impleta sunt malitia & contemptu in vita sua,
ẽ.c.14.§.5. & post hæc ad inferos deducent. Nã & si Sapiẽs Chr̃us in statu pauper Eccl̃s.9
&.ſ.c.70.in tatis, p suã sapiam liberauit vrbẽ, id est, ecclesiã, multis'q; medijs nos do
princ. cuit à malis cauere: tamen nullus deinceps recordatus est eius: sed sapia
ẽ.c.32.§.12. pauperis cõtempta est, & verba eius nõ sunt audita. Quoniã Christiana gens vsq; Ezech.5
&.ſ.eo.§.5. adeo contemnit iudicia & præcepta dei, vt plus impia sit, q̃ paganæ gentes. Siqui Prouerb.18.
ſ.eo.§.11.& dem impius, quum in profundum venerit peccatorum, contemnit deum, sed sequit
ẽ.ca.3.§.5. illum ignominia & opprobrium.
in fine. I § Et quãuis deus det peccatori tẽpus & locũ pœnitẽtiæ, tamẽ tali gr̃a Iob.24
ẽ.c.28.in fi. ille abutit in superbia, pœnitẽtiam negligit, & peccare non cessat. Queãdmodum Ecci.48.
&ſ.c.54.§.6 quãdo Heliseus propheta in vita sua faceret monstra, & in morte mirabilia opera
ẽ.c.27.§.2. retur: in his om̃ibus nõ pœnituit populus, nec recessit à peccatis suis, vsq; dũ abie
ẽ.ca.11.§.2. cti sunt & dispersi. Rex quoq; Israel odiuit Michæam, propterea q̃ nõ propheta 3.Regũ.22.
& ſ.c.65.§.6 uit sibi bonum, sed malum. Eodem modo iam odimus disciplinas, & correctiones
ẽ.c.32.§.12 prædicantium & corripientium nos. Qui autem dura ceruice corripientem con- Prouerb.2
temnit, illi repentinus superueniet interitus. De prẽsentibus dei contemptoribus
ẽ.c.2.§7 videtur Apostolorum princeps dicere. Venient in nouissimis diebus, vtpote no- 2.Pet.3.
stro iam tempore, illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes, & dicen-
ſ.c.58.§.9 tes: Vbi est promissio, aut aduentus domini, ex quo enim patres dormierunt, om̃ia
ſ.eo.§.9 sic perseuerauerant ab initio creaturæ.
II § Sed q̃ periculosum est & graue, præcepta reuelationes'q; dei à nobis
ẽ.c.27.§.11 illudi, vel negligi, atq; contemni, in Ozea deus ostendit, dicẽs: Vastabuntur quia Ozee.7
præuaricati sunt in me: ego redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia. Si-
militer per Sapientem inquit dominus: Ostendã vobis verba mea: quia vocaui & Prouer.1
ẽ.c.31.§.13. renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret, despexistis om̃e consi-
&ſ.eo.§.4. lium meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoq; in interitu vestro ride-
ſ.eo.§.11 bo, & subsannabo quum vobis id, quod timebatis, aduenerit: cum irruerit repenti
na calamitas & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribu
ſ.c.35.§.13 latio & angustia: tunc inuocabunt me, & non exaudiam: mane consurgent, & non
inueniẽt me, eò quòd exosam habuerint disciplinam, & timorem domini nõ susce
perint, nec acqeuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ.
Comedent igitur fructus viæ suæ, suis'q; consilijs saturabuntur: auersio paruulo-
ẽ.c.29.§.3 rum interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet eos. Nam secundũ Augustinũ.
ſ.c.53.§.3 Nihil est infelicius felicitate peccantium. 23.q.1.parus
ẽ.c.30.§.10 III § Diluuium itaq; vniuersale perdidit homines, qui cõtempserũt reue Gene.7.
&ſ.c.58.§.3 lationem Noe, qui p centũ retro annos prẽdicauit diluuiũ futurum, in quãtum homi
in prin. nes à criminibus non desisterẽt, & ob id arcam construxit. Illi aũt stultũ eum æsti-
ẽ.c.22.§.4. mãtes non credebãt, imò magis irridebãt reuelationis verba, edẽtes, bibẽtes, vxo Lucæ.17
&.ſ.eo.§.5. res ducentes, quæ dabant ad nuptias vsq; in diẽ qua Noe intrauit in arcam. Incre-
duli nãq; fuerunt, qui expectabãt dei patiẽtiam in diebus Noe cũ fabricaret arca, 1.Petri.3.
in q̃ pauci, id ẽ, octo animæ saluæ factæ sunt per aquã. Similiter factũ est in diebus
ſ.c.58.§.3 Loth, edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant & ædificabãt: qua Gene.19.
die aũt exijt Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & om̃es perdidit. Lucæ.17
Atq; ipse Loth suis generis visus est quasi ludẽs loqui, quando eis dixit: Surgite &
egredimini de loco isto, quia delebit dñs ciuitatẽ hãc, & ita ipsi p̃dicta contemnẽ-
tes vna cùm cæteris perierũt. Ergo scd̃m hoc nobis erit, qua die filius hominis re-
ſ.c.62.§.19 uelabit, vtpote quando Christus scd̃m supra & infrascriptas reuelationes cũ pla-
gis aduersum nos seuerius procedet. Nam sicut olim tempore Noe & Loth, sic ho
die homines non aduertunt, imò potius negant, aliquam nobis aduersum saltem
propinquam euenturam esse calamitatem, quoniam non credunt, sed cõtemnunt
reuelationes Birgittæ, ac prẽnosticationes Methodij, aliave iudicia nobis nũc im
ẽ.c.23.in fi. minentia, quin ni, nos ferè omnes carnem sequentes, spiritum postergantes, pec-
&ſ.c.55.§.9 cata augemus, non derelinquemus.
IIII § Ecce futurorum malorum contemptores, necnon diuinorum p̃ceptorum il Esa.66
lusores sumus, quos altissimus p Prophetã increpat, dicens: Eligam illusiões eorum,

& quæ timebant adducam eis, quia vocaui, & non erat qui responderet, loquutus ḡ.eod. §.2.
sum, & non audierunt, feceruntq; malum in oculis meis, & quæ nolui, elegerunt. &.ſ.eo. §.7.
Matth.7 Enimuero non aduertimus sniam Saluatoris, dicentis: Oĩs qui audit verba mea
hæc, & nõ facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificauit domũ suam sup harenam ḡ.c.18.§.13.
& descẽdit pluuia, & venerũt flumina, & flauerũt venti, & irruerũt in domũ illam, &ſ.c.44 §.1
Matth.10 & cecidit, & fuit ruina eius magna. Et infra: Et quicũq; non audierit sermones ve- ſ.c.a.34. §.1.
stros, exeuntes foras de domo vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris, in fine
amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorũ & Gomorrhæorũ in die iudi- ḡ.c.32. §.6
cij, q̃ illi ciuitati, id est, ecclesiæ pversæ. Quia isti dũtaxat naturæ spreuerũt: nos au ḡ.c.31.§.6
tem ciues ecclesiæ militãtis verba Christi, eiusq; Aplorũ & prophetarũ infamẽta ḡ.c.27.§.13.
cõtemnimus. Istud euangelicũ præceptũ executi sunt Paulus & Barnabas eiecti à &.ḡ.c.32.§
Acto.13. Iudæis, qui excusso in eos pedum puluere, venerunt Iconium. 9.&.ſ.c.34.
2.Birg.19.& V § Prohpudor Christi est dedecus, eius pcepta & verba, quæ ipse in sua §.9.&.ſ.ca.
4.Birg.48. humanitate personaliter locutus est, tam cõtemptibiliter negligi, & quasi pro ni- 58 §.2
hilo reputati. Oĩa quidem verba dei, tum p seipm, tum p suos discipulos & pro
phetas prolata, sunt tanq̃ vnũ verbũ eiusdẽq; effectus, hoc est, cõuertere pctõr ad
me, vadis oĩn periculose, qa insidiæ sunt in via, & pro tenebris excæcati cordis tui ḡ.c.27. §.13
à te, quales suut, abscondunt: hoc Christi verbũ contemnit, hæc eius misericordia &ſ.c.34.§.6
Esa.22 negligit. Ait quoq; Esaias: Et vocabit dñs deus exercituũ in die illa ad fletũ & plan ḡ.eo.ī prin.
ctũ, id ẽ, ad pœnĩam. Sed ecce gaudiũ & lætitia, occidere vitulos, iugulare arietes, &.ſ.eo.§.9.
comedere carnes, & bibere vinũ contẽptibiliter. s. dicentes, comedamus & biba- ḡ.eo.§.3.&
mus, cras eñ moriemur. Postea subiungit Propheta: Si, id est, nõ dimittet hæc ini ſ.c.34. §.4
quitas vobis, donec moriamini, dicit dominus.
Dani.5 VI § Ob similem contemptum euenit Balthasari regi Babylonis, qui au
diẽs contra se veniẽtem exercitũ Darij & Cyri, credere vel quicq̃ prouidere no-
luit: quinimo obsessa ciuitate Babylonia, fecit grande cõuiuiũ optimatibus suis in
dei contemptũ, bibens ex vasis templi, quę asportauerat de Hierusalem pater suus
Nabuchodonosor, & sic vacans epulis, vidit in pariete manũ scribentẽ: Numera- ḡ.c.28.§.4.
uit deus regnũ tuũ, & compleuit illud: appensus es in statera; & inuentus es minus
habens, diuisum est regnum tuum, & datum est Mœdis & Persis. Cui tamẽ plane
non credidit, sed in sui sensus pertinacia obdurauit, ideo eadem nocte Babylon ca
pta est, Balthasarq; iugulatus.
4.Bir.116 VII § Insuper Christus in Birgitta conquerit neminẽ curare ecclesiæ in-
1.Bir.1 stituta & se diligi à nemine pro sui redemptõe quasi homines nolint diuinam con ḡ.eo.§.4 &
solationem eis oblatam. Admonet ergo nos dicẽs: Qui in contẽptu mei perstite- ſ.eo.§.8
rit, visitabo sup eos iustitiam meam, ita vt audiẽtes contremiscẽt, & qui experient
dicent: Væ væ quod vnquam dñm maiestatis ad iram prouocauimus. Ausculta ſ.c.34.§.3
2.Bir.8 nunc quid vlterius in Birgitta reuelatũ reperit de maliuolo dei contemptore, qui
dicere solet: Deus iubet credere quæ non video, promittit quæ nescio, iubet spe-
rare incerta, & abstinere à delectatõibus quas desidero ac video. Diabolus promit
tit mihi mũdi honores quos video, delectationẽ quam appeto, auditum delectabi
lium. Certe mihi melius est sequi eum, & habere quæ video, vti his, quæ mihi cer- ḡ.c.24. §.4
ta sunt, q̃ sperare in incerta. Diabolus docet procedere cum oĩi superbia, nullum &.ſ.eo.§.9.
pati se esse superiorẽ, nulli curuare ceruicẽ suam, effundere sanguinẽ proximi, pro ḡ.c.3.§.8
pter acquisitionem temporalium, subire mortẽ propter honorẽ, à nulla abstinere ḡ.c.22 §.1 et
Dic vt.ſ.ca. voluptate. Ideo veniunt tria væ tali animæ, quæ inquiet: Væ, quia nata sum: væ, q ſ.c.43.§.10.
55.§.5.& ḡ. tam longa fuit vita mea super terram, & væ quia victura sum in morte perpetua. ḡ.c.26.§.3
c.23.§.14 Ecce quantam miseriam miseri habebunt pro contemptu dei, & pro transitoria fe
3.Bir.31 licitate. In præsentibus enim ac visis bonis delectati non aspiramus ad futura bo-
na, nec æterna mala timemus.
6.Bir.19 VIII § Quocirca Christus ait: Contemnũt ad me reuerti p monitiones ḡ.eo.§.7.&
& flagella: dedignant ad me respicere, & charitatẽ meam ppendere: ideo quasi iu- ſ.c.34.ī pri.
stus iudex, patiẽtiam habẽs in iustitia, in patiẽtia miam, & in misericordia sapien- ſ.ca.35.§.12.
tiam: exurgam tẽpore suo contra eos iuxta demerita eorũ: nam illum, qui me con- &ſ.c.57.§.5
1.Bir.52 temnit, iudicat iustitia. Item alibi ait Christus: Quibus non placent verba mea,
quasi

g̃.ca.26.§.8 quasi animam habentin ore, quę degustata statim abijciũt ab ore, & conculcãt: sic
& ſ.c.36.§.7 verba mea ab aliq̃bus despiciunt, q̃a dulcedo spũaliũ nõ sapit eis. Et infra: Isti con 2.Bir.4
ſ.eo.§.11 temptores sapiam meã nõ attendũt, op̃a despiciũt, promissionẽ & diuitias meas
g̃.c.18.§.9 habẽt ꝑ nihilo: ideo faciã eis sicut sapiẽs figulus, q̃ materiã, quã prius de luto fecit
g̃.c.31.§.16 quũ nõ perspexerit eam honestã & aptã, deprimit eã ad terrã & cõminuit, sic ego
Christianis faciã, qui cũ mei esse deberent, quia eos ad imaginem meã formaui, &
g̃.ca.25.§.5. per sanguinem meũ redemi: sed deformati sunt cõtemptibiliter bestijs similes, pro
& ſ.c.39.§.1 pterea sicut terra conculcabunt, & in infernum deprimentur.
g̃.eo.§.1 IX § Et infra: Peruersi cogitãt apud se sic: Signa dei & iudicia nũc nõ sunt 2.Bir.5
g̃.c.17.§.24 aperta, vt prius. q.d. Signa nostra nõ vidimus, ideo nõ possumus loqui quæ volu- Psalm̃.73.
& ſ.c.58.§.7 mus, q̃a misericors est, & nõ attẽdit, faciamus quæ nobis placẽt, quę facilitet indul
g̃.c.15.§.41 get. Hæc nõ est spes in diuinã misericordiã, sed stulta præsumptio puerorũ, q cũ Cath.Senẽ.
& g̃.eo.§.7 brachio diuinę misericordię offendũt deũ, pœniam negligẽdo. Sequit in Birgitta: ca.132
& ſ.c.34.§.1 Ipsi iudiciũ meum reputãt ludibriũ, & iustitiã meã vanitatẽ, ideo in miseria inge- 2.Bir.5
ſ.c.54.§.6 miscẽt, quæ incipiet eis in præsenti, & in perpetuũ durabit. Et infra: Ego reputor 4.Bir.99
g̃.c.31.§.7. quasi vermis, quẽ transeũtes cõtemnũt, calcãt, in eumq́ expuuntsic Chr̃iani con Psalm̃.21
& ſ.eo.i fi. temnũt me, q̃a meã passionẽ reputãt pro vanitate. Itẽ calcãt me, q̃a plus venerant
g̃.c.31.§.14 hoiem q̃ me, p̃cepta mea subaudiẽdo, & expuũt in me, sacra mea paruipendẽdo, g̃.c.23.§.15.
& g̃.eo.§.5 aut scãdalose tractãdo. Præterea iudicia ecclesiæ, vt sunt excõicationes, aliæq́ cẽ- & ſ.c.38.§.7
& ſ.eo.§.10 suræ ecclesiasticæ vilipẽdunt. Hinc ait Chr̃us: Gladius ecclesiæ meæ abiectus est, g̃.c.12.§.7.
1.Bir.56 & pro eo assumptus est saccus pecuniæ: ideo sentiũt iustitiã meã. Et infra Chr̃iani & ſ.c.61.§.3.
vertũt ad me dorsum, & ego ad eos vertã occiput, q̃a ex ore eorũ nihil est nisi cu- 1.Bir.57.
g̃.eo.i pri. piditas, veniã eis quasi gigas, qui habet tria, videlicet terribilitatem, fortitudinem, Hiere.18
& ſ.c.34.§.4 & asperitatem, quod væ sentient in præsenti, & væ fine fine.
X § Demũ sancta Maria de cõtemptoribus loquit hæc verba: Magna res 2.Bir.3
g̃.eo.§.9.& est q̃ dñs omniũ, & rex gloriæ cõtemnit, ipse quasi peregrinus est in terra, vadens
ſ.c.36.§.2 de loco in locum, & quasi viator pulsans ostia multorũ, vt suscipiat. Quẽ pauci bo- Hiere.14
g̃.c.32.§.15. ni Christiani suscipiũt, multi aũt eum non admittũt, quasi sui eum nõ receperunt,
& ſ.c.57.§.8 vt sunt peruersi Christiani, Iudæi, Pagani, & cæteri, asserentes iudicia Christi esse Iohã.1
& ſ.c.67.§.6 iniusta, promissa eius falsa, & mãdata eius intolerabilia. Rursus dei genitrix ad filiu- 1.Ioh.5
um. Homo deridet iustitiam tuã, & ridet ore ad cupiditatem suam, affectat & re- 6.Bir.45
spicit gaudenter mundum, & misericordiam tuam non attendit, illud quod modi-
cum est, quærit: quod autem maximũ est, proijcit: honor tuus ab oĩbus est negle
ctus, & opera tua mortua sunt ante eos.
XI § Dei ergo contemptores iudicabuntur iuxta sententiam saluatoris, Iohan.12
g̃.eo.§.8.& dicẽtis: Qui spernit me, & nõ accipit verba mea, habet qui iudicet eum, sermo quẽ
g̃.c.32.§.18. locutus sum, ille iudicabit eũ. Similiter scriptũ est olim de Iudæis, qui subsannabãt 2.Para.36
ſ.c.34.§.2 nuntios dei, & paruipendebãt sermones eius, illudebantq́ prophetis, donec ascẽ-
g̃.eo.§.2 deret furor domini in populũ eius, & esset nulla curatio. Nam abominatio est do- Prouer.3
mini oĩs illusor, & ipse deludet illusores. Quamobrem Paulus commonet cõtem Acto.13.
ptores, dicẽs: Videte ne superueniat vobis quod dictum est in prophetis: Videte
contemptores: sacra nãq́ scriptura decernit rebellem aduersus dñm peritur̃ de
g̃.eo.in pri. populo suo: verbũ enĩ dñi contempsit, & præceptũ illius fecit irritum, idcirco de- Nume.15
lebitur, & portabit iniquitatem suam. Senior deniq́ Thobias ad dñm ait: Maledi- Thob.13
cti erunt qui contempserũt te, & condmnati erũt oẽs qui blasphemauerunt te.
Hanc igit terribilem sñiam in contemptores prophetiarũ decretã sedulo caueamus, ac veras scripturas non spernemus, neq́ verisimiles reuelationes post tergũ
ſ.c.34.§.7 abijciamus, alioquin contemptu indurati, & reuelationibus increduli acerbam in nos sustinebimus à deo sententiam.

¶ De incredulitate & obduratione hominum. Ca. XXXIIII.

QVando Esaias præuidebat nostrum contemptum & incredulitatem, dixit: Visio dura nuntiata est mihi, qui incredulus est, infideliter agit. Esa.21
Deus quoq́ per aliũ Prophetã ad incredulos inquit: Audi popule stul- Hiere.5.
ſ.c.57.i pri. te, qui nõ habes cor, q̃ habẽtes oculos nõ videtis: sed populo huic fa-
& ſ.eo.§.3 ctum est cor incredulũ & exasperãs. Et infra: Locutus sum ad vos, & nõ audistis, Hiere.7
vocaui

vocaui vos,& nõ respõdistis,ecce furor meus & indignatio conflatur super locum g̃.ca.33.§.8.
istũ,super viros & super iumẽta,& super lignũ regionis,& super fruges terræ, & &.J.eo.§.6.
misi ad vos omẽs seruos meos prophetas per diem,cõsurgens diluculo, & mittẽs, in fine
& non audierunt me,nec inclinauerũt aurem suã: sed indurauerunt ceruicem su- g̃.c.4.§.10.
Thren.4 am.Sic non crediderunt reges terræ, & vniuersi habitatores orbis, ꝙ ingrederetur hostis,& inimicus per portas. &J.c.53 §.15 g̃.c.32.§.18.

Amos.9. I § In gladio igit morient omẽs pctõres populi dei, qui dicũt. Non ap- J.c.35.§.4
Psalm̃.94 propinquabit,& nõ veniet sup nos malum. Quẽadmodũ euenit incredulis,q pro- g̃.ca.33.§.9.
Hebræ.3 fecti sunt ab Aegypto per Moysen,quibus deus iurauit nõ introire in requiẽ ipsi- &.J.eo.§.7
Nume.14 us,qa ipsi obdurauerũt corda sua,& nõ audierũt vocẽ dñi. Nã olim Iudæi nõ cre- J.eo.§.10
Psal.91. 105. diderũt deo in om̃ibus signis,quæ fecerat corã eis:ob id Dauid cecinit. Quoniam
magnificata sunt opa tua dñe,vir insipiẽs nõ cognoscit,stultus nõ intelliget hæc.
Patres nostri in Aegypto nõ intellexerũt mirabilia tua,obliti sunt deũ, qui salua-
uit eos,qui fecit magnalia in Aegypto,mirabilia in terra Cham,terribilia in mari g̃.c.31.§.5
rubro. Nõ crediderũt verbo eius,nõ exaudierũt vocem dñi. Et irritauerũt eum in g̃.c.33.§.4.
adinuentionibus suis,& multiplicata est in eis ruina. &J.c.35.§.7

II § Deus equidẽ ante plagas infligẽdas plerũq; misit p angelũ suũ reuo- g̃.c.17.in fi.
3.Esdræ.1 care Iudæos ab immũdicijs suis,propter q̃d parceret illis, & tabernaculo suo. Ipsi &J.cap.46.
vero subsannabãt in angelis suis,& q̃ die locutus est dñs,erãt illudentes prophetis §.4
eius. Qui vsq; ad iracundiã cõcitatus est super gentẽ suã,& præcepit ascendere re- g̃.c.33.§.11
ges Chaldæorũ,vtpote malignos spũs: hi occiderũt iuuenes eorũ in gladio in cir- g̃.ca.30.§.5
cuitu templi,& nõ pepercerũt iuueni & seni,& virgini,& adolescẽti,sed omẽs tra- &J.c.58.§.5
diti sunt in manus ipsorũ,& om̃ia sacra vasa dñi. Om̃ipotens profecto deus clemẽ J.c.45.§.1
In le.S.Se ter mortales in primis per bonũ spiritũ admonet quo spreto,permittit eos affligi g̃.c.29..in fi
bast. à maligno. Nam legit quum Romæ,& Papiæ ingens pestis grassaret,tunc visibili- ne &.J.c.46
ter bonus angelus apparuit multis,malo angelo subsequenti,& venabulum ferenti §.1.
præcipiens,vt percuteret, ac cædem faceret. J.c.50.§.4

Hiere.5. III § Pari modo cor incredulũ factum est moderno populo Christiano. g̃.c.29.§.7.
Ezech.2 Domus em̃ ecclesiastica exasperãs est, qm̃ eius inhabitatores,scilicet Christiani,iã g̃.eo.i pri.
Hebræ.4 sunt increduli & subuersores,om̃es pene incidimus in incredulitatis exemplũ pa- J.eo.in fi.
Eccĩ.2 riter & vitiũ. Sed væ dissolutis corde,qui nõ credũt deo,ideo nõ protegent ab eo.
Apo.21 Siquidẽ incredulis erit pars in ardẽti stagno æternæ damnatõis. Om̃is nãq; incre
4.Esd.15 dulus in sua incredulitate morieť. Quoniã ipsi increduli: ad credẽdum scilicet salu
bria,induci nequeũt,donec cũ suo damno prophetiæ impleanť, tunc demũ dicẽts g̃.c.28.§.5.
Sapiæ.5. Errauimus à via veritatis,& sol intelligẽtiæ nõ est ortus nobis,nos insensati vitã &J.c.40.§.3
Cat. Se.c.63 & reuelatões prophetarũ insaniã æstimabamus,ecce nũc intelligimus,quod com- g̃.c.33.§.7.
Tho.12.q. putati sunt inter iustos. Sed quod sol intelligẽtiæ nõ oriať,nõ sol,sed homo est in g̃.c.12.§.7.
79.art.30 causa qui sua peruersitate claudit fenestram boni desiderij,& ianuam spiritus san- &J.eo.§.4.
Iohã.14. cti,per quam gratia intelligẽtiæ introiret. Hinc dicitur, mundus non potest acci &.J.ca.70.
8.Bir.48 pere spiritum sanctum quia non videt eum,nec scit eum. §.10

IIII § Proinde quod pauci recipiunt & credunt verba cœlestia diuinitus g̃.c.3.§.6
reuelata,hoc similiter fit culpa hominum,qui nolũt dimittere frigus mẽtis suę. Nã g̃.eo.§.3.
etiam verba euãgelica non sunt completa cum primis regibus illius temporis,sed g̃.c.32.§.18.
Psalm̃.74 adhuc veniẽt tempora quibus complebũtur. Quãdo enim deus acceperit tempus, &.J.ca.64.
tunc iustitias iudicabit. Mora itaq; complendi causat incredulitatem, & cordis du in fine
Mar.16 ritiã, quã Chr̃us dñs exprobrauit in discipulis,q nõ crediderũt his q viderũt eũ re- g̃.ca.4.§.8.
Iohã.20. surrexisse,& Thomæ præcepit, ne esset incredulus. Idem insuper saluator de in- &J.c.60.§.3
credulo & malo seruo hanc inducit parabolam. Si dixerit malus seruus ille in cor- g̃.c.33.§.5 &
Mat.24 de suo,moram faciet dominus meus venire,& cœperit conseruos suos percutere: J.c.49.§.15.
manducet autem & bibat cum ebriosis, veniet dominus serui illius in die qua non g̃.ca.31.§.6.
g̃.ca.13.§.8. sperat,& hora qua ignorat, & diuidet eum, partemq́; eius ponet cum hypocritis, &.g̃.c.4.in
&.g̃.c.33.§. illic erit fletus & stridor dentium. prin.&.J.c.

&.J.eodẽ §.5 V § Hæc iamdicta Christi prænosticatio videtur modo impletum iri, ex 58.§.7
quo em̃ deus morã hactenus fecit debita supplicia infligẽdi nobis Christianis velu g̃.c.17.§.25
ti malis seruis: ideo vnus Chr̃ianus aliũ Chr̃ianũ cępit pcutere, qa iniuriosi q̃tidie &.J.ca.44.
§.12

Chr̃ia

ẽ.c.31 §.8 & Christiani mutua inter se bella gerunt. Hinc euidens insurgit signum atq; præsum
ſ.c.46.in fi. ptio, Christum dñm nostrũ iusta contra nos plaga non longe absuturum: sed eius
ẽ.c.26.§.6. particulare iudiciũ in peruersam Christianitatem esse propinquum, partemq; no
ẽ.c.4.§.10. stram ponet cũ hypocritis, vbi est fletus & stridor dentiũ. Ipse quidem saluator & Matth.24.
& ſ.c.36.§.5 iudex noster ad nos sequentia verba promit. Testimoniũ nostrũ non accipitis: si in fi.
ſ.c.53.§.3 terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixero vobis cœlestia, credetis? Iohã.3
Qui aũt nõ credit, iam iudicatus est. Quem eñ misit deus, verba dei loquitur: Qui
ſ.c.35.i pri. credit in filiũ habet vitã æternã: qui aũt incredulus est filio, nõ videbit vitam, sed
ẽ.c.15.§.43. ira dei manet super eũ. Ad hoc in Catharina Seneñ. notat sequens discreta doctri
in fine na. Imperfecti charitate dei sequũtur solũ patrẽ in quem nõ cadit passio, sic & isti Cath.Senẽ.
ẽ.c.20.§.15 fugiunt omes pœnas, & affectant consolationem in deo reperiendam. Qui vero ca.75
perfecte diligũt deum, imitantur etiam filium passum, crucifixum, atq; mortifica
ſ.c.37.§.4 tum. Est autem voluntas patris qui misit filium, vt omis qui videt filium, & credit Iohã.6
in eum, habeat vitam æternam.

VI § Sequitur in Euangelio: Nisi signa & prodigia videritis, nõ creditis, Iohã.4.&.5
sed qui verbum meum audit, & credit, in iudicium non venit, sed transiet à morte
in vitam. Sed quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis,
ẽ.c.27.§.11 & gloriam, quæ à solo deo est, non quæritis? Si autem Moysi literis non credi- Ioh.8.&.10
& ſ.c.50 §.7 tis, quomodo verbis meis credetis? Et infra: Si enim non credideritis, quia ego
sum, moriemini in peccato vestro. Ergo si veritatẽ dico, nõ creditis mihi: propte
rea vos nõ audistis, q.a ex deo nõ estis. Vos nõ creditis, quia nõ estis ex ouibus me-
is, oues meæ vocẽ meã audiunt. Et infra: Pater in me manẽs, ipse facit opera, alio- Iohã.14
ẽ.c.18.§.2 quin propter opera ipsa credite. Nos vero neq; verbis, neq; operibus, neq; signis, Iohã.12
ẽ.c.33.§.5 neq; Christi admonitiõibus cõmoti, credimus auditui diuino, quia brachiũ dñi nõ Esaiæ.53. &
est nobis reuelatũ. Vel credere prorsus nequimus, quia deus excæcauit oculos no- Roma.10
stros, corda nostra indurauit ob nostra scilicet flagitia. Cũ Christo quidẽ mandu Iohã.13
ẽ.eo.in pri. camus panẽ, sed cõtra eum leuamus calcaneũ nostrũ. Nam tota die expandit ma- Roma.10.&
&.ſ.eo.§.7 nus suas ad populum non credentem, sed contradicentem sibi. Esa.65
&.§.10. VII § Enimuero Christus continuo ad nos clamat: O generatio incre- Matth.17
ſ.eo.§.10 dula, & peruersa, quàmdiu apud vos ero? quàmdiu vos patiar? Nos autem illis Marci.9
Christi admonitiõibus vel diuinis reuelatiõibus ceu pertinaces, increduli, nullam
ẽ.c.33. in fi. fidem adhibẽtes, sed oẽm sanam doctrinam, dignamq; disciplinã post tergũ reij-
cientes, in nostra inueterata contumacia induramur vsqueadeo, quòd de præsenti
ẽ.c.18.§.15. Christiano populo Christus illud censetur prædixisse. Incrassatũ est eñ cor popu Matth.13.&
li huius, & auribus grauiter audierũt, & oculos suos clauserunt, ne quãdo videant Esa.6
ſ.c.35 in pri. oculis, & auribus audiãt, & corde intelligãt, & conuertãtur, & sanem eos. Et sicut Roma.1
ẽ.eo.§.6.& nõ probauerũt deũ habere in notitia, tradidit illos deus in reprobũ sensum, vt fa-
ſ.eo.§.9 ciant ea quæ nõ conueniũt, repletos omi iniquitate, malitia, fornicatiõe, auaritia,
nequitia, inuidia, homicidijs, cõtentione, dolo, & malignitate. Vnde Propheta:
Domine pcussisti eos, & nõ doluerũt: attriuisti eos, & renuerũt accipere discipli- Hiere.5
nam, indurauerũt facies suas supra petrã, & noluerunt reuerti. Nunquid super his
nõ visitabo, dicit dominus, & in gente tali nõ vlciscetur anima mea? quia negaue-
runt dñm, & dixerunt: Non est ipse, neq; veniet super nos malum, gladium & fa-
ẽ.eo.§.1 mem non videbimus, prophetæ fuerunt in ventum locuti.
ẽ.c.21.§.15. VIII § Cæterum in Birgitta habetur, quemadmodum Christianus po- 4.Birg.129.
&.ſ.c.49.§. pulus: ad præsens in peccatis induratus est, quasi animal absque iugo obedientiæ
21.&.ſ.c.61. discurrens per vitia, & in desiderijs suis viuens. Quæcunq; enim homines natura- Iudæ.1
§.3. liter tanquàm muta animalia norunt, in his corrumpuntur. Sapientia deniq; mũ-
ẽ.c.18.§.4. dana sperat illa quæ videt, & remuneratio eius in promptu est, quia desiderat pe-
ritura. Non est ista sapiẽtia desursum descendẽs, sed terrena, animalis & diabolica Iaco.3
Mali quippe appetentes prosperitatem mundi, cœlestia obliuiscuntur, imò perse
quuntur, si contra deum indurantur. Apo.9
ẽ.c.25.§.13. IX § Illi indurati designantur per locustas loricis indutas ferreis, ob cor- Hiere.6.
&.ſ.c.41. in dium suorum duriciem & pertinaciam. De quibus in Hieremia: Aes & ferrum Vincẽti⁹ de
princi. vniuersi corrupti sunt. Hinc Vincentius ait: Hoc tempore Christiani sunt ferro fine mũdi.
durio-

duriores,aſperiores,implacabiliores,ſibi inuicem auſteri,ſine pietate,&benigni- g̃.c.31. §.12.
tate,crudeles ſine charitate,auari ſine largitate,duri ſine deuotione, amatores hu- &.ſ.ca. 44.
ius ſeculi,temerarij ſine timore,contemptores regni cœleſtis ſine prouidentia,ꝓ- §.5.
uaricatores ſine conſideratione pœnæ infernalis,nec emendari volunt per ꝑdica-
tiones,exempla,monita,miracula,vel tormenta,nec ꝑ morbos,guerras,chariſti-
am vel inundationes aquaꝝ,quæ oĩa quaſi deliramenta nobis videnƭ. Et ſic fer-
Pſalm̃.104. rum,id eſt,obſtinatio & induratio pertranſiuit animã populi Chriſtiani . Ad quẽ
Eſa.48 dñs:Sciui quia durus es tu & neruus ferreus ceruix tua & frons tua ærea, ꝑdixi tibi g̃.c.31.§.1
extunc anteq̃ venirent ſcilicet mala,audita tibi feci noua extunc, & cõſeruata ſunt g̃.c.4. §.12.
Pſalm̃.106 quę neſcis. Vnde aliquãdo vectes ferreos confringet deus. Qui nobis ꝑ Prophetã
Hiere.32 minaƭ,dicens: Verterunt ad me terga,& nõ facies,quũ docerem eos , & erudirem g̃.eo.§.7&
diluculo,& nollẽt audire vt acciperẽt diſciplinã. Et nunc propter iſta ait dñs ad ci ſ.c.35.§.6
g̃.c.4.§.1& uitatem hãc vtpote ad præſentem eccleſiam, de qua dicitis quod tradaƭ in manus g̃.c.33.§.4,
ſ.c.50.i pri. regis Babylonis, id eſt, tyrannorum in gladio & fame & peſte. &ſ.c.40.in
X § Ex quo itaq; cum in veteribus prophetijs, tum etiam in nouis reue- prin.
lationibus,hodie vocem dñi audimus , quia ſcriptura ſemper loquitur : ideo non g̃.eo.§.7&
Pſalm̃.94 debemus obdurare corda noſtra,neq; contumaces eſſe ſeu incredibiles timori dei g̃.c.32.§.16.
Ecci.1.&.2. Nam qui timent dominum, non erunt incredibiles verbo illius. Alioquin horren &ſ.c.41.§.1
da portabimus plagaꝝ onera iam crebro nobis pronoſticata. Qui eñ incredulus g̃.eo.§.6
Abacuc.2 eſt,non erit recta anima eius in ſemetiꝑo. Roboremus igitur ſuauiſſimo acclama- ſ.c.57§.11
tori noſtro Ieſu Chriſto humiliter ſupplicantes, quemadmodum fecit pater filij g̃.eo.§.1.&
Mar.9 ſpiritum mutum habentis,dicendo: Credo domine, adiuua incredulitatem meã, ſ.c.35.§.2
Pſalm̃.94 ne incidam in iram tuam quam iuraſti incredulis, quod nõ introirent in requiem.
Hebræ.3 In quam intraturi ſumus, ſi crediderimus atq; feſtinauerimus, ſecundum Apoſto- g̃.eo.§.3
li doctrinam ingredi in illam. Caueat ergo vnuſquiſq; ne in idipſum incidat incre g̃.c.31§.5&
dulitatis exemplum, ac in diuinam contra incredulos iam dudum latam ſententi- ſ.c.35.§.5
Hebræ.4 am propediem executioni demandandam iuxta diuinaꝝ reuelationum decreta,
viuus eſt enim ſermo dei & efficax.

¶De ira dei ſe contra contumaces vindicantis. Ca.XXXV.

De pœ. diſ. 3.ca. productior. IRa dei nõ eſt aliqua perturbatio animi, ſed eſt tranquilla iuſti ſupplicij conſti g̃.c.30.§.6
tutio. Quæ quidem magna ſuccenſa eſt contra nos,qui nõ audimus verba re-
uelationum prædictaꝝ, vt faceremus ea quę ſcripta & ſignificata ſunt nobis: g̃.c.34.§.5
4.Reg.22 ſiquidem ſup incredulũ manet ira dei. Apoſtolus eñ inquit: Scd̃m duritiam
Iohã.3 tuã & ipœnitẽs cor theſarizas tibi irã in die irę reuelatõis iuſti iudicij dei. Nã pro g̃.c.34.§.7.
Roma.2 pter fornicationẽ,auaritiã, aliaq; crimina venit ira dei ſuper filios incredulitatis. &.ſ.c.50.§.
Coloſſ.3 Vnde Eſaias: Abiecerunt legem dñi, ideo iratus eſt furor domini, in populum ſuũ 8.in fine.
Eſa.43 & percuſſit eum. Et infra: Vltionem capiam(ait dominus) & non reſiſtet mihi ho ſ.c.36.§.2
Eſa.65 mo, quoniam iratus ſum ſuper populum meum . Contra populum vtiq; Chriſtia
Sopho.3 num(qui vſq; ad iracundiam prouocauit deum) iꝑe ait: Effundam ſuper eos indi-
gnationem meam & omnem iram furoris mei.

I § De modernis itaq; Chriſtianis in ſua (vt præmittitur) ꝓtinacia perſe
uerantibus, diuina ira ſe vindicabit ſcd̃m prophetias veteris & noui teſtamenti. g̃.c.31§.9&
Quæ vtrobiq; indicant. In cauda quinti & in decurſu ſexti ſtatus eccleſiæ, præſer- ſ.c.40.§.6
tim in fine ſextæ mundi ætatis(quam iam agimus) tam clerum quàm populum g̃.c.9.§.6
Chriſtianum affligendum grauius & acerbius omni alia præterita afflictione. Im- ſ.c.57.§.12
Sapiæ.19 pijs eñ qui nõ agunt pœnitentiã, vſq; in nouiſſimũ fine miſericordia ira ſuperue ſ.c.41.i pri.
niet. Huiuſmodi perſecutio in breui graſſabitur ſub antipapa & tyranno , de qui- g̃.c.16.§.4.
bus inferius tractabitur. Nam omne vitium iam eſt in præcipitio, ac in omni ſta- &ſ.c.43.§.8
tu ab infimo vſque ad ſupremum nequitia regnat, à planta pedis vſq; ad verticem ſ.c.57.§.1
Eſa.1. capitis non eſt in eo ſanitas : ergo eccleſia peruerſa aliquando ruat & populus ini-
quus pœnam luat, neceſſe eſt.

Eſa.1. II § Hinc per Eſaiam inquit dñs : Heu ego vindicabo de inimicis meis: ſ.eo.§.11
Eſa.9 nempe in ira domini conturbata eſt terra, id eſt, terreſtris eccleſia, & populus , ſc3 g̃.c.31. §. 11.
Eſa.13 Chriſtianus erit quaſi eſca ignis. Et infra: Ecce dies domini veniet crudelis & indi &.ſ.eo. §.3.
gnationis plenus & iræ furoriſq;, ad ponendam terram in ſolitudinem & pecca- g̃.c.21. §.14
tores

&ſ c.43. §.3 tores eius conterendos de ea, quoniã ſtellæ cœli & ſplendor eaꝝ non expandẽt
&ſ.c.51.§.6 lumen ſuũ, ideo viſitabo ſuper orbẽ mala & contra impios iniquitatẽ eoꝝ. Cal- Eſa. 63
caui eos in furore & in ira mea. Rurſus in Hieremia dñs nos alloquitur, dicens: Hiere.26
g̃.ca.32.§.16 Quia ſi nõ audieritis verba hæc quæ in memetipſo iuraui, ſicut Sylo erit domus
& g̃ c.34 ĩ fi veſtra.q.d. eccleſia veſtra ita deſolabitur ſicut Sylo olim deſtructa. Nõ poterat Hiere.44
&ſ.eod.§.5 dñs vltra portare propter malitiã ſtudioꝝ veſtroꝝ, & propter abominationes
quas feciſtis, & facta eſt terra veſtra in deſolationẽ & ſtuporẽ & in maledictũ, id-
circo euenerunt vobis mala hæc. Et infra. Noli quærere, quia ecce ego adducam Hiere.45
malũ ſuper omnẽ carnẽ, ait dñs. Dies aũt ille dñi dies vltionis, vt ſumat vindictã
de ſuis inimicis. Sta & præpara te, quia deuorabit gladius ea quæ per circuitum Hiere. 46
ſ.eo.§.12 tuũ ſunt. Ecce iratus eſt dñs contra nos vehementer. Threñ.5.ĩ fi

III § In Zacharia inſuper dominus iratus eſt ſuper patres noſtros iracun- Zacha.1.
ſ.c.49.§.10. dia, quia non audierunt neq; attenderunt ad deum, ideo ſicut cogitauit dominus
facere nobis ſecundum vias noſtras, ita faciet nobis. De ciuitate deniq; Hieruſa- Ezech.21.
g̃.ca.29.§.2 lem in typo eccleſiæ dominus per Ezechielem inquit: Eijciam gladium meum
& g̃ c.31.§ 11 de vagina ſua, & occidam in te iuſtum & impium. In terra natiuitatis tuæ indica-
&ſ. eo. §.12 bo te & effundã ſuper te indignationem meam. In igne furoris mei ſufflabo in te,
g̃.ca.31.§.15. daboq; te in manus hominum inſipientium & fabricantium interitum. Igni eris
&ſ.eo.§.7. cibus, ſanguis tuus erit in medio terræ, obliuioni traderis, quia ego dominus lo-
ſ.ca.57.§.6 quutus ſum. Et infra: Et ſcient gentes, quoniam in iniquitate ſua capta ſit domus Ezech.39
g̃.eo.§.2 Iſrael, i. Chriſtianitas moderna, & dereliquerint me, & abſconderim faciem meã g̃.ca.31.§.16
&ſ.eo.§.7. ab eis, & tradiderim eas in manus hoſtium, & ceciderint in gladio vniuerſi. Iuxta &ſ c.39.§.5.
g̃.c.1.§.3 ĩ fi immunditiam eoꝝ & ſcelus feci eis & abſcondi faciem meam ab illis. Ad hoc in
&ſ.eod.§.5 pſalmis: Viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum. Pſal.88
ſ.c.49.§.20 Item iratus eſt furore dominus in populũ ſuum & abominatus eſt hæreditatem Pſal.105
ſuam, & tradidit eos in manu gentium. Et alibi dicitur: Iratus eſt furor dñi cõtra 4.Reg.13
Iſrael, & tradidit eos in manu tyrannorum.

IIII § Præterea Amos ſpiritu plenus, in typo quorundam ciuitatum vo- Amos.3
luit præmonſtrare ac denuntiare grauem, irreuocabilemq; dei iram nunc appro
pinquantem ad noſtri euerſionem, in perſona dei dicens: Viſitabo ſuper vos ini
quitates veſtras, & neſcient facere rectum, theſaurizantes iniquitatem & rapi-
ſ.eo.§.5 nas in diebus ſuis, propterea tribulabitur & circuietur terra. Et infra: Iurauit dñs Amos.4
deus in ſancto.ſ. filio ſuo, quia ecce dies venient ſuper vos & leuabunt nos in con
g̃.ca.34.§.5 tis & reliquias veſtras in ollis feruentibus. Per contos.i. baculos ſignificant pœ-
&ſ c.40 §.9 næ temporales, per ollas aũt pœnæ gehennales. Sequitur in propheta: Cognoui Amos.5.
g̃.c.22.§.7. multa ſcelera veſtra, hoſtes iuſti accipientes munus & pauperes deprimentes in
&ſ.eod.§.8 porta, ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tẽpus malũ eſt. Ecce q̃ horren-
ſ.c.55.in pr. dũ præconium de tẽpore præſenti. Propterea hæc dicit dominus: In omnibus
plateis planctus, & in cunctis quæ foris ſunt, dicetur, væ ve. Et infra: Ecce oculi Amos.9.
g̃.c.34.§.1. dñi ſuper regnum peccans & conteram illud à facie terræ, In gladio morientur
omnes peccatores populi mei.ſ. increduli.

ſ.c.58.§.2 V § Quæ eſt hæc ira dei immenſa & nobis nunc oſtenſa? quiſnam nõ con
g̃.ca.4.§.13 tremiſcet tantas plagas ſuperioribus ſimiles contra nos prope & ſtatim futuras
ſ.c.58.§.3 ob magnitudinem noſtroꝝ peccatoꝝ prioribus ſimilium vel etiam maiorumq;
ſine timore properamus? Porrò prædictæ prophetiæ non ſolum ſunt cõmina- Ezech.21.
g̃.c.34.in fi. toriæ, ſed etiam diffinituræ, quæ nullo pacto retractant. Quia ipſe dominus lo- Heb. 4
& g̃.eo.§.3. quutus eſt, qui eſt veritas, & cuius ſermo eſt efficax & penetrabilior omni gladio Act.27
&ſ c.49 § 14 ancipiti & pertingens vſq; ad diuiſionẽ animæ. Hinc Paulus credidit deo ſic eſſe
futuꝝ, quemadmodum dictum erat ſibi. Nam verbum domini manet in æternũ
g̃.eo.§.2.& Maxime quando deus dicit, iuro vel iuraui, tantũ eſt, quantũ, ſtatuo, vel ſtatui. Pg̃.118.I.nũ
ſ.eo. §.6 Vnde dicit: Iuraui & ſtatui cuſtodire iudicia, hoc eſt diſpoſui irreuocabiliter abſ 1.Reg.3
q; retractatione, vt patet in lib. Regum, vbi deus prædixit & iurauit Iſraeli, quòd Eſa. 45
ſ.c.57.ĩ pri. propter iniquitatem iudicaturus eſſet domum eius. Et in Eſaia dicit dominus: In Hiere.44
memetipſo iuraui, egredietur de ore meo iuſtitiæ verbum & non reuertetur. Item in Heb.6
Hieremia: Ecce iuraui in nomine meo magno & vigilabo ſuper eos in malum.

Siquidem deus neminem habet per quem iuret, maiorem: ideo iurat per ſe-
Ezech.17 metipſum & in nomine ſuo. Quod iuramẽtum, ſi ſpernit homo, ponet deus in ca g̃.eod.§.4.
put eius & expãdet ſuper eum rete ſuũ.
VI § Sicut autem in veteri teſtamento perfidis Hebræis dominus iureiu- g̃.eo.§.5.
rãdo comminabatur excidium, niſi audirent & ſequerentur verba diuina ipſis p
prophetas reuelata: ſic ſimili modo in nouo teſtamẽto nobis iureiurãdo deus mi- g̃.eo.§.5.&
Apoca.10 natur: Hinc angelus iurauit per viuẽtem in ſecula, quia cõſummabitur myſteriũ J.eo.§.10
J.in pri. cõ. dei, ſicut euangelizauit per ſeruos ſuos prophetas. Apud Birgittã crebra dei ex- g̃.ca.11.§.2.
1.Bir.56. primuntur iuramenta dicentis: Ego iuro in deitate mea, quę Adam expulit è pa- g̃.c.32.§.13.
radiſo, & Pharaoni decem plagas immiſit, quòd venio eis citius quàm credunt. &J.c.36.§.1
Ego iuro in humanitate mea quam de virgine aſſumpſi ſine peccato, quòd com- J.c.55.§.3.
plebo verba mea: Ego iuro in ſpiritu meo qui ſuper apoſtolos eſt miſſus, ꝙ ſi nõ g̃.c.31.§.15.
emẽdati ad me redeant, vindicabor in ira mea: Tunc væ erit eis in corpore & ani &J.c.37.§.11
ma, & cruciatus eorum erit perpetuus: Tũc ſentient quod nũc credere contem- g̃.c.34.§.9.
nũt: Tũc intelligent, quaſi pius pater eos monuerim & me noluerũt audire: Ecce &J.eo.§.11.
ſi noluerũt credere verbis, credãt operibus quũ venerint. J.eo.§.13
Deute.9. VII § Deus proculdubio complebit verbũ ſuũ quod nobis ſub iuramẽto
Pſal.88. cõminatus eſt: huiuſcemodi nãq; iuramenta & cœleſtis iræ monita, quæ proce-
Pſalm.2. dũt de labijs diuinis, nõ fient irrita, Propheta teſtãte: Loquetur ad eos in ira ſua:
& in furore ſuo cõturbabit eos. Reges eos in virga ferrea & tãquam vas ſiguli cõ-
fringes eos. Apprehendite diſciplinam nequando iraſcatur dominus, & pereatis
Pſal.73. de via iuſta cũ exarſerit in breui ira eius. Et infra: Iratus eſt furor tuus ſuper oues
Pſal.88 paſcuæ tuæ: Et exardeſcet ſicut ignis ira tua. Quia defecimus in ira tua & in furo- g̃.eo.§.3.&
Pſal.89. re tuo turbati ſumus. Corripiamur: Quis nouit poteſtatem iræ tuæ & præ timo- J.eo.§.
Pſal.109. re tuo iram tuã dinumerare? Et infra: Dominus cõfregit in die iræ ſuæ reges, iu- g̃.ca.34.§.1.
dicabit in nationibus, implebit ruinas. &J.ca.4.in
VIII § Videamus modo quid alij prophetæ de ira & vindicta dei cecine- prin.
Oſee.12. rint: In Oſea etẽm deus loquitur: Ad iracũdiam me prouocauit Ephraim in ama
ritudinibus ſuis, & ſanguis eius ſup eum veniet & opprobriũ eius reſtituet ei dñs:
Oſee.14 Rurſus idẽ propheta: Pereat Samaria, quoniã ad amaritudinẽ cõcitauit deũ ſuũ:
Mich.1. In gladio pereant. Item Micheas: Dominus deſcẽdit & calcabit ſup excelſa ter-
ræ & cõſumment mõtes ſubtus eum & valles ſcindent ſicut cæra à facie ignis: Si-
cut aquæ quæ decurrũt in preceps. In ſcelere Iacob omen iſtud & in peccatis do-
Mich.2. mus Iſrael. Et infra: Ecce ego cogito ſup familiam iſtam malũ, vnde nõ auferetis
Mich.6. colla veſtra, & nõ ambulabitis ſupbi, quoniã tempus peſſimũ eſt. Et infra: Ego g̃.eod.§.4.
ergo cœpi percutere te pditione ſup peccatis tuis: ambulaſti in voluptatibus, vt g̃.c.31.§.&
darem te in perditionẽ. Item dies ſpeculationis tuæ, viſitatio tua venit: Nũc erit J.c.38.§.7.
vaſtitas eoꝝ: Et terra erit in deſolationẽ propter habitatores ſuos. Paſce popu- g̃.c.15.§.&
Mich.7. lum tuũ in virga tua. Et infra: Iram domini portabo, quoniã peccaui ei, donec cau J.ca.53.in fi.
ſam meã iudicet & faciat iudiciũ meũ. J.c.47.i pr.
IX § Cauſa illius diuinæ iræ in promptu eſt: Quia vniuerſa in orbe terraꝝ J.eod.§.13.
ſtant in ordine ſuo ad pręceptum dei, excepto ſolo homine terreno, qui propter
terrena deum ſuũ & dominũ totius terraꝝ orbis ad iram prouocat: Qui etiã ſpre g̃.c.28.§.1.
ta omni prophetia & admonitione & prædicatione, communis populus prædi-
catoribus infeſtus ſua facinora cõtinuat: Cui dominus minitat, dicens: Ego miſi
4.Eſd.1. pueros meos prophetas ad vos quos acceptos interfeciſtis, & laniaſtis corpa eo g̃.c.33.§.3 in
rum: Quorum ſanguinem requiram. fi.
4.Bir.134 X § Porrò Birgitta reuelauit Iohannem Baptiſtam in throno cœleſti dice &J.c.36.i pr
re: In mille annis nunquam fuiſſe rantam iram dei ſuper mũdum quanta nũc eſt. J.eo.§.14&
Matt.3 A qua quidem ira nobis eſſe fugiendum idem Iohannes in euangelio demõſtra- J.ca.54.§.1.
Lucæ.3. uit. Homo nanq; malitioſus non ſolum eſt arbor inutilis non faciens fructum bo g̃.c.15.§.7.
num, ſed etiam cenſetur eſſe arbor pernitioſa faciens fructum venenoſum: ergo &J.c.37.§.5
excidetur & in ignem mittetur: Ventilabrum enim eſt in manu Chriſti, qui pur J.ca.62.§.9.
Lucæ.18 gabit aream ſuam & cõgregabit triticum in horreum ſuum: Paleas autem com- g̃.eod.§.7.
buret igni inextinguibili. Idem quoq; ſaluator inquit: Quia deus cito faciet vin- &J.c.36.§.1

dictam

g̃.eo.§.6.& dictam suorum electorum ad se clamantium: Verbum autem domini in æter-
ʃ.ca.61.§.17 num permanens, est hoc vnum quod euangelizatum est in nos. Reuelabitur enĩ 1.Petr.1.
ʃ.c.37.§.11. (secundum Apostolum) ira dei de cœlo super omnem impietatem & iniustitiã Rom.1.2
g̃.c.12.§.7 ĩ fi hominũ, his scilicet qui sunt ex contentione & qui non acquiescunt veritati, cre-
g̃.ca.18.§.4 dunt autem iniquitati, ira & indignatio, tribulatio & angustia in omnẽ animam g̃.ca.32.§.18
& ʃ c.41 §10 hominis operãtis malum. Nunquid iniquus est deus qui infert iram? Absit, Alio- & ʃ.c.38.§.8
& ʃ c.52.§19 quin quomodo iudicabit deus hunc mundum? Rom.3

XI § Necessarium igitur est ac diuinæ iustitiæ opportunũ, rationiq́ con-
sonũ, vt aliquando deus vindicet tot inueterata hominũ peccata, à quibus nondũ
g̃.eo.§.6.& desistimus, imò nolimus quodammodo audire deũ, quẽ ideo ad iracundiam pro- Esa.1.
ʃ.c.37.i pri. uocamus. Propter hoc ait dñs deus fortis: Heu ego consolabor super hostibus
g̃.eo.§.2 meis, & vindicabor de inimicis meis. Et sic deus conteret sceleftos & peccatorea
simul. Qui sua peccandi pertinacia quasi velint vindicari, Ideo inuenient vindi-
g̃.ca.29.§.1 ctã à dño. Qui impijs & peccatoribus reddẽt vindictã, custodiens eousq; in diem Eccl.12.28
ʃ.ca.36.§.8. vindictæ, Quia illorũ peccata seruãs seruabit, & vĩdicãs vindicabit, Quoniã vin Eccl.5
dex est dñs de omnibus peccatis, sicut Apostolus est contestatus. 1.Thess.4

XII § Operæ pretiũ insuper est, vt contra nos aliquando exerceat vel exe
quatur suam iustitiam is, qui est infinite iustus. Nam iustus iudex & dominus iu- Psal.7.10
stitias dilexit, Ideo oĩa iuste disponit. Non omnino decet vt semper lateat iusti- Hiere.1.
tia iustissimi iudicis, qui semper vigilat super verbo suo vt faciat illud. Quod qui- Iob.20
g̃.eo.§.2 ĩ fi dem verbum est gladius dei, eductus & egrediens de vagina sua & fulgurans in
ʃ.c.95. i pri. amaritudine sua. Hinc ait dominus ad modernam Christianitatem: Ecce ego ad Ezech.21.
g̃.eo.§.3.& te, Et eijciam gladium meum de vagina sua & occidam in te iustum & impium. Ezech.12
g̃.c.33.§8 & Et alibi: Euaginabo gladum meum. i. manifestabo diuinam iustitiam, Siquidem
ʃ.c.49.§.18. per vaginam significatur dei patientia, in qua diuina latet sententia. Quoniam
ʃ.ca.58.§.4 diuinam iustitiam, in dei patientia modo latentẽ, non videmus quasi nobis occul
g̃.c.22.§.11. tatã, quam tandem acriter sentiemus. Illa iustitia est gladius ex vtraq; parte acu Apo.1.19
& ʃ c.60.§.5 tus, & de ore Christi procedens, qui percutiet terram virga oris sui. Iam autẽ di-
uina sententia non videtur acuta, quia non percutit, idcirco non timetur, Sed cũ Esa.11.
percutiet, sentietur fulgur eius, qui ait: Si acuero vt fulgur gladium meum, & arri Deut.32
puerit iudiciũ manus mea, reddam vltionem hostibus meis.

g̃.ca.30.§.1. XIII § Fugiamus ergo à facie gladij, ne videamur solidiores asina, cui in- Iob.19
& ʃ.c.57. sedit Balaan. Scitote enim iam esse iudicium, & angelum dei stare contra nos in Num.22
ʃ.ca.40.§.3 via euaginato gladio, qui est vltor iniquitatis. Nostra quippe dementia per bru- Iob.19
g̃.c.81.§.4. ta animalia confunditur, veluti figuratum est in iumento, quo vehebatur idem
in fi. ariolus Balaan, qui mala intentione ibat contra præceptum dei. Ideo iratus
erat deus, stetitq́ angelus à deo missus in via euaginato gladio. Quem cer-
nens asina, auertit se de itinere, & cessit minis angelicis. Præsumptuosus au-
tem Balaan peccato obstrusus, angelum non videbat, sed per brutum animal cõ- 2.Pet.2
futabatur. Hinc Petrus inquit: Subiugale multum animal in hominis voce lo- Num.22
quens, prohibuit prophetæ insipientiam: Qui licet tandem visum Angelum ex
g̃.eo.§.9.& terrore adorauit, ipse tamen reprobus permansit. Sic nos rationales homines or
ʃ.c.38.§.7 dinationem à deo nobis datam & præceptam transgredimur. Bruta vero anima-
g̃.eo.§.6 ĩ fi lia ordinatam sibi naturam non transgrediuntur. Et licet nos tandem iram diui-
g̃.ca.33.§.2 nam experimentis sentimus, tamen seruili dumtaxat timore deum orantes, re- 2.Pet.2
& ʃ c.37.§.6 probi manemus, sequentes viam Balaan, qui mercedem iniquitatis amauit, corre
g̃.c.28.§.12 ptionem vero habuit suæ vesaniæ.

g̃.c.33.§.3 XIIII § Cæterum scriptura nobis præcipit, dicens: Conuenite & cõgre Sopho.2
gamini antequàm veniat super vos ira furoris & indignationis domini. Et abs- Apo.6
g̃.eod.§.10 condite vos ab ira agni. Igitur illam agni iram demulceamus deuotis, sedulisq́ Exo.32
precibus cum prophetis, dicentes: Quiescat ira tua domine deus, & esto placabi- Psal.6
lis super nequitia populi tui. Ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias Psal.36
me. Desine ab ira & derelinque furorem. Quoniam ira in indignatione eius & vi Psal.29
ta in voluntate eius. Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.
Demum postquàm humiliati fuerimus, sperandum est, à nobis iram domini di- 2.par.12

2.Mach.8 uerti, nec nos penitus deletum iri, sed eandē diuinam iram in misericordiā tum
1.Esd.10. conuerti. Idcirco ab oratione nō est cessandū, donec auertatur ira dei nostri à no
bis super peccato nostro. 𝔤.c.17.§.11.
XV § Nam etsi iustitia dei clamet super Christianos vindictam, nihilomi 𝔤.ca.2.§.2.
nus tamē huic iustitiæ immiscetur diuina misericordia, quæ nos in supplicijs tē-
poralibus continue admonet cessare à malo & operari bonū. Non enim sicut in 𝔤.c.30.§.8.
alijs nationibus, dominus patienter expectat, vt eas, cum iudicij dies aduenerit, in & ʃ.ca. 40.
2. Mach. 6. plenitudine peccatorum puniat, sic & in nobis statuit, vt peccatis nostris infi- in prin.
nem deuolutis ira demum in nos vindicet. Propter quod nunquam quidem à no 𝔤.c.30.§.3.
bis misericordiam suam amouet. Corripiens vero in aduersis populum suū non
2. Mach. 7. derelinquet. Et infra: Nos propter nosipsos hæc patimur peccantes in deum no
strum. Et si nobis propter correptionē deus modicum iratus est. Sed iterum re-
2.q.5. quāto conciliabitur seruis suis: Et hoc quando à peccando desistimus. Tunc eñ desinet
1.Thess.1 oñipotentis ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Siqdem
ʃ.infi. con. humiliantibus se per pœnitentiam, venia nō negatur. Iesus nāq; eripiet pœni- 𝔤.c.30.§.11.
tentes ab ira ventura.
11.q.3. rursus XVI § Persistentibus autem in cōtumacia, seueritas est ostendenda. Vn-
cū c. sequē. de canon statuit: Si excommunicati intra annum se purgare contēpserint, vlte
Thess.2. rius non audiantur. Et quando deus permittit prohiberi peruersis hominibus p-
Matt.7. dicari vt salui fiant (quoniam porcis & canibus sacra non sunt committenda) vt
Dist. 43. in scilicet impleant peccata sua semper, tunc peruenit ira dei super illos vsque in 𝔤.c.32.§.18.
māda. finem. Et habentur in prophetijs: Si populus noluerit conuerti, incipiet gladi- 𝔤.c.31.§.4.
Osee.11. us in ciuitatibus eius & consumet electos eius. Tunc non erit qui consoletur,
Treno.1 ipsam ecclesiam ab omnibus charis eius, sed omnes amici eius spernent eam, &
fient ei inimici, prout sequitur ʃ.ca.57.§.9.

¶Quomodo sancti & innocētes cōtra malefactores vindictā exigūt. Cap. XXXVI.

Prouer.15. ET si pro ecclesia militante altissimū sedulo deprecent sancti & iusti, quo- 𝔤.c.29.§.9.
Eccle.45. rum vota sunt placabilia, & qui in suis verbis monstra placāt, potissimū & ʃ.c.57.§9
beata virgo Maria assiduo apud deū pro nobis intercedit, quēadmodū 𝔤.c.2 §.2 &
4.Bir.58. & in Birgitta Christus ostēdit dicēs: Intercessione matris meæ misericor- ʃ.eo.§.4
li.6.c.26 dia mea parcit oñibus & oñes suffert, quāquā iustitia clamet vindictā. Et infra: 𝔤.c.31.§.15.
Vere ecclesia mea nimis lōge à me recessit, intātū, q nisi pces matris meæ interue 𝔤.ca.29.§.6
6.Bir.34 nirēt, nō esset spes misericordiæ. Quæ qdem mater Iesu ait: Ego ante terribile iu
diciū illud futurū filij mei pcedo cū misericordia mea. Tamē qa à peccatis nō de-
sistimus, sed peccata peccatis accumulamus, ideo deprecatio sanctorū nō solum 𝔤.ca.35.§.9
nō exaudiet, sed etiā iudex altissimus, tum pro sua iustitia, tū etiā ad beatæ Mariæ ʃ.c.41.§.4.
Psal.49.57. aliorūq; iustorū sentētiā, necnō ad pauperū & innocentū clamorē, in nos diuinā
Psal.139. suā exercebit vindictā. Quoniā sancti cōgregati ordināt testamētū. i. volūtatem
dei: Lætabitur quoq; iustus quū viderit vindictā. Manus suas lauabit in sanguine 𝔤.c.21.§.13.
Psal.149 peccatoris, qñ dñs facit iudiciū inopis & vindictā pauperū, & exultabūt sancti in & ʃ.c.46.§1
gloria, & gladij ancipites in manibus eorū, ad faciēdā vindictā in nationibus, in- ʃ.ca.64.§.2
crepatiōes in populis, ad alligādos reges eorū in cōpedibus & nobiles eorū in ma 𝔤.c.25.§.10
nicis ferreis, vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. Voca ergo si est q tibi peccatori cō-
Iob.5 tumaci respōdeat, ad aliquē sanctorū cōuertere. Quasi Iob diceret, sanctorū eē ne
minē qui tibi in tua ærumna apud deū succurrat.
I § Insuper istud diuinum animaduerte eloquium. Quæsiui de eis scilicet
Ezech.22 sanctis virū qui interponeret sepem, id est, precem efficacem & (ad impediēdum 𝔤.c.17.§.12.
iustitiæ meæ rigorem) staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam,
& nō inueni. Et effudi super eos indignationem meam, & in igne iræ meæ con- 𝔤.c.35.§.10
sumpsi eos, viam eorū in caput eorū reddidi ait dominus deus. Dixit quoq; Chri- & ʃ.eod.§.5
Iohan.5. stus ad Iudæos, qui hodie representant peruersos Christianos, nolite putare
Lucæ.9. quia ego accusaturus sum vos apud patrem, est qui accusat vos Moyses, in quo
vos speratis. Et alibi: O generatio infidelis peruersa, vsquequo ero apud vos
& patiar vos? Super quo discipuli eius Iacobus & Iohannes dixerunt. Domi- ʃ.c.56.§.1

ne vis

ẽ.c.35.§.3 ne vis dicimus vt ignis deſcendat de cœlo & conſumat illos, ſcilicet malicioſos.
& ſ.eod.§.5 Iohannes deniq; & Petrus exigunt iuſtitiam, vt infra habebitur. Ecce q̃ manife-
ſ.c.37.§.10 ſte ſancti aduerſus peccatores vindictam exquirunt.

II § In primis autem paſſio & crux Chriſti accuſat peccatores, vti concio- Hierony. in
natus eſt Hieronymus, inter alia inquiens: Crux Chriſti contra te peccatorem ſermonibus.
perorabit, Chriſtus ſua vulnera aduerſus te allegabit, cicatrices contra te loquen
tur, claui de te conquærentur. Dicturus nanq; eſt Chriſtus cuilibet peccatori il-
lud Auguſtini: Ego te homo de limo terræ formaui, & in paradiſum meum col- Augu. de va
locaui, ſed tu me, iuſſaq; mea cõtemnis, deceptorem ſequi voluiſti. Vnde & iuſta nit. mundi.
pœna damnatus, inferni ſupplicijs deputatus es, poſtea tui miſertus, carnẽ aſſum
pſi, in terris degens, inter peccatores habitaui, contumelias & verbera pro te ſu-
ſ.ca.58.§.4 ſtinui, vt te eriperem: colaphos & ſputa ſuſcepi, vt te honorarem: acetũ cum felle Cat.Se.c.135
bibi, vt dulcedinẽ paradiſi deguſtares, Spinis coronatus, cruci affixus, lancea vul
neratus ſum, propter te mortuus, in ſepulchro poſitus, ad inferna deſcendi, vt te
ad paradiſum reducerẽ, Tartara adij vt in cœlis regnares. Agnoſce ergo impie-
tas humana, quanta pro te pertuli. Ecce liuores quos pro te ſuſcepi, ecce clauorũ
foramina quibus affixus in cruce pependi. Suſcepi dolores tuos vt te ſanarẽ. Suſ-
cepi pœnam, vt tibi darem gloriam. Suſcepi mortem, vt tu vitã haberes immor
talem. O nos miſeri peccatores quid reſpondebimus Chriſto iudici accuſanti & Chryſoſt. ſu
dicturo illud Chryſoſtomi: Ego propter vos homo factus ſum, propter vos alli per Matth.
ẽ.ca.32.§.6 gatus, deluſus, cæſus, & crucifixus. Vbi eſt tantarũ iniuriarũ mihi illatarũ fructus?
& ſ.c.37.§.8 Ecce ſanguinis mei pretiũ, quem effudi in redemptionem animarũ veſtrarum.
ſ.ca.37.§.1. Vbi eſt ſeruitus quã mihi pro pretio ſanguinis mei debuiſtis? ego ſuper gloriam
ẽ.c.33.§.10. meã vos amaui, & vos me viliorẽ omnibus rebus veſtris feciſtis? nam omnẽ rem
& ſ c.34.§.9 terræ viliſſimã, amplius q̃ me dilexiſtis. Quid potui vobis facere, & non feci? Ne
mo profecto valebit peccatores defendere contra huiuſcemodi furorẽ domini.
ẽ.c.35.i pr. Plangent ergo omnes tribus eccleſię, quia nec virtus reſiſtendi furori dñi erit, nec Apo.1.
& ſ c.49 §20 fugiendi facultas à facie eius, nec pœnitẽtiæ locus, nec ſatisfactionis tempus. Et
ẽ.c.31.§.14. anguſtia erit vndiq; nobis. Quibus nihil præter luctũ remanebit.
& ſ c.54.§.5 III § Rurſus quando vox cœleſtis exercitus ad deũ clamat: Percute. Tũc Ezech.9
ẽ.ca.29.§.7 gladius diuinæ ſæueritatis vibrat. Deinde ſancti in cœlis de nobis peccatoribus
& ſ c.37.§.6 ſe vindicare inueſtigant. Exemplo cuius Dauid inquit: Secundum multitudinẽ Pſal.5
ẽ.ca.31.§.13 impietatum eorum expelle eos, quoniam irritauerunt te domine. Et infra: Inten Pſal.58
& ſ c.38.§.4 de ad viſitandas omnes gentes, nõ miſerearis omnibus qui operant iniquitatem,
ad nihilũ reduces omnes gẽtes, diſperge illos in virtute tua & depone eos, in ira
conſummationis, & nõ erunt. Et infra: Effuderunt ſanguinem ſeruorũ tuorum Pſal.78
tanquam aquam. Ideo effunde iram tuam ſuper eos.
ẽ.eo.in pri. IIII § Specialiter (inquã) beata dei genitrix, quæ aliàs eſt ſingularis ac be-
nigniſſima veniæ impetratrix, exigit à deo in peccatores iuſtitiã, vt in pluribus
Birgittæ reuelationibus oſtenditur. Ait nanq; ad Chriſtũ: Rogo chariſſime fili, 6.Bir.45
vt qualis iuſtitia tua ſit, manifeſtare digneris, vt pœna pro meritis debita mitior
fiat, & vt iuſtitia tua ſciatur & timeatur. Cui dñs Ieſus reſpondit: Iuſtitia mea eui
denter manifeſtabitur intantum, ꝙ qui eam experietur, ſentiet. Opera eius veni-
ent in publicũ & mẽbra contremiſcent. Iterũ Maria virgo: Fili mi miſerere eis,
horrendus enĩ eſt caſus & præcipitiũ intolerabile, & tenebræ prope tuæ, & pœ-
na prolõgata. Et infra: O fili mi qui humanũ genus liberaſti, ſurge & defende te, 8.Bir.55.
quia multi hoĩes excluſerũt te à corde ſuo. Ingredere igitur regnũ ſapienter, ſicut 3.Reg.3.inſi.
Salomon. Aufer de poſtibus ſummas portas fortiter ſicut Sampſon. Pone obſi- Iudi.16
dionem contra clerũ & decipulas ante pedes militum. Deterre mulieres cum ar-
mis & deijce pontes coram cõmunitate populorũ, nulluſq; inimicorũ tuorũ eua-
dat anteq̃ cũ humilitate petant miſericordiã qui cõtra te indurãtur.
V § Apoſtoli deniq; iuſtitiam in nos ferendã cenſent, dicentes: Sicut à prin 1.Bir.45.
ẽ.eo.§.1.& cipio totus mundus aquis diluuij perijt, ſic nunc mundus eſt dignus igne perire, Gene.7.
ſ.c.37.§.7 quia nunc magis quàm tunc iniquitas abundat. Nam ſaluator inquit: Ignem veni Luc.12
mittere in terram, & quid volo niſi vt accendatur? hoc autem non eſt intelligen- Pſal.96

Daniel. 7 dum de diluuio ignis quod fiet in nouissimo extremi iudicij tempore, sed hæc, g.ca.34.§.5
Iohel. 2 de qua iam sit mentio, ignis plaga erit localis, & eueniet forsitan partim per ful- g.co.§.1.&
gura, partim per incendia negligenter commissa vel malitiose procurata, prout J.c.57.§.4.
ante quadriennium, videlicet: Anno domini.1515. perpetratione cuiusdam vetu
læ Vrbana ædificia ferme om̄ia cuiusdā in Norico oppidi Reichenhal vulgo nū-
cupati, vnacum pluri, quam quarta parte indigenaꝝ igne lamētabiliter perierūt
Cuius miri incendij simile ab æuo apud nos non est auditum, quod tanta ędificia g.c.22.§.11.
cum tot hominibus tam subito, quasi momento, igne fuerint cōsumpta. Quo cer &J.c.56.§11
tum habeā, id esse quoddam incęptum prohdolor seu præsagiū futuræ atq; pro-
pinquæ calamitatis nostræ.

VI § Cæterum sancti dei non solum nostrorum facinorum accusatores &
Sap.3 diuinæ vindictę appetitores, sed etiā erūt iudices nationum. Nam dicitur. San- g.c.24.§.3.
1.Cor.6. cti de hoc mundo iudicabunt. Censentur em̄ esse duces dei ad vindictam male- g.c.25.i pr.
1.Petri.2 factorum missi. Sunt præterea Christo, se contra nos vindicanti, testes in Hieru- J.ca.43.§.5.
Actoꝝ.1 salem, & in om̄i Iudæa & Samaria, & vsq; ad vltimum terræ. Exultabunt quoq;
Apoc.18.19. cœli & sancti apostoli & prophetæ, quando iudicabit deus iudicium eorum de J.ca.53.§.12.
illa meretrice magna. De qua inferius dicetur: Laudabūt etiam dominum in suo
iudicio, qui vindicabit sanguinē seruoꝝ suoꝝ.

VII § Præterea sanguis, innocenter effusus & sudor violēter expressus, in
Gene.4. reos sanguinū vindictam cōclamat. Hinc dominus ad Cayn: Vox sanguis fratris J.c.50.§. 7.
Iob.24. tui clamat ad me de terra quæ ideo maledictioni subiacet. Et in Iob, anima vulne
ratorum clamauit & dominus inultum abire non patitur. His nempe tempori-
bus homicidia plurimū inualescūt & inulta apud iudices terræ abeūt. Vnde quū
Apoc.6. apertū esset sigillū quintum, hoc est in excursu præsentis quinti status, Iohannes g.c.28.§.8.
præuidit subtus altare animas interfectorum clamātium voce magna & dicen-
tium. Vsquequo domine sanctus & verus non iudicas & nō vindicas sanguinem g.ca.33.§.8.
nostrum de his qui habitant in terra: & dictum est illis vt requiescerent tempus &J.c.58.§.4
adhuc modicum donec compleantur conserui eorum & fratres eoꝝ. Qui forte
ad finem sexti status interficiendi sunt sicut & illi. Tunc em̄ stabūt in magna cō-
Sap.5. stantia aduersus eos qui se angustiauerūt & qui abstulerunt labores illoꝝ. Et di-
Psal.78. cunt ad dominum. Innotescat in nationibus, coram oculis nostris, vltio sangui-
1.Mach.6. nis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est, introeat in cōspectu tuo gemitus compeditoꝝ.
Iusti insuper dicunt ad cœlestem regem. Quousq; non facis vindictam & vindi- J.c.57.§.11.
Psal.9 cas fratres nostros. Tunc deus requirens sanguinem, eoꝝ recordatus est, non est g.c.28.§.7.
oblitus clamorem pauperum. &J.c.40.§3

Eccle.34 VIII § Per rapinam quippe & multiplicem excoriationē hodie pauperes
offenduntur miseri: Quoniā panis egentium vita pauperis est. Qui defraudat il
Lucæ.18 lum, homo sanguis est. Qui aufert in sudore panē, quasi qui occidit proximum
suum. Enimuero in euangelio, vidua petijt iudicem ciuitatis vt vindicaret eam
de suo aduersario: Iudex intra se dixit, vindicabo viduam, ne in nouissimo veni-
ens sugillet me, si iudex iniquitatis hoc facit, ergo multomagis deus faciet vindi-
ctam electoꝝ suoꝝ clamātiū ad se die ac nocte, & vlterius nō habebit patientiam g.c.55.§.11.
Eccle.5. in illis. Deus quidem vindicans vindicabit.

IX § Item operarij & pauperes clamant ad dominum & vindictam petūt g.c.19.§.18.
Deute.15.& contra eos qui auertunt faciem suam à pauperibus, & qui denegant mercedem &
c.24. nō reddūt precem laboꝝ suorum. Vnde Iacobus apostolus inquit: Ecce merces g.c.24.§.4
Iacob.5. operarioꝝ, qui messuerūt regiones vestras, q̄ fraudata est à vobis clamat, & cla-
mor eoꝝ in aures domini sabaoth introiuit.

X § Demum animæ illorum, quorum fuerūt bona ecclesiastica, in quibus J.c.38.§.1 fi.
hodie clerici superbiunt, petūt vindictam in cōspectu dei, vti Birgitta & Catha.
6.Bir.70.& Seneñ, reuelauit dicendo. Vos clericos substantia accusat tāquàm fures & latro-
Ca.Se.c.132 nes infidosq; debitores, qui obligati eratis pauperibus, & ecclesiæ vobis cōmisse g.c.23.§.11.
1.Timo.3. exoluere debitum, quod luxuriose viuendo expendistis. Nempe in superbia ela- J.ca.38.§.1.
Gene.18.19. tus in iudicium incidit diaboli. Vniuersus itaq; clamor multiplicatus est nimis & in prin.
increuit coram domino, idcirco descendet dominus & videbit clamorē, qui ad

se venit

ſe venit, opere completum, delebitq; locum noſtrũ, vlciſcetur deniq; ſe de om̃i-
bus inimicis ſuis, & de oppreſſoribus ſuorum ſeruorum. Qui ait mea eſt vltio & Deute. 32
ego retribuam eis in tempore, ſanguinem ſeruorum ſuorum vlciſcetur, & vindi-
ctam retribuet in eorum hoſtes. Quibus verbum veritatis cõminatur, dicẽs: Ve Matt. 23.
niet ſuper vos om̃is ſanguis iuſtus qui effuſus eſt, faciet enim dñs iudiciũ inopis Pſal. 139. 14
& vindictam pauperum & iniuriam patientiũ. Scitote igitur eſſe iudiciũ ſcilicet Iob. 19. in fi.
ſtrictũ, de quo nũc ſequitur.

¶ De ſtricto iudicio & iuſtitia dei abſq; miſericordia. Cap. XXXVII.

Deus iudicium pauperibus tribuit, non autem ſaluat impios, quos pro Iob. 36.
§.ca.35. §.8 om̃ibus ſuis impietatibus adducet in iudiciũ. Cũcta em̃ quæ fiunt, ad- Eccle. 12
ducet deus in iudicium pro om̃i errato. Imò qui dũtaxat loquitur ini- Sap. 1
qua, nõ præteriet eum corripiẽs iudicium. Quod altiſſimus nõ ſupplã- Iob. 8. in pr.
tat, nec ſubuertit quod iuſtũ eſt, nec quẽquam cõdemnabit fruſtra. Quorũdã au- & c. 34
tem hominum peccata hodie manifeſta ſunt præcedẽtia ad iudiciũ, quoniam mi 1. Timo. 5
ſericordia non eſt in terra, ideo iudicium domino cum habitatoribus terræ. Nõ Oſee. 4.
§.c.35. §.11. timemus deum nec ei ſeruimus neq; eius vocẽ audimus, ſed exaſperamus os do- 1. Regũ. 12
&ſ.eo. §.7. mini & ſermones eius, idcirco manus domini erit ſuper nos. Præſenti nãq; popu Pſal. 77.
§.c.34. i pr. lo Chriſtiano eſt cor exaſperãs, vt Chriſtianitas nuncupetur generatio praua & Ezech. 2. &
§.c.30. i pr. exaſperãs. Inde eccleſia peruerſa cẽſetur modo eẽ domus exaſperãs, de qua Eze c. 3. & 12.
&ſ.c 40. § t chiel loquutus eſt, & quam ſignificat Iob dicẽs: Dominus venit tecum in iudiciũ Iob. 22
§.c.32. §.16 propter malitiam tuam plurimam & infinitas inquitates tuas. Iudiciũ igitur do- Mich. 6.
§.c.35. §.5. mini cum populo ſuo Chriſtiano. Nume. 11.

&ſ.ca.38. in I § Nunc videbimus, vtrum ſermo dei opere compleatur. Cum em̃ beato
prin. rum protectione (vt dictum eſt) caremus & continue in luto flagitioꝝ iacemus,
§.c.36. §.10 neq; in melius reformamur, ſuperuenit in nos iuſtitia dei abſq; miſericordia. Nã
§ c.36. p to. qui deum exaſperat, primum corrigitur per flagella, quæ ſi non afferũt emenda-
§.c.35. §.2. tionem, tũc ſuccedit iudiciũ aſperum. Nam populo criminibus maculato & im-
&ſ.c.46 §.1 pœnitenti iratus eſt dominus vſq; in æternum, dicẽs: Si pater ego ſum, vbi eſt ho Malach. 1
ſ.c.49. & ſ. nor meus? & ſi dominus ego ſum, vbi eſt timor meus? Ita Chriſtus apud Birgittã 8. Bir. 49
eo. §.4. oſtẽdit peccatori miſericordiam & iudicium, his verbis. Et ſi peccator correpꝰ
§ c.15. §. 16. nõ audierit, flagellabo eum à capite vſq; ad calcaneum, intantum quòd om̃es, qui
&ſ.eo. §.2. audierint, mirabũtur & cõtremiſcẽt de dei iuſtitia & æquitate. Nos autem iniq; Treno. 3.
& §. 11. egimus, & ad iracũdiã deũ prouocauimus, idcirco factus eſt inexorabilis. Et hęc Sap. 12.
§.c.26. §.2. vaticinatio & cõtritio facta eſt nobis formido & laqueus. Hinc ſapiẽs ad domi-
§.c.15. §.33. nũ: Quis ſtabit cõtra iudiciũ tuũ, aut quis in cõſpectu tuo, ſcilicet ſine timore ſta-
&ſ.eo. §.9. bit, quũ veneris vindex iniquoꝝ hominum? aut quos tibi imputabit ſi perierint
ſ.ca.43. §.11 natiões quas tu feciſti? nõ eſt em̃ alius deus quàm tu, cui cura eſt de om̃ibus, vt oſtẽ-
ſ.c.43. §.11. das, quoniam nõ iniuſte iudicas iudiciũ.

II § Conſiderãdum eſt ſecũdum Auguſtinũ, deũ fore iudicẽ nõ ſolũ in ge- 20. de ci. dei
§.eo. §. 1.& nerali iudicio extremo, ſed etiã in multis particularibus iudicijs, qui angelis pec- 1. & c. 6
§.c.32. §.10 cãtibus nõ pepercit, ac ab initio humani generis incepit iudicare, primos parẽtes 2. Petr. 2.
&ſ.c.43. §3 à paradiſo expellendo, ſæpius poſtea ſuo diuino & particulari iudicio vſus in ho-
&ſ.c.62. §. mines, qui aliquãdo aperte, aliquãdo occulte pro ſuis factis pœnas hactenus ſol-
18. uerunt, ſiue in hac vita ſiue poſt mortem, venit em̃ hora & nũc eſt quãdo mortui
§.c.4. i prin id eſt, peccatores audient vocem filij dei. Per hoc quod dicit, nũc eſt, denotatur Iohan. 5.
&ſ. c.61. §.3 quotidianũ dei iudiciũ dies em̃ vltionis domini iam eſt & annus retributiõis iu- Eſaiæ. 54
§.c.28. §.9 dicij Sion, id eſt, eccleſiæ. Simul itaq; ad iudiciũ propinquamus. Eſaiæ. 41

& §.c.35. §. III § Inſuper apoſtolus inquit: Si deus naturalibus ramis non pepercit, ne ſ.eo. §. 8
13. & ſ.c.35. § forte nec tibi parcat. O altitudo diuitiaꝝ ſapiẽtiæ & ſcientiæ dei, q̃ incõprehen- Roma. 11
14. ſibilia ſunt iudicia eius & inueſtigabiles viæ eius, quis enim cognouit ſenſum do-
mini, aut quis conſiliarius eius fuit. Item Eſaias: Neſcierunt videntem, ſcilicet Eſaiæ. 28
§.c.25. §.11. deum, ignorauerunt iudicium, deus autem eſt iudicij dominus. Qui vero non fe- 1. Eſd. 7.
cerit legem dei, de eo erit iudicium mortis, vel exilij, vel carceris, vel in ſubſtan- Hiere. 2
§.c.15. §.24 tiam eius. At quid vultis mecum in iudicio contendere? omnes dereliquiſtis me,
dicit dominus.

Iacob.2. IIII § Iudicium autem ſine miſericordia illi qui non facit miſericordiã. g̃.eo.§.1
Hebræ.10 Vnde apoſtolus: Qui irritã fecit legem Moyſi, ſine vlla miſeratione morif, quãto
magis putatis deteriora mereri ſupplicia qui filium dei conculcauerit? Scimus eñ
Deut.32. quia dixit, mihi vindictã & ego retribuã. Et itez: Quia iudicabit dominus popu- g̃.c.31.§.11
lum ſuum. Horrendum eſt incidere in manus dei viuẽtis. Nam ſaluator loquitur: ſ.c.57.§.6
Lucæ.19 De ore tuo te iudicio ſerue nequã: ſciebas quòd ego auſterus ſum, tollens quod nõ g̃.c.34.§.5.
Iohã.5. poſui, & metens quod non ſeminaui. ſ. pctm̃. Et alibi: Neq; eñ pater iudicat quẽ- & g̃.c.32. in
quàm, ſed omne iudicium dedit filio. Item pater dedit poteſtatem filio, iudicium prin. &.ſ.c.
facere, quia filius hominis eſt. Sicut audio, iudico & iudicium meum iuſtum eſt. .70.in prin.
Ioh.15 Et infra: Si quis in me non manſerit, mittetur foras ſicut palmes, & areſcet & colli- g̃.c.36.§.5.
ſ.c.39.§.1 gent eum, & in ignem mittent & ardet. &ſ.c.39.§.7
V § Hoc iudicium eſt abſq; impertione miſericordiæ; hinc ſcriptura in &ſ.c.40§.9
Eſa.9.&.27 Eſaia inquit: Dñs non miſerebif pupillo℞ & vidua℞ illius populi, quia omnis hy- g̃.c.25.§.10
pocrita eſt & nequã. Non eſt enim populus ſapiens, propterea nõ miſerebif eius &.ſ.eo.§.6.
Hiere.11. nec parcet ei qui fecit eum. Ad idem dñs in Hieremia: Ecce ego inducã ſup eos ma
la de quibus exire non poterũt. Clamabũt ad me & ego non exaudiã eos. Ad hoc
Propheta: Tu aũt dñe Sabaoth qui iudicas iuſte, & probas renes & corda, videam
vltionem ex eis. Rurſus dominus: Ecce ego viſitabo ſup eos, iuuenes morientur
in gladio. Filij eorum morient in ſame, & reliquię non erunt ex eis: inducam enim
Hiere.13. malum ſuper viros Anathor annum viſitationis eorum. Et infra: Non parcam &
non concedam neq; miſerebor vt non diſpergã eos. Et quum ieiunauerint, nõ ex
Iohã.6 audiam preces eorum Ecce peruerſorum opera nil valent: ſiquidem hoc eſt opus
Hiere.14 dei vt credamus in eum quem miſit ille. Vnde in Hieremia ſequitur: Et ſi obtule-
rint holocauſta, non ſuſcipiam ea, quoniã gladio & fame & peſte ego conſumam ſ.c.50. ĩ pri.
Hiere.51 eos. Et infra: Mittam in Babylonem, id eſt, in confuſam Chriſtianitatem, ventila g̃.c.38.§.10.
tores. Nolite parcere iuuenibus eius, interficite omnem malitiam eius. Sequitur & ſ.c.50.§.5
in Hieremia plura vt inferius habebitur. ſ.c.53.§.9
Ezec.8.&.9 VI § Ad idem dominus in Ezechiele: Ego faciã in furore: nõ parcet ocu g̃.c.35.§.13.
g̃.ca.36.§.5. lus meus, nec miſerebor, & quũ clamauerit ad aures meas voce magna, nõ exaudi &.ſ.eo.§.7.
&ſ.c.41.§.8 am eos: Et dixit deus ſex viris, quo℞ quiſq; vas interfectiõis in manu habebat: p- g̃.eo.§.5
Ezech.12 cutite, nõ parcat oculus veſter, neq; miſereamini ſenẽ, adoleſcentulum & virginẽ
paruulum & mulieres interficite, vſq; ad internitionẽ. Et infra: Relinquã ex eis vi- g̃.c.15.§.19.
ros paucos à gladio & fame & peſtilẽtia, vt narrent omnia ſcelera eo℞ in genti- &ſ.c.41.§.5
bus, panem ſuum in ſolitudine comedẽt, & aquã ſuã in deſolatione bibent, vt deſo g̃.in fi.plo.
letur terra à multitudine ſua propter iniquitates hominum, & ciuitates deſolatæ g̃.c.27.§.4.
Ezech.24 erunt terráq; deſerta. Et infra: Sed nec mundaberis prius, donec quieſcere faciam &ſ.c.50.§.6
indignationem meã in te, non tranſeam, nec parcã, nec placabor. Iuxta vias tuas,
& iuxta adinuentiones tuas, iudicabo te, dicit dominus.
Zach.5.&7 VII § Hoc volumẽ volãs, quòd vidit Zacharias, eſt maledictio, quæ egre
ditur ſup faciẽ omnis terræ, quia omnis fur & omnis iurãs iudicabif. Et infra: No
luerũt attẽdere, vt audirẽt legem & verba, quę miſit dñs in ſpiritu ſuo ſancto p ma g̃.eo.in pri.
nũ propheta℞. Ideo facta eſt indignatio magna à domino dicẽte: Sicut locutus &ſ.c.43§.7
ſum, & non audierunt, ſic clamabunt & non exaudiã, terra itaq; deſolata eſt. Simi- g̃.eo.§.6.&
Ozee.1 liter dixit dominus ad Ozeam: Non addam vltra, miſereri domui Iſrael, ſed obli- ſ.ca.45.§.9.
4.Eſd.1. uione obliuiſcar eorum. Et in Eſdra: Non quaſi me dereliquiſtis, ſed voſipſos, di-
cit dominus, ideo vos derelinquam, & proijciam vos à facie mea.
4.Eſd.8. VIII § Eſdras inſup præuidit lapſus noſtros qui habitamus terrã, id eſt, g̃.c.33.§.10.
inhæremus terrenis, dicẽs: Deus non voluit hominem diſperdi, ſed ipſi qui creati &ſ.c.57.§.5
ſunt, coinquinauerunt nomen eius, qui fecit eos, & ingrati fuerunt ei, qui præpara g̃.c.36.§.2.et
uit eis vitam, quapropter iudicium dei modo appropinquat. ſ.c.50.§.4.
Pſalm̃.9. IX § De quo quidem iudicio Dauid cecinit: Increpaſti gẽtes & perijt im g̃.eo.§.2.&
pius: Inimici defecerunt frameæ in finem, & ciuitates eorum deſtruxiſti: Parauit ſ.c.38.§.4.
in iudicio thronum ſuum, & ipſe iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit po g̃.eo.§.1
Pſalm̃.58 pulos in iuſtitia. Item: Non miſerearis omnibus qui operantur iniquitatem.
Pſalm̃.75 Et infra: Tu deus terribilis es, & quis reſiſtet tibi? extunc ira tua, de cœlo au-
ditum

ditum fecisti iudiciū, terra tremuit. Quoniā venit iudicare terrā, iudicabit orbē Psal.97.
terrarū in iustitia, & populos in æquitate.
X § De hoc terribili diuino iudicio Christus apud Birgittam quærit di- 1.Bir.41.
g̃.c.36.§.1. cens: Quādiu patiar istos, scilicet peccatores? quamdiu sufferam talem contem-
in fi ptum? Cui Iohānes Baptista respondet: Tu es quasi gladius acutissimus qui iudi-
g̃.c.27.§.13. cas in æquitate. Petrus ibidem subiungit hæc verba: De eo est iustitia, vt q recef-
&18.&ſ.c. sit à fide tua, descēdat ad infernū capite inferius, & pedibus sursum, qa cōtempsit
39.§.20. te qui deberes esse caput suū, sed seipsum dilexit.
g̃.ca.20.§.3 XI § Desuper deus iurauit se facturū iustitiā, dicēs ad hominē: quia non vis
ſ.c.57.§.14 tenere fidem mihi promissam, nec ad me charitatē habere, mittā ad te animal qd
in fi. de torrente impetuoso procedit & absorbebit te, & sicut torrens semper ad infe-
g̃.c.35.§.10 riora deriuatur, sic animal illud deducet te ad inferiora inferni, & sicut impossibi-
g̃.c.27.§.11 le est tibi cōtra torrentē impetuosam ascēdere, sic difficile est tibi ab inferno vn-
g̃.c.31.§.12. quam cōsurgere, verba mea quæ nūc dicta sunt cōplebūtur. Et infra: Ego primo 6.Bir.22.
in fi. castigo hominē per tribulationē temporalē, per infirmitatem, & per voluntati
g̃.c.25.§.6. suæ cōtraria, si tūc resipiscere noluerit, tūc auferā ab eo misericordiā meā, & di-
&ſ.c.55 §.4 mittam eū in pœnā sibi ex iustitia præparatā.
g̃.eo.§.1.& XII § Thelosphorus præterea refert Ioachim abbatem in quadā sua pro- Ioachim.
ſ.c.55.§ 3 phetia reuelasse, quòd circa præsentia tempora, omes ordines & status ecclesiæ,
ſ.c.38.§.1& ob sua indurata peccata affligentur. Primus quidem ordo, scilicet coniugatorū
ſ.ca.45.§.7. est deuastādus. Secūdus viduitatis disseminandus. Tertius virginitatis præcipi-
g̃ c.35.§.1& tādus. Vnde dicit: Væ primis, seminauerūt triticū fidei cōiugalis, & spinas mes-
ſ.c.40.§.5. suerūt adulterantes. Væ secūdis, currebant ad temporalia, & deus mittebat eos
ſ.ca.55.§.12 duntaxat ad spiritualia. Væ tertijs scopulis currentium, inclinati sunt quia de vi
tio contemplantur. Væ sublimibus, puto ecclesiasticis, qui inclinantur ad terre-
na desiderio vanitatis. De hoc vltimo videlicet spiritualium supplicio speciali-
ter nunc videndum est.

¶ De speciali plaga incipiente à sanctuario, id est, à clero. Cap. XXXVIII.

MAndauit dominus vt ei sanctuarium facerent filij Israel, in quorū me-
dio habitaret: Et vt cauerent ne illud macularent, sed sanctificarēt ac
mūdarēt, omnēq; immūditiā de sanctuario auferrēt, è quo deus eos
ſ.c.42.§.2. respiceret tanquam de excelso cœlorū habitaculo. Postea domus Is- Exod.25
rael fecit abominationes magnas vt deus procul à sanctuario suo recederet. Dūq; Leuiti.26
enarraret calamitates obinde futuras, ait: A sanctuario meo incipite, id est, à vi- 2.Par.29.
ſ.eo.§.1. ris ecclesiasticis, qui polluerūt sanctuariū meū. Hinc Amos propheta: Ecce do- Deute.26
ſ.c.41.§.9. minus mādauit & percutiet domū maiorē ruinis & domū minorē scissionibus: Ezech.8.
ſ.c.49.§.4. Et sic tota domus à deo censetur deserta. Nūc itaq; ab imo vsq; ad summū sacer- Ezech.9.
g̃.c.32 §.1& dotē purgāda erit ecclesia: purgabūtur nāq; filij Leui ab iniquitatibus suis, q seip Amos.6.
ſ.c.44.§.7. sos vltro purgare noluerūt: quoniam dispersi sunt lapides sanctuarij. i. mēbra ec Malach.3
g̃.c.29.§.5. clesiæ. Vnde Vincētius infert: Clerus nō solū ob suā, sed etiā populi culpam tur- Treno.4
g̃.c.37.ī pr. babitur. Nā in Leuitico dicit propter peccatū populi sanctuariū esse expiandū
&ſ.c.39.ī fi. ab immūditijs & præuaricationibus & cūctis peccatis filiorū Israel. Leuiti.16
g̃.c.28.§.13. I § Hoc fit quoniā laici & seculares maxime potētes, filios, aliosq; necessa-
g̃.c.28. §.1. rios suos ad beneficia ecclesiastica intrudunt, non curantes qui sint digni vel indi
&ſ.c.39.§.3 gni. In suum quoq; vsum vsurpāt bona & iura ecclesiarum & clericorum autho-
ritatem spiritualē prorsus contemnentes. Ita ipsi laici seu inferiora ecclesiæ mē-
g̃.ca.32.§.9 bra, præbent occasionem, quòd ecclesia nutat & in sui structura iam ruinam mi-
&ſ.eo.§.4 natur. Quæ quidem ruina in clero incipiet, nam quando aliqua ciuitas expugna-
g̃.eo.ī pr.& tur, initio turres ac muri aliaq́ue fortalitia ciuitatis demoliuntur, quo facilius re- Amos.6
ſ.c.44.§.2. liquum corpus ciuitatis obtineatur: Ideo primum clerus, tanquam murus & do-
g̃.c.37.§.11. mus maior, ruet, postea reliqui Christiani tanquàm domus minor scindentur.
in fi.&ſ.ca. Laici enim postquam clerus fuerit suppressus, carebūt doctrinis spiritualibus ac
46.§.4. sacramentis: Et per consequens multi deuiabunt à tramite veræ fidei & religio-
nis Christianæ.

Quia

II § Quia ergo propter clericos hęc est orta tempestas (ait Petrus) in die
1.Pet.4 tẽpus est vt incipiat iudiciũ à domo dei. Siquidẽ primũ à nobis. s. clericis, quis fi ȝ.c.1.§.5.&
1.Pet.4. ĩ fi. nis eorũ qui non credunt dei Euãgelio, & si iustus vix saluabit, impius & pctor vbi J.ca.54.§.8
1.Bir.48. parebunt? Similiter apud Birgittam Christus inquit: Sacerdotes sunt mihi omi-
no odiosi, ideo iudicium meum in clero, & ab altari meo incipiã. Ecce tribulatio
modo imminens incipiet (prout partim incepit) à clero propter suas exorbitãti-
Psal.88 as. Ad quem Dauid loquitur hæc verba: Tu despexisti & distulisti Christum tuum
ac prophanasti in terra sanctuarium eius.

III § Nunc inquirendũ est, quid de eisdẽ sacerdotum aduersitatibus iam
propinquis veteres prophetę olim cõscripserint. In primis dñs deus in Malachia
Malach.2 O sacerdotes (inquit) si nolueritis audire & ponere sup cor vt detis gloriã nomini ȝ.c.31.§.5.
meo, mittã in vos egestatem, & maledicã benedictionibus vestris. Ecce ego pro- &.J.eo.§.7
ijciã vobis brachium, & dispergã super vultum vestrum stercus solennitatum ve-
strarũ, & assumet vos secũ: vos recessistis de via, & scãdalizatis plurimos in lege, ir
ritum fecistis pactum Leui. Propter quod ego dedi vos cõtemptibiles & humiles
omibus populis: Transgressus est Iuda, id est, clerus & abominatio facta est in Isra
hel, id est, tota ecclesia, Disperdat dñs virum q fecerit hoc, magistrũ & discipulum,
Ozee.5 de tabernaculo Iacob. Item Ozeas: Audite hoc sacerdotes, qa vobis iudiciũ est,
quia laqueus facti estis speculationi, & sicut rete expansum super Thabor, & victi-
mas declinastis in profundum. Facti sunt principes Iuda quasi assumentes termi-
num: super eos effundam quasi aquam iram meam.

Michę.3 IIII § In Michæa quoq; hæc dicit dñs super Prophetas, qui seducunt po ȝ.c.25.§.11.
pulum meum, qui mordẽt dentibus suis, & prædicãt pacem, & si quis non dederit ȝ.c.23.§.2.
in ore eorũ quippiã sanctificant super eum prælium: propterea nox vobis pro vi- ȝ.eo.§.1.&
sione erit: Sacerdotes in mercede docebãt, & in pecunia diuinabant, propter hoc J.eo.§.8
causa vestri, Syon quasi ager arabitur, & Hierusalẽ quasi aceruus lapidũ erit. Item ȝ.c.37.§.8
Sopho.3 Sophonias: Sacerdotes eius polluerunt, sanctum, iniustè egerunt contra legẽ. Dñs ȝ.c.31.§.12.
iustus in medio eius non faciet iniquitatem. Mane mane iudiciũ suum dabit in lu- &.J.eo.§.7.
ce, & non abscondet: nesciuit aũt iniquus confusionem. Hieremias deniq; ad sacer in fine
Hiere.25 dotes: Vlulate (inquit) pastores, & clamate, & aspergite vos cinere optimates gre ȝ.c.36.§.7.
gis: quia completi sunt dies vestri, vt interficiamini. &.J.ca.44.

Daniel.8 V § Cæterũ Daniel pronosticauit huiuscemodi plagas clero & ecclesiæ §.10
fore infligẽdas per quendã tyrannum quem cornu hirci nuncupat, dicẽs: Cornu ȝ.ca.36.§.3.
hirci caprarũ magnificatũ est vsq; ad principẽ, id est, deũ fortitudinis, & ab eo tu- &.J.c.41.§.
lit iuge sacrificium, & deiecit locũ sanctificationis eius. Robur aũt datum est. s. illi 10.&.J.c.49
cornu contra iuge sacrificium propter pctã, & prosternet veritas in terra, & pro- in princ.
sperabitur. s. cornu. Et pctm̃ desolationis. s. erit ac sanctuarium, & fortitudo cõ- J.ca.41.§.8.
culcabit vsq; ad vesperã: & mane duo milia trecenti, & mundabit sanctuarium. ȝ.c.35.§.10.
Thelespho- In tempore finis complebit visio, vnde nescit quãdo fiet talis restauratio sanctua- &J.c.41.§.5
rus refert rij. Illum aũt futurũ cleri tyrannum contra clericos lasciuientes inuitat Cyrillus di ȝ.c.7.§.9 et
cens: Impero grandis aquila, rige pennas, otius expergiscere, tende alas, rostrum J.c.60.§.2
impinge, tortuosus coluber mentosusq; tibi ex latere cõgreget, & quasi plurimũ J.c.48.§.3 et
conuentũ (proculdubio) fortunaberis, nec obliuiscaris filios spurificos collactes ȝ.c.19.§.17
Petre oleo litę indiffluo, sed discretos non totaliter alterabis, cæteri iactẽtur pror J.c.49.§.9
sus in colico. Hæc ex relatione Thelosphori.

Vincentius VI § Vincentius tandẽ subdit: In illa magna & propinqua persecutione
de fine mun Sacerdotes & religiosi erũt in habitu dissimulato, in deserto celebrãtes, & coronã
di.2.parte ac habitum clericalem non ferentes, literasq; se scire occultãtes, & ad latebras fu- J.c.36.§.8
gientes. Omnes quoque ecclesiastici à deo castigati, debiles & mortificati, vt vix J.c.54.§.1
spiritum vitæ habeant. Tunc demũ qui respicient, cognoscent ac amabunt deum
creatorem suum, eiq; seruient puro corde & casto corpore, beneficia vlterius pin-
guia non appetent, solo victu & amictu contenti.

VII § Plures insuper tum nouæ, tum veteres prophetiæ & reuelationes
possent allegari de plagis clero, non solum peruerso, sed etiã vniuerso iã imminẽti
bus quas omnes his inserere non opus esse censui. Nouissimas autem Birgittæ re-

uela

g.co.§.3.& j.ca.49.§.4 — 1.Bir. 41.& c.47.

uelationes ad hunc passum deseruientes præterire nolui, in qua Christus ad clerum ait: Gladius meæ seueritatis in corpus tuum intrabit, qui à superiori capitis ingredietur, & sic profunde ac valēter infigetur vt nunquam extrahat. Postea sequitur grauis maledictio cleri, Christo dicente: Maledico sacerdotibus ex mea iustitia: Maledictum sit omē quod de terra ad vtilitatem suam receperint, qa nō laudāt deum & creatorem suum: Maledicti sunt anni eorum quibus vixerūt inutiliter: Maledicti sunt oculi eorum quibus viderunt lumen cœli, non autem videbunt visionem dei, sed tenebras inferiores: Maledictæ sunt aures eorū, quibus vana & non diuina audierūt, & de cætero audient clamorem inferni: Maledictus est gustus eorum, quo hic gustauerunt temporalia dulcia, illic gustabūt perpetuo amarissima: Maledictus sit odoratus eorum quo delectabilia odorauerūt, sed in futurum fœtorem sulphureum habebūt: Maledictus sit tactus eorum, quo me indigne tractauerunt, sed de cætero tangent ignem infernalem: Maledicti sunt à cœlo & terra, creaturisq; omnibus, quæ obediunt deo, quem clerici spernunt. Et infra: Malis pastoribus veniet iustitia Christi & citius subtrahentur, & nō protrahetur iudicium eorum, sed veniet eis horribile, & rapientur à delitijs ad confusionem.

g.ca.33.§.9 g.ca.35.§.8. & j.c.50.§.3. & j.c.35.§17. g.c.35.§.13. & j c.52.§12 g.c.21.§.11. — 4.Bir.43 g.eo.§.4 & j.ca.39.§.6. 4.Bir.62

VIII § Iterum Christus ait: Veniam sacerdotibus cū septē plagis, priuabuntur enī omnibus quę dilexerunt, eijciētur à conspectu dei & iudicabūtur in ira eius, tradentur dæmonibus, patientur absq; requie, contēnentur ab omnibus, egebunt bonis omnibus, malisq; omnibus abundabūt. Similiter & alijs septem corporalibus malis flagellabuntur, sicut filij Israel, qui (vt patet ex decursu veteris testamenti) sæpe flagellati sunt gladio, peste, fame, terræmotu, inundatione, frigore aut siccitate. Et infra: Honores eorum conuertentur in opprobrium & pudorem: & ruina ipsius ecclesiæ erit tam magna, quòd vix reędificabitur, & desiderabilia eorum erunt in ruinas & ipsi in contemptum. Et infra: Elephas non habens iuncturas, ideo quiescendo stat ad arborem inclinatam, non attendens arboris putredinem vel inclinationem, nec temporis breuitatem, ruet igitur cū arbore quando se stare putat. Muri autem ecclesiæ dissoluentur calore & aquis, qa de iniquis ædificati sunt: Ideo laborandum est vt clerus cōtinentius viuat, intemperantiam potus minuat, auaritiam deponat, humilitatem & timorem assumat: Alioqui in tribulationibus humiliabitur & ruina eius tam grandis erit, vt etiam in terris alijs audietur.

g.c.31.§.4. & j c40.§.8 j.ca.46.§.8. j.c.44.i pr. g.eod.§.4. & j.c.43.in prin. g.c.23.in fi. — 4.Bir.125 4.Bir.130.

IX § Ex pręmissis prophetijs & reuelationibus (proh dolor) apparet, nauiculam Petri misere periclitatum iri vsq; ad necē, quia tempestatibus & fluctibus iactabitur: Non autem penitus submergetur, quia nō peribit lex à sacerdote neq; consilium à sapiente, Sed clerus plectetur, qui contra iuris cōmunis statuta in vita & honestate clericali plurimū exorbitat: Nā clerici ab inhonestis locis, suspectis personis & scissis vestibus, alijsq; vanitatibus minime abstinent. Qui deo militare deberēt, cōtra apostoli præceptum, secularibus negotijs se implicāt. Derelinquunt vnum deū & mensis ministrant. Ipsi pręterea ambitiosi & auari pluralitatem beneficiorum & dignitatum amplectuntur: Qui vni beneficio præesse nō sufficit, plura occupat, in quorum nullo residet, vel multa in vnum redigit, quod vnionem nūcupant: Fructus ecclesiasticos & eleemosynas, quas ex beneficijs capiunt vel potius rapiunt (quoniam in his pauperes defraudant) absumunt in crapula, superbia, ludo, venatione seu in alio luxu. Hinc dominus noster Chrūs vlterius in Birgitta de clero inquit: Nūquid non credit clerus & cardinales & episcopi quòd de eleemosynis meis quas ipsi nō cum timore & deuotiōe comedūt, sed deuorāt sine fructu, nō exigam rationē? aut nūquid credūt quod animæ, quarum erāt bona illa, de quibus ipsi superbiūt, nō petāt in cōspectu meo vindictā? Vere iudicabo diligēter & scrutabor, qua ratione leuāt oblatiōes meas, Et homines ac angeli iudicabūt eos. Ego quippe & amici mei dotauimus ecclesiā, vt clerici quietius seruirēt mihi: At nūc nec clerici viuūt vt amici, nec orāt vt audiātur Ideo merito sunt abijciendi.

j.c.45.§.7. g.c.31.§.10 & j.c.39.§.8 j.c.45.§.6. g.c.23.§.1. j.c.39.§.2 g.c.23.§.5 g.c.21.§.8. & j.c.46.§.12. g.c.23.§.12. & j.43.§.2. g.c.36.§.12 g.c.21.§.13. & j.c 46.§11 g.c.23.§.7. j.c.39.§.1. — Mach.14 Lucæ.22. Hiere.18 De vi.& de ho.cle.& coha.cle.mul. perto 2.Timo.2 Acto.6. De cle. non residē. 9.Bir.70

¶De cleri abiectione. Cap. XXXIX.

Zachariæ

Zacha.3 ZAchariæ pronosticum prohpudor iam perhibet adimpletum, vbi præ
uiderat Iesum esse indutũ vestibus sordidis, & stare ante faciẽ angeli, q
Lucæ.6. ait ad circumstantes: Auferte vestimẽta sordida ab eo. Hinc idem Iesus
ad ecclesiam, q aufert tibi vestimentũ, etiã tunicã noli prohibere. Istud J.c.56.§.1
vero indumentum sordidũ est, clerus sordidis peccatis maculatus.

g̃. à capl°. I § Quocirca ob innumera pctã, quę puersi ecclesiastici in dei contume-
.19. vsque ad liam turpiter committũt, vt supra p nonnulla capl'a annotatur, his nostris infelici
ca.23 bus tpibus nõ solum acerbũ flagellum proculdubio deus clero infliget, de quo in g̃.c.33.§.8.
g̃.c.38. p to. proximo capitulo dictũ est: Sed etiã auferet malas bestias de ecclesia, ac rubiginẽ & J.c.55.§.3
Leui.26 de argento vt egrediat vas purissimum: Eruent quoq; de ecclesia lapides reprobi, g̃.c.30.§.12
Prouerb.25 alıȷ́q; pro eis lapides reponent. Et sic dñs malos male perdet, & vineam suã, id est, &.J.ca.44.
Leui.14. ecclesiã alıȷs locabit agricolis, id est, pastoribus, qui reddẽt ei fructum tpibus suis. §.7
Matth.21 Et si in eo, ceu vera vitę, quispiam palmes nõ manserit, neq; fructũ bonum tulerit g̃.c.37.§.4.
Ioh.15. is inutilis palmes mittet foras, & arescet, ac colligent eum, & in ignem mittent, vt &J.c.47 §.2
Matth.15 comburat. Mala nempe plantatio eradicabit. Rursus per Apostolum ait domi- g̃.c.13.§.6
Hiere.31. nus: Consummabo sup domũ Israel testamentũ nouum, quoniam ipsi nõ pman- g̃.ca.18.§.8
Hiere.8. serunt in testamento meo, ideo neglexi eos. Itẽ apud Catharinã Seneñ. A mini- &.12. g̃.c.
Cath.Senẽ. stris meis non fit mihi debita reuerentia, ideo honor eoꝝ diminuet, ac ob sua pctã J.eo.§.6.
c.116.&.120. persesecutionem sustinebunt. Et infra: Si sacerdotes vitam suam emendare ne-
De libello of glexerint, dignitas sacerdotalis redundabit eis hic in ruinam, illic ad ignem æter-
ficıȷ.§.6.ĩfi. num dirigendis. Respondit deniq; saluator ad quæstionem, quid dominus factu-
&g̃.c.31§.4 rus sit malis colonis, dicens: Veniet dominus & perdet colonos istos, dabitq; vi- g̃.c.14.§.7.
&.J.cap.48 neam alıȷs. Et alibi: Dico vobis, multi ab oriente & occidente veniẽt & recumbẽt &J.c 42 §.11
§.10 cum Abraham in regno cœlorum. Filıȷ autem regni eıȷcient in tenebras exterio- J.c.47.§.5
Lucę.20 res: Ibi erit fletus & stridor dentium. J.c.46.§.4.

Matth.8 II § Ad hoc facit quod idem saluator præcepit, dicens: Auferte ista hinc, in fine
Matth.13 & nolite facere domũ patris mei domũ negotiatiõis. Et alibi ad sacerdotes promit: g̃.c.38.§.9
Iohan.2. Vos estis sal terræ, quod si sal euanuerit, id ẽ, si vita & doctrina vestra, amplius nõ
Matth.5 valuerit, in quo saliet, id est, ædificet, ad nihil valet, scilicet clerus vltra nisi vt mit- J.eo.§.4
tat foras, id est, eıȷciat ab ecclesia, & spoliet bonis, & conculcet ab hominibus vt-
De Sale. pote peruersis. Nota per primũ sal denotat clerus, per scd̃m aũt sal significat do-
Marci.9 ctrina cleri. Hinc est illud Marci: Omnis victima sale saliet, per victimam intelli-
git humanum genus, quod docẽdum est à clero, & ita deus posuit terram fructi-
Psalm̃.106 feram in salsuginem à malitia inhabitantium in ea. Ideo in Marco sequit: Bonum
est sal, id est, verbum dei vel sapiẽtia cleri. Quod si sal, id est, clerus insulsus fuerit,
in quo illud, vtpote humanum genus p victimã designatũ, condietis, quasi respon
Distĩ. 93. sa- deat in nullo. In Canonibus quoq; alteꝝ sal ab altero distinguit. Nam beatus Pe-
cerdot. trus dicebat vnum sal terræ, esse sacerdotes & prælatos. Alieꝝ sal esse cœlestẽ sa-
Distĩ. 43. sit pientiã. Hinc in Marco veritas dicit: Salem in vobis & pacẽ habete inter vos, hic
rector per salem iuxta Gregorıȷ expositionem, verbi sapientia consignat. Quam in omi Leui.2
Marci.9 bus sacrificıȷs & opibus nostris offerre debemus. Sal aũt infatuatus dicit malus p̄la- g̃.c.17.§.13.
De cõse. dis. tus. Qui ad nihilũ prodest, nisi vt proıȷciat foras, & à porcis cõculcet. Per porcos g̃.c.32.§.11.
4. ca. sal. significantur dæmones qui dominantur malis prælatis quasi pecoribus suis. &.J.eo.§.6.

2. q.7 nõ oẽs III § Siquidem distinctionem facit Vincentius, dicens: Alter sal est sapiẽ in fine
Lucæ.14 tia clericoꝝ, condiens & conseruãs terrestres homines à putredine flagitioꝝ. Cle
24. q. 1. mi- rici eñ bonis exemplis, & sanis doctrinis conseruare debẽt animas hominum in g̃.c.23.ĩ pri.
ra. in fine virtutibus. Et quum ille secundus sal euanuerit,, quia vita & doctrina clericorum
Vincẽti⁹ de ad nihilum redacta fuerit, tunc primũ sal, id est, clerus ad nihil valet vltra, nisi vt
fine mundi mittatur foras à beneficıȷs & dignitatibus, & conculcetur ab hominibus ei infe-
Psalm̃.55 stis, & clamet. Conculcauit me homo tota die impugnans, tribulauit me: concul-
cauerunt me inimici mei. Qui secundum Vincentıȷ opinionem, à deo terribiliter g̃.ca.38.§.9.
clerum conculcabunt, ac si essent infideles & rabidi. Quinimò impıȷ laici & magis &J.c.41.§.5
Cath.Senẽ. indignabuntur contra ecclesiasticos quo se de eis deo sacrificium facere putabunt
ca.116. in fin. si quando eos persequuntur. De quibus dominus apud Catharinam Seneñ. ita lo- g̃.c.17.§.1
& ca.120 quitur: Persequutores cleri assumunt sibi officium dæmonum qui conantur Chri

sti fide-

ſti fideles à ſalutis via ducere, à gratiæ ſtatu amouere & in culpas iniicere pecca-
torum. Sic illi ceu membra diaboli, rebelles eccleſiæ à quatenati & educati ſunt
miniſtros ipſius eccleſiæ ſubuertere nituntur. Et ſic ſub fuco corrigendi defectus Pſal. 104
miniſtrorum meorum tangunt Chriſtos meos. Quemadmodum hodie Luthe- Lutherani.
rani petulantes, vitia cleri & abuſus eccleſiaſticos taxare ſimulando, pernicioſiſſi
g̃.ca.12.§.7 mam ſeditionem immiti vulgo inculcant, feroces germanorum animos ad ne-
& ĩ.eod.§.8 cem cleri incitando. Nempe ſacerdotum inique viuentium defectus odire licet,
nõ iudicare, quorum iudicium ſoli deo reſeruat, quia Chriſti domini ſunt, Ideo 11.q.1. ſacer-
eorum authoritas eſt reuerenda intuitu dei, ſua ſacra per ipſos ſacerdotes ad nos dotibus cir-
mittentis. Quos etiam tangi dominus per prophetam prohibet. ca medium.
IIII § Et ſubdit Vincentius: O ſi ſcirent clerici, qua ratione deus promit Pſal. 104
tet eos perſequutionem pati, propter peccata ſcilicet ſua, credo ꝙ cibus eorum Vincentius
g̃.c.21.§.11. eſſet ipſis fel cum aceto mixtum. Priuabuntur enim beneficiis & dignitatibus ex de fine mũdi.
& ĩ c.43.§.8 euangelica prænotione, quia ad nihil valent, niſi vt mittantur foras. Non enim Mat. 5
g̃.eo.§.2 remanebit aliquis beneficiatus qui non ſpolietur ſua præbenda, quia purificandi
g̃.c.38.ĩ pri. ſunt filii leui à ſua malitia, à qua ſe ſponte purificare noluerunt, maxime ambitio Malach. 3
ſi, qui ſe illegitime ingerũt in patrimonium Chriſti, ſunt repellendi, ſicut Chore, Num. 16. 26
g̃.ca.28.§.3 Dathan, & Abyron principes populi aduerſus Moſen inſurgentes, ſub quorum
pedibus dirupta eſt terra, & aperiens os ſuum, deuorauit illos cum tabernaculis
ſuis & vniuerſa ſuperbia eorum. Ita modo egredietur ira à domino & plaga in
g̃.ca.38.§.7 clerum deſæuiet. Habetur nanque in diuino reſponſo, quemadmodum dominus Thren. 2
& ĩ c.52.§.12 repulit altare ſuũ & maledixit ſanctificatiõi ſuæ, inquiens: Quia tu ſcientiã repu- Oſee. 4
g̃.c.23.§.3 liſti, ideo repellã te ne ſacerdotio fungaris mihi, auferet eũ factio laſciuientium. Amos. 6
Nam rex Aſa perhibetur rectũ feciſſe ante conſpectũ domini, eo ꝙ abſtulit effœ 3. Reg. 15
minatos de terra, expugnauitque vniuerſas ſordes. Et ſecundum Auguſtinũ, Ad 23.q.7. ſi de
ĩ.ca. 48.§.6 omnes iniquos & impios illa vox dñi valet, Auferetur à vobis regnũ dei & dabi- reb. Mat. 21
tur genti facienti fructus eius. i. iuſtitiam. Vnde Methodius reuelauit, dicens: Et Methodius.
tollitur honor à ſacerdotibus, & ſupprimitur myſterium dei, & quieſcet omne
ſacrificiũ ab eccleſiis, & erunt ſacerdotes ſicut populus in eodẽ tempore, hoc eſt,
in ſeptimo hebdomatico in quo impræſentiarum ſumus.
ĩ.eo.§.6 V § Porrò in clero iam verificatur illud prçconium: Conſtitue ſuper eum Pſal. 108
peccatorem, & diabolus ſtet à dextris eius. Quum iudicatur, exeat cõdemnatus,
& epiſcopatum eius accipiat alter, ac eiiciatur de habitationibus ſuis, Scrutetur
g̃.c.23.§.12 fœnerator omnem ſubſtantiam eius, & diripiant alieni labores eius. Dominus Pſal. 105
& ĩ c.46.§3 enim abominatus eſt hæreditatem ſuam, & tradidit eos in manus gentiũ. Dauid
g̃ c.35.§.3.& prætereà in typo huius abiectionis, loco clericorum ad deum orauit, dicẽs: Nũc Pſal. 43
ĩ.ca.41.§.2. autem repuliſti & cõfudiſti nos, poſuiſti nos opprobrium vicinis noſtris, ſubſan-
nationem & deriſum his qui ſunt in circuitu noſtro. Quoniam humiliaſti nos in
loco afflictionis, & cooperuit nos vmbra mortis. Quare faciem tuam aduertis,
obliuiſceris inopiæ noſtræ & tribulationis noſtræ, quia humiliata eſt in puluere
anima noſtra, conglutinatus eſt in terra venter noſter. Item in Catharina Seneñ Ca. Se. c. 128
g̃.ca.28.§.5 dicitur: Clerus ex ſuperbia cadet ab altitudine ſacerdotalis dignitatis in profun & c. 129
ĩ.eo.§.6 dum miſeriæ vt diabolus, quia qui ſe exaltat, humiliabitur. Luc. 14
VI § Demum de cleri abiectione in pluribus locis Birgittæ ponitur: In 1. Bir. 41.
primis de ſummo pontifice Petrus ad Chriſtum inquit: Hæc eſt vera iuſtitia, vt
papa, qui ſedet in ſede tua & opera habet luciferi, amittat cum contemptu ſedem
g̃.eo.§.5 ĩ ſi in qua præſumpſit ſedere, & particeps ſit pœnæ luciferi. Ecce peruerſus papa cõ
& g̃ c.18 §4 demnatur vt diabolus. Rurſus Chriſtus ad papam: Sedes tua demergetur quaſi
lapis ponderoſus qui non ſubſiſtit antequàm venerit in nouiſſimum profundi,
Digiti. i. aſſeſſores ardebunt igne ſulphureo & inextinguibili. Brachia tua. i. vica
rii, qui ad animarum profectum extendi deberent, ſed extenduntur ad vtilitatẽ
g̃.eo.§.5 ĩ p propriam & mundi honorem, iudicabuntur pœna, quam exprimit Dauid, Fiant Pſal. 108
& g̃ c.32 §10 filii eius orphani & vxor eius vidua. Vxor quidẽ eſt anima, quæ relinquet à glo-
ria cœleſti & erit vidua à deo. Filii eius. i. virtutes, quas habere videbãtur, & ſim-
g̃ eo. §.1.& plices mei, qui ſub ipſis erant, ſeparabuntur ab eis, & dignitas eorum ac bona ad

alios deuoluētur,& ipſi pro dignitate confuſionem æternam habebunt. Deinde g̃.ca.38. §.4
ornatus capitis eorum demergetur in lutum inferni,à quo nunquàm conſurgent in fi.& ſ.ca.
vt ſicut hic per honorem & ſuperbiā ſuper alios aſcēderūt,ſic in inferno præ alijs 46. §.13
4.Bir.143 demergentur adeo profunde,vt eis impoſſibile ſit reſurgere. Et infra: Nā ſi etiā g̃.ca.15. §.2
papa expulſus eſſet à papatu ſuo,melius eſſet ꝙ humiliaret ſe,faciendo cōcordi- g̃.c.21. §. 10
am,quàm liti inhærēdo,antequàm propter eum tot animæ perirent in æternam g̃.c.27. §.18
damnationem,quæ animarum damnatio ſic aperta eſt,vt ad illam pleriqꝫ quaſi & ſ.c.63. §.5
laborent. Birgitta forſitan in ſpiritu præuidit horrendas in Chriſtianum ſangui g̃.ca.19. §.8
nem cædes,quibus tempore nuper tranſacto crudelis paſtor Iulius ſecundus oc- & ſ.eo. §.8.
caſionem præſtitit,& ſuam curam paſtoralem in ſactiones fixit. At quis ſatis di- g̃.c.15. §.34
metiri poteſt quanta ſanguinis innocentis effuſio & perditionis labes proceſſerit
Mat.18 ex eiuſdē Iulij,pluriumqꝫ alioꝝ pontificū ſactionibus: Sed qui ſcandalizat vnū g̃.eo. §.2 i fi
dumtaxat de puſillis iſtis qui in Chriſtum credunt,expedit ei vt ſuſpendatur mo
la aſinaria in collo eius,& dimergatur in profundum maris.

4.Bir.57 VII § Sequitur in Birgitta de exterminio ſedis Romanæ: Ob quam rem g̃ c.19. §.9 et
Roma beata Maria inquit: Roma eſt quaſi ager,ſuper quo zizania excreuit. Ideo prius ſ c.49. §.1.8
debet mundari cum acuto ferro,deinde igne purgari,poſtea arari cum iugo bo- g̃.c.37. §.4
um. Illi enim vrbi præparatur talis pœna,quaſi iudex diceret,excoria totā pel- & ſ c.41. §10
lem,extrahe totum ſanguinem,& excide omnem carnem.

VIII § Nota,licet poſt natiuitatē Chriſti,Roma(quæ authoritate pluriū g̃.c.19. i pri.
.2.q.7.beati conciliorum loco capitis eſt vniuerſæ eccleſiæ)ter deſtructa eſt. Primo à Cōſtan & ſ.c.49. §.
te Cæſare. Secundo à Soldano rege Sarracænorum tempore Gregorij quarti. 15.in fi.
Tertio per imperatorem Fredericum primum,vt habetur in Cronicis ,tamen
Cyrillus in prædicta Birgittæ reuelatione intelligitur quarta vrbis deſtructio prope futu-
ra,de qua habet in libro Cyrilli Epiſcopi. Antequam eccleſia renouetur , permit
tet deus,vacante papatu,maxima ſchiſmata oriri inter Romanos & imperatorē
Qui de ſua confiſus potentia,nitetur conſtituere papam pro ſuo libitu. Itali aūt
reſiſtere conabuntur aquilæ grandi. Quæ,furore incenſa,cū Alemanis cæteriſqꝫ ſ.c.41. §.3
gentibus ferocibus armata manu Romam intrabit. Prælatos & religioſos ciues g̃.eo. §.3
trucidabit,in cæterum quoqꝫ clerum adeo ſæuiet,vt aliqui coronas ſuas abradi ſa g̃.ca.38. §.6
cient,alij fugam ad montes,ſyluaſqꝫ dabunt. Hæc prophetia partim eſt incœpta & ſ c.54. i fi.
Nam proximis temporibus,videlicet ab anno.1510. Italia,quæ per Romā intel- g̃.eo. §.6
ligitur,intolerabiles,infinitaſqꝫ calamitates hactenus paſſa eſt,per longæua & im ſ.ca. 48. §.8
mania bella. Necnon adhuc indies maior timetur fieri eiuſdem Italiæ ac etiā Ger & ſ c.49. §.8
Hiere.5 maniæ & Galliæ deuaſtatio in gladio ſorinſeco vel inteſtino, alijſve horrendis g̃.c.38. i pr.
plagis,quæ euenient ob deteſtanda peccata tam laicorum q̃ clericorum. Quam & ſ c.41. §.6
obrem latina eccleſia(vt iam ſequitur) plagas ſuſtinebit ac diuino bono carebit, ſ.c. 46. §.10
Nempe peccata noſtra prohibent bonū à nobis. Nauicula autem Petri penitus g̃.ca.38. §.9.
non extinguetur, ſed reformabitur. & ſ c.41. §.6

¶De generalibus plagis modernæ Chriſtianitati imminētibus. Ca.XL.

Hiere.6 ISta Latina eccleſia eſt ciuitas viſitationis omnis calumnia in medio eius. Ini g̃.ca.34. §.9
Num.16 quitas & vaſtitas audief in ea corā dño ſemper infirmitas & plaga. Iam em̄ & ſ c.42 § 4
2.par.6 egreſſa eſt ira à dño,& plaga deſæuit. Siquidē ſuperatus fuerit populus ab
inimicis & clauſa cœlo pluuia non fluxerit & fames orta fuerit in terra ac pe
ſtilentia,erugo & aurugo,locuſta & bruchus, hoſteſqꝫ vaſtatis regionibus por-
Eſa.14 tas obſederint ciuitates,omniſqꝫ plaga & infirmitas preſſerit. Dominus itaqꝫ cō
Luc.12 teret baculū impioꝝ in indignatione plaga inſanabili. Et ſeruus qui ſcit,ſed non g̃.c.29. §.4.
facit voluntatē dñi,plagis vapulabit multis. Vnde elicitur,illis plagis ſpecialiter
Amos.3. Chriſtianos fore affligēdos,ad quos deus per prophetā inquit: Tantūmodo vos g̃.ca.35. §.15
cognoui ex omnibus cognationibus terræ,ideo viſitabo ſuꝑ vos iniquitates ve- & ſ.c.43. §8
Hiere.6.15 ſtras. Et ecce per Hieremiam verbū dñi factum eſt eis in opprobrium,& nō ſuſ-
ceperunt illud. Ideo furore plenus eſt dñs,qui ait: Viſitabo ſuper eos quatuor ſpe g̃.ca.31. §.4
cies,ſcilicet gladium ad occiſionem,canes ad lacerandū, volatilia cœli & beſtias & ſ c.43. §.5
terræ ad deuorandū & diſſipandū. Tu reliquiſti me,abijſti retrorſum. Ideo ex-
tendam manum meam ſuper te,& interficiam te.

Cerni-

I § Cernitur(prohdolor)peſſimas & innumerabiles iniquitates turpiaq́;
ḡ.in pl.§.7 ſcelera quàmplurima ab hominibus vtriuſq; ſexus in tota noſtra terra enormiter
& ſ c.43.i fi. committi,vt diuina iuſtitia pene coacta cito miſſura ſit acerba flagella,quibus
ḡ.c.37.i pr. nos plectat & ſuam reformet eccleſiam, quæ in ſuis modo membris eſt penitus
& ſ c.42.§8 deformata & in deum adulterata cum mundo diaboloq́; fornicando.Nam nedũ
ſ.ca.44.§.2 clerus ceu ſuperior,ſed etiã inferior eccleſiæ portio,vtpote cõmunitas laicorum
ſ.c.42.in fi. peruerſa eſt,vt ſupra in nõnullis capitulis notatur.Quippe opera noſtra, etiam ḡ.c.19. vſq;
ſ.c.44.§.1. quæ videntur bona,nõ ſuper Chriſtum(cuius agricultura ſumus)ſed ſuper noſ- ad c.28
ſ.c.43.§.10. ipſos(qui nihil ſumus) ædificamus. Ideo cademus, Proinde affectiones noſtræ 1.Cor.3
non ad fœcunda ſeu licita opera,ſed ad vana & noxia tendunt.Appetimus eteñ Luc.6.in fi.
ſolatia ſtulta,vitam diſſolutam,ſuperbiam,ambitionem, defraudationem,cõui-
uia ſpurca,petulantiam,vniuerſamq́; impudicam luxuriam ac meretricis opera.
ſ.ca.43.§.7 Horrenda deniq; ſtupra & immunditias,quas turpe eſt exprimere, mẽdacia,cir-
cumuẽtiones,,calũnias,periuria,falſa teſtimonia,iniqua iudicia, dolos,fallacias,
furta,diſcordias,lites,bella iniqua,inſidias,odia,rancores,latrocinia, rapinas,ho
micidia,ſuperſtitiones,blaſphemias,hæreſes,aliamq́; malitiã vniuerſam, maxi-
ḡ.c.8.§.5 me circa pauperũ oppreſſiones,Quia dũ ſuperbit impius,incendit pauper. Pſal.9
II § Tota noſtra inclinatio ad vanitatem tendit.Quicquid mali vnicuiq;
in mentem venerit,hoc impune perpetrare audet,præſertim illi qui iuſtitiã reſ-
ḡ.ca.26.§.6 puentes fuco priuatæ guerræ, ſeu(vt vulgo dicitur)diffidationis iure iniquo in-
nocentibus damnoſas calamitates,violentias,deprędationes,captiuitates,vincu
ḡ.c.24.§.5. la,carceres,cruciatus,atq; exilia ingerunt,interdum cũ membrorũ amputatione
& ſ c.48.i fi. vel etiam vitæ ademptione,prout quotidie in quibuſdam Alemaniæ terris per-
petrat,vſqueadeo vt prope nemo ſecurus peregre proficiſcat, Et illi qui itinera
agẽtes,ab exteris feris,videlicet à leonibus,draconibus,ſerpẽtibus,cęterisve atro
ḡ.ca.25.§.3. cibus beſtijs,hoc eſt,à Turcis,paganis,ac publicis piratis ſecuros ſe facile redde-
& ſ c.41 § 10 re poſſunt,à rapacibus accipitribus & rabidis canibus tanquã domeſticis beſtijs,
hoc eſt ab huiuſce prædonibus & diffidatoribus continue lædunt.Propter quos
boni viri domũ exeuntes,potiſſimũ locupletiores,periculoſis ſubiacent caſibus.
Et quoq; tam inter nobiles q̃ inter plebeios glorioſus,qui illis prædonibus auxi-
ḡ.c.17.§.4. lium vel fauorem præſtiterit.Is aũt qui aduerſus ipſos iuſtitiã procurat, aut vin-
ḡ.c.4.§.5 dicibus adiumento eſt, tanq̃ præco inculpat, atq; traditor ignominioſus à deo
ſuppreſſa apud nos eſt iuſtitia,iniuriaq́; eleuata,quia peruerſa ſunt omnia.
III § Quis vnquam præſumeret illas manifeſtas iniquitates noſtras diu- ſ.in pri. cõ.
tius poſſe à deo ſuſtineri,& non aliquando punitum iri,iuxta Sapientis ſententiã Sap.3
inquientis:Impij ſecundũ quæ cogitauerunt,correptionem habebunt,qui negle-
xerunt iuſtũ & à domino receſſerunt,nationes eñ iniquæ,diræ ſunt cõſummati-
onis.Et infra:Deus diſrumpit impios inflatos ſine voce,& cõmouebit illos à fun- Sap.4
ſ.co.§.5.& damentis,& vſq; ad ſupremũ deſolabuntur,& erunt gementes ac memoria illorũ
ſ.c.54.§.6 periet.q.d.Eorũ pœnitentia eſt deſperata & deperdita.Ideo ſequitur: Turbabũ- Sap.5
ḡ.c.15.§.15. tur timore horribili pœnitentiam agentes & præ anguſtia ſpũs gementes & di-
ſ.c.56.§.10. centes,errauimus in via veritatis,& iuſtitiæ lumen non luxit nobis,& ſol intelli-
ḡ.c.34.§.3. gentiæ nõ eſt ortus nobis.Laſſati ſumus in via iniquitatis, & ambulauimus vias
& ſ c.63.§.6 difficiles.Quid nobis profuit ſuperbia aut diuitiarum iactantia, virtutis quidem
ſ.ca.53.§.14 nullũ ſignũ valuimus oſtendere,in malignitate aũt noſtra cõſumpti ſumus.Ideo Pſal.11.
ḡ.ca.36.§.7 contra nos ibunt directe emiſſiones fulgurũ.Propter miſeriam itaq; inopũ & ge
ſ.ca.53.§.11. mitũ pauperũ nunc exurgam dicit dñs.Et iterũ: Torrentes iniquitatis conturba Pſal.17
uerunt me.Ideo cõmota eſt & cõtremuit terra,Fundamenta montiũ conturba-
ḡ.ca.35.§.13 ta & cõmota ſunt,qm̃ deus iratus eſt eis,ac aſcendit fumus in ira eius. Certe iam
& ſ.ca.53 §. ſtat ad iudicandũ dominus,& ſtat ad iudicãdos populos. Eſa.3
14.in fi. IIII § Porrò illud iudicium horrendum proxime futurum,erit primũ væ,
(de quo inferius)& eueniet in cauda quinti ſtatus,in qua nunc ſumus.Idipſum
ſ.c.55.§.2 cenſetur reuelaſſe intimus Chriſti ſecretarius,ſcribens: Et quintus angelus tuba Apo.9
ḡ.c.21.§.14 cecinit.i.prædicauit ſub quinti ſtatus tubicinio oriri perſequutionem magnam.
& ſ c.42.§.5 Et vidi ſtellam.i.luciferũ,q initio lucebat,de cœlo cecidiſſe in terrã.i.in terrenos

homines per immissiões malas, & à deo data. i. permissa est ei clauis putei abyssi, ſ.c.55.§.11.
Nam diabolus est modo solutus vt habeat potestatem nocendi hominibus, in &ſ c.68.§.7
abysso peccatorum existentibus. Et aperuit puteum abyssi. i. profundam peruer g̃.c.17.i pr.
Alia expõ. sorum malitiam, & ascendit fumus putei (quia malitia sine verecũdia manifeste per &ſ c.54.§4
petratur) sicut fumus fornacis magnæ, propter abundantiam ignis malitiæ pro g̃.c.25.§.13
cupiditate nocendi. Et obscuratus est sol, id est clerus illuminans, & aer, id est lai- &ſ.c.41.§4
cus illuminandus, de fumo putei, id est de doctrina inani vel exẽplo malo. Et de
fumo putei exierũt locustæ in terrã. i. superbi in auaritia. Et data est illis locustis ſ c.57.§.4.
.i. mẽbris diaboli, potestas, sicut habent potestatẽ scorpiones terræ, anterius blã-
Pro.23 dientes, posterius pungentes. Hinc Sapiens ait: Ingredietur scilicet diabolus blã g̃.c.26.§.11.
de, sed in nouissimo mordebit. Sic & scorpiones. i. dæmonis satellites. Hi sunt dij &ſ.eo.§.6.
1.Reg.4 qui percusserũt Aegyptũ omni plaga in deserto. Et facta est plaga magna nimis.
Apo.9 V § Sequitur in Apocalypsi: Et præceptum est illis. i. refrenata est eorum g̃ c.30.§9&
potestas, ne læderent scilicet vincendo, fœnum terræ, neq; omne viride, neque ſ c.42.§9 i fi
omnem arborem. Per hoc denotatur triplex status electorum scilicet virginũ, vi- g̃.c.57.§.12
Vbertinus. duarum & coniugatorum. Nisi tamen homines qui non habent signũ. i. pœniten- &ſ.c.42.§9
tiam dei in frontibus suis. Siquidẽ carnales homines non habent signũ perfectæ in med.
fidei & charitatis in frontibus. i. in constanti consensu. Idcirco eis locustæ nocẽt
in spũalibus & temporalibus, sed non habent eos occidere spũaliter, Nam dictũ g̃.c.17.§.15
illis, ne occiderent nõ signatos scilicet eos in æternã mortẽ præcipitãdo, sed ex- g̃.eo.§.3
pectarent eorum legitimam pœnitentiam, qua ipsi in hoc seculo corpore viui pos- g̃ ca.31.§.7.
sunt à locustarum læsione & morte perpetua sanari. in fi.
Apo.9 VI § Rursus in textu: Sed vt cruciarent eos mensibus quinq;. Persequu-
tio enĩ ecclesiæ durat per quinq; status præambulos vsq; ad magnam proxime fu
turam persequutionem, grauitas eiusdem atrocis persequutionis, in fine quinti &
decursu sexti status, hoc est in præsenti tempore euenturæ, ostenditur, quũ Iohã
nes dicit: Et cruciatus eorum vt cruciatus scorpij cũ percutit hominẽ. Huiuscemo g̃.eo.§.4 &
di impetus malitiæ locustarum. i. satellitum diaboli, applicatur præsenti statui quin ſ ca.42.§.5
to. Nam omnis quinarij numeri terribilitas respicit malitiam pſentis temporis, g̃.c.35.§.1.
Eccl.21. vt supra positum est. Siquidẽ hominis iniquitas est quasi rumphea bis acuta, pla- &ſ c.43.§13
gæ illius non est sanitas. Ob quam rem ecclesia filia populi dei censetur infirma- g̃.c.25.§.11.
Hiere.14. ta & contrita esse contritione magna & plaga pessima vehementer. Et om̃is qui &ſ.c.41.§5
Hier.49.50. transibit per eam, stupebit & sibilabit super omnes plagas eius. Quare ecclesia lamẽ
Hiere.15 tatur, dicens: Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis, Imò ip
Mich.1. se Christus de ea cõquærenda, inquit ĩ Michæa: Faciam planctũ, quia desperata
est plaga eius, quia tetigit portã populi mei vsq; ad Hierusalem.
VII § De illis prope futuris plagis, Birgitta multa, variaq; reuelauit, inter
2.Birg.9 alia inquiens: Væ super væ, miseris super miseriam veniet tibi scilicet homini p-
nerso. Dolor tuus super omnẽ dolorẽ renouabitur, pœna tua nunq̃ deficier, & ſ c.55.§.5
væ tuum nunq̃ minuetur. Ecce q̃ miseri erunt qui deũ contemnunt, & quantum
dolorẽ scilicet perpetuũ emunt pro modica voluptate scilicet transitoria. Et in-
fra: Ecce dabitur vobis tantũ de tormentis, quantũ dilexistis voluptatẽ vestram
plus q̃ deum vestrum. Singula Birgittæ reuelata de iam futuris malis nostris, re-
Bir.extra.85 ferre esset nimis prolixum. Ideo his paucis allegatis me absoluo, pro reliquis ad
volumen ipsius Birgittæ diligentẽ lectorem remitto.
VIII § Hoc tamen potissimum est considerandum, si in illis tribulationi-
bus minime emendati noluerimus audire deum, tunc sua sancta iustitia addet pla
Leuit.26 gas nostras vsq; in septuplũ propter peccata nostra. Plagarum quidem modus erit g̃ c.38.§8 &
Deut.26 pro mensura peccatorum, necnon hæc omnia initia sunt dolorum vnde tempo- ſ.c.50.in pr
Mat.24 ralia supplicia erunt nobis æternæ damnationis principia, dicit enim scriptura, g̃.c.15.§.31.
Iudæ.1. Iesus secundo eos, qui non crediderunt, perdidit, quasi innuatur. In pœnitẽtium ſ.c.64.§.4
hominum pœnam hic incipi & in æternum duraturã, sicut patet in Herode, quẽ
Acto.12. viuus percussit angelus, eo quod non dedisset honorem deo & consumptus à ver ſ.c.42.§ pri.
2.mach.9 mibus expirauit. Sic in Antiochum superuenit iustum dei iudicium. Qui tan-
quam homicida & blasphemus à deo percussus est. Et sicut alios tractauerat, pe- ſ.ca.68.§.2
regre

ſ.ca.68.§.2 regre in montibus miſerabili obitu vita functus eſt,in inferno æternam pœnam Pſal.54
luiturus.Pariter veniet mors ſuper illos peccatores,& deſcendent in infernũ vi-
uentes,quoniam nequitiæ ſunt in habitationibus eorum.
ğ.ca.36.§.4 IX § In canonibus inſuper habetur,quod interdum temporale ſupplicium eſt De pœ.diſ.3
&ſ c.44 §9 æternæ damnationis initium,contra peccatores enim ignis ſuccenſus eſt.Et hęc ſunt plures,
ğ.c.50.§.11. eſt vindicta,hic incipiet & ardebit vſque ad inferni nouiſſima. Duplici nanque con &c.ignis
ğ.ca.35.§.4 tritione conteret eos dominus.Apoſtolus tandem exempla ſubiungit,dicẽs:An Deut.32
&ſ c.49§21 gelos vero,qui non ſeruauerunt ſuum ptincipatum, ſed dereliquerunt ſuũ do- Hiere.17
ſ.ca.70.§.3 micilium,ſcilicet cœleſte,in iudicium magni dei vinculis æternis ſub caligine re Iudæ.1.
ğ.c.17.ĩ pr. ſeruauit deus,ſic Sodoma & Gomorrha finitimę ciuitates ſimili modo exfornica
ğ.ca.28.§.5 tæ,& abeuntes poſt carnẽ alteram,vtoote maſculinam,facti ſunt exemplũ ignis Gene.19.
&ſ c 43 § 6 æterni,pœnã ſuſtinentes.Similiter & hi qui carnẽ maculant.Ecce præſentia in
ſ.c.53.§.4 hoc ſeculo ſupplicia ſunt infernalis pœnæ initia.Incorrigibiles em̃ hic arram in- Cath.Se.46
ğ.ca.31.§.7 ferni guſtant.Nẽpe cruce diabolica quotidie tormentant iuxta affectionẽ ſenſi- &.47.c.48.
&ſ c.56.§.6 tiuam,neque illi contumaces conſiderant neque perpendunt quot & quanta detri- &.85.& ca.
ſ.ca.41.§.10 menta eos ſequantur.Secundũ apoſtolicum igitur præceptũ,in præſenti remiſſi- 150.&.161.
ğ c.31§.2.& uo ſtatu erigamus manus noſtras nimis remiſſas,genuaque noſtra diſſoluta ad re- Heb.12
ſ.c.49.§.21. ctos greſſos dirigamus.Ne in duplicẽ contritionẽ nos prolabi cõtingat,apparet
em̃ nũc pandi ac incipi malũ eccleſiæ,de quo iamdiu eſt prophetizatum.

¶Quòd ab aquilone pandetur omne malum,vnde venturus eſt tyrannus eccleſiæ. Cap. XLI. Hiete.1.

ğ.c.30.§.2. ALtiſſimus ad prophetam ait:Vade & clama contra aquilonem,id eſt, Hiere.3
contra eccleſiam latinam in aquilone occidentali collocatam,& dices,
Reuertere auerſatrix Iſrael,Scito iniquitatem tuam, quia in deum tuũ
præuaricata es.Alioquin commotio magna de terra aquilonis,pro eo, Hiere.10.25
ğ.ca.34.§.9 quòd non audiſtis verba mea.Nunquid fœderabitur ferrum ferro ab aquilone?
&ſ c.42 § 5 mittam & aſſumam vniuerſas cognationes aquilonis,& adducam eas ſuper ter-
ſ.ca.41.§.6. ram iſtam,& interficiam habitatores eius.Et ſic capta erit Babylon,quoniam Hiere.50
ğ c.35§.1.& aſcendet contra eam gens ab aquilone,quæ ponet terram eius in ſolitudinem.In
ſ.ca.41.§.2 excurſu itaque ſexti ſtatus,in quo iam ſumus,creditur ab aquilone in breui ventu-
ſ.c.61.in pr. rus quidam contra eccleſiam tyrannus cum ſuis ſatellitibus. Nam in effuſione Apo.16
ğ c.36.§5.& ſextæ phialæ angelus ſiccauit aquam,id eſt gratiam ſpiritus ſancti ſeu baptiſmi,
ſ.ca.47.§.6 vt præparetur via regibus,qui congregabuntur contra eccleſiam. Ab ore quoque
ſ.ca.42.§.5 illius tyrannicæ beſtiæ vidit Iohannes exire ſpiritum immundum, quo ſibi alios
reges alliciet.
I § Porrò inter cæteras eccleſiæ & Chriſtianitatis plagas,eſt gladij plaga 3.Birg.17.18
ſ.c.49.§.17 de qua virgo Maria apud Birgittã iurat:Veniet venator cũ canibus effrenatis,q
ğ.ca.25.§.6 nõ parcet velleribus à ſagittis,nec corporibus à vulneribus,ad hoc vt vita finiat,
&ſ.eod.§.8 Deinde Chriſtus inquit.Contra feroces homines veniet venator, qui ſignificat
ſ.eo.§.8 iuſtitiam dei manifeſtandã,cuius vox erit talis:Da duris dura,& da mollib⁹ mol 8.Birg.18
lia.Canes autem ſequentes ſunt viri iniquitatis,quibus deus, quamuis mali ſunt,
ſ.ca.56.§.11. vtitur ad bonum, non ſibipſis,ſed alijs purgandis.Ille venator.i.tyrannus veni-
ğ.c.21.§.11. et à plaga ſeptentrionali,ab aquilone enim pandetur malum ſuper omnes habita
&ſ c.49§24 tores terræ.Hinc deus loquitur iudicia ſua nobiſcum ſuper omnem malitiam no Hiere.1.4.6
ſ.c.49.§.16. ſtram,qui dicit:Malum ego adduco ab aquilone & contritionem magnã,& re-
ğ.c.34.§.10 pente veniet vaſtator ſuper vos.Et non ſolum Gog,ſed etiam iſte tyrannus erit
&ſ.c.58.§.3 ab aquilone.Siquidem Aſſur venit ex montibus ab aquilone in multitudine for-
ğ.ca.4.§.2. titudinis ſuæ.Ventus quoque turbinis veniebat ab aquilone,qui quidẽ vẽtus aqui- Iudith.16
ſ.c.58.§.1. lo diſſipat pluuias.i.largitiones ſceleſtas. Ezech.1.
ſ.ca.49.§.1. II § De eodem tyranno in typo Tyri tanquam peruerſæ Chriſtianitatis Prou.25
ſ.ca.51.§.8. per Ezechielem dominus inquit:Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodono Ezech.26
ğ.ca.15.§.16 ſor regem Babylonis,ab aquilone,regem regum cum populo magno. Filias tuas
gladio interficiet,& circumdabit te,populum tuum gladio cædet,& ſtatuæ tuæ
nobiles.i.ſuperiores,in terra corruent.Et infra:Et immittam ei.ſ.eccleſiæ peſti-
lentiam & ſanguinem in plateis eis,& corruent interfecti in medio eius gladio. Ezech.28

Zach.11. Item per Zachariam: Ego tradam homines vnumquemq; in manu proximi sui, ẽ.ca.29. §.3
in manu regis sui. Per hunc regem denotat prædictum tyrannum, quia subiun- & ſ c.46. §.3
git, dicens: Et concident terram, & non eruam de manu eorum, & pascam pecus ſ.c.42.ī pr.
occisionis, propter hoc ô pauperes gregis.

Vicẽtius de fine mundi, 2. parte. III § De isto deniq; tyranno inter alia Vincentius scribit: Surget magnus
princeps, qui in ecclesia dei faciet vltimum idolum, vlterius non fiet papa. Ille
princeps, serpentem, in ore figuram mundi tenentem, pro armis habebit, ex quo ſ.eo. §.6
Gene.3 diabolus per serpentem decepit mundum. Vincentius vero existimat (prout eti-
am Itali credunt) per Tyrum, ecclesiam Romanam, & per aquilonem intelligi
Alemaniam, à qua timent sibi omne malum aduenturum. Vincentius allegat
Ezech.9 Ezechielis prophetiam, vbi habetur, quomodo sex viri .i. principes veniebãt de
via portæ superioris, quæ respicit ad aquilonem .i. de partibus Alemaniæ, & de-
struent ecclesiam Romanã, vt supra est annotatum. At nihil certi habemus illam ẽ.ca.39. §.8
Ioachim tyrannidẽ ex Alemania euenturam. Nam eidem persequutionem ecclesia etiam & ſ.eo. §.7.
Germanica pari modo misere subiacebit, vt ait Ioachim in sua prophetia. Quæ
incipit: Væ mundo in centũ annis. Vbi de clero Germaniæ hæc verba exprimit.
Germania viscerum dolore torquebitur & fractis ceruicibus, bibet de calice furo ſ.c.49. §.17
ris cũ sacerdotibus, etiã turbatis principibus, periclitabitur tranquillitas popula- ẽ c.26 §6 ī fi
ris, hoc Ioachim præconium iam præsenti tumultu Germanico quasi verificatur, & ſ c.47 § 6
vt cauendũ sit, ne laici nostri suum clerum molestent & expolient, quemadmodũ ſ c.42. § 8 &
iam secta Lutherana in aquilone aduersus clerum & ecclesiam Romanam insur- ſ.c. 46. §.2.
Thelospho. git. Nempe Thelosphorus inquit: Certum esse ex aliqua aquilonis regione futu- ẽ.ca.12. §.6
ram tyrannidem, qua templa & monasteria diripientur, & clerus ad pristinã na- & ẽ c.16 § 9
scentis ecclesiæ paupertatem redigetur.

Apo.9 IIII § Illa tyrannica persequutio est in Apocalypsi descripta, & erit nobis ẽ.c.40. §.4
acerbissima omnium præteritarum persequutionum, quas latina ecclesia quon-
dam ab infidelibus passa est, quia erit primum væ, per quod ecclesiastica dignitas ſ.c.55. §.11.
destruetur. Nam tanta ira dei descendit iam super malitiam latinæ ecclesiæ, vt
etiam iustorum deprecatio non exaudiatur, donec purificatum fuerit sanctuari-
um. Propterea ille tyrannus in ecclesiam terribilissime grassabitur, dicente pro-
Danie.11. pheta: In temporalibus illis multi consurgent aduersus regem Austri, filiĳ quoq; ẽ.c.36.ī pri.
præuaricatorũ extollentur, vt impleant visionẽ & corruent. Rex vero faciet iu-
xta voluntatẽ suã, & eleuabitur & magnificabitur aduersus omnẽ deũ, & aduer-
sus deum deorum loquetur magnifica & dirigetur donec compleatur iracũdia,
perpetrata quippe est diffinitio. Et erit in concupiscentĳs fœminarum, nec quẽ ſ.ca.49. §.1.
quàm deorum .i. sanctorum dei curabit, quia aduersus vniuersa consurget. Li-
cet iam dicta prophetia sit verificata in Machumete Turcarum rege, qui tempo- ẽ c.9. §.5. &
re Frederici tertĳ expugnauit ecclesiam Græcorum, tamen applicatur & futuræ ſ.ca.45. §.1.
tyrannidi, qua diuexabitur ecclesia latina.

Hildegardis V § De hoc passu etiam Hildegardis pronosticauit, inquiens: Propter ty ẽ.c.2. §.4
rannidem principum & cupiditatem prælatorum ecclesia percussa est vt vidua. ẽ.c.40. §.6
Exin elicitur, ꝙ iusto dei iudicio hostilibus incursibus cõculcabit nauicula Petri, & ſ.eod. §.9
ſ.c.49. §.11. clerusq; ac populus Christianus turbabitur. Et sic necessarium erit vt Petrus suc ẽ.c.16. §.2
Ioh.14 cinctus effugiat, ne squalorẽ seruitutis incurrat. Secundũ mathematica quidem
ẽ.c.38 § 5 & iudicia, principes & homines ad bellandũ inclinati, vt sunt soldati, cõmouentur
Apo.6 per coleram dominantem seu affluentem in corpore humano. Hinc sedenti sup
ſ.ca.62. §.19 equum rufum, qui est colericus iniuriosus, datus .i. permissus ẽ gladius quo pse-
Terentius quetur veritatem. Cui omnes peruersi sunt odiosi ac iniuriari cupidi, & quã mun
2.q.7. Laici dus non potest accipere, Quia veritas ex peruersa hominum natura odium parit.
ẽ.c.28. §.1. Quod odium in hominibus malis indies magis crebrescit, nec desinet vsq; ad ex
& ſ c.42 § 10 tinctionẽ totius veri. Primum nanq; seculares clerici inuident religiosis. Deinde ẽ.ca.39. §.3.
ſ eo. §.10. & infesti laici odio habent omnem hominem ecclesiasticum. Qui quidẽ Christiani & ſ c.46. § 2
ſ.c.52. § 19 & laici iamdiu persequuntur vniuersum clerum. Tandem pagani & gentiles perse- ẽ.ca.57. §.6
ſ c.60 § 4 ī fi quentur reliquos superstites Christianos vsq; ad internitionem. & ſ c.46 § 6
ſ.ca.48. §.4 VI § Eandẽ futurã ecclesiæ persequutionẽ sub regibus Romano & Gal-

lico

sico fieri Rainhardus prognouit, in suis reuelatõibus scribens. Lupus scilicet terrę Rainhardus
occidentalis aquilã eijciet. Tunc pullus męrebit & sui proprij pellem eius dilace-
rabit, sedensq; nudus quærens adiutoriũ parũ inueniens. Aquila à virgine fuga-
ḡ.ca.32.§.7 ta, id est ab Italis spreta liliũ excitabit, volabit ad meridiẽ recuperãdo amissa. Hęc
ſ.eo.§.8.& ex glosa sup Methodio. Quæ vlterius dicit: Ista futura tribulatio assimilat præte- 1.Coꝝ.10
ſ.c.44.§.11. ritæ tribulationi quæ fuit tpe Machabæoꝝ, quia omnia in figuris contingebãt il-
ſ.eo.§.10 i fi. lis ad nostram correptionem. Sicut ergo p regem Antiochũ templũ in Hierusalẽ 1.Mac.p to.
ḡ.c.36.§.8 et fuit prophanatum, & sacerdotium turbatũ. Deinde iterum templum restitutum, 2.Mac.p to.
ſ.c.45.§.8 ac populus dei liberatus, sic à simili per dictum tyrãnum ecclesia & clerus, ob sua
ḡ.c.31.§.5 et & populi peccata turbabit. Qui quidem tyrannus nequam papam intrudet in ec-
ḡ.c.39.i fi. et clesiam. Cuius tandem status vnà cũ Christiana republica p quendam bonũ prin
ſ.c.46.§.4 cipem reformabitur, sectaq; Mahumetica destruetur.
ḡ.eo.§.3.& VII § Sibylla insup Chumana in suis vaticinijs scripsit: Postquã .I. octa- Sibylla
ſ.c.47.i pri. uum & .F. tertium deleta fuerint & .A. sextum nascet, mouebit lilium ab occiden-
te in orientem, & venient dies tribulationũ matrũ. Claret quidem quantas calami
tates Romana ecclesia passa est post Innocentiũ octauũ & Fredericũ tertiũ à tem
pore Alexandri sexti regibus Romanoꝝ & Francoꝝ atq; alijs potentatibus in Ita
ḡ.eo.§.3.& liam insultantibus. Deinde Sibylla prosequit, dicens: Post hæc egrediet aquila de
ſ.c.43.§.5. Alemaniæ rupibus, multis sociata griphonibus. Per hunc aquilam intelligit sępe-
dictus tyrannus: Qui irruens in hortũ chrismatis, sedentẽ in sede pastoris de quin
to climate, id est, de Roma fugabit in septimũ, & irruet in antipatrẽ vorabitq; ipm
& nidum sibi ablatum vendicabit & p decem lustra tenebit, & non erit pax in ter
ra virginali, id est, in Italia, vel in ecclesia, & gens sine capite regnabit annis illis.
De post adhærebit aquilæ grandi.
VIII § Cæteꝝ ille tyrannus, de quo nunc loquimur, in scriptura æqui-
ḡ.eo.§.6.& parat Antiocho regi, item Holofetni. Et pluribus nominibus nuncupat. In pri- ſ.c.47.§.7.
ſ.c.46.§.2 mis p Danielem cornu hirci vel dux venturus. Per Cyrillum aquila grãdis. Per Es ḡ.eo.§.1
ḡ.c.38.§.5 dram leo rugiens. Per Birgittã venator vt supra habitũ est: ac etiam animal velox ḡ.c.31.§.12.
ſ.c.44.§.10 & de torrente procedẽs. Dicit quoq; arator: Sub cuius aratoris metaphora de illo in fine
ḡi.c.32.§.14 tyranno principe Christus in pluribus locis libri Birgittę loquit inter alia hęc ver 4.Bir.22
& c.ḡ.c.29.§ ba: Promptior est homo ad peccandũ quã diabolus ad tentandũ. Ideo veniet ara
7 et ſ.eo.§ 9 tor qui nõ quæret terras & pulchritudinẽ corpoꝝ, nõ verebit fortitudinẽ fortiũ,
ḡi.c.37.§.6. sed corpora tradet vermibus. Et infra: Cum aliquibus volo facere iuxta commu-
e t ſ.c.45 §.4 ne prouerbiũ: Percute eũ in collo, & curret, & tribulatio accelerare coget. Quãdo Psal.15
ḡi.c.30.§.4. enim multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt.
aliter. ſ.cap. IX § Similiter & dominus in Esaia de ecclesia & de eius fortalitijs vtpo- Esa.17
54.§.2 te de ciuitatibus Romani Imperij dicit: In die illa, denotãdo pręsens tempus, erũt
ciuitates fortitudinis eius derelictæ sicut aratra, & segetes quæ derelictæ sunt à fa-
ḡ.eo.§.5.& cie filioꝝ Israel, id est, Christianorum, & eris deserta. s. tu ecclesia, quia oblita es 4.Bir.37
ſ.ca.43.§.3. dei saluatoris tui. Hinc idem saluator in Birgitta: Iustitia est vt vadam cum aratro
ḡ.eo.§.8.& meo super mundum, super gentiles, & super Christianos. Non parcã seni, nec iu- Iohã.8
ſ.eo.§.10 ueni, non pauperi nec diuiti, sed vnusquisq; iudicabit secundum iustitiam suam & 4.Regũ.14.
vnusquisq; moriet in peccato suo, & relinquet domus sine habitatoribus. Quam Aggæi.1
ob causam dicit dominus exercituum, quia domus mea (quæ domus orationis vo Mat.21.& 23
ḡ.c.38.i pri. catur) deserta est, & vos festinastis vnusquisq; in domum suam. Ecce derelinque-
&.ſ.ca.46. tur vobis domus vestra deserta.
§.10 X § Rursus in Birgitta dominus ait: Arabo quippe terram in iudicio & Bir.ext.27.
tribulatione, donec inhabitantes discant petere misericordiam. Et infra: Ego vo
lo visitare, super malitiam regni istius in gladio, & lancea, & ira. Ecce surgere vo- Bir.ext.74.
ḡ.c.38.§.4. lo. Non parcam iusto, nec iniusto, sed vadam cum aratro meo, & euertam stipu-
in fin. & ſ.c. los & arbores, ita vt vbi erant mille, vix remanebunt centum. Et absque habita-
41.§.7. in fi. toribus erunt domus, radix quoque amaritudinis erumpet, & potentes decidenr,
ḡ.eo.§.9.& aues denique rapaces cum vngulis suis prosperabuntur, & comedent non sua. Et
ḡ.c.39.§.7. infra: Sextus rex conturbabit terrã & mare, ac simplices contristabit: terrã san- Birg.ext.78
ḡ.c.40.§.2 ctorum meorum exhonorabit, & sanguinem innocentem effundet tps vindictæ

meæ posuit in audaciam manuum suarum. Ideo nisi celeriter attẽderit, appropin g̃.c.40.isi.
quabit ei iustitia mea, & relinquet regnum in tribulatione, & fiet sicut scriptũ est: ſ.c.47.§.6
Ozee.8 Voluptatem & ventum seminant ac tribulationem & dolorem metent. Nec solũ g̃.c.27.§.8.
visitabo super regnum istud, sed etiam super ciuitates opulentas & magnas. Nam &.ſ.ca.44.
suscitabo famelicum qui deuorabit desiderabilia eorum. Intestina mala non defi- §.6
cient, & discordiæ abundabũt, stulti dominabunt, ac senes & sapiẽtes non leuabũt g̃.eo.§.5
caput. Honor & veritas prosternent donec veniat qui placabit irã meã, & qui ani g̃.c.35.§.10.
mæ suæ non parcet pro æquitatis charitate. Hic intelligit bonus princeps, & euã- &.ſ.c.61.in
gelicus pastor, cuius inferius fiet mentio. prin.

Hiere.25 XI § De huiuscemodi persequutione potest induci illud Hieremię: Ecce g̃ eo.§6.isi.
afflictio egrediet de gẽte in gentẽ, & turbo magnus egrediet de summitatibus ter ſ.c.60.§.4
ræ, & erunt interfecti domini in die illa à summo terræ vsq; ad summũ eius. Præte
Ioachim rea Ioachim meminit sæpedicti tyranni sub his verbis: Totum mundũ tyrannus
Responsio terribilis conturbabit. Gallum ferit, aquilã deplumat. Gallus & aquila eius super- ſ.c.47.§.9
6.&.14. fluam auferet potentiam. Et infra: Væ primũ abijt. Curramus ergo & non aspicia ſ.c.42.§.8
Hiere.1 mus retro: Quia ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terræ, id ſ.c.42.in fi.
Exo.4. est, terrestris ecclesiæ. Obsecro mi domine, mitte quod missurus es. Idem præ-
sumptuosus tyrannus perperam in ecclesiam intrudet quoddam idolum, id est,
pseudopapam. De quo iam dicere conuenit.

¶De Idolo seu Papa falso, qui dicitur Antichristus mixtus.

Capitulum XLII.

1.Macha.1 DIe quintadecima mensis Casleu (id est, Nouembris vel Decembris) ac
quinto & quadragesimo & centesimo anno. s. regni Græcorum, ædi-
ficauit rex Antiochus abominandum idolum desolationis super altare g̃.c.40.§.8.
dei. In hoc idolo figuratur pontifex abominabilis ob defectum vitæ. g̃.c.41.§.6.
Et dicitur desolationis ob ecclesiã à statu debito per eum desolandã. Qui ponti- ſ.eo.§.9
fex diaboli procuratione ecclesiã dei ponet in præsenti quinto ecclesiæ statu. Nã
vterq; quinarius, quo incipit numerus tum mensis tum anni, eundẽ quintum statũ
significat, quo Antiochus ac etiã Manasses (qui repræsentãt supradictum aquilo-
4.Regũ.21 nis tyrannũ) ponunt idolum in templum domini. Vnde in Machabæo sequitur:
1.Mach.1 Et quinta & vigesima die mensis sacrificabo super aram. s. idoli, quę erat contra al g̃.c.41.§.2
tare. s. dei. Per hunc quinum quinarium numeꝝ aperte denotat hiccine quintus
ecclesiæ status. Siquidem vigintiquinq; sunt quinquies quinq;. Per eundem quoq; g̃.c.14.§.4.
vicesimumquintum numerum forsitan designant illi qui quinq; sensibus corporis,
carnalibus desiderij impliciti, frangunt diuinam legem. Quę consistit in decẽ prę-
Exo.20. ceptis conscriptis in duabus tabulis ac versat in duobus testamentis, & in manda-
Lucæ.10. to bipharię charitatis, dei. s. & proximi. Sic viginti & quinq; quinario numero in
semetipso multiplicato conficiuntur.

I § Præterea Ephraim, id est, superior crudelis Augustus dixit: Verũta-
Ozee.12. mẽ diues effectus sum, inueni idolum mihi, propter diuitias enim & cupiditatem
Nume.25 terrenoꝝ, dæmones, qui sunt hostes humani generis, decipiunt Christianos insi- g̃.c.18.§.11
Ozee.8. dijs per idolum Phogor, quod hiat temporalia. Quoniam aurum & argentum fe
1.q.1.cũ oĩs. cerunt nobis idola, quibus interimus. Porro auaritia est idoloꝝ seruitus, qua coli-
Coloss.3 tur nummus tanquàm deus. Hinc Horatius: Ipse domi ac simul nummos contem- g̃.c.28.§.2
Hora. lib.1. plor in archa. Maxime in Ecclesiasticis execranda est nummorum seruitus. Siqui
sermo. dem ecclesia aurum habet, non vt seruet, sed vt eroget. Hinc Persius: Dicite pon Persius satyra.2
12.q.2.aurũ. tifices in sancto quid facit aurum. Nempe quod Veneri donatæ à virgine pup-
Lactãtius li pæ. Et Lactantius: Superuacuum est esse inter religiones quod non sanctitatis, g̃.c.23. §.16
bro.2.c.4 sed auaritię est instrumentum. Obinde multorum opinione illud auarissimũ ido-
lũ quod erit Antipapa & mixtus Antichristus, iam in calce quinti, & in decursu se
xti status, ad destruendam ecclesiasticam dignitatem in ecclesia latina exurget, au
thoribus supradicto tyranno & suis satellitibus. De quibus in Hieremia dicit do- g̃.c.7.§.8.
Hiere.32 minus: Posuerunt idola sua in domo, id est, in ecclesia, in qua inuocatum est nomẽ &.ſ.eo.§.11.
vt polluerent eam, & ædificauerunt excelsa Baal, quod est idolum temporalia &.ſ.c.52.§.
hians seu deuorans. in fine.

Ab aqui-

II § Ab aquilone inſuper non ſolum ſuperior tyrãnus, ſed & idolum vel
g̃ c.41.ĩ pri. Antipapa, prorſus eccleſiã inficiaturus, in breui pandetur, prout olim pręuidebat
Ezechiel, dicẽs: Iuxta oſtium interius, quod reſpiciebat ad aquilonẽ, erat ſtatutũ Ezech.8
Idolum zeli, id eſt papa falſus vel Antichriſtus mixtus, ad prouocãdum æmulatio
nem. ſ. dei. Ecce ab aquilone portæ altaris. ſ. vide idolum zeli in ipſo introitu. Do-
g̃.c.38.ĩ pri. mus Iſrael hic facit abominationes magnas, vt deus dicat: Procul recedam à ſan-
&.ſ.ca.44. ctuario meo, vniuerſa idola domus Iſrael depicta erãt in pariete. Similiter in Za-
in princ. charia ait dñs: Ego ſuſcitabo paſtorem in terra, qui derelicta non viſitabit, diſper Zacha.11
g̃.c.21.§.11. ſum non quæret & contritũ non ſanabit, & id quod ſtat nõ enutriet, & carnes pin-
guium comedet, & vngulas eorũ diſſoluet: O paſtor & idolum dereliquens gregẽ,
g̃.c.20.§.5 gladium ſup brachium eius, & ſup oculum dextrum eius. Et licet iſta prophetia in
g̃.c.19.§.14 pluribus ſummis & inferioribus pontificibus alijsve peruerſis prælatis verificata ſit,
&.ſ.eo.§.3 quia oẽs ſunt huius idoli præcurſores, tñ ſpecialiter adimplebitur in hoc Anti-
papa, qui magni Antichriſti erit præcurſor ſpecificus.
III § Idem autem idolum ſeu mixtus Antichriſtus non erit verus papa,
neq; prælatus, ſed pſeudopropheta qui ſpiritum Chriſti in vita euãgelica conde- Matth.26
g̃.ca.18.§.11 mnabit: & ſic tenebit typum Caiphæ, ſub ſpecie legis Chriſtum condemnantis. Ioh.11. &.18
g̃.eo.§.2.in Sed quia ipſe mixtus Antichriſtus vtetur ſophiſticis diſputationibus, vt præparet
fin.&.c.44 viam magno Antichriſto. Ideo eiuſdem idoli præcurſores ſunt omnes hæretici &
in prin. falſi doctores qui ſacram ſcripturam peruertunt, vnà cum iniquis epĩs & peruerſis
g̃.c.18.§.5 ſacerdotibus: qui hoc idolum pceſſerunt, ſicut Iaſon & Menelaus fratres repręſen 2.Mach.4
g̃.c.21.§.3. tauerunt Annam & Caipham: Ait enim Euangelium: Et multi pſeudoprophetæ Matth.24
g̃.c.12.§.7. ſurgent, & ſeducent multos.
&ſ.c.46 §.2 IIII § Sequiť in Zacharia: In die illa magnus erit plãctus in Hieruſalem, Zacha.14
id eſt, in Eccleſia: Ecce dies veniunt dicit dominus, & diuidenť ſpolia tua in medio
tui: & congregabo oẽs gentes ad Hieruſalem in prælium, & capieť ciuitas, & va
g̃.ca.40.in ſtabunť domus, & mulieres violabũtur vſqueadeo quòd Propheta de illa eccleſiæ
prin.&.ſ.c. ærumna futura lamentatus ſit, dicẽs: O eccleſia habitatio tua in medio doli, id eſt, Hiere.9.
44 §.7 poſt hominum doloſorũ. Eundẽ deniq; maliuolum paſtorẽ Daniel p idolum & p lapi-
prin. dem, quo eccleſia rumpiť, ſignificare voluit. Idem quoq; idolum ſeu Antipapa eſt
g̃.c.32.§.14 figura magni Antichriſti, ideo nuncupatur Antichriſtus mixtus. Et quando ſcri- Dani.2.&.3
&ſ.c.56.§.6 ptura de vno loquitur, frequenter alterum includit.
g̃.c.44.§.7 V § Illius deinceps mixti Antichriſti aduentus & interitus in Apocaly-
in fine pſi ſpecialiter deſcribiť. Eſt enim ille pſeudopropheta, de quo Iohãnes vidit ſpiri
ſ.c.61.ĩ pri. tum immundum exire, dicẽs: Et vidi de ore draconis, id eſt, de inſpiratione diabo Apo.16
g̃.c.4.ĩ pri. li, & de ore beſtiæ, id eſt, regis ſupraſcripti, & de ore pſeudoprophetę, id eſt, huius
idoli, exire tres ſpiritus immundos in modum ranarũ. ſ. loquatiũ & de luto exeun
g̃.c.17 ĩ pri. tium: Nã omne quod eſt in mundo, aut concupiſcentia carnis eſt, aut concupiſcẽ 1.Iohan.2
&ſ.c.56 §.12 tia oculorũ, aut ſuperbia vitæ. Sequiť in Apocalypſi: Sunt enim ſpiritus dæmonio Apo.16
g̃.c.24.§.6. rum faciẽtes ſigna, & procedẽt ad reges totius terræ, congregare illos in plium. ſ.
g̃.c.40.§.4 contra dignitatem eccleſiaſticam, ad diem magni dei omnipotentis. Hæ ſunt lo- Apo.9
&.ſ.eo.§.8. cuſtæ ſimiles equis paratis ad prælium currentes velociter, & atrociter in perſecu Alia expoſi-
g̃.c.18.§.7 tionem electorũ à dæmonibus ceu equitibus agitatæ. Quoniã aſſerunt pugnare tio.
g̃.c.18.§.11. pro libertate eccleſiæ; quam tamen in affectu pſequuntur: vincent quidem iuſtos,
& .ſ.ca.49. ob quam iniquam victoriam reputant ſe reges. Ideo in textu dicitur: Et ſuper ca-
§.4 pita earum locuſtarum tanquàm coronæ. ſ. falſæ ſimiles auro. ſ. ficto, & facies earũ Apo.9
ſicut facies hominum: videntur enim pollere ſcientia & eloquentia. Et habebant
capillos ſicut mulierum, id eſt, mores effœminatos, & dentes earum ſicut dentes
leonum: quia crudeliter tractabunt viros eccleſiaſticos, quibus vel bona tempo-
g̃.c.41.ĩ pri. ralia vel libertatem vel vitam adiment. Et habebant loricas ſicut loricas ferreas
et ſ c.44 §.5 ob ſuam duritiam & pertinaciã. Et vox alarum ſuarum ſicut vox curruum equo-
g̃.c.25.§.13. rum multorum currentium in bellum: quia dicti perſecutores vnanimiter tracta-
g̃.c.40.§.6 bunt eccleſiam. Et habebant caudas. ſ. aſſentatores vel ſequaces ſimiles ſcorpio-
g̃.c.25.§.14 num, & aculei erãt in caudis earum & poteſtas locuſtarũ nocere menſibus quinq;.
Hoc ſuperius expoſitum eſt.

Nunc

Vbertinus VI § Nunc ſequitur de pręſenti idolo: Et habebant ſuper ſe regem ange
lum abyſſi: quia is mixtus Antichriſtus per abyſſalem malitiam & procurationem
dæmonũ ac per ſuĳpſius ambitioſam aſtutiã, papatũ tyrãnicè vſurpabit: vt meri-
to nuncupet angelus abyſſi, quaſi diabolicus nuntius eccleſiaſticæ vaſtitatis. Cui g̃.c.19.§.5.
Apo.9 nomẽ hebraicè Abadon vel Laabadon, græcè autẽ Appollyon, latine habẽs no- &ſ.c.55.§.11
men exterminans, hoc latinum ſiue à Iohãne poſitum, ſiue ab interprete adiectũ
Iohã.19. eſt, certe à ſpiritu ſancto prolatum cenſet. Per iſtas enim principales tres linguas ſ.eo.§.8
comprehenduntur omnes Chriſtifideles in toto orbe diffuſi, nam titulus Ieſu in- g̃.c.18.§.7.
ſcriptus eſt, hebraice, gręce, & latine. Nempe primitiua eccleſia incepit in Hebręa &.ſ.c.43.in
Matth.10 qua Chriſtus prædicauit atq; ſolis Iudæis euangeliũ prædicari præcepit, dicens: prin.
Mar.16 In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanoꝝ ne intraueritis, ſed po- ſ.c.46.§.9
Lucæ.24 tius ite ad oues quæ perierunt domus Iſrael. Poſtmodum autem fidem ſpargi vo- g̃.c.32.§.8
luit in omnes gentes, incipiendo ab Hieroſolyma, mittens diſcipulos in mundum
vniuerſum prædicare euangelium om̃i creaturæ. Dum vero Iudæa ita vocata cõ-
uerti renueret, ceſſauit in eccleſia hebræa prope tota vſq; ad modicã partem, quæ
breui tempore in Arabia degebat. g̃.c.10.§.4.

VII § Sed in lingua græca fideliũ multitudo copioſe augebat. Fides enim
Catholica pullulauit in Aphrica, vbi abundauit eccleſia græca: amplius tñ in ma-
gna Aſia: quę ſua mole ampliſſima longè tranſcendit dimidiã partem totius orbis g̃.c.17.§.11.
terraꝝ, ac olim tpe Gregorĳ papæ cũcta credidit Aſia. Nunc vero eccleſia græca &ſ.c.45.§.5
pro maiori parte Aſiæ & Aphricæ, p Machumetẽ deluſa, à fide catholica cecidit, ſ.c.44.§.8
licet illic Chriſtiani ſparſim degẽt: Mahumeticis tñ dominĳs ſunt ſubiecti, exce-
pta maiori India, & quibuſdam paucis prouincĳs orientalibus.

VIII § Latina vero eccleſia, quæ in ſola conſiſtit Europa, Chriſtiani no g̃.c.13.§.8
minis eſt, nõ etiã tota, quoniã in nõnullis Europæ terris alicubi Saracenica, alicubi ſ.c.44.§.8
VVicleuiſtarum vel ſimilis ſecta ſeu hæreſis inualuit. Heu Lutheranũ hodie inte- g̃.c.41.§.3.
Apo.9 ſtinũ graſſari incipit. Spiritus ſanctus itaq; nomẽ dicti idoli expreſſit latinæ exter &ſ.c.45.§.7
minãs, ad ſignificãdum ꝙ veritatis eccleſiæ catholicæ in latina lingua conſiſtentis g̃.eo.§.6.&
Pſalm̃.79 ſub eodẽ idolo in quinto ſtatu ſuppreſſionẽ eſſet paſſura. Ergo formidãdum eſt, ſ.ca.49.§.13
ne ferox aper de ſylua, vtpote dictũ idolum cũ ſuis locuſtis, id ẽ, ſequacibus, in bre g̃.eo.§.8.&
ui exterminet vineã dñi Sabaoth. Tunc eñi complebit, & abibit primũ vę. Idipſm ſ.ca.45.§.8
om̃ipotens deus fieri pmittet ob noſtrã culpã præſertim clericoꝝ laſciuientium, g̃.c.41.§.11.
3.Regũ.11 quoniã inhibẽdo dixerat olim filĳs Iſrael: Non ingredimini ad mulieres alienige- &ſ.c.45.§.1
nas, certiſſime eñi auertent corda veſtra vt ſequamini deos eaꝝ. His nãq; ardẽtiſſi g̃.c.28.§.11.
mo amore copulatus clerus ſua corda deprauat vſque adeo vt non ſint perfecta cũ &ſ.c.43.§.7
g̃.c.24.§.7. deo. Quamobrem diuina iuſtitia permittet violentiam perpeti eccleſiã latinam & g̃.c.40.§.1.
ei ſæpedictum idolum præfici. &ſ.c.43.§.3

Vincentius in parte.2 IX § De quo quidẽ idolo Vincentius inquit: Duo Antichriſti ſunt futu-
ri: prior mixtus, ſucceſſor merus: mixtus apparebit bonus Chriſtianus, & decipi-
et multos: Alter conabit extinguere fidem Chriſtianã: mixtus intrudet in papatũ g̃.eo.in pri.
per ſupraſcriptũ tyrannum, & erit potentior quàm quiuis alius præteritus ponti-
fex, hoc eñi idolum erigetur contra veꝝ papã. Vincentius nõ vult nominare illud
idolũ, nec principes, eo tpe eccleſiã perſequuturos iudicare, quaſi annuat ſe eoſdẽ
præſciuiſſe: ſed dicit, myſterium illius viſionis ad præſens nolo aperire, quia ſpiri-
tuales p dei grãm intelligẽt. Nam eadẽ viſio importat gemitũ & ploratũ. Tandẽ
ſubiungit: Antichriſtus mixtus, p fictã ſanctitatẽ vſurpabit ſibi dignitates & diui- ſ.c.44.§.9.
tias mundanas. Vnde om̃es gentes vi vel ſponte adhærebũt eidẽ idolo, paucis ex- g̃.c.40.§.5.
Daniel.3 ceptis. ſ. Sidrac, Miſac & Abdenago: Sidrac quod interp̃tat decorus, ſignificat reli poſt prin.
gioſos perfectos, qui tenẽtes veritatẽ, adhærebunt vero papæ. Miſac, id eſt, riſus
de gaudio denotat eos qui pro eccleſia cũ gaudio pugnabunt contra idolũ: Abde-
nago eſt ſeruus tacẽs qui ignorat bonũ vel malum, & ſignificat eos qui ignorabũt
in eccleſia futuꝝ errorẽ, vt ſunt mulieres, pupilli, bubulci, & ſimiles ſimplices ho-
mines, qui tacẽtes neutri parti adhærebunt, neſciẽtes veritatẽ, innocẽter tamẽ vi- g̃.c.40.§.5.
uentes. Idcirco Antipapa illos tres nõ lædet ſpiritualiter, quia liberabuntur à flam in princ.
ma ignis infernalis. Nam dictum eſt, ne læderent illos occidendo. ſ.c.55.§.12

Cæterꝝ

X § Cæterum Vbertinus de præmisso idolo inquit: Sicut in primo eccle- Vbertinus
siæ statu patiens Christus post illusiones & multas iniurias fuit confixus, & mortu
ʃ.c.46.§.2 us, sic tempore mixti Antichristi in fine quinti, & in excursu sexti status ecclesiæ
ℨ.c.41§.5& post multas illusiones, spiritus Christi & lex euangelica tandem mortificabitur &
ʃ.c.60.§.8 supprimetur, veritas non solum vitæ sed etiam sciētiæ & doctrinę dignitatisq́ ec
ℨ.c.14.§.7. clesiasticæ. Et verificabit illud sapiētiæ. Error tanq̄ lex custodit, & tyrannorum im- Sapiæ.14
&.ℨ.c.31.§. perio colunt figmēta. Sub illo igit Idolo & mixto Antichristo cadet ecclesia cul-
3.&.ʃ.c.43. pabiliter, sicut p merum Antichristum demū cadet pœnaliter: ideo his dicit: Ce-
§.13 cidit cecidit Babylon illa magna. Apo.14.&18

ℨ.c.31.§.8 et XI § Post eiusdem aūt idoli interitū ecclesia aliquo tēpore vsq; ad Anti-
ʃ.c.43.§.5. christum magnū pacificabit. Disperdent em̄ excelsa idoli p̄ctm̄ Israel. Nam idem Ozee.10
ℨ.eo.§.1.in antipapa vnacū supra dicto tyranno extinguet. Scriptū est em̄: Maledictū idolū
fine. ipsum & tyrannus qui fecit illud, quia iste opatus est, ille aūt antipapa, cum nō le- Sapiæ.14
ʃ.c.60.§.4. gittime introierit, Papa falso cognominatus est: ideo vtrūq; deus ponet in perdi Michę.1
ʃ.ca.60.§.5. tionē. Qui p Prophetam inquit: Non adijciam vltra supinducere populum meū, Amos.7
ℨ.c.39.§.1 et sed demolient excelsa idoli. Itē oīa idola eius ponā in pditionem, quia de mercedi Michęę.
ʃ.c.47.§.4. bus meretricis congregata sunt, denotādo eiusdem antipapę sequaces. Nam pla-
ℨ.c.40.§.1. stæ, id est, fautores idoli, omnes nihil sunt, id est, nullarum virium. Hinc alibi dn̄s: In Esa.44
&ʃ.c.52.§.8 die illa, disperdam nomina idolorum & pseudoprophetas, & spiritum immundum Zacha.13
ℨ.c.41.in fi. auferam de terra: quæ est ecclesia terrestris, modo flagitijs suorum membrorum
contaminata, de qua in sequenti loquamur.

¶De ecclesia puersa quę in scriptura nuncupat meretrix magna. Ca. XLIII. Dist.93.legi

ℨ c.18 §.7 et ECclesia Catholica est fidelium multitudo fide & charitate vnita, oēs em̄ mus.
ʃ.c.49.§.15. Episcopi omnesq; fideles vna sunt ecclesia. Origenes censet, templū dei ℨ.c.42.§.6
ex lapidibus viuis constructum, esse Christi ecclesiam. In qua multi sunt 16.q6 et her.
ℨ.c.18.ī pri. non sicut condecet spiritualiter viuentes, sed secundum carnem militan- §.nunc autē
&.ʃ.eo.§.4 tes, qui domum orationis, de lapidibus viuis constructam faciunt esse speluncam Math.21
ℨ c.38.§.8 et latronum, ideo destruēdi: actibus enim suis nō ecclesia dei, sed latronum spelunca Matth.25
ʃ.c.44.§.12 & virginibus fatuis reddunt se dignos.

I § Vnitas certe est ecclesiæ, sed ipa cōplectit paleas cū granis. Siquidem
bona ecclesia tolerat malos, exemplo Christi, q Iudā furē admisit, vt eius ecclesia De cōs.di.4
fures toleraret. Et in canonibus habet, qūo ecclesia malos, qbus cōmixta est, tanq̄ ca.est vnitas
Matth.13 zizania in medio tritici æquanimiter tolerat. Nā præsens militās ecclesia, q̄ in- 12.q.1.exem
ter cœlū & infernū sita est, sicut in medio subsistit, ita vtrarūq; partiū ciues cōiter plum
recipit: diuinis etem̄ oraculis vel certissimis exemplis demonstratū & pronūtiatū 23.q.4 tu bo
ℨ.c.14.§.14 est, malos in ecclesia bonis pmixtos vsq; in finē seculi tēpusq́; extremi iudicij tole- nus & c.i
&.ʃ.eo.§.13 randos. Propter hmōi tn̄ zizania immixta nō impedit bonorum Christifidelium fi tus, & c..
ʃ.c.64.§.5 des aut charitas, quin agni mansueti, gr̄a pacis, & Christianæ charitatis, impudi- aūt & qda
ℨ.c.28.§.9. cos canes patienter sufferunt. Atqui nunc in ecclesia copiosior (proh pudor) est nu
&.ʃ.eo.§.9. merus malorum q̄ bonorum, & præualet impius aduersus iustum.

ℨ.ca.21.§.5. II § Scd̄o ecclesia nuncupatur vinea, quā electā plātauit dn̄s vt fructū bo Esai.5.ī pri
&.ʃ.eo.§.10 nū faceret. Et apud Catharinā Sen̄. habetur, qūo singularis vinea est aīa cuiuslibet Cath.Senē.
hois, q seipm̄ colat, necesse est, plantādi virtutū flores & amputādo vitiorum vepres c.23.&c.24
vt palmites vniātur veræ viti, id est Christo, cuius pater est vineæ agricola. Quili Iohā.15
bet itaq; homo habet in se propriā vineā, quę cōtinuo cōterminat cū vinea cuius-
libet proximi absq; medio, adeo q tota cēsetur vna eadēq; vinea propter vnionē
corpis mystici vtpote vniuersalis & catholicæ vineæ. In qua pr̄ plātauit verā vitē
filiū incarnādo, vt ei palmites, i. homīes inserātur. In eandē deniq; vineā, id est, in
vniuersum ecclesiæ corpus, dn̄s conduxit operarios ad seminandum verbum dei Matth.20
& ministrandum sacramenta. Sed (proh dolor) vinea à deo electa, nunc conuersa Hie.2.&.12.
ʃ.c.47.§.3 est in prauum, & in maculata iniquitate sua: nam pastores multi demoliti sunt eam
de quibus Catharinæ Senen̄. dicit deus. Clerici vineam ipsis cōmissam colere no- Cath.Senē.
ℨ.c.27.§.13 lunt, imò propriam vna cum aliena exterminant, & non solum obmittunt virtu- c.23.&c.14.
ℨ.c.21.§.9 tes plantare, sed etiam semen gratiæ baptismalis abijciunt & conculcant. Et iterum:
ℨ.c.27.§.13. Aspice sponsam meam, id est, ecclesiam in facie coinquinatam & immundā qua-

si lepro-

si leprosam ex amore proprio, atq; tumefactã ex auaritia pariter & superbia eorũ g̃.c.38 §.9 et
1.Cor.6. quos vbera sua lactãt, qui sunt vniuersale corpus ecclesiæ mysticũ, & sic in ecclesia J.c.57.ĩ pri.
sunt ablata membra Christi, & facta membra meretricis.

Cath.Senẽ. ca.122 III § Hinc in ecclesia nuncupat meretrix, nõ defectu sui, nec in semetipsa quoad eius sacramẽta, sed in suis membris, quæ sunt ecclesiæ per baptismũ copulata, sed cum diabolo fornicata. g̃.c.22. §.6. &J.c.58.§.9
1.Pet.5. Ecclesia quippe est hodie collecta in Babylone, id & .J. ca.70.
Hiere.50 est, in Christianitate confusa: de qua Propheta ad nos inquit: Confusa est mater §.10
vestra nimis & adæquata pulueri, quæ genuit vos vtpote p baptismũ: ideo repu g̃.c.42. §.7
Esa.50 ĩ pri. diat à suo sponso Christo nos interrogãte: Quis est hic liber repudij matris ve- &.J.eo.§.10
stræ quo dimisi eam: tũc respondet, ecce iniquitatibus vestris vẽditi estis, & in sce-
Psal.136 leribus vestris dimisi matrẽ vestrã. Quã quidem repudiatã & confusam ecclesiam
pœnitẽtes deplorãt cum Psalmista, dicẽtes: Super flumina, id est, malas concupi-
scentias Babylonis illic sedimus, id est, quieuimus, & fleuimus, habitãdo ibi in ama
ritudine consciẽtiæ nostræ, dum recordaremur tui Syon, id est, ecclesiæ vel aĩæ,
De pœ.dis.3 olim in monte virtutũ constructæ, sed hodie per incendiũ vitiorũ dissipatæ. Per fi
c.in salicib[9] liam vtiq; Babylonis intelligit cũ vllis tum etiã indiuidua ecclesia, id est, anima ho g̃ c.37 §.2 et
minis: vtraq; propter excessus desiit esse dei filia, & incepit fieri confusionis proles J.c.44. §.13
vnde in Psalmo sequit: Filia Babylonis misera, id est, vastata rõne culpæ. Nam si- g̃.c.41. §.6.
cut Syon, id est, ecclesia bonorũ, vocat filia Hierusalem sic cõgregatio aut ecclesia &.J.eo.§.7
malorũ est filia Babylonis, & nuncupat generatio nequã, quia ingerit confusionẽ J.eo.§.8
Thren.2 pctõrum. Quocirca de ea queritur: qũo obtexit caligine in furore suo dominus fi- g̃.c.35. §.2.
liam Syon: proiecit de cœlo, id ẽ, de cœlesti conuersatione in terrã, id est, in terre &J.c.46.§.1
norũ cupiditatem, inclytam Israel. Prophetia nempe loquit in præterito propter J.ca.46.§.6.
certitudinem futuræ nostræ Babylonicæ miseriæ. in fine

IIII § Sicut itaq; fidelium collectio, est vna ecclesia propter vnitatem fi- g̃ eo.in pri.
dei, habens prolem variã sic reproborũ caterua appellat vna meretrix seu bestia, & J.eo.§.19.
habẽs septem capita pctõrum mortaliũ. Quã quidem meretricẽ, id est, modernã &J.c.64.§.2
Hiere.8. ecclesiã peruersam dñs apud Hieremiã increpat, dicens: Tu fornicata es cum ama g̃.c.28.§.9
Esa.1. toribus multis. Et per Esaiam: Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis, plena g̃.c.19. §.7.
Psalm.25 iudicij: Qualis hodie apparet ecclesia malignãtium, quã Dauid præsciẽdo odiuit. J.c.45.ĩ pri.
Apo.17 De ea cœlestis Aquila scribit: Meretrix magna sedet super aquas multas, & super
bestiam coccineã, habẽs capita septẽ.s. pctã mortalia, & cornua decẽ cum quibus
cornupetit decẽ dei præcepta, & habebat in fronte nomẽ eius scriptũ mysterium
Babylon magna, mater fornicationũ & abominationũ terræ. Stupendã quippe
Vbertinus cæcitatem huius tpis hic exprimit spiritus sanctus, quũ dicit mysterium, id est, oc
cultum, & tamen in fronte, id est, in propatulo scriptum, quia absq; omni verecũ
dia in oculis omnium illa meretrix tenet suum prostibulum.

Apo.18 V § De qua vlterius in Apocalypsi sequitur: Babylon magna facta est ha g̃.c.36.§.6.
bitatio dæmoniorũ & odibilis, quia de vino iræ fornicatõis eius biberunt om̃es gẽ g̃.c.26. §.9.
tes & reges terræ cum illa fornicati sunt, & mercatores de virtute deliciarũ eius di g̃.c.19. §.11.
uites facti sunt. Prout hodie quidam Florentini mercatores exaltant & ditãtur ex &J.c.48 §.8
Apo.18 patrimonio beati Petri, ac ex eleemosyna ecclesiæ Romanæ. Sequitur, quoniam g̃.c.40 ĩ pr.
Quatu.spẽs plagæ peruenerũt pctã eiusdem Babylonis vsq; ad cœlum, & recordatus est dñs iniquita &J.c49.§.18
rum eius. Ideo in vna die venient plagæ eius, mors & luctus & fames, & igne cõ- g̃.c.28. §.10
burentur: quia fortis est deus q iudicabit illa magna Babylon, ciuitas illa fortis, qm̃ &J.c.55.§.8
vna hora veniet iudiciũ tuũ. Væ væ ciuitas illa magna vtpote Roma, quæ amicta J.c.63.§.5
g̃.c.41.§.7. erat bysso & purpura, vna hora destitutæ sunt tantæ diuitiæ, vox citharœdorũ & g̃.c.19 §.9 et
&.J.ca.44. musicorũ, & tibiacanentium, & tuba non audientur in te amplius. J.c.49.§.8
§.9 VI § Huius Babylonis onus vidit Esaias sup montem caliginosum: vbi J.c.53.§.8
Esa.13 dñs præcepit militiæ belli vt disperdat omnem terram, super hoc deus cœlum tur J.c.46.§.10.
Gene.19 babit mouebitq; terram de loco suo, id est, terrestrem ecclesiam sicut olim subuer g̃.c.40. §.9
Hie.50.&.51 tit Sodomam & Gomorrham. Hieremias quoq; ait: Capta est Babylon, nolite ta &J.c.46 §13
cere super iniquitatem eius, quoniam tempus vltionis eius est, domino vicissitudi g̃.c.19.ĩ pri.
nem ipse retribuet ei, quoniam vltio domini est, vltio templi sui. Qui habitas su- &.g̃.ca.41.
per aquas multas locuples in thesauris, venit finis tuus præcisionis tuæ, adhuc mo- in princ.

dicum

ǵ.c.19.§.17. dicum,& veniet tempus messionis eius.
ǵ.c.42.§.8. VII § Deus præterea in Ezechiele modernā ecclesiā alloquitur his verbis, Ezech.16.
&ʃ c.46 §12 Fornicata es nimis, nec es faciata, sed multiplicasti fornicationē tuam in terra, ac
ǵ.c.30.1 pr. facis omnia opera meretricis & procacis mulieris, Quia reuelata est ignominia
& ǵ c.40 §1 tua in fornicationibus tuis, ideo iudicabo te iudicijs adulteraꝝ, & destruetur lu-
ǵ.eo.§.5.& panar tuū, inimici lapidabūt te lapidibus & trucidabūt te gladijs. Item alibi: Pec Thren.1.
ʃ.eo.§.8. catum peccauit Hierusalē, propterea instabilis facta est, & manū suam misit ho- 4.Esd.2
stis ad omnia desiderabilia eius. Insuper ad ecclesiæ mēbra in Esdra omnipotēs
ǵ.c.37.§.7. inquit: Populo isto mandata dedi per pueros meos prophetas, quos audire no-
&ʃ.c.50.§.8 luerunt, sed irrita fecerūt mea consilia. Mater, i. ecclesia, quæ eos generauit, s. in
ʃ.c.44.1 pr. baptismo, dicit illis: Ite filij, quia ego vidua sum & derelicta, educaui vos cū læti-
ǵ.eo.§.3.& tia, & amisi vos cū luctu & tristitia, quoniam peccastis coram dño deo vestro, &
ǵ.ca.2.§.4. quod malū est, corā eo fecistis. Ideo iratus est dñs in populū suum. Psal.105
&ʃ.eod.§.9 VIII § Porrò in illa dānatione Babylonis magnæ, vtpote in futura tribu
ǵ.c.39.§.4. latione acerba, qua ecclesiasticus status & dignitas clericalis supprimetur, secun-
&ʃ.c.46 §.2 dum aliquos effectualiter finietur quintus ecclesiæ status, sexto statu adhuc duran
ǵ c.6 pº pri. te, nam mulier quæ est amicta sole, & luna sub pedibus eius, significat ecclesiasti- Apo.12
ǵ c.13.§7 & cam dignitatē, sed quando in fine quarti status ecclesia excessit per hypocrisim,
ǵ.c.28.§.12 tunc nuncupatur Iezabel, nunc autem quando in fine quinti status excidit ꝑ vi-
ʃ.eo. §.9.& tia carnalia, vocatur meretrix & Babylon magna Ideo quoad mala sua membra Amos.3.
ʃ.c.62.§.9 erit iudicāda, quū eā ex omnibus nationibus Christianos, & præ cæteris cleri-
ǵ.c.23. §.14 cos deus elegerit, super eoꝝ igitur iniquitate, primo clericos, deinde reliqs Chri
ǵ.c.40.1 p. stianos cum supplicijs debitis visitabit idem dñs iustissimus, cuius iudicia vera &
ʃ c.56.§.7.12 iusta sunt. Qui iudicat de ecclesia & eius morbosis membris veluti de magna me Apo.19
ǵ.eo.§.7.& retrice, quæ corrupit terrā in prostitutione sua. V nde Iohānes in quinta visione ǵ.c.35 §.1.&
ʃ.c.61.§.5 descripsit summitatē malitiæ Christianoꝝ quasi finē eiusdē quinti status indican ʃ.ca.44. §.6
ǵ.eo.§.3. & do per ecclesiæ dānificationē culpabilē. In fine vero sexti status, per Antichristū ǵ.c.42.§.10
ǵ.ca.16. §.7 illa meretrix penitus extirpabitur pœnaliter. &ʃ c.61.§.5
&ʃ.c.58.§7 IX § Cæterū Vbertinus de peruersa ecclesia ponit hæc verba: Carnalis Vbertinus
ǵ.eo.§.8 iam ecclesia dicitur noua Babylon & meretrix magna, quia in ea, vtpote in plu-
ǵ.ca.32. §.5 ribus & potioribus eius membris, ordo virtutū per deordinationē vitioꝝ enor-
ǵ c.36 §2 & miter est confusus, necnon sui sponsi Iesu amor turpiter adulteratus, & eius cul-
ʃ.c.45 §8.& tus nequiter neglectus, modica quidē grana tritici sunt in immenso palearum cu
ʃ.ca.54 .§.8 mulo, quoniam iustorum spiritus hoc tempore à malis opprimitur vsquadeo vt
ǵ.eo.§.1. & præ multitudine peruersorum iustus cogatur seruire Babyloni in pleriſqꝫ iniquis Baruch.6.13
ʃ.eo. §.13 actibus, Fcclesia eñ quasi ancilla facta est, sicut quondam filij Israel propter pec-
ǵ eo.§7. & cata multoꝝ capti in Babylone seruire compulsi sunt.
ʃ.c.44.§.11. X § Demū Birgittæ reuelatū est, qualiter deus pater filiū affat his verbis: 6.Bir.13
ǵ.c.15.1 fiñ. Sponsa tua, vtpote ecclesia, facta est adultera, fores thalami sunt clausę, & in loco
ǵ.eo.§.4 spōsi iacet adulter. Expositio: Spōsæ sunt aiæ Christianæ propter vanitatē fidei,
ǵ.eo.§.3.& ꝙ adulterant, qa plus mundū ꝙ Christū diligūt. Nā quicqd placet vel corpus de-
ʃ.c.50.§.8 lectat, hoc diligit, honorat, ac sanctū ꝑdicat. Fores.i. volūtas bona (per quā deus
ǵ.c.40.§.1. ad animā intrat) Thalami.i. cordis, sunt clausæ.s. Christo, & sunt apertæ diabo-
&ʃ.eo.§.11. lo, & in loco spōsi.i. amoris diuini, iacet adulter.i. affectus carnalis. Itē alibi Chri
ǵ.eo.§.2.& stus plantauit vineā suā, quæ multo tēpore fecit fructū bonū, tandē inimicus eius Bir. regſa.2.
ʃ c.47 §2 & seminauit in ea semē pessimū, quod intātū creuit ac se dilatauit, vt palmites vinū & c.3.&.28.
ǵ.c.27.§.5. afferre non possint, nisi cū magna difficultate. Rursus Chrs ait: Maceria vineæ
&ʃ.c.47 § 1 dissipata est, custodes dormiūt, fures ingrediuntur, radices suffodiunt à talpis,
ǵ c.23.§.3& palmites siccitate aridi sunt, & racemi à vēto prostrati cōculcant. Talpa radices
ʃ.c.63.§.3 corrodens, est diabolica suggestio, bonas affectiones hominis rescindere cupiēs
ǵ.ca. 33.§.7 cū prauis concupiscentijs, quæ suffocant semen bonum. Mat.13
&ʃ c.49 §12 XI § Ex ꝑmissis patet, per meretricē magnā taxari peruersitatē modernæ
ecclesiæ & Christianæ gentis. Nōne est ingens miseria & peruersitas, quādo euan
ǵ c.27 §11 & geliū ceu Christi verbū præcepit nobis Christianis, ne soliciti simus aiæ nostræ,
ʃ c.54.§.2& quid māducemus, nec nr̃o corpori qd induamur. Ecōtra vero in fide erga deum Mat.6
ʃ c.59.§.1.

claudicãtes nil aliud quã bona tẽporalia, etiã vltra vitæ necessitatẽ superflua, quærimus, & ita p immoderatã solicitudinẽ, à spũalibus (quibus principaliter intendere deberemus) prorsus retrahimur, quia semẽ.i.verbũ dei, quod cecidit inter spinas suffocatur à nostris circa tẽporalia solicitudinibus. Secundo deficimus in spe. Nã sicut fertur rubetas seu bufones côuesci terra sed parce, quasi timeant sibi terrã ad esum deficere, sic nos tẽporalia auide cumulãtes & timide reseruantes, in pias causas, nihil aut parũ impẽdimus, & quasi dubitamus de prouidẽtia dei, qui pascit creaturas irrationales, multo magis rationales hoĩes ad suã imaginẽ productas, de qbus ipsi deo cura est. Tertio deuiamus ab euãgelio cõtra dei amorem qui bona tpalia qrimus, nõ propter deũ seu propter bonũ gſæ, sed propter se vt ditemur & vltimũ finem in fruẽdis tẽporalibus constituamus. Nã quodãmodo summũ bonũ nostrum ponimus in sanitate, in honore, in diuitijs & delitijs, hinc Dauid, Beatũ dixerũt populũ cui hæc sunt. Qualiter aũt deficimus in fide, spe & charitate, habetur copiose in Catharina Senensi.

Lucæ.8. ℊ.c.28.§.2. & ſ.c.59.§6 ſ.in cõcl.§2

Lucæ.12 ℊ.c.57.§.1. & ſ.c.52.§. 22.

ℊ.c.32.§.2. & ſ.c.49.§. 18.

Psal.143 ℊ.cod.§.10

Ca.Se.140. & c.141 ℊ.ca.31.§.8. ℊ.c.23.§.6.

XII § Atqui ecclesiastici præ cæteris exorbitãtã via iustitiæ. Nã ipsi maiorem sibi cõsciẽtiã formãt quando negligũt acquirere vel præseruare tẽporalia bona ecclesiæ, quàm si ex negligentia sua plures animæ ipsis cõmissæ deo nõ acquirantur, vel Lupo veniẽte ipsi fugientes dimiserint oues per diabolũ dispersas atq; direptas. Formãt insuper sibi conscientiam, si honorẽ temporalem, vel locũ vani honoris cõsuetũ negligũt. Pro quo episcopi, cæteriq; prælati & capitulares in sessionibus aut processionibus publicis frequẽter certant cõtra doctrinã euangelij, vbi dicitur. Qui maior est vobis, fiat sicut minor & q præcessor est, sicut ministrator. Hinc saluator apud Birgittam inquit: Magnũ monstrum est, vbi rex gloriæ humiliatus est, ibi homo ratiocinijs obligatus, velit inflari superbia, nam si quis præ sicitur alijs, magis timere debet, qa grauis prouintia ei incũbit. Sui q; subditi, eiusdem, cuius ipse, naturæ sunt, & oĩs potestas à deo est, idcirco potẽtes nõ debet extolli, sed secũdum humilitatis ratione existimare, oẽs homines esse æquales, inquantũ ad ius naturale attinet.

Iohã.10.

ℊ.c.22.§.11.

Lucæ.22 Matt.20. ℊ.c.30.§.13.

6.Bir.53. Delibel.off conditõe 11. ℊ.c.26.§.9.

Eccle.32 Roma.13

Dist.22. de cõstanti. ff.de re.iu.l. q̃datti.

XIII § Plures aliæ absurditates & enormes peruersitates ac abusiones, humanæq; traditiones, cõtra euangelicũ statũ introductæ, allegari possent, quæ hodie in quibusdã ecclesijs, quasi pro legitimo iure defendũtur, quas ad præsens breuitatis gratia prætereo. Et licet quilibet priorum ecclesiæ statuũ singulares habuerit defectus ex fragilitate hominum prouenietes, (ecclesia enim nunquam libera fuit, nec penitus separata à reprobis mẽbris, qa in ea semper maior malorũ quàm bonorũ numerus extiterit, præsertim circa finem cuiuslibet status, quandoquidẽ ob nimiã malitiã præcedentis status, semper alius status, quasi in prioris defectũ subsequutus est) tamen specialiter in præsentibus quinto & sexto statibus in ecclesia abundat hominũ malitia, adeo q deus quodãmodo pro sua iustitia delebit ecclesiasticã dignitatẽ. Quæ deletio erit secũda ruina. Inquit em̃ Augustinus: Sic sunt in ecclesia homines mali, vt in corpore humano humores mali, q si præualent bonis, hominẽ interire necesse est, ergo ecclesia modo malis hominibus repleta, proxima est ruinæ secũdæ, de qua nũc sequitur.

ℊ.c.42.§. 10.

ℊ.c.22.§.9. ℊ.co.§.1.& ℊ.c.17.§.5.7 ℊ.co.§.9& ſ.c.56.§.12. ℊ.c.6.§.1.& ſ.c.54.§.7. ℊ.c.40.§.6

De cõ.di.4. c.est vnitas. & ſ.c.54.§.3 ℊ.c.40.§.1. ſ.c.44.§.2.

¶ De triplici ruina ecclesiæ. Cap. XLIIII.

Simeon iustus & timoratus ruinam ecclesiæ prænũtiauit, de domino nostro Iesu Christo prophetizans. Ecce positus est hic in ruinam multorũ in Israel, & in signum cui contradicetur. Ad virginem vero, tuam inquit ipsius animam pertransibit gladius. Super qua prophetia Cancellarius Parisiensis in sermone ad concilium Constantiense dixit: Orto signo nati Christi illud Herodes impleuit, qui mox pueri animam quæsiuit, postmodum Christo contradixerunt Iudæi, persecutores, hæretici, cæteriq; peruersi homines, maxime moderni ecclesiastici, qui non solum signo contradicunt, sed gladio animam virginis crudeliter transfigũt. Virgo est ecclesia, cuius typũ gerit Maria dei spõsa & mater nostra. Quam quidem ecclesiam hodie clerici suis malis operibus & exemplis trahunt in ruinam. Ad quos dominus ait: Cadetis inter ruinas idolorũ vestrorum & deserta fient sanctuaria vestra. Item victimæ vestræ non placuerũt mihi,

Lucæ.2.

Gerson pte 1. de signis ruinæ eccle. ℊ.c.42.§.3. & ſ.c.48.§5

Ephe.5. Leuiti.26 ℊ.c.43.§.7 & ſ.c.46.§6 ℊ.c.42.§.2

Hiere.6. ℊ.c.38.§.8.

ʒ.ca.35.§.7 runt mihi,propterea dabo in populum iſtum ruinas,& ruent in eis patres ſimul
& filij.Propter peccatum enim labiorum ruina proximat malo.Dominus ergo Pro.12
iudicabit in nationibus & implebit ruinas. Pſal.109

I § Inde Vincentius ſuũ de fine mundi tractatũ cõpoſuit,atq; diſtinxit tri Vincentius.
ſ.co.§.6 phariam eccleſiæ ruinã.Prima eſt vitæ ſpiritualis,quæ iamdudũ corruit,perijtq;
ʒ.c.18.vſq; tam in clericis q̃ in laicis,vt ſupra per decem capitula deducitur.De clericis in-
ad c.28 quit ſcriptura,propheta inſanus,vir ſpiritualis laqueus ruinæ factus eſt ſuper om Oſee.9
nes vias eius.De laicis vero:Dominus pauor veſter erit vobis in ruinã habitanti- Eſaiæ.8.
bus in Hieruſalẽ,& offendent ex eis plurimi,& cadent & cõterentur & irretient
& capientur.Et infra:In captiuitatẽ traduxerũt robuſtos.i. principes Tyri,po- Eſaiæ.23
ſuerunt in ruinam terram Chaldæorũ.i.laicorũ,Qui audiunt aliquãdo verba dei, Mat.7
ſed non faciunt ea,ideo flantibus cupiditatũ ventis,& in domũ eorũ irruentibus, Luc.6
ſ c.46.§.2.4 cecidit domus,& fuit ruina eius magna,quia ædificant domum ſuam ſuper ha-
ʒ c.33.§4 & renam vel ſuper petrã ſine fundamento,& qui altã facit domũ ſuã,quærit ruinam Prou.17
ʒ.c.40.§.1. In multiplicatione itaq; impiorũ multiplicantur ſcelera,& iuſti ruinas eorũ vide Prou.29
ʒ.c.26.§.10 bunt. Terram enĩ gigantum deus detrahet in ruinam. Eſaiæ.26

II § Ruinæ autem impiorum erunt quando dominus diſperdet à facie ter Sopho.1.
ʒ.c.38 §1.& ræ homines tam ſeculares q̃ eccleſiaſticas, inquit enim propheta: Ecce dominus Amos.6
ʒ.c.40.§.1. mandauit,& percutiet domum maiorem ruinis,& domum minorẽ ſciſſionibus.
ʒ.c.43.in fi. Hæc cenſetur eſſe ſecunda eccleſiæ ruina,& gladius occiſionis magnæ,qui multi- Ezech.21
plicat ruinas.Eadem nanq; poſtera ruina erit,quando proxime ruet dignitas ec
cleſiaſtica.Quæ quidem ruina eſt noſtra præiacens materia.Et futura eſt in pro-
ſ.ca.46.§.2 pinqua calamitate,de qua inferius tractabitur.Tertio ruet fides catholica tempo
ſ.cap.61.§.5 re ſcilicet Antichriſti magni,cuius tertiæ ruinæ mentio poſtea fiet.

III § Eandem triplicem ruinam taxat Daniel per ſtatuam quã in ſomno Danie.2
vidit Nabuchodonoſor,qua ſtatua demonſtrat̃ initium & mediũ & finis eccleſię
Quæ quidẽ eccleſia primã ſpiritualis vitæ ruinã pedetentim,per ſingulos ſuos ſta
ʒ.ca.11.§.3. tus,paſſa eſt.Nam viſæ ſtatuæ caput erat ex auro puro,quod ſignificat primitiuã
eccleſiam in ſtatu primo & ſecundo.Ipſa aũt eccleſia per hæreticos errores de au
ro ruit ad argentũ,quãobrẽ ibiẽd narrat̃,illius ſtatuæ pectus & brachia fuiſſe ex
ʒ.ca.12.§.5 argento.Siquidẽ eo tunc in ſtatu tertio per doctores & concionatores,qui in pe-
ctore ſyncerã charitatẽ,in brachijs ſanam doctrinã & indefeſſum laborẽ tenue-
ʒ.ca.12.§.8. runt,eccleſia fuerat ſuſtentata,ne omnimodã ruinã pateretur,tametſi ad priſtinũ
aureum ſtatũ,vtpote ad vitæ perfectionẽ & ſanctæ conuerſationis ardorẽ,redu-
ci minime potuerat vnde eccleſia permanſit argentea, quoniã rebus proprijs &
temporalibus vti ac frui cœpit ad ſe ſuſtentandã & defendendam.

IIII § Deinde eccleſia de argẽto cecidit ad æs,hoc eſt ad quartũ ſtatũ,quan
do venter & fœmora ſtatuæ erant ex ære.Nam cupidine bonorũ tẽporaliũ hypo
critæ ſimularunt ſe bonos eſſe Anachoritas,vt occulte poſſent replere ventrẽ ſa-
turitate,& fœmora voluptate,Veri aũt Anachoritæ ornauerunt ventrẽ abſtinẽ-
tia,& fœmora caſtitate,& ſic ſeipſos per tẽperantiã ærea catena conſtrinxerũt.
Tunc igitur eccleſia vſa eſt ære pro argẽto,hoc eſt artiore cõtemplatione pro le
uiori obſeruãtia,quo cautius fallaciæ hypocritarũ & aliorũ falſorũ Chriſtianorũ
in eccleſia euitarentur.Siquidem in æreo nummo minus falſitatis cõmitti poteſt
q̃ in nummo argenteo,cuius ſpecies facile fingitur per adulterina metalla argen-
to inferiora,quibus moneta deprauatur.

V § Eccleſia vero ne ærea quidẽ permanſit,qñ ad ferrũ vſq; ruerit,qa con
triuit portas æreas,prælibata enĩ ſtatua habuit tibias ferreas,quoniam in quinto Pſal.105.
ʒ.c.42.§.5. nunc ſtatu,ad quẽ eccleſia iamdudũ peruenit,homines ſunt frigidi quo ad deum Danie.2
&ſ c.48 §4 & proximũ,ſed quo ad ſeipſos ſunt indurati inſtar ferri,quod eſt durũ & frigidæ
ʒ.c.34.§.9. naturæ,ac nõ domatur niſi malleo.Sic ferrei homines nõ domant̃ niſi incude ſup
&ſ c.49.§.1 pliciorũ,ſeu virga ferrea,hoc eſt fœdus ferreũ ab aquilone.

ʒ.c.16.§.5. VI § Tandem eccleſia cecidit in lutum,quod in ſtatuæ apparuit pedibus, Danie.2.
ʒ c.2.§.7.& quorum pars vna erat ferrea,altera lutea.In hoc luteo cenſemur modo iacere,in
ſ.c.47.§.5. decurſu ſcilicet ſtatus ſexti.Quoniam iniquitas iam abundat & refrigeſcit chari- Mat.24

Gene. 6. tas multorum. Omneque vitium in præcipitio est totusque mūdus in maligno positus g̃.c.43.§.8
1.Iohan.5 ac terra repleta est iniquitate. Vt iā in prima ruina ecclesia censetur integre tran- &ſ.c.47.§.8
3.Bir.10. fiisse & tota vita spiritualis euanuisse. Hinc beata Maria apud Birgittā ait: vitia ſ.c.55.§.3.
2.Thess.2 in mūdo iam plus solito inualescūt. Nempe mysteriū iam operatur iniquitatis, g̃.c.17.§.3.&
ficta nāque pietas quæ ē mystica seu secreta iniquitas Antichristi (qui suo tēpore §.6.&ſ.c.61
reuelabitur) hoc tēpore in ecclesia operatur, ficti enī & mali Christiani, qui sunt §.3
Antichristi præcursores, in ecclesia regnant & grassantur, donec de medio mūdi g̃.c.41.§.10
tollatur potestas romani imperij, vel donec fiat discessio à fide & suppressio vniuer &ſ.c.54.§.8
salis ecclesiæ. Omēs equidē homines modo declināt & simul inutiles facti sunt, ſ.c.47.§.8.
Psal.13 quoniam à semita mādatorum dei elongauerūt se cūcti, vt ne vnus quidē sit quo iu- ſ.ca.45.§.7
uante, ecclesia sustētari valeat, ex quo ipsi etiā religiosi, per quos populus Chria- g̃.c.27.§.3.
nus deberet imbui, sunt sceleribus pressi. g̃.c.22.§.5.

VII § Ergo propter ruinā spiritualis vitæ præteritā, restat secūda ruina ecclesiasticæ dignitatis, quæ prorsus priuabit ecclesia. Siquidē statua Danielis in bre
Daniel.2 ui rumpet per lapidē sine manibus hominis de mōte abscisum. i. p̄ iudiciū Chri, ſ.c.60.§.4
qui nobis ceu morbosis mēbris ecclesiæ babylonicæ, positus est iudex in ruinam.
1.Petri.2 Hic lapis factus est caput anguli & lapis offensionis & petra scādali. De quo Esaias:
Esaie.8.& c Dñs erit vobis in lapidē offensionis & petram scādali, & in laqueū & in ruinam.
17.& 27. Qua ruina ecclesia desinet esse ciuitas, quia est quasi aceruus lapidū in ruina, quan- g̃.c.42.§.4
doquidem lapides sanctuarij sunt dispersi, ac lapides altaris sunt sicut lapides ci- in prin.&ſ.
Leuiti.14 neris. Eo ijdem lapides, in quibus lepra est, iubentur erui de domo. i. de ecclesia, eo.§.9
ipsam aūt domū radi intrinsecus lapidesque alios reponi pro his qui tanquā leprosi g̃.c.38.ī pr.
Matt.21. fuerūt ablati. Omnis denique qui ceciderit super lapidem Christū cōquassabitur, su &ſ.c.62.§.
Luce.20 pra quem autem ceciderit, cōminuet illū. Per vnū itaque lapidē intelligitur Chrūs 10.
iudex, per alterū mixtus Antichristus, cū quo ecclesia præuaricatrix mœchabit. g̃.c.39.§.1.
Hiere.3. Et sub quo lapide dignitas ecclesiastica penitus extinguetur. Per lapides lepro- g̃.c.42.§.4
sos taxantur clerici vitiosi. Hæc de secūda ecclesiæ ruina. in fi.

VIII § Porro quo ad tertiam ruinam per dictū lapidem representatur ma g̃.c.7.§.7.
gnus Antichristus. Quo grassante fides catholica penitus supprimetur in ecclesia &.ſeo.§.13
& quasi in toto terrarum orbe. Siquidem in solo latino solo potissimū hodie ec- ſ.c.47.§.1.
Eccle.27 clesia Christi ex nauicula Petri consistit. De illo lapide dicitur: Qui in altū mittit lapidem, super caput eius cadet & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera, & qui statuit lapidem proximo suo, offendet in eo. Atqui antequā Antichristus cōtereretur prius ecclesia eodem lapide cōquassabitur, & quodammodo totaliter ruet. Tunc
enī tertia fiet ecclesiæ latinæ ruina, quę in alijs ecclesiis, vtpote Hebræa & Græca, g̃.c.42.§.7
dudū præcessit, Vbi fides catholica laudabiliter olim viguit, postea miserabiliter &ſ.c.55.§.6
euanuit, & adhuc illic iacet supina. Loco cuius multiplices sectæ Sarracænorum, ſ.c.54.§.7.
Mahumetistarum, Wiclefistarum, aliæque hæreses infinitæ pullulant, & quasi totā g̃.ca.18.§.2.
Asiam Aphricamque occupant. In nonnullis quoque Europæ regnis, vtpote in Sar g̃.ca.12.§.1.
matia, Russia, Bohęmia, alijsve Germaniæ partibus irregulares crudelitates inua g̃.c.42.§.8
lescunt contra fidem orthodoxam, quæ hactenus ad pauca Europæ regna reda- ſ.c.45.§.9.
cta est, Et sicut quōdam in Iudaica & Græca ecclesia ruina est præterita, sic in la
tina ecclesia erit futura, & quoad dignitatem ecclesiasticā subuertendam, valde ſ.c46.pro.
propinqua, vti plenius infra dicetur.

IX § Redeo ad secūdā ecclesiæ ruinā. Quæ est p̄iacētis nostræ materiæ. De g̃.eo.§.7&
Esaie.25. qua Esaias exclamat: Domine deus, posuisti ciuitatē, id est ecclesiā in tumultū, vr ſ.ca.76.§.1.
Esaiæ.64 bem fortē in ruinā. Et infra: Ciuitas sancti tui facta est deserta, domus sanctifica g̃.c.43.§.5.
tionis nostræ, vbi laudauerūt te patres nostri, facta est in exustionē ignis, & omnia g̃.c.40.§.9
Daniel.3 desiderabilia nostra versa sunt in ruinas. Ista præterea secūda ecclesiæ ruina signi &ſ.c.46.§.
ficata est per erectionē idoli seu statuæ aureæ, quā adorari Nabuchodonosor p̄- 2.&ſ.c47§
ceperat. Nā supra descriptus Antipapa, seu mixtus Antichrist9, vt sibi soli omēs 9.
dignitates, diuitiasque imburset, sub specie sanctitatis hoīes decipiet. Qua machi-
Vincēti9 de natiōe prorsus extinguetur dignitas ecclesiastica, hoc plene declarat Vincētius. g̃.c.42.§.9.
fi. mūdi pte

XI § Ad illius dignitatis ecclesiasticæ destructionem idem Antipapa vtetur auxilio & brachio tyranni supradicti, hoc demonstrauit Gabriel Danieli di

cens:

ẽ.c.41.§.8. cens:Ciuitatẽ & sanctuarium dissipabit populus cũ duce venturo,id est cum eo- Danie.9
ẽ c.29§8 & dem tyranno,& finis eius vastitas,& post finem belli destituta desolatio. Deficiet
ẽ c.31.§.9 & hostia & sacrificiũ,& erit in templo abominatio desolationis,& vsq; ad consum
ſ.ca.46.§.5 mationẽ & finem perseuerabit desolatio. Hæc prophetia licet ad literã sit verifi
& ſ c.49§ 16. cata in destructione ciuitatis Hierosolymæ per populũ Romanũ duce Tito facta
ẽ.c.10.in fi. Iudæi eñ adhuc hodie sunt dispersi,ac eorũ desolatio durabit vsq; ad cõsumma-
ẽ.c.38.§.4. tionẽ tẽporis,cuius memoratur Daniel,vbi dicit: Cum cõpleta fuerit dispersio Danie.12
& ſ c.55.§.9 manus populi sancti,tunc cõplebũtur vniuersa. Tamen mystice refertur ad pro
ximã dignitatis ecclesiasticæ ruinã,quæ nobis iã in cauda quinti & in decursu se
xti status imminet,atq; figurata est in tribulatione Machabæorum.

XI § Cui Machabæorũ tribulationi secunda ecclesiæ ruina æquiparatur.
ẽ.c.41.§.6. Quoniam rex Antiochus(qui representat sæpe memoratum tyrannum)intrauit 1.Mach.1.
& ſ c.58.§.5 in sanctificationem cum superbia & accepit altare & spolia ciuitatis Hierusalem,
& effudit sanguinẽ innocẽtẽ per circuitũ sanctificatiõis, cuius sanctificatio deso
lata est sicut solitudo.Dies festi eius conuersi sunt in luctũ,sabbata eius in oppro-
ſ.cap.51. §.3 briũ,honor eius in nihilũ & sublimitas eius cõuersa est in luctũ,& libros legis
ẽ c.43§9& combusserunt igni, scindentes eos,& facta est ira magna super populum Israel
ſ.c.46.§.4 valde.Et infra:Omnis compositio eius ablata est,Quæ erat libera,facta est ancil 1.Mach.2
la.Et ecce sancta nostra & pulchritudo nostra & claritas nostra desolata ẽst,&
coinquinauerũt eã gẽtes.Et clamauerunt Iudas Machabæus & fratres eius, dicẽ 1.Mach.3
tes domino:Sancta tua conculcata sunt,& sacerdotes tui sancti sunt in luctum,
& in humilitatẽ.Et ecce nationes cõuenerunt aduersum nos vt nos disperdant.
Tu deus scis quæ cogitant in nos.Quomodo poterimus sustinere ante faciem eo
rum nisi tu adiuues nos.Sicut autem fuerit voluntas in cœlo,sic fiat.s.ruina san-
ctificationis & dignitatis ecclesiasticæ.

XII § Ad hoc conuenit,quod Christus discipulis,de structura templi mi Mat.24
rantibus,quòd bonis lapidibus & donis ornatum esset, respondit: Vos videtis Mar.13
ẽ.c.43.i pr. has omnes magnas ædificationes,sed venient dies, in quibus non relinquetur la- Luc.21.
& ſ c.46 § 5 pis super lapidem qui non destruatur. Modo quidẽ non relinquitur Christianus
super Christianum qui non sit destructus.Sequitur in euangelio:Et tempus ap
propinquat cũ audieritis prælia & seditiones.s.in ecclesia, prout iam multo tem
ẽ c.34 §5& pore Christiani principes,tã ecclesiastici,q̃ seculares,iniqua bella mutuo inter se
ſ.c.48. §.6. gesserũt & adhuc gerũt.Omne aũt regnũ in se diuisum,desolabitur,& domus su Mat.12
ẽ.ca.28.§.9 per domũ cadet,& oĩs ciuitas vel domus cõtra se nõ stabit.Et alibi:Amẽ dico vo Luc.11.
ſ.ca. 46. §.6 bis,venient hæc oĩa sup generationẽ.i.Christianitatẽ istã.Ecce relinquet vobis Mat.23
ſ c.62 §10& domus vestra deserta.Itẽ in Marco ait Iesus:Si regnũ in se diuidatur, non potest
ſ.ca.64. §.2 regnũ illud stare.Et si domus super semetipsam dispartiat, nõ potest domus illa Mar.3
ſ.c.46.§.4. stare.Plura de hac secunda ruina habentur infra.
& per tot.

XIII § Tertia ruina(de qua etiã supra) erit fidei catholicæ, quæ fiet per
ẽ.eo.§.8 magnum Antichristum,idipsum signatur in Daniele per ingentem arborem,eu Danie.4
ſ.c.61.i prin ius cacumen cœlum tangebat. Nam is decipiet mundum,dignitates & diuitias
ſ.ca.61.§.7. promittendo & largiendo,vel per illusiones,tormenta,dona,vel per carnalita-
ẽ c.43§.3 & tes Christianos de cœlo cadere faciet.i.à fide catholica eijcere conabit. De hoc
ſ.c.47.§.11. plenius habet infra,& in fine opusculi Vincentij.De singulari vniuscuiusq; pec-
ſ.c.55. §.3 catoris triplici ruina intelligitur supra allegata sacra scriptura tropologice expo
ẽ.c.7.in fi. nenda,De qua aliquid in sequentibus.Est & quarta ruina vniuersi mundi,q cor-
ſ.ca.66. §.4 ruet,operariq; cessabit post diem extremum.

¶De ruina ecclesiæ orientalis. Cap. XLV.

IOhannes vidit de mari bestiam ascendentem,habentem capita septem,& Apo.13
ſ.c.48.§.3 cornua decem , & super cornua eius decem diademata , & super capita
ẽ.c.43. §.4 eius nomina blasphemiæ. Hæc prophetia in ecclesia orientali videtur
& ſ.eo.§.7. impleta . Quæ quidem ecclesia super sui ruina per patientem Iob excla-
ẽ.ca.16. §.8 mat:Ad dexteram orientis calamitates meæ ilicò surrexerunt,pedes meos sub- Iob.30
ẽ.ca.25. §.7 uerterunt,dissipauerunt itinera mea,& præualuerunt,& non fuit qui ferret au-
& ſ.c.53. §.5 xilium,Redacta sum in nihilum, Per bestiam (inquam) de mare ascendentem Apo.13

intelligitur secta Sarracęnica vel spurcissimus Mahumetes, qui bestialiter viuēs ꝫ.c.25.§.4
in libro suæ legis, videlicet Alcharano suadet fornicationē & pluralitatem vxo- & ꝫ.c.2.§.3
rum, aliaq́ multa, legi diuinæ, naturaliq́ cōtraria, vt merito appelletur bestia, ha
bens.i.nō prohibēs septē peccata capitalia, quinetiā cornupętēs decē præcepta
sua regna cōstituit cū infidelibus pcepta dei nō obseruantibus, sed friuole deū &
eius iustitiam blasphemātibus.

I § Siquidem Sarracęni & Mahumetistæ Christū negāt filiū dei & pleraq;
nefaria in christianā religionem machinari studēt. Exempla patēt in Cronicaꝝ
editionibus, quoꝝ vnum est in hominū memoria, quādo Turcę obtinuerūt Cō-
stantinopolim, vna cū pluribus alijs christiani nominis locis. Tūc eñ templū So- ꝫ.c.41.§.4
phiæ, toto orbe famosissimū, diripuerūt & nudauerūt, sacro supellectili ad oīes & ʃ.eo.§.10
spurcitias vsi, ossa martyꝝ canibus & suibus obiecerūt, omnē clerū interfecerūt, & ʃ.c.65.§.
nec iuueni, nec seni, nec virgini pepercerūt, sanctoꝝ imagines aut luto fœdaue- 4.in fi.
runt, aut ferro deleuerūt, altaribus dirutis ex sacris templis aut lupanaria meretri ꝫ.c.49.§.5.
cū, aut equoꝝ stabula fecerūt. Imò quod nephas est scribere, simulachrū crucifixi & ꝫ.c.34.§
sputo, lutoq́ coinquinauerūt, & ad christianæ religionis irrisionē iteꝝ cruci affi- 2.& ʃ.c.46.
xerūt, alijs sue miris dehonestauerūt modis. §.6.

II § Tales in humanas cōtra deū & eius ecclesiā iniurias lōge retroacto tē-
Methodi⁹ pore Methodius aperte pconizauit, inquiēs: filij Ismahel.i. Turcæ intrinsec⁹ oc- ʃ.c.47.§.6.
cidēt sacerdotes sanctoꝝ locoꝝ, & in eisdē cōcumbent cū mulieribus in fornica- & ʃ.c.49.§5
tionibus pessimis, virgines stuprabūt atq; mulieres deo datas deturpabunt, ex sa
cris vasis & calicibus comedent & bibent, iumentaq́ sua alligabūt ad sanctoꝝ se-
pulchra, tanquàm ad præsepia, & reliquias sanctorum dispergent, & erunt homi
cidæ & corruptores christianorum. Eadem tribulatio extimatur esse vltima & ʃ.c.49.§.11.
quasi extinctio ecclesiæ orientalis.

III § Cōtra huiuscemodi effractores Iudas Machabæus deum inuocat de-
1.Mach.7. precās: Tu domine elegisti domum istam ad inuocandum nomen tuum in ea, vt
3.Reg.8. esset domus orationis & obsecratiōis populo tuo, fac vindictam in homine isto, ʃ.c.57.§.4.
vtpote Turca & in exercitu eius & cadēt in gladio, memento blasphemias eoꝝ, ꝫ.c.30.§.1.
& ne dederis eis vt permaneāt. Ex eo spes est, deū aliquādo in Turcas vindictā & ʃ.c.49.§5
facturum. De Turcis plura postea.

IIII § Cladem Constātinopolitanā, in typo ruinæ orientalis ecclesiæ, Si- ʃ.ca.65.§.5.
Sibylla ī Na filographo. bylla Erithręa prænouit dicēs: Ascendent in conspectu altissimi, Bizantij scele- ʃ.eo.§.10
ra & trinodum numerum effusum sanguinem & physis.i. naturę offendiculū, sci
licet deus abominabitur. Corruent.s. Turcæ in Bizātium, decus & gloriam sub-
uertent, ipsius denigrabitur aurum, sanctū prophanabitur, flammis tradētur ædi ʃ.c.55.§.6
ficia, decus fœmineum decaluabitur & væ resonabit vndiq;, excipietq́; columna
vindictam, nō erit hircis dux aut gallus in Bizantio, non erit pax, non decus, sed
derisus & subsannatio vsq; dū 44. pedes, octo pollices semiq́ pertrāseāt. Quor-
sum illa comminatoria & horrēda verba Sibyllina in pernitiem nostri tendant,
vnusquisq; apud se acutius trutinet, ego quidē futuroꝝ ignarus totus tremo atq;
timeo ne huiusmodi prænūtiata mala aliquādo & in breui ecclesię occidētali eue
niant, quæ in ecclesia orientali modo sunt adimpleta.

V § Enimuero ecclesia dei olim potissimū pullulauit in oriēte & tpe Gre- ꝫ.c.42.§.7.
Acto.19. gorij tota fere Asia credidit, & habetur in actibus apostoloꝝ, quēadmodum to- & ʃ.c.47.§8
ta Asia & orbis coluit Dianā eiusq́ prolē Iouem. Paulus aūt non solū Ephesi, sed
quasi totius Asiæ multā turbā ab idololatria auertit, postea christiani lōgo tēpo-
Gene.13. re resederūt ad plagam oriētis, in cuius figura filij Israel possederūt oēm terram
Iosue.12. ad solis ortum, ac omnem orientalem plagam, nam dominus dixerat patriarchę
Gene.28 Iacob: Erit semen tuum quasi puluis terræ, & dilataberis ad oriētem, &c. Atqui
hodie Mahumetistæ, & reliqui infideles occupant pene totam orientem. Hoc fi-
Gene.4. gurauit Cayn, qui egressus à facie domini habitauit profugus in terra ad orienta-
Gene.25 lem plagā. Abraham quoq; in figura dei, separauit filios concubinaꝝ ab Isaac ad
Iob.23 plagā orientalem, vnde Iob ad orientem eunti non apparuit deus, siquidem præ
Iudith.5 oīibus isti, qui habitāt in oriente, contemnunt cœlestem regem. Idcirco Loth
elegit

elegit sibi regionem circa Iordanem, & recessit ab oriente. Gene. 13
VI § Ita ergo ecclesia oriẽtalis pro maiori sui parte per Sarracenos & Tur
cas, aliosve tyrannos est plurimum suppressa, vti ei deus per Ezechielem commi
natus est dicẽs: Adducam pessimos tyrãnos de gẽtibus & possidebũt domos eo-
g̃.c.54.§.5. rum & quiescere faciam superbiã potentium & possidebũt sanctuaria eorum, sci Ezech. 7
g̃.c.23.§.16. licet oriẽtalium, angustia superueniente requirẽt pacẽ & nõ inueniẽt. Lex peri-
g̃.ca.38.§.9 bit à sacerdote & cõsilium à senioribus.
VII § Septem (prohdolor) magna regna & imperia, oriẽtalis plagæ po-
g̃.eo.ĩ prin tissimũ, per capita septẽ intellecta, discesserũt à fide catholica ad sectã Sarraceni
g̃.c.27.§.8. cam aliasve hæreses, videlicet regnũ Ponticũ, siue Trapezuntinũ, Cõstãtinopo
& g̃.c.44.§ litanum, Asiaticũ, Macedonicũ, Persicum, Seruię & Atheniẽsę maris Hellespon
5..& §.8.& tini. In quibus septem regnis multæ sunt prouintiæ cõprehẽsæ, & per decẽ cor-
ſ.c.61.§.3 nua significatæ. Quòd autem Græci, Aphri, Asiatici & reliqui oriẽtales Christia Apoc. 13
ni à Sarracenis, Turcis alijsve infidelibus passim sunt victi, & cõsequenter à fide
Christana in perfidiã seducti, hoc ipsis euenit propter crebra eorũ schismata & re
g̃.c.13.§.8. bellionem. Siquidem se cõformare noluerunt concilijs sanctorum patrũ, præser-
& ſ.49.§.3. tim ecclesiæ Romanæ Petri nauiculę. Ad quẽ Christus ait: Petre ego rogaui pro
ſ.eod.§.10. te, vt nõ deficiat fides tua, & tu aliquãdo cõuersus, confirma fratres tuos. Quibus Lucæ. 22
g̃.ca.19.§.1. verbis dominus Petrum cæteris cẽsetur pręposuisse Christianis atq; significasse,
& ſ.c.38.§ 9 latinã ecclesiã, Petri solio fundatã, in fide vero nũquàm esse totaliter perituram.
& ſ c.46.§ 9 Hebreæ vtiq; & Græcæ ecclesiæ, per fratres Petri significatæ, complures in fide
errores successiue ingesserũt, & tãdem omino à fide defecerũt. Vnde cauẽdũ est,
ne Græca lingua, cui nũc Germani arrogãter incumbũt, nobis sectæ alicuius aut
g̃.ca.42.§.8 seditionis occasionẽ afferat. Nã Græci oriẽtales ob eorum arrogãtiam primum
& ſ.c.64.§ 1 aduersitatibus plagãdi, deinde in errorum seductione erãt derelinquẽdi, in qbus
g̃.c.37.§.11. erroribus adhuc hodie supini iacẽt.
g̃.c.43.§.9. VIII § Latini aũt & si in fide catholica pseuerant, ingentia tamen peccata
& ſ.c.47.§. enormiter cõmittũt. Imò enormius deum cõtemnũt, & Iesum prorsus negligũt.
10. Hinc Iob: Si ad occidentẽ iero (inquit) nõ intelligo deum, ipse vero scit viã meã. Iob. 23
Propterea Christiani occidẽtales p incursus fidelium, necnõ per alios acres ad-
ſ.c.31.§ 8.ĩ fi uersitates plectẽtur ad tẽpus cũ priuatione sacrificij. In fine tamẽ dũ resipuerint,
& g̃.c.41.§ ad sacrificia restituẽtur, victoriãq; cõtra rebellantes tandem obtinebũt. In terra
6.& c.46.§. vero orientali, præsertim nobis nota, nũc pauci sunt Christiani in fide catholica Iudicũ. 7.
10. firmati, & si qui sunt, tamẽ rari & fusi iacẽt in valle, veluti locustæ. Itidẽ Metho- Methodius.
g̃.c.42.§.8. dius pronosticauit dicẽs: Tẽpore psecutionis filiorũ Ismaelitæ .i. Turcarũ, pauci
inueniũtur Christiani veri, minuetur in tẽpore illo spiritus pfectorũ, & multi ab-
negabũt verã fidem & assistent trãsgressoribus.
IX § Quippe iam tẽpus est, quod apostolus pcognouit, quo homines sanã 2. Timo. 4.
g̃.c.18.§.14 doctrinã nõ sustinẽt. In oriente nãq; ecclesia est quasi extincta, solaq; derelicta,
ſ.c.46.§.9. & ad solũ occidẽtis redacta. Hoc prophetauit Hieremias dicẽs: Ciuitates austri Hiere. 13
g̃.c.44.§.8 clausę sunt, translata est omis Iuda trãsmigratione perfecta, leuate oculos vestros
ſ.c.46.ĩ pr. qui venitis ab aquilone, vbi est grex, id est, populus Christianus, qui datus est ti-
g̃.ca.37.§.6 bi. s. ecclesiæ. Similiter Baruch ad deũ inquit: Derelicti sumus pauci, sicut loquu-
& ſ.c.50.§. tus es Moysi dicẽs: Si nõ audieritis vocem meam, multitudo hæc magna cõuerte Baruch. 2. 4
8.& ſ.ĩ prin tur in minimam gẽtem, quoniam eos dispergam, quia scio quòd me non audiat
concl. populus, populus eñ est dura ceruice.
X § De Christianorum pręterea orientalium ruina, vna cũ regno & eccle De Græcis.
sia eorum, antequàm totaliter corruerent, prædixit Christus apud Birgittã. Sci- 7. Bir. 19.
g̃.ca.3.§.3. ent Græci quod eorũ imperium & regna vel dominia nunquàm stabũt secura, neq;
& ſ.c.58.§ 4 in pace tranquilla, sed inimicis suis semper subiecti erunt, à quibus sustinebunt
grauissima damna & miserias diuturnas, donec ipsi cum vera humilitate & cha-
g̃.eo.§.7 ritate, ecclesiæ & fidei Romanæ se deuote subiecerint, eiusdem ecclesiæ sacris
ſ.ca.49.§.3 constitutionibus & ritibus se totaliter conformando. Hac reuelatione per Bir- 24. q. 1. roga mus.
gittam auisati & moti Græci suos legatos & ambasiatores ad concilium Florẽti-
num (quod fuit inchoatio cõcilij Constantiensis) miserũt, se ritibus ecclesiæ Ro-

manæ conformaturi. Postquàm autem in eodem concilio, rebus fidei bene compositis, iidem Græcorum legati ad patriã cum gaudio remeassent, ipsis legatis forsitã è vita decedentibus aut alias malis suggestionibus ducti Græci, iterum in antiquos errores moresq; perversos inciderũt: vñ postea intolerabiles calamitates passi, in Turcarum tandem ditionẽ, in obtinendo Bizantio, peruenerunt, & sic in Græcis prędicta Birgittæ reuelatio est verificata atq; completa. g.c.19.§.6. &ſ.c.65 §.4 g.c.eo.§.1.& 4.&.ſ.c.46 §.6

De Cypro. 7.Bir.19. XI § Similis visio est Cypris per Birgittam prænuntiata, Christo ad populum Cypri dicente: Quàmdiu præcepta mea seruasti, & statuta ecclesię custodisti, eo tunc animæ regni Cypri peruenerũt ad regnũ meũ. Sed iam facis voluntatẽ tuã, idcirco dignus es iudicio, vt de cœlo expellaris. Item ad regem Cypri: Si nolueris te emendare, tũc delebo progeniem tuã in regno Cypri, quod in breui tpe ita labet cũ memoria tua ac si nunq̃ fuissetis nati. Postea in regno Cypri plãtabo nouas plãtas. Hæc reuelatio non longe post impleta est, ex quo eñ Cypri, se non emendauerũt, Ianuenses eos inuaserunt, & pene totũ destruxerũt Cyprũ. Tandẽ eadem insula plures inuersiones perpessa & prope desolata, in ditionem deuenit Venetorum. Qui duobus pupillis Cypri regibus fraudulenẽ abductis, hodie Cyprũ detinẽt: alter natus rex in adolescẽtia mortem obijt, alter in curia Cæsaris quondã Maximiliani deguit, & nescio vbi adhuc miserè exulet. Ita memoria regũ Cypri collapsa est. Siquidem vltimus Cypri rex extreme regnãs vnà cũ populo suo nõ credidit reuelationibus Birgittæ, quã forsitan idiotã, seu delirã esse recensuit, ideo in ipsius caput Birgittæ reuelatio redundauit. Quę cum regi nominis extinctione & regni Cypri destructione completa est. Quàmdiu in Cypro (cui Turca iam insidias ponit) Christiana religio durabit, deus scit. Orientalis itaq; ecclesiæ ruina est exemplum futuri lapsus ecclesiæ occidentalis. g.c.3.§.3 g.c.4.§.12. g.c.36.§.9. &ſ.c.55.§.7

¶De ecclesiæ occidentalis ruina circa dignitatem ecclesiasticam proxime futura. Cap. XLVI.

Gerson. 1. parte tracta. in sermo. de signis ruinæ ecclesiæ. AD ecclesiã catholicã (cuius semen ab oriente est adductum, & quæ in occidẽte ẽ cõgregata) p Esaiã inqt dñs: Noli timere qa redemi te, quũ trãsieris p aquas, tecum ero, quũ ambulaueris p ignem, nõ combureris, quia ego dominus saluator tuus. Et alibi: Ecce ego saluabo populum de terra Esa.43 occasus solis qui habitant in medio Hierusalem, id est, ecclesiæ: & erunt mihi in po- Zacha.8 pulum, & ego ero eis in deum in veritate & in iustitia. g.c.40. §.9 &ſ.c.47.§1

I § Postquàm autem spernimus veritatem, & recedimus à iustitia, merito nos deus aliquãdo derelinquet, vnde quum ad vnius angeli, de iam futura ęruina Apo.14. & imminenti ruina nos admonentis dictum: Timete dominum, & date illi hono- ſ.c.70.§.7. rem, quia venit hora iudicij eius, nõ emendamur: ideo alter angelus in nos clamat. g.c.37.§.1 Cecidit cecidit Babylon illa magna, quæ à vino iræ fornicatiõis suæ potauit omes gentes. Et misit angelus falcem suã acutã in terrã, & vindemiauit vineã terræ, & Apo.16 misit i lacũ iræ dei magnũ. Et angelus effudit phialã suã in aerẽ, id ẽ in dęmones in aere existẽtes. Et exiuit vox magna de tẽplo à throno, id est, de ecclesia triũphãte Alia expõ. dicens: Factum est, & facta sunt fulgura, & fracta est ciuitas magna. s. latina eccle- sia, in tres partes. s. propter contemptum trinitatis. Et ciuitates, id est, ecclesiæ gẽ- g.c.44.§.9 tium singulæ ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam ante deum dare &ſ.c.55 §.10 ei calicem vini indignationis iræ eius. g.c.43. §.5. &.ſ.eo.§.8. g.c.34. §.2. & ſ.c.15.§.7 & ſ c 47 §4 g.c.17. §.9. &ſ.c.15 §.10 ſ.c.56.§.5 g.c.36.i ptĩ. g.c.31.§.11 g.c.28.§.7.

Apo.17. II § Iohanni quoq; angelus ostendit illam futuram damnationem meretricis magnæ, quæ sedet super aquas, id est, gẽtes multas cum qua fornicati sunt re- Naum.3. ges terræ. Et ad quam altissimus ait: Væ ciuitas sanguinum dilaceratione plena, non recedet à te rapina, vox flagelli, & vox impetus rotæ, & equi frementis, & gra- Iudith.2 uis ruinæ, non est obscura cõtritio tua, pessima est plaga tua. Nam Holofernes, id est, Turca vel supranotatus tyrannus, vel etiam sæuum laicorum vulgus, mittetur aduersus omẽ regnum occidentalis ecclesiæ. Cui execrabile imminet omen. Nam quidam sacrilegi audent nunc contra pontifices communemq; clerum, ecclesiasticos ritus nequiter irridendo, prophana dogmata dare laicis, quo eorum animos ad crudelitatem acerbiorem incitent. Et sic incipit leo rugire, quis nõ timebit Amos.3. dei flagellum? Quod erit secunda ecclesiæ nostræ ruina quo ad oblationem dignitatis g.c.44.§.9 &ſ.c.57.§.2 g.c.41.§.8. &.ſ. ca. 47. §.6. in fine g.c.43. §.8. &ſ.c.55.§.12 ſ.c.55.§.6 g.c.42.§.3. &.§.10. & g ca.41.§.3.&

ſ.c.57.§.12. tatis ecclesiasticæ. Quæ quidē vnacū tertia ruina dudū prǽterijt in ecclesia orie-
g̃.c.41.§.5. tali, vt supra habitū est. De ista occidentalis ecclesiæ secūda ruina seu primo acer-
& ſ.64.§.6. bo flagello, Methodius specialiter plura pronosticauit, vt inferius monstrabo.
g̃.c.44.§.2 Ad idem Dauid. Confregit in die iræ suæ reges, iudicabit in nationibus, imple- Psal.109.
per to. bit ruinas. g̃.c.44.§.1

ſ.c.49.§.17 III § Implebitur ergo verbū domini, ad latinam seu Romanā ecclesiā di- Ezech.23
g̃.c.41.§.2. centis: Ego tradam te in manus eorum quos odisti, & agent tecum in odio & tol
& ſ.eod.§.6 lent omes labores tuos & dimittent te nudam & ignominia plenam, & reuelabi-
ſ.eo.§.11 tur ignominia fornicationū tuarū. Hoc obstupuit Dauid inquiēs: Vt quid deus Psal.73.
g̃.c.28.§.11. repulisti in finem, id est, ex toto? quasi diceret. O deus quare à te repellis totaliter
g̃.ca.39.§.5 nos & ecclesiam tuā, ideo inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes & mi- Iohel.2.
ſ.c.47.§.10 nistri domini ac dicent: Parce domine, parce populo tuo & ne des hæreditatem
g̃.ca.4.§.9. tuam in opprobrium.

& g̃.c.21.§. IIII § De huiuscemodi occidentalis ecclesię calamitate Zacharias prophe Zacha.14
14.in prin. tando ait: In die illa, vtpote nostro iam tempore, erit tumultus domini magnus
g̃.c.38.§.1. in eis, scilicet clericis. Erit ruina qua percutiet dominus omes gētes, quoniā sup-
g̃.c.44.§.1. pressio cleri erit pernitiosa populo, vti superius declaratū est. Sequitur in Zacha
& §.12.ĩ fi. ria. Hoc erit peccatū Aegypti.i.populi, & hoc peccatū omniū gētiū.s.Christiano- Lucæ.6.
& ſ.59.§.4. rū, quæ nō ascēderint ad festiuitatē tabernaculorū. Ait nāq; saluator, qui audit &
g̃.c.41.§.6. nō facit, similis est homini ædificāti supra petrā sine fundamēto, in quā illisus est
& g̃.c.42.§ fluuius & cōtinuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna. Ecce nō solū ob
8.& ſ.c.50. cleri, sed etiā populi peccata, ecclesia patiet ruinā, & sic filia Babylonis est mise-
§.4. ra. Vox etem in rama audita est, ploratus & vlulatus multus, Rachel plorās filios Psal.136.
g̃.c.44.§.11 suos, & noluit cōsolari, qa nō sunt. Mittet em filius hominis angelos suos, q col- Matt.2.
& ſ.eo.§.7 ligēt de regno.i.de ecclesia eius oĩa scādala, & eos.s.filios ecclesiæ, qui faciunt Matt.13.
g̃.ca.34.§.2 iniquitatē, mittēt in caminū ignis, ibi erit fletus & stridor dentiū.

& ſ.c.51.§.9 V § Istam futuram nostrā calamitatē defleuit Iesus super vniuersam eccle Lucę.19
g̃.c.17.§.19. siam, aiens: Quia si cognouisses & tu, & quidē in hac die tua.i.in præsenti tēpore,
g̃.ca.39.§.1. quæ ad pacē tibi. Nūc autē abscondita sunt ab oculis tuis.s.mala ecclesiæ futura,
in fi. & .ſ.c. quia venient dies in te & circūdabunt te inimici tui vallo, & circundabunt te, &
70.in fi. coangustabunt te vndiq;, & ad terram prosternēt te, & filios tuos qui in te sunt,
g̃.c.31.§8& & nō relinquēt lapidem super lapidem, eo q; nō cognoueris tēpus visitatiōis tuę. Anth.1.pte.
ſ.c.47.§.11. Et licet eadē saluatoris prophetia ad literam impleta sit in destructionē Hiero- hist.ti.7.c.1
g̃.c.44.§.12 solymæ, & partim in ecclesia orietali, tamē finaliter in futura & propinqua occi- §.1.2.3. post
& ſ.47.§.5. dētalis ecclesiæ erumna mystice reiterabitur. Iosephū de

g̃.c.44.§10 VI § Ecclesia idcirco tantam sibi euenturam calamitatē deflet. Esdra scri- bel. Iudaico
& ſ.c.49.§. bente: Sion mater nostra omi tristitia cōtristatur, & humilitate humiliata est & 4.Esd.10
14. luget validissime, quoniam hæc est terra quę debeat lugere casum tātorum super
g̃.c.44.ĩ pr eam germinantium, & ex ipsa ab initio.s.baptismi omes nati & alij veniēt, & ec
& c.46.§.10 ce pene omes in perditionem ambulant, & exterminiū fit multorū eorum, & qs
g̃.ca.41.§.5 ergo lugere debet magis, nisi hæc quæ tam magnā multitudinē perdidit? Vides
& ſ.c.57 §12 em quoniā sanctificatio nostra deserta effecta est & altare nostrū demolitū est &
g̃.44.§.12. templum nostrum destructum est, & psalterium nostrū humiliatum est, & hym
& g̃.c.45.§ nus cōticuit, & exultatio nostra dissoluta est, & lumen cādelabri nostri extinctū
10.& ſ.c.47 est, & archa testamēti nostri direpta est, & sancta nostra cōtaminata sunt & no-
§.2. mē, quod inuocatū est super nos, pene prophanatū est, & liberi nostri cōtumeliā
g̃.ca.45.§.1 passi sunt, & sacerdotes nostri succensi sunt & leuitæ nostri in captiuitatē abierūt
g̃.eo.§.3.& & virgines nostræ coinquinatæ sunt, &c. Et quod omniū maius est, signaculum
ſ.eo.§.7 Sion, quoniā resignata est de gloria sua, nā & tradita est in manibus eorū qui nos Tho.22.q.
g̃.c.43.§.3. oderūt. Ecce Esdras loquitur per verba præteriti tēporis ob futuræ ecclesiasticæ 171.ar.3
& ſ.c.53.§4 calamitatis certitudinem. Nam in tēpore præterito scriptura, futurū frequenter
g̃.c.17.§.11. pronūtiat propter reuelatorū euentū indubitatū.

g̃.eo§.4.& VII § Insuper ecclesia Christianos per prophetam affatur his verbis. Ego Baruc.4.
ſ.c.47.§.5. quid possum adiuuare vos? qui enim adduxit super vos mala, ipse vos eripiet
de manibus inimicorum vestrorum. Ambulate filij ambulate, ego enim dereli-

cta sum

cta sum sola, exui me stola pacis, & indui me sacco obsecrationis, & clamabo ad al g̃.c.32.§.3
tissimũ in diebus meis. Clamate ad dominum, & eripiet vos de manu principum g̃.eo.§.6.&
inimicoꝝ. De illa ecclesiasticæ dignitatis ruina, de nostris deniq; iam imminenti- ſ.eo.§.13
bus ærumnis copiosius supra tractatum est. g̃.c.4.§.10.
3.Bir.10. VIII § Ad idem beata Maria in Birgitta inquit: Ecclesia dei stat nimis g̃.c.38.§.8
periculose, vt nil sit ei vicinius quàm ruina. In ipa quidẽ ecclesia humilitas, & cha-
4.Bir.78 ritas diuina debẽt renouari. Et infra: Fundamentũ ecclesiæ sanctæ in parte de-
tra dilapsum est, summa testudo plures in se rupturas habet eius columnæ, id est, g̃.c.19.§.10.
cardinales vsq; ad terrã se inclinãt, pauimentũ eius totum deffossum est & propter g̃.eo.§.1.&
has causas stat nimis periculose ecclesia dei. Et quid sibi ex hoc eueniet, statim pro g̃. ca.32.§.
pinquius esse dignoscit, nã ruinã certissime patiet, nisi reparationis iuuamẽ habue 8.&. g̃.c.19.
Lucæ.24 rit. Et ipsius ruina tam grãdis erit, ꝙ per totam Christianitatem audietur. §.15.&.c.49
IX § Porro sub Romano Imperio incepit ecclesia in Iudæa, vbi Chri- §.21
stus discipulis præcepit prædicare, incipientibus ab Hierosolyma. Exin præsu- g̃.c.42.§.6.
mendum est, ecclesiã sub eodẽ imperio ruinã passurã. Apostolus equidẽ videt prę &ſ.c.47.in
nosse ecclesiam à Iudæa ad Græcos, à Græcis ad Latinos trãsmigraturã, & nunc princ.
forsan à Latinis iterum aliorsum fore transferendã. Ait enim, deus repromittit, ſ.c.45.§.9
dicens: Adhuc semel, & ego mouebo non solum terrã, id est, terrenũ imperiũ, sed g̃.c.45.§.9.
Hebrę.12 etiã cœlum, id est, ecclesiã militantem. Quum autẽ adhuc semel dicit, declarat mo ſ.eo.in fi.
Matth.8 bilium translationem tanquàm factoꝝ vt maneant ea quę sunt immobilia. Ergo
Prouer.31 Petri nauicula licet in tpalibus ceu mobilibus periclitabit, in spiritualibus tamen g̃.c.45.§.7.
Matth.14 ceu immobilibus non tota submergetur. &.ſ.eo.§.10
2.Paral.9.& X § Quippe Ecclesia Catholica facta est quasi nauis institoris, de longe
ca.20. portans panem suum. In quam discipulos ascendere Christus compulit. Et figu-
Psalm.74 rata est per naues Salomonis quæ ibant in Tharsis ad deferendum inde aurũ & ar- g̃.c.22.§.2.
gentũ & cætera. Sed quãdo Iosaphat cum impio Ochozia rege Israhel fœdus ha- in fine
Acto.27 buit, naues fuerũt contritæ vt non possent ire in Tharsis. Vnde Psalmista: In spiri- g̃.c.41.§.9
tu vehemẽti conteres naues Tharsis. Sic quãdo clerus cum mundo fœdum fœdus g̃.eo.§.9.&
iniit, tunc nostra nauigatio incepit periclitari cum iniuria, & multo damno, nõ so g̃.c.39.§.in
lum oneris & nauis, sed etiã animaꝝ nostraꝝ. Siquidẽ data naue flatibus munda- fi.&.ſ.c.47
Ionę.1. nis, eo modo ferimur, vt iam ablata sit spes omnis salutis nostrę. Facta est enim tẽ- §.8
Esa.23 pestas magna in mari, & nauis periclitat conteri. Quod planxit Esaias, exclamãs: g̃.c.45.§.8.
Vlulate naues maris, quia vastata est domus, vnde venire consueuerat. Eadẽ autẽ &.ſ.ca.47.
domus vtpote ecclesia vniuersalis (vt dixi) totaliter non ruet, quoniã funiculi ta- §.8.g̃.c.31.§
Esa.33 bernaculi Hierusalem non rumpent, quia magnificus ibi dominus est, & locus flu- 2.&.ſ.c.59.
Michę.4 uioꝝ, super quem non transibit nauis remigum. Ideo post ruinã seu peractam ca- §.2
lamitatem deus tandem iteꝝ congregabit ecclesiam claudicantem, vnde apparet g̃.c.43.§.6.
Hier.46 ecclesiam translatum iri, & forsitan reuersuram ad orientem aut ad aliã terrã gen- ſ.ca.47.§.1.
tilium, vt infra dicetur, & elicitur ex verbis dei in Hieremia dicentis: Consumam ſ.c.56.§.11.
omnes gentes ad quas eieci te scilicet ecclesiam, te vero non consumam, sed casti- g̃.c.7.§.6
Lucæ.2. gabo te iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. ſ.c.47.§.10
XI § Talis equidem castigatio tantam ruinam ingeret ecclesiæ (Cui in si ſ.eo.in fine.
gnum iam ab hominibus peruersis contradicitur) quantam in nullo suo pręterito g̃.c.24.in pr.
Gerson de si statu hactenus est passa. Hoc innuere videtur Gerson in oratione ad concilium &.ſ.62.§.3.
gnis ruinæ Constantiense habita, dicens: Neq; enim Iudæorum neq; persecutoꝝ neq; hęre-
ecclię pte.1. ticorum contradictio tantam ecclesiæ intulit ruinã, quin ipsa semper in sobolem
cresceret nimiã, moderna aut nostra contradictio cedit ecclesiæ nõ ad incremen-
tum, sed ad detrimẽtum. Olim vero quãto maiorẽ contradictionẽ sustinuit, tãto ſ.c.49.§.21.
Ephe.6 plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriũ intrepidi perge- g̃.c.15.§.39.
Cassio.sup bant galeã bonoꝝ exemploꝝ capiti imponebãt, accingebantq; gladium spiritus &ſ.c.56.§.6
1.Psalm. quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- g̃.c.11.§.2 et
Ezech.16 ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine ſ.c.55.§.12
Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore g̃.c.17.§.11.
primitiuæ ecclesię, vidi te conculcatã in sanguine tuo, vtpote in martyrio. Et dixi &.ſ.c.64.§.
tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- 1.in fine.

tium

§.eo.§.3.& ∫.eo.§.21. § c.38.infi. §.c.12.§pr. tium & decore virtutũ. Et infra: Et eras nuda & cõfusione plena. Et expãdi amictum meũ super te,& operui ignominiã tuã. Et ornata es auro & argento. Similam & mel & oleũ comedisti,& decora, id est diues in temporalibus facta es vehementer nimis,& profecisti in regnũ.s. seculare, quia perfecta eras in decore meo, scilicet etiã tẽporali, quẽ posuerã super te. Hoc intelligi põt de statu ecclesiæ tertio quãdo ecclesia in tẽporalibus abũdare cœpit.

§.c.12.§.5. infi. §.ca.19.§.5 &∫.c.60 §9 §.ca.27.§.1 &∫.c58.§.5 &∫.c.66.§. 12. §.c.38.§.9. §.c.23.§.10 §.c.28.§.11. &∫.c.55.§.1 §.eo.§ 11 & ∫.c.63.§.5 ∫.c.55.§.8. XII § Postea propheta de moderno tẽpore subiungit,& habens fiduciã in pulchritudine tua, vtpote in temporaliũ abundantia & seculari potentia, fornicata es in nomine tuo,& exposuisti fornicationem tuam omñi transeunti. Et tulisti vasa decoris tui de auro & argento meo quæ dedi tibi,& fornicata es in eis, & panem meũ,similam oleum & mel posuisti in cõspectu eorum, scilicet alienãdo bona ecclesiaꝝ in prophanos vsus. Loquitur propheta similitudinarie de fornicatione, nam sicut mulier præbens venale quod natura nõ decet esse venale, dicitur fornicari, sic notatur fornicator, q prece, pretio, vel inordinato amore, vel prodigalitate præbet venale quod gratis erat dandum, seu in piam causam expendẽdũ. Sequitur: Et post omẽs abominationes & fornicationes tuas nõ es recordata dieꝝ adolescentiæ tuæ (denotat ecclesiã primitiuã) quãdo eras nuda & cõfusione plena.s. gẽtibus stultitiæ,& Iudæis scãdalo, cõculcata in sanguine tuo, Et accidit post oẽm malitiã tuã, vę vę tibi. Et fecisti tibi prostibulũ in cũctis plateis, ad omẽ caput viæ ædificasti signũ prostitutionis tuæ, & abominabilẽ fecisti decorẽ tuũ, multiplicasti fornicatione tuã ad irritandũ me. Ezech.16 1.Coꝛ.1

§ c.43.§.7. §.eod.§.7. &∫.c43.§.5 §.c.26.§.12 §.ca.43.§.6 &∫.c.47.§3 §.ca.31.§.9 &∫.c.58. in prin. § ca.39.§.6 &∫.c50.§.4 §.c.34.§.5. &∫.c48§.9 §.eod.§.11. §.eo.§.9.& ∫.c.47.p to. XIII § Tunc sequitur punitio & grauis ruina, ideo subiũgit. Ecce ego extendã manũ meã super te,& auferam iustificationem tuã, vtpote tribunaliũ secu lariũ. Dabo te in animas odientiũ te, quia effusum est æs tuũ,& reuelata est ignominia tua super amatores tuos. Congregabo omẽs amatores tuos & omẽs quos dilexisti, cũ vniuersis quos oderas, siquidem ecclesia nõ habet infestiores q̃ clericorum filios & eos, quorum seniores ecclesiarum bonis sunt ditati. Sequitur: Et videbũt omnẽ turpitudinẽ tuam,& dabo te in manus eoꝝ,& destruent lupanar tuũ & demolientur prostibulũ tuũ, id est, locum in quo exercebatur symonia & lasciuia. Et denudabũt te vestimẽtis tuis,& auferent vasa decoris tui, id est, bona tẽporalia,& lapidabũt & trucidabũt te. Et infra: Sodomã & Samariã.i. gẽtilitatem & synagogã, vicisti sceleribus tuis. Ergo & tu.s. ecclesia, porta cõfusionẽ tuã & cõfundere & porta ignominiã tuã, ait dñs deus: Possumus deniq; illius ecclesiasticæ & pronosticatæ ruinæ propinquitatẽ coniicere ex octo vel etiã pluribus signis, quæ annotat Gerson in oratiõe prædicta. In eadem autẽ ruina, quãdo ecclesia sua dignitate & opulẽtia spolietur, ipsa ecclesia aliorsum trãsferetur, prout partim supra tactũ est, partim ex sequẽtibus patebit. Ezech.16

¶De ecclesiæ trãslatione ad gẽtes. Cap. XLVII.

∫.c.49.§.1; §.c.10.§.4 &∫.c.58. in prin. QVotiens filij dei degenerãt, totiens locis mutatis alios deus sibi eligit. Hinc filij Israel propter sua peccata in Babyloniam transuecti ac alias multotiens cum sui translatione & synagogæ transpositione, veluti præceptorum dei præuaricatores, frequenter plecti sunt. Ita drus suam ecclesiam, in synagoga figuratam, ob christianoꝝ malitiã aliorsum transferre cõsueuit. Christus eñi iussit discipulos fugere in aliã ciuitatẽ, quãdo ex vna pellerẽtur. Sedes itaq; Petri primitus de Iudęa ad Antiochiã, deinde ab Anthiocæna ciuitate, domino iubẽte, Romam trãslata est, forsitan causa vtilitatis. Similiter & aliæ sedes episcopales multotiẽs translatæ sunt atq; adhuc trãsferri possent. Nam episcopus à propria sede pulsus, aut necessitatæ coactus, aut vtilitate loci vel populi, quãdoq; ad aliã ecclesiã trãsfertur, siquidẽ cõmunis vtilitas ptiua to cõmodo est pręferẽda. Hinc dominus ait: Quia & alijs ciuitatibus oportet me euãgelizare regnũ dei, quia ideo missus sum. 1.Para.9 ∫.eo.§.1.i fi. Matt.10 24.q.1.roga mus.7.q.1. mutatõis.& c.scias. Luc.4.in fi.

§.c.43.§.10 §.c.45.§.5 I § Postquam vero Christiani in Asia & Aphrica deum irritauerunt, tunc ibidem ecclesia frequenter perpessa est singularem stragem & postea transmutationem. Ob incolarum equidem facinora Aphricanas ecclesias Vãdali deuastauerũt & Arrianam impietatem illic seminauerũt. Similiter Sarracæni & Mahumetistæ

metiſtæ ſua ſuperſtitione terram Aſiæ, quæ tota prius crediderat, ſed eius terrige-
næ flagitijs ſe inuoluerant, fermè totam deluſerunt atqꝫ fędauerunt. Interim eccle- g.c.44.§.8
ſia dei Europa, præſertim ad occidentem, vbi tunc pro maiori parte idololatræ &J.c.55.§.6
habitauerũt, eſt congregata & plurimũ aucta opere & ſermone nonnullorũ ſan- g.ca.46. in
ctorũ virorũ, potiſſimũ in Germania. Siquidẽ Rudbertus Iuuanenſis epiſcopus eo princ.
tẽpore Bauariã totumqꝫ noricũ vſqꝫ ad Bannoniã inferiorẽ fide Christi illumina-
uit. Ipſius quoqꝫ ſucceſſores Vergilius & Arno terrã Carantanã tam Illyricam ꝗ
Theoconicã Christiana religione decorauerũt. Kilianus inſuper & Burchardus
populũ Franciæ, Germaniæ, ſeu orientalis in fide orthodoxa inſtruxerunt. Alij
deniqꝫ ac alij in diuerſis Alemaniæ terris eccleſiam ampliauerunt vſquadeo quòd
Alemania iam tota multis eccleſiis eſt referta, & ſacra ſupellectili dotata. Pariter
& Adalbertus epiſcopus & Stephanus rex Vngariam Pannoniamqꝫ inferiorem:
necnon Staniſlaus Sarmaciam regionem ampliſſimã in fide catholica imbuerũt,
prout etiã pleriqꝫ alij in cæteris locis & prouincijs Europæ occidentalis eccleſias
erexerũt, ita eo in tempore Imperium Romanum cum tota fermè eccleſia ex Aſia g.c.44.§.6
alijsve terris orientalibus in Europam, & ad plagam occidentalem tranſlatum eſt, &J.c.62 §.15
2.Theſſ.52 vbi iam om̃e vitiũ ad præcipitiũ deuenit, vt non ſolum myſteriũ iniquitatis id eſt J.c.61.§.3
ficta pietas, ſed manifeſta malitia præualeat atqꝫ regnet. Ideo deus ſuam eccleſiam g.c.29.§.5.
cum Christianorũ damno, viſitabit & aliorſum extra priſtinum locum proculdu- g.c.46 §.10
bio transferet, quoniam ipſa eccleſia terrenis rebus onuſta, mouebitur de loco ſuo, g.c.30.§.8.
Eſa.13 adeam nãqꝫ deus inquit: venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco ſuo. g.eo.in pri.
Apo.2 Sic olim Nabuchodonoſor reliquias populi, quæ remanſerant in Hieruſalem, & J.ca.48.
Hiere.39 tranſtulit in Babylonem. in prin.
Pſalm̃.79 II § Dominus prȩterea tranſtulit de Aegypto vineã, per quam intelligit g.c.43.§.10
Eſa.5. domus Iſrael, quæ eſt eccleſia, de qua Eſaias præconizare videt, dicens: Derelin- &.g.c.11. in
Eſa.1. quet filia Syon vt vmbraculum in vinea, & ſicut tuguriũ in cucumerario, ſic ciui- princ.
Eſa.5. tas quæ vaſtat. Et infra: Ruit Hieruſalẽ, vos ſcilicet Christiani depaſti eſtis vineã
meã inqt dñs: Et infra: Expectaui vt vinea mea faceret vuas, ſed fecit labruſcas, vt
faceret iudiciũ, & ecce iniquitas. Et nunc oſtendã vobis quid faciã vineæ meæ, id g.c.6.§.5
Pſalm̃.79 eſt, eccleſiæ, quã plantaui ſuper filiũ hominis. Auferã ſepẽ eius, & erit in direptio-
nem, diruã maceriã eius, & erit in conculcationẽ, & ponã eã deſertã, non putabit, g.c.46.§.6.
& non fodiet, & aſcendent ſuper eam vepres & ſpinæ, quaſi innuat, vineã ſterilem &J.c.50 §.7
per nouos colonos eſſe plantandã. Ecce elegantẽ comparationẽ. Nam ſi deus ſu-
am vineam labruſcis ſenticoſiſqꝫ virgultis palmites ſuffocãtibus obſeptam, ad na-
turam fructiferam reducere velit, quis aptior modus id agendi quàm inutiles ſtir- g.c.39.§.1
pes vineã ſterilizantes, radicitus euellere, ne falcibus ſolummodo amputatæ repul
lulent: vineã deniqꝫ ipſam, alijs agricolis locatã, nouis rurſum ac feracibus palmi-
Matth.7 tibus inſerere. Neqꝫ em̃ de ſpinis vuæ, neqꝫ de tribulis ficus colligunt. Quamobrẽ
Hebræ.6 terra, proferẽs ſpinas & tribulos, reproba eſt, & maledicto proxima. Sequitur in J.eo.§.3.
Eſa.32 Propheta: Poſt dies & annos, vos .ſ. Christiani conturbemini confidẽtes: cõſum-
mata eſt enim æſtas, collectio vltra non veniet, plangite ſuper vinea fertili, domus
dimiſſa eſt, multitudo vrbis relicta eſt &c.
Hiere.2. III § Itidem dominus in Hieremia promit: Ego plantaui in te vineã ele- g.c.43.§.2.
ctam: quomodo ergo cõuerſa es mihi in prauũ vinea aliena? Et infra: Non eſt vua
in vitibus & non ſunt ficus in ficulnea: ideo dominus deus noſter ſilere nos fecit, & g.eo.§.2
Hiere.8 finita eſt vindemia: ſic Christus areſecit ficulneã, in qua nihil niſi tm̃ folia inuenit.
Matth.21 Rurſus in Hieremia dominus: Paſtores multi demoliti ſunt vineã meã: conculca-
Hiere.12 uerunt partem meam: dederunt portionem meã deſiderabilem in deſertũ ſolitu-
dinis: poſuerunt eam in diſſipationẽ. Et infra: Iazer, id eſt, auxiliator planxit, di-
Hiere.48 cens: Plorabo tibi vinea ſabama, id eſt, ſiniſtra: propagines tuæ tranſierũt mare, g.c.14.§.15.
vſqꝫ ad mare Iazer, id eſt, adiutoriũ peruenerũt. Vlterius de eccleſia moderna in &J.c.49 §.6
Ozee.2. Ozea dñs: Nunc reuelabo (inquit) ſtultitiã eius, & ceſſare faciã om̃e gaudiũ eius, &
Iohel.1. ſolennitatem eius, & corrumpam vineã eius. Quia confuſi ſunt agricolæ, vnde &
Deut.32. vinea eſt confuſa, quoniam de vinea Sodomorũ vinea eorũ, & de ſuburbanis Go-
morrhæ vua eorum, vua fellis & botrus amariſſimus. g.c.46.§.13

Quãob

IIII § Quamobrem dominus vineæ, qui eſt Chriſtus Ieſus, veniet & per Mat.12
g̃.c.42.§.11 det colonos.i.eccleſiaſticos,& dabit vineam alijs, quoniam cotam eodem domi-
& ſ c.62.§.6 no Iudæi rati ſunt, inquientes: Dñs vineæ malos male perdet,& vineam ſuam lo Mat.21
g̃.c.46.§.1. cabit alijs agricolis, qui reddãt ei fructum temporibus ſuis. Mittet nanq; angelus Apo.14
falcẽ ſuã acutã in terrã Chriſtianoꝝ & vindemiabit vineã terræ,& mittet in la-
cũ iræ dei magnũ. Tunc eñ eccleſia quaſi vaga & inſtabilis per orbem diſcurret,
quaſiq; peregrina aut hoſpes in mũdo, de vno loco ad aliũ migrare cogetur.
V § Vnde eccleſia in Eſaia lamentabiliter conquæritur: Ego ſterilis & nõ Eſa.49
g̃.c.46.§.7 pariens, transmigrata & captiua. Ego deſtituta & ſola. Tunc ad eam dominus:
ſ.ca.53.§.17 in fi. Ecce leuabo ad gentes manũ meam,& ad populos exaltabo ſignũ meum, & offe
rent filios ſuos,& erunt reges.ſ.gentium nutritij tui, vultu in terra demiſſo ado-
rabunt te,& puluerem pedum tuorum lingent,& ſcies quia ego dñs. Qui vlteri-
us in Eſdra inquit: Transferam me ad alias gentes,& dabo eis nomen meũ vt cu- 4.Eſd.6.
ſtodiant legitima mea, quoniam me dereliquiſtis,& ego vos derelinquam, tradã
ſ.eo.§.10 domus.i.eccleſias veſtras populo venienti, qui me non audientes credunt, qui-
g̃.ca.39.§.1. bus ſigna non oſtendi, facient quæ præcepi. Vide populum venientem ab orien- Prou.24
te, quibus dabo ducatum Abraham, Iſaac,& Iacob. Quandoquidem per vineam
g̃.c.46.§.5. ſtulti populi Chriſtiani tranſiui,& ecce totam repleuerant vrticę, & operuerunt Iob.24
ſuperficiem eius ſpinæ,& maceria lapidum deſtructa erat. Ideo inimici vineam
eius, quem vi oppreſſerunt, vindemiant.
VI § Ad hoc facit quod Methodius de Turcis prædixit, futuri ſunt filij Methodius
g̃.c.45.§.2. Iſmael, vt exeant de locis.ſ.deſertis,& deuaſtent terram & obtineant orbem &
& ſ c.49 § 2 regiones in introitu pacis. Quemadmodum poſt obitũ Gotofredi exierũt Tur-
cæ, exeuntq; quotidie, deuaſtãtes terram in introitu pacis, quaſi dicat, nullis prin
cipibus ſeu potentatibus Chriſtianoꝝ reſiſtentibus, ſicut olim fecerunt Carolus
g̃.c.41.§.3. & §.10 magnus, Ottones Cæſares,& nõnulli alij boni principes, Quippe hodiernis tẽ-
poribus, diabolo inſtigãte, per inteſtina bella, regibus ac principibus imperij Ro
g̃.c.26.§.6. mani & cõmunitatibus Chriſtianis inter ſe diſſidẽtibus, nobilibusq; inſultãtibus,
& ſ c.48 § 6 tanta Chriſtianoꝝ multitudo gladio perit, vt eccleſia & Romanũ imperiũ debi-
litẽtur, ac intantũ vt diabolus modo diſſoluat manus viroꝝ bellãtiũ, vt facile ꝑpa
ratũ ſit iter & ingreſſus regibus ab ortu ſolis & potẽtatibus æthnicis cõtra eccle-
ſiam Romanã & latinã bellaturis. Et ſic non erunt qui aduerſus inuaſores exeant
ad reſiſtẽdũ, iuxta illud Apocalypſis: Et ſextus angelus effudit phialam ſuã in flu- Apo.16
ſ.c.49.§.7. men magnũ Euphraten.i.in Chriſtianitatẽ, & ſiccauit aquã eius vt præparetur
& g̃ c.16 § 5 via regibus ad ortũ ſolis. Ecce hæc prophetia demonſtrat, in ſexto ſtatu iã currẽ
g̃.c.41.1 pr. te, eccleſiã occidentalẽ impugnandã eſſe ab orientalibus, vtpote à Turcis.
g̃.c.46.§.2. VII § De eiuſce inuaſione,& eccleſiæ ac Romani imperij euerſione, ſeu
& ſ.eod.§.9 tranſlatione in veteri prophetia dicitur: Ecce oculi domini ſuper regnũ peccãs, Amos.9.
g̃.c.41.§.8. & deus conteret illud à facie terræ. Ad præmiſſa deſeruit dictũ Eſdræ: Ecce ſicut 4.Eſd.11.
ſ.c.48.1 pri. leo concitatus de ſylua rugiens, vtpote tyrannus ſupranotatus, emittebat vocẽ
g̃.c.23.1 pr. hominis ad aquilã.i.ad eccleſiã & regnũ Romanũ, dicẽs: Audi tu & loquar ad te,
& ſ c.49 § 4 & dicit altiſſimus tibi, nõne tu es q ſuperaſti de quator animalibus.i.monarchijs,
g̃ c.31.§ 8. de quibus proxime, vel de regno Græcoꝝ in quatuor regna diuiſa, q̃ feceram re
& g̃ c.38 § 4 gnare in ſeculo meo. Et iudicaſti terrã non cũ veritate: tribulaſti eñ manſuetos,
& ſ.c.62 § 15 læſiſti quieſcentes, dilexiſti mẽdaces,& deſtruxiſti habitationes eoꝝ qui fructifi
g̃ c.48.1 pr. cabãt,& humiliaſti muros eoꝝ q tibi nõ nocuerũt. Et aſcendit cõtumelia tua ad
ſ.ca.48.§.6 altiſſimũ & ſuperbia tua ad fortẽ.ſ.deũ,& reſpexit altiſſimus ſuperbiã tuã,& ecce
ſ.c.49.§.14 finita ſunt,& ſcelera eius cõpleta ſunt, propterea nõ appares tu aquila. Ecce Ro-
mani imperij interitũ. Idẽ dicit de cõpletione tẽpoꝝ, vt inferius habebitur.
VIII § Sequitur in Eſdra: Et erat regnum eorum exile & tumultu plenũ, 4.Eſd.12
ſ.ca.48.§.1. & ecce ipſa non apparebat,& omne corpus aquilæ incendebatur,& expaueſce-
bat terra valde. Aquila eſt regnũ q̃d viſum eſt Danieli, ſed nõ eſt illi interpretatũ.
Et ecce dies veniũt, & exurget.ſ.Romanoꝝ regnũ ſup terrã,& erit timor acrior
omniũ regnoꝝ.ſ. Aſſyrioꝝ, Mœdoꝝ,& Græcoꝝ quæ fuerunt ante eũ. Regna-
g̃.ca.11.§.2. bunt aũt in ea reges duodecim, forte cõputando à Iulio & Octauio ac à Nerone Aug.5.de ci.

del.c.3.&30 primo eccleſiæ perſequutore,& deinceps vſq; ad decimam perſequutionem. Se & ſ c.61.§.9
Etti.5.c.19. quitur in textu. Nam ſecundus.ſ.Octauius(ſub quo incepit eccleſia Chr̃o nato) ẽ.ca.9.§.7
Anth.3.pte incipiet regnare,ipſe tenebit amplius tẽpus præ duodecim,ſiquidem Octauius & ſ c.65.§.1.
hiſt.ti.2.c.6 Auguſtus regnauit quinquaginta ſex annis. Rurſus in Eſdra:Poſt tempus regni ẽ.c.44.§.6
§.1.&.2. illius naſcentur contentiones non modicæ,& periclitabitur vt cadat.ſ.eccleſia, & ſ c.61.§.6
vel Romanũ regnũ,& non cadet tunc.ſ.per ruinã eccleſiaſticæ dignitatis,intelli- ẽ.c.64.§.10
go,nõ extinguet totaliter,ideo ſubiungit,ſed iterũ conſtituetur in ſuũ initiũ.Si- & ſ.c.55.§.9
De Bru. Au quidem initium Romani imperij habuit tria regna,videlicet Bruti, Anthonij,&
gu.3.de ciui. Octauij,ſic in nouiſſimis eius ſuſcitabit altiſſimus tria regna, & reuocabit in ea
deic.16. De multa,& dominabunt terræ & qui habitãt in ea cũ labore multo ſup omnes q fu-
Anth. ibi.c. erunt ante hos,propter hoc ipſi vocati ſunt capita aquilæ. Iſti eñ erunt qui reca-
30.ſiſr & de pitulabũt impietates eius,& qui perficient nouiſſima eius. Hoc eſt regnũ exile &
Octauio turbationis plenum. Hæc ex Eſdra.

4.Eſd.12 IX § De pmiſſis pronoſticare videt Ioachim abbas,aiens: Erit tribulatio, ſ.ca.48.§.4
Ioachim qualis nõ fuit ab initio vſq; modo,quadratæ viues,& ſubito in Babylone morie- ẽ.eo.§.6 i ſi
Danie.5. ris,vir mortis es. Sed aliqua bona merita ſunt in te. Cede igit maiori & meliori te & ſ c.48.§.3
ẽ.c.41§.11. quia dñs tranſtulit regnũ tuũ. In oriente cõmotio,& poſt cõmotionẽ ignis deuo ẽ.eo.§.5
& ſ c.48§11 rans vniuerſa, Totũ nanq; mundũ tyrannus terribilis cõturbabit.

X § Chriſtus nempe loco abiectorum Chriſtianorũ eliget, atq; in eccle
1.Bir.57. ſiam reducet paganos, qui apud Birgittam manifeſte inquit: Ego faciam ſicut
animal habens multa latibula,quod cũ à venatoribus in vno fuerit perſequutum,
in aliud fugit latibulũ,ſic ego faciam,quia Chriſtiani perſequunt me malis operi- ẽ.c.45.§.8.
bus ſuis,& eijciunt me de latibulo cordis ſui,quaſi dicat, Chriſtianorũ in me perſe ẽ.c.46.§.11.
quutio eſt ſignũ ruinæ eorũ indubitatum. Ideo ingredi volo ad paganos,in quo- & ſ c.55.§.7
2.Bir.4 rũ ore nunc ſum amarus,ero tamen eis dulcis ſuper mel. Et infra: Scriptũ eſt,filij
Mat.8.&.12 regni eijcientur,& filij non regni accipient hæreditatẽ. Sic etiã ſcribitur: Quædã
Luc.11. regina de vltimis finibus venit videre diuitias Salomonis,& audire ſapientiã eius
3.Reg.10 q̃ cũ vidit, vix præ admiratione habuit ſpiritũ, Qui aũt erant in regno eius,nõ at-
tendebant ſapientiã eius,nec admirabant diuitias eius. Ego ſum ille Salomon in
figura, Chriſtiani vero ſapientiã meã non attendunt,opera deſpiciunt,promiſ- ẽ c.46.§.3.
ſionẽ meã & diuitias meas habẽt pro nihilo. Quia filij nolunt hæreditare, extra- & ſ c.49.§4
nei.i.æthnici,recipient. Ipſi eñ ſunt regna extranea,venient & admirabunt di-
uitias gloriæ meæ & charitatis,intantũ q̃ à ſpiritu infidelitatis ſuæ cadẽt & ſpiri-
2.Birg.5 tu meo replebunt. Et infra: Mittã ergo amicos meos.i. prædicatores, qui Salo-
monẽ filiũ meũ.i. nouũ Chriſtianũ populũ introducant in lucũ.i.in eccleſiã,quę
ex ſeptẽ ſacramentis,quaſi ex ſeptẽ arboribus ſubſiſtit,& requieſcẽt in ſede mea
.i.in fide eccleſiæ. Chriſtiani autem mali,erunt eorũ ſerui.

XI § Nota,licet regulariter pdicatores hodie non mittant ad infideles,tñ ẽ.ca.52.§.4
2.Birg.6 propter deſperationẽ eccleſiaſticæ reformationis Chriſtus in Birgitta mãdat eis
dicens: Propterea dico vobis ſeruis meis,procedite, inquã,ad paganos & dicite
ſic: Dñs cœli & creator omniũ facit vobis dici, via cœli aperta eſt vobis,habete
voluntatẽ intrandi cũ firma fide,porta cœli ſtat vobis aperta. In veritate mea di
co vobis,ſuſcipiam vos in filios,& ero vobis in patrẽ quẽ Chriſtiani contempſe
6.Bir.44 runt. Et infra: Ego ſum ſimilis bonæ api,quæ ſi in herba pulchra non inuenerit
ſuauitatẽ,inquirit aliam herbã,in qua,etiã ſi eſt exigua,figit pedẽ & extrahit in-
Bir.extr.84 de dulcedinẽ quantulãcunq; ac recolligit,donec apiariũ fuerit impletũ. Et infra:
Lucę.14 Eligam mihi pauperes.i.paganos deſpectos,& dicã eis: Ingredimini & quieſcite
in brachio charitatis meæ,quẽadmodũ dñs in Luca: Exi cito in plateas,& pau-
peres ac debiles & cæcos introduc. Sequitur in Birgitta: Vos añt qui mei eſſe de- ẽ.ca.46.§.9
beretis,& ſpreuiſtis,venite ſecundũ voluntatẽ veſtrã,tẽpore veſtro,& in tẽpore ẽ.c.44.§.8
meo,vtpote in die iudicij particularis,dabitur vobis,tantum de tormentis quan & ſ.c.55.§.3
tum dilexiſtis voluptatem veſtram.

XII § Ex ſupra notatis,tum veteribus,tũ modernis prophetijs certũ fe-
re habemus futuram & propinquam latinæ eccleſiæ tranſpoſitionem cum no- ſ.c.64.§ 4.
ſtra pernicie atq; ſtrage horrenda,quam à nobis auertere,vel ſaltem in benignã & ſ.ĩ fi.cõc.

noſtri

nostri correptionem conuertere dignetur, facta impræsentiarum mentione de quatuor regnis & monarchijs mundi, congruum est vt de eisdem regnis & eorũ circumstantijs aliquid exponamus.

¶ De regnis & monarchijs huius seculi. Cap. XLVIII.

ḡ.c.44.§.1. in fine. — DAniel ait: Deus mutat tempora & ætates, transfert regna atq; consti- — Danie.2
tuit. Distinxit quoq; quatuor regna, quæ ab initio mundi hactenus in
gubernatiõe fuerunt. Post diluuium quippe Babylon fuit principiũ re — Gene.10
ʃ.eo.§.3. — gni Nemroth in terra potentis. Daniel vero ponit, primum regnum
aureum in Assyria vel Niniue fuisse per Ninum filium Beli inceptum, & durasse — 1.Esdr.1.
vsq; ad Sardanapalum, quem Cyrus seu Darius rex Persarum vicit, constituitq; — 1.Mach.1.
secundum in Media regnum argenteum. Quandoquidem dixerat rex Persarũ,
Omnia regna terræ dedit mihi dominus deus cœli. Deinde Alexander magnus
percussit Darium regem Persarum & Mœdorum, & obtinuit omnium munitio- — ḡ.c.47.§.7
ḡ.c.47.§.7 — nes, Tunc incepit æreum regnum, videlicet Græcorum, quod postea in quatuor — Danie.11.
ḡ.c.69.§.10 — regna diuisum est. Super quod tandem venerũt Trieres & Romani, per quos cõ — 4.Esd.11.
ʃ.c.32.§.11 — stitutum est ferreum regnum. ſ. Romanorum, in Esdra significatũ per aquilã, vt — Danie.4
& ʃ.ca.49. — iam dictum est. Excelsus enim deus dominatur super regnũ hominum, & cuicunq;
§.20 — voluerit, dat illud. Iuxta voluntatẽ etenim suam facit, tam in virtutibus cœli, q̃ — Danie.7
in habitatoribus terræ, & non est qui resistat manui eius.

ḡ.c.47.§.8 — I § Illa quatuor orbis regna, sunt quatuor magnæ bestiæ, quas Daniel de-
scribit inter alia, dicens: Regnũ quartũ, vtpote Romanoꝝ, erit terribile & inter-
ʃ.eo.§.2. — ra maius omnibus regnis, & deuorabit vniuersam terrã & conculcabit & cõmi-
ḡ.c.46.§.9. — nuet eam. Nam Romanũ regnũ est maius dignitate, & sub eo Christiana religio
& ʃ.eo.§.3 — per vniuersum mundũ cõminuit terrã. i. terrenas delicias. Post illud Romanorũ
ʃ.ca.61.§.4. — regnũ regnabit magnus Antichristus vsq; ad tẽpus & tẽpora & dimidiũ tẽporis,
ʃ.ca.50.§.3. — vt patet in Daniele, & plenius infra tradet. Eadẽ deniq; quatuor regna significan
tur per quatuor cornua à Zacharia visa, quæ ventilauerũt synagogã. Et secundũ — Zach.1.
ḡ.c.2.§.3 — vnũ intellectũ intelliguntur per quatuor animalia ab Ezechiele visa. — Ezech.1.

II § Methodius insuper in suis reuelationibus de illis quatuor regnis re- — Methodius.
fert, quomodo Ionitus quartus filius Noe primus inuentor astronomiæ, docuit — Gene.10
Nemroth nepotem Cham ex Chus, in quibus influentijs astroꝝ deberet incipe-
ʃ.ca.12.§.2 in fine — re regnare sup terrã, & ædificata est Babylon magna, in qua regnauit Nemroth.
Per hoc dictũ Methodius non affirmat astrologiæ dogma, sed potius innuit, Io-
nitum ex arte astronomiæ finxisse astrologicã superstitionem, quã Nemroth do
cuit, ideo subiungit: Post hoc didicerunt omnes gentes constituere sibi regnũ, &
pugnauerunt ad inuicem regna. Vlterius Methodius ponit primũ flagellum sy-
nagogæ à rege Assyrioꝝ inflictũ, dicens: Nemroth. i. Pharao, deuicit Aegyptũ,
vbi filij Sem. i. Iudæi, fuerunt captiui. Deinde Methodius memoratur secũdi fla
gelli synagogæ, vbi ait: Nemroth gigas primus fundator Babyloniæ, Assyrioꝝ — 4.Re.24.25
& Chaldæoꝝ metropolis, primũ super terram regnũ Babylonis super omnia re
gna gentiũ obtinuit primatũ, vsq; ad Nabuchodonosor, qui captiuauit Iudæos. — 4.Re.24.25
Illud regnũ tẽpore sui filij Balthasaris cessauit, & per Dariũ filiũ Assueri Mœdia
ad Mœdos & Persas & Aethiopes translatũ est, Cuius successor Choris Persa, q — Danie.5
& Cyrus & Spartacus nuncupatur, filios Israel Babyloniæ captiuos liberauit, — 1.Esdr.1.
Deinde Alexander magnus filius Philippi regis Macedonũ siue Græcoꝝ occi- — 1.Mach.1.
dit Dariũ vltimũ regem Persaꝝ. Tandẽ quartũ regnũ. ſ. Romanoꝝ inceptum à
ḡ eo.§.1. & — Romulo vel conuenientius ab Octauio Augusto, dicitur Christianoꝝ. Nam di-
ʃ.ca.49.§.11 — gnitas huius imperij obtinet venerationẽ, pollẽs per Iesum Christũ qui pepẽdit
in cruce, sub qua orbis terraꝝ munitur, ac fines mundi secundũ latitudinẽ, longi — Ephe.3
tudinẽ, altitudinẽ, & profundũ cõseruant. Huc vsq; Methodius.

ḡ.c.26.i pr. — III § Illa præterea quatuor capita. i. principatus mundi & potestates te- — Luc.22
ḡ c.45.i pr. — nebrarum sunt ex septem capitibus draconis vel bestiæ, quam Iohannes vidit de — Apo.13
mari ascendentem, & habẽtem capita septem, & super eadem capita vidit nomi-
na blasphemiæ, quia singula sequuta sunt diabolũ, deũ spernentia. Primũ caput — Gene.4.
ḡ.eo.in pri. — fuit Cain, qui ecclesiam malignantium incepit, eiq; præfuit, & ædificauit primã — Psal.25

 ciuitatẽ

Gene.10 ciuitatem Enoch. Secundum caput fuit Nemroth, qui post diluuiū cœpit esse po- Di.6.c.si.§
ǵ.ca.25.§.5 tens in terra, & erat robustus venator. i. oppressor alioꝝ. Tertium caput fuit re- naturale
gnū Assyriorū. Quartū, regnum Medoꝝ. Quintum Græcoꝝ. Sextum Roma-
Thelospho. noꝝ. Septimū & vltimū caput, Antichristus magnus. Ex hoc Thelosphorus ar- ʃ.ca.61.§.7.
gumētat, adueniēte Antichrō, Romanū imperiū extinctū iri. Iā dictas septē vio ǵ.eo.§.1.&
lentas potestates diuus scriba exponit, dicens: Septem capita sunt septē montes, ʃ.eo.§.6
Apo.17. super quos mulier. i. ciuitas diaboli sedet. Et reges septē sunt, quinq; ceciderunt,
vnus est. s. Romanus, & alius. s. Antichristus nondū venit, & quū venerit, opor- ǵ ca.58 §.5.
tet illū breue tempus manere, vtpote tribus annis cū dimidio. Octaua quoq; be- & ʃ c.60.§7
stia. s. Gog ascensura erat, & non est, de qua infra in fine libelli. ʃ.c.68.§.6
Danie.7 IIII § Rursus ex Daniele elicitur, Romanū imperium diuidi in decem re- ʃ.ca.61.§.8
gna siue reges, inquantum ait: Ecce bestia quarta terribilis atq; mirabilis & fortis ǵ c.44.§.5
nimis, dentes ferreos magnos, & cornua decem habebat. De quorum medio cor & ʃ c.49.§.1
nu aliud paruulum ortum est, & tria de cornibus primis euulsa sunt à facie eius. ǵ c.41.§.6.
Porrò cornua decem ipsius bestię, erunt decē reges, & alius (forsitan præscriptus &ʃ.c.49§10
tyrannus vel Turca infrascriptus) consurget post eos, & ipse Turca vel tyrannus
potentior erit prioribus, & tres humiliabit, & sermones contra excelsum loque-
tur, & sanctos altissimi conteret, & putabit q̄ possit mutare tempora & leges, &
tradentur in manu eius vsq; ad tempus. Item aquila. i. Romanum imperium de- ʃ.c.49.§.5.
Apoc.13 plumat. De eo quoq; forte illud dicitur: Et datum est illi bellum facere cum san- ǵ.c.47.§.9
ctis, & vincere eos. Qui in captiuitatem duxerit, in captiuitatem vadit, hic est pa & ʃ c.61.§.4
tientia sanctorum. Ait insuper saluator: Erit tunc tribulatio maxima, qualis non
Mat.24 fuit ab initio mundi vsq; modo.
V § Et licet præmissa principaliter magnū Antichristū tangāt per par- ʃ c.61.§.8
uulū cornui intellectū, quia obscuro genere nascetur, tamē referuntur etiā ad eius ǵ.c.44.§ pr
principales præcursores, ideo eadē omnia possunt intelligi de rege Turcaꝝ, qui & ʃ.c.61.§ pr
iactat se esse imperatorē orientalē, ad occidentis quoq; imperiū assidue aspirat, p ǵ.c.47.§.9
hoc Romani imperij nomen sibi vsurpando. Ad quod facit illud Apocalypsis. ǵ.c.46.§.38
Apoc.17 Decem cornua, quæ vidisti, decē reges sunt, qui regnū nondū acceperunt, sed po & ʃ.eo.§.10
testatem tanq̄ reges vna hora accipient post bestiam. s. post dictū tyrannum, hi ʃ ca.69.§.9
vnum consilium habent & virtutē, ac potestatē suā bestiæ tradent, hi cū agno pu-
gnabunt, & tandē agnus vincet illos & obtinebit monarchiam. Idem enim agnus
Psal.74 inquit: Ego aūt omnia cornua peccatoꝝ confringam.
VI § Sub Romano igitur regno, in quo ecclesia suum initium sumpsit, ip- ǵ.eo.§.3.&
sa etiam ruinam patietur. Et quamuis idem Romanum imperium durabit vsq; ʃ.c.69.§.10
ad Antichristū, tamē ab Alemanis proculdubio vnà cū ecclesia aliquādo transfe- ǵ.c.39.§.4
Esa.60 retur, quia gens & regnū, quod nō seruierit deo, peribit. Et ait dn̄s: Adhuc modi- ǵ.c.47.§.7
Osee.1. cū quiescere faciā regnū Israel. Quippe Romanū imperiū, iam rege & defensore & ʃ.eo.§.10
desolatū, intra se nequiter est diuisum mutuis principū & cōmunitatū Alemaniæ ǵ.c.24.§.8.
Luc.11. bellis, ideo desolabit, præsertim in Germania, vbi contumaces quidā & imperio
Romano rebelles, id modo destruendi totamq; ecclesiasticā extirpandi dignita ǵ.c.44.§.12
tem in quā sumunt occasionē in furioso principe Virtēburgēsi. Neq; res imperij ʃ c.61.§ 3 si fi.
prospere succedere possunt ob inueteratū arrogantiæ dissidiū, quo principalia ec
clesiæ regna (quæ sunt, Italia, Germania, Gallia) ad inuicē laborant. In p̄senti de- ʃ.eo.§.10
niq; infausto tumultu diabolus dissoluit manus Theutonū viroꝝ bellantiū, vt cū ǵ.c.47.§.6
venerit Turca, inueniat nos inermes atq; tabefactos. & ʃ.c.49.§.
VII § Et nisi deus optimus in bono Romanoꝝ rege deligendo ecclesiæ 8.in fine.
suæ prouiderit, actū erit de nostra salute tēporali. Sperat aūt propediē electū iri
in Cæsarē illū potentissimū Carolū, quē digne genearcham Australē appellaue- ǵ.i pri.plo.
rim, cui de nobilissima archiducum Austriæ domo imperator Fredericus tertius
proauus fuit, magnanimus quondā Maximilianus Cæsar auus, genitor aūt Phi-
lippus trinam coronam vna die nactus. Ex quorum maioꝝ decora potentia ac
longo sanguine, pulchris q; regiminibus & virtutibus Carolus nobilissimum no-
men, ingenuitateq; clarissimā hæreditauit, etiā ad posteros transmittendam. Et
Di.56.nasci. quāuis non ex successione generis, sed ex voluntate virtutis nobilitas pensetur,
qm

bilitas ex virtutibus
per p[illegible]

ſ.ca.26.§.7 quoniã genus & proauos & quæ non fecimus ipſi, vix ea noſtra voco. Quid ge- Oui.met.13.
nus aut proauos ſtrepitis ſi primordia noſtra, authorẽq; deũ ſpectes? Tamen ge- Fabula.1.
nealogia naturali frequenter ex bonis generantur boni, vnde ſanguinis nobilitas Boet.de cõſ.
cõtrahitur eo q alicuius maiores fuerunt ſapientes, magnanimi, potẽtes virtuti- 3.Metro.6
C.de digni. bus, opibusq; prædití. Hinc filius patris dignitatẽ ſequitur, quia filij cõplexionis 32.q.4.c.re-
l.ſenat.li.12. ſimilitudo cauſare præſumitur conformitatẽ morũ ac imitationẽ paternæ ope- currat.C.de
rationis. Ad hoc accedit quædã prophetis, ſi dici meretur, quæ poſt natale dicti nup.l.furio.
Caroli de eo fertur Anno dñi.1505.in Italia apparuiſſe. Cuius exemplar (vt initiũ
meminerim) hoc anno in manus meas peruenit, ſequẽti ſub tenore.

VIII § Carolus Philippi ex progenie filius, erit longus fronte, habebitq; Præſagium
alta ſupercilia, oculos grandiores, naſum aquilinum, coronabitur iuxta ſuæ æta- Caroli.
tis annum quartumdecimum, vel ſecundum aliam ſcripturam, iuxta ſextumdeci
mum, hic magnum congregabit exercitum. Cunctos deſtruet tyrannos ſui re-
gni. Nanq; tanq̃ ſponſus & ſponſa ab illo iuſtitia ſociabitur, bella geret vſq; ad vi
geſimumquartum ſui regni annum. Anglos, Hiſpanos, necnon Arrogonas, &
ĝ.ca.39.§.8 Gallos ac Germanos ſubiugabit, Romam euertet cum Florentia atq; igne com-
& ĝ c.43§5 buret, binas habebit coronas, & poſtea mare tranſgredietur cum magno exerci-
&ſ.c.53.§.9 tu, Græciam introibit, rex Græcorum, Chaldæorum, Turcarum, Aſperorũ, ac
Barbarorum & Paleſtinorum nominabitur, Georgianas ſubiget, & legem con-
ĝ.c.24.§.1. ſtituet, vt ſi quis crucem nõ adorauerit, moriatur, nulla interueniente remiſſiõe,
&ſ.c.49§2 Erit eñ ſemper cũ ipſo brachium diuinũ, & poſſidebit totius prope terræ domi-
ſ.c.49.in fi. nium vniuerſale, quod quũ fecerit, ſanctorũ ſanctus iure vocabitur. Poſtquã ſan- 1.Cor.15
ctam venerit Hieroſolymã, acceſſeritq; ad montem oliuarũ, deponet coronã de
capite ſuo, referetq; gratias deo, dabitq; ſpiritũ miraculis & ſignis Anno trigeſi-
moquinto regni ſui. Hic ab angelo coronabitur tanq̃ patriæ pater. Erit primus
imperator poſt Fredericum tertium.

ĝ.ca.26.§.6 IX § Id verificabitur ſi Carolus iam in Cæſarem, vtinã abſq; ambitione, ĝ.de elect.
& ĝ c.46 i fi & auaritiæ practica, legitime eligetur, Romani imperij coronam conſequuturus veñlem.
&ſ.c.53.§4 Tunc habebimus ſignum quod præſcripta reuelatio à deo emanauerit, & non fit ĝ.c.17.§.16
ab homine per tumorẽ vel adulationẽ excogitata. Alioquin eadẽ pronoſticatio &ĝ c.26§7
ĝ.c.3.§.1. præſumitur eſſe aſtrologica ſeu mathematica cõpoſitio. Genethliaci quidẽ nata-
ſ.c.15.§.15 licios dies conſiderant, futura auſpicantur, geneſes hominũ per duodecim cœli
ſ.ca.58.§.18 ſigna deſcribunt, inde naſcentiũ mores, actus & euentus pdicere conant. i. quo &
quali ſigno vel horoſcopo fuerit natus, & quẽ effectũ vitæ habeat q naſcit rimã-
tur. Huius matheſis interpretatio olim cõceſſa fuit tribus Magis, vt natũ annun
26.q.5.nõ li. tiarent Chriſtũ. Quo nato neminẽ vltra alicuius natiuitatẽ de cœlo interpretari
ſ.c.52.§.5 decet, qm̃ gentilium obſeruationes tenere Chriſtianis non licet. Mat.2

X § Heu omni omine ac indicio infirmũ atq; caducũ apparet imperium Eccle.49
ĝ.eo.§.6.& Alemanorũ, qui impoſterum exteris ſubijcientur dominijs. Siquidem reges Iuda
ĝ c.39§.1.& poſtquam reliquerant legem altiſſimi & contempſerant timorem dei, dederunt
ſ c.49.§.20 regnũ ſuum alijs & gloriã ſuã alienigenæ genti, vtpote Romanis. Quocirca reſ-
ſ.c.62.§.2 ponderunt Iudæi: Non habemus regẽ niſi Cæſarem. Ita timendũ eſt, ne non ſo- Iohan.19
ĝ.eo.§.5.& lũ Alemani, ſed & cæteri Chriſtiani aliquãdo habituri ſunt regem alienũ. Porrò Eccle.10
ſ.c.49.§.16. regnũ de gente in gentẽ transfertur propter iniuſtitias. Nã remota iuſtitia quid Auguſti.4.
ĝ.ca.40.§.2 ſunt regna, niſi magna latrocinia? Tale latrociniũ eſt hodie regnũ Germanorum de ciu.dei.4
qui rapinis inſudantes, omnẽ negligunt iuſtitiam, & inter ſeipſos potius gladio,
ĝ.eo.§.6.& & violentia, quàm iure ſeu æquo vtuntur. In eccleſia itaq; occidantali videtur
ſ.ca.49.§.8 nũc incepta gladij plaga, tũ per diſturbia in Chriſtianos principes, tũ etiam per
inſidias Turcarum, de quibus modo ſequitur.

¶De Turcis & de plaga gladij. Cap. XLIX.

ſ.ca.54.§.2. Docet ſcriptura nos fugere à facie gladij, quoniã vltor iniquitatum gla Iob.19
dius eſt. In die aũt iſta viſitabit dñs in gladio ſuo duro & grandi & for Eſaiæ.27
ĝ.c.38.§.4. ti. Nã inter alias aduerſitates, quibus deus ſuã eccleſiã aliquot annis ha
&ſ.c.50§2 ctenus conteri permiſit, venit in primis gladius, qui eſt incurſus po- Ezech.30
ſ.c.28.i pri. tiſſime Turcarũ, quorũ gens poteſt intelligi per Gog & Magog, de qbus poſtea.

Nēpe Turcæ olim fuerunt Schytæ ex his quos Alexander magnus inter Hyper-
boreos mōtes ferreis clausit repagulis, sicut quidā tradūt scriptores, & Hierony- J.eo. §.16
mus affirmat. Itidem & Methodius videtur assentire, vt infra patebit. g̃.c.41. §.1.
I § Turcæ (vt aiunt) sedes patrias habent in Scythia Asiatica vltra Pyre- & J.eo. §.6.
næos montes & Thoracuntas insulas contra aquilonis vbera, qui post mortem J.eo.§.15
Gotofredi exierunt de latibulis & locis desertis. Est quidem populus truculentus g̃.c.41.§.4.
Apo.2.12 & ignominiosus in cunctis stupris & lapanaribus fornicarius. Et significatus per g̃.ca.16.§.9
Apoc.19 illū filiū masculū quem peperit mulier, apud quā stetit draco, & qui erat recturus g̃.c.48.§.4
Psal.2 omnes gentes in virga ferrea. Imò ipse est cui deus dedit potestatē sup gentes vt J.eo.§.16
regat eas in virga ferrea, vt q censet calcare torcular vini furoris iræ dei oīpoten- g̃.c.44.§.5
2.Reg.7 tis. Venit etem iniquitas populi Christiani, ceu filiorū dei, in conspectu dñi, ideo & g̃ c.39 § 7
g̃.ca.27.§.5 deus redarguet eosdē Christianos in virga virorū, vtpote Turcarū, & in tactibus & J.eo.§.4.
filiorū hominum. Tactibus significantur plagæ gladij. &.21.
II § Fertur φ Turcæ comedūt quæ cæteri abominant, vescunt carnibus g̃.c.47.§.6
Methodius luporū, vulpiū & aliorū immūdorū animaliū. Quos Methodius appellat filios Is- & J.eo.§.7.
Gene.16 maelis filij Abrahæ ex Agar, ob id & Agareni.i. aduenæ nuncupant. De Ismaele
quidē scribitur: Erit ferus homo, manus eius contra oēs, & manus omniū contra
eū, ē regione vniuersorū fratrū suorū figet tabernacula. Methodius igit Ismaelis
filios solitudinis esse describit, à deserto exiliētes, ideo in desolationē ecclesiæ pro
deunt, corrupti sunt, ideo in corruptionem mittuntur, odibiles sunt ac abomina
biles omnibus hominibus, ideo odium ipsi complectuntur.
III § Odibiles profecto strages Christianorū fecerunt, & amplas terrarum
Iustinianus possessiones interceperūt, videmus eas pro sua austeritate subito & inopinate mi
Venetus in randa egisse, qm in paucis annis suo imperio subegerūt duo magna imperia, vi-
oratione ad delicet Trapesontinū & Cōstātinopolitanū ac vltra duodecim alia regna, & plu
Sixtū q̃rtū. res q̃ octingentas insignes vrbes (vt fertur) vsq; ad fines Italiæ & Pannoniæ obti- g̃.c.45.§.7
nuerunt, & totam pene ecclesiam Græcam (quæ dudū antea ob suos excessus ru- &.§.10. &
ere cœperat) prorsus quodāmodo extirpauerunt. Prætreea anno elapso Solinus J.eo.§.7
de progenie Ottomannorū modernus Turcarum rex, magnum Soldanum bello J.eo.§.13. &
superauit, deinde cœpit Alepū & Damascum atq; Hierosolymam cū omnibus J.eo §.14
circumiacentibus locis. Quid vlterius ē faucibus Christianorū aut gentilium fit J.eo.§.4
erepturus, in periculo pendet, timendū est vt qui orientalia subegit, occidentale
regnū sibi nunc inuadendū, rapiendumq; proponat.
IIII § In veteri testamēto Turca est figuratus p Assur quasi tollēs robu- J.c.60.§.2
stū populū Christianū vel sustollens murū ecclesiæ. Nam sicut Assur rex Assyrio- g̃.c.47.§.7
rum olim fuit instrumentū quo deus flagellauit filios Israel, qui suis peccatis iram g̃.eo.§.1.&
dei prouocauerunt, sic deus Turcarū regem permittit sæuire in Christianos ob J.eo.§.13.i p
Esaiæ.10 enormia eorū facinora. Siquidē in Esaia dñs respondit: Væ Assur, denotādo Tur J.c.52.§.12 &
cam, furoris mei virgā, in qua corrigo Christianos. Ipse quoq; Assur est baculus g̃.c.42.§.5.
quo percutio illos, in manu eius indignatio mea.s. cōplebitur, & mittā eū ad gen & J.eo.§.20
tē Christianā fallacē, vtpote quæ se pcepta mea facturā mentita est, & cōtra popu
lū furoris mei mādabo illi vt auferat spolia & diripiat prædā, & ponat illū.s. po-
Esaiæ.19 pulum Christianū in conculcationē quasi lutū platearum. Et infra: Virgam suā
leuabit super mare in via Aegypti.q.d. O ecclesia, antequā Turca venerit super
te, aggredietur Soldanum regem Aegypti, & transibit mare rubrū & vincet eū,
deinde cū multo exercitu reuertetur contra Hierusalem, quā pariter obtinebit.
Hoc præconiū (prohdolor) videt iam impletū. Nam (vt dixi) ante annū Turcæ g̃.eo.§.3.&
tum Soldanum tum Hierusalem euicerunt. De hoc periculoso tēpore loquit Mi J.eo.§.13
Mich.7 chæas, dicens ad modernā Christianitatē: In die illa longa fiet lex, & vsq; ad te
veniet Assur, & vsq; ad ciuitates munitas, & à ciuitatibus vsq; ad flumē, & ad ma- g̃ c.47.§.10
re de mari, & ad montē de monte. Deus quippe virga sua pascet populū Chri- & J.eo.§.10
stianum & gregem hæreditatis suæ.
V § Apparet insuper in Turca esse verificatum illud Hieremiæ, vbi di-
Hiere.41 citur: Venit Ismael filius Nathaniæ de semine regali (per quē secundū Methodiū
Turca representat) & ille surrexit & decem viri cum eo, & percusserūt Godoliā
omnes

omnes quoq; Iudæos qui erãt cum Godolia & Chaldæos viros'q; bellatores per-
cussit Ismael. Is etiã in medio ciuitatis octoginta viros Barba rasos, scissis vestibus
& squalẽtes, munera & thus, vt ea offerrẽt dño, in manu habẽtes, exceptis decem,
occidit & cadauera proiecit in lacũ quẽ fecit rex Asa, eundẽ lacũ Ismael repleuit cũ
occisis, & captiuas reduxit oẽs reliquias populi, vtpote fortes viros ac mulieres,
pueros & eunuchos. Tandẽ idẽ Ismael à facie Iohanan principis bellatorũ fugit.
Per illũ homicidã Ismaelẽ figurat truculẽtus Turca, p Godoliã innocẽs plebs, per
Iudæos rẽpsentant Christiani, p Chaldæos Pagani, vtrosq; em̃ Turcæ psequunt, Dist.23. pro
atq; vincunt, p octoginta aũt viros Barba rasos intelligunt clerici q comã nutrire bete, cum si-
prohibent & sacratis vestibus humiles sacrificiũ deo offerre iubent. Quos Turcæ milibus.
ß̃.c.45.§.1 in medio ciuitatis Cõstãtinopolitanę in alijs'q; ciuitatibus ĩterfecerũt. Deus clemẽ 1.Cor.11
ß̃.c.45.§.2. ter auertat, ne de cætero in medio ecclesiæ tot' clerus p Turcas vel alios Ethnicos
ß̃.c.48.§.4 aliqñ exterminet, solis decẽ thesaurũ tpalem sequẽtibus supstitibus, quorũ cadaue
ʃ.c.60.§.1 ra ad lacũ infernalẽ proijcient. Constat insup multos de populo captiuos à Tur-
ß̃.c.45.§.3. cis eẽ seductos, vel adhuc fore seducẽdos, donec Turcę à Iohanã superabunt. O qs
&.ʃ.eo.§.21 erit ille Iohanã, à cuius facie Turca Ismaelis progenies fugiet, vtinã is nostris cito
in fine temporibus veniat, anteq̃ pereamus nos miselli omnes.

VI § Apparet præterea per Turcas aliã Hieremiæ prophetiam esse im-
pletam, vbi dominus ad filios Israel, inquit: Ecce adducam super vos gentem de Hiere.5.
longinquo, robustam & antiquã, pharetra eius quasi sepulchrum patens, vniuersi
ß̃.eo.§.1 fortes, & conteret vrbes vestras gladio. Et infra: Ecce populus, scilicet Turca ve- Hiere.6.
ʃ.c.54.§.4 nit de terra Aquilonis (vbi respectu Hierosolymæ situat Turcia) & gens magna
ß̃.c.47.§.3. vtpote Turcarum, consurget à finibus terræ, sagittã & scutum arripiet (quibus
& ʃ.c.53.§.5 frequenter Turcæ vtuntur) crudelis est, & non miserebitur, vox eius quasi mare
sonabit, nam Turcæ per mare contra ecclesiã orientalem venerunt, quos similiter
contra ecclesiã Romanam esse venturos, timendum est. Sequitur in Hieremia: Et
super equos ascendent, qui postea multa bella super terrã æquestres gesserunt cõ-
ß̃.c.26 ĩ pri. tinue'q; gerũt, præparati quasi vir ad prælium aduersum te filia Syon. Ideo accin-
&.ʃ.eo.§.21 gere cilicio, & aspergere cinere.

VII § Nonnullæ deniq; Apocalypsis prophetiæ & Methodij pronosti
cationes censent esse completę. Siquidẽ hoc de Turcis dictũ intelligit. Quintus an
gelus effudit phialã suã super sedem bestiæ, id est, græcæ ecclesiæ, quæ eo tunc to- Apo.16
ß̃.eo.§.3 ta erat pversa. Et factũ est regnum tenebrosum. Destructo em̃ græcorũ imperio,
Turcæ nũc ibidem regnãt. Plurium præterea aliorũ regnorũ & locorũ terræ ac ma
ris terminos, iuxta Methodij præconium, obtinẽt. Qui Turcarũ exitus sup Chri Methodius
ß̃.eo.§.2 stianos his vaticinatus est verbis. Futuri sunt. s. Turcæ, vt exeãt semẽ Ismael & de-
ʃ.eo.§.8 uastent terrã, & obtineãt orbem terræ, & regiones in introitu pacis. s. mundanæ
ß̃.c.47.§.6 (quã Turcæ iã habent) à terra Aegypti vsq; ad Aethiopiã, & à flumine Euphrate
&.ʃ.eo.§.11 vsq; ad Indiã, & à Tygri vsq; ad introitũ Naoth regni Ioniti filij Noe, & ab Aqui-
ʃ.eo.§.13 ĩ fi. loue vsq; ad Romã, & Illyricum, & Aegyptũ, & Thessalonicã, & Abbaniã, & vsq;
ʃ.eo.§.17 ad mare ponticũ, quod diuidit eadem regna à Germania & Gallia.

ß̃.c.48.§.10 VIII § Hinc elicitur Italiã, Galliã, & Germaniã à Turcis non vinci, quia
&ʃ.c.64 §.3 Methodius Turcarũ victoriã terminat vsq; ad Romã, id est, Italiã, & vsq; ad mare
ß̃.c.49. ĩ fi. ponticũ, id est, vsq; ad Galliã & Germaniã. Attamẽ per deuastationes Turcarũ, &
ß̃.c.31.§.13. per intestina bella, tum Germania tum Italia Gallia'q; (in quibus tribus regnis ho-
&.ʃ.eo.§.11 die ecclesia latina potissimũ consistit) mõ plurimũ offendunt Christianis principi
&.§.19. bus inter se discordãtibus. Quippe in Apocalypsi habet: Pax auferet de terra, vt- Apo.6
ß̃.c.43.§.5. pote in præsenti ecclesiæ statu, vt inuicem se interficiãt, quia non est pax impijs di Esa.45
& ß̃.c.3.§.7 cit dominus: Et sic conturbatæ sunt gentes & inclinata sunt regna Christianorũ. Psalm.45
&.§.5.&.ʃ. In aliquo tandem disturbio Roma destruet iuxta Birgittæ præconium, quia Chri ʃ.c.58.§.1
c.57.§.2. stiani intestino bello debilitati inimicis ecclesiæ resistere nequibunt, quin obtine- ß̃.eo.§.7.
ß̃.c.48.§.6. ant vrbem in introitu pacis, vt ait Methodius. Methodius
in fine

IX § In quo vlterius sequitur: Et in duplum erit iugum illorũ. s. Turcarũ
ß̃.c.38.§.5. super colla vniuersarum gentium, & non erit gẽs aut regnum sub cœlo quod pos-
& ʃ.eo.§.13. sit cum eis in prælio confligendo superare eos, vsq; ad numerũ tẽporis octo septi-

Nume.14 manarum annorum,id eſt,per quinquagintaſex annos, diem pro anno computã
do. Et hęc eſt veritas eerum quæ ſeipſam clarius oſtendet. Hanc Methodij pro-
Deut.18.i ſi. phetiam de Turcis partim adimpletam eſſe nouimus,vnde certum ſignum habe- g̃.c.6.§.5&
Danie.7 mus,dominum per Methodium eſſe locutum,quia ea quæ in nomine domini Pro ſ.c.53.§.15
pheta iſte prædixerit euenerunt. g̃.c.48.§.4
X § Cæteꝝ Danielis cornu paruum,conſurgẽs & reges humiliãs,in Tur g̃.c.17.§.11.
Pſalm̃.93. ca verificari videt. Cuius tyrãnidi truculẽtæ illa peophetica accõmodari poſſunt, g̃.eod.§.4.
vbi dicit:Populum tuum dñe humiliauerunt,ſ. Turcæ,& hæeditatem tuã vexa- in fine
Hiere.46 uerunt,viduã & aduenã interfecerunt,& pupillos occiderunt. Item:O eccleſia ſta
& præpara te,quia deuorabit gladius ea quæ per circuitum tuũ ſunt. Plura ſimilia
Apo.6 ad hũc paſſum repeti poſſunt,de quibus ſupra. g̃.c.35.§.3
XI § Inſuper in præſenti excueſu ſexti ſtatus p̱ Turcas cenſet incipi pro-
phetia Iohãnis,dicens:Sedenti ſup̱ equum rufum.ſ.ſanguis colerici,datus eſt gla- g̃.c.41.§.5.
dius magnus vt ſumeret pacẽ de terra & inuicẽ ſe interficiãt. Morti deniq; ſuper g̃.eo.§.8
equum pallidũ ſedenti, data eſt poteſtas ſup̱ quatuor partes terræ interficeee gla- g̃.c.43.§.5.
dio,fame & morte & beſtijs terræ. Poſtea Ieſus Chriſtus accipiẽs ſextum ſignacu- &.ſ.eo.§.16
lum aperuit librũ,id ẽ,reuelauit ſeruis ſuis ſextũ eccleſiæ ſtatũ. In quo fortaſſis per g̃.c.16.§.8
Turcas eeit tribulatio eccleſiæ latinæ atrociſſima,ſicut p̱ eoſdẽ inflicta eſt eccleſiæ g̃.c.16.§.8.
gręcę tribulatio vltima. Quãobrẽ ſexto angelo tuba canẽti alius angelus ex mãda &ſ.c.64.§.3
to Chriſti ꝑcipit,vt ſoluat quatuor angelos,id eſt,dæmones,q ſunt ligati ſeu miſſi g̃.c.45.§.2.
g̃.c.48.§.2. in flumine Euphraten,id eſt,Romano imperio, vbi latina eccleſia modo cõſiſtit. g̃.c.27.i pri
g̃.c.17.§.1 Siquidẽ illis dęmonibus p̱ Chr̃i primũ aduentũ ablata fuit nocẽdi poteſtas,qui in g̃.eo.§.7&
propinqua nobis futura tẽpeſtate permittent ad vehementius q̃ prius tentãdum ſ.eo.§.12.in
homines Chriſtianos,per quatuor mundi climata ſparſim degentes. fine
Apo.9 XII § Hinc ſcriptum eſt:Sextus angelus tuba cecinit & audiuit Iohãnes ſ.eo.§.11. in
vocem meã ex quatuor cornibus altaris aurei,quod eſt ante oculos dei, dicentem prin.&.ſ.c.
ſexto angelo qui habebat tubã. Solue quatuor angelos qui alligati ſunt in flumine 68.§.4
Apo.16 magno Euphrate. Er ſoluti ſunt quatuor angeli,qui parati erãt vt occiderẽt tertiã ſ.c.68.§.12
g̃.ca.5.§.4. partem hominum. Ille ſextus angelus, habens phialã plenã iræ dei, effundit eã in g̃.c.43.§.10
&.ſ.eo.§.23 Chriſtianitatem per flumen Euphraten intellectam. &ſ.c.51.§.12
4.Eſd.15 XIII § Ecce coniectura eſt,in hoc ſtatu quinto & ſexto, Turcas eſſe Chri g̃.eo.§.11
ſtianoꝝ flagellum,ideo vocat Onager, horribilis enim viſio contra eccleſiã occi- g̃.eod.§.4.
Methodius dentalem ab ẽ oriente. Id ſatis expeeſſit Methodius dicens:Erunt homines in illa in prin.
correctione filioꝝ Iſmael,& venient in neceſſitates vſque dum deſperent de vita &.ſ.eo.§.16
ſua in captiuitatibus & calamitatibus ſuis,nam in illo hebdomatico tempore (per g̃.c.4.§.6.
quod denotat præſens æuum) vendunt,id eſt,proſtituunt homines natos ſuos,cu ſ.c.57.§.13
ius eei gratia deus deſpexit fideles vt ſufferant has tribulationes. Et non ſolum
Chriſtianos,ſed etiã Paganos, cæteraſq; gentes Turcæ inſequuntur,vt ſupra no
taui. Vnde coniectura ſumit magnę & propinquę calamitatis noſtræ, ſicut vati- g̃.eo.§.3
cinium ſonat Methodij dicentis:Replebit Hieruſalem à gentibus, & terra pro- g̃.eo.§.4
miſſionis à facie hominum.ſ.Chriſtianoꝝ,qui captiui ducent à quatuor ventis g̃.c.14.§.10
qui ſub cœlo ſunt,& erunt tanquàm locuſtæ in multitudine quę congregabuntur g̃.c.42.§.8.
à vento,& erit in eis peſtilentia & fames,& exaltabitur cor exterminaroꝝ,id eſt, &.ſ.c.56.§.
Turcaꝝ. Nempè vaſtator Chriſtianiſſimi nuncupat latinè exterminans. Sequit 7.&.ſ.c.58.
Apo.9 in Methodio:Et cor eorum in ſuperbiam elabetue,& loquent excelſa vſq; ad tem §.5.
pus conſtitutum eis,& retinebunt introitum & exitum aquilonis,& Ethan vſque g̃.eo.§.9.&
ad occaſum.ſ.Europæ, & vſq; ad meridiẽ, vtpote verſus Aphricã,& erit Chri- ſ.eod.47.§.
ſtianoꝝ tribulatio maxima, & erũt omnia ſub iugo eoꝝ.ſ. Turcarum: homines 14.&.15.
quoque & iumenta, & volatilia, & piſces,& natãtia in aquis, ac etiam aquæ maris
obedient eis,& deſtitutæ ciuitates,q̃ ab habitatoribus populoſæ fuerunt, viduatæ
erunt,& illorum.ſ. Turcarum. Diſtribuent myſteria dei, & exaltabitur cor eoꝝ,
vſqueadeo vt mortuos appetãt ſecundum æqualitatem viuorum. Similiter autem
ex pupillis & viduis & ex ſacratis locis eſcas exigentes,& non miſerebuntur inopi
& pauperi. Et gradientur in via anguſtiæ ſenes.ſ.Chriſtiani,inopes,& diuites,eſu
rientes,& ſitientes,compedibus vincti,& manicis ligati,& beatificabũt eos qui iã
mortui

ſ.c.54.§.4. mortui ſunt. Et infra: Poſt tribulationem, quæ fit à filijs Iſmael, homines periclitā Methodius
in fine tur à tribulatiōis preſſura, nō habētes ſpem ſalutis, aut redemptōis alicuius de ma-
ß.c.34.§.4 nibus eoꝝ, ab eis tribulati, afflictiq; in fame, ſiti & nuditate. Barbaroꝝ vero natiões
& ſ.c.58.§.3 erūt comedētes, bibentes, & iocundātes in victorijs ſuis, gloriātes in deſolatōibus
ß.eo.§.8.in quibus deſolauerunt Perſidem & cęteras prouincias & inſulas vſq; ad Romā, quas
princ. Turcæ ſibi vendicauerunt, & Chriſtianis eripuerunt.

ß.eo.§.3.& XIIII § Illa igit Hieroſolymæ expugnatio, à Turcis tempore proximo
ſ.eo.§.15. facta, eſt iudicium propinquæ (de qua Methodius loquit) noſtrę calamitatis. Nec
refert quòd eadem ciuitas nō Chriſtianis, ſed Ethnicis ſit per Turcas erepta, quia
ſaluator noſter inquit: Cum autem videritis circundari ab exercitu Hieruſalem, Lucæ.21
tunc ſcitote quia appropinquabit deſolatio eius, quia dies vltionis hi ſunt vt im- ß c.35.§.5 et
pleant oṁia quæ ſcripta ſunt. Væ autem prægnātibus, & nutriētibus in illis diebus ſ.c.52.§.1 &
erit enim preſſura magna ſuper terrā, & ira populo huic, ſcilicet Chriſtiano, & ca ſ.in prin.cō
ß.c.29.§.7. dent in ore gladij, & captiui ducent in omnes gentes. Et Hieruſalem calcabit à gē- cluſionis
&ſ.c.62 §.15 tibus donec impleant tempora nationum. ſ. gentilium. Idem dicitur de comple- ß.c.47.§.7
ß.c.46.§.5. tione ſceleꝝ. Et licet hæc Chriſti prædictio ſit literaliter verificata in diteptione & ß.eo.§.13
&.ſ.eo.§.15 materialis Hieroſolymę, tamen iteꝝ implebit in deſolāda myſtica Hieroſolyma
&ſ.c,54§.7 quæ iam cenſetur eſſe eccleſia occidentalis. Apo,21

ß.c.19.§.7 XV § Porro vrbem Hieruſalem Ethnici ſæpenumero obtinuerunt, vi
ß.ca.44.§. ctis quaterq; inde expulſis Chriſtianis, ſiquidem poſt Chriſti aſcenſionem, & poſt
10.&.ſ.c.64 Veſpaſianā deſtructionem Chriſtiani ciuitatem & terrā ſanctā in manibus habue
§.7 runt à tempore Conſtātini magni vſq; ad Iulianum apoſtatā, qui illuc Iudęos re-
dire cōceſſit. Poſt cuius obitum Chriſtiani recuperauerūt Hieruſalem. Quā Coſ-
dras Perſaꝝ rex rurſus intercepit, eum tamen Eraclius Imperator bello vincens
terrā ſanctā vnà cum ciuitate Chriſtianis reſtituit. Poſt paucos annos tpe ſcilicet
Conſtātini tertij, Saraceni, quibus Humarus præfuit, Hieruſalem cœperunt, quā
ß.eo.§.1 Carolus magnus recuperās ibidem Saracenoꝝ ſectā extirpauit: Saraceni vero tē
pore primi Henrici Hieruſalem iteꝝ obtinuerunt, quā rurſus Chriſtiani tempore
Henrici tertij adepti ſunt, ibi Gotofredo rege poſito, cuius nepote, vſq; ad Frede-
ß,eo.§.14 ricum primū regnāte, mortuo, vrbs Hieruſalem quarto per Saracenos euincit, &
in ditione Soldani vſq; ad iam pręteritā expugnationem retenta eſt, ſed nondum
ß.ca.47.in reſtituta Chriſtianis, qui adhuc eodem ſancto loco ſunt indigni: Nam quotiēs ibi
prin. facinora Chriſticolaꝝ inualeſcebāt, totiēs deus de ſuo ſepulchro & terra ſctā pro-
ſ.c.62 §.11 et iecit Chrianos. Quoꝝ peccatis exigentibus pmittit altiſſimus ciuitatē Hierlm ab Lucæ.21
ß.eo.§.13 infidelibus poſſideri & calcari donec veniat plenitudo gentium, & donec impleā
tur tempora nationum, hoc eſt, quando Chriſtiani erga deum fuerint benemeri-
ß.c.19 §.1 et ti. Poteſt etiam alia eſſe ratio huiuſcemodi occupationis, ne ſcilicet ob primā inibi
§.3. eccleſiæ fundationem & Chriſti paſſionem, credamus iam catholicam eccleſiam,
ß.c.39.§.8. ſicut olim ſynagogam à Hieruſalem pendere, quemadmodum ambitioſi ponti
ſ.c.43.i pri. fices ſtatuunt, & ſtulti creduli æſtimant, Romā eſſe caput vniuerſalis eccleſiæ, quę
&ſ.c.68 §.4 tamen principaliter conſiſtit in ſpirituali collectione Chriſtifidelium vbiq; terra-
ſ.c.69.§.3 rum degentium, & eius caput ſolus eſt Chriſtus in oṁibus primatum tenens, quē Coloſſ.1. &
deus dedit caput ſuper omnem eccleſiam. ad Ephe.1

XVI § Chriſtiani præterea ſunt in ira dei, ideo primum per Saracenos,
poſtea per Turcas in eccleſia orientali hactenus multipliciter caſtigati, in eccleſia
vero occidentali longe crudelius adhuc caſtigandi. Hoc ex pleriſq; prophetijs de
prehenditur: quemadmodum Angelus dei de Turcis plurifaria Methodio reue-
lauit, inter cætera dicens: Imperium filij Iſmaelis filij Agar, quos ſcriptura auſtra-
le brachium appellauit, vtpote Daniele ſcribente, & brachia auſtri non ſuſtinebūt Methodius Danie.11
In nouiſſimo enim ſeu ſeptimo millenario, id eſt, in vltima chyliade ſeculi (in qua
nunc ſumus) incipiet exire ſemen Iſmael de deſerto, & quum exierint, congrega-
bunt vnanimes in magnum Gabaath, id eſt, in valle peccati, & illic complebit qđ
ſ.c.68.§.5 per Ezechielē dictum eſt, voca beſtias agri, & volatilia cœli, & exhortare illa, de- Ezech.39
inceps: Congregamini & venite, eò φ magnū ſacrificiū immolo vobis, manduca-
te carnes fortiū, & bibite ſanguinem excelſoꝝ. In hac itaq; Gabaath cadent more
gladij

gladij ſemine Iſmaelis, qui appellatus eſt onager, eo quòd in ira & furore mittunt g̃.eo.in pri.
ſuper faciem terræ. Et erit aduentus eorũ caſtigatio ſine miſericordia, & ibunt cũ g̃.eo.§.13 in
eis ſuper terrã quatuor iſtæ plagæ.ſ.captiuitas, interitus, perditio, & deſolatio. Di prin.&ſ.eo.
Deut.9 cit enim deus Iſrael per Moyſen: Non quia diligit vos dominus deus, introducet §.18
vos in terram promiſſionis, vt hæreditemini in ea, ſed propter peccata habitãti- g̃.c.37.§.1.
um in ea. Sic enim filijs Iſrael, id eſt, Turcis, nõ quòd diligat eos dominus deus, da &.ſ.c.53.§.9
bit eis potentiã hãc vt obtineant terram Chriſtianorũ, ſed propter pctã & iniqui- & g̃.eo.§.11
Roma.1. tates noſtras. Ob quas tradet nos deus in paſſionem ignominiæ, retributionem ac &.ſ.c.50.in
Methodius mercedem erroris noſtri in nobiſipſis recipiẽtes. Rurſus Methodius: Chriſtiani princ.
tradentur à deo in manus Barbarorum, à quibus cadent in omni immunditia fœ g̃.eo.in pri.
toris & pollutionis, & contaminabunt mulieres eorũ à pollutis barbaris, & mittẽt & g̃.c.41.§.1
ſortes filij Iſmael ſuper filios & filias eorum. Græcia tota in occiſione gladij & per- g̃.c.48.§.10
ditione & corruptione ducetur. &.ſ.c.57.in

XVII § Ecce iſta Methodij pphetia in eccleſia græca & oriẽtali nunc eſt princ.
adimpleta. Ergo ſequit futurũ malum in eccleſia latina & occidẽtali. De qua Me- g̃.eo.§.11
thodius vlterius inquit: Gallia, Germania, & Agathonia varijs prælijs erũt deuo- g̃.c.46.§.2.
ratæ, & multi ex eis ducent captiui, homines in tribulationes immenſas coartabun g̃.c.41.§.3.
tur, eritq; tribulatio ſuper Chriſtianos qualis antea non fuit. Foris enim vaſtabit & g̃.eo.§.8
Deut.32. eos gladius et intus pauor. Cuius gladij & ſupra fit mentio. g̃.c.31.§.11.

Hiere.47 XVIII § De ea gladij plaga ppheta cõquerit, exclamãdo: O mucro dñi & ſ.c.50.§.1
quando nam quieſces? ingredere in vaginã tuã, refrigerare & ſile. Cui reſpondet, g̃.c.35.§.12.
quõ quieſcet quum dñs præceperit ei contra Aſcalonem? Turca itaq; mucro dñi, & ſ.c.56.§.8
g̃.c.43.§.11 id eſt, executor diuinæ iuſtitiæ, permittit aduerſum Chriſtianitatem ceu Aſcalonẽ g̃.eod.§.16.
& ſ.c.59.§.8 id eſt, ignẽ infamẽ vel ignobilem, quia caret charitate dei & proximi. & ſ.eo.§.20

XIX. § Nec turbemur (ſicuti formidãdũ eſt) à Turcarũ inuaſione per illa
ſomnia & noua belli aduerſus Turcã præparamenta quæ papa Leo & Maximilia
De his tra- nus quondã Cæſar cæteriq; reges catholici mutuo pepegerãt, dummodo interio
ctatũ fuit in rem eccleſiã nõ reformauerimus nil iuuat aurũ vel argentũ aut quiuis exterior ap-
cõuẽtu prici paratus. Nã & olim ſuper hac re per ſuperiores principes & potentatus Chriſtia g̃.ca.20.§.9
pum & dieta næ reipublicæ multa ſunt tractata, multa excogitata vel conſulta & aliqñ agitata,
imperiali au nulla tñ ad effectũ deducta, verũ quo plura moliti ſunt, eo aſperius & turbatius eua
guſtenſi. ſit negotium, deo qui habitat in cœlis labores noſtros irridente, imò nos iugiter ir g̃.c.19.§.15.
Pſalm̃.2. ritãte, qui abſq; eius adiumẽto, illud ipſius opus noſtra inutili ſolertia explere cre- &ſ.eo.§.24
Lucæ.2. dimus. Adde q; nos peruerſæ voluntatis, ideoq; indigni ſumus ab eo impetrare pa
Sapiæ.3. cem, quã ſolis bonæ voluntatis hominibus concedere ſolet, qñ pax eſt opus iuſti-
Eſa.30 tiæ & donum dei electis eius, & nõ impijs dicit dominus: Qui rurſus ad nos, væ (in
quit) filij deſertores vt faceretis conſiliũ, & nõ ex me, & ordiremini tęlã, & nõ per
ſpiritum meum, qui ambulatis vt deſcendatis in Aegyptum, & os meum nõ inter- g̃.eo.§.8.&
rogaſtis, ſperãtes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habẽtes fiduciã in vmbra &ſ.c.54 §.2
Eſa.31 Aegypti. Et erit vobis fortitudo in confuſionem & fiducia in ignominiã. Iterum,
væ his qui deſcendunt in Aegyptum ad auxilium in equis, ſperãtes & habentes fi-
duciã ſuper quadrigis quia multæ ſunt, & ſuper equitibus quia præualidi nimis, &
non ſunt confuſi ſuper ſanctum Iſrael & dominum nõ requiſierunt, qui non ſecũ-
dum armorum potentiam procedit ad victoriam. Modo verificatur illud pſal-
Pſalm̃.2. mi: Quare fremuerunt gentes.ſ. Turcarum, & populi Chriſtianorũ meditati ſunt ſ.eo.in fine.
inania, Aſtiterunt reges Chriſtianitatis, & principes Imperij Romani conuene-
runt in vnum, præter conſilium dei, & citra emendationem veterũ hominũ, quo-
niam non inuenitur exemplum in euãgelicis & Apoſtolicis literis aliquid petitum
23.q.4.c.nõ à regibus terræ pro eccleſia contra inimicos eccleſiæ, inquantum à deo mittuntur g̃.c.30.§.9.
inuenitur ſed auerſio diuinæ vltionis in deo quærenda eſt. &.ſ.eo.§.21

XX § Siquidem nos Chriſtiani Turcas aggredi intẽdimus, in primis in- g̃.c.36.§.2.
ſtituamus bellum aduerſus iniquitates noſtras tanquàm capitales dei inimicos, nõ &g̃.c.48.in
Iob.9 aduerſus virgam iniqtatum, quaſi deo repugnaturi. Cuius iræ nemo reſiſtere po- prin.&.ſ.c.
teſt: Per Turcam nanque ceu virgam deus noſtras viſitat iniquitates eò quòd nos 50.§.8.
non viſitamus eas. Iuſtus quippe deus de nobis Chriſtianis, ceu Chriſti filijs in ba- g̃.eo.§.18.

ptiſmo

g̃.c.46.§.6. ptiſmo ex eccleſia tanq̃ matre renatis dicit: Si dereliquerint filij eius legem meam
&ſ.eo.§.24 & in iudicijs meis non ambulauerint, ſi iuſtitias meas prophanauerint, & manda- Pſalm̃.88
g̃.eo.§.4& ta mea nõ cuſtodierint, viſitabo in virga iniquitates eoꝝ, & in verberibus pctã eo
g̃.c.37.§.10 rum. Seruata tamen miſericordia ſi populus reſipiſcat. Vnde ſequit: Miſericordi
& g̃.c.48.§ am autem meã non diſpergam ab eo, quaſi deus annuat ſe collatuꝝ, contra eccle-
10.& g̃.c.35. ſiæ ad ſe reuerſæ aduerſarios, auxilium nam antea dixerat: Manus enim mea auxi ſ.eo.§.24
§.3.&ſ.c.57 liabitur ei & brachium meum conſortabit eum. Pſalm̃.88
§.13.&.ſ.eo XXI § Deponamus igit ſarcinã peccatoꝝ noſtroꝝ tanq̃ cauſam conci-
§.22 tantem virgã ferreã. Quæ inuenit in dorſo eius qui indiget corde, id eſt, ſapiẽtia, Prouer.10
g̃.c.1.§.5 quoniã inſipiens non habet cor ſubeundi virtutes, quibus dorſum præbet, ideo in
g̃.c.20.§.11 dorſo virgã patiat neceſſe eſt, nam ſcriptum eſt: Virga in dorſo imprudentium. Prouer.26
&.g̃.eo.§.1 Quoꝝ colla incuruant per iugũ & lorum. Qui eñ ſeminant iniquitatẽ, metẽt ma Ecci.33
ſ.c.59.§.6 la & virga iræ ſuæ conſumabit. Timẽtes aũt deũ, & incedẽres erecto collo in via pœ Prouer.22
g̃.c.34.§.8 nitẽtiæ, virgã diuinæ indignationis cauere poterũt. Sapiẽs certe induet pro tho-
g̃.c.40.§.9. race iuſtitiã, & accipiet pro galea iudiciũ certũ atq; ſumet æquitatẽ pro ſcuto in- Sapiæ.5.
&ſ.c.55.§.2 expugnabili. Vtamur ergo præcipuè aduerſum Turcas lorica charitatis, cingulo Ephe.6
ſ.c.57 §.5& veritatis, gladio ſpiritus quod eſt verbũ dei, ſcuto fidei, id ẽ, ſpe ſalutis. Primũ de- 1.Theſſ.5
g̃.c.40.i fi. bellando intrinſecos eccleſiæ hoſtes, videlicet ſuperbiã, ſimoniã, ambitionẽ, aua-
ſ.eo.§.22 ritiam, libidinem, cæteraſq; impietates: hi Turcę à Chriſtianis ſunt obſeruandi,
g̃.c.47.§.11 ſemperq; oppugnãdi. Imò non eſt pnicioſior aut capitalior eccleſię inimicus, quã
g̃.eo.§.6.& iniquus clerus. Qui in primis erit reformãdus, deinde reliqui Chriſtifideles bene
ſ.eo.§.24 inſtituendi, tandẽ forinſeci hoſtes Chriſti ad pugnã prouocandi. Tunc demũ ſpe
g̃.eo.§.19 rari poterit contra Turcas debellandos Chriſtianoꝝ victoria. g̃.eo.§.5
g̃.c.23§.1& XXII § Attendamus inſuper conſilium Eliachim ſacerdotis, filios Iſrael
g̃.c.46.§.8. apud Iudith his verbis alloquentis: Scitote qm̃ exaudiet dñs preces veſtras, ſi ma- Iudith.4
&.ſ.c.51.§.5 nentes pmanſeritis in ieiunijs & oſonibus in conſpectu domini: Memores eſtote
g̃.eo.§.21 Moyſi: qui Amalech, confidentẽ in virtute, & potentia ſua non ferro pugnando, Exod.17.&
g̃.c.32.§.17. ſed precibus ſanctis orãdo deiecit. Sic erũt vniuerſi hoſtes Iſrael ſi perſeuerau- Deute.25
&ſ.c.50.§.8 ritis in opere quod cœpiſtis. Vnde in conſilio magnatũ quod Holofernes contra Iudith.5.
Iudæos habuit, ait Achior dux: Vbicunq; ingreſſi ſunt ſcilicet Iudæi, ſine arcu,
aut ſagitta, & abſq; ſcuto & gladio, deus eoꝝ pugnauit pro eis, & vicit. Et non fuit
g̃.eo.§.20. qui inſultaret populo iſto, niſi quando receſſit à cultu dei ſui. Quotiẽſcunq; autẽ
&ſ.c.56.§.9 præter ipſum deũ ſuum, alteꝝ coluerunt, dati ſunt in prædã, & gladium, & in op-
&.ſ.c.50.in probrium. Quotiẽſcunq; vero pœnituerunt ſe receſſiſſe à cultura dei ſui, dedit
princ. eis cœli virtutem reſiſtendi. Et vſq; dum non peccarẽt in conſpectu dei ſui, erant
g̃.c.48.§.8. cum illis bona. Deus enim eoꝝ odit iniquitatẽ. Nunc ergo mi domine Holofer-
ſ.c.60.i pri. nes, perquire ſi eſt aliqua iniquitas eoꝝ in conſpectu dei eorum, aſcendamus ad il-
los, quoniam tradens tradet illos deus eoꝝ tibi. Si vero non eſt offenſio populi hu
ius coram deo ſuo, non poterimus reſiſtere illis, quoniam deus eoꝝ defendet illos,
& erimus in opprobriũ vniuerſæ terræ. Idem dixerunt Aegyptij: Fugiamus Iſrae Exo.14
lem, dominus enim pugnat pro eis contra nos.

XXIII § Eodem modo Iudæi ad Nicanorẽ, cogitantẽ cum impetu die
ſabbati commitere bellum, dicebant: Ne ita ferociter & barbare feceris, ſed hono
rem tribue diei ſanctificationis, & honora eum qui vniuerſa conſpicit. Nempe Iu 2.Macha.15
das Machabæus ſemper confidebat cum omni ſpe auxilium ſibi à dño affutuꝝ, &
hortabat ſuos, ne formidarẽt ad aduẽtum nationũ, ſed in mẽte haberẽt adiutoria
ſibi facta de cœlo, & nũc ſperarẽt ab omnipotẽte ſibi affuturã victoriã. Singulos
aũt eoꝝ armauit nõ clypei & haſtæ munitione ſed ſermonibus & exhortatõibus,
g̃.eo.§.12 & deũ pcatus ẽ, dicẽs: Tu dñe dñator cœloꝝ, mitte tũc angelũ tuũ bonũ añ nos in
timore & tremore magnitudinis brachij tui, vt metuãt qui cũ blaſphemia veniunt
aduerſus ſanctũ populũ tuũ. Et viſus eſt Hieremias extẽdiſſe manũ, & dediſſe Iudę
g̃.c.24.§.1. gladiũ aureum, dicẽs: Accipe ſanctũ gladium munus à deo, in quo deijcies aduer-
&ſ.c.60.§.5 ſarios populi mei Iſrael. Iudas itaq; & qui cũ eo erãt, inuocato deo p oſones cõgreſ
ſi ſunt, manu quidem pugnantes, ſed cordibus dominum orãtes, proſtrauerunt nõ
minus trigintaquinq; milia, præſentia dei magnifice delectati.

Ergo nos

XXIIII § Ergo nos Christiani accingamur cilicio,& primum nosipsos ḡ.eo.§.12 et
Ps.l.149 emendemus: deinde clementissimũ deũ inuocemus, ac eius imploremus sanctos, ſ.c.56.§.6
in quoꝝ manu sunt gladij ancipites, processiones, & orões publicas & priuatas ſ.c.57.§.9
Psalm̃.15 instituamus, populus Christianus bona fide clamet ad deũ: Conserua me domi- ḡ.c.57.§.4
Psalm̃.21 ne qm̃ speraui in te. Atq; dicat: Circũdederũt me canes multi, id est, Turcę, conci ſ.c.41.§.1
Psalm̃.36 lium malignantiũ obsedit me. Erue à framea deus animã meã, & de manu canis, ḡ.eo.§.20.
id ẽ, regis Turcaꝝ libera vnicã meã, matrem.s. ecclesiã. Manus peccatoris nõ mo & ſ.c.56.§.1
Psalm̃.139 ueat me: Tota die cõstituebãt prælia: Custodi me domine de manu peccatoris,&
ab hominibus iniquis eripe me. Equidem non multũ, religioni Christianæ con- ſ.ca.57.§.12
ducit inimicos nostros gladio vinci. Sed si Christiana acies intẽdit cõfligere cum
Psalm̃.143. Turcis, dicat: Benedictus dñs deus q docet manus meas ad præliũ,& digitos meos ḡ.eo.§.19.
ad bellũ: Eripe me de gladio maligno,& de manu filioꝝ alienoꝝ. Quia contra do post prin.
Michę.2 minũ est manus eoꝝ. Tandem precemur deũ misericordissimũ. Domine misere-
Esa.33 re nostri, te enim expectamus, esto brachiũ nostrũ in mane,& salus nostra in tpe ḡ.c.48.§.8.
Hiere.15 tribulationis. Tunc respondebit: Liberabo te de manu pessimoꝝ,& redimã te de
Iob.5 manu fortiũ.s. Turcaꝝ. Et sic saluũ faciet egenũ à gladio oris eoꝝ,& de manu vio ḡ.eod.§.19.
lẽta pauperem populum Christianum. Et non secundum armoꝝ potentiam, sed in fine,&.ſ.
2.Mach.15 prout ipsi deo placet, dabit dignis victoriam. c.57.§.12

¶De plagis, pestis, famis, egestatis, atq; reliquis. Ca.L.

VIso de plaga gladij, restat de cæteris videre plagis: veluti eñi in veteri te ḡ c.31.§ 4 et
stamento filij Israel ob suã duritiã multipharíã plagati sunt, domino cõ ḡ.c.49 §.22
Leui.26. minante: Si ambulaueritis ex aduerso mihi, percutiã vos septies pro- ḡ.c.40.§.8
pter peccata vestra inducamq; sup vos gladiũ: quũ confugeritis in vr- &.ſ.eo.§.1.
bes, mittã pestilentiã in medio vestri,& trademini in manus hostiũ, postq̃ confre-
gero baculum panis vestri, ita vt decem mulieres in vno clibano coquant panes.
Deu.28 Item Moyses ad populum: Mittet dñs super te famẽ & esuriem, adiunget tibi pe-
stilentiã, donec consumet te de terra, ꝑcutiet te dominus egestate, febri & frigore ſ.eo.§.6
Matth.24 ardore & æstu, ac aere corrupto & rubigine donec pereas, ita tpe noui testamenti ḡ.c.31.§.8
Lucæ.21 propter Christianoꝝ pctã erunt pestilentiæ,& fames, ac terræmotus per loca ter- ſ.c.64.§.3
16.q.1.ca.re- roresq; de cœlo. Ait naq; Hieronymus: Si qñ fames & penuria & reꝝ omniũ ege- ḡ.c.49.§.16
uertimini stas opprimit mundũ, sciamus hoc ex ira dei descendere, qui se in pauperibus frau &.ḡ.c.34.§
Hie.14.& 15 dari loquit: Iustus itaq; deus peccatores consumet gladio, fame,& peste, in Hiere- 9.&ſ.eo.§.1
&21.& c.24 mia inquiens visitabo eos ꝑ quatuor species.s. plagaꝝ, qm̃ homines confusi sunt,
& afflicti propter vastitatẽ terrę, qa non venit pluuia in terra, qm̃ multæ sunt auer
siones nostræ, peccauimus. Et infra: Homines & bestiæ pestilẽtia magna morient.
Item, mittam in eis gladium & famem & pestem donec consumantur.
Apo.7 I § Cæteꝝ morti, super equum pallidũ sedenti, data est potestas interfi- ḡ c.31.§.10
cere, non solũ in gladio, sed etiã fame, & morte,& bestijs terræ. Et sic de alijs septẽ ḡ.ca.13.§.7
Psalm̃.31 plagis veteris testamenti, quaꝝ mentio fit infra: Quia multa flagella peccatoꝝ. Di ḡ.eo.in pri.
Ezech.14 ctum est, ꝑ quatuor species visitabit nos dñs, nam stricta dei iudicia sunt quatuor, &.ſ.c.53.§.3
sc; gladius, fames, pestilẽtia,& malæ bestiæ. Hinc dñs ad Ezechielem: Dic heu ad ḡ.eo.in pri.
Ezech.6 omnes abominationes maloꝝ domus Israel, id est, ecclesiæ, quia gladio, fame,& &.ſ.eo.§.2.
peste morituri sunt,& cõplebo indignationem meã in eis. Ira eñi mea super oẽm &ſ.c.64 §7
Ezech.7 populum eius, gladius foris, pestis & fames intrinsecus, qui in agro est, gladio mo ḡ.c.49.§.17
rietur, qui in ciuitate, pestilentia & fame deuorabuntur. ḡ.c.31.§.9.
Lucæ.21 II § Chr̃us deniq; refert: Postq̃ gens contra gentẽ surrrexerit in gladio, &.ſ.eo.§.4
tunc per loca erũt terræmotus,& pestilentiæ,& fames, sed añ hęc oĩa (inqt) inijciẽt ſ.c.64.§.6.
vobis manus suas & ꝑsequẽter. Ecce prior ẽ plaga gladij, quã reliq̃ plagę sequunt ſ.c.64.§.3
Hiere.21 Vnde dñs in Hieremia: Debellabo vos in manu extẽta, postea homines & bestiæ ḡ c.49 ĩ pri.
pestilentia morient. Idem ꝑterea dñs in Esdra inquit: Ecce ego induco super orbẽ &ſ.c.60.§.5
4.Esd.15 terrarum mala, gladium,& famem,& mortem,& interitum, propter quod super ḡ.c.31.§.9
4.Esd.16 polluit iniquitas omnem terram. Ecce fames,& plaga,& tribulatio,& magna cõ- ḡ.eo.§.1.&
1.Pet.1 fusio,&c. missa sunt flagella. Oportet quippe contristari in varijs tentationibus, vt ḡ.ca.31.§.8
sit probatio fidei, omnis autem caro vt fœnum,& omnis gloria eius tanq̃ flos fœ- ḡ.c.15.§.16.
ni, exaruit fœnum,& flos eius decidit.

Homo

III § Homo facilè in diuerſas cadit infirmitates,quas præſertim peſtilen-
ḡ.c.31.§.10. tiales,deus in pœnam peccati crebro mittit,in propheta comminando, dicens:
ḡ c.37 § 5 & Ecce ego ſuſcitabo ſuper Babylonem.i.Chriſtianitatē confuſam & ſup eius ha- Hiere.15
ḡ.c.48.§.1. bitatores.i.Chriſtianos peruerſos,qui cor ſuū leuauerunt contra me, quaſi ven-
ḡ.c.47.§.9 tum peſtilentem,& mittam in Babylonem ventilatores & ventilabunt eā & de-
& ſ.c.53.§ 4 molientur terrā eius.Item alibi.Producam ignē de medio tui qui comedat te,& Ezech.28
& ſ.c.69 §.7 dabo te in cinerem ſuper terram in conſpectu omnium,& mittam tibi peſtilen-
ḡ.c.15.§.23. tiam.ſ.ex corruptis elementis.Siquidem nobis peccatoribus omnia cœleſtia &
terreſtria aduerſabuntur,quoniā in Iob continentur hæc verba: Reuelabūt cœli Iob.20
iniquitatē eius,& terra conſurget aduerſus eum.ſ.populū peccantem.Nam de-
Deut.30.31. us in cœleſti examine etiam iudicat peccatores,quos terrenæ leges condemnāt. De pę.di.3.c
ſ.c.53.§.4 Ideo iuſtus deus conuocabit contra nos peccatores cœlum & terram,& armabit ſceleratio i ſi
ſ.c.52.§.17 omnē creaturā ad vltionem inimicoꝝ ſuorum.Quinimò omnes creaturæ immu Sap.5
& ſ.c.5.§.8 tabuntur quaſi recuſantes ſeruire homini qui recuſat ſeruire deo. Cœlū nempe,
ſ.eo.§.7 ſuis bonis influentijs ſubtractis aut acriter immiſſis,aduerſabitur hominibus per-
ḡ c.1.§.4.& uerſis,inſtar ſalubris ſolaris luminis quod offendit oculos ſauciatos, elementa q̃-
ſ.c.52.§.10. q; turbabuntur,ignis fruges exiccabit, aer infectione venenoſa replebit,aqua fri ḡ.ca.38.§.7
&.§.12.in fi. gore & inundatione abundabit, terra fructū ſuū non dabit,Infernus ore aperto & ſ.eo.§.7.
peccatores deglutiendos continuo præſtolatur.

ḡ.c.17.§.17 IIII § Porrò Iohānes Baptiſta Birgittæ reuelauit iſtud q́ in mille annis, vt- 4.Bir.134
ḡ.c.34.§.2. pote in prioribus ſtatibus, non fuit tanta ira dei ſuper mundū vti nunc.ſ.in præ-
ḡ c.37 § 8 & ſentibus quinto & ſexto ſtatibus. Miſericors deniq; dominus nos hactenus ple-
ḡ.c.25.§.11. riſq; admonitionibus pulſauit, quibus tamen ſpretis,in cōſuetis peccatis obdura
& ſ c.56 § 10 mur. Merito igitur peſtilentia & cæteræ infirmitates immaturæ, fames atq; alia
incōmoda euenient Chriſtianitati ,quia nos Chriſtiani ingrati dona dei accipi-
mus,eiſq; donis abutimur,neq; honorem deo debitū impendimus, idcirco qui
ḡ.c.46.§.13 nolumus deum læti cognoſcere,intelligere ipſum cogemur tribulati. Identidem Exodi.9
& ſ c.57.§.5 nobis ſcriptura minitat,quaſi hac vice mittat deus omnes plagas ſuas ſuper po-
pulum Chriſtianū, vt is populus ſciat ſe iniuſtum ac deum eſſe iuſtiſſimū in omni
ḡ.c.46.§.4 terra.Atat ob animarum noſtrarum infirmitatem altiſſimus nos in varios corpo
& ſ c.52.§.12 rum morbos inducit,potiſſime peſtilentiaꝝ labe plerunq; plectuntur mortales.
ḡ.eo.§.1. Hoc in veteri lege reperitur quando contumaci Pharaoni dominus dixit: Percu Exod.9.
tiam te & populum tuū peſte.Item ad incredulos Iudæos:Feriam eos peſtilentia Num.14
ſ.ca.57.§.6 atq; conſumam. Sic Dauid ex oblatis pœnis elegit plagā peſtilentiæ,quā dn̄s in 2.Reg.24
Mat.24. Ezechiele pluries nobis cōminatur,prout etiam in euangelio facit. Mulctato q- Ezech.6.7.
Luc.21. dem & flagellato peſtilente, ſtultus ſiue paruulus ſapientior erit. 14.28.33.38
Pro.19.21 V § Morbo inſuper Gallico, incurabili quidem, gens Chriſtiana multo Deut.28
iam tempore conficitur.De quo ſcriptum eſt:Percutiet te dn̄s vlcere Aegypti, Exodi.9
ſcabie quoq; & prurigine,ita, vt curari nequeas.Sunt præterea in hominibus vl-
cera & veſicæ turgentes in vniuerſa Europa. Alijs deniq; ægritudinibus inſolitis
ipſum genus humanū abſq; omni ſpe ſalutis diutiſſime laborat,totq; infirmitates &
defectus in terris Chriſtianoꝝ,imò tā varia morboꝝ genera increbreſcūt vt nec
libris medicoꝝ cuncta ſint cōprehenſa. Vide ergo quātas ob noſtra facinora hu-
ius vitæ calamitates diuina iuſtitia nobis ad pſens præmonſtrat.Inde vehemēter
eſt formidandū,ne in futuꝝ multa maiora damna nos concutiant.

VI § Rurſus famem patiemur vt canes,ſiquidem plagam famis deus no- Pſal.58
bis comminatur per Ezechielem:Ecce(inquit)ego conteram baculum panis in Ezech.4
ḡ.eo.i pr.& Hieruſalem.i.in pſenti eccleſia ſeu Chriſtianitate,& comedent panē ſuū in pon-
ḡ c.37 §.6 & dere & in ſolicitudine,& aquam in menſura & in anguſtia bibent, vt deficiētibus
ſ.eo.§.7.& pane & aqua,corruat vnuſquiſq; ad fratrem ſuū & contabeſcat in iniquitatibus
ſ.c.59.in pr. ſuis.Et infra: Et cōplebo furorem meum quando miſero ſagittas famis peſſimas, Ezech.5
quæ erunt mortiferæ.Et infra: Terra cū peccauerit mihi, vt puaricet præuaricās Ezech.14
extendam manum meam ſuper eam & conteram virgam panis eius & immittā
in eam famem & interſiciam de ea hominem & iumentum.

VII § Oſeas quoq; de penuria potus ait:Adducet vrentem ventum domi- Oſee.13

Amos.8. nus de deserto ascẽdentem,& siccabit venas eius,& desolabit fontem eius. Eodẽ
modo per alium prophetam inquit dominus: In illa die occidet sol meridie, vt-
pote per frigora æstiua,& obscura.s.aura tenebrescere faciam terrã in die lumi-
nis,& cõuertam festiuitates vestras in luctũ,& om̃ia cantica vestra in planctũ. Et g̃.c.47.§.1.
Amos.9 mittam in terrã famẽ. Et infra: Ponã oculos meos super eos in malũ,& nõ in bo- &ſ.c.62.§.
g̃.eo.§.3 num. Et dñs deus exercituũ, qui tãgit terrã & tabescet, scilicet in fœcũditate. Et 10.
lugebũt om̃es habitãtes in ea. Alibi deniq; dicit dñs: Domus mea.s.ecclesia ẽ de- g̃.c.27.ſ pr.
Aggæi.1 serta,& vos festinastis vnusquisq; ad domũ suã, vtpote quærẽdo propriũ cõmo- &g̃.c.34.§
Philip.2 dum, nõ dei honorẽ, propter hoc super vos prohibiti sunt cœli ne darẽt rorem, 6.
Gene.3.4 & terra prohibita est, ne daret germẽ suũ,& vocaui siccitatem super terram. Quę g̃.eo.§.3.&
Psal.104 quidem terra maledicta est propter præuaricationẽ nostrã. Ideo deus vocauit fa ſ.c.51.§.8
mem super terrã,& om̃e firmamẽtum panis cõtriuit. g̃.c.36.§.7.

VIII § Stillauit itaq; super nos maledictio & detestatio, quæ scripta est in &ſ.eo.§.9.
Daniel.9 libro dei: Vigilauit nempe dominus super malitiam nostram, & adduxit eam su g̃.eo.§.6.&
per nos, quia iustus dominus in omnibus operibus suis,& quia nõ audiuimus vo- ſ.c.64.§.4.
Roma.8 cem eius, idcirco recessit à nobis. Nam si deus nobiscum esset, quis cõtra nos? At g̃.c.43.§.7.
Matt.9 filij sponsi lugere nõ possunt quamdiu cum illis est sponsus, venerunt autem iam &ſ.c.57.§.5
Lucæ.5. dies quibus ablatus est à nobis sponsus propter nostra delicta, quoniam longe à ſ.c.57.§.6.
peccatoribus salus. Ergo his nostris temporibus aliquando ieiunabimus, id est, infi.
Psal.118. lite famẽ patiemur, quia om̃e legitimũ ieiunium à nobis est explosum, nam per quæ g̃.c.43.§.10
rares. peccat quis, per hæc & torquetur. Plures deniq; alias aduersitates sustinebimus, &ſ.c.66§12
Sap.11 vt sunt frigora intensa aut similia elemẽtatiua incõmoda, quæ nobis in tẽporalẽ g̃.c.49§.12
Psal.146 pœnã dirigit dñs: Qui operit cœlũ nubibus,& parat terræ pluuiã, Qui dat niuẽ &ſ.c.57.§.
Psal.147 sicut lanã, nebulam sicut cinerem spargit, Mittit cristallum, id est, glaciem dura- 4.
g̃.c.25.i pri. tam suam sicut buccellas, ante faciẽ frigoris eius quis sustinebit? O domine, Ter- ſ.c.52.§.1
Psal.75. ribilis es quis resistet tibi? ex tũc ira tua. g̃.c 49.§20

IX § Quæ præterea plagæ in ecclesiæ terris eueniẽt. Esaiæ prognosticãte: &ſ.ca.53.§.
Esaiæ.24 Ecce dominus dissipabit terrã.s.Christianorũ terrena sequẽtium,& nudabit eã- 10.
dem terrã ac affliget faciem eius,& disperget habitatores eius, cõfractione con- g̃.eo.§.7.&
Esaiæ.26. fringetur terra, cõtritione cõteretur terra. Et infra: Deus detrahet terram vsque ſ.c.51.§.7
ad puluerem, cõculcabit eam pes pauperis & gressus egenorũ. Cum tu domine fe
ceris iudicia tua in terra, iustitiam discẽt inhabitatores orbis. Ecce dominus egre
dietur de loco suo vt visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eũ. Om̃ipotens
Leuiti.26 equidem visitator nos peccatores velociter visitabit in egestate & ardore, q cõ-
ficiet oculos nostros & cõsumet animas nostras.

Exodi.5 X § Attamẽ ipse deus Christianorũ prius vocat nos, vt eamus de vitijs no-
stris ad salubres virtutes per viam trium dierum in solitudinem, & sacrificemus
domino deo nostro, ne forte accidat nobis pestis aut gladius, aut alia quęuis pla-
Iohan.14 ga. Hæc via Christus est, qui ait: Ego sum via, veritas & vita, quem sequi debe- g̃.c.14.§.7.
mus tribus diebus, vtpote, corde, ore & opere, hoc est, cõtritione, confessione &
satisfactione. Quibus peruenimus ad solitudinẽ, vbi in humilitate & animi quiete
verba vitæ addiscimus ac adimplemus, & vbi sacrificium deo spiritus cõtribu-
Psal.50 latus. Tunc deus acceptabit sacrificium iustitiæ, tũc euademus, saltem spiritu pa
tientiæ, plagarũ aduersitates, eundemq; spiritum nostrum integrum seruabimus g̃.c.31.§.1
vsq; in diem iudicij. Sequitur modo de plaga inundationis, quam sacræ literæ no
bis minantur. Sed quia huiusmodi inundationem quidam scioli calculationibus g̃.ca.53.§.5.
Astrologicis euenturam præfiniunt, ideo scrutari volo vires & scripturas, tum & per to.
Astronomiæ artis liberalis seu quadriuialis, tum etiam Astrologiæ, quam po-
no esse matesim, ab arte Astronomiæ sumptam.

¶De licita Astronomia. Cap. LI.

Gerson in trilog.astro nomiæ. ASTRONOMIA est scientia nobilis & admirabilis, vna de septem artibus li- ſ.eo.§.2
beralibus, q̃ non sine arithmetica discitur, quoniã tota fere numeris &
mensuris constat, supputans tempora ac docẽs motus cœli, cursus & si- ſ.c.52.§.22.
tuationes syderum, molesq; orbium,& nõ solum est licita, sed etiã ne- ſ.eo.§.6
Deute.4 cessaria. Deus eñ solem & lunam, cæteraq; cœli astra creauit in ministeriũ cũctis
gẽtibus

gentibus q̃ sub cœlo sunt. Cœlū nanq; est quasi instrumentū dei, quo regulariter machinā corruptibilis mūdi gubernat. Siquidē deus, p̄scius futuroꝝ, in cœlo descripsit quasdā cōgruētias cōcernētes decursum totius mūdi vsq; ad tp̄s extremū

I § Quippe astronomia est primo Adæ & quibusdā patriarchis, alijsve sapientibus reuelata. Quod Sapiens fatetur, dicens: Ipse dedit mihi horū quæ sunt, Sap.7
scientiam verā vt sciam dispositionem orbis terraꝝ & virtutes elementorū, initium & consummationē & medietatem tempoꝝ, vicissitudinū permutationes, & consummationes tempoꝝ, & moꝝ mutationes, diuisiones tempoꝝ, anni cursus, stellaꝝ dispositiones, vim ventoꝝ, & quæcunq; sunt abscōdita & improuisa didici, omnium eñ artifex docuit me sapientia. Sicut aūt olim Hebræis, pro statutis cerimoniaꝝ tēporibus obseruandis, opportunus fuit artis astronomiæ & mathesis vsus, sic hodie sacris literis intelligendis famulatur, & Christiānis ad obseruandū certa festa & ieiunia, aliaq; cerimonialia, est necessarius.

II § Enimuero astronomi, ceteriq; cœlestium motuū indagatores, ope
§.eo.in pri. naturæ & naturali lumine coniectant & cognoscunt futuros situs & cursus cœle- Picus.1.de p̄
stes priusq̃ eueniant. Arithmetica eñ supputatione colligunt, obseruationibus notione.5
& experimentis iam positis, quid in orbibus euenturum sit, id est de restitutionibus syderum, de luminarium defectibus & de similibus, quorum aliqua sunt certa & necessario euentura, velut eclypses, coniunctiones, oppositiones & alia quæ per experientiā verificantur. Inde almanach & astrolabia ad vsum veræ mathesis, pro deprehendendis stellaꝝ motibus & magnitudinibus, sunt ædita.

§.c.52.ī pri. III § Aliqua vero astronomiæ dogmata sunt incerta. Siquidem omnia sy
§.eo.§.4 dera & eorum cursus ac status ad vnguem obseruare, cōprehendereq; nequimus Cœlestium certe motuum varietas est indeprehensibilis ac tanta, vt nec astronomicis supputationibus ordo corpoꝝ superlunarium ad liquidum semp correspondeat. Stellæ enim immensa mole & infinita distantia sunt à nobis disiunctæ. Quare eaꝝ etiam propinquioꝝ planetarum, nedum remotissimaꝝ stellaꝝ situs & motus in terris non satis notus esse potest. Tolerantur ergo almagisti & cæterorum astronomoꝝ libri, inquantum in eis certi motus, mensuræ vel coniunctiones cœlestium corpoꝝ æduntur & ex geometricis demonstrationibus fundantur ac per experientiā verificantur. Quas quidem doctrinas ex eisdē libris ecclesia sumit, iuxta illud apostoli: Quod bonum est sectamini. Et paulo post: Omnia
§.c.44.§.11 probate, quod bonū est tenete. Inquantū autem ijdem libri superstitionē sapiūt, 1.Thess.5
refutandi sunt, iuxta illud: Multi autem ex eis, qui fuerunt curiosa sectati, contulerunt libros & combusserunt eos coram omnibus. Immensæ præterea sunt dif- Acto.19
ficultates circa motionem, nedum supremoꝝ corpoꝝ cœlestium, sed & inferiorum planetaꝝ in suis augibus & epicyclis ecentricis secundum ascensum, descensum, stationem, retrogradationem, titubationem, circumgyrationem in centro proprio, quæ omnia punctaliter obseruare valet nemo.

IIII § Constat (inquam) stellaꝝ non solum, quæ nō videntur, sed quæ cer Picus cōtra
§.eo.§.3.& nuntur, infinitum esse numeꝝ, ad quas omnes percipiendas, nec sensus, nec ratio astrol.8.cū
§.ca.52.§.13 potest attingere. Est quoq; adhuc in cœlo motus qui nescitur. Nimiꝝ à iuniori- c.sequēti.&
Barth.de p- bus mathematicis nōnulli motus sunt excogitati, q̃s putāt veteres latuisse. Situs 5.de p̄not.18
prie. rerum deniq; & ordo stellaꝝ, q̃ supra lunā locant, incertus est, imò de sphæris vltra pla
li.8.c.2.&.3 netas ingens est ambiguitas. Ex multipharia igit de numero & motu sphærarū dissensione, omnino incerta redditur astronomia, qm̄ cœli partes & influentias prorsus ignoramus. Siquidē antiqui posuerunt dūtaxat octo sphæras, moderni vero astronomi adhuc duas esse superiores sphæras argumentantur.

V § Atqui de ipso non solum planetarum omnium, sed solis motu diuersa est repugnantia. Solis quippe restitutionem, qua conficitur annus, trecentis Barth.vbi s̄
sexagintaquinq; diebus & sex horis constare, hactenus obseruatum est. Quā ta- li.8.c.2.&.3.
men solis restitutionem à nobis incomprehensibilem pleriq; docti existimarunt Sol eñ à vero loco singulis restitutionibus magis recedit. Iste error successu temporis fit euidentior, prout iam experimento compertum est, quoniā ecclesia circa festa mobilia aliquotiens ab instituto legali deuiat propter vacillationē anni

naturalis ſeu ſolſtitialis. Imò error maximus reperiť in Calendario circa ſolis au-
gem & reſtitutionē, à qua antiquum eccleſiæ inſtitutũ hodie diſcrepat, nempe à
Eccle. 43 luna eſt ſignũ diei feſti paſchalis, paſcha aũt non ſemp correſpondet equinoctio
Nume. 28. vernali ſecundum propheticũ inſtitutũ. Quē quidē errorē conciliũ Lateranenſe
biennio elapſo celebratũ, corrigere tētauit, ſed nil profecit. Et ſi ille error prolixi
us durauerit, feſta hyemalia forte fient ęſtiualia, & ecõuerſo, qm̃ minutæ duode-
cim faciũt ſingulis annis retrocedere ſolſtitia & equinoctia, & ita in quinq; annis
erramus prope in vna hora. Vnde in centũ & viginti annis, vel circiter vnus an-
nus biſextilis obmittēdus erat. Sed illa inueterata deuiatio, vna cum alijs errori- g̃.c.19.§.15.
bus forſitan trãſibit, donec Chriſtus, ſecũdo vēturus & ſuã eccleſiam reformatu- & g̃.c.49.§
Iohã. 16. rus, doceat nos om̃ia. Si itaq; in ſolis motu omniũ manifeſtiſſimo, & in tanta luce 21.& ſ.c.57.
Picus. cecutiũt aſtronomi, ergo neceſſe eſt eos errare in pluribus alijs cœleſtibus moti- §.4.& ſ.ca.
10. cõ. aſtrol bus & ſituationibus, cũ planetaꝝ ceu inſimaꝝ ſtellaꝝ ordo & ſitus ſit incertus, 62.§.3
4. ac neſciť an ſol proximus lunæ, an medius ſit planetaꝝ.

VI § Porrò Ariſtoteles in libro de ſignis temporum, ait: Præcipua ſigna ē
ſole & luna procedere, reliquis autem ſtellis nil aut parum eē tribuendũ. Nã orto
Saturno, vel alia ſtella nõ multum lucis vel caloris ſentimus. Sed ſecũdum ſolis ac
lunæ acceſſum & receſſum ac ſecundum obiectarum materiaꝝ diſpoſitionem &
2. Petri. 3 influxum, impreſſiones recipiunt elementa, quæ calore ſoluuntur. Nempe ſol & g̃.c.39.§. 5.
Sap. 13. in pr luna dicuntur rectores orbis terrarum, nam ſunt quaſi reges, elementa veluti mi- & ſ.ca.53.§.
niſtri. Scriptura quidem de ſole & luna, non de alijs ſingulis aſtris mētionē facit, 14.
Gene. 1 quòd operentur in inferiora & illuminet terrã, fecit eñ deus tãtum duo lumina- ſ.eo.§.13
Eccle. 43. ria. A lumine equidem calor cœleſtis profluit. Verum ſecũdum Auicēnam: Lu- ſ.c.33.§.5
Picus. men eſt vehiculum & fomētum omniũ cœleſtium virtutũ & impreſſionum. Sol Barth. li. 8.
3. cõ. aſtrol. nempe eſt fons totius influxus, hic illuminat lunam, quæ rurſus afficit ætherem & c. 28. & 29
11. & li. 7. c. 7 & aerem, deinde aer om̃ia corpora quæ in aere viuunt. Præter ſolem autem & lu ſ.eo.§.11
nam nihil aut paꝝ in inferiora ſingulariter agunt cæteræ ſtellæ. Quaꝝ radij in- g̃.eo. in pr.
ferius nõ ſentiuntur, teſte ſapiente qui ait: Nec ſyderum lympide flammæ illumi g̃.ca.35.§.2.
Sapiæ. 7 nare poſſunt noctē. Nihil etem̃ à cœlo ad nos peruenit, niſi mediãte luce. Ideo ſo
li radij ſolis & lunæ afficiunt elemēta, ſuarumq; mutationum cauſam præſtãt bo
nam, vtpote fertilem. Quemadmodũ ſcriptura meminit pomoꝝ & fructuũ ſolis
Deute. 33 lunæq;. Et lætatum eſt cor Iob ſancti, quando vidit ſolē fulgētem & lunam clare
Iob. 13 incedētem. Deus nempe permanet cum ſole & ante lunam ac deſcēdit ſicut plu-
Pſal. 71 uia in vellus, & ſicut ſtillicida ſtillantia ſuper terrã. Item oritur abundãtia pacis,
donec auferať luna, q. d. lunari Eclypſi turbari terrena.

VII § Quamobrem veri Mathematici om̃es variationes & defectiones re
De eclypſi. rum inferioꝝ deferũt ſolummodo in ſolis & lunæ Eclypſes. Nõ quòd aliquid ef-
ficiant, ſed cauſent defectus, quaſi dira infortunia portendant Eclypſes. Nam im
pediunt bonos effectus luminarium in elementa demitti, & conſequenter elemē- ſ.eo.§.8. iñ ſi
ta inferiora, defectu cœleſtis influentiæ ex aſperitatæ elementorum caduca fiũnt & ſ.c.52.§.
maxime quando in vno menſe apparent Eclypſes vtriuſq; luminaris, quæ pluri- 17.
mum ſunt minaces, præſertim quibus in angulo fiunt, non adeo nocētin loco ca
dente. Siquidem regionibus, ratione propinqui vel remoti loci Eclyptici, magis ſ.c.53.§.6
vel minus incõmoda eſt Eclypſis, nempe lunaris phibetur inferioribus eſſe miti-
or, imò quãdoq; benigna, non nociua, ſiquidem habeat ſuauiorem ſignificatio-
nem. Phœbi autem Eclypſis ſemp deferbet. Proinde plagas mundo infligēdas
frequenter præcedunt Eclypſes, diuina proculdubio iuſtitia præordinãte. Ob-
Eſaiæ. 13 ſcurabitur eñ ſol & luna nõ ſplendebit, quãdo viſitabit dominus ſuper orbē ma-
la & contra impios iniquitatem eorum, tunc equidem erubeſcet luna, & cõfun-
Eſa. 24. in ſi detur ſol. Summo deo reſpondēte: Solem nube tegam, & luna non dabit lumen
Ezech. 32 ſuum, & dabo tenebras ſuper terram tuam. Et in euãgelio: Erunt ſigna in ſole &
Lucæ. 21 luna. Et ſol obſcurabitur ac luna non dabit lumen ſuum. Item alibi: Sol conuer- Iohel. 2. in ſi
Matt. 24. tetur in tenebras, & luna in ſanguinem antequam veniat dies domini horribilis. ſ.c.53.§.5 iñ ſi
Actoꝝ. 2 Sicut tenebræ factæ ſunt in vniuerſam terram, & obſcuratus eſt ſol, quãdo Chr̃s ſ.c.53.§.17.
Lucæ. 23 mortē erat paſſurus, ita obſcurabiť ſol, quãdo locuſtæ, i. plagæ cõtra nos in terrã g̃.ca.31.§.9.
Apoc. 9. mittētur.

& ꝯ.c.41.§. mittentur. Memẽto igitur creatoris tui anteꝗ̃ tenebrescãt sol & luna. Ibunt pro Eccle. 12
10. fecto in luce sagittaꝝ.i.plagaꝝ dei ac in splẽdore fulgurãtis hastæ, quã ipse for- Abacuc. 3
ꝯ.c.50.§.9. tissimus iudex aduersus nos continue vibrat, in fremitu tandem nos terrenos con
& ſ.c.52.§.12 culcaturus. Hæc de eclypsi.
in prin. VIII § Præterea possunt esse aliæ causæ propinquæ, actiuæ, seu passiuæ, ꝑ
ꝯ c.50 § 7 & quas contingat superiores influxus, veluti causas remotas, deficere vel impediri,
ꝯ c.41 § 1. i fi vel moderari. Cœlestia eñ ac immutabilia corpora sunt naturalia agentia, requi
runtq́ꝫ in quas agant materias, quæ sunt corpora inferiora secundũ contigentiã
mutabilia. Pro sui itaqꝫ mutatione recipiunt vel nõ recipiunt effectum superioris
influentiæ. Quæ tamen influentia in se semper bona est, quia à bonis & immuta-
ꝯ.ca.50.§.3 bilibus rebus cœlestibus dependet. Considerandũ igitur est, triplicem esse influẽ
ꝯ.c.17.§.8. tiam, bonã scilicet originaliter à deo effluentẽ, & malam à diabolo immissam, ac
naturalem à deo ordinatam, sed aliquando in inferioribus, malitia dæmonũ vel
ſ.ca.52.§.10 hominum, peruersam & deturpatam. Deus profecto per omnia & in omnibus
ꝯ.c.20. i pr. principaliter & vniuersaliter operatur, qui solus creator suis creaturis bonas cau
& ſ.eo.§.9. sas & seminarias ratiões inserit. Ignem etenim & aquam, cæteraq́ꝫ pro bono ho Eccl. 39
ſ.c.53.§.3 minũ vsu creauit, si quis tamen in ignem aut aquam ceciderit, comburitur, vel suf ꝯ.eo.§.7 &
focatur, nõ dei opera, sed propria vel aliena culpa & violentia elementi. ſ.eo.§.9
IX § Diuinam influentiam subsequuntur pij angeli, qui omnes sunt admi Heb. 1.
ꝯ.c.46.§.4 nistratorij spũs in ministerium missi, res eñ humanæ gubernantur mysterio an-
& ſ.c.53.§.2 geloꝝ, qui natura, dignitateq́ꝫ inter deum & homines mediant. Eoꝝ aũt influen
tia à summo cœlo vsqꝫ deorsum beneuola est. Siquidẽ angelicæ mentes ad nutũ
dei orbẽ mouent, eiusdẽq́ꝫ motus beneficio effectus in terrestria producũt. Hinc 2. Heptali. 6
ꝯ.eo.§.8. & Iohannes Picus inquit: Deus adiecit cœlesti machinæ viuã substantiã & rationa
ſ.eo.§.12. & lem, id est angelicã, hanc voluit præesse omnibus sydereis signis & planetis, quæ
ſ.ca.53.§.17 illius ita nutu versant̃, ita dicto obediũt, vt nulla mora, nulla cõtumacia fit. Quod
ſ.c.70.§.8. inferioribus elementoꝝ corporibus non pariter accidit. Gerson quoqꝫ ponit ab In trilogio
angelicis intelligẽtijs regi cœlũ cũ syderibus & planetis ad voluntatẽ dei, pro cu- astrologiæ
ius arbitrio, cũ vel absqꝫ cœli adminiculo influũt in sphærã corruptibiliũ, vbi mul
tipliciter operant̃ super intellectũ & affectũ hominũ per immutationẽ sensuum
tam interioꝝ ꝗ̃ exterioꝝ. Et hoc mediate & inclinatiue, non aũt pure naturaliter
influunt, sicut quidã astrologi fabulant̃, prætendẽtes quasi orbibus seu cœlis sint
coniunctæ intelligẽtiæ seu animæ, quæ nobis possint prodesse vel officere ex dis-
positione constellationũ, vel ex diuersitate contaminũ, quasi substantiæ, quę mo
uent orbes, malę sint & nocere magis ꝗ̃ iuuare mortales curent, quod est falsissimũ
ſ.c.52.§.9 ac deo & angelis eius iniuriosum. Angeli eñ nil mali vel defectus in cœlestia vel
in terrestria corpora inferũt, qui sunt potẽtes virtute, facientes verbũ dei & tanꝗ̃ Psal. 102.
ministri voluntatẽ eius. Hactenus de bona influentia.
ꝯ eo.§.12 & X § Mala influentia dæmonũ, agit in subiecta maliuola. Nam sicut bona
ſ.ca.52.§.10 angeloꝝ & cœloꝝ influentia à deo fonte bonitatis prodit, ita mala scaturit à Plu 1. Reg. 18
ꝯ.c.46.§.1. tone ceu stygio fonte, & à cæteris malignis spiritibus, qui ascendunt de terra & ꝯ.ca.17.§.8
& ſ.c.62.§.9 habitant in aere. De ista mala influentia dictum est supra.
ſ.c.52.§.10. XI § Deinde superior naturalis influentia, inquantum venit ab incorru-
&.§.18 ptibilibus astris, semper est bona, quia ab optimo pendet deo, cuius omne opus
Tho. opusc. sanctum est, quoniam cuncta, quæ fecerat deus erant valde bona. Ad perfectio- Gene. 1.
3.c.124 nẽ quidẽ diuinæ bonitatis pertinet vt deus in se bonus sit, bonitatẽq́ꝫ in sua crea-
ta producat. Inter prima aũt dei opera est firmamentum quod vocatur cœlum,
ſ.eo.§.17 cui deus suam bonitatem cõmunicat, vt in se bonũ sit & inferioribus bene cõdu
ꝯ.eo.§.6 cat atqꝫ salubriter influat. Sic sol suum bonũ lumẽ participat lunæ, quæ rursus illu
minat inferiora. Ergo naturalis cœlestium influentia nõ potest dici mala, sed no
stra alleuatio, vti ecclesia canit: Aeterne rerum conditor, noctem diemq́ꝫ qui re- In laudibus
gis & tempoꝝ das tempora vt alleues fastidium. dñicæ
XII § Inferior autem naturalis influentia est cõtingens & procedẽs à sub
ꝯ.eo.§.9. & lunaribus corporibus, licet primitus à deo bene sit instituta, quia quæ à deo sunt, Roma. 13
ſ.eo.§.16 ordinata sunt, tamen multiphariam est infecta & perturbata, ac indies magis ꝑ-

turbatur, motus enim corporum inferiorum & elementatorum ſunt defectibi- g̃.c.1.§.1
les & variabiles ſecũdum ſua agẽtia. Et ſicut ſuperior naturalis influentia parti- g̃.c.49.§.12
cipat cum angelica, ſic inferior interdum participat cum dęmoniaca immiſſione &ſ.c.52.§.
quod quum fit, male cum homine agitur. Quippe totius firmamẽti incorruptibi 10.& §.12
li natura in inferiora corruptibilia naturaliter & ordinate influit. Quæ inferiora, g̃.eod.§.10
ſi in ordine debito permanerent, non diſturbarẽtur, ſed vlterius ſimilem ſalubrẽ ſ.eo.§.15
influentiam immitterent ſingula in ſingulas ſibi ſubiectas materias. Quemadmo ſ.eo.§.14.
dum miluus in cœlo cognouit tempus ſuum, turtur & hirundo & ciconia cuſto-
Hiere. 8. diunt tẽpus aduẽtus ſui. Simili modo alia bruta naturali inſtinctu operãtur, quia
ipſe ex elemẽtis & elemẽta ex ſuperioribus capiũt effectus, vnde dicũtur lumina-
ria firmamẽti eſſe in ſigna & tempora: vbi Auguſtinus, nõ ſigna inquit, quæ ob-
Gene. 1 ſeruare vanitatis eſt, ſed vitæ vſibus neceſſaria qualia medici, nautæ, agricolæ, &
id genus artifices obſeruãt. Qui ſuas regulas inſtituunt ex cauſis naturalibus, non ſ.c.53.§.2
vniuerſalibus, vel à fictis ſeu fabuloſis, prout faciunt aſtrologi, ſed cauſas propin
quas, nõ remotas, ſcrutãtur. Medicus ẽm ex latio, nõ ex aſtro, ex pulſu venarum,
nõ ex motu ſphærarum pronoſcit. Nauta nõ ex Ioue vel Saturno, ſed ex vẽto, ex
nubibus, ex aeris cõditione de tempeſtatibus præſagit. Agricola ex ruſticis ob-
ſeruationibus pluuiam vel æſtum præuidet.

Matt. 16. XIII § Mutatio inquam auræ ex propinquo aeris colore cõſideraſ, propte
rea Chriſtus noluit phariſæis ſignum de cœlo oſtẽdere, ſed reſpõdit: Facto veſpe
dicitis, ſerenum erit, rubicũdum eſt ẽm cœlũ, id eſt, aer verſus cœlũ, & mane ſci- ſ.ca.53.§.15.
Marci. 8 licet dicitis, hodie tẽpeſtas erit, rutilat ẽm triſte cœlũ. Et quũ videritis nubẽ ori-
Lucæ. 12 entem ab occaſu, ſtatim dicitis, nymbus venit, & ita fit, & quum auſtrũ flantẽ, di- g̃.eo.§.6.&
Picus. citis quia æſtus erit, & fit. Sol equidẽ eſt quaſi parẽs omniũ quæ in ſublime tollũ- ſ.c.53.§.6
3.cõ. aſtrol. tur, terra autem quaſi mater diuerſos effectus quaſi filios parturit ſoli pro diuer-
13.& li.11.c.1 ſitate. ſ. vaporum, qui loco ſeminalis materiæ ducũtur. Inde in elemẽtorum mu-
2.de pnotõe tationibus ſub eadẽ cõſtellatione, diuerſe ac particulares ciẽtur tempeſtates, hic
iſi, & li.3.c.5 placidę, illic violẽtæ, iſtic niues, ibi fiunt vẽti, alibi pluuię, alibi ſerenitas. Natura- ſ.c.52.§.10.
lia igitur prognoſtica ex cauſis propinquis nõ remotis ſumere licet.

XIIII § Multa tamen in huiuſcemodi naturali prænotione contingũt er- g̃.eo.§.12
rata, ſiue ad brutorum & vulgi, ſiue ad eruditorum præconia reſpicias. Nam ſæ-
penumero hirundinibus initio veris aduenientibus, pluuię ſeu vẽti gelidiores ſunt
nocumento, ex occidenti ẽm quandoq; variatio auræ ſuboritur. Atqui nec fœ-
mina tumore ventris grauida ſemper prolem parit, quũ aliquãdo inutilis moles
pro fœtu habetur, ita nec om̃es nonagenarij in breui moriũtur. Periti deniq; in
ſuis prænotionibus interdum falluntur, ſiquidem pleraq; prudentum reſponſa in
caſſum eunt. Porrò ſi quem naturalia prognoſtica fallũt, vt ſi ex inſperato mor-
bus vel procella, vel grãdo ingruit, impunis eſt, quia dicit lex, nullis criminationi
bus implicãda eſſe quæſita humanis corporibus remedia, aut in agreſtibus locis
innocenter adhibita ſuffragia, ne maturis vindemijs metuerẽtur imbres, aut vẽ-
C. de malefi tis, & grandinis lapidatione quaterẽtur. Huius impunitatis cauſa eſt vacillatio &
cis. l. eoꝝ incertitudo prænotionis naturalis.

XV § Reliquum eſt. Monſtra, prodigia, fulgura & his ſimilia, quæ imper-
Bartho. li. 11. fecta mixta nũcupantur, fiunt naturali conflatione in elementis, & non depen-
ca. 13. dent ex aſtris, neq; ex influentijs ſuperioribus, quæ nullam cauſant imperfectio- g̃.eo.§.12.&
nem. Alioquin dæmones, qui permiſſu dei in his corruptibilibus poteſtatem ex- ſ.eo.§.17.&
ercent, ſimiliter maleficæ, quæ accitis dæmonibus coruſcatiões & diſturbia ex- ſ.c.52.§.9
citant in ſublimioribus, incorruptibilibus corporibus facultatem haberẽt, quod g̃.c.17.§.12.
Ioh. 37. & 38 eſt impoſſibile. Ait ẽm dominus: Nũquid noſti ſemitas nubiũ magnas & pfectas ſ.c.52.§.13
ſcientias? Item nũquid coniungere valebis micantes ſtellas aut gyrum arcturi po
teris diſſipare? Naturales igitur influentias Chriſtiana fides non refutat. Quæ &
ſi in ſuperioribus, incorruptibilibus corporibus turbari nequeãt, tamẽ in inferio
ribus, corruptibilibus plurifariam peruertuntur, tum ex euẽtu rerum, tum ex p- .c.59.§ſ.3
26. q. 3. c. ſci- fidia hominum, tum ex opatione dæmonum. Qui licet abſq; dei pmiſſione nihil
endum. efficere poſſint, tamen ex naturalibus ſignis (quę ipſis lucidius patẽt) qm̃ hominũ g̃.c.17.§.16.
ſenſibus

sensibus,tempestates ac alia naturaliter futuram prævident, quæ hominibus se-
ḡ.c.48.§.9 cum paciscentibus detegũt, vnde arioli quandoq; vera prognosticãt. Geneth
&ʃ.c.52.§ 5 liaci, qui dies natalium considerant,& ex hominum geniturıs dijudicant, necnõ
ʃ.eo.§.16. planetarij, qui per planetas diuinãt, Item Necromantici, Chiromantici, cæteriq;
malefici per magicas, prohibitasq; artes plura nobis occulta, dæmonibus aut ma
nifesta præmonstrant.

XVI § In quibus tamẽ præmõstrationibus, tum dæmones, tum sui sequa Picus
ces mathematici sæpe fallũt. Hinc Porphyrius, & si Christianæ religionis acer- 3.cõ. astrol.
rimus hostis, tamẽ scribit, dæmones quũ ex astrologia respõdeãt, fallere solitos, 6.
ḡ.eo.§.15. quoniam fallax est diuinatio, quæ ex astrologia depẽdet. Atqui talis dæmonum
&ʃ.c.52.i p fallacia nõ sponte, sed erronee fit. Siquidem ipsi cupiũt ex vera futuroꝝ ꝑdictiõe
ḡ.ca.2.§.8. titulũ diuinitatis sibi arrogare, errãt autem quãdo futura ex cœlestibus causis ꝑ-
& ḡ.c.17.§. dicare attentãt. Syderum quidem cursus agnoscũt, sed eoꝝ influẽtias & proprie-
16.&ʃ.c.53. tates ignorãt, quę soli deo patẽt, à cuius, tãquam primi motoris, volũtate pendet
§.1. variatio cœlestiũ influẽtiarum ad inferiora demissaꝝ. Nã si cœlestes causæ, quas
ʃ.c.52.§.13. ipsi dęmones callẽt, certe & inuariabiliter influerẽt, nũquàm ex eis fallerent, sed
ḡ.eod.§.12 semper vera prædicerẽt, cupidine diuinãdi.

&ʃ.eo.§.17 XVII § Cęterum cœlũ est vniuersalis causa rerum inferiorum Arestotile 1. Metheo-
ʃ.eo.§.20 scribẽte, necesse esse mũdum inferiorem, vtpote sublunarem gubernari à ſupiori torum.
ḡ.eod.§.16 bus. Et Augustino dicẽte, inferiora & grossiora à sublimioribus, subtilioribusq; 3.de tri.:4
&ʃ.c.52.§. quondam ordine regũtur atq; mouentur. Cui sentẽtiæ accedit Thomas inquiẽs: 3. Opuscu-
10 Motus cœli tãquam instrumẽtum & secũda causa volũtate dei, tãquàm virtute lo. 139.
ḡ.c.5.4.ĩ fi. primæ causæ, agit inferiora. Tamẽ astra nõ corrumpũt, sed pręseruãt inferiora. Thomas.
ḡ.eod.§.15. Omniũ eñ syderum vires sunt bonæ ac salubres. Siqdem corpora cœlestia in su 3.cõ. gẽt. 88
& ʃ.eo.§.21 is naturis sunt perfecta, & incorruptibilia absq; omĩ cõtrarietate. Hoc eoꝝ mot⁹
ʃ.c.52.§.12. circularis demõstrat, cui nihil obstat, sed semper inuenitur regularis & vnifor-
ʃ.c.52.§.9. mis, Ideo superiores causę semper efficiunt, nunquàm deficiunt, inferiorũq; cor-
ḡ.eod.§.11. ruptioni occasionẽ præstãt nullam. Cõtra naturam profecto esset, per incorru-
&ʃ.eo.§.19 ptibilia astra causari inferiorum rerum corruptionem. Hinc Picus acute narrat: 3.cõ. astrol.
naturæ nil magis repugnare q̃ vt suum ipsa excidium moliatur. Ordinato nimiꝝ 14.& c.21
motu lumineq; suo cœlum cõseruat elemẽta, vniuersiq; ordinem & dignitatem, 5.de ꝑnorõe
non secus ac vis potestasq; particularis in corde residẽs, cõtinet ac fouet corpus 5.& c 9.& 10
particulare ne defluat neq; dissoluatur.

ʃ.c.52.§.21. XVIII § Errãt igitur qui excessus elemẽtoꝝ (vnde eluuiones, exustionesq;
ḡ.in pr. pl. proueniunt) syderibus imputant, perinde atq; illi qui humani corporis morbos
&ʃ.c.57.in & vitia referrẽt, in ipsius naturæ potestatem corpus regẽtem, cuius est illa auerte
prin. re, nõ facere, sopire, non excitare.

ʃ.c.52.§.17. XIX § Si obijcis, frigidis stellis ꝑdominãtibus, frigida elemẽta inualescũt
quibus si concursus frigidarum & humidarum constellationum accedat, eueniet
vt cataclismo mergatur terra. Ecce quoniam absurde stellis qualitates attribuũ- Picus.
tur elementales, tametsi cœlum præsumatur habere calorem cœlestem non au- 3.cõ.astr.4.
tem elementalem, id est, igneum vel aereum. Rationi deniq; vel cœlesti naturæ
non cõsonat vt Planeta inferior imperet cœlo ſupiori, quod suauiter in inferio-
ra influere solet, nõ prodigiosa mala mũdo demittit, nam sydera elemẽtis sunt ꝑ-
ḡ.eod.§.8. fecta vt seruent, nõ vt demoliantur aut vastẽt. Elementoꝝ ergo superabundans
in fine. asperitas aut primaꝝ qualitatum transgressio ad nullam cõstellationum vim re-
ferri debet quæ euenit ab inordinatis motibus inferioris tumultuantis vel defici-
entis materiæ, cœlestibus influentijs vsq;quaq; nõ obsequẽtis. Qui vero putat Auerrois.
Martem, aut aliud sydus nocere inferiorib⁹, alienũ cogitat ab omĩ philosophia.
ḡ.eo.§.14 Quia salubris influentia cœlestium nõ potest esse causa inferioꝝ maloꝝ, secũdũ
Thomam, quoniam malum nõ habet causam per se, sed incidit ex alicuius causæ 3.cõ.gẽt.85.
defectu, qui defectus in astris nõ reperitur.

XX § Pręterea cœlũ nõ diuiditur respectu inferioꝝ, sed vniuersa inferiora Picus.
ḡ.eo.§.17. ab vno cœlo dependẽt, & tãquàm ab vno fontali capite deriuãtur. Hinc Petrus 3.cõ. astr.25
&ʃ.c.52.§.2 inqt, ꝑ Christũ aduẽtuꝝ cœli ardẽtes soluẽtur & elemẽta ignis ardore tabescẽt. 2. Petri.3

Non dicit ex planetarum ſitu, ſed Chriſti potentia & aduentu cœlos ardentes, id eſt ſ.c.63.§.4
ætherem ſeu ſphæram ignis, ſolui cæteraq́ inferiora elementa tabeſcere.

XXI § Stellatum quippe cœlum in tellurẽ, cæteraq́ elemẽtata vnanimiter æqualiterq́ influit, nõ eñ credendũ eſt, vt inæquali vi inferiora reſpiciat quaſi g̃.eo.§17 et
vni parti inuideat, alteri faueat. Tametſi inæqualẽ vim oſtẽdat, & diuerſum effe- ſ.c.52.§.9
ctum operet, quod euenit pro qualitate, & diſpoſitiõe corporum, nõ variatione ſtel ſ.c.52.§.18.
larum, alioquin oñis effectus à ſtellis proficiſcẽs, quũ in vna regione cõtingeret, in &.ſ.c.53.§.1
oĩ euenire neceſſe eẽt. Nẽpe indifferẽs ẽ cœli motus oĩbus inferiorum rerum motibus
etiã inter ſe cõtrarijs eodẽ eñ mõ terra deſcẽdit, & ignis aſcẽdit, aer flat, & aq̃ defluit. Rurſus elementa ſibi ſubiectas materias indifferenter mouẽt etiã diuerſimode, vtpote ignis indurat limũ, liquefacit cęram, aqua extinguit carbonem, incendit calcem aer mediantibus ſolaribus radijs, denigrat cutẽ Aethiopis, & albificat
tælam lini. Vnde errant iudicantes de conditionibus inferiorum Aſtrologi, quo- ſ.c.52.§.18
rum iudicia ſubſequens experientia frequenter vincit, veniamus igitur ad ipſius
aſtrologiæ artem ſuperſtitioſam.

¶De illicita aſtrologia. Caput LII.

EX quo licita aſtronomiæ ars aliquãdo vacillat (vt iam dictũ eſt) multoma g̃.ca.51.§.3.
Hiere.10 gis vana doctrina illicitæ aſtrologiæ fallax eſt atq; erronea. Nimirum aſtro &.16
Ecci.34. logia non ars, ſed vanitas eſſe cõprobat, de qua ſcribit: Doctrina vanitas
eorum lignũ eſt. Diuinatio quoq; erroris, ac auguria, & mẽdacia vanitas eſt. g̃.c.51.§.16
Aſtrologi quippe ſigulares aſtrorum influentias fingũt, ex eiſq́ futuros euẽtus & na
turæ ſecreta rimant. Et ſpecialiter quandã propinquã diluuionis plagam ex con- g̃.c.51.§.19.
ſtellationibus euenturam inconſulte autumant, ſuaq́ commenta ſacræ accommo
dant ſcripturæ, quæ in pluribus locis de futuro quodam catacliſmo nondum im- g̃.c.4.§.10.
pleto, ſed in breui adimplendo loquitur. Quem quidem catacliſmũ ipſi Aſtrolo- &ſ.c.53§.10
Roma.1. gi influentijs aſtrorum adſcribunt, dicẽtes inuiſibilia dei, per ea quæ facta ſunt, intel-
Pſalm.18 lecta conſpici: Siquidem cœli enarrãt gloriam dei, & opera manuum eius annun- ſ.c.53.§.10
tiat firmamentũ. Ad hoc Pſalmiſtæ dictũ pro futurorum notione nil diſſeruit, quia
non futura, ſed præſentia dei opera demonſtrat, quomodo cœlũ, id eſt, ſtellæ orbiculares, & firmamentũ, id eſt, ſtellæ fixæ, oſtendãt gloriã, potentiã, ordinemq́
Sapiæ.13 diuinæ ſapientiæ, à magnitudine enim ſpeciei & creaturæ poterit cognoſcibiliter
Roma.1. creator horum videri. Nec Aſtrologis patrocinat Apoſtoli authoritas, qui notãter
dixit, inuiſibilia, non futura, quæ erunt viſibilia, per ea facta ſunt, intellecta, ſcilicet intellectuali viſione conſpiciunt, non imaginaria computatione deprehendunt. Dei nempe bonitas, magnitudo, potentia, & cæteræ virtutes inuiſibiles in creaturis viſibilibus fide conſpiciuntur.

I § Catacliſmus vero in ſacris cõminatiõibus pconizatus certe ẽ euẽturus, g̃.c.49§.14
ſed certo modo vel tpe vel loco planetarum curſibus minimẽ adſcribẽdus. Tametſi &.ſ.eo.§.22
in aſtrorum ſitu & curſu, ſcd̃m aſtronomicas calculatiões, q̃dã errantiũ ſiderum habitu
dines apparẽt futuræ, quas quidẽ Aſtrologi aſſerũt plenas eſſe miratu ac terrore. g̃ c.14.§.27
Ephemeridis genus eſt historiæ Proinde in ſuis ephemeridis ponũt, q̃uo in anno, q à Chr̃i natali milleſimus quingenteſimus vigeſimus quartus numerabit, accidẽt viginti planetarum cõiunctiones,
tum paruę ſeu mediocres, tum etiã magnę, quarum ſedecim ſignũ aqueũ poſſidebũt,
quę (vt ijdẽ ariolant) vniuerſo fere orbi, potiſſimũ in Europæ climatibus, regnis,
prouincijs, ſtatibus, dignitatibus, brutis, beluis marinis, cũctiſq́ terræ naſcẽtibus g̃.c.4.§.10.
indubitatã mutationẽ, variationẽ, & alterationẽ ſignificãt, talẽ quidẽ qualis à plu &ſ.c.53.§.15
ribus ſeculis forte nõ fuerit, præſertim cum inſolito frigore & ingenti alluuione. g̃.c.50.§.8.
Autumãt ꝑterea magnã Iouis & Saturni in ſcorpione coniunctionẽ. Anno .1483. &ſ.c.53.§10
præteritã ſuum effectum nondũ compleſſe. Cui oñia rara & magna, quę interim ſ.c.61.§.2
Picus. contigerunt, imputãt, ex ea deniq; annuntiãt aduentum fallacis Prophetæ. Nul-
ſ.cõtra aſtro lum tamẽ, præter ipſos Aſtrologos, fallacem Prophetã hactenus apparere Picus
lo.1.cum capitulis ſequ. ait, ſubiũgens Aſtrologorum temerariũ eſſe figmentũ, quo inſignia poſt multos an-
nos euẽta ad aliquã præcedentẽ coniunctionẽ referunt. Nam ſi magnę cõiunctio
ſ.de prænotiõe.8.&.10 nis virtus eſſet aliqua & efficax, ſtatim inciperet & ſero defineret, nõ diu à ſuo effectu ceſſaret. Sed quia eſt ficta, ideo inefficax, neq; tractu tpis aliquẽ nouũ effectum
produ-

producere valet. Imò nec vim post se nec semen relinquit, quibus singularis effe ctus propagetur, nec edoceri potest, vbi nam talis vis præteritæ magnæ cõiun ctionis interim cõseruetur.

ſ.co.§.20 II § Quæ sint coniunctiones magnæ, mediæ vel minores, ingens est inter astronomos dissensio. At multæ & magnæ rerũ mutationes euenerũt absq; magnis cõiunctionibus. Ecõtra magnæ cõiunctiones trãsierunt absq; magnis euẽtib⁹. Nimirũ nulla potest reddi ratio quare Planetæ plus possint cõiuncti q̃ sepa- Picus. 5.cõ. astrol. per to.
§.c.15.§.20. &ſ.eo.§.18 ſ.cod.§.10. rati. Nam etsi cœlestis dispositio (vt dixi) sit vniuersalis causa inferiorũ rerũ, tamẽ earundẽ variationẽ nõ efficit, neq; effectus distinguit, nisi pro cõditione materiarum subiectarũ. Quocirca astrologi in cœlo falsè finxerũt imagines, signa, partes, Antisia, Dodecathemoria, domus ac alia huiusmodi, ex quibus fallibiliter futura prædicũt. 3.cõ.astr.18. Ob id eos Picus hominũ deceptores & deorũ infamatores nõ immerito nominat. De qbus propheta inqt: Diligũt vanitatẽ & quærũt mẽdaciũ. Psal.4 Psal.61 Verũtamen vani filij hominũ, mẽdaces filij hominũ in stateris, vt decipiãt ipsi de vanitate in idipsum. Psal.138. Dicũt in cogitatione, accipiant in vanitate ciuitates suas. Nec obstat dictũ Methodij, de quo supra fit mẽtio. §.c.18.§.15. &ſ.eo.§.7. §.c.48.§.2.

III § Et quàmuis Adalbertus magnus astrologiæ multũ tribuere, ac etiam ab alijs superstitionibus minime abhorruisse videatur, librũq; de mirabilibus edidisse asseratur, cuius summa est, rerũ mira fieri per cœlestes virtutes, tamen eiusdẽ Adalberti auditor Thomas de Aquino istis vanitatibus non adhesit, sed astrorũ influẽtijs tãtum moderate tribuit, quãtũ rationabiliter debuit semp sub ea cautela, vt astrologia cõsona esset fidei catholicæ. Albertus de mirabilib⁹

IIII § Rursus astrologi (vt ait canon) dicti sunt eo q̃ in astris augurantur, q vulgo Mathematici nũcupantur. 26.q.5.c.1 Cuius superstitionis genus latini vocãt cõstellationes, id est, notationes syderum, quomodo se habeãt, & quis ex eis proueniat effectus. ſ.eo.§.5 Talia phantasmata pullulauerũt in Aegypto, quæ est mater idololatriæ. Hieronymus em̃ affirmat, ex opprobrijs Aegypti, hoc est ex reliquijs idololatriæ esse, requirere stellarũ cursus & futurorũ ex eis euẽtus rimari. 26.q.2. sed & illud. Augustin⁹ aũt astrologicam vanitatẽ à Persis esse allatã asserit. 26.q.3.c.1 At vndecũq; veniat astrologia, est tamen q̃ maxime supstitiosa, orta de nugacibus cõiecturis, q̃ fallacib⁹ adoleuit experimẽtis, fota seculi vitio, nutritaq; est curiositate hominũ, futura sciendi auida. Picus 6.cõ. astrol. 10.&16.&li 12.c.7 §.c.18.§.9. &ſ.eo.§.18 Nam astrologorum decreta contra rerum cœlestium naturam & dignitatem sunt deducta ab humana quadã similitudine, nõ philosophica ratione, sed poetica licẽtia, & à meris fabulis arbitrarijsq; cõmentis. Et quãto maiore licẽtia cõfingũtur, tãto rudibus & imperitis mirabiliora videntur. §.c.18.§.4. ſ.eo.§.15. Quare vanissima astrologorũ figmẽta nec rationibus firmãtur nec experimẽtis.

§.c.51.§.15. V § Astrologiam sequũtur Mathematici, qui ex stellis & syderum cursibus augurãtur. Hinc Magi insaniũt, Necromantici furiunt, Chiromantici delirant, Geomantici mentiuntur, Planetarij fabulantur, similesq; fallaces artes inde profluunt. §.co.§.4 Ex astrologicis etem̃ superstitionibus pessima idololatria fluxit, & timẽdũ est, ne rursus cœlestia corpora dei honore colãtur à vehemẽtioribus astrologiæ zelatoribus. Deute.4 Siquidẽ scriptũ est: Ne forte eleuatis oculis ad cœlũ videas solẽ & lunã & oĩa astra cœli, & errore deceptus adores ea & colas. §.c.48.§.9. &ſ.eo.§.7. Et in canonibus cauet, ne liceat Christianis tenere traditiões gẽtilium, & obseruare siue colere elemẽta, aut lunæ, aut stellarũ cursus, aut inanẽ & fictã signorũ efficatiam. 26.q.non licet.

VI § Ergo astrologia ĩterdicit lege canonica atq; ciuili. In synodo em̃ Toletana decretũ est, si qs astrologiæ vel matesi existimat esse credẽdum, anathema sit. 26.q.5.& ex tr.de sor. ti. ſ.eo.§.8. Ius quoq; canonicũ dãnat astrologos, ac alios q illicitas diuinatiões pollicentur. Quos ius legale vltimo supplicio ferire iubet. pto.& ff.de iniur.l.item labeo§.si qs astrol. Matt.6. Lex insuper diuina astrologicã prohibere videtur, vbi saluator noster præcipit ne simus soliciti in crastinũ. i. de futuris, dicẽs, crastinũ diem solicitũ esse sibi sufficere diei malitiam suã. Cui prohibitiõi inhæret apostolus inquiẽs: Videte ne quis vos decipiat p philosophiam, & inanẽ fallatiã secũdũ traditionẽ hoim, scdm elemẽta mũdi, & nõ scdm Chrm. §.c.18.§.9. C.de maleficis.l.nemo. Coloss.2 §.c.51.§.7. &ſ.eo.§.9. Per elemẽta Athanasius intelligit solẽ & lunã, qbus elemẽta afficiũtur, qbus varia cõditione tempora cõstant, quorum temporũ obseruatiões apostolus refellit.

Quam

Gala.4 Quam vanitatem apertius execrat, dicens: Quum essemus paruuli, sub elementis mundi eramus seruientes, nunc aūt quū cognoueritis deū, imò cogniti sitis à deo, quō cōuertimini iterū ad infirma & egena elemēta: qbus denuo seruire vultis, dies obseruatis, & menses, & tpa, & annos. Timeo vos, ne forte sine causa laborauerim in vobis. Sup quibus verbis Augustinus scribit, q eadē verba Apostolus prompserit, quia tempoꝝ obseruatiōes vtpote horoscopi, magnū animæ periculū cōcernunt. Vnde idem nil vnq̄ diuinatrici astrologiæ arrogauit, sed semper qbus potuit rōnibus, derogauit. Quinimo in libris de Christiana doctrina, dum astronomię mentionem habet, censuit astrologiā, quæ vicina est errori fatua fata cantantiū salubrius honestiusq̄ contemnendā, & omnia illius artis Mathematicę vel potius vanitatis commenta prorsus esse tollenda. J.c.53.§.6 J.eo.§.8.

Aug. de doctrina Christiana & .5. de ciuitate dei .5. 26.q.& illud & c. illos

VII § In pluribus insup sacræ scripturæ locis vtriusq̄ testamēti dogmata Astrologoꝝ prohibent. Deus nempè p Moysen ad populū suū ait: Gentes istę quaꝝ possidebitis terrā, augures & diuinos audiūt, tu aūt à dño deo tuo aliter es institutus. Per augures superstitiosi Astrologi denotant secundū Augustinū, aliosq̄ doctores: Nam odit dñs obseruātes vanitates superuacuę. Qui in Hieremia inquit: Nolite audire prophetas vestros, & diuinos, & somniatores, & augures, & maleficos, quia mendacium prophetant vobis. Ideo diuina sapientia docet nos nō metuere à signis cœli, vel timere ea quę nec male possunt facere nec bene, quoniam leges populorum vanæ sunt.

Deute.18 Psalm.30 Hiere.27 Hiere.10

g.eo.§.2.& J.eo.§.11 g.eo.§.5 g.c.31.§.3

VIII § Præmissis inhibitiōibus post tergatis, nō solum Hebræi & Gentiles, q vmbrā legis & tenebras gentiū euāgelicæ luci, & diuinæ veritati anteponūt, sed etiā moderni Christiani obseruāt astrologicas vanitates, impiaq̄ deliramēta. Proh pudor in publicis gymnasiis dant operā arti diuinatrici cupiditate. f. pscien di futura, cōtra prohibitionē iuris tam politici q̄ diuini. Ars eñ mathematica damnabilis est, & interdicta oñi modo. In euāgelijs nempe & prophetijs non legit astrologia vel alia hmōi, quæ despecta sunt, q a nihil valēt ad salutē, sed mittunt in errorē. Nimiꝝ oñibus vijs Christiani contēnere debent de futuris euētibus iudicia astronomoꝝ. Quos Esaias detestat: Quia cōfidūt in nihili, & loquunt vanitatē. Inqt nāq̄ ad supbos Babylonios, apud quos astrologia plurimū viguit. Sapiā hęc & sciā tua decipiet te, veniet sup te malū, cuius nescis ortū, hoc ē, q̄d tibi nec Mars nec Saturnus psignauerit, & irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. i. astrologicis supstitionibus depellere. Et paulopost subdit: Stent nūc & saluēt te augures cœli, q contēplabant sidera, & supputabāt menses, vt ex eis annūtiarent euētura tibi, facti sunt quasi stipula, ignis cōbussit eos, nec liberabūt animā suā de manu flammę. Democrati est illud vulgatū. Quod añ pedes nemo spectat, cœli scrutant plagas. At illi nebulones de nubibus & qualitate aeris in quo habitant, nil certi vel vere prædicūt, multo ergo minus de remotissimis cœli plagis iudicare valent.

C. de malefi. lib.2 Dist.37. legimus Esa.47.&59 Esaiæ.47 Democrates.

g.c.18.§.11 g.eod.§.6. in prin. J.c.31. in pri. g.c.25.§.11. &.g.ca.42. in fine. J.eo.§.13

IX § Cæteꝝ inferioꝝ reꝝ defectio, & hoīm malitia astris est minime imputāda. Ait quidē Augustinus: Qui putāt stellas hāc habere potestatē, vt ex eis pēdeat malitia hominū, magnā cœlo faciunt iniuriā, in cuius velut clarissimo senatu ac splendidissima curia opinant scelera facienda decerni, qualia si aliqua terrena ciuitas decreuisset, genere humano decernēte, fuerat euertenda. Quā sententiā Mirandula roborat ratus esse cōtra bonitatē & sapiām diuinā, q potētissima cœli manus hoīem quanq̄ liberū, infirmū tamē, flectet ad eā partē ad quā minime eū velit deus declinare, & q stellæ, quæ dei iussa nunq̄ trāsgrediunt, ad transgressionē impellāt hoies, qui quū peccāt, deficiūt, neq̄ conuenit causis superioribus semp efficiētibus, vt homines ad deficiendū inuitēt. Basilius quoq̄ ait: Si ex stellis naturaliter malū procedit, creator erit effector mali, q̄d esset deo iniuriosum: opus eñ malum malitiā arguit opificis. Idcirco Chrysostomus opinionē Astrologoꝝ, veluti blasphemiā reijcit, illā videlicet qua freti putāt Saturnū aut Martem, aut Venerē, aliasve stellas in causa esse, vt fur aut adulter quis aut homicida fiat. Falsum igit atq̄ vnum est (quod quidam Scioli dogmatizant) alias stellas esse bonas, alias malas, diuersitatemq̄ efficiendi nō ad materiā & radij susceptaculum, sed ad variā fideꝝ in cœlo positionē referunt. Inconueniens (inquā) est naturæ, vt ipsa se destruat & vim in-

5. de ciuitate dei. 5. 4. contra astrolo.9 Basilius Chrysosto. super ma.2

g.c.51.§.17 g.c.51.§.15. g.c.51.§.9. g.eo.§.6.& J.eo.§.10 g.c.51.§.21.

vim, iniuriamq́ sibijpsi inferat, nec nō inferioribus viuētibus pniciem moliatur, hora cœli naturali causa nec fieri potest nec significari debet.

ḡ.c.51.§.17 &ʃ.eo.§.12 &ʃ.c.53.§17 ḡ.ca.51.§.11 ḡ.c.50.§.3. &ʃ.eo.§.17 ḡ.c.17.§.16 ḡ.ca.51.§.8. &ʃ.eo.§.13 ʃ.c.53.§.10. ḡ.c.51.§.12. ḡ.eo.§.2.& §.9.&ʃ.eo. §.12

X § Nō iuuat astrologos sentētia Augustini dicētis: Corpa crassiora & inferiora regi p subtiliora & superiora quodā ordine, qa à deo ordinata sunt. Nā nihilomagis ex eisdē supioribus possunt prænūtiare futuros euētus qui accidūt secūdum inferioꝝ corpoꝝ variationes. Omis quippe supior influentia est bona licet nobis pueris nō semp bene cōducat. Augustinus em̄ ibidē subiūgit, omnia corpora regi p spiritum vitæ, & spiritum vitæ irrationalis p spiritū vitæ rationalē. Hinc Psalmista: Omia subiecisti sub pedibus eius, oues & boues, &c. Rursum spūs vitæ rationalis desertor & peccator regiẗ per spiritū vitæ rationalem, piū & iustū, & iste p deū. Sic ergo volūtas dei est prima & bona causa omniū motionū. Nihil em̄ fit, q̄d nō de aula summi imperatoris, aut iubeat, aut pmittatur secundū iustitiam pmioꝝ, aut pœnaꝝ in totius creaturæ amplissima republica. Supiores itaq; influentiæ in inferiora bene agūt dispositiue. Diabolicæ aūt aut aliæ inferiores, & nociuæ influentiæ agūt pmissiue. Naturales insup influētię innumerā variationē causant, secūdū inferioꝝ eius abiectaꝝ materiaꝝ dispositiōes, prout cernitur in diuersis herbis, plantis, frugibus, alijsve rebus in vno agro, eodēq; momēto productis sic equus equū, homo hominē sub vno climate. i. cœli inclinatiōe generat, & sic de infinitis similibus. Quotidiē fit varia elemētoꝝ cōmotio, & diuersus mūdi tumultus sub eadē cōstellatione & cœli influētia. 3. de tri. 4 Psal. 8

ḡ.c.51.§.13. &ʃ.eo.§.18

XI § Quo fit Astrologoꝝ iudicia de pluuijs, ariditatib⁹, vētis, bellis, morbis & reliquis excogitatis euētibus cōmuniter falli pro diuersitate situū & locoꝝ, proq; dispositiōe elemētoꝝ & incolaꝝ. Quum maxime ipsi arioli plerūq; plura falsa q̄ vera pdicere inueniunẗ, tum etiam quæ casualiter vera pdicunt, præ his, q̄ mentiuntur, pars ea millesima non apparet. Seneca eos irridet qui pdicebant q̄tannis Claudiū Cæsarē morituꝝ, nec tamē moriebatur. Sic nostra tēpestate singulis annis pontifices vel reges ē vita discessuros astrologoꝝ iudicia intonāt, lōgiori tum tempore illi superuiuūt. Et sic defecerunt in vanitate dies eoꝝ & anni eoꝝ cum festinatione. Cicero admiratur quemq̄ extare, qui credat his, quorum prædicta quotidie videt re & euentu refelli. Et si interdū, quod astrologi pdixerint, casu forte fortuito ita euenerit, nō miꝝ si pluuia vel serenitas iudicio astrologico decies posita, semel eueniat. Id autē fit, nō ex causis supioꝝ influentiaꝝ, q̄s astrologi fingūt, sed potius inferioꝝ ex causis, quas ipsi nō inuestigāt. Elementa em̄ & alia inferiora sunt mutabilia, nō semp eodē modo se habētia. Picus. 2.cō. astrol. 9.& c.10. Seneca. Psal. 47 Cice. de diuinatōi. li. 2

ḡ.eo.§.7.& ʃ.eo. in fi.

ḡ.c.51. in fi. &ʃ.eo.§.20 in fi.

ḡ.c.51.§.7. &ḡ.39.§.4 &ḡ.c.4.§. 10.&ʃ.c.53. §.14. ḡ.eo.§.10. in prin &ʃ.eo.§.17 ḡ.c.50.§.4 &ʃ.eo.§.18. in fi. ʃ.c.38.§.7. in fi. ḡ.c.51.§.17 &ʃ.c.53.§17 &ʃ.eo.§.10 ʃ.eo.§.21

XII § Nam terra est maledicta & indies grauius à deo malediciẗ propter hominum mala opera, quibus inficitur aqua, aer & ether, cæteraq; inferiora corruptibilia, quæ inde tanquàm ex causis propinquis, accedēte aliquādo diabolica immissiōe, & nō ex planetis seu alijs stellis procul positis reddunẗ impura. Ad hoc Picus, nō est inquit opus cœlo, vbi malitia, despectrix dei & cœli, satis est. Quāobrem errata hominū, & missa flagella nō cœlo, sed nobisipsis imputāda sunt, q̄ dei cōtemnimus ordinē, quē cœli & sydera seruāt. Quia (vt Augustinus ait) nihil est tam ratis legibus, fixisq; firmatum, quàm cursus sydeꝝ ab authore naturę cęli & terræ ordinatissime dispositus. Dū ergo causam nostræ calamitatis quęrimus, ad proximū eundū est. Vnde cōcludiẗ, à cœlestibus corpibus seu constellationibus nō deduci diluuia, vel alia nostra incōmoda in has pres inferiores. Hoc approbaẗ per plura Thomæ cōtra gentiles argumēta, quibus sentire videẗ motū cœlestium corpoꝝ semper esse eodem & certo modo, eius autem ranq̄ naturalis causæ impressionē recipiūt inferiora secūdum suū modū qui est incertus, siquidē hominū dispositiōes sunt variæ atq; mutabiles, patet quia eiusdē solaris impressio oculis sanis est grata, sauciatis onerosa, & sic de similibus. 3. cō. astrol. 27.5. de pno tiōe5.21. de ci. dei. 8. 3. cō. gēti. 86

ḡ.eo.§.10 ḡ.c.51.§.4. &ʃ.eo.§.14

XIII § Ex præmissis clarescit, astrologorum iudicia in vento cōflata esse atq; exinde errorem nasci inextricabilem. Ipsi em̄ non attendunt primi motoris voluntatem, nec humanum peruersum arbitrium, nec materiarum, superioribus influentijs subiectaꝝ, diuersitatem & dispositionem. Et tamen illi ijdem astrologi fatentur, tam multum in cœlo interesse quod constellationibus comprehendi ḡ.eo.§.10. &ʃ.c.53.§12 in fi.

non

5.de ci.dei.3 non poſſit. Quocirca quærit Auguſtinus: Cur tã multa ex conſtellationibus pro-
Iob.38 nunciat, quæ ad illud ſecretũ pertinẽt, quod nemo poteſt comprehẽdere. Et Iob:
Nunquid noſti ordinem cœli, & pones rõnem eius in terra? Et iteꝝ: Quis enarra g.c.51.§.15.
bit cœli rõnem? Et Sapiẽs ait: Difficile æſtimamus quę in terra ſunt, & quę in pro- g.eo.§.8
Sapiæ.9. ſpectu ſunt, inuenimus cum labore, quę aũt in cœlis ſunt, quis inueſtigabit? Et Eſ-
dras, qui ſup terrã inhabitãt, quę ſunt ſuper terrã ſolũmodo intelligere poſſunt, &
4.Eſd.4 non poſſunt portare quæ in futuris tpibus repromiſſa ſunt. Porro in cœleſti Har
monia nemo dignoſcere poteſt, quid cuiqꝫ ſtellæ ſit propriũ pręter deũ, qui omẽs g.c.51.§.16.
Pſalm.146 per nomina, id eſt, proprietates vocat. Quæ quidem vocatio ſcd̃m Gerſonem,
Gerſon ĩ tri eſt quædam diſtincta virtus & operatio cuibet ſtellæ à deo attribta, nomina eñ
logi aſtrolo ſumuntur à rerum proprietatibus.
giæ XIIII § Quãobrem vterqꝫ Picus duplicem taxat errorẽ Aſtrologorum.
Picus Primũ, ꝙ multa ſubijciũt cœlo, quæ inde nõ pendẽt. Alteꝝ, ꝙ ea quæ cœlum etiã
t.cõtra aſtro efficit, inde tamen præuidere Aſtrologi nequeũt. Propterea ipſi ad excuſanda ſua
lo.per to. & falſa iudicia, vtunſ authoritate Ptholomæi: Qui poſtquàm docuit Aſtrologoꝝ iu
5.de pręno- dicia, ſubiunxit: Etiã ſi quiſpiã ipſam diſciplinã ritæ conſequaſ, eſſe tñ neceſſariũ, g.eo.§.13&
tione.7 & c. vt is quàm ſæpiſſimè, offendat tum ob rei naturã, tum ex noſtra imbecillitate quæ J.eo.§.18
.11.&.12. ſubtantæ artis magnitudine ſuccumbit. Siquidẽ de ſphęraꝝ numero, ac de ſtellis
Ptolomęus. tam erraticis quàm fixis. Item de aſpectibus, id eſt, radicationibus ſideꝝ, ſunt ab-
ſurda & incerta dogmata variæqꝫ ſententiæ.

XV § Ex iudicijs deniqꝫ & ambiguitatibus ſeu vanitatibus Aſtrologoꝝ g.eod.§.4.
nihil ſolidũ, nihil firmũ, nihil certum, nihil veꝝ, nihil rationi, vel experientiæ con- in fine
ſentaneũ, affirmari poteſt. Cœlum eñ cum planetis cæteriſqꝫ ſideribus in omni-
bus, motibus, coniunctiõibus, oppoſitiõibus, retrogradationibus, & reliquis ſuis
directionibus, multo plus ab hominibus ignoraſ quàm ſcitur. Imò nec minimũ ar
boris folium tñ à nobis ſcitur quantũ ignoraſ, quum contineat numeros & figu-
ras earumqꝫ combinationes infinitas. Diuerſificatio quoqꝫ influxuum & ſuorum
effectuum multotiẽs cauſaſ ex momentaneis cœli motibus, quos ſimiliter ad pun J.eo.§.20
ctum ſciri non poſſe Aſtrologi fatentur.

XVI § Sed ipſi de futuris euentibus iudicãtes frequẽter in authoritatem
adducũt ſcripta Albumaſar, Halij, aliorumqꝫ philoſophoꝝ gentiliũ, quoꝝ equidẽ
Ptolomęus. ſcripta magis ad ſuperſtitiones quàm ad ſanos intellectus ipſi retorquẽt. Quoti-
die allegãt illud Ptholomæi: Aſtra influunt, non neceſſitant, vtrũqꝫ videſ falſum.
Nam aſtra nõ eo modo, id eſt, male influunt, ſicut Aſtrologi argumentantur. Qui J.c.53. ĩ pri.
Ecci.1. etiã cõcedũt, rudes & inſipiẽtes homines (quoꝝ infinitus eſt numerus) per aſtroꝝ J.eo.§.12
influentias cogi, quia fatuus ſtatim indicat irã ſuã. Ergo ſcd̃m hãc aſtrologoꝝ opi g.c.28.§.7.
Prouer.12 nionẽ aſtra neceſſitãt, neceſſitate.ſ.facti. Imò iuris neceſſitate vere neceſſitãt, quia &J.c.52.§.6
ita virtuoſe homines ſe diſponere deberẽt vt ſalutiferę influẽtię à ſuperioribus de- J.c.57.§.10.
1.Coꝝ.15 pendẽtis capaces eſſent. Igiſ ſicut portauimus imaginem terreni ꝑ labem peccati, g.c.57.§.4.
portemus & imaginem cœleſtis per reformationem noſtri. &J.c.67.§.3

3.cõtra aſtro XVII § Hinc Picus notat, humanũ corporeum ſpiritũ & tenuẽ vaporẽ
log.6 ſua proportiõe reſpondere cœlo, cuius calor ipm̃ ſemꝑ fouet. Cui ſi interdum no g.eo.§.10
cet, nõ alia rõne nocet, q̃ ex infirmitate ſuſcipiẽtis, qui ſub pondere tãtæ bonita- g.eod.§.12.
tis ægritudine ſua fatiſcit. Per noſtra quippe vitia, malaſqꝫ affectiones inferiori- &.J.eo.§.68
bus & diabolicis influẽtijs locum præbemus vſqueadeo ꝙ bonæ angeloꝝ & natu g.c.50.§.3.
Lucæ.19 rales aſtroꝝ influẽtiæ circa nos ſint fruſtratæ. Et ſic in nobis verificaſ illud Lucæ:
Ab eo aũt qui nõ habet, & quod habet, auferef ab eo. Item, cœleſtis calor in naturã
elementalẽ delabiſ, & ſi aſperis vel fęculentis materijs inciderit, à cœleſti proprie- g.c.51.§.9
tate degenerat, & elementoꝝ aſperitatẽ ad affectum deducit, vt vrat ſubiecta vel g.c.51.§.7.
nimium madefaciat. Talis intemperies nõ à cœlo, ſed ab elementis procedit, quã- &.J.c.53§.5.
do eis cœleſtes influentiæ minus reſiſtunt. in fine

XVIII § Sequiſ ergo: Aſtrologos non poſſe prædicere quicq̃, quod ſit ſi
de aut authoritate dignum, aut veritate fulcitum. Qui imaginarias cœli partes
item ſigna & aſtroꝝ domus, & aſpectus ſectioneſqꝫ circuli ad dimetiẽdos ſtella-
rum motus inconſulte excogitauerunt & variã diuerſamqꝫ naturã eis indiderunt.

Huma-

g̃.eo.§.4 & Humano etem̃ & terrestri more cœlestia tractant ac si astra arbitrio quodam,
ſ.ca.63. §.3. non naturali necessitate, vires suas effunderent. Nimirum ab vniuerso stellarum
g̃.eo.§.2.16 cœtu terrena afficiuntur, quoniam omnia & singula cœli lumina sunt efficacia, Picus.7.cõ-
g̃.c.51.§.11. benefica, & amica rebus terrenis. Astrologi quoq; dumtaxat.1022. stellas cogni- tra astrolg.8.
g̃.eo.§.13 tas habent, in quibus putant se artem tenere, artis materia penitus ignorata, reli-
g̃.eo.§.6.& quas stellas, quarũ notitia carent, inefficaces asseuerant, quo errore se tueri nitun-
g̃ c.48.§.9. tur. Variant sua iudicia secundũ varietatẽ horoscopi.i. secundũ positionẽ plane-
g̃ eo.§.10 & tarũ & signorũ, è quibus prosperã aut aduersam fortunã pronosticãt. Qui quidẽ 6.cõt. ast.18
g̃.ca.51.§.21 horoscopus à Pico perbelle confutatur. Atqui nullus est dies neq; hora qua non
g̃.c. 49.§.4 bona vel mala contingant in diuersis totius orbis terrarũ locis, vnde semper timẽ
& g̃.eo.§.12 da sunt infortunia hominũ, quorũ culpa & peruersa operatio causam præstat no
& ſ.eo.§.22 stris miserijs tam præsentibus q̃ futuris.

& ſ c.53.§.3 XIX § Præterea regulæ astrologiæ sumptæ sunt ex pristinis experimen
& ſ.c.57.§. tis, à quibus astrologi cœlestiũ ad terrena influentias & earũ effectus cõijciunt, vt
10. pote ex priorũ similiũ cõstellationũ experientia, quæ tamẽ eos sæpius fallit. Ni- 6.de p̃noc.7
hil aũt magis (inquit Picus) potest existimari vanũ & fallax ad futura noscẽda, q̃
id quod contrarijs experimentis asseritur. Veritas em̃ vna est, nec sibijpsi aduer-
g̃.c.35.§.10 sat. Etiã si astrologi scirẽt oĩm stellarũ motus & cõbinatiões (q̃d est impossibile)
& ſ c.41.§.5 tñ ex earũ obseruatiõe nõ possent habere nec inuenire certã & naturalẽ experien
& ſ.c.61.ĩ pr tiã, quũ ipsarũ cõstellationũ aliquæ nunq̃, (vt probãt doctiores) aliquæ (vt vete- Picus.11.cõ
res crediderũt) nõ nisi post multa secula, sint rediturę, aliquæ hactenus nondum tra ast.1.& 2
euenerũt, qm̃ oẽs cœli motus à primo æuo vsq; huc nõ transierũt, nondũ cõpleto Bartho. li.9
magno anno, quẽ Plato posuit esse trigintasex milliũ annorũ solariũ, in q̃bus pu- c.2
tãt demũ trãsituros oẽs cœli motus. Nulla igit̃ tp̃is diuturnitate, nulla hoĩm in-
dustria vel doctrina de secretioribus syderũ iuribus experimentũ cõparari põt.

XX § Ex huiuscemodi & alijs erroribus quos circa astra incognita & mo 9.cõt. ast.11.
tus incõprehensibiles, moles'q; cœlestes immẽsas astrologi cõmittunt, liquet vni
uersam quodãmodo labefactari astrologiã. Quæ si labatur vno gradu, tota cade-
g̃.eo.§.15 re cõspicitur, qm̃ vnus cœli punctus (vt ipsi aiunt) magnã in terris causat varia- cõtra ast. lib
tionẽ. Ipsa igit̃ astrologia à Iohãne Pico acutissime ac latissime confutat̃, ab eius per to. de p̃-
deniq; nepote Francisco copiose retundit̃. Tametsi Iohannes in adolescẽtia, qñ not. q̃stio.5
apologiã ædidit, nõ abrogauerat fidẽ astrologiæ, loquẽs de magia naturali, tamẽ
post aliquos annos, aduertẽs astrologicis dogmatibus nostrã religionẽ læsum iri
duodecim libros cõsecit, in quibus cõtra astrologos acerrime disputat, & ne am-
plius humanũ genus (vt ipse inquit) dãnet caligo futuri, pestẽ astrologiæ artis tã-
q̃ hostẽ ecclesiæ & bonis ingenijs p̃nitiosam, cõfutat, explosam'q; relinq̃t. Quos
libros post ipsius Iohãnis obitũ Franciscus in lucẽ produxit, subiũgens talẽ sentẽ- 3.ep̃la.vl.
tiã: Astrologia ceu monstrosa vanitas & læua p̃suasio nullis subsidijs est fulta, p̃
g̃.eo.§.2 Barbarorũ prouincias, p̃ Græciã, per Latiũ euagauit, inanibus dũtaxat nomini-
bus adiuta. Quòd magni illi orbes tot p̃conijs sunt celebrati, mera fuerũt somnia,
cernũt̃ illæ magnæ cõiunctiones minus esse q̃ nihil, horarũ electiones sunt nugę
de domorũ efficientia, de planetarũ exaltatiõe, de'q; reliquis id genus figmẽtis, iu-
dicare est vanũ. Ideo astrologis omnẽ fidẽ abrogandã esse censuit, qm̃ astrologia
merũ est figmentũ, merũ in eruditis præstigiũ. Gerson quoq; ratus est, tutius esse Gerson de li
judicia astrologorũ, maxime de futuris euentibus, in solis opinionibus fundata, bris astrolo.
g̃.eod.§.11. contemni, quia in eis multa superstitiosa miscent̃ atq; falsa, prout in subsequenti-
bus experimentis sæpenumero apparet.

g̃.eo.§.12 XXI § Ex suprascriptis adductis concludo, futuras tẽpestates, si quæ (vt
g̃.ca.51.§.19 est formidandũ) aliquãdo euenerint, nõ dependere ex coniunctionibus planetarũ
g̃.eod.§.17 in signis (vt asseritur) frigidis coeuntium, sed ex inferiorum turbinibus, vbi dæ-
g̃.c.17.§.9. mones suas malas immissiones inferre semper sunt prompti, non autem vsque-
& ſ c.60.§.6 quaq; permissi, nisi inquantũ omnipotens deus ob culpã hominũ vel aliam cau-
g̃ c.31 § 6.& sam permittere decreuerit. Quod diuinum decretum solus ipse deus nouit, & cui
ſ.c.53.§.10 voluerit reuelare, Salomone interrogante: Sensum dei quis sciet? nisi deus dede Mat.11
g̃.c.17.§.23 rit sapientiam, & miserit spiritum sanctum de altissimis. Hinc Augustinus inq̃t: Sap.9.act.1.

Christus vna hac voce, non est vestrum nosse tempora, &c. resoluit digitos omnium audacium futura prædicentium. & ff c.52 §10 & ∫ c.5 .§.3

XXII § Superiora annotata ex authoribus præallegatis excerpsi, nō vt planetarios & astrologos carpā, sed vt futuras calamitates nō credamus ex astris sed ex diuina iustitia, ob nostra facinora, euenturas, vtq; potius dei potentiam, q̄ cœli influentiam formidemus. Constat nanq; stellarum situationes pro nostra curiositate, non esse inspiciendas, ergo nec pauendas, quia incertum, an & quando ac vbi ex eis prognostica contingant. Ea vero, quæ de futuris euētis in sacra scriptura p̄dicunt, sunt certa & fixa, stabiliaq;, & omnino euētura, ideo summopere timēda tanq̄ necessario futura. Efficax em̄ est sermo dei omnipotentis: Cui (inquā) cura est de oībus .i. de toto vniuerso. Cuius vnigenitus ait: Timete eū qui potest animā & corpus mittere in gehennā ignis. Nōne duo passeres asse veneūt & vnus ex illis nō cadet super terrā sine patre vestro? Vestri aūt capilli omnes numerati sunt. Et capillus de capite vestro non peribit. ff eo. §.18 ff §.1 pr. plo. ff.c.51. in prin. ff.eo.§.1.& ∫.c.53. in pr. ff.c.43. §.11 & ∫.c.56.§.5

Sap.12 Mat.10 Luc.12.21.

XXIII § Quæ sōigitur, altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ p̄cipit tibi deus illa cogita semp, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. In Christū saluatorē bonū zelū cōuerte, non remotū cœlū aduerte. Siquidē propheta dicit: Iacta nō in cœlo, sed in dño curā tuā, & ipse te enutriet, & nō dabit in æternū fluctuationē .i. inundationē iusto, supstitiosos vero deducit in puteū interitus. Itē alibi: Beatus vir cuius est nomē dñi spes eius. Nō dicit, cui spes ex cœlo est, imò id vetando, supaddidit: Et nō respexit in vanitates & insanias falsas. Loquens de curiosis, qui scrutati sunt fatuitates & defecerūt scrutātes scrutinio. Vnde per Hieremiā dñs: In prophetis inquit Samariæ vidi fatuitatem & prophetabant in Baal & decipiebāt populū meū. Et ita cōfundunt nostri prophetæ .i. astrologi, vnusquisq; ex visione sua, quū prophetauerint ex constellationibus, nec operientur pallio saccino vt mentiantur. ff c.42. §.1. in fi. & ∫.ca. 59.§.3 ff.eod.§.11.

Eccle.3 Psal.54 Psal.39 Psal.63 Hiere.23 Zach.13

¶ De sacris authoritatibus & reuelationibus futuræ inundationis. Cap. LIII.

Catholica ecclesia astrologis & superstitiosis philosophis, cæterisq; diuinantibus silentiū imponit, & veris innititur prophetis, qui reuelatione summæ & diuinæ veritatis, futura p̄dicunt, vt auertant mala & suadeant bona. Enimuero p̄cognitio futuroꝝ euentuū quæ assumit ex diuinis reuelationibus, proprie est prophetica & omnino certa, nisi esset cōditionata, vt in principio huius æditionis notatū est. Aliter deus in suis iudicijs nō mutat Nā ipse quoq; Ptholomæus & cæteri celebres astronomi in tractatu de quæstionibus, fati necessitatē pernegāt, declarantq; solā quæstionē, quæ ab animi impetu cœlitus moto proficiscit, esse legitimā. Reuelatio equidē secundū gratiā prophetalē, ex speciali erga homines diuina pietate proficiscēs, datur ipsis hominibus ad emendationē vel ad cautelā, neq; fallit, sed ad punctū implebit, saluatore dicente: Amen dico vobis, donec transeat cœlū & terra, iota vnū aut apex vnus non præteribit à lege, donec omnia fiant. ff.ca.52.§.8 ff.ca.51.§.15 & ∫.c.56§7 ∫.ca.58.§.8 ff.c.1.§.5 ff.c.30.§.6. & ∫.c.58.§.4 & ∫ c.62§17 ff c.52.§.16. ff.c.1.§.2.& ∫.ca.66.§.10 ff.c.52.§.22 & ∫ c.69.§4

Malach.3 Mat.5

I § Solius vero dei est p̄scire futura, quæ pater posuit in sua potestate & eorū quoq; est qbus deus voluerit reuelare. Illi aūt, qui aliūde q̄ ex deo attentant futuroꝝ p̄notionem, tanq̄ idola dicunt diuinare .i. deitatis iura sibi vsurpare. Hinc Esaias: Annuntiate quæ vētura sunt in futuꝝ, & sciemus quia dij estis vos. Superhumana quidē est oīs cognitio futuroꝝ si causam nō habet in natura determinatā, Dependet em̄ à dei voluntate, prouidentiaq; & ab humanis cognitionibus cō prehendi vel astrologoꝝ deliramentis promitti minime queunt. ff c.52.§.21. & ∫.c.63 ı pr ff.c.51.§.16. & ∫ c.64 ı p.

Actor.1. 26.q.5.i sum Esaiæ.14 Picus.4.cōtra astrol.12 2.de p̄not.8. &.3.& c.4

II § Etsi dispositio inferioꝝ corpoꝝ est à causis superioribus, tñ ordine variabili, quia cōtingenter potest cadere in vtrāuis partē pro natura .s. reꝝ quæ mouent. Aliquādo em̄ futura iam habēt suas causas in natura, vnde naturalis p̄notio sibi multa futura vendicat. Sicut medicina, res rustica & nautica, pleræq; aliæ artes nō ex astris, sed ex naturalibus causis propinquis vel ex coniecturis remotis, vel etiā ex diuturnis experimētis docent futura. Ad ea autē, quæ humanos sensus & intelligētias superant, peruenire nequimus absq; dei oīa p̄noscentis reuelatiōe ff.c.51.§.21. ff.c.51.§.12.

uelatione. Qui per patriarchas & prophetas, per propriũ filiũ, tandẽ per apost'o- Heb. 1.
los, potissimũ per Iohannẽ totius ecclesiæ decursum vsq; ad cõsummationẽ secu- Apo. p totũ
ȣ.ca.51.§.9 li describentẽ, hominibus occulta, pterita, & futura significauit. Imò quãdoq; p
& ſ.eo.§.8. angelos deus futura reuelauit, siquidẽ nõ solũ cœlũ corporeũ, sed etiã administra Heb. 1.
torij spũs. i. angeli sunt missi in ministeriũ dei, qui facit angelos suos spũs & mini- Psal. 103.
stros. In qbus spiritibus summa pace copulatis, deus tanq̃ in excelsa sede psidens, Augustin'. 3
primo in spiritualibus, deinde in corporalibus per cuncta se diffundit, & vtitur de tri. 4
omnibus ad arbitrium suæ diuinæ sententiæ.

ȣ ca.34.§.5. III § Attentis itaq; propheticis libris & reuelationibus Christi nemo pe- Heb. 1.
ȣ ca.49.50. ritus negare ausit, vltra suprascriptas plagas futuram etiam ac propinquam ge-
per tot. neri humano imminere inundationẽ vtiq; particularẽ, non vniuersalẽ. Nam su-
ȣ.c.4.§.10. per peccatores septuplũ. s. fit vindicta, ad hæc mors, sanguis, cõtẽtio, & rũphæa, Eccle. 40
ȣ c.33 § 3 ĩ p. oppressiones, fames, contritio & flagella, super iniquos creata sunt hæc omnia, &
ȣ.c.50.§.1. propter illos factus est cataclismus. Quomodo cataclismus inebriauit aridã, sic Ecci. 39
ȣ c.52 § 18 & ira ipsius dei gentes, quæ non exquisierunt eũ, hæreditabit, & quomodo deus cõ
ſ.eo.§.4.18. uertit aquas in siccitatem, & siccata est terra, sic peccatoribus offensiones in ira
ȣ.c.50.in fi. eius. Bona quippe bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala. Initiũ
necessariæ rei vitæ hominum, aqua, ignis, ferrum & cætera omnia sanctis in bo-
ȣ.ca.51.§.8 na, sic impijs & peccatoribus in mala conuertentur.

IIII § Præterea sapiens singularẽ inundationẽ, impijs Christianis immi-
ȣ.c.40.§.9 nentẽ, ante multa secula prognosticauit, ad dñm dicẽs: Impij per fortitudinẽ bra Sap. 16
ȣ c.50 § 3 & chij tui flagellati sunt nouis. i. incõsuetis aquis & grandinibus & pluuijs persecu-
ſ.eo.§.8.ĩ fi. tionẽ passi, & per ignẽ consumpti sunt, vt ipsi scirent qm̃ dei iudicio patiunt per-
sequutionẽ, ideo ignis (qui est vindex mũdi) supra virtutẽ in aqua exardebat, vt
ȣ.c.46.§.6 iniquã terræ nationẽ exterminaret. Creatura eñ tibi factori deseruiens excan- 3. Reg. 18
& ſ c.6 §.6.9 descit in tormentũ aduersus iniustos. Ecce sapiens loquutus est in tẽpore pterito
ȣ.c.31.§.1 vt significaret nobis indubitatã futuræ exustionis & inundationis certitudinem.
ȣ.eo.§.3.& Et idẽ subiungit: Illos pdidisti in aqua valida. Illa eñ nox. i. plaga, cognita est à Sap. 18
ſ.eo §.11. patribus nostris, vt vere scientes quibus iuramẽtis crediderunt, animi æquiores
ȣ.c.48.§.9 essent. Et infra: Vexationes peccatoribus superuenerũt, nõ sine illis, q̃ ante facta Sap. 19
& ſ.eo.§.15 erãt, argumẽtis p vim fluminũ, iuste eñ patiebant secundũ suas nequitias. Vnde 4. Esd. 6
ſ.ca.64.§.7 libri aperiunt ante faciẽ firmamẽti, q̃d est in plaga impiorũ. Erũt nãq; signa in so Psal. 72
ȣ.c.26.§.4. le & luna & stellis, & in terris pssura gentiũ præ cõfusione sonitus & fluctuũ, ares- Luc. 23
ȣ.in fi. plo. cẽtibus hoĩbus præ timore & expectatiõe quæ supueniet vniuerso orbi, virtutes Mar. 13
ſ.ca.56.§.12 quoq;, q̃ in cœlis sunt, mouebunt, his aũt fieri incipiẽtibus, respicite & leuate ca- Luc. 21
ȣ.c.1.2.3.p pita vestra. Ista saluatoris & supior sapiẽtis prophetia partim nũc impletũ iri vi- Sap. 16
tot. det, attestantibus tã nouarũ q̃ veterũ prophetiarũ reuelationibus, in initio huius li-
belli allegatis, quibus etiã subsequentes authoritates coaptantur.

V § In primis dñs in Ezechiele de quodã cataclismo modernis Christia-
nis censet dicere: Erũpere faciã spiritũ tempestatũ in indignatiõe mea, & imber Ezech. 13
inundãs in furore meo erit & lapides grandes in ira in cõsummationẽ. Et infra: Ezech. 25
Ego extendã manũ meã sup te. s. populũ Christianũ, & tradã te in direptionem Ezech. 26
gentiũ & interficiã te de populis & perdã de terris & conterã, & scietis, quia ego
sum. Postea p eundẽ prophetã in typo Tyri, cõtra modernã ecclesiã, strictã fert
sententiã cũ executione subuersionis, inquit eñ: Cũ dedero te. s. ecclesiã, vrbem
desolatã, & adduxero sup te abyssum & operuerint te aquæ multæ & detraxero Ezech. 27
te cũ illis, descendũt in lacũ, in nihilũ redigã te. Et infra: In aquis multis adduxerũt
ȣ.c.20.§.41 te remiges tui, vẽtus auster cõtriuit te, in corde maris diuitiæ tuæ, nautæ tui. i. sa-
& ſ.eo.§.10 cerdotes & gubernatores tui. i. plati, viri q̃q; bellatores tui. i. principes seculares,
ȣ.c.25.in fi. cũ vniuersa multitudine tua cadẽt in corde maris in die ruinæ tuæ. Nũc cõtrita es
ȣ c.45.ĩ pr. à mari, in profundis aquarũ opes tuæ, & oĩs multitudo tua cecidit, ad nihilũ dedu
& ſ c.69.§.7 cta es, & nõ eris vsq; in ppetuũ. Et infra: In illa die egredient nuntij à facie mea Ezech. 30
ȣ c.49.§.6 in Trieribus ad cõterendã Aethiopiæ cõfidentiã, & erit pauor in eis in die Aegy
& ſ.eo.§.9. pti, qa absq; dubio veniet. Et infra: Operiã cœlos & nigrescere faciã stellas eius,
ȣ.ca.51.§.6 solẽ nube tegã & luna nõ dabit lumen suũ, oĩa luminaria cœli mœrere faciã sup Ezech. 32

te dabo & tenebras ſup terram tuã, dicit dñs. Et obſtupeſcẽt repẽte ſinguli pro &ſ.eo.§.6.
Iohel.2 anima ſua in die iræ ſuæ. Prope eſt dies tenebrarũ & caliginis, ſol & luna obtene- g.ca.4.§.2
brati ſunt & ſtellæ retraxerũt ſplendorẽ ſuũ, & dñs dedit vocẽ ſuã ante faciẽ exer ſ.eo.§.7
citus ſui, Magnus enĩ dies dñi & terribilis valde, & quis ſuſtinebit eũ? Dabo pro ſ.eo.§.10
digia in cœlo & in terra, ſanguinẽ & ignẽ & vaporẽ fumi, ſol conuertetur in tene g.c.52.§.17
bras & luna in ſanguinẽ anteq̃ veniat dies dñi horribilis. g.ca.15.§.7

VI § Ex hoc elicitur, q̃ ſol & luna præ cæteris ſtellis circa inferiora cor-
Ioſue.10 pora operantur, mediante ſcilicet lumine. Porrò in victoria Ioſue ſol & luna ſte-
Iudith.5 terunt per ſpaciũ vnius diei. Non obſtat, de cœlo dimicatum eſſe, quando ſtellæ
manentes in ordine & curſu ſuo aduerſum Siſaram pugnauerunt, quia per ſtel-
Gene.1. las intelliguntur angeli, & per cœlũ grando & ignis. Deus etenim fecit duo lumi
naria magna vt inferioribus rebus præeſſent. Quippe ſecundum aſtronomos ſol g.ca.15.§.13
eſt dux aſtrorum, cuius motus eſt cauſa elementatiuæ mutationis, vtpote æſtatis, g.ca.25.§.6
hyemis, veris, & autumni, ſecundũ quod ſol ad noſtrum defertur vel diuertitur g.c.51.§.7.
Picus.3.cõ- verticem. Sol quoq; æſtimatur fons totius influxus. Suo nãq; lumine calorem, in
tra aſtrol.10 elementis habitualem, deducit ad effectũ, illuminat inſuper lunã, quæ noſtris re- g.eod.§.5
gionibus eſt finitima, & pro ſua vicinitate & groſſitie vehementius afficit corpo
ra inferiora & groſſiora, nam luna cum elementis quodammodo coire ſeu parti-
3.deſpnot.6. cipare videtur, velut anguis cum anguilla. Quamobrem ex luna cientur tempe-
ſtates & venti pro diuerſo eius ad ſolem habitu & varijs configurationibus, qui-
bus maius minusve terrena patiuntur.

Iohel.3 VII § Vnde propheta Iohel ſubdit: Sol & luna obtenebrati ſunt & ſtellæ g eo.§.5
retraxerunt ſplendorẽ ſuum, & dñs de Sion ſurget, & de Hieruſalem dabit vocẽ
ſuam, & mouebuntur cœli & terra, Aegyptus in deſolationẽ erit, & Idumæa in
Amos.5.9 deſertũ perditionis, pro eo q̃ inique egerint. Ideo reuelabit̃ quaſi aqua iudiciũ, &
iuſtitia quaſi torrens fortis. Et qui vocat aquas maris & effundit eas ſup faciẽ ter
Naum.1. ræ, dñs nomen eius. Dñs enĩ in tempeſtate & turbine viæ eius, & nebulæ puluis g.ca.31.§.9.
pedum eius, qui percutiet nos vento vrente & aurigine & grandine. Et de quo g ca.29.§.2.
Eſaiæ.5 Eſaias inquit: Sagittæ eius acutæ & omnes arcus eius extenti, vngulæ equorũ eius &ſ.eo.§.9.
Eſa.8 vt ſilex, & rotæ eius quaſi impetus tẽpeſtatis. Pro eo q̃ abiecit populus iſte aquas
Syloe quæ vadũt cũ ſilentio, & aſſumpſit magis Raſin filiũ Romeliæ, propter hoc
ecce dñs adducet ſup eos aquas fluminis fortes & multas, & erit extenſio alarum
eius implens latitudinẽ terræ, id eſt eccleſiæ. O Emanuel ſcilicet Ieſu Chriſte.

Eſa.13 VIII § Deſup deus turbabit cœlũ, mouebitq; terrã. Ideo ſequitur: Ecce g.c.43.§.6.
Eſa.28 validus & fortis dominus, ſicut impetus grandinis turbo conſurgens, ſicut impe
tus aquarum multarum inundantium & emiſſarum ſuper terrã ſpacioſam. Sub-
uerter grando ſpem mendacij & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellũ in-
undans cum tranſierit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo ſola vexatio
intellectum dabit auditui. Conſummationem enim & abbreuiationem audiui à g.eo.§.2.&
Eſa.45 domino deo ſuper vniuerſam terrã. Et infra: Væ qui contradicit factori ſuo, nũ- ſ.ca.57.§.12
quid dicit lutũ figulo ſuo, quid facis? ego feci terram, & hominem ſuper eã crea- g.eo.§.4&
ui. Ego & manus meæ tetenderunt cœlos, & omni militiæ eorum mandaui, ego ſ.eo.§.10
ſuſcitabo eam ad iuſtitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit g.c.27.§.1.
Eſa.48 pro creatore. Vnde dominus vlterius inquit: Manus mea fundauit terram & de- ſ.eo.§.16
Eſa.51 xtera mea menſa eſt cœlos, ego vocabo eos & ſtabunt ſimul. Item ego ſum domi g.eo.§.4 &
Eſa.vlt. nus deus tuus, qui conturbo mare & intumeſcunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce ſ.eo.§.13.&
dominus in igne veniet & quaſi turbo quadriga eius, reddere in indignatione fu- ſ.c.65.§.8
rorem ſuum & increpationem ſuam. g.c.52.§.9

Hiere.47 IX § Hieremias deniq; illius futuri cataclyſmi meminit, dicẽs: Ecce aquæ
aſcendent ab aquilone & erũt quaſi torrens inundans, & operiet terram .ſ. Chri-
ſtianorũ & plenitudinẽ eius, vrbẽ .i. eccleſiã & habitatorẽ eius, per quẽ intelligit
indigenas Romanæ eccleſiæ. Ideo ſub typo Babylonis ſubiungit: Annuntiate in
Hiere.50 gentibus & auditum facite, leuate ſignũ & nolite celare. Dicite, capta eſt Baby- g c.48.§.8.
lon (hic forte confuſionem taxat Romanam) vnde ſequitur: Omnes qui tenditis g.eo.§.7 &
arcum, debellate eum, non parcatis iaculis, quia dño peccauit, quoniam vltio do- ſ.eo.§.13

mini

ḡ.c.47.§.16 mini est: Vltionem accipite de ea, sicut fecit facite ei, quia veniet dies tuus, tēpus
& ſ.eo.§.10 visitationis tuæ, & cadet superbus & corruet, arcum & scutum apprehendēt, cru
deles sunt & immisericordes, vox eaꝝ quasi mare sonabit.

ḡ.eo.§.9 ī fi X § Ad hoc Zacharias: Ecce dominus percutiet in mari fortitudinē eius Zacha.9
& ḡ.eo.§.8 & hæc igne deuorabitur. Dominus ī tuba canet & vadet in turbine austri. Et in-
& ſ.eo.§.13 fra: In illa die non erit lux, sed frigus & gelu, & erit dies vna quæ nota est domino Zach.14
ḡ.ca.52.§.1. quasi diceret, nobis vero incognita. Quis ergo (ait Iob) resistere potest deo? qui Iob.9
&.§.21. transtulit montes, & nescierunt hi quos subuertit in furore suo, qui cōmouet ter-
ḡ.eo.§.5.& tam de loco suo, & columnæ eius concutiuntur, qui præcipit soli & non oritur,
ḡ.ca.50.§.8 & stellas claudit quasi sub signaculo, qui extendit cœlos solus, & graditur super
& ſ.eo.§.15 fluctus maris, qui facit arcturum & oriona & hyadas (quæ sunt signa aquatica) & Sap.16
ḡ.eo.§.5 interiora austri? deus cuius iræ nemo resistere potest. Creatori nanq; seruit cre- 2.de trini.c.
ḡ.eo.§.8 & atura, ex qua (secundum Augustinum) fiunt interdum aliqua quæ humanis sen-
ſ.eo.§.17 sibus pro dispensatione congrua præsentantur, siquidem ira dei frequenter reue
ḡ c.52. ī pr. latur per aliquam creaturam sensibilem & intelligibilem, ad significandum dei iu
& ſ.eo §.11. stitiam inuisibilem. Nihil enim fit visibiliter & sensibiliter quod non de interio- 3.de trini. 4
ḡ.c.52.§.10 ri inuisibili aula dei iubeatur aut permittatur.

XI § Prædictæ insup inundationi Dauidis oracula applicari possunt hym
nizantis: Tenebrosa aqua in nubibus aeris, præ fulgore in conspectu eius nubes Psal.17
ḡ.c. 40. §.3 transierunt, grando & carbones ignis. Et dominus, quem torrentes nostræ ini-
& ſ.eo.§.17 quitatis conturbauerunt, intonuit de cœlo & dedit vocem suam altissimus. Et mi
ḡ.eod.§.10 sit sagittas suas & dissipauit eos, fulgura multiplicauit & conturbauit eos. Et an- Psal.21
nuntiabunt cœli iustitiam eius, quoniam deus iudex est. Neq; in diluuio aquarū Psal.31
multarum ād deum approximabimus, quia fluctus sui nimium super nos trāsient Psal.41.
Sonabunt & turbatæ erunt aquæ nostræ, quia deus dabit vocem suam & moue- Psal.45.
buntur terrena corda nostra. Quoniam dominus excelsus, terribilis, rex magnus Psal.46.
ḡ eo.§.4 & super omnem terram. Qui manifeste veniet, & non silebit, ignis in cōspectu eius Psal.49.
ſ.eo. §.15 exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. Qui conturbat profundum ma- Psal.64.
ris sonū fluctuum eius, turbabuntur gentes & timebunt qui habitant terminos à
signis suis. Quocirca propheta adhortatur vt clamemus ad deum. Quàm terribi Psal.65
lia sunt opera tua domine, venite & videte opera dei, terribilis in consilijs super
filios hominum. Induxisti nos in laqueū, posuisti tribulationes in dorso nostro. Psal. 67.
Magnificentia eius & virtus in nubibus.

XII § Vlterius Dauid de seipso in typo ecclesiæ inquit: Veni in altitudi- Psal.68.
nem maris, & tempestas dimersit me. Item viderunt te aquæ deus, viderunt te sci Psal.76.
ḡ.c.51.§.17 licet cū correptionibus venientem, aquæ.i.homines molles, & timuerūt timore
& ſ. eo. §.15 seruili, & turbatæ sunt abyssi.i.corda hominum in peccatis profunda, multitudo
sonitus aquaꝝ.i.imbrium erit, vocem.i.ostensionem dederunt nubes.s.pluēdo
Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ, & commota est atq; tremuit terra, id est
homines terrestres. In mari.i.in amara pœnitentia, via tua & semitę tuæ in aquis
ḡ.ca.15.§.16 .i. tribulationibus multis. Mandauit eñ nubibus desuper & ianuas cœli aperuit. Psal.77.
Et infra: Sicut stipulam ante faciem venti, ita persequeris illos in tempestate tua, Psal.81.
& in ira tua turbabis eos. Super me confirmatus est furor tuus & omnes fluctus Psal.82
tuos induxisti super me. In me transierunt iræ tuæ, & terrores tui cōturbauerunt Psal.87.
me, circumdederunt me sicut aqua. Et infra: A voce tonitrui tui formidabūt eum Psal.103.
qui respicit terram & facit eam tremere, qui tangit montes & fumigant. Nā om- Psal.134.
nia quæcunq; voluit, dominus fecit in cœlo & in terra, in mari & in oībus abyssis
educens nubes ab extremis terræ, fulgura in pluuiam fecit, qui producit ventos
de thesauris suis, qui percussit primogenita Aegypti ab homine vsq; ad pecus, &
ſ.eo.§ 14.& misit signa & prodigia in medio tui Aegypte. Propterea censuit propheta deum
ſ.c.64.§.7. esse laudandum, inquiens: Laudate dominum de terra, dracones & omnes abyssi Psal.148
ḡ ca.36.§.6. ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum. Ne autem quis huiusmodi tem- Augustin᷑.3
ḡ ca.52. §.13 pestates præter dei voluntatem agi, sed fortuitu vel ex causis tātummodo corpo de tri. 9
ralibus vel spiritualibus euenire crederet, cōtinue subiecit, quę faciunt verbū eius
ḡ.ca.31. §.1. .s. qui primitus omnia in mensura & numero & pondere in natura disponit. Sap.11

XIII § Deus præterea futuram inundationem per alium prophetam prę- g̃.eo.§.9.&
Threñ.2 monſtrat, dicentem: Tetendit arcum ſuũ quaſi inimicus, firmauit dexteram ſuã ſ.eo.§.15
quaſi hoſtis & occidit omne quod pulchrum erat viſu, id eſt apparentia, in taber g̃.eo.§.8.&
naculo filiæ Sion, id eſt eccleſiæ, effudit quaſi ignem indignationem ſuam. Poſt- ſ.c.62.§.16.
Threñ.3 ea in perſona domini ait: Diuiſiones aquarum deduxit oculus meus in contritio
ne filiæ populi mei. Ad quod idem vates loco eccleſiæ conquærendo reſpondet.
Inundauerunt aquæ ſuper caput meum, dixi, perij. Deinde ad deũ vertens orati
onem. Perſequeris, inquit, in furore & conteres eos ſub cœlis dñe. Ad idem Aba
Abacuc.3 cuc: Nunquid in fluminibus iratus es domine, aut in fluminibus furor tuus, aut in
mari indignatio tua? in fremitu conculcabis terram, & in furore obſtupefacies gẽ
Naum.2 tes, viam feciſti in mari equis tuis in luto aquarum multarum. Item in Naum di-
citur: Portæ fluuiorũ apertæ ſunt & templum ad ſolum dirutum, & Niniue, id eſt
eccleſia peccans, quaſi piſcina aquarũ, aquæ eius.
2.Pet.2.3.& XIIII § Proh pudor nos modo Chriſtiani ſumus fontes ſine aqua & ne-
Iudę.1. bulæ turbinibus agitatæ, ideo nobis caligo tenebrarum reſeruatur. Deſerimus
nempe aquam, id eſt gratiam dei, quam in nobis habere non curamus, tranſito-
ria autem turbinibus plena imitamur. Qua de re cœli magno impetu tranſient, g̃.c.51.§.6.
& elementa calore ſoluentur & tabeſcent. Ob peccata etenim noſtra perturban- g̃ ca.63.§.2.
Sap.5 tur elementa atq; inficiuntur. Ideo cõtra nos ſtabit ſpiritus virtutis, & tanq̃ tur- g̃ ca.52.§.12
bo venti diuidet nos & ad heremum perducet omnẽ terram iniquitatis, & mali- g̃.c.40.§.3
Apo.1. gnitas euertet ſedes potentium. Atqui cum nymbis & nubibus veniet dñs, cuius ſ.c.55.ĩ pri.
Apo.4 vox tanq̃ vox aquarum multarum. Nam de throno dei procedebant fulgura & g̃ eo.§.12 &
Apo.8. voces & tonitrua. Et multi homines morientur de aquis. Et audiuit Iohãnes vo ſ.eo.§.16
Apo.1.& c. cem dicentis: Væ væ væ habitantibus in terris. Idem quoq; prænuntiat tempus g̃.c.40.§.3
fiñ. prope eſſe quia ſigna multa præceſſerunt, & obſeruationis tẽpus non longas mo & g̃ c.57 § 2
ras inuertit & retributionis dies quodammodo in ianuis. ſ.c.56.§.4.
4.Eſdr.8.9 XV § Sicuti apparet in reuelationibus Eſdræ, qui ait ad dominum: Ecce
nunc domine demonſtraſti mihi multitudinem ſignorum, quæ incipies facere in g̃.eod.§.4.
nouiſſimis, ſed non demonſtraſti mihi quo tẽpore. Cui dominus reſpondet: Me- & ſ c.58.§ 4
tiens metire tempus in ſemetipſo, & erit quũ videris quando tranſierit pars quæ- & ſ.c.63.§.1
dam ſignorum quæ prædicta ſunt, tunc intelliges quoniam ipſum eſt tempus in g̃ c.9.§.7 &
quo altiſſimus incipiet viſitare ſeculum quod ab eo factum eſt, & quãdo videbi- ſ.ca.60.§.6
tur in ſeculo motio locorum & populorum mutatio, tunc intelliges quoniam de g̃.c.49.§.9
his erat altiſſimus loquutus à diebus qui fuerunt ante & ab initio. Et infra: Ecce nu g̃.ca.51.§.13
4.Eſd.15 bes ab oriente & à ſeptentrione vſq; ad meridianum, & facies earum horrida val
de plena iræ & procellæ, & collident ſe inuicẽ, & collident ſydus copioſum ſup g̃.eo.§.12.
terrã. Et erit timor & tremor multus ſuper terrã, & horrebunt qui videbunt irã & ſ c.54.§.3
illam & tremor apprehendet illos. Et poſt hoc mouebunt nymbi copioſi à me-
ridiano & ſeptẽtrione & portio alia ab occidẽte, & ſuperinualeſcẽt venti ab ori-
ente & recludent eã, & nubem quã ſuſcitauit in ira, & ſydus ad faciendũ exterrita
tionem ad orientalẽ ventum & occidentem violabitur, & exaltabunt nubes ma
gnæ & validæ, plenæ iræ, & ſydus, vt exterreant omnẽ terrã & inhabitantes eã,
& infundent ſuper omnẽ locum altum & eminentẽ ſydus terribile, ignẽ & gran- g̃ c.52 §.1.&
dinẽ & rumpheas volantes & aquas multas, vt etiam impleantur omnes campi, g̃.c.34.ĩ pr.
& omnes riui plenitudine aquarum multarum, & demolientur ciuitates & mu- g̃ eo.§.12.et
ros & montes, colles & ligna ſyluarũ & fœnum pratorum & frumenta eorũ. Et ſ.eo.§.17
4.Eſd.16 infra: Nunquid repellet aliquis ſagittã à ſagittario forti miſſam? dñs fortis immit g̃.eod.§.10
tit mala, & quis eſt qui repellit ea? exijt ignis ex iracundia eius, & quis eſt qui ex- & ſ c.57.§.6
tinguit eum? coruſcabit, & quis non timebit? tonabit, & quis nõ pauebit? domi- g̃.eo.§.11.&
nus cõminabit, & quis nõ funditus cõteret à facie ipſius? terra tremuit & funda- ſ.ca.62.§.16
mẽta eius, mare fluctuat de profundo, & fluctus eius diſturbabunt & piſces eius à
facie dñi, & à gloria virtutis eius, qm̃ fortis dextera eius, q̃ arcũ tetendit, ſagittæ
eius acutæ q̃ ab ipſo mittunt, nõ deficient quũ cœperint mitti in fines terrę.
XVI § Hęc per Eſdram pręnoſticata & horrida inundatio hactenus non
eſt impleta, ergo cõplebitur in propinqua, de qua loquimur, turbulẽta tẽpeſtate.
Iam

Iam enim angelus dei, id eſt, eius prænuntiatio, quam fecit altiſſimus multipharijs Iohã.5
indicijs, deſcendit in piſcinã eccleſiæ, in qua iacet magna multitudo peccãtium, ſci
licet languentium, cæcoꝝ, claudoꝝ, & aridoꝝ, ideo aqua inundationis mouetur,
ḡ.c.23.§.6 quoniã clerici volunt iam rapere Chriſtum, quia eius patrimonium rapiũt auare Iohã.6
ḡ.c.20.§.6. percipiẽdo & profuſe delapidãdo, voluntq́ ipm facere regem, quia dũtaxat tegi-
& J.c.54.§.1 mina, tẽporalia appetũt, nihil de æternis curãdo, ab eis igit ipſe Chriſtus aufugit.
ḡ.eo.§.8 Et iam ſero factũ eſt, & diſcipuli, id eſt, clerici deſcenderũt ad mare turbinis mũda
ḡ c.28.§ 5 & ni, & venerũt trãs mare in Capharnaum. i. in voluptates carnales. Et in eccleſia ſic
J.c.60.§.1 iam tenebræ factæ ſunt, & nõ venit Ieſus, id eſt, ſalus, ſed vento magnæ aduerſita-
tis flãte exurget mare vtpote per inundationem aquaꝝ aliasve plagas. Quas do-
minus reuelauit Apoſtolo præſcio futuraꝝ calamitatum, quæ nobis iam immi-
ḡ.eo.§ 14 et nent, ſed eas ſignificari nõ expedit. Propterea reſpondet: Non audeo aliquid lo-
J.c.62.§.10 qui eoꝝ quæ per me non efficit Chriſtus, in obedientiã gentiũ verbo & factis in Roma.15
ḡ.c.31.§.14. virtute ſignoꝝ & prodigioꝝ. Et infra: Deus autem pacis conterat Satanã ſub pe-
dibus veſtris velociter. Qui potens eſt vos confirmare ſecundum reuelationẽ my Roma.16
ſterij temporibus æternis, taciti quod nunc patefactum eſt per ſcripturas prophe
tarum ſecundum præceptum æterni dei.

ḡ.c.52.§.10 XVII § Demum apud Birgittã Chriſtus inquit: Sol & luna cæteraq́ ſide 4.Bir.567
&.12.&.J.c. ra & omnia cœleſtia curſum ſuum peragunt ſecundum quod in deitatem præfini
64.§.1 tum eſt, atq3 ordinatum. Om̃ia elementa deniq3 ſtãt in ſuo ordine & motu, ſicut ab
ḡ.c.38.§.7. æterno præuiſum eſt, & mouenſ ſecundum factoris voluntatem. Diſpoſitio vero
& ḡ.c.51.§.9 hominis & omnium rerum in diuina ſtabilitate præuiſa eſt, & ſtabiliter ſecundum
J.c.51.§.7 exigentiã vniuſcuiuſq́ rei rationabiliter miniſtrata. Et infra: Scriptum eſt enim: 4.Bir.96
ḡ.eo.§.10 Elementa omnia quaſi compatiebanſ mihi, ſcilicet Chriſto in morte, quãdo ſplẽ- Math.27
dorem & ſolidum effectum retraxerunt. *Sic* elementa & creaturæ quandoq; pu- Sapiæ.16
gnant & iudicãt pro deo, & oſtendũt in curſibus ſuis, id eſt, inferioꝝ influentijs irã
diuinam. Hinc Baruch: Nubes quibus imperatum fuerit à deo perambulare in Baruch.3
orbem, perficiunt quod imperatum eſt eis. Sequitur in Birgitta: Igitur ſcito, ob 6.Bir.110
ḡ.eo.§.11 & peccata Chriſtianoꝝ tãta tonitrua & fulguta venient in eccleſiã meã multis viuẽ-
J.eo.§.18 tibus qui nunc viuunt, quòd multi optabunt mortem, & mors fugiet ab eis. Acuet
J.c.54.§.8 autem diram iram in lanceam & pugnabit cum illo orbis terrarum contra inſen-
ḡ.eod.§.15. ſatos. Ibunt directe emiſſiones fulgurum, & tãquàm à bene curuato arcu nubium Sapiæ.5.
& J.c.56 §.11 exterminabunſ, & ad certum locum inſilient, & à petroſa ira plenè mittenſ grãdi-
nes, & ſcãdeſcet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Simile in Ag-
gæo deificum eloquium. Adhuc modicum eſt, & ego mouebo cœlum, & terram, Aggæi.2
ḡ.c.47.§.6 & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes, & ſubuertam ſolium regnorum, &
ſubuertam quadrigam & aſcenſorem eius, & deſcendent equi, & aſcenſores eo-
rum, vir in gladio fratris ſui.

ḡ.c.50.§.12 XVIII § Antequàm igit prædictũ afflictionis tẽpus veniat, ſummi crea-
in fine toris & iudicis noſtri meminiſſe, ac iterea cautiſſime ambulare debemus, ne in cor
ḡ.c.50.§.9 pore pariter & animo periclitemur, & ne nobis cõtingat quod Eliphas apud Iob Iob.22
reſpondens, dixit: Propterea circũdatus es laqueis, & cõturbat te formido ſubita
quia putabas te tenebras non viſurum, & impetu aquarum inundantium non op- Ge.14.&.2.
preſſum iri. Tanta forſitan inundatio inualeſcet quòd illi, qui præteritis alijs plagis Ion.1
J.c.54.§.6 ſuperfuerint, fugient ad montes. Quã obrem vnuſquiſq́ peccator cum Iona cla-
ḡ.eod.§.17 met. Scio ego q̃ propter me tẽpeſtas hæc grãdis veniat ſup Chriſtianitatẽ. Cir-
&.ḡ.c.35.§. cũdederũt me aquę vſq; ad animã, abyſſus vallauit me, pelagus operuit caput meũ
.8.&.J.c.55. Sic Catharina Seneñs: Deus æternæ corã te facio querimoniã de me, quia pœnaꝝ Cath. Senẽ.
in prin. &c. quas proximus meꝰ tolerare debet, ego ꝑpter delicta ſum mea cã potiſſima, ideo ca.2.
J.c.57.§.14. maieſtatẽ tuã exoro ſuppliciter, vt in me fiat afflictio. Deũ itaq; optimũ maximũ
ḡ.eo.§.3 ſedulo deprecemur, vt liberet nos de profundis aquaꝝ. Sua eñ diuina maieſtas p
J.c.57.§.7 ſupranotatas reuelationes euãgelicas & propheticas terrena noſtra corda cõcutit
vt merito ex tam crebris cõminationibus veterẽ vitã noſtrã emendare, ac tempo
ralia imò potius æterna ſupplicia præcauere debeamus.

¶De fuga hominum. Cap.LIIII.

Psalm.54 7.q.1. aduer sitas. Matth.2 Mat.10 Ioha.8.in fi. Ioha.10. 24.q.1.omis

A Baffectibus carnalibus,tanq̃ à nos persequentibus, elongãdi & à tur baterrenorũ desideriorũ fugiendi, necnõ in mẽtis contemplatione permanẽdi exemplũ Dauid dedit nobis,dicẽs: Ecce elõgaui fugiẽs, & mãsi in solitudine.i.mẽtis.Instar huiuscemodi spiritualis fugæ, debemus fugere mũdanos dei inimicos,quẽadmodũ verbo & exemplo docuit Christus, qui à facie Herodis fugit in Aegyptũ,ait quoq; discipulis suis: Si vos p̃secuti fuerint in vna ciuitate,fugite in aliã. Talis fuga durabit vsq; ad proximè futurum aduentum Christi. Ideo subiũgit: Non cõsummabitis ciuitates Israel,donec veniat filius hominis. Ad huius fugæ cõcessionem, Christus in lapidãtibus abscondit se,& exiuit de templo. Iterũ quũ quærerent eum apprehendere Iudæi, de eorũ manibus exiuit. Hinc schismaticos & hæreticos fugiẽdi & euitãdi doctrinã pariter & exemplum dedit Iohãnes euãgelista, de quo Polycarpus narrat: Quũ apud Ephesum balneas lauãdi gratia fuisset ingressus,& vidisset ibi Cherinthum exire, continuo discessit non lotus, dicens: Fugiamus hinc, ne & balneæ istæ nos corrumpant in quibus Cherintus lauatur inimicus veritatis. — g.c.13.§.1 & j.c.57.§.1 — g.c.47.i pr. & j.c.58.§.1 — j.c.62.§.4

De hęre.c.si cut ait. 12.q.1. cui portio cum cap.sequen. 8.q.1.in scripturis. Leui.26. Psalm.13 11.q.1c.Christianis in fi.

I § Ac nos earundẽ doctrinarũ præuaricatores nõ solum nõ fugimus veritatis inimicos,neq; ecclesiæ catholicæ aduersarios,sed etiã cum illis vtpote cum Iudæis & Sarracęnis,cũ hęreticis deniq; & excõmunicatis comertia & societates ac similia exercitia prohibita habemus,cõtra iura cõmunia & particularia in hæreticos schismaticosq; decreta. Insup clerici,id ẽ, sorte electi(q nil p̃ter deũ curare debẽt,& quorũ vera fuga est abdicatio tẽporaliũ,& alienatio carnaliũ affectionũ, vt suis se abnegẽt,q ad dei seruitiũ sunt destinati, ideo ad humilitatẽ fugere debe- rent)nõ fugiũt honores vanos & regimina t̃palia,sed talibus indignos se vltro ingerũt cõtra iuris prohibitionẽ. Ex quo itaq; nolumus fugere nobis p̃hibita,neq; vitia euitare, neq; inueterata scelera deo inimicissima deserere,sed potius illis,id est circa t̃palia trepidauimus timore vbi non erat timendũ, ideo terrebit nos sonitus folij volãtis,cogemurq; fugere ipsius dei iudiciũ,tanq̃ diffidentes de iustitia nostra siquidem apparet illum de iustitia diffisum qui iudicium refugit. — g.c.23.i pri. — g.c.32.§.14 — g.c.33.§.16. — g.c.35.§.10. — & j.c.58.§.8 — g.ca.53.§.15 — & j.eo.§.2. — g.c.38.§.6

Psalm.15 Esa.30 Esa.17.in fi. Iob.19 Apo.9 Thob.3 Iob.3 Psalm.103 Prouerb.28 Leui.26.

II § Verũ postq̃ impij suo infelici studio multa laborauerint, tandẽ nihil consequunt nisi fugã, pauorẽ, cõfusionẽ cordis, teste Propheta: Multiplicatæ sunt infirmitates,id ẽ,inutilia op̃a vel infirma studia eorũ,postea accelerauerũt, vtpote festinãdo fugere. Nolũt em̃ in fide aut spe quiescere,sed ad equos fugere & sup veloces ascẽdere, velociores aũt erũt q persequunt ip̃os, donec relinquant quasi malus nauis in vertice montis & quasi signũ sup colle. Nẽpe malus est signũ præteriti naufragij, sup collem vero dat signũ, vt à remotis sciat, quo sit fugiendũ. Alia est significatio quã dat deus se timẽtibus vt fugiãt. Porro p̃dicta fuga & festinatio ac pauor est in ip̃a mala conscia,quæ semp fugit,& nunq̃ effugit, semp timet, semperq; accidit quod timet, nunq̃ quieta, quia nõ est pax impijs. Quãobrẽ tam horrendæ ingentesq; accidẽt nobis aduersitates & calamitates q̃ scriptura docet nos fugere à futura plaga,q̃m in illis diebus quærẽt homines mortẽ,& nõ inuenient eã, desiderabũt mori,sed fugiet mors ab illis,& dicet quilibet, expedit mihi mori magis q̃ viuere. De q̃bus querit in Iob: Quare data est vita his q in amaritudine animæ sunt, qui expetũt mortẽ,& nõ venit, gaudentq; quũ inuenerint sepulchrũ. Tunc equidẽ ab increpatiõe dei fugiẽt homines impij, etiã nemine persequẽte, quoniam deum non audiunt, neq; eis præceptis obediunt fideliter. — Aliter, g.c. 41.§.8 — g.c.43.§.11. — & j.c.55.§.6 — j.eo.§.5. — g.c.29.§.2. — & j.c.56 §.11 — g.eod.§.4. — & j.eo.§.4 — g.c.49.§.19 — g.c.49.& 50 — & c.53.p to. — g.c.49.i pr. — g.c.14.§.10

Apo.6 Apo.6 Lucæ.23 j.c.68.§.5 Apo.12 Iudith.15

III § Enimuero malitia p̃sentis t̃pis, vtpote quinti & sexti statutũ (q̃s iã agimus) manifeste exprimit in cantu quintæ & sextę tubæ, nã q̃n apertũ fuit sextũ sigillũ, factus est terręmotus magnus, per quẽ annotat illa magna calamitas in decursu presentis sexti status futura, ait em̃ cœlestis secretarius. Et oẽs hoĩes abscon derunt se in speluncis, & dicũt montibus & petris, cadite super nos & abscondite nos à facie sedentis super thronum & ab ira agni,q̃m venit dies magnus irę ip̃sorũ. A persecutione Gog homines pariter fugient. — g.c.17 i pri. — g.c.43.§.13. — & j.c.55. in prin.& j.64 in pri.& .§.1 — j.eo.§.7 — g.c.4.§.3

IIII § Simili modo scribit, mulierem, id est, ecclesiã fugisse in solitudinẽ, quã persequutus est diabolus postq̃ vidit se proiectũ in terrã. Est nanq; ipse Satan modo solutus ad immissiones malas, ideo visitabit nos, dei permissione, cum tot — g.c.7.§.4 — g.c.40.§.4 — g.c.15.i pri.

&tantis

& tantis aduersitatibus vt mens & consiliũ à nobis fugiat, & solo tremore metuq; agitati, fugæ pſidiũ sumamus, fugituri p vias campoꝝ, & semitas colliũ. De quibus §.eo.§.2.&
Zach.14 Zacharias inquit: Fugietis ad vallem montiũ sicut fugistis à facie terræmotus in ſ.eo.§.6
Esa.2 diebus Oziæ regis Iuda. Item Esaias: Homines introibũt in speluncas petraꝝ, & in voragines terræ à facie formidinis dñi, & à gloria maiestatis eius, quũ surrexerit
Esa.8 pcutere terrã. Et infra: Ecce tribulatio, & tenebræ, & dissolutio, & angustia, & caligo psequẽs, & nõ poterit auolare ab angustia sua. Deinde quasi lamentãdo idem §.c.41.§.8.
vates nos interrogat: Quid facietis (inquit) in die visitatiõis & calamitatis de lõge &ſ.c.55.§.9
Esa.10 (vtpote à tempore Esaiæ vsque huc) venientis? ad cuius fugietis auxiliũ & vbi relinquetis gloriã vestram? ne incuruemini sub vinculo & cum interfectis cadatis.
Hiere.4. Hieremias insuper ait: A voce equitis & mittentis sagittam fugit omnis ciuitas. §.c.49.§.6.
Item interfecti in sterquilinio super faciem terræ erunt insepulti, & eligent magis
Hiere.8 mortem quàm vitam, omnes qui residui fuerint de cognatione, id est, de Christianitate hac pessima, ideo cadent in tempore visitationis suæ. Et singuli ad terrã suã
Hiere.50 fugient. Grex dispersus Israel. Terror em̃ nimius irruet sup eos, & fugiẽt in abscõ
Dani.10 ditũ, ac dicẽt: Melius erat nos non esse q̃ adhuc viuentes viuere in impietatibus no §.c.49.§.15
4.Esd.4 stris, & beatificabunt eos qui iam mortui sunt. &ſ.eo.in fi.
4.Regũ.7 V § Fugiẽt itaq; homines in tenebris, & derelinquẽt tẽtoria sua, fugiẽtq; tantũ animas suas saluare cupientes, & pacẽ quærẽtes quã non inuenient. Ab eis nẽpe §.c.48.§.6.
Hiere.25 peribit fuga & saluatio. Nam altissimus dicit: Peribit fuga à veloce & fortis nõ ob- §.c.36.§.2.
Amos.2. tinebit virtutem suã, robustus nõ saluabit animã suã & velox pedibus nõ saluabit, in fine
neq; ascensor equi, & robustus fugiet nudus in illa die. §.eo.§.2.&
Matth.24 VI § Talem nostrã fugã ob tremẽdas calamitates futurã saluator pdixit. §.c.2.§.4
Mar.13 Quũ videritis abominationẽ desolatiõis, quę dicta est à Daniele propheta, tunc q §.c.17.§.22
Dani.12 in Iudæa sunt, fugiẽt ad montes. Væ aũt prægnãtibus & nutriẽtibus in diebus illis. §.c.38.§.18.
Orate vt nõ fiat fuga vestra hyeme vel sabbato. Quæ sunt tpa ad fugã incõmoda. &ſ.c.61.§.9
Siquidem in hyeme fugit pctã qui ea non zelo iustitiæ, sed timore seruili, obmittit §.eodẽ.§.4
§.c.40.§.3. vel qui vsq; ad mortẽ expectat cõuerti. Sabbato aũt fugit qui sero & lente vel vsq; &.ſ.eo.§.7.
&§.c.33.§.9 ad exactã ætatẽ differt fugere pctã, quod detestat dñs apud Catharinã aiens: Peri §.c.18.§.3 et
Cath.Senẽ. culosum est vnicuiq; differre vitã emendare, expectando tempus quod nondum ſ.c.55.§.5
ca.156. habet, & perdendo tempus quod iam habet gratiose ei concessum. §.c.33.§.1
§.c.30.§.12. VII § Et q̃uis hmõi fuga, à Christo pręconizata, finaliter de extremo iudicio est intelligẽda, quãdo fiet tam magna tribulatio qualis nõ fuit ab initio creaturæ quã condidit deus vsq; mõ, neq; fiet, tñ nihilominus propinquę nostrę cala- §.c.44.§.4
Lucæ.21 mitati, quę erit vltimę anxietatis pręambula fugura applicari potest. Nã omĩ tpe &ſ.c.57.§.11
instat nobis futura calamitas, quã semp fugiendã, Chrus docet, aiẽs: Qui in Iudæa, §.c.43.§.13.
id est, Christianitate sunt, fugiãt ad mõtes. ſ. virtutũ, & q in medio. ſ. peruersitatis &ſ.c.55.§.9
sunt, ab ea discedãt, & q in regionibus, id est, q se bene regũt, nõ intrent in malitiã, ſ.c.57.§.8
vigilate igit omĩ tpe orãtes, vt digni habeamini fugere ista oĩa quę futura sunt. Et ſ.c.31.§.6
Lucæ.23 infra: Filiæ Hierłm, nolite flere sup me, sed sup vosipsas flete & sup filios vestros, qm̃ ecce veniẽt dies, in qbus dicẽt: Beati steriles & vẽtres qui nõ genuerũt, & vbera quæ nõ lactauerũt, tũc incipiẽt dicere montibus, cadite sup nos, & collibus, ope §.eo.§.3.&
rite nos, quia si in viridi ligno hoc faciunt, in arido quid fiet? Lignũ viride est crux ſ.eo.§.8.
Christi, cuius electi in futura calamitate iusto metu fugiẽt. Quo ergo impij pctõ- §.eo.§.6
res, per lignum aridum intellecti, timore iniusto & animo perplexo fugã quęrent? §.c.38.§.2 et
quisnam finis eorum qui non credent Euangelio. ſ.c.60.§.5
1.Pet.4. VIII § Idẽ redẽptor noster Iesus in Birgitta illius anxietatis meminit, di
3.Bir.11 cẽs: Iustitia mea euidẽter manifestabit intantũ, q; qui eã experient, sentiet, op a eius veniẽt in publicũ, & mẽbra cõtremiscẽt, horrẽdus est em̃ casus, & pcipitiũ intole-
4.Bir.99 rabile. Et infra: Sentiẽt iustitiã meã, ego em̃ quasi vermis in hyeme mortuus iacẽs §.c.43.§.9&
Iob.25 ipsis videor. Siquidẽ filius hominis est vermis, qui inquit, Ego sum vermis & non ſ.c.62.§.19
Psalm.21 homo. Et in Birgitta subdit: Nunc reuiuiscere volo per terribile iudicium meũ, & §.eo.§.7.
4.Bir.125 veniã sic terribilis, vt videtes dicẽt mõtibus, cadite sup nos à facie iræ dei. Et infra: §.c.53.§.17.
Bir.ext.86 Terra diripiet & inhabitãtes optabũt mortẽ, sed fugiet ab eis, quia impij dominabunt iustis. Et infra: Vita habebit tædio, fuga quęret, & non inueniet. Secundum §.c.44.§.6
&ſ.c.56.§.12

Metho

Methodius Methodiũ deniq̨, homines ita anguſtiati, beatificabunt eos qui iam mortui ſunt. g̃.c.30.§.11.
Similiter ſacerdotes abſcondẽt habitũ, & coronas ſuas, ſicut Vincentius & Cyril g̃.eod.§.4.
Apo.9 lus vaticinati ſunt. Et poſtq̃ illa tribulatio eccleſiæ ceſſauerit, tunc væ primũ abijt. in fine
Et ecce venient adhuc duo væ poſt hoc. g̃.c.39.§.8.

¶De tribus væ. Caput LV. g̃.c.55.§.9

IN Apocalypſi de triplici væ crebra fit mẽtio, ac multiplex repetitio. Sub tri
bus quidem væ complebit̃ ira dei contra eccleſiã eiuſq̨ membra, nam Iohã-
Apo.8. nes audiuit vocem dicentis: Væ, væ, væ habitãtibus in terra. Nempe væ pri- ĩ.c.53.§.14
mũ eſt illa tribulatio ob quam Hęc tota comportata eſt collectura. Quod qui g̃.c.53.§.18.
dem væ obuenit propter ſcelera noſtra. Vnde Iob: Si impius fuero, væ mihi eſt. & ĩ.eo.§.7.
Et in Eccleſiaſtico: Væ duplici corde & labijs ſceleſtis, & manibus malefaciẽtibus
Iohã.6.10 & pctõri, væ diſſolutis corde, væ his qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in
Ecci.2.&41 vias prauas: Væ vobis viri impij, qui dereliquiſtis legem domini altiſſimi. Item
Eſaias: Væ gẽti peccatrici, populo graui iniquitate, ſemini nequã, filijs ſceleratis.
Eſa.1.&.3 Et infra: Væ impio in malũ, retributio eñ manuũ eius fiet ei. Porro in Ozea inqt
Ozee.7.et 9 dñs: Vę eis quia receſſerũt à me, vaſtabunt̃, q̃a p̄uaricati ſunt in me: vę quoq̨ ipſis
quũ receſſero ab eis. Ecce duplex nobis vę qui peccauimus, vnũ quod ſuſtinemus g̃.ca.35.§.4
ſupplicia, alteꝝ ꝙ caremus deo. Quippe iſtud primũ væ eſt flagellũ nobis propin &.ĩ.eo.§.8.
Apo.9 quius iam imminens, quod pręſumit̃ futuꝝ ſub tuba quinti angeli, vtpote in calce
quinti, & in fęce ſexti ſtatuum iam concurrentium. g̃.c.54.§.3.

I § Et ſi eccleſia longo retroacto tpe tribulationes paſſa eſt q̃plurimas, eo g̃.c.14.§.14
rundem tñ tribulationũ conſummatio denotat̃ per primũ væ, & fiet ſub antipapa ĩ.eo.§.6
& tyrãno ſupraſpecificatis. Poſtq̃ eñ Iohãnes eiuſdem antipapæ ſiue pſeudopro g̃.c.42.§.8.
Apo.9 phetę finem deſcripſerit, ſubiũgit, dicens: Væ vnũ abijt, id eſt, completũ eſt. Atq̨
ſub iſto vno & primo væ comprehẽdunt̃ oñes tribulationes in ſuperioribus vſq̨ g̃.c.44. vſ-
huc deductæ. De ip̄o deniq̨ primo væ ſcriptũ eſt in typo eccleſiæ: Væ tibi Moab que ad c.54.
Nume.21 perijſti popule Chamos, id eſt, nequã, q̃a comp̄henſi ſunt tui filij & filiæ in captiui g̃ c.49 §.24
tatẽ. Itẽ væ ſup Nabo, q̃m vaſtata eſt & cõfuſa eſt fortis & tremuit, nõ eſt vltra ex- & ĩ.c.56.§.7
Hiere.48 ultatio. Idcirco clamat eccleſia: Væ mihi ſup contritiõe mea, peſſima plaga mea.
Hiere.10 Rurſus ad eccleſiã dñs: Quia oblita es mei & confiſa es mẽdacio, ideo ego nudaui
Hiere.13. fœmora tua, & apparuit ignominia tua, vę tibi Hieruſalem, id eſt, eccleſia. g̃.c.46.§.12

II § In iſto primo væ dicunt̃ homines mãducare linguas ſuas præ dolore,
Apo.16. & blaſphemare deũ cœli præ doloribus & vulneribus ſuis, & non agere pœniten g̃.c.40.§.4
tiam ex operibus ſuis. ſ. malis, & ſic in malo obſtinati peribunt. Ille peruerſorum g̃.c.49.§.12
interitus nuncupat̃ primum væ, quia propter eoꝝ culpam ipſoꝝ pœna in præſen & .ĩ.eo.§.3.
ti ſeculo inchoatur perpetuo duratura, ob eorum enim deſperationem obſtina- in fine, &.ĩ.
tam deſcendunt in infernum viuentes. c.64.§.4

Pſalm̃.54 III § Reliquũ eſt: Sicut allegoricè tria væ opprimũt eccleſiã vniuerſalem
2.Bir.8 vtpote primũ væ culpabile in membris morboſis, ſcd̃m væ pœnale in aduerſitati g̃.c.37.§.11.
bus tp̃alibus eccleſiã perturbãtibus: tertiũ væ æternũ, quo eccleſia meretrix, in da- &.12.&.ĩ.c.
mnatis. ſ. Chriſtianis, p̄petuo cruciabit̃. Sic tropologice tria væ patit̃ quęlibet per 56.§.3
uerſa eccleſia ſingularis ſeu indiuidua, videlicet quælibet anima dãnata. Quæ di- g̃.c.44.§.13
2.Bir.8 cit, væ mihi quia nata ſunt. ſ. quo ad culpã, væ mihi qui tam longa fuit vita mea. ſ. in fine
quo ad pœnã temporalem, & vę quia ſum in morte p̄petua. Quoꝝ vę primũ ob- g̃.c.44.§.6
uenit pctõri in conſciẽtia, quę naturaliter mordet̃ pctõ, quo anima voluntarie in- &.g̃.c.31.in
currit primã ruinã, id eſt mortem ſpũalem. Siqdem p dei grãm homo huiuſcemo fine
di morſum conſcientiæ ad reatũ & verã pœniam nõ dirigit ne quã primã ſui rui-
nam reparat: tunc ſequit̃ ſecũda ruina qua homo deſtruit̃ & comparat̃ iumẽtis inſi g̃.c.39.§.1
Pſalm̃.48 pientibus. Propterea deus ei infligit primũ vę, quãdo ip̄m pulſat & punit cũ aduer g̃.c.30.§.12
ſitatibus temopralibus. Poſt quas ſi pctõr ſe non emẽdauerit, vitã ſpiritualem re- &.ĩ.c.61.§.3
cuperando oñeſq̨ in ſe ruinas & vulnera pctõrum reficiendo, tũc ſequet̃ eum ter- in fine
tia ruina, id eſt, mors corporalis & neceſſaria, quæ ſecum affert ſecundũ væ, id eſt, g̃.c.47.§.11
g̃.c.35.§.6 intenſum mortis dolorem ac morſum amariſſimũ. Et ſtatim adeſt vę tertiũ, quod & ĩ.c.58.§.
Deut.32. eſt peculiare vniuſcuiuſq̨ hominis iudiciũ extremũ, quoniã pars peccatoꝝ erit in 7.&.ĩ.§.62.
Apo.21 ſtagno ardenti igne & ſulphure, quæ eſt mors ſecunda. §.18.

Ad tollẽ

§.eo.§.2 IIII § Ad tollendum illud tertium væ Propheta inuocat dominum, di- §.eo.§.4
cens: Illumina domine oculos meos, ne vnquàm obdormiã, id est, corporaliter mo
riar in morte. s. spirituali, hoc est, in pctõ mortali, quia inde sequeret tertium væ, Psalm.12
§.eo.§.3 in fi. id est, mors secunda & perpetua: tunc diabolus inimicus meus diceret, præualui
aduersus eum, vtpote contra me peccatorem. Itidem Christus, ordine tamẽ præ-
postero, ad Birgittã inquit: Si pctõres emendati ad me non redierint, vindicabor
in ira mea, tunc væ. s. tertium erit eis in corpore & in anima: væ. s. secundũ quia in 1.Bir.56.
mundo, id in aduersitatibus tẽporalibus vixerũt, & væ. s. primũ culpabile, quia mo
§.c.57.§.11. dica fuit voluptas eorũ, & adhuc illa vana diligunt, ideo cruciatus eorum (intelli-
§.c.53.§.7 go per tertium væ) erit perpetuus.

V § Cæterũ primũ væ aduenit triplici modo: Primo, quia homo nascit
§.c.40.§.7 in malam inclinationem. Secundo, quãdo committit culpã. Tertio, si perseuerat
in culpa vsq; ad finem vitæ temporalis. Hinc in Birgitta dicit: Væ super væ mise-
§.c.54.§.6. ria super miseriã veniet, væ quoq; nunquàm minuet, deinde subiungit, veniet tibi 2.Birg.9
væ, quo væ caro tua arescet, aĩa pauore dissoluet &c. ideo fuge celeriter ad latibu- Birg.ext.82
lum diuinæ humilitatis, ne veniat væ quod minatur, quia ideo minat vt fugiatur.
Et alibi Christus de quodam populo ait: Ego ostendo multa vt homines præpa-
§.c.1.§.3 tent se ad bona, & sciant facienda, & patienter expectent, veruntamen scias, væ 4.Bir.71
J.c.59.§.3 vnum abijt, & alterum veniet super ingratos regni huius, & post veniet benedi-
§.eo.§.5 ctio mea super humiles petentes misericordiam meam.

§.c.45.§.4 VI § Sic fiet etiã in ecclesia occidentali vniuersa nam licet in eodem re-
§.c.44.§.8 gno & in pluribus alijs singularibus locis, vbi olim fides catholica viguit primũ væ
abierit, eo videlicet casu & tempore, quo inibi per violẽtiã siue per malã doctrinã
§.c.47.§.1. fides Christi cessauit, & sic ecclesia in eisdem locis specialibus quodãmodo omnẽ
§.c.46.§.2. ruinã passa est, tñ in ecclesia occidentali primũ væ nondũ finitũ est. Quę quidẽ ec
clesia ad solã ferme Europã est redacta, vbi pręcipue in Italia vitia exuberãt, ac po
tissimũ in Alemania religio sancta deficere incipit, ideo ibi cũ maiori dãno & cru-
§.eo.§.1. delitori austeritate, & extinctione fortassis seu trãspositione ecclesiæ Romanę, pri
&.J.eo.§.9. mũ væ adhuc restat, & cũ tremore expectat consumendũ. Tametsi multę ecclesiæ
particulares, tum in Asia, tum in Aphrica, tum etiã in quibusdã Europæ partibus
propter hominũ ibi existentiũ exorbitãtias, succubuerũt, & primũ atq; secundum
§.c.54.§.2. væ passæ esse videntur, quia sui homines tam in fide q̃ in dignitate ecclesiastica cor
ruerunt, tertium væ & æternam damnationem recepturi.

§.c.45.§.11. VII § Præmissa mala oriẽtalium sunt preambula exempla calamitatum
&J.c.58.§.6 occidentalis seu Romanæ ecclesiæ, quæ similiter ob suorũ membrorũ delicta iam-
§.c.47.§.10 diu primã culpæ ruinam patit, ideo proximè in dignitate, tandem in fide est ruitu
ra & p consequens primũ væ in breui passura, q̃uis in ipsa ecclesia extiterint multi
§.eo. in pri. viri boni. Prout Christus Birgittæ, interroganti, quare ciuitas Sipontina, vbi tot 4.Bir.114
&J.c.57.§6 corpora sanctorũ quiescunt, destructa esset, respondit, hoc meruerunt pctã inha-
bitãtium, aliæ quoq; ciuitates meruerunt consimilia. Iustus quidã, videns obstina
tionem eorundem inhabitantiũ, rogauit deum vt potius locus desolaretur q̃ tot
animæ perirent. Redeo ad propositũ: Suprascriptũ igit primũ væ Christiani mo
§.J.c.26. in fi. derni sustinebũt, temporalibus solũmodo incũbentes. Nam saluator Corozaim Lucæ.6.
&§.c.31.§.6 aliasve Iudæorũ ciuitates alloquẽs his verbis, væ vobis opulentis &c. voluit figu- Matth.11.
§.c.23 i pri. rare ac significare pręsentiũ Christianorũ regiones. Quocirca omnes Christiani-
tatis ordines modo puersi absq; dubio primũ væ mox sustinebũt, quia væ omni-
bus peccatoribus qui in via Cain abierunt. Iudæ.1

VIII § Porro quidã vates de duobus dũtaxat væ loquunt, velut Ezechi-
el inquiens: Accidit post malitiã tuã væ væ tibi. Et infra: Vlulate væ væ diei, q̃a iu Ezech.16
§.c.43.§.5. xta est dies domini. Item Amos: In cunctis dicet væ, væ. Et in Apocalypsi: Væ, vę Ezech.30
§.eo. i prin. ciuitas illa magna Babylon, hoc intelligendũ est de væ temporali, & de vę perpe- Amos.5.
tuo, vel quia caremus deo & sufferemus supplicia. Apo.18

§.c.54.§.7 IX § Primũ vero væ (de quo nunc loquimur) est pręsentis seculi, & figu-
§.ca.54. in fine ra illius magnę tribulationis, qualis (iuxta euangelicum præconium) non fuit ab Matth.24
initio mundi vsque modo. Idem quoque primum væ est finis longæuæ tribulatio Mar.13
nis. quã

nis, quam ecclesia (vt dictum est) per singulos quinq; præteritos status passa est. In ꝫ.eo.§.6.&
sexto aũt statu totum illud primũ væ complebit, quoniã circa finem eiusdem se- ſ.c.58.§.6
xti status, ecclesia à suis aduersitatibus ad tẽpus liberabit. Id testatus est Eliphas ꝫ.c.47.§.8
Iob.5 in Iob dicens: Increpationem domini ne reprobes, quia ipse vulnerat. s. in quinq; &ſ.c.65.§.11
statibus, & medet, percutit, & manus eius sonabũt. In sex tribulationibus libera- ſ.c.66.§.3
bit te, quasi dicat: O ecclesia per sex status fuisti tribulata, tñ in vltima sexti status ꝫ.c.54.§.4
tribulatione, vtpote post primũ væ liberabit te deus. Postea subiungit: Et in septi
ma nõ tanget te malum. Tunc em̃ scd̃m Thelosphorũ & quosdã alios scribentes, ſ.eo.§.12
finiet quintus status, & sexto statu adhuc durãte septimus ecclesię status paulatim
succrescet. Siquidem eo tpe fiet ecclesiæ reformatio, ac infideliũ conuersio omniũ ꝫ c.44 §.10
præter Iudæos, quibus cęcitas contingit, donec plenitudo gentium introierit, Illa
erit quædam figura & inceptio tranquilli status septimi. ſ.c.56.§.3

Roma.11 X § Post ambitionẽ deniq; vnius, id est, primi væ, videlicet postq̃ eccle-
sia per ignẽ primæ & magnæ tribulationis trãsierit, & ecce veniẽt adhuc duo væ
Apo.9 post hoc, q̃ sunt complenda sub tuba sexti & septimi angeli. Circa finẽ equidẽ se-
xti ecclesiæ status, flagellũ magnũ (quod erit scd̃m væ) Antichristus incutiet Chri ſ.c.61.§.4
stianis & toti ecclesiæ. De eodem secundo væ, & Antichristi tyrannide scribitur
in Apocalypsi à capitulo nono, ibi, & sextus angelus, vsque ad capitulum vnde- ꝫ.c.46.§.1.
Apo.11 cimum, vbi dicitur: Gentes, id est, gentiliter viuentes calcabunt ciuitatem sanctã, &ſ.c.572.§.
id est, ecclesiam, bestia, quæ ascendit de abysso, id est, Antichristus, faciet aduersus ſ.c.61.§.9
eos, scilicet iustos bellum, & vincet illos, & occidet eos. Væ secundum abijt, & ec-
ce væ tertium veniet cito.

Ioachim XI § De illo præterea scd̃o flagello inquit Ioachim: Post tribulationem ꝫ.c.41.§.4
supra descripti tyrãni terribilis, væ primũ abijt, & ecce vę secundũ, fugiamus à fa
cie eius, clama in fortitudine, quia iã incipiũt vltimi cruciatus, ah, ah, vbi ẽ Lucifer
Apo.8 quo abierũt stellæ? Per quas forsitã prælatos significare voluit Ioachim: Per Luci ſ.c.21.§.14.
ferum aũt pontificẽ quasi singularem stellã, quę si peruertit nominat absynthium ꝫ.c.42.§.6.
Postea subdit: Curramus & nõ &c. nõ aspiciamus retro. Quo quidẽ secũdo flagel &.ꝫ.c.a.40.
Hiere.30 lo post interitũ Antichristi finito, credent Iudæi & reliquę tribus Israel, quę (vt in- §.4.
ferius deducet) ad Christũ conuertent. Venient nãq; dies (ait dominus) & cõuer- ſ.c.61.§.9
tam conuersionem populi mei Israel & Iuda, & conuertã eos ad terram quam de- ſ.c.68.§.11
di patribus eorum. Tu ergo ne timeas Israel, quia saluabo te de terra longinqua, &
semen tuum de terra captiuitatis.

XII § Interim vel post modicũ interuallum adueniet tertiũ & vltimũ vę
& flagellum ecclesię per Gog aliosq; tyrãnos hominibus infligendũ. De quo di-
Apo.12 cit: Vę terrę & mari, quia descendit diabolus ad vos, habẽs irã magnã, sciens quòd ꝫ.c.17.§.5.
Iob.5 modicum tempus habet. Et licet in Iob videat exprimi, ꝙ in septimo statu eccle- &ſ.c.68.§.8
siam nõ tanget aliquod malũ, tñ subintelligendũ est diuturnũ, q̃m persecutio ipsi- ꝫ.eo.§.9
us Gog non diu durabit, sed deniq; est malum septimi status. Vel illa tertia plaga ſ.ca.5.§.7.
potest referri ad finem, seu caudã sexti status, vt infra patebit. Vel potest dici, ꝙ il in fine.
lud væ non tãget ecclesiã. s. spiritualiter, sicut nec tyrãni olim nocuerunt ecclesię, ſ.c.68.§.2.
quia Gog & sui satellites non intendẽt principaliter nocere ecclesiæ, sicut primũ ꝫ.c.17.§.19.
flagellum circa dignitatem ecclesiasticã, vel sicut scd̃m Antichristi flagellum circa ꝫ.c.46.§.2
fidem catholicã, sed Gog & sui complices, licet instigabũt homines ad colendum ſ.c.61.§.4.
Esa.31. bestiã, tñ principaliter oĩa morte ꝑsternere conabunt, iuxta elogiũ istud: Suscita ſ.c.68.§.4
bo super eos Mœdos, qui argentum non quærant, nec aurum velint, sed sagittis
paruulos interficient, & lactentibus vteris non miserebuntur, & super filios non
parcet oculus eorum. Illam stragem ecclesia suaq; membra patienter sustinebunt. ſ.c.56.§.8
Idcirco huiusce malum temporale non tãget ecclesiam, neq; eis seu suis membris ꝫ.c.42.§.9.
in salute nocebit, quemadmodum olim martyrum sanguine ecclesia non læsa, sed &ſ.c.59.§.6
7.q.1.cum p salubriter irrigata ẽ atq; adaucta. Hinc docemur, pro fructu salutis adipiscendo, ꝫ.c.46.§.11
cussio. in omnibus aduersitatibus nostris patientiam esse adhibendam, ne per impatien- ſ.c.56.§.11
tiam meritum mutetur in culpam.

¶De patientia in tribulationibus adhibenda.

Caput LVI.

Proinde

PRoinde considerandū est, an à deo, an ab homine tribulatio eueniat. Si-
quidem ab homine, non semper est toleranda, præsertim quando diuinę
maiestati vel suæ ecclesiæ fit iniuria, ea est propulsanda & vindicanda, a- 23.q.4.quòd
J.ca.57.§.12 lioquin patientia, ceu praua negligentia, merito esset culpanda, si aduer- Christus.
J.c.61.§.6 sus blasphemum seu hostem fidei & ecclesiæ, non fieret iusta oppugnatio. Vnde 23.q.2.p to.
aduersus hæreticos acriter disputandum est, similiter contra Turcas & Sarracæ-
nos, cæterosq́ ecclesiæ inuasores rebellare licet. Quādo aūt iniuria ab homine ir- 23.q.8.disp.
rogatur homini, tum consilium est, diligite inimicos vestros, benefacite his qui & c. igitur.
oderunt vos & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, hæc est optima Mat.5. in fi.
ẽ.c.15.§.12 patientia quādo fit bona retributio pro malo. Quam etiam iudex censetur facere 23.q.3.sex.
administrando bonam iustitiam in malefactores.

ẽ.c.27.§.15 I § Quando autem pro malo irrogato non redditur neq; bonū neq; malū
hæc patientia, & si non perfectissimorum, humilium tamen est Christianorum,
qui iniurias sibi vel suis irrogatas æquanimiter tolerant. Hoc saluator tum exem- Mat.5
plo, tum verbo docuit, dicens: Si quis te percusserit in vnā maxillam, præbe ei al 23.q.3.c.1.
J.eo.§.2. teram. Et iterum. Qui te angariauerit mille passus, vade cum eo duo millia. Item Luc.6
ẽ.c.39.i pr. Qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Idipsum apostolus Roma.12
docet: Nulli malum pro malo reddentes, nō vos defendentes, date locum iræ. Itē 1.Cor.6
Non vosmetipsos vindicantes, sed magis iniuriam percipite & magis fraudē pa
timini. Hanc vocis doctrinam Christus exemplo firmauit, crucem patienter to- Mat.26.
ẽ c.48.§.18 lerando. Petrum quoq; gladio vtentem, increpauit, dicens: Mitte gladium tuum Luc.9.in fi.
in vaginam, an putas quia nō possum rogare patrē meum, & exhibebit mihi plus
ẽ.c.36.§.1. q̄ duodecim legiones angelorum? Similiter increpauit Iacobum & Iohannē, qui
gestiebant ignem de cœlo descendere super eos, qui ipsum non receperant. Per
hoc inhibuit vindictam pro sui expulsione fieri. Iniuriam vero deo irrogatā in- 23.q.4.quod
nuit esse vindicandam, quum ibidem diceret: Nescitis cuius spiritus estis, q.d. nō Christus
zelo iustitiæ, sed animo vindicandi afficimini.

II § Quamobrē præcepta patientiæ nō tam ostentatiōe corporis, q̄ præ-
paratione cordis sunt retinenda. Cauetur nanq; in canonibus, vt in secreto tene- 23.q.1.nisi in
atur animi patientia cum benigna asperitate propulsandi iniuriam. Hinc domi- fi. & c.patus
nus Iesus singularissimum patientiæ exemplum, quum percuteretur in faciē, res- Ioh.18
pondit: Si male loquutus sum, exprobra me de malo, si autem bene, quid me cæ- Rom.12.
J.c.57.§.12 dis? Et licet apostolus prohibeat reddi malum pro malo, tamen hoc potissimum
intelligitur de reciproca iniuria, & non de iure alicui competente. Id em̄ non cen
setur esse malum, sed quoad se quoddam bonum, quod quis, agendo aduersus re-
um prosequi potest si velit, ordine tamen debito. Vnde leges, canonesq́; modū
vltionis statuerunt, oculum pro oculo, dentem pro dente, &c. Illa vero iuris sui Exod.21
ẽ.ca.20.§.2 prosequutio est minoris perfectionis, q̄ remissio iniuriæ. Serui em̄ dn̄i nō opor- 2.Tim.2
ẽ.eod.§.1. tet litigare. Siquidē dn̄s nobis præcipit, non resistere malo, vel etiā in iudicio nos Mat.5
defendere, ergo multo minus decet iudiciali strepitu agere. Quamobrē Carthu-
siensium statuto cauetur iudiciorū tumultus, quia sapit impietatem.

III § Venio nunc ad secundum principale & iuxta propositam materiam
ẽ c.55 § 3.& congruum membrum, quando ex diuina dispensatione accedit nobis aduersitas,
J.ca.59.§.6. quæ in omni euentu cum humili patientia est sufferenda, quia deus nos tanquam
ẽ.c.11.§.4. aurum probat in fornace patientiæ. Vnde ait Augustinus: Quis vnq̄ potest nos Sap.3
& J.eo.§.12 amplius amare q̄ deus? Et tamen nos salubriter terrere non cessat. Sæpe etiā mor 5.q.5.c.1.
ẽ.c.15.§.16 dacissimum medicamētū tribulationis adiungit. Nō aufert ab Apostolo stimu- 2.Cor.12
ẽ.c.4.i pri. lum carnis tertio rogatus, vt virtutem in infirmitate perficiat. Non enim est re- 7.q.1.aduer
& J.eo.§.5. probatio, sed virtutis approbatio, bonorum aduersitas. Quantum fructum affe- sitas.
rat patientia, exposuit dominus Catharinæ Senensi. Item qualiter in animo ho- Cath.Se.c.
J.eo.§.6.i fi mo non debeat turbari persequutionibus & spinis quas mundus germinat, datur 25.& c.49
ẽ.c.55.§.9.i sana doctrina ibidem. Nam omnia patienter, imò hilariter sunt sustinenda, hac Arra æter-
fi.& J.c.60. temporali pace gaudet iustus, qui nulla prosperitate aut aduersitate dissoluitur, & næ vitæ.
§.3. sic arram æternæ pacis prægustat. Cath. Se. c.

IIII § Qualiter etiā Christiani in tribulationibus enormibus breui aduen- 46.cum si.

Eſaię.26 turis patientes eſſe debeant, deus ſummus maximus per prophetam iubet: Va ſ.c.59.§.2
Sapiæ.11 de popule meus, intra in cubicula tua, claude oſtia tua ſuper te, abſcondere mo-
dicum ad momentum, donec pertranſeat indignatio. Alibi quoq; habetur, φ ele ğ.c.31.§.7.
Iacobi.1 ctos deus tanq̃ pater monẽs probat, impios autem tanquàm durus rex interro- & ſ.eo.§.13.
gans condemnat. Hinc in canonica Iacobi. Om̃e gaudiũ exiſtimate cum in ten-
tationes varias incideritis, ſcientes quòd probatio fidei veſtræ patientiam ope-
ratur. Beatus vir qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipi-
Iacobi.5 et coronam vitę. Et infra: Patientes igitur eſtote fratres vſque ad aduentum do-
mini, patientes eſtote & cõfirmate corda veſtra, quoniam aduentus dñi appro- ſ.c.62.§.14.
pinquabit. Nota hic medium Chriſti aduentũ, quo Chriſtus cuilibet ſe inuocãti ſ.c.62.§.7
ſtatim ſubuenire ſolet. Ideo ſubiungit: Ecce iudex ante ianuã aſſiſtit, vtpote vni- ğ.c.53.§.14
Iacobi.5 cuique pie morienti. Exemplum accipite exitus mali & longanimitatis & la- & ſ.c.58.§.8
bore patiẽtię, prophetas qui loquuti ſunt in nomine domini. Ecce beatificamus ſ.eod.§.7.8
eos qui ſuſtinuerũt. Sufferentiam Iob audiſtis & finẽ domini vidiſtis, quoniã mi
ſericors eſt dominus & miſerator.

1.Petri.2 V § Petrus inſuper iubet deum glorificari ab hominibus in die viſitatiõis,
qui nos continue viſitat multipliciter monẽdo. Hæc eſt gratia (inquit) ſi qs pro-
pter dei conſcientiam ſuſtinet triſtitias patiẽs iniuſte, quæ em̃ eſſet gratia ſi pec-
cantes & colaphizati ſuffertis? ſed ſi benefacientes patiẽter ſuſtinetis, hęc eſt gra
1.Petri.3.4. tia apud deum. Et infra: Oculi quidem domini ſuper iuſtos, vultus autem domi-
Pſal.33 ni ſuper facientes mala. Melius eſt benefacientes, ſi deus velit, pati quàm male- ſ.c.58.§.9
1.Petri.4.5. facientes. Et infra: Qui patiuntur ſecundum voluntatem dei, illi fideli creato-
ri commẽdant animas ſuas in benefactis, humiliamini ergo ſub potẽti manu dei, ğ.c.30.§.13
vt vos exaltet in tempore viſitationis, omnem ſolicitudinem proijciẽtes in eum, & ſ.c.57.§.3
Sapiæ.12 quoniam ipſi cura eſt de vobis. Quis em̃ eſt qui noceat vobis, ſi boni emulatores ğ.c.52.§.22
1.Petri.3 fueritis, flagellis igitur ſiue à deo miſſis, ſiue ab homine inflictis, vtere tanq̃ medi- & ſ.c.59.§.6
cinis præſeruatorijs, his quidem malis preſſus multa facis vel obmittis, quæ nõ fla ğ.eo.§.3.&
gellatus, neq; faceres neq; obmitteres. Quomodo autẽ olim deus in veteri ac ho ſ.eo.§.12
die in nouo teſtamẽto prouiderit & curauerit ſuas creaturas diuerſimode largi-
Ca.Se.c.135 tionibus multipharijs, tam in hoc ſeculo q̃ in alio, tam in temporalibus q̃ æternis
vſq; ad c.152 abũdanter enumeratur apud Catharinã Seneñ.

Roma.5 VI § Paulus deniq; multas ſanas patiẽtiæ doctrinas tradidit dicẽs: Gloria-
Roma.8 mur in tribulationibus, ſciẽtes quòd tribulatio patiẽtiam operatur, patiẽtia autẽ ſ.c.53.§.10.
probationem. Nũc iuſtificati in ſanguine Chriſti, ſalui erimus ab ira per ipſum.
Nõ em̃ ſunt condigne paſſiones huius temporis ad futurã gloriam. Spiritus ad-
iuuat infirmitatem noſtrã. Quis ergo nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribula-
tio, an anguſtia, an fames, an nuditas, an periculũ, an perſequutio, an gladius? Et
infra: In om̃ibus exhibeamus noſmetipſos, ſicut dei miniſtros in multa patiẽtia,
2.Cor.6 in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtijs, in plagis, in carceribus, in ſedi- ğ.c.26.§.3.
tiõibus. Et infra: Induite vos armaturã dei, vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias dia-
Ephe.6. boli, quoniam nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnem, ſed cõtra ſpiritualia ne- ğ.c.26.ſ pr.
quitiæ in cœleſtibus, propterea accipite armaturã dei, vt poſſitis reſiſtere in die ğ.ca.49.§.
malo, & in om̃ibus perfecti ſtare. In om̃ibus ſumentes ſcutũ fidei, in quo poſſitis 24 & ğ.c.54
om̃ia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis aſſumite, & gladium ſpi §.2.& ſ.eo.
ritus per omnem orationem. Sitis igitur ſine quærela & ſimplices filij dei ſine re- §.12
Philip.2 prehenſione in medio nationis prauæ & peruerſæ. Tãdem apoſtolus cẽſet deo ğ.c.46.§.18
2.Theſſ.1 gratias eſſe agẽdas pro patientia noſtra in om̃ibus perſequutiõibus & tribulatio & ſ.c.57.§.
nibus noſtris, quas deo propitio ſuſtinemus in prę ſenti ſeculo in exemplũ futuri 15.
iudicij dei, pro quo & patimur, ſcilicet tribulationẽ, ſed nõ anguſtiamur. Nam q ğ.c.42.§.4
2.Cor.4 patiẽs eſt, multa gubernatur ſapiẽtia, qui aũt impatiẽs eſt, exaltat ſtultitiã ſuam. ğ.c.40.§.9
Prouer.14 Apoſtolus itaq; repletus eſt gaudio in tribulatione. & ſ.eo.§.13

2.Cor.7 VII § Præterea mater noſtra eccleſia in pſona Iudith ad patiẽtiã nos inui ğ.c.52.§.16
Iudith.8 tat, vbi admonet nos memores eſſe, quomodo Abraham tentatus eſt, & per mul- ğ.eo.§.3 &
tas tribulationes probatus, dei amicus effectus eſt, ſic Iſaac, ſic Iacob, ſic Moyſes, ſ.eo.§.3.
& omnes qui placuerunt deo, per multas tribulationes tranſierunt fideles. Illi au- ğ.eod.§.4.

tem, q

tem qui tentationes non ſuſceperunt cū timore domini, & im patiētiam ſuam,&
g̃.c.49.§.13 improperium murmurationis ſuæ contra dñm protulerunt,exterminati ſunt ab
g̃.c.43.§.8. exterminatore & à ſerpentibus perierunt. Nos ergo non vlciſcamur nos pro his
& ſ.eo.§.10 quæ patimur,ſed reputantes peccatis noſtris hæc ipſa ſupplicia, minora eſſe fla-
& ſ c.57 §10 gella dñi,quaſi ſerui qui corripimur,ad emendationē & non ad perditionem no
g̃.c.53.ī pr. ſtram euenire credamus. Nā vſq; in tempus ſuſtinebit patiens,& poſtea redditio Eccle.1.
& g̃ c.15 §16 iocunditatis. Vnde alibi eccleſia nos alloquitur,dicens:O filij patienter ſuſtinete Baruch.4
& ſ c.58.§.5 iram,quæ ſupeuenit vobis,ſicut eñi fuit ſenſus veſter vt erraretis à deo, decies tā-
ifi.ſ eo.§.11 tū iterū cōuertentes requiretis eū,qui eñi induxit vobis mala,ipſe rurſum addu-
g̃.c.55.§.1. cet vobis ſempiternā iocunditatem cum ſalute veſtra.
& ſ c.59.§ 7 VIII § Deinceps videndū quomodo ſaluator ipſe ad patientiam nos hor
tatur,impatientesq; increpat, dicens ſpecialiter ad cle⁊ & generaliter ad Chriſti-
anos electos:Beati eſtis quum maledixerint vobis homines & perſequuti vos fu- Mat.5
g̃.eo.§6.ī fi erint,& dixerint omne malum aduerſum vos mentientes propter me, gaudete
et ſ eo.§9 ī fi quoniā merces veſtra eſt in cœlis,ſic eñi perſequuti ſunt prophetas qui fuerūt an
& ſ c.59.§ 7 te vos. Et infra:Nolite timere eos qui occidunt corpus,animam autem non poſ-
g̃.eo.§.4 ſunt occidere,ſed potius timete eum,qui poteſt corpus & animā perdere in gehē Mat.10
g̃.c.16.§.1. nam. Non veni pacem mittere,ſed gladium,veni eñi ſeparare hominem aduer-
ſus patrē ſuum. Et alibi:Putatis quia pacem veni mittere in terram?nō,dico vo Luc.12
bis,ſed ſeparationē. Et infra:Quum audieritis prælia & ſeditiones, nolite terre- Luc.21.
ri,oportet primū hæc fieri,ſed nondum ſtatim finis.
IX § Quando autem cū impatientia vel defidia in huius ſeculi procellis na Mat.8.
ſ.c.59.§.5 uigamus,tunc in nobis Chriſtus dormit,ideo procella venti in ſtagnū deſcendit Luc.8
nosq; compellimur & periclitamur. In nobis igitur per patientiam & operam ſe- Mar.4
dulam ſuſcitandus eſt Ieſus ceu noſtra ſalus,quem diſcipuli in procellis nauigan-
g̃.c.49.§ 22 tes inuocauerunt,clamantes,præceptor perimus. At ille ſurgens increpauit ven
& ſ.c.58.§.1 tum & tempeſtatem aquæ,& ceſſauit,& facta eſt tranquillitas. Dixit autē diſcipu
lis,vbi eſt fides veſtra? Ecce Chriſtus increpat noſtram in eū diffidentiam, nec-
non & arrogantiam ac impatientiā ex aduerſitatibus conceptam. Nam ipſe ven Luc.8
tis & mari imperat & obediunt ei. Ergo nos tumidi & importuni ac impatientes Mat.8
homines,per ventū & mare ſignificati,deo nobis patientiā præcipienti obedire Mar.4
ſ c.57 §12 ī fi debemus. Factus eſt eñi dominus refugium pauperi,adiutor in opportunitatibus
g̃.eo.§.8.& in tribulatione,quoniā non in finē obliuio erit pauperis,patientia paupe⁊ non
ſ.eo.§.13 peribit in finem,q.d.habebit mercedem.
X § Exin propheta deo confeſſus paratum ſe offert,ob ſuam culpā ſpon-
g̃.c.15.§.15. te ſuſceptu⁊ flagella, dicens:Sagittæ tuæ infixæ ſunt mihi, quoniam ego in flagel Pſal.37
g̃.eo.§.7 & la paratus ſum,& dolor meus in conſpectu meo ſemper, quoniam iniquitatē an- De pę.diſ.1.
ſ.c.57.§.14 nuntiabo & cogitabo pro peccato meo ſemper. Nam miſericos dominus(inquit c.ſi peccatū
g̃.eo.§.7 Gregorius)ab electis ſuis iniquitatum maculas ſtudet temporali afflictione ter- 4.Birg.38
ſ.c.64.§.1. gere,quas in perpetuū non vult in eis videre. Vnde in libro Birgittæ dicitur deus 4.Bir.39
g̃.c.50.§.4 multa permittere propter peccata hominum, quæ non contingerent,ſi homo
dei gratia & ratione non abuteretur. Propter ingratitudinem quoq; & impatien
tiam hominum, interdum deus permittit aliqua cōtra ſalutem hominum,quę,ſi
g̃.c.30.§.7. patientes eſſent,non euenirent. Qui igitur impatiens eſt,ſuſtinebit damnū, quo- Prou.19
g̃.c.40.§.3. niam abſq; patientia non facimus fructum dignum pœnitentiæ,de qua in ſupe- Mat.3.Lu.3
rioribus dictum eſt,alioquin ſuperbi,auari,aut deſperantes & abſq; humilitate Pſal.59
g̃.c.15.§.43 pœnitentes,ac in malignitate conſumpti,eſſent ſalui.
g̃.c.55.in fi. XI § Idcirco Dauid oſtendit amplectendā eſſe tribulationem,per quā fit
& g̃.eo.§.7 commutatio de culpa ad gratiam,aiens:Deus repuliſti nos.ſ.à te,& deſtruxiſti
& ſ eo.§.12. nos qui mali eramus conſtructi,& peius ædificati. Iratus es,& miſertus es nobis
&.13 ſcilicet flagellando & patientiam in flagellis concedendo. Commouiſti terram,
ſcilicet per tuas minas,& conturbaſti eam,vtpote cor terrenum,ſana contritio-
g̃.c.41.§.1. nes eius,quia cōmota eſt. Oſtendiſti populo tuo.ſ.electo dura,potaſti nos vino
g̃.c.54.§.2. compunctionis,dediſti metuentibus te ſignificationem vt fugiant.ſ.per patien
g̃.c.53.§.17. tiam & humilitatem,à facie arcus futuras aduerſitates cōminantis, vt liberentur

S 2 dilecti

dilecti tui, scilicet in præsenti à seruitute diaboli, in futuro à pœna æterna, non vt
Psal.61. careāt pressura, sed vt fruantur patiētia, ideo subiungit. Et nō egredieris deus in
Hiere.17 virtutibus nostris, da nobis auxilium de tribulatiōe. Quoniā ab ipso scilicet deo
Hiere. 46 est patientia mea. Ad idem Hieremias: Maledictus homo qui cōfidit in homine.
Benedictus vir qui cōfidit in domino, & erit dominus fiducia eius. Et rursus: Tu g̃.ca.55.§.9.
noli timere serue meus Iacob, ait dominus, quia tecum ego sum, consumam oēs &J.c.59.§.2
gētes ad quas eieci te, te vero non consumā, sed castigabo te in iudicio, nec quasi g̃.c.46.§.10
innocenti parcam tibi.

XII § Pluribus tandem locis in Birgitta ad patientiam nos Christus inui- g̃.eo.§.6.&
1.Bir.6 tat. Mitto inquit amicos meos quasi milites in bellum, clypeum patiētiæ debent J.c.57.§.15.
habere ad latus, vt omnia patienter sustineāt. Si ego dominus eorum passus sum, g̃.eo.§.3.&
non mirum si & ipsi patiantur, non timeant, quia ego nunquam derelinquo eos, J.ca.59.§.7.
ideo si igne probētur, est ad eorum maiorem remunerationem. Et infra: Est vti- g̃.c.43.§.15.
3.Bir.10. lissimum habere & petere patientiam, quia in diebus multorum qui nunc viuūt, & g̃.c.54.§
g̃.c.53.§.4. sol dimidiabitur, stellę confundentur, sapientia infatuabitur, humiles in terra in- 8.&J.ca.59.
in fi. gemiscent & audaces præualebunt. Et infra: Amici dei debent volui in mundo, §.3&J.c.64
4.Bir.12. nunc tribulatione spirituali, nūc temporali, tribulatio enim mundi est quædam §.1.
g̃.c.43.§.8. præparatio & eleuatio ad coronam, estq; medicamentum & anthidotum huma g̃.eo.§.11&
4.Bir. 15 næ infirmitatis. Nam vt homo timeat peccare, deus ostendit iudicia terribilia & J.c.59. in pr
Psal.77. immissiones per angelos malos. g̃.c.42.§.5.

XIII § Qui itaq; patienter suffert temporale malum sibi illatum, is non cē- g̃.c.55.§.12.
Apoca.3 setur esse in malo. Quoniam altissimus aduersitatem passuro misericordiam pro- g̃.c.15.§.35.
mittit dicens, quia seruasti verbum patientiæ meæ, & ego seruabo te ab hora tē-
Lucæ.21 tationis quæ ventura est in orbem vniuersum tentare habitātes in terra. Ecce ve g̃.eo.§.4&
nio cito. Ego quos amo, arguo & castigo. Et in patientia vestra possidebitis ani- J.c.59.i prin
mas vestras. Quare assiduis pcibus clementissimum iudicem humiliter inuoce- g̃.eo§.9.iſſ
mus, vt in omnibus persequutionibus, aduersitatibusq; nostris, quas deo propi- g̃.eo.§.6.&
tio in exemplum iusti iudicij sui sustinebimus, salubrem patientiam & spontane- J.ca.66.§.2.
am tolerantiam misericorditer concedere dignetur, quo nobis huiuscemodi tri g̃.eod.§.11.
Iob.2 bulationes in fructum digne cędant pœnitentiæ, nam si bona suscepimus de ma J.c.58.§.10.
nu domini, quare igitur mala non sustineamus?

¶Cōfessio nostræ prauitatis cū inuocatione dei. Cap. LVII.

1. Thess.5 QVamobrem supra descripta diuina iudicia nobis imminentia atq; vi- J.c.59.§.1
Decōs. di.1. cina, deuotis ad deum orationibus nostris præcauere, vel saltem de- J.eo.§.3
qñ. & dist.5 mulcere studeamus. Sine intermissione quidem orare debemus, nō so
nunq̃. lum toto conatu, sed etiam integro animo sobrie inuigilando, &
Di.36.c.si. indesinenter precibus incumbendo, vt vincamus hostes nostros, tum visibiles, g̃.c.43.§.2.
1.q.1.c.ipsi. tum inuisibiles, præcipue ipsi sacerdotes interpellent pro populo, cuius peccata
comedūt, orentq; pro omnibus, quorum eleemosynas & oblationes accipiūt. Sed
inquantum afflictiones temporales, per orationes nostras, aut per intercessiones
aliorum, à nobis auertere nequimus (prout timendum est) tunc ad dei iudicium
subeundum humiliter nos præparare curemus, maxime nostram confitēdo cul-
pam, à qua huiusce supra nos iudicia dependent, necnon inuocando deum, qui J.eo.§.14
nos pœnitentes prius à culpa, deinde à pœna gladij & insultus malignorum ho- g̃.c.49.§.16
minum liberet, cæterasq; pœnas & plagas nobis imminentes mitiget, vel saltem &J.eo.§.6.
in eis nos desperare non sinat, ad hoc nos angelo prouocante ac dicente: Adora-
Apoc.14. te eum qui fecit cœlum & terram.

I § Sed quia futura pericula minime vel difficillime præcaueri possunt, te-
ste Iob, qui more fragilis hominis optabat tempore diuinæ correptionis abscō-
Iob.14 di à facie iræ domini, quum diceret. Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno prote-
gas me & abscondas me donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus
In vigilijs in quo recorderis mei? Hinc ecclesia canit: Quando veneris iudicare terram, vbi
defunctorū. me abscondam à facie iræ tuæ? Hei mihi domine, quia peccaui nimis in vita mea g̃.c.54.i pr.
quid faciā miser? quo fugiā nisi ad te deus meus? miserere mei dum veneris in no
uissimo die. Igit deus maximus specialiter implorādus est, vt sequtur.

In pri-

II § In primis ſtudeamus noſtra delicta cordiali & ſacrāmentali cōfeſſione
abluere. Pœnitentibus enim datur via iuſtitiæ. Hinc filij Iſrael, quum peccaſſent, Eccle. 17
& per negligentiam mandatū domini tranſgreſſi fuiſſent, atq; deliquiſſent, con- Num. 5.
feſſi ſunt peccatum ſuum. Ioſaphat quoq; dedit conſilium populo, vt cōſona vo- 2. para. 20
ce confiterentur domino. Hinc Dauid ad dominum: Confitebor aduerſum me Pſal. 31
ḡ c. 46 § 2 & iniuſtitiam meam, & tu remiſiſti impietatem peccati mei. Et Sapiens: Aperiet Eccle. 39
ḡ. c. 55. §. 10 os ſuū in oratione, & pro delictis ſuis deprecabitur, & in oratione cōſitebitur do- Eſa. 25
ḡ c. 21. §. 3 & mino. Sic Eſaias: Confitebor nomini tuo quoniam ſeciſti mirabilia, quia poſui-
ḡ. c. 49. §. 8. ſti ciuitatem, id eſt eccleſiam in tumultum, & vrbem ſortem, vtpote Romam, in
& ſ. eo. §. 4 ruinam. Ideo Eſdras ad Iudæos inquit: Vos tranſgreſſi eſtis, & nunc date cōfeſſi- 1. Eſdr. 10
onem domino deo patrum veſtrorum, & facite placitū eius, donec auertatur ira 1. Theſſ. 5
ḡ. eo. in pr. dei noſtri à nobis ſuper peccato hoc. 1. Tim. 2
& ſ. eo. §. 7 III § Poſt huiuſmodi dignam confeſſionem aſſidue orandum eſt, iuxta
exhortationem Apoſtoli dicentis: Obſecro primum omnium fieri obſecratiōes
orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regi
ḡ c. 57 §. 8 & bus & pro omnibus qui in ſublimitate ſunt conſtituti, vt quietam & tranquillam
ſ. ca. 67. §. 6. vitam agamus in omni pietate & caſtitate. Hoc eſt acceptum coram deo, qui om Prou. 15.
ḡ. ca. 56. §. 5 nes homines vult ſaluos fieri. Exaudietq; orationes iuſtorum, Et cui humilium, Iudith. 9.
& ſ. eo. in fi. & manſuetorum ſemper placuit deprecatio. Reſpexit enim in orationem humi- Pſal. 101
ḡ c. 49. §. 24 lium, & non ſpreuit preces eorum.
IIII § Suffragia deniq; cōmunia cum publicis proceſſionibus, alijſq; ſacris Num̄. 15
cerimonijs ſunt exacte celebranda. Per pontifices quoq; & cæteros paſtores, p̄- Leuit. 16
ḡ. ca. 15. §. 11 ces ad deū fundendæ. Siquidem ſacerdos olim pro omni multitudine filiorū Iſra Heb. 8
ḡ. eo. §. 2. & el rogabat lege præcipiente: Pontifex roget pro ſe & pro domo ſua & pro vni-
ſ. eo. §. 13 uerſo Iſrael, confiteatur omnes iniquitates filiorum Iſrael & vniuerſa delicta at-
q; peccata eorum. Et poſtquam obtulerit holocauſtum ſuum ac plebis, rogabit, Pſal. 34
tam pro ſe q̄ pro populo, dicendo: Confitebor tibi in eccleſia magna, in populo Deut. 9.
ḡ. ca. 50. §. 8 graui laudabo te. Moſen ita exaudiuit deus deprecantem pro populo, ne ipſum Tobi. 12
deleret. Nam bona eſt oratio cū ieiunio & eleemoſyna. Quocirca Thobias nos
docet, dicens: Benedicite deum & coram omnibus viuentibus cōfitemini illi cū
timore & tremore. Ipſe caſtigauit nos propter iniquitates noſtras, ipſe ſaluabit
nos propter miſericordiam ſuam. Conuertimini itaq; peccatores & facite iuſti-
ḡ. eo. §. 2. & tiam coram dn̄o, credentes q̄ faciat nobiſcum miſericordiā ſuam. Hieruſalem ci Thobi. 13
ſ. eo. §. 10 uitas dei, hoc eſt, ò eccleſia, caſtigauit te dn̄s in operibus manuū tuarum, confite-
ḡ. c. 31. §. 5. re domino in bonis tuis & benedic deum ſeculorū vt reædificet in te tabernaculū
& ſ. c. 59. §. 1 ſuum, quaſi dicat, vt reſtituat dignitatem eccleſiaſticam & honeſtatem vitæ quā
ḡ c. 19 § 15 & perdidiſti. Nempe deus ad preces fidelium promittit reformationē eccleſię non Ca. Se. c. 86
ḡ. c. 52. §. 16 cum gladio, ſed cum quiete pacifica. Proinde ſcriptura ait: Si omnipotentē fue- Ioh. 8.
ḡ c. 32 §. 8 & ris deprecatus, ſi mundus & erectus inceſſeris, ſtatim euigilabit ad te & paratum
ſ. eo. §. 12 reddet habitaculū iuſtitiæ tuæ. Harum precum & orandi effuſio in ſacris eccleſiis
ḡ 49. §. 21 & viſitandis cōmodius fiet: ait nanq; Salomon: Si agentes pœnitentiam & cōfiten- 3. Reg. 8
ſ c. 60. i pri. tes nomini tuo venerint & adorauerint ac deprecaturi te fuerint in domo hac, de 2. para. 7
ḡ. c. 45. §. 3. notando templū, exaudi in cœlo & dimitte peccatum populi. Super quo dn̄s. Si
ḡ. c. 40. §. 4 clauſero cœlū & pluuia non fluxerit, ſi mandauero locuſtæ vt deuoret terram, &
miſero peſtilentiam in populum, tamen oculi mei erunt aperti, & aures meæ ere
ctæ ad orationē eius qui in loco iſto orauerit, denotando eccleſiam.
V § Tenor vero inuocandi dominum partim ſequitur: O Ieſu effice in Theloſpho.
nobis vt incertitudinem diei iræ tuæ vigilando & bene operando præueniamus, Mat. 24.
ne voluptatibus & vanitatibus priſtinis vacantes, imparati ſubito inueniamur 2. Corī. 9
ḡ. ca. 33. §. 8. in illo. Et cū Catharina Senenſi vnuſquiſq; dicat: Sicut immortalis deus eſt vita, Catha. Señ.
ſapientia, lux, rectitudo & infinita iuſtitia, ita ego ſum mors, ſtultitia, tenebræ, oratione. 20
ḡ c. 50 § 4 & tortuoſitas & iniquitas, vtinam finienda. Ad hoc propheta, domino deo noſtro Baruch. 1.
ſ. eo. §. 10. 11 iuſtitia, nobis autem confuſio faciei noſtræ. Peccauimus ante dominum deū no-
ḡ. c. 50. §. 8. ſtrum, & non credidimus diffidentes in eum, & non fuimus ſubiectibiles illi, &
& ſ. c. 58. §. 1 non audiuimus vocē eius vt ambularemus in mādatis ſuis, & non audiuimus vo-

Baruch.2. cem dei secũdũ oĩa verba propheta℞ ,quos misit ad nos. Et infra: Peccauim⁹, §.ca.1.§.6.
Baruch.3. impie egimus,inique gessimus in oĩbus iustitijs tuis, auertatur ira tua à nobis. & ſ.in prin.
Et nũc domine oĩpotens,anima in angustijs & spiritus anxius clamat ad te,mi cõclu.
serere nostri,q̃a peccauimus ante te,& agglutinata sunt nobis mala,&c. Et psal-
Psal.142 mista: Nõ intres in iudicium cũ seruo tuo, quia nõ iustificabitur in cõspectu tuo
oĩs viuens. Ad tales,similesq́ inuocationes nos pius pater inuitat,dicẽs: Inuo-
Psal.49 ca me in die tribulationis,eruã te ,& tu honorificabis me.

VI § Deinceps specialiter optare cõdecet, vt deus liberet nos à plaga gla- §.eo. in pr.
dij,alijsq́ potius plagis nos submittat. Ex diuina quippe permissione crudeles ty & ſ.eo.§.7.
ranni in oppressos gladio vtuntur,quasi ex furore & propria vi, ideo gladij pla- §.ca.53.§.3.
ga existimatur immitior reliquis plagis,quæ sunt in medio manuũ dei. A cuius §.c.35.§.15.
Zach.13 manu licet nemo nos eruere possit, quia nõ habet superiorem, vnde quasi horri- & ſ.c.70.i p
Iob.10 bilius fit incidere in manus dei viuentis quàm tyranno℞,à quo℞ potentia potest §.c.37.§.4.
Heb.10 nos liberare dñs,in cuius manu est oĩs potestas terræ. Tamẽ leuius est onus do-
Eccle.10 mini quam tyranno℞. Nam circa diuinas plagas nõ est abbreuiata manus domi-
Esaiæ.59 ni vt saluare nequeat, neq́ aggrauata est auris eius, vt nõ exaudiat, sed iniquitates
nostræ diuiserũt inter nos,& deũ nostrũ,& peccata nostra absconderunt faciem
eius à nobis ne exaudiret, manus eñ nostræ pollutæ sunt sanguine & digiti nostri §.c.55.§.7.
Psal.31 iniquitate. Ideo die ac nocte grauata est super nos manus dñi, sed cõuertimur in & ſ.c.56.§.9
1.Para.21 erumna nostra dum configitur spina. Nempe dominus dedit Dauid optionem §.in pl.§.6
2.Reg.24 trium plaga℞, videlicet aut pestilentiã pati, aut fugere hostes, aut in eo℞ gladium
incidere. Et respondit Dauid: Ex oĩi parte me angustiæ ꝓmunt, sed melius mihi §.c.50.§.4
Daniel.9. est, vt incidam in manus domini, quia multæ sunt miserationes eius, quam in ma
Iob.17 nus hominũ, vtpote quam si traderer in man⁹ gladij. Hinc Iob ad dñm. Pone me §.c.50.§.8.
iuxta te,& cuiusuis manus pugnet cõtra me. & §.c.59.§6

2.Thess.3 VII § Qualiter autem pro liberatione à manu hominũ, orandũ sit, aposto §.eo.§.3.&
lus instituit dicẽs: De cætero fratres orate pro nobis, vt sermo dei curat & clarifi- ſ.eo.§.8
tur,& vt liberemur ab importunis & malis hominibus. Itidem Dauid precatus ſ.eo.§.9
Psal.5 est. Secundũ multitudinẽ impietatũ eo℞ expelle eos, q̃m irritauerunt te dñe. Itẽ: §.eo.in pr.
Psal.27 Ne simul tradas me cum peccatoribus,& cũ operantibus iniquitatem ne perdas & ſ.eo.§.12.
Psal.68 me. Sed libera me ab his q oderunt me. Deinde vates docet orare, vt in alijs suble ſ.eo.§.13. in
uemur plagis, præsertim vt pro futuræ inundationis liberatione dicamus. Libe- fine.
ra me domine de profundis aquarum, non me demergat tempestas aquæ, neque §.c.53.in fi.
Psal.107 absorbeat me profundum, neq́ vrgeat super me puteus os suũ. Et rursus: Da no & ſ.eo.§.15.
Psal.153 bis auxiliũ de tribulatione, quia vana salus hominis. Domine mitte manũ tuã de
alto, eripe me & libera me de aquis multis.

VIII § Saluator deniq́ noster iubet, in oĩi tribulatione oratiõibus incũ- §.eo.§.7 &
Matt.24.& bere,dicens: Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Nescitis eñ quã- ſ.eo.§.15.
c.25.& 26 do tempus sit, vt oĩi tempore orantes digni habeamini fugere oĩa ista quæ fu §.c.54.§.7
Marc.13.14. tura sunt. Quinetiam ipse saluator proprio ore pro nobis deum patrem preca-
Lucæ.21.22 tus est. Pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, non rogo vt tol-
Iohan.17 las eos de mũdo, sed vt serues eos à malo, nõ pro eis rogo tantũ, sed etiã pro eis q
credituri sunt per verbum eorum in me.

XI § Similiter & sancti sunt inuocandi pro intercessione nostri. Siquidem
De venera- Eliphas ad Iob dixit: Ad aliquem sanctorum conuertere, qui desuper clamauit:
tiõe sctõ℞. Miseremini mei saltem vos amici mei, id est sancti dei, quia manus domini teti-
Iob.5.in pr. git me. Nam quemadmodum in ecclesia militante fideles pro inuicem orare iu- §.eo.§.7
Iob.19. bẽtur, ita in ecclesia triumphante beati pro nobis intercedere perhibentur, quo- ſ.ca.67.§.2.
Ephe.4. niam nobiscum sunt membra ecclesiæ, ideo iubemur esse inuicem benigni ac mi
sericordes, donantes inuicem sicut & deus in Christo donauit vtrisq́, nobis, mi-
sericordiã, illis beatitudinẽ. Ecce ciues cœlestes nobis donũ misericordiæ & in-
tercessionis, viceuersa, nos mortales ipsis donum reuerẽtiæ & honoris debemus.
Psal.9 Nempe deus, requirens sanguinem martyrum suorum, quotidie memoratur no
2.Thess.1 stri, nec obliuiscitur clamorem pauperum, quia vult in suis glorificari sanctis.
Si de mundo iudicabunt, ergo multo potius intercedunt, siquidem iudicis est ſ.ca.59.§.4.
lites

ʃ.ca.60.§.5. lites dirimere. Multa corpora sanctorum surrexerunt cum Christo & apparue- ff.si.cer. pe
ꝟ.c.49.§24 runt multis, Ita coram deo pro nobis, inuocantibus se, procul dubio apparebũt. ta.l.quidam
ʃ.eo.§.11 Erga sanctos igitur in cœlis post Christum reponẽda est singularis spes nostra. Matt.27
Quippe mirabilis deus in sanctis suis, per quos dat virtutem plebi Christianæ, & Col 1.i prin
loquetur pacem super eosdem sanctos. In quorum manu sunt gladij ancipites ad Psal. 67.
faciendam vindictam in nationibus, & alligandos reges & nobiles inimicorum Psal. 84.
nostrorum. Qui vocem sanctorum audient, id est, sentient eorum apud deũ pro Psal. 149
nobis intercessionem, digni carent gratia diuina. Nos autẽ habebimus fructũ in Sap.18.i pr.
respectione animarum sanctarum. Ipsi deniq; sancti exultabunt, quando nostri Sapiæ.3.
inimici induentur confusione. Et quãmuis beatorum in cœlo pœna desiderij, Psal. 131
id est, compassio fit finita, tamen affectio desiderij, id est, charitas proximi in bea Ca.Se.41&
tis durat, adeo quòd ipsi corã diuina maiestate quotidie orãt pro salute totius or- c.92.cum si.
bis. Quos etiam deus exaudiet, in quantum diuinæ misericordiæ non obuiamus 3.Bir.5
ꝟ.c.56.in pr cum nostris peruersitatibus. Birgittæ reuelatum est, qualiter sancti pro nobis co
&ʃ.c.57.§2 ram deo intercedant, dicentes, Nos videmus populum innumerabilem in pericu
ꝟ.c.21.in fi. losis procellis perire, ideo rogamus te deũ vt portũ illuminare digneris, quaten⁹
ꝟ.c.21.§.11. populus vitare sua pericula valeat, & iniquis gubernatoribus non parere, sed ad
portum reduci lumine tuo benedicto.

X § Cæterum Petrus præcipit, vt simus prudentes, & in orationibus vigi- 1.Petri.4
lantes. Formam autem deprecandi atq; exemplar nobis Azarias reliquit, cũcti-
ꝟ.eo.§.4 & potentem his appellãdo verbis, Iudicia vera fecisti iuxta oĩa quæ induxisti sup Daniel.3
ʃ.eo.§.12.& nos, & super ciuitatẽ sanctam, denotãdo ecclesiam, quia in veritate & in iudicio
ʃ.c.61.§.9 induxisti oĩa hæc propter peccata nostra. Peccauimus eñ & inique egimus, re
ꝟ.c.52.§.18 cedẽtes à te & delinquẽtes in oĩbus, & præcepta tua nõ audiuimus nec obsecra-
in fine. uimus nec fecimus, sicut præceperas nobis vt bene nobis esset. Ne quæsumus tra
&ʃ.eo.§.11. das nos in perpetuum propter nomen tuum, & ne dissipes testamentũ tuũ, neq;
ꝟ.eo.§.5.& auferas misericordiã tuam à nobis. Ne confundas nos, sed fac nobiscũ secundum ʃ.eo.§.11
ꝟ.c.56.§.7. mansuetudinẽ tuam, & secundũ multitudinẽ misericordiæ tuæ.
ꝟ.c.52.§.16 XI § Daniel insuper, ex Hieremię prophetia intelligẽs desolationẽ ciuita-
tis Hierusalem, id est, ecclesiæ modernæ longe ante prænuntiatam, in ꝑsona no- Daniel.9
ꝟ.c.34.§.10 stra lugebat, orauitq; ad dominum dicens, peccauimus, iniquitatẽ fecimus, non
ꝟ.eo.§.9.,5 obediuimus seruis tuis prophetis, quæ loquuti sunt in nomine tuo regib⁹ & omĩ
ꝟ.c.24.§.7 populo terræ. Tibi domine iustitia, nobis aũt cõfusio facici, q̃a oĩs Israel, id est
ꝟ.c.54.§.7. Christiani præuaricati sunt legem tuam & declinauerunt ne audirent vocẽ tuã.
&ʃ.ca.64.§ Hoc dictũ Danielis intelligitur hodie de ecclesia & Christianis in typo per Hie-
4. rusalem, & oẽm Israel significatis. Sequitur in Daniele: Auertatur obsecro ira tua Daniel.9
ꝟ.eod.§.10. & furor tuus à ciuitate tua Hierusalẽ, & à mõte sancto tuo. Propter peccata eñ
&ʃ.c.58.§4 nostra Hierusalẽ, & populus tuus in opprobriũ sunt oĩbus per circuitũ nostrũ,
aperi oculos tuos & vide desolationẽ nostrã.

XII § Demum simus memores, quemadmodum salui facti sunt patres He- 1.Mach.4.
bræorum in mari rubro, & vna cũ Machabæo, fratribusq; suis clamemus in cœ-
lum, & miserebitur nostri dominus. Cũ Iuda congregatus est exercitus & ascen-
derũt in montẽ Sion, quẽ vi occupabãt inimici, & viderũt sanctificationẽ deser-
tam & altare prophanatũ, ideo plãxerũt plãctu magno. Præterea Iudas Macha- 2.Mach.8
bæus & qui cũ illo erãt, inuocabãt dominũ vt respiceret in populum, qui ab oĩu-
ꝟ.c.94.§.6. b⁹ calcabatur ab impijs, misereretur q; tẽplo q̃d cõtaminabãt ab impijs, misere-
&ʃ.63.i pri. retur etiam exterminio ciuitatis, id est, ecclesiæ, quæ esset illico complananda, &
ꝟ.eod.§.10 vocẽ sanguinis ad se clamãtis audiret, memoraretur q; iniquissimas mortes paruu-
ꝟ.c.36.§.7. lorũ innocẽtium & blasphemias nomini suo illatas, & super his indignaret. Rur 2.Mach.10.
sus dñm rogabãt prostrati in terram ne amplius talibus malis incideret. Sed & si
ꝟ.eo.§.7 quãdo peccassent, vt ab ipõ mitius corriperetur, & nõ barbaris ac blasphemis ho
minibus traderentur. Item orauerunt vt bonum angelum mitteret ad salutem Is- 2.Mach. 11.
rael. Tandem Iudas extendens manus in cœlum, prodigia facientem dominum 2.Mach.15.
ꝟ.c.49.in fi inuocauit, qui non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi placet, dat di-
ꝟ.c.53.§.8. gnis victoriam, dixit autem, Nunc dominator cœloꝝ mitte angelũ tuũ bonum

ante nos in timore & tremore magnitudinis brachij tui, vt metuant qui cum blaſ- &ſ.c.59.§4
phemia veniunt aduerſus ſanctũ populum tuũ. Pari modo & nos altiſſimũ inuo- g̃.c.46.§.2
care debemus, quoniam duplici ſpiculo eccleſia tempeſtate noſtra transfoditur &ſ.c.62.§19
vno quo pſeudoprophetæ inſurgunt, decretaq́ ecclesiaſtica cũ blaſphemia floc- &ſ.c.64.§.
ciſaciunt, altero ꝙ membra Chriſtiana per tyrannidem diſſipant. Ecce prælia ho 1.&.§.5.
ſtiũ & ſeditiones ſeu opiniones hæreticoꝝ. Precemur ergo deũ, vt à blaſphemis ſ.c.64.§.4.
& pſeudoprophetis, ac à tyrannoꝝ inſultu eccleſiam præſeruare, necnon Chri- g̃.c.56.i pri.
ſtianos cum captiuos, tum de cætero moleſtãdos redimere dignet. Chriſtianis q &ſ.c.65.§.6
dem non licet aduerſarios vincere in gladio, ſeu hoſtili crudelitate, ſed prece, pa- ſ.eo.§.13
ceq́ ac patientia, qua tenebras iniquoꝝ, non patrimonia inimicoꝝ, expugnent. g̃.c.49.§24
2.Mach.2 Tunc demũ ſperare poſſumus, quòd deus cito miſerebit noſtri, & congregabit g̃.eo.§.4&
de ſub cœlo in locum ſuũ, oſq́ eripiet de magnis periculis & locũ noſtrũ purga- g̃.c.56.§.2
Matth.10& bit. Inquit enim inuictiſſimus dominus apud Catharinã: Vos amici mei nõ timea ſ.c.60.§.2
Marc.13 tis iniquorum perſecutiones iniuſtas, ego nãq́ pugnabo pro vobis, quibus mea di g̃.c.56.§.9.
Lucæ.12 uina prouidentia non deficiet.

XIII § Præterea confiteamur atq́ oremus cũ Neemia, dicendo: Pecca-
4.Eſd.1. uimus, vanitate ſeducti ſumus, & non cuſtodiuimus mandatũ tuũ, & cerimonias,
& iudiciũ. Memento verbi quod mandaſti ſeruo tuo Moyſi, dicens: Cum tranſ-
greſſi fueritis, ego diſpergam vos in populos, & ſi reuertamini ad me, & cuſtodia- g̃.c.49.§20
tis præcepta mea, & faciatis ea, etiamſi abducti fueritis ad extrema cœli, inde con- &ſ.c.58.§.2
gregabo vos, & reducam in locũ, quem elegi vt habitaret nomen meũ ibi: Obſe- ſ.c.68.§.11
2.Eſd.9 cro te dñe, ſit auris tua attendens ad orationem ſeruoꝝ tuoꝝ. Poſtea conuenerũt
filij Iſrael in ieiunio, & in ſaccis, & humus ſuper eos, & ſteterũt, & confitebant pec g̃.c.13.§.1&
cata ſua, & iniquitates patrũ ſuoꝝ, ac quater in die & quater in nocte confitebant, ſ.c.61.§.6
2.Mach.1 & adorabãt dñm deum ſuum. Item alibi, dicentes: Domine deus creator terribilis g̃.eo.§.4
& fortis, iuſtus & miſericors, qui ſolus es bonus rex, ſolus præſtans, ſolus iuſtus &
omnipotens ac æternus, qui liberas Iſrael, id eſt, eccleſiam myſticam de omni ma-
lo, qui feciſti patres electos, & ſanctificaſti eos, accipe ſacrificiũ pro vniuerſo po-
pulo tuo, ſcilicet Chriſtiano, & cuſtodi partem tuã, & ſanctifica, congrega diſper
ſionem noſtram, libera eos ſcilicet Chriſtianos qui ſeruiũt gentibus vt pote Tur- g̃.eo.§.12 et
cis, contemptos & abominatos reſpice, vt ſciant gentes, ꝙ tu es deus noſter, affli- g̃.c.49.§.13
Ecci.4 ge opprimentes nos, & contumeliam faciẽtes in ſuperbia: O domine, libera Chri-
ſtianum qui iniuriam patitur de manu ſuperborum & impiorum. g̃.eo.§.7

Cath.Senẽ. XIIII § Tandem ad placandam diuinam iram clementiſſimus deus Ca
ca.15.&.107 tharinam Seneſi, remedium docuit, dicens: Amici mei ſuis deuotis orationibus &
& ca.129.& ignito deſiderio conent ligare manus diuinæ iuſtitiæ: Serui mei aſſumant lachry-
166 mas charitatis, quibus abluant maculatam faciem eccleſiæ, quæ iſto remedio priſti
nam recipiet pulchritudinem. Et infra: Ab amicis meis expeto mugitum cum cor
dis anxietate ſuper morte generis humani, quod ad tantam deuenit miſeriam, vt
exprimi nequeat. Ad huiuſmodi mugitum & clamorem deuotoꝝ, compellor ec
Cath.Senẽ. cleſiæ miſericordiam exhibere. Vnuſquiſq́ igitur oret ad deum cum eadem Ca-
ca.13.&.16 tharina dicente: Domine mi dulciſſime, miſericordes oculos tuos ad populũ iſtũ g̃.eo.in pri.
gratioſe conuerte, pariter & ad corpus eccleſiæ tuæ myſticũ, quoniam maior tibi &.g̃.c.53.§.
gloria cedet, parcẽdo tantæ multitudini tuaꝝ creaturaꝝ, q̃ vindictam ſumẽdo de 18.&.g̃.c.56
me ſola noxia, quæ intantum maieſtatem tuam offendi vt exiſtimem me potiſſi- §.10.&.ſ.c.
mam eſſe cauſam eoꝝ maloꝝ quę nobis pręparant, ideo precor vindictam de me 59.§.9
ſola ſumas, & populo tuo parcas, ac miſericordiam impendas. Et infra: O deus g̃.c.57.§.10
æterne, oculos tuæ pietatis tanq̃ bonus paſtor ouibus tuis impende, miſericor- &g̃.c.27.in
diamq́ impartire mundo, qui iam totus deficit, ebrius proprio amore ac ieiunus à prin.&.ſ.c.
dei & proximi charitate. 63.§.4

Ionæ.3 XV § Talibus deuotis orationibus deus eſt flectendus, qui ſæpe auertit à g̃.c.32.§.4.
pœnitentibus ſuam diuinam iram. Cui Niniuitę per pœnitentiam reſtiterunt im &ſ.c.58.§7
ponentes finem neceſſitati, quibus tunc ſola iræ tentatio ſufficiens erat. Ita clemẽ g̃.eo.8.§.&
tiſſimus deus vbi nos emendauerimus & debitas orationes effuderimus, plagas g̃.c.56.§.6.
Sapiæ.18 nobis imminentes proculdubio demulcebit. Sapiens enim refert: Iram DEI &.§.12
non diu

§.c.15.§.27 non diu permãſurã quãdo properãs homo ſine q̃rela deprecal pro populis pro-
ferẽs ſeruitutis ſuæ ſcutũ orationẽ. Iuſtus profecto deus bonũ hominis timorem
frequẽter pro ſuę vindictę exequutiõe accipit, qa bonus dñs & cõfortãs in die tri
bulatiõis & ſciẽs ſperãtes in ſe, & in diluuio ṗtereunte cõſumationẽ faciet loci e- Na. m. 1
ius. Filij deniq; Iſrael viderũt opa dñi & mirabilia eius in profundo, & poſtq̃ de- Pſa 106.
dixit tũc ſtetit ſpũs procellæ, & exaltati ſunt fluctus eius. Et clamauerunt ad dñm
§.eo.§.7 & cũ tribularentur, & de neceſſitatibus eorum eduxit eos, & ſtatuit procellã eius in
J.c.59.§.5. aurã & ſiluerũt fluctus eius. Inuocemus ergo, adoremusq; deũ in oĩi humilitate,
vt qui noſtrã neceſſitatẽ, magis q̃ nosipſi nouit, citius, anteq̃ pereamus, ſubueni- Eccle. 35
at nobis ſpem habentibus, noſtrã humilẽ orationẽ nubes penetraturã, deoq; ap- Pſal.17
§ eo.§.3 propinquaturam, neq; ab eo diſceſſurã, donec altiſſimus nos clemẽter aſpiciat, vt
cũ propheta dicere poſſimus. Aſſumpſit me de aquis multis. Eripuit me de inimi
cis, quoniã oĩa iudicia eius in cõſpectu meo, & iuſtitias eius nõ repuli à me, q̃-
niam in te eripiar à tentatiõe, diſciplina tua correxit me in finẽ.

¶De exemplis pꝛiſtinarũ plagarũ, quæ nos à periculis futuris ca-
uere docent. Cap. LVIII.

EXemplo diſcitur diſciplina. Quare cõſiderandũ eſt, quid in veteri teſta- Prouer. 24.
§.c.15.§.45 mento contigerit Iudæis, verba Hieremiæ & aliorum vatũ pręnuntiata Hiere. 8
&J.c.63.§.3 ſpernentibus, & cum ignominia dicentibus, pax pax, & non erat pax, q
ob ſuas abominationes in tempore viſitationis ſuæ corruerunt, & qui di
xerunt, non appropinquabit, & non veniet ſuper nos malum, illi in gladio mor-
tui ſunt. Altiſſimus autem ad eccleſiam illud vulgare prouerbium profert. Sicut
mater, ita & filia eius, tu es filia tuæ matris, ſcilicet ſynagogæ, quæ proiecit vi rũ Amos. 9
ſuum. Veteres quidem foderunt foueam ante faciem noſtram, & inciderũt in eã. Ezech.17
§.c.46.§.13 Caueamus igitur ne in eãdem foueam, in quam antiqui ob ſua delicta ceciderũt, Pſal.56
&J.eo.§.10 nos pariter ob ſimilia vel etiam maiora flagitia quãdoq; cadamus, ſimilesq; pœ- Matt. 15
nas experiamur. Commune quippe prouerbium eſt: Caſus demẽtis correctio fit
ſapientis. Item: Pulchre ſe caſtigat q alterius exemplo ſe emendat. Felix quem fa
ciunt aliena pericula cautum.

§.c.1.§.2 & I § Perſcrutemur quid dominus ꝑ prophetam ad literam olim Iudæis, & ꝑ
J.eo.§.5 conſequens hodie Chriſtianis, per Iudæos præfiguratis, minitatur, dicens. Ite ad Hiere. 7
locum in Sylo (quæ ciuitas dudum erat deſtructa) vbi habitauit nomen meum à
principio, & videte quæ fecerim ego ei, propter malitiam populi mei Iſrael. Et
nunc quia feciſtis oĩa opera hæc, faciam domui huic, ſicut feci Sylo, & proijciã
J.eo.§.2.ĩp. vos à facie mea. Iſta figura eccleſiã Chriſti, moresq; Chriſtianorũ hodiernos re-
§.c.57.§.5. ſpicit. Hæc eſt enim gens quæ non audiuit vocem domini dei ſui, nec recipit diſ-
&J.eo.§.4 ciplinam, perijt fides & ablata eſt de ore earum, ergo in deſolatione erit terra. Si-
§.c.15.§.44 militer Phaſſur ſacerdos percuſſus eſt plaga, qui in domo domini percuſſit Hie- Hiere.20.&
& §.c.56.§ remiam prophetantem iſtos ſermones. Sic Ioachim rex Iudæ, qui librum reue- c.26.& 38
9.&J.ca.59. lationum ſcidit & combuſſit, pœnam luit. Hieremias eñ prædixerat, qui mane- Hiere.36
§.5 ret in ciuitate, periret: qui autem fugeret ad Chaldęos, viueret, quia ciuitatem rex
§.c.24.§.6 Chaldæorum eſſet expugnaturus, ideo principes Iuda quæſierunt prophetã in- Hiere.38
§.c.54.ĩ pr terficere dicentes: De induſtria diſſoluit manus virorum bellantium, quaſi quæ-
§.c.49.§.8. rat malum ciuitatis. Cuius indigenis ipſe vates retulerat domini nuntium dicẽs:
&J.c.64.§. Conuertimini vnuſquiſq; à via ſua peſſima, & bona facite ſtudia veſtra. Sed ipſi Hiere.35
5. non inclinauerunt aurem ſuam, idcirco hæc dicit dominus: Ecce ego adducã ſu-
J.eo.§.6. per Iudam, & ſuper omnes habitatores Hieruſalem, vniuerſam afflictionẽ quam
loquutus ſum aduerſus illos.

§.eo.§.1 II § Quẽadmodũ Iudæi olim à Sylo, ita hodie nos à plaga priorũ ciuitatũ
exemplũ ſumere poſſumus, vtpote à Corozain, Bethſaida, Tyro, Sydone & Ca- Matt.11.
pharnaũ, de quibus in euangelio. Et maxime à ciuitatibus Sodoma, Gomorrha, Lucæ.10
& circũiacentibus. Vnde ſcriptura ait: Videntes plagas terræ illius, & infirmita- Deute.29
§.c.33.§.4. tes, quibus eã afflixerit dominus, in exemplũ ſubuerſionis Sodomæ & Gomor-
&J.eo.§.3. rhę, Adamæ & Seboim, quas ſubuertit dominus in ira & in furore ſuo, dicent, ſic
§.c.35.§.5. fecit dñs terræ huic, quæ eſt hæc ira furoris eius immenſa? & reſpondebunt, quia
dereli-

dereliquerunt pactum domini,& seruierũt dijs alienis. Sic modo seruimus pecca- g̃.c.57.§.13
tis,ideo deus in Esdra nobis cõminat,dicens: Gens mala,memorare quid fecerim
4.Esd.2. Sodomæ & Gomorrhæ,quaꝝ terra iacet in piceis glebis & aggeribus cineꝝ,sic
dabo eos qui me non audierunt,dicit dominus omnipotens.

III § Similem mentionem facit Christus,inquiens: Sicut erant in diebus
Matth.24 ante diluuiũ comedentes,& bibentes,nubentes, & nuptui tradentes vsq; ad eum g̃.c.49.§.1
diem quo intrauit Noe in archam,& nõ cognouerũt,donec venit diluuiũ,& tulit, in fine, &.ſ̄
atq; perdidit omẽs,ita erit in diebus filij hominis. Præterea sicut factũ est in die- eo.§.5
Lucæ.17 bus Loth,edebãt & bibebãt,emebãt & vendebãt,plantabãt & ędificabãt,qua die g̃.c.33.§.3 in
Gene.19 aũt exijt Loth à Sodomis,pluit ignem & sulphur de cœlo, & omẽs perdidit,se- princi.&.ſ̄.
cundũ hoc erit qua die filius hominis reuelabit. Quæ qdem reuelatio iamdudum eo.§.9.
per Birgittam aliasve personas fidedignas facta est verbis & scriptis,ex qbus col- g̃.c.33.§.3
ligit coniectura,eandem reuelationem in breui operibus completũ iri cũ tãto hor g̃.c.35.§.5
Matth.11 rore ꝙ in die iudicij tolerabilius erit terræ Sodomoꝝ & Gomorrhæoꝝ ꝗ nobis,q g̃.eo.§.3.&
non audimus sermones istos. Quicquid eñ Hebræis cæterisq; antecessoribus no- ſ̄.eo.§.9
stris Christus & prophetia olim prædixit,idipsum per sacram scripturam ac per g̃.c.41.§.1.
fideles reuelationes repetit,& nobis Christianis quotidie promulgat,ac vt vigile- & ſ̄.c.59.§.1
Mar.13 mus præcipitur,quia lex semper loquitur. g̃.c.32.§.16.

2.Bir.12. IIII § Porro apud Birgittam saluator ait: Ego sum qui iudicaui Adam &
Cain ac totum mundũ,immittendo propter hominum peccata diluuiũ. Et quã-
uis nunc isto tempore iustitia videat mitior, tamẽ non est mutatio iustitiæ meæ, g̃.c.57.§.11
sed ostensio maior charitatis meæ,siquidem eadem iustitia & eadem virtute iudi- &.ſ̄.eo.§.8.
cij nũc mundũ iudico,qua tũc cum populũ meũ Aegyptijs seruire permisi, & qua g̃.c.53.i pri.
in deserto afflixi. Multũ nãq; rigida & stricta videtur iustitia in parentibus primis
in vnda diluuij,in morte in heremo prostratoꝝ,eadem iustitia nũc mecum est, &
æternaliter fuit. Sed nũc magis misericordia & charitas apparet, quia tũc iniusti-
tia rationabiliter occultabat. Deinde dominus Iesus dirigit orationem ad homi- g̃.c.35.§.12.
nem. Ergo iudex tuus suscepi omnem pœnam pro te, & notũ feci tibi periculũ g̃.c.36.§.2.
tuũ,& viam eundi,ne tu venires in pœnam. Ego ostendi tibi per Prophetas, quæ g̃.c.1.§.7
mihi erãt futura,& nec minimũ punctũ,de quo prophetæ vaticinati sunt,prætéri g̃.c.53.i pri.
ui. Ego ostẽdi tibi omnem dilectionem vt verteres te ad me, sed quia auertisti te à ſ̄.eo.§.1.
Birg.ext.82 me,ideo iustitia nũc es dignus,quia misericordiam contẽpsisti. Et infra: Vide iusti
tiam meam in primo angelo & in primo homine, ac in diluuio. Vide in reliquaꝝ ſ̄.eo.§.9
ciuitatum euersione. Pericula certe à Christo per Birgittam Græcis, Cypris, ac g̃.c.45.§.10
nonnullis alijs prænũtiata,effectu sunt completa,vt supra patet,quis dubitat quin &ſ̄.c.64 §4
reliqua Birgittæ pronostica nondum completa,aliquando compleantur? Birgit- g̃.c.53.§.15.
ta eñ sua præconia per tumorẽ animi non confinxit,sed in nomine domini præ- &.g̃.c.32.§.
Deut.18.ĩfi. dixit,quia in signum veritatis partim euenerũt,ideo cætera ipsius dicta præsumũ 15.&.ſ̄.eod.
tur esse vera ac indubitate complenda. §.7

Vbertinus V § Cæterum tempore veteris testamenti synagoga, peccatis Iudæoꝝ
3.Regum.12 exigentibus, plures aduersitates passa est in Aegypto, & extra. Item in schismate
cum seq. inter Roboam & Hieroboam sustinuit ingentem iacturam: similiter in destructio
1.Esdræ.1.& ne templi, & transmigratione sacerdotij in Babyloniam per Nabuchodonosor,
2.&.3 & tempore Machabæoꝝ,quãdo schismata & multi pseudoprophetæ inualuerũt. g̃.c.44.§.11
Esdr.1.in fi. Hæc Machabæoꝝ tribulatio fuit synagogæ vltima. De huiusmodi veteribus tri &ſ̄.c.68.§7
1.Coꝝ.10 bulationibus Apostolus scribit,patres nostri prostrati sunt in deserto. Hęc autem
in figura facta sunt,vt non simus concupiscentes maloꝝ sicut & illi concupierunt g̃.eo.§.1.&
Exod.32 quemadmodum scriptum est: Sedit populus manducare, & bibere & surrexerũt ſ̄.eo.§.10
Nume.25 ludere: Neq; fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & ceciderunt vno g̃.eo.§.3.&
Exod.17 die vigintitria milia,neq; tentemus Christum sicut quidam eoꝝ tentauerunt & à ſ̄.c.68.§.12
Nume.21 serpentibus perierunt,neq; murmuraueritis sicut quidam eoꝝ murmurauerunt,&
g̃.c.19.§.17. perierunt ab exterminatore,id est,ab angelo eos percutiente, extra terminos ter- g̃.c.49.§.13
&.ſ̄.c.60.§. ræ promissionis. Hæc autem omnia in figura contingebant illis, scripta sunt enim g̃.c.34.§.2.
4.&.ſ̄.in cõ ad correptionem nostram,in quos fines seculorum deuenerunt. Itaq; qui se existi g̃.c.1.§.2
clusione.§.2 mat stare, videat ne cadat. g̃.c.56.§.7.

Propterea

VI § Propterea abundãtius oportet nos obseruare ea quæ audiuimus, sci- Heb. 2
licet in veteri testamẽto, ne forte pereffluamus, id est culpam & pœnam incurra-
g̃.c 30.§.10 mus. Si em̃ qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, & om̃is præuarica- Aug.2. de tr
tio & inobediẽtia accepit iustã mercedis retributionẽ, quomodo nos scilicet in 11.
nouo testamẽto effugiemus, si tãtã neglexerimus salutẽ? Vt aũt apostolus ostẽ-
deret se de nouo testamẽto loqui, videlicet de sermone qui nõ per angelos, sed p̃
dominũ factus est, subiũxit, dicens: Quæ scilicet salutẽ cũ initium accepisset enar
rari per dominũ, ab eis scilicet discipulis Christi, qui audierũt in nos confirmata
g̃.eo.§.1 est, contestante deo signis & portẽtis & varijs virtutibus & spiritus sancti diui-
g̃.c.55.§.9. sionibus secũdum suã voluntatem. Hæc apostolus: Verum postea in nouo testa- Heb.2
& ſ.c.64. in mẽto ecclesia varias, diuersasq́ persequutiões sustinuit, incipiẽdo à Christi pas-
prin. sione, & descendẽdo ad æmulationem & martyria, ad opprobria, damna, iniuri-
as, ac ad alia ecclesiæ incommoda, quæ per om̃es præteritos status vsq; ad quin-
tum passa est ecclesia ad sui exercitiũ. Ad præsens vero ecclesia ob suorum mẽbrorum
ſ.ca.55.§.7. flagitia patitur, & indies magis patietur acerbiores aduersitates. Siqdem ecclesia
græca, quasi funditus cecidisse videtur, nũc in exemplũ & periculum futuræ rui-
næ ecclesiæ latinæ seu occidẽtalis.

g̃.c.34.§.4 VII § Vigilate ergo (inquit saluator) quia nescitis qua hora dominus ve- Matt.24
& ſ.c.66.§.9 ster vẽturus sit. Qui quotidie improuisus venit ad singulos in morte homines, si-
g̃.ca.55.§.5. cut etiam in secũdo suo aduentu per plagam nobis propinquàm, vel in tertio ad- Matt. 6.
& ſ.62.§.7 uẽtu extremi iudicij vniuersaliter adueniet. Et sicut quõdam generatio Iudæorum Lucæ.11
g̃.c.43.§.8. nũcupabatur generatio nequam, sic hodie Christiana gens potest nũcupari ge-
& ſ.c.62.§9 neratio mala & adultera, quæ quærit signum, & signum nõ dabitur ei, nisi signum
g̃.c.57.§.15 Ionæ, qui fuit signũ Niniuitis, ita filius hominis erit signum generatiõi isti. Quæ
g̃.ca.33.§.9. quidem malitiosa præsentium Christianorum generatio ex verbis suis iustificabit,
& g̃.eo.§.4 & ex operibus suis cõdemnabitur, & fiunt nouissima illius peiora prioribus, ecce Matt. 12
& ſ.c.63.§4 sic erit generationi huic pessimæ.

VIII § Nos igitur plagam nõ effugiemus. Quando em̃ Iudas dux populi 1.Mac.9
cecidit, cæteri fugerũt, & facta est tribulatio magna in Israel, qualis nõ fuit ex die
qua nõ est visus propheta in Israel. Cõuersæ sunt nuptiæ in luctum, & vox musi-
corum ipsorum in lamentũ. Ex quo itaq; populi anteriores ceciderũt in flagitia
g̃.ca.54.§.1 inde in supplicia, ideo nos flagitiosissimi debem⁹ fugere à vẽtura ira dei & subire Lucæ.5.
g̃.in pl.§.6 debitam pœnitẽtiæ tribulationem ex eo die, scilicet à tempore Birgittæ, quo in-
g̃.c.56.§.4. terim nõ est visus propheta in ecclesia q̃ reuelaret nobis plagas futuras, quasi pla- Iacobi.5
& ſ.c.62.§. gæ modo sint in propatulo, & deus iudex assistat ante ianuã. Ergo nuptias cõuer
14. tamus in luctũ, & ludos mũdanos in lamentũ. Et licet iam nõ habeamus præsen
ſ.eo.§.9. tes reuelatores, ex præteritis tamẽ prophetijs, alijsve signis satis apparent plagæ
g̃.c.4.& g̃. propinquæ calamitatis nostræ, de quibus supra. Quæ profecto plagæ euenient no ff. de legi. 1.
c.53. per to. bis ob nostra peccata peccatis antiquorum similia. Siqdem deus hodie, quẽadmo- nõ possunt.
g̃.eod.§.4. dũ olim, similẽ in excessus similes iuste tulerit sentẽtiam. g̃.ca.4.§.5.

& ſ.eo.§.9. IX § Quippe ante euersionem Hierosolymæ contigit circa ipsam ciuita-
ſ.c.64.§.4. tem quadraginta diebus per aera videri equites discurrentes, quapropter omnes 2.Mach.5.
g̃.eo.§.8.& rogabãt in bonum monstra conuerti. Sed propter peccata inhabitantium deus
ſ.c.64.§.4. fuerat iratus, propterea per Antiochum ibi exitium factum est, & accidit circa lo
g̃.c.71.§.13. cum sanctum despectio. Similes visiones in terris ecclesiæ nouiter apparuerũt, vt
g̃.ca.19.§.5. supra patet. Verũtamen nõ loca, sed merita nos deo coniungũt, ideo vlterius in Di.4.añ oĩa
g̃.c.20.§.1. Machabæo scribitur. Non propter locum gentem, sed propter gentem deus lo 2.Mach.5
g̃.c.43.§.3. cum eligit. Ita Christiana gens, non propter ecclesiam, sed ecclesia propter bo- Di.12. nouit
in prin. nam gẽtem est cõmendãda, quia tũc electa dei esse censet, quæ tamen nũc est q̃si
g̃.eo.§.8 & despecta ob peruersitatem Christianorum. Exemplum itaq; mali nostri exitus
ſ.ca.64.§.5. conijciendũ est ex præteritis factis & scriptis, alijsq́ indicijs verisimilibus. Si em̃
g̃.eod.§.4. deus angelis peccãtibus nõ pepercit, sed in tartarum tradidit cruciandos. Et ori- 2.Petri.2
ſ.c.65.§.1 & ginali mũdo nõ pepercit, sed octauũ Noe iustitiæ p̃conẽ custodiuit, diluuiũ mũ-
ſ.eo.§.5.i p. do impiorum inducens. Et ciuitates Sodomorum & Ghomorreorum in cinerem re
g̃.eo.§.5.in digens, euersione damnauit, exemplum eorum qui impie acturi sunt ponẽs. Facti Iudæ.1
fine. enim

enim ſunt exemplum ignis æterni ſuſtinentes pœnam. Multominus igiť deus par
cet nobis q ſequimur luxurias illoꝝ quibus iudiciũ olim non ceſſat. Sequiť in Apo
ſtolo: Ita impij portabũt aduerſum ſe execrabile iudiciũ. Et infra: Cum hæc omia g̃.c.56.§.5
2.Petri.3 diſſoluenda ſunt, quales oportet nos eſſe in ſanctis conuerſationibus & pietatibus, g̃.c.33.§.1 &
Roma.15 expectantes & ꝓperantes in aduentum diei domini. ʃ.c.62.§.7

X § Demũ quæcunq; ſupraſcripta ſunt, ad noſtrã doctrinã ſcripta ſunt, vt per patientiã & cõſolationem ſcripturaꝝ ſpem habeamus ac euentura pericula prævideamus & inquantũ poſſumus, prꝑcaueamus, vel ſaltem cũ patiẽtia ſuſtineamus. Altiſſimus equidẽ à longè præſcius præſentis noſtræ iniquitatis, de priorũ peruerſoꝝ hominũ plagis per ſacras literas nos certiores reddere voluit, vt prioꝝ exemplo territi, peccãdi occaſionem euitaremus. Hinc diciť: Ne pecces in multi-
Ecci.7 tudine ciuitatis. Multis eñ perſonis graſſantibus opus eſt exemplo. Qui vero ſua g̃.c.56.§.12
ff.de pœnis facinora nituń excuſare exemplo antiquorum, neceſſe erit, eorum quoq; pœnas g̃.c.56.infi.
l.aut facta in luãt. Bona igitur veterum exempla ſequamur potius quàm facinora mala, ne in
fine. iſtorum laqueis à deo diuiſi, incidamus, partemq́; cum hypocritis & infidelibus
Mat.24.ifi. habeamus, ſed cum illis omni tempore & exemplo bono fructificãtes deus nos di g̃.eo.in pri.
Coloſſ.1. gnos faciat in partem ſortis ſanctorum. ʃ.c.62.§.7

¶De conſolatione quam iuſti in ſuis tribulationibus habent.

Caput LIX.

RElinquet deus paucos homines abſq; futura calamitate, cui etiam iuſtus g̃.c.35.§.12.
Ezech.12 ſubiacebit, dicẽte Propheta: Fili hominis, panem tuũ in conturbatione &.ʃ.c.56.§.
comede, & aquã in mœrore bibe, quam iniquus in deſolatione biber. 13.&ʃ.eo.§.1
2.Timo.3 Nam ſecũdum Apoſtolum omnes qui pie volũt viuere in Chriſto Ieſu g̃.c.50.§.6
2.Corin.4. perſecutionem patiení. Vnde in omibus (inquit) tribulatiõibus patimur, ſed non anguſtiamur, aporiamur, ſed nõ deſtituimur, pſecutionẽ patimur, ſed nõ derelin- ʃ.eo.§.6
quimur: humiliamur, ſed nõ cõfundimur, deijcimur, ſed nõ perimus, ſp mortificationẽ Chri in corpe noſtro ferẽtes. Id eñ q̃d in pſenti eſt momẽtaneũ & leue tribulatiõis noſtrę, ſupra modũ in ſublimitate æternũ gloriæ põdus operať in nobis.
Tribulatio etem tẽporalis eſt quædã prꝑparatio ſeu eleuatio ad coronã æternam, ʃ.c.69.§.5
Roma.8 paſſiones vero huius temporis non ſunt condignæ ad futuram gloriam. ʃ.c.56.§.12.
1.Cor.15 I § Hinc idẽ Apoſtolus ad nos ſcribit: Stabiles eſtote & immobiles, abũdãtes in omi opere dñi, ſemp ſciẽtes ꝙ labor veſter nõ eſt inanis in dño: Vigilate g̃.c.43.§.11.
1.Corin.16 igiť, ſtate in fide, viriliter agite. ſ. in ſpe, & cõfortamini, omia eñ veſtra in charita- &.ʃ.eo.§.5.
2.Corit.1 te fiant. Et infra: Benedictus pater miſericordiaꝝ, & deus totius conſolatiõis qui conſolaí nos in omni tribulatione noſtra, & ſicut abundãt paſſiones Chriſti in no g̃.c.15.§.31.
bis, ita & per Chriſtum abundat conſolatio noſtra. Hinc diciť apud Catharinã Se
Cath.Senẽ. neñ. Quãto magis in myſtico eccleſiæ corpore tribulatiõis & anguſtiæ abundant
c.12.in fine tãto plus in ea abũdabit ſalubris conſolatio. Et hæc erit optabilis reformatio ipſi
2.Cori.1 us eccleſiæ. Sequiť in Apoſtolo: Non igiť ſimus fidentes in nobis, ſed in deo, qui g̃.c.57.§.4
ſuſcitat mortuos, & de tãtis periculis nos hactenus eripuit & eruit, ideo in eũ ſpe- &ʃ.c.62.§4
remus, qm̃ & adhuc eripiet adiuuãtibus orationibus noſtris. Rurſus Apoſtolus: Cum g̃.c.15.§.6
2.Theſſ.3 apud vos eſſemus, prædicebamus vobis paſſuros nos tribulatiões ſicut & factũ eſt g̃.c.57 i pri.
Hebr.12 & ſcitis. Et infra: Obliti eſtis cõſolatiõe. ſ Chri qui vobis tanq̃ filius in ſcriptura. ſ. g̃.c.58.§.3
Prouerb.3 loquiť, dicẽs: Fili mi, noli negligere diſciplinã dñi, neq; fatigeris dum ab eo argue g̃.eo.in pri.
Iob.6. ris, quẽ eñ diligit dñs, caſtigat. Vnde Iob inquit: Hæc mihi ſit cõſolatio vt deus af
Pſalm.76 fligens me dolore, nõ parcat, nec cõtradicã ſermonibus ſancti. Sic Pſalmiſta in die
Pſal.118. lite tribulationis noluit conſolari, cũ autem fuiſſet memor dei & verbi eius, tum dele-
ra zai. ctatus eſt, dicens: Spes me conſolata eſt in humilitate mea, memor fui iudiciorum
Pſalm. eo.li tuorum à ſeculo dñe & conſolatus ſum. Et infra: Fiat miſericordia tua vt conſoleť
tera Ioth me ſecundũ eloquiũ tuum. Ecce nunquid grãde eſt vt conſoleť te deus? Ideo Apo
Iob.15. ſtolus nos hortať, vt hanc dei conſolationem cũ patientia expectemus, docet de-
1.Timo.6 niq; vt ſeruemus mandatum dei ſine macula irreprehenſibile vſq; in aduentũ do-
Iudith.8. mini, quo ſcilicet à calamitate nos liberabit. g̃.c.62.§.14
Eſai.1.&.12. II § Expectemus igitur humiles conſolationem omipotentis dei qui ait: in princ.
heu ego vtpote in mẽbris meis cõſolabor ſup hoſtibus meis, poſtea eccl'ia ad deũ.

Conuer

ẽ ca.56. §.4 Conuerſus eſt furor tuus & conſolatus es me. Tandem ad nos dñs; Vade popule Eſa.26.40
meus, abſcōdere modicū donec ptranſeat indignatio mea. Itē: Conſolamini cō- Eſa.49.51
ſolamini popule meus, ego ipſe cōſolabor vos. Et ita cōſolatus eſt dñs populū ſu-
um q pauperū ſuorū miſerebif. In alio propheta, dicēs: Cōſolamini ſup malo q̄d Ezech.14
induxi in Hieruſalē.i. in eccleſiā, tūc cognoſcetis q̄ nō fruſtra fecerim oia quæ fe
ẽ.c.46.§.10 ci in ea. In Michæa ſubiungēs: In illa die cōgregabo claudicantē.ſ. eccleſiā, & eā Mich. 4
ẽ ca.56. §.11 quā eieceram, colligā, & quam afflixeram, conſolabor.
& ſ c.60.i p III § Ecce eccleſia tandem reſtituetur, nam alibi inquit dñs: Relinquam
.i. reſeruabo mihi in Iſrael ſeptem millia virorū, quorū genua non ſunt incuruata 3.Reg.19
ẽ.c.52.infi. ante Baal. Per hos intelliguntur iuſti fideles, ſeptem donis ſpiritus ſancti dotati.
ẽ.c.56.§.12 Impiorū autem multitudo iam copioſior eſt, q̄m ſtultorum infinitus eſt numerus
& ſ.c.60.§8 & peruerſi difficulter corriguntur, tametſi in futura tandem calamitate extermi Eccle.1.
ſ.ca.66.§.12 nabuntur. Ita conſeruatus eſt Achab, ad quem, dum conantur effugere tempeſta
ſ.ca.60.§.4 tem, ait Helias: Iunge currum tuū & deſcende, ne occupet te pluuia, cunq; ſe ver 3.Reg.18
ẽ.ca.15.§.15 teret huc atq; illuc, ecce cœli contenebrati ſunt & nubes & ventus, & facta eſt plu
uia grandis. In Apocalypſi quoq; dicitur: Et cœlum receſſit ſicut liber inuolutus Apo.6
ſ.ca.62.§.4 & omnis mons & inſulæ de locis ſuis motæ ſunt. Et ſic poſt primum væ vel poſt
ſ.c.55.§.5 ſecundam eccleſiæ occidentalis ruinam veniet dei benedictio.
IIII § Dominus Ieſus itaq; eſt inuocandus vt liberet vel ſaltem cōſoletur Pſalm.9.36.
ſ.eo.§.6 nos in euentura calamitatis propinquæ tempeſtate, qui eſt ſalus iuſtorum & ad- Pſal.33
iutor in opportunitatibus & protector in tempore tribulationis. Immittit enim
ẽ.c.57.§.12 angelus domini in circuitu timentium eum & eripiet eos. Et ſi multæ tribulatio-
nes iuſtorū, de his tamen omnibus liberabit eos dominus. Qui ait: In tribulatiōe Pſal.80
inuocaſti me & liberaui te, exaudiui te in abſcondito tēpeſtatis, probaui te apud
aquam contradictionis. Tales quippe conſolationes domini lætificabunt animā Pſal.93.
ẽ.ca.57.§.9 noſtram. Quamobrem ſpes noſtræ liberationis, ſupra Chriſtum & eius legē eſt
prorſus fundanda, inquit eñ: Omnis qui audit verba mea & facit ea aſſimilabi- Mat.7
ẽ.c.46.§.4 tur viro ſapienti qui ædificauit domum ſuam ſupra petram, & deſcendit pluuia,
& venerunt flumina & flauerunt venti & irruerunt in domū illam, & non cecidit
Fundata eñ erat ſupra firmam petram.
ẽ.c.58.§.1. V § Sit ergo fides noſtra in Chriſto firma, ne is dormitet in procellis no Mat.8
& ſ.eo.§.8. ſtris, ne ve nauicula Petri periclitetur velut in euangelio: Ecce motus magnus fa- Mar.4
ẽ.c.56.§.9. ctus eſt in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. Ieſus vero dormiebat & ac- Luc.8
ceſſerunt ad eū diſcipuli eius & ſuſcitauerunt eum, dicentes: Domine ſalua nos, pe
rimus. Et dixit eis Ieſus: Quid timidi eſtis modicæ fidei? necdū habetis fidē? Tūc
ſ.ca.60.§.1. ſurgens imperauit vētis & mari, & facta eſt tranquillitas magna. Et alia vice erat Mat.14.
Ieſus ſolus in terra, & nauicula cū diſcipulis in medio mari iactabaf fluctibus, erat Mar.6
eñ eis cōtrarius ventus. Petrus videns ventū validū, timuit, & cū cœpiſſet mer-
gi, clamauit dicens: Dñe ſaluū me fac. Et continuo Ieſus extendens manū, appre
hendit eum & ait illi, Modicæ fidei, quare dubitaſti? Et cū aſcendiſſet in nauicu-
lā, ceſſauit vētus. De hoc Dauid prophetauit: Aſſumpſit me de aquis multis. Itē, Pſal.17
ẽ.eod.§.1. Torrentē pertranſiuit anima noſtra, forſitan pertranſiſſet anima noſtra aquā in- Pſal.123.
& ſ.c.64 §.1 tolerabilē, vtpote ſi firmam in Chriſto fidē & ſpem heberemus. Ergo bona fide
otemus deū vnà cū Dauid, vt liberet nos à futura tēpeſtate, dicentes: Libera me Pſal.68.
de profundis aquarū, non me demergat tempeſtas aquæ.
VI § In cæteris deniq; periculis deus noſtra eſt conſolatio, ſi erga ſe ſumus
ẽ c.57 §.6 iñ fi benemeriti. Hinc Pſalmiſta: Si ambulauero in medio vmbræ mortis, nō timebo Pſal.22
ẽ.eo.§.4 mala, q̄m tu deus mecū es. Deus eñ noſter refugiū & virtus, adiutor in tribulati- Pſal.45
ſ.c.43.§.11. onibus quæ inuenerunt nos nimis. Propterea nō timebimus dū turbabitur terra.
& ſ.eo §.8. Et infra: Dñs mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Idē propheta fa Pſal.117.
tebaf ſe caſtigari à dño & exercere in iuſtificationibus, in mirabilibus & in man- Pſal.118. Iſta
Pſal.124 datis dei, ideo ſubiungit: Montes in circuitu eius & dñs in circuitu populi ſui. gimel, dalet
ſ.c.68.§.10 Quia nō relinquet dñs virgam peccatorū ſuper ſortē iuſtorū. Quocirca præceptū & vau.
ẽ.c.49.§.1. eſt locuſtis, id eſt perſequutoribus, ne lædāt electos, Ait eñ Chriſtus: Oues meæ Apo.9.10.10
& ſ c.60.§.5 non peribunt in æternū, & non rapiet eas quiſq̄ de manu mea. Item: Non relin- Ioh.14

Iohan.16 quam vos orphanos, Veniam ad vos. Venit eñ princeps huius mundi, & in me g̃.c.55.§.12
Hiere.17 .s.& in membris meis, nõ habet quicq̃. Et infra: Hæc loquutus sum vobis vt ĩ me & ſ c.60.§.2
1.Petri.5 pacẽ habeatis, sed cõfidite, ego vici mundũ. Nã benedictus vir qui cõfidit in do- g̃.eo.in pr.
2.Petr.2 mino, & erit dñs fiducia eius, qm̃ ipsi deo cura est de suis, & nouit pios de tenta- g̃.ca.56.§.5
tione eripere, iniquos vero in diem iudicij reseruare cruciandos.

4.Esd.2 VII § Per Esdram insuper deus ecclesiã suam & ipsius mẽbra pie conso- ſ.c.62.§.14
latur, dicens: Noli fatigari, quũ eñ venerit dies pressuræ & angustiæ, alij plora- g̃.ca.56.§.7
bunt & tristes erũt, tu aũt hilaris & copiosa eris, zelabunt gẽtes, & nil aduersus te ſ.eo.§.8.
poterunt, manus meæ tegent te, ne filij tui gehennam videant, Iocundare mater
cũ filijs tuis, quia te eripiam, amplectere natos tuos vsq; dum venio & præstẽ illis
misericordiam. Deinde Esdra ad electum populũ & ad ecclesiam: Confide Isra-
4.Esd.12 el, & noli tristari tu domus Iacob, Est eñ memoria vestra coram altissimo, & for
tis deus non est oblitus vestri in tentatione. Ecce dies venient quando altissimus ſ.ca.60.§.13
incipiet liberare eos qui super terram sunt, id est iustos qui non inhærẽt terrenis.
4.Esde.16 Rursus deus inquit: Audite verbum plebs mea, parate vos in pugnam, tunc enim g̃.c.56.§.12
1.Iohã.2 apparebit probatio electorum interim vt aurum quod probatur ab igne. Audite & ſ c.62.§16
dilecti mei dicit dominus: Ecce assunt dies tribulationis, & de his liberabo vos ne & ſ c.63.i fi.
timeatis nec hæsitetis, quoniam deus dux vester est.

VIII § Iohannes tandẽ ad refugium in deo quærendũ hortatur in sua ca-
nonica nos alloquens his verbis: Et nunc filioli manete in eo.s. Christo, vt cũ ap-
paruerit, fortassis cum plagis & supplicijs, habeamus fiduciam & non confunda- g̃.eo.§.7 &
mur ab eo in aduentu eius. q.d. vt cum Christus venerit ad tribulandũ nos, simus ſ.ca.61.§.7
sine confusione peccatorũ, ac etiam in vera charitate. Nam qui veram charitatem g̃.c.49.§.18
1.Iohã.4 habet, diem iudicij non timet, ideo subiungit: In hoc perfecta est charitas nobis- & ſ c.68.§.5
Ca.Se.c.94 cum vt fiduciam habeamus in die iudicij, timor.s. seruilis nõ est in charitate, sed p g̃.c.15.§.15
1.Iohã.5 fecta charitas foras mittit timorem, quoniã timor pœnam habet, qui aũt timet, &.42.g̃ eo.
non est perfectus in charitate. Et infra: Omne quod natum est ex deo vincit mũ- §.6.& ſ.ca.
dum, & hæc est victoria quæ vincit mundũ, fides nostra. 64.§.5.

Luc.12 IX § Nunc igitur (veluti saluator noster docet) simus similes hominibus g̃.eo.§.5.&
expectantibus dñm suũ quando reuertatᷣ à nuptijs, vt dũ venerit cũ futuris aduer- ſ.ca.60.§.4
sum nos plagis & pulsauerit nostras conscientias, cõfestim aperiamus ei, nostram g̃ c.57.& g̃.
confitendo culpã & patienter ferendo inflictã pœnã. Beati serui illi quos cũ ve- c.56.per to.
nerit dñs, inuenerit vigilantes. Beati deniq; qui lugent.s. peccata sua vel aliorum ſ.ca.64.§.5
Matt.5 vel pro nomine Iesu contristantᷣ, quoniã ipsi consolabuntᷣ. Siquidẽ illi qui volun- g̃.c.57.§.6
tarie lugentes, ob sua & aliorũ peccata sibi euenire credunt temporales aduersita- &.§.14
tes, his spretis, ex desiderio cœlestis patriæ consolationẽ merentur. Enimuero to
tũ præsentis vitæ statũ reputant exilium respectu cœlestis patriæ. Hinc Paulus ſ.ca.69.§.5.
apostolus desideriũ habuit dissolui & esse cũ Christo. Cõsequens itaq; est, qui suo
Phil.1. rũ peccatorũ pœnitentes, in huius seculi ærumnis voluntario luctu occupantᷣ, cũ ſ.c.66.§.2.
Christo gaudebunt & in p̃senti æuo misericorditer, in futuro aũt æternaliter cõ
solabuntᷣ. Quoniã ærumnarũ finem & ecclesiæ tranquillitatẽ ex diuina clemen-
tia processuram sperant, de qua nunc sequitur.

¶De ecclesiæ tranquillitate præfatã calamitatẽ succedẽte. Cap. LX.

EX Cronicis alijsve scripturis autenticis reperitur, ecclesiã dei tã in veteri
q̃ in nouo testamẽto multipharias tribulationes esse perpessam, ipsam ta
men vnà cũ suis ministris à singularũ tribulationũ exterminijs, deo adiu-
tore tandẽ liberatã, & iterũ aliquo interuallo pacatã, quãdiu.s. mẽbra ec g̃.c.49.§18
clesiæ diuinis p̃ceptis obedierunt. Vnde ad Iob (qui representat patientẽ populũ
Iob.8 Christianũ) dicitur: Si diluculo cõsurrexeris ad deũ, & omnipotentẽ fueris de-
precatus. Si mundus & erectus incesseris, statim euigilabit ad te, & pacatũ reddet
Iob.21. habitaculũ iustitiæ tuæ. Et infra: Domus eorũ securæ sunt & pacatæ, & nõ est vir g̃.c.57.§.4
ga dei super illos. Ita modo finitis supraspecificatis aduersitatibus, ecclesia rursus g̃.c.59.§.2.
incerto tamen tempore, habebit quietem. & ſ.eo.§.4

I § De qua scribitur: Scopuli torrentiũ inclinati sunt vt requiescerent in
Nuñ.21. Arnon & recumberent in finibus Moabitarum. Sic scopuli.i. armati torrẽtium
aduersi-

aduersitatum aliquãdo inclinabunt, vt Christiani requiescant in Arnon.i.in ar-
cha mœroris & recumbãt in finibus Moabitarꝝ.i.in terris filiorꝝ dei. Quibus de- Deut. 12
nuò Moses dicit: Neq; enĩ vsq; in pſens tẽpus venistis ad requiẽ & possessionem 1. Reg. 7
quã deus daturus est vobis, trãsibitis Iordanem vt requiescatis à cũctis hostibus. Mat. 5
Tũ requiescet domus Israel post dñm. Qui surgẽs imperauit ventis & mari, & fa Tobi. 3
g̃.ca.59.§.5 cta est trãquillitas magna. Siquidẽ deus post tempestatẽ tranquillũ facit & post Mar. 6
lachrymationẽ & fletũ exultationẽ infundit, ait nãq; suis discipulis: Venite seor Apo. 6. 14
sum in desertũ locũ & requiescite pusillũ. Identidẽ præcipit Christianis, post pla
gã superstitibus, vt requiescãt adhuc modicũ à laboribus suis. Et sicut deus dedit
regi Dauid requiẽ ab vniuersis inimicis suis, sic dabit pacẽ ecclesiæ, dicturus: Fi- 2. Reg. 7
lia mi quærã tibi requiem, & prouidebo, vt bene sit tibi. Ruth. 3

II § De illa quoq; requie scribit Esaias: Venient & requiescẽt omnes in tor Esa. 7.
rentibus valliũ & in cauernis petrarꝝ & in omnibus frutetis & in vniuersis forami
nibus. In die deniq; illa dabit tibi.s.ecclesiæ deus requiem à labore tuo & à con-
cussione tua & à seruitute dura qua ante seruisti. Et infra: Viri misericordiæ colli Esa. 14
g̃.c.38.§.5. guntur, veniet pax, requiescet in cubili suo. Simile oraculũ in Sophonia: Erit fu- Esa. 57
g̃.c.49.§.4 niculus eius qui remanserit de domo Iuda, ad vesperam requiescẽt, quia visitabit Sopho. 2
eos dñs & auertet captiuitatẽ eorꝝ. Pari spe gaudere possumus, q̃ Turca p Assur
significatus, qui hactenus crudeli victoria in ecclesia grassatus est, aliquãdo vtinã
in breui euanescet. Deus nanq; inhabitatores ecclesiæ cõsolatur p prophetã, in-
quiens: Noli timere popule meus habitator Sion ab Assur. In virga enĩ percutiet Esa. 10
g̃.c.59.§.6. te.s.interim orantẽ & patientẽ, & baculũ suũ leuabit sup te in via Aegypti, vt po
& J.c.67.i fi te leuabit baculũ, sed te in spiritu tuo non lædet, adhuc enĩ paululũ, modicumq;, Esa. 30. in fi.
& cõsummabitur indignatio mea. Et infra: Tandẽ pauebit Assur virga percussus Ezech. 13
quoniã virgæ roboris eius marcuerunt & arefactæ sunt. Sperare itaq; nobis licet Mich. 5.
deũ liberaturꝝ ecclesiam ab Assur cũ venerit in terram nostram, dicentẽ: Nũc cõ Naum. 1.
g̃.c.57.§.12 teram virgam eius de dorso tuo. Et alibi: Manus enĩ mea auxiliabitur ei, scilicet Psal. 88
in fiñ. populo pœnitenti & brachium meum confortabit eum, nihil proficiet inimicus
in eo & filius iniquitatis non apponet nocere ei, & concidam à facie ipsius inimi-
cos eius & odientes eum in fugam conuertam.

g̃.c.17.§.21. III § Porrò diabolus tunc temporis iterum alligabitur. Postquam enĩ de-
& J.eo.§.6. us dederat Salomoni requiem per circuitum, vlterius nõ erat Satan nec occursus 3. Reg. 5.
malus, quocirca Salomon cogitauit ædificare templũ dñi. Ad idem Chrũs apud
Birgittam: Sicut post hyemem venit æstas, sic ego.s.Christus post tribulationẽ 4. Bir. 22
g̃.c.34.§.4 dabo consolationem. Omnia enim temporibus suis implebuntur, ac omnia suũ Eccle. 1. 3. 8.
& J c.62.§.11 tempus habent, & suis spacijs transeunt vniuersa. Omni deniq; negotio tempus
g̃.c.59.§.7 est opportunitatis. Sic erit tempus miserendi eius, quando in tẽpore tribulatio- Psal. 101
J.ca.61.§.11. nis nostræ clamauerimus ad dominum, & ipse exaudiet nos atq; ostendet se no- 2. Esdr. 9
g̃ c.56 §.3 & bis in tempore eiusce tribulationis nostræ. Illa etenim interpolata quies erit figu Hester. 14
J c.66 §2 ra septimi tranquilli status, infra describendi.

g̃.c.41.§.10 IIII § Quippe post interitũ supradictorꝝ tyranni & idoli, quidã opinant,
& g̃.42.§.11 ecclesiã reformandã esse p quatuor successiuos bonos pastores, quorꝝ mentio in
g̃.c.16.§.4. superioribus facta est, & inferius clarius fiet. De quibus deus crebro loquit apud
g̃.ca.16.§.9 Catha. his verbis: Ecclesia reformabit in bonis & sanctis pastoribus, qui sunt ve- Cath. Se. c.
& J.eod.§.7 lut flores odoriferi & gloriosi, quia laudẽ & gloriã nomini meo iugiter exhibẽt, 12. 86. 108. 129
& procurant, exalantes & adolentes in conspectu meo odorẽ virtutũ in veritate
fundatorꝝ, & hæc est optabilis & odorifera reformatio ministrorꝝ atq; pastorũ
J.ca.66.§.12 ecclesiæ meæ. Quãdiu aũt illi quatuor summi pontifices alijq; boni viri regnaue-
g̃.eo.in pr. rint, interim orbis terrarꝝ pacabitur, ecclesia quoq; hactenus turpiter lacerata,
& J.c.61.§.6 ad amussim recolliget ac tandẽ aduersum rebelles victoriã obtinebit. Sæpedictis
nãq; tyranno & antipapa deletis, à cæteris aduersarijs ecclesia facile liberabitur,
g̃.ca.59.§.3 prout elicitur ex his Zachariæ verbis: In illa die, ponã Hierusalẽ.i.ecclesiã, lapi- Zach. 12.
g̃.c.44.§.7 dẽ oneris cunctis populis. Omnes qui leuabũt eã.s.lapidẽ, cõcisione lacerabũtur
& J.eo.§.3. & colligent aduersus eam omnia regna terræ. Sed quæram cõterere omnes gen-
tes quæ venient cõtra Hierusalẽ & effundã super habitatores Hierusalẽ spiritum

Iudith.16 gratiæ & precum. Ad hoc Iudith in typo ecclesiæ: Væ genti insurgenti super ge- ſ.c.67.in fi.
4.Esdr.6 nus meum, dominus ẽm omnipotens vindicabit in eis. Similiter dñs in Esdra. Et ſ.ca.61.§.1.
erit, omnis qui derelictus fuerit ex oĩbus istis quæ pdixi tibi, ipse saluabit & vide- ḡ c.58 §5 ifi
bit salutare meũ & finẽ seculi vestri. Et videbũt qui recepti sunt hoĩes qui mortẽ
nõ gustauerũt à natiuitate sua, & mutabit cor inhabitantiũ, & conuertetur in sen- ḡ.c.18.ſ pri.
ḡ.c.59.§.8. sum aliũ, delebitur ẽm malum & extinguetur dolus, florebit aũt fides & vincetur ḡ ca.41.§.8
corruptela & ostendetur veritas quæ sine fructu fuit diebus tantis. & ſ c.61.ſ pr

2.Thess.1. V § De eadẽ præterea victoria & Christiana pace apostolus aperte scri-
bit: Si.i. qui a iustum est apud deũ retribuere retributionẽ his qui vos tribulant. In ḡ.c.54.§.7
flamma ignis.s.diuini, dantis vindictã his qui nõ nouerunt deũ, & qui nõ obedi- ḡ.c.9.§.6 &
unt Euangelio Christi, qui pœnas dabũt in interitu æternas à facie dñi, cũ vene- ſ.ca.62.§.4
Apo.19 rit glorificari in sanctis suis & admirabilis fieri in omnibus. De huiusmodi insup ḡ.ca.57.§.9
victoria intelligit illud Apocalypsis: Et vidi cœlũ apertũ, & ecce equus albus, & ḡ c.35 § 21 &
qui sedebat super eũ, vocabat fidelis & verax, & cũ iustitia iudicat & pugnat & de ḡ.c.49.§.23
ore eius procedet gladius ex vtraq; parte acutus, vt in ipso pcutiat gentes, ipse re & ḡ c.50 § 2
get eas in virga ferrea & calcat torcular vini furoris iræ dei omnipotẽtis. Et infra ḡ ca.59.§.6
Et apprehensa est bestia.s. tyrãnus, & cũ eo pseudopropheta.i. antipapa, hi duo ḡ.c.42.§.18
missi sunt in stagnũ ignis ardentis, & cæteri occisi sunt gladio. & ſ.eo. §.7

4.Esd.16 VI § Postea ecclesia pacificabit vsq; ad magnũ Antichristũ, quia adhuc
pusillũ & tolletur iniquitas à terra & iustitia regnabit in nos. Siquidẽ eo tunc dia- ḡ.ca.31.§.8.
boli potestas refrenabitur, ne amplius seducat homines, qui iam bella & sangui- ḡ.eo. §.3.&
nis innoxij effusionẽ, iniquas affectiones ac mala innumerabilia in suis membris ſ.c.65.§.5
suggerendo, excitat, Iohannes nempe vidit angelũ descendentem de cœlo, habẽ ḡ.c.52.§.12
Apoc.20 tem clauem abyssi, & apprehendit atq; ligauit diabolũ, vt non seducat amplius ḡ.c.17.§.17
gentes, donec cõpleantur mille anni.i. vsq; ad aduentũ magni Antichristi, tunc ſ.ca.67.§.2
ẽm cõplebitur secundus status mundi infra describendus. Qui quidem status in- ḡ.c.9.§.6
cepit in primo aduentu Christi, & in secũdo eiusdem aduentu cõplebitur, ac de- ḡ.ca.53.§.15
notatur per numerũ millenariũ, licet in eo sint anni plures, & quod nescitur, tam- & ſ.c.61.§.2
etsi millenarius etiam de tertio mundi statu intelligatur. in prin.

VII § Postq̃ autem idẽ millenarius.i. secundus mundi status fuerit cõple- ſ.ca.61.§.19
tus, tũc oportet diabolũ iterũ solui modico tẽpore.s. tribus annis cũ dimidio, tan
to ẽm tempore durabit Antichristi tyrannis, vt infra habebit. Interim vero, vi- ḡ.c.48.§.3.
delicet ab exterminio sæpedicti tyrãni & eius idoli, vsq; ad magnũ Antichristũ, & ſ c.61.§.4
erũt quatuor (vti sperat) boni pontifices, primus seu proximus post eundẽ Anti- ḡ.eo.§.5
papã, nuncupabitur papa angelicus, de quo vates moderni pleraq; bona vaticina ḡ.eo.§.4
Thelosphorus de statu ecclesiæ. ti sunt, veluti Thelosphorus refert, allegat in primis Merlinum in reuelatione de
summis pontificibus, inter alia dicentẽ: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, Psal.121.
Post longinquã ẽm Christicolarũ tribulationẽ, & post nimiã innoxij sanguinis
Merlinus effusionẽ prosperitas dñi veniet ad desolatã gentem.s. Christianã, pastor egre-
gius in solio sedebit qui cũcta rectificabit, orientali & occidentali ecclesiæ domi-
nabitur, & fides vna vigebit, tũc pastor vnus, lex vna, Iesus Christus, cuncta ordi ḡ.c.56.§.12.
nabit, & post vulnera mellifluam applicabit medicinam.

Ioachim VIII § Ioachim quoq; hũc papã angelicũ pastorẽ nominat, de quo inter
alia multa narrat, q̃ ipsius bonitas faciet impetus fluminũ aduersus retrogradum
fluere, altaria & ecclesiæ restaurabũtur, inter latinã & Græcã ecclesiam fiet vnio
Dandalus perpetua. Item Dandalus in reuelatione summorũ pontificũ inter alia inquit. Hic ḡ.eo.§.4
papa dicet solis pco & nuntius lapidis ptiosi diu latẽtis, rempub. promouebit. Pa
Rabanus riter Rabanus in prognostico quod ædidit de angelico pastore ait, & reuelabit
vnctus à deo, Eya veni mihi o aliene luctus, relinquens mundũ & victũ agrestem
habebis & viues mortuus & gemebundus, dissipans omne brauiũ iniquitatis. Ite ḡ.ca.65.§.5
cũ festinãtia ad occidentẽ septicollis, & inuenietis virũ habitatorẽ amicũ meũ fo ḡ.c.59.§3&
Birg.extr.7 restũ, non in domo regia. Eiusdẽ angelici papæ meminit Sybilla Erithrea, vt in- ſ c.66.§12 &
Psal.48. ferius patebit. De quo etiã illud Birgittæ intelligit: Stulti dominabunt, & honor ḡ.c.42.§.10
& veritas prosternentur, donec veniat qui placabit irã dei & qui animæ suæ non ḡ.c.17.§.18
parcet pro æquitatis charitate, tũc dominabunt stultorũ iusti in matutino. & ſ c.66.§12

Post

IX § Post illius angelici pastoris obitũ absq; discordia succedet secundus Ioachim. in
imitator sui prædecessoris, veluti refert Ioachim. Hic pastor balistarũ exercitiũ lib. de flore.
inhibebit, semper peragrãdo terras in habitu pauperis, eritq; marinarũ ductor
egregius secundũ Merlinũ. Tertius deinde bonus pastor succedet, de quo itidem
Ioachim: Is in principio sui magistratus duodecim colũnas in ecclesia statuet, fo
ß.ca.16.§.9 ras alios expellẽdo ac tẽporalia in ecclesia totaliter extirpãdo, ratus aurũ & argẽ-
ß.c.46.§.12 tũ ecclesiæ potius nocere q̃ prodesse, ac alias multiplicẽ aĩarũ fructũ procurabit,
vocabiturq; verus ecclesiæ spõsus. De eodẽ Rabanus ita inquit: Annuntiationem Rabanus
sanctã recipiet, placide relinquet vanitatẽ, bono fine cõplebit vniuersam cultu-
rã. Itẽ Dandalus: Hic pastor ianuã clausam aperiet & quilibet libere poterit intra- Dandalus
re sole clarescẽte. In illa die oĩs agricola ad cœnã vocabit, & ipsos melle pascet.

X § Quartus demum bonus pastor erit concionator peritissimus, de quo
Rabanus multum virtutis prædicat, peragrabit eñ orbem terrarum vniuerso po Apoc.29
ß.c.17.§.12 pulo sermocinaturus & fidem Christi amplificaturus. Cuius tempore (secundũ Deut.25.ĩ fi.
&ſ.ĩ fi.cõcl. Ioachim) diabolus iterum soluetur de carcere suo propter repetita facinora, qui- 2. Esd.9.
bus se rursus Christiani inuoluent. Vnde scriptura de populo Christiano ait: Cũ
deus dederit tibi requiem sub cœlo, delebis nomen eius. Et quum filii Israel re-
quieuissent, reuersi sunt vt facerent malum. Ideo tunc magnus apparebit Anti-
ſ.c.61.in pr. christus, de quo iam sequitur.

¶De magno Antichristo. Cap. LXI.

IN fine sexti ecclesię status post quartũ probũ pastorẽ Antichristus magnus
ß.c.6.§.1. censet venturus, postq̃ eñ sextus angelus effudit phialã suã, Iohannes vidit Apoc.16
ſ.ca.60.ĩ fi. de ore draconis. i. diaboli, & de ore bestiæ & pseudoprophetæ. i. Antichri-
ß c.60.§.4 sti, exire tres spũs immundos, nam eo tẽpore principaliter impugnabit ve-
ß c.52 §19& ritas atq; prosternet. Et licet ista Iohannis visio referatur etiã ad tyrannũ & ido-
ſ.c.41.§.10 lũ superius expressum, quia ambo sunt pcursores ipsius Antichristi magni, vnus
ß.c.41.ĩ pr. in potestate spirituali, alter in seculari, tamen principaliter exponitur de ipso An
ß.c.48.§.5 tichristo, qui sibi vtrãq; potestatẽ vsurpabit atq; negabit patrẽ & filiũ. Maxime
ß.c.15.§.43 vero idolũ præfatũ parat viam eidẽ Antichristo, ergo quicquid scriptura de vno
ß.c.42.§.4 loquitur, alterũ includit vel tangit. In hoc tamen inter se differunt, etsi vterq; cũ
sua ficta sanctitate mundũ decipiet, prior tamen diuitias accumulãdo, posterior
ß.c.44.§.13 aũt diuitias promittendo & elargiendo. Nã is magnus Antichristus nõ solũ per
ſ.ca.65.§.6 illusiones & tormẽta, sed etiam per dona Christianos à fide deijcere conabit. De
hoc Antichristo Sybilla Erithrea manifeste est vaticinata, vt inferius clarescet.

I § Methodius (inquã) reuelat Antichristũ in Corozaim nasciturũ, q edu- Methodius.
ſ.c.63.ĩ fi. cabit in Bethsaida & regnabit Capharnaũ. Et lætabit Corozaim, q in ea Anti-
ß.c.53.§.16. christus natus est, similiter & Bethsaida & Capharnaũ, propterea dñs cœpit ex-
probrare eisdẽ ciuitatibus, dicẽs: Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethsaida & tu Ca Mat.11.
ſ.eo.§.11. pharnaũ, nunqd vsq; in cœlũ exaltaberis? vsq; in infernũ descẽdes. Tunc destrue Luc.10.
tur oĩs principatus & potestas cũ apparuerit filius pditionis. Est aũt hic de tribu
ſ.ca.68.§.9. Dan (q̃ inter alias tribus sortẽ nõ accipit) iuxta prophetiã patriarchæ Iacob, in-
quientis: Fiat Dan coluber in via & cerastes in semita mordẽs calcaneũ vel vngu Gene.49
las equi vt cadat ascensor eius retrorsum. Equus quidẽ est veritas & æquitas iu-
storũ, Calcaneus vero duricies. i. tyrannides Antichristi. Hinc dicit: A Dan audi- Hiere.8
tus est fremitus equorũ eius. Nẽpe illi electi, qui eo tẽpore sup equũ. i. sup verã fi-
ß.c.60.§.4 dẽ ascendẽt ac pie equitabũt, à serpente. i. filio perditionis tribulabunt. Quos tan
&ſ.eo.§.13. dẽ liberabit dñs suo aduentu. Ideo patriarcha subiungit: Salutare tuũ expectabo Gene.49
dñe. Methodius insuper refert Iudam Ischariotis traditorẽ dñi pariter de tribu Iohan.17
ſ.eo.§.3 Dan descendisse, quem & Christus filiũ perditionis appellat.

ß.c.60.§.6. II § Quãdo aũt Antichristus sit venturus, nescit certũ tẽpus, tãetsi nõnulli
&ſ c.63.ĩ pr cõputantes curricula ætatũ vel cursus stellarũ, de aduẽtu Antichristi vel de con-
ß.ca.52.§.1 summatione seculi quasi certũ annũ vel aliud tẽpus se inuenisse diuinarũt. Sed ha
ß.in pl.§.6 ctenus nullus Antichristus apparet, pter clericorũ æmulos, quorũ infinitus est nu-
ß.c.4.ĩ pri. merus. Ioachim etenim inquit: Sicut Zacharias pater Iohãnis inter synagogã & Ioachim.5.
&ſ.eod.§.3 ecclesiã. i. inter primũ & secundũ statũ mundi cõstitutus, pdixit saluatoris adesse li. cõcordiæ

Luc. 1 præſentiã,ſed ea quæ Chriſtus erat facturus,ſeriatim intimare nõ eſt permiſſus.
Sic nos,qui inter ſecundũ & tertiũ mundi ſtatũ conſtituimur,multa quædã & cer
ta de Antichriſto ac de tertio mundi ſtatu futuro cõtemplari permittimur, ordi-
nẽ vero rei iuxta diſtinctionẽ opeꝝ vel tempoꝝ cõprehendere nequimus, tam-
Vbertinus etſi nõnullas coniecturas facimus. Hinc Vbertinus ait: Secundũ antiquos ſcripto
res ſynagogæ, ante legem vſq; ad Abraham fluxerunt annoꝝ duo millia, & duo
millia ſub lege, exin præſumunt duo millia ſub tempore gratiæ completũ iri, vt
ſecundũ trinam legem .ſ. naturæ, ſcripturæ & gratiæ tres binarij accipiant in an-
nis ſecundũ myſteria ſanctiſſimæ trinitatis. Septimus aũt millenarius incipiẽdus
coniicitur in ſtatu ſpiritui ſancto attributo, qui eſt tertius generalis totius mundi ſ.ca.67.§.3
vel ſeptimus ſpecialis eccleſiæ ſtatus inſtar gratiæ ſeptiformis.

II § Quippe Antichriſtus iãdiu venit in mẽbris & figuris ſuis, vtpote à tẽ ḡ.c.47.§.8
pore Neronis vſq; in hodiernũ diem. Nã ſicut verus Chrũs eſt figuratus in mul- ḡ.eo.§.2
tis ſanctis viris veteris teſtamẽti, velut in Abel, Ioſeph, Dauid, pluribuſq; alijs vſ- ḡ.c.37.§.2.
q; ad Iohannẽ Baptiſtã, qui Chriſtũ Ieſum repreſentauerunt & eius præcurſores & ſ c.63.§.4
fuerunt, ſic falſus Chriſtus hodie in pleriſq; peruerſis hominibus præfigurat, vt- ḡ.c.44.§.6
pote in Nerone, Domiciano, Mahumeto, cæteriſve tyrannis eccleſiã dei turban & ſ c.62 §.15
tibus, vſq; ad modernos ipſius eccleſiæ perſecutores, qui Antichriſtũ magnũ re- ḡ.eo.§.1.ĩfi
1.Iohã. 2 preſentant, eiuſq; ſunt præcurſores. Ergo Antichriſtus iã venit. Nunc vero mul ſ.eo.§.9
ti ſunt Antichriſti .i. Chriſto & eius legi cõtrarij, vnde ſcimus quia nouiſſima ho ḡ.c.47.§.1.
2. Theſſ. 2 ra eſt. Siquidẽ Nero fuit initiũ perſequutoꝝ eccleſiæ noui teſtamenti ac eoꝝ, in & ḡ c.4 §4
quibus myſteriũ iniquitatis operaṫ occulte, quod poſtea aperte reuelabiṫ, prout ḡ.c.45.§.7
fiet quãdo reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis .i. Antichriſtus, q ad- & ſ c.64.§.1
uerſatur & extolliṫ ſuper omne quod diciṫ deus, ita vt in tẽplo dei ſedeat, oſten- ḡ.c.33.§.9.
2. Theſ. 2. & dens ſe tanq̃ ſit deus. Hoc idẽ iniquitatis myſteriũ iam aperte operaṫ atq; regnat. ḡ c.7.§5.&
ibi.glo.ord. Nempe triplex fit hodie diſceſſio. Primo à fide eccleſiæ, cuius cerimoniæ irriden ḡ.c.48.§.6
tur atq; oppugnanṫ. Secundo à ſede apoſtolica quæ floccipendiṫ. Tertio deſcen ḡ.ca.28.§.3
ditur ab obedientia Romani imperij, imò cuncti pene nos rebelles caremus fre- ḡ.ca.34.§.8
no obedientiæ, & ita diſſoluti, ceu indomiti equi, quotidie currimus de malo in ḡ c.29.§.1&
malũ, donec funditus cadamus in ſuppliciorum foueam. ḡ.ca.55.§.3.

Apo.6.in fi. IIII § Enimuero cũ dies iræ dei magnus venerit, tunc ſecundũ Danielẽ
Danie.12 fiet abominatio in deſolationẽ, & erit maxima perſequutio eccleſiæ, tantaq; tri-
Mat. 24 bulatio qualis nõ fuit ab initio mũdi vſq; modo, nec fiet. Licet eñ mali ſemp ſæ- ḡc48§4ĩfi
Apo.6.&.7 uiant in bonos, tamen cõtra eos tẽpore Antichriſti apertiſſime & crudeliſſime in
Apoc.11. ſurgent, quemadmodũ ex Apocalypſi elicitur: Quoniã ſub Antichriſto eccleſia ḡc.55.§.9.12
Danie.12 patietur ſecundũ væ, vtpote vſq; ad fidei catholicæ ſuppreſſionẽ. Et eius tyran- ḡ.c.60.§.7
nis durabit menſibus quadragintaduobus vel diebus mille ducentis nonagin- & ſ c.62.§13
ta, vterq; numerus facit annos tres cũ dimidio, quanto .ſ. tẽpore Chriſtus in car- ḡ.c.48.§.1.
Danie. 7 ne p̃dicauit. Hoc eſt tempus & tẽpora & dimidiũ temporis, vt iam dicetur. & ſ.eo.§.8.

V § Illa erit tertia eccleſiæ ruina, in qua fides cadet catholica. Siquidẽ An ḡ.c.44.§.2
tichriſtus exequeṫ iudiciũ & ſententiã à deo contra Babylonẽ meretricẽ magnã ḡ.c.43.§.8.
latam, eo tunc eñ eccleſia per Antichriſtũ prope deſolabitur, & forte penitus ex ḡ.c.62.§.19
tirparetur, niſi ei ſubuentũ fuerit p veritatis aſſertores Enoch & Heliã, qui erunt
præcones ſiue p̃curſores ſecũdi & proxime futuri aduentus Chriſti. Pariter etiã
Matt. 17 tertij & remoti aduentus ipſius Chriſti, de quo ipſe ſaluator ait: Helias ventu- ſ.c.70.§.4.
rus eſt, reſtituet omnia. Sed de hoc vide quæ notabo in fine huius æditionis.

Methodius. VI § Methodius quoq; reuelat à deo mittendos Enoch & Heliã ad redar ſ.ca.65.§.5.
guendũ Antichriſtũ, qui eoſdẽ dei famulos tandẽ interficiet. Sybilla nuncupat
Apo.11 eos duas ſtellas. Apocalypſis autẽ duos teſtes, vbi dicitur: Dabo duobus teſtibus ſ.eo.§.9
meis, & prophetabũt diebus .1260. amicti ſaccis. Hi ſunt duæ oliuæ & duo cande- ḡ.c.37.§.13.
labra in cõſpectu dñi. Et cũ finierint teſtimoniũ ſuũ, beſtia .i. Antichriſtus faciet
aduerſus eos bellũ & vincet eos & occidet eos, plures deniq; alij electi Chriſtiani
contra Antichriſtũ diſputabũt, certabuntq; ad fundandũ generalẽ tertiũ mundi
ſtatũ. Quocirca ob magnitudinẽ illius operis & certaminis, à deo mittendi ſunt ḡ.c.56.ĩpr.
Enoch & Helias in auxiliũ eccleſiæ & in teſtimonium veritatis, alioqui omnino
ruituræ

ruituræ. Nam in Esdra habet: Post tēpus quarti regni.s. Romani Imperij nascent 4.Esd.1
contētiones nō modicæ & piclitabit.s.ecclesia vt cadat:& non cadet tūc, sed iterū
ḡ.c.47.§.8 constituet in suū initium: siquidem regimen Antichristi non diu durabit.
ḡ.c.60.§.4 VII § Cæterū ipsius Antichristi regnū est septimū caput siue mons, sup Apo.13.&17
ḡ.c.14.§.13. quo mulier, id est, ciuitas diaboli sedet: quoniā idem Antichristus præsumit fore
&.ḡ.ca.48. septimus rex qui nondū venit, & cū venerit, oportet illū ad breue tēpus manere.
§.3 Preterea Antichristus figuratus ē in Nabuchodonosor rege Babylonis, cui tale so
mnium fuit arbor in medio terræ, eius altitudo nimia, & eius proceritas continge- Dani.4
ḡ.c.44.ī fi. bat cœlum. Ecce vigil & sanctus de cœlo descendit, clamans fortiter, sic ait: Succi
dite arborem, & præcidite ramos eius. Hoc somniū Vincentius inducit de magno Vincētius in
Antichristo & de ruina fidei catholicæ. fine sui opu
VIII § Porro Antichristi tpe ferreū, id est, Romanū regnū diuidet in de sculi
ſ.c.69.§.10 cem regna siue reges, q se Antichristo submittent, qbus adiutoribus vsurus Anti-
christus monarchiā mūdi obtinebit. Hoc ex Danielis prophetia dephendit: Quā Dani.7
doquidē quarta bestia, id ē, Romanū regnū, visum est habere cornua decē, & ecce
cornu aliud paruulū (id est, Antichristus) ortū est de medio eorū, in quo erāt quasi
ḡ.c.48.§.4 oculi hoīs, & os loquēs ingētia, & maius erat cæteris. Et faciebat bellū aduersus san
&.§.5 ctos, & pualebat eis, donec venit antiquus dierū, id ē, Chrūs verus. Et infra: Idē cor
ḡ.c.4.§.3& nu sermones cōtra excelsum loquet, & sanctos altissimi cōteret, & putabit q possit
ſ.c.62.§.6 mutare tpa, & leges tradent in manu eius vsq ad tps, & tpa & dimidiū tpis.i. vsq
ḡ.eo.§.4& ad tres annos cū dimidio, vt iam dictū est: Sibylla exprimit tres pedes & semis.
ſ.c.62.§.13 IX § Antichristus proinde vnà cū suis satellitibus, attētabit ecclesiam &
ſ.c.65.§.7 fidē Christianā radicitus extirpare. In quo conatu tantā obtinebit victoriā, vt re- 2. Thess.2
ḡ.eo.§.3.& putet deus. Sed in die horribili à deo cōteret. Interim tn̄ (vt ait Malachias) in au- Malach.4
ſ.eo.§.12 xiliū ecclesiæ Christianorū, deus mittet Heliam prophetam anteq̄ veniet dies dn̄i
ḡ.c.57.§.11 magnus & horribilis, qui conuertet cor patrū. Qui receptus est in turbine ignis in Eccī.48
&ſ.c.66.§.11 curru equorū igneorū, qui inscriptus est in iudicijs temporū, lenire iracundiā dn̄i,
ḡ.c.54.§.6. cōciliare cor patris ad filiū, & restituere tribus Iacob. Siquidē Enoch & Helia præ-
&ſ.c.64 §.6 dicātibus, fides catholica nō solū in gētibus, sed etiam in filijs Israel resuscitabit, ac Matth.24
in fine tūc qui in Iudæa sunt, fugient ad montes, id est, ad fidē cœlestē. In Apocalypsi em̄ Lucæ.21
ḡ.c.55.§.10 dicit: Ciuitatē sanctam calcabunt, vtpote Antichristus & eius sequaces, mensibus Mar.13
&ſ.c.62.§.9 quadragintaduobus, & dabo duobus testibus meis, & prophetabūt. Sed cū finierit Apo.11
ḡ.eo.§.6 testimonium suum, bestia eos occidet, & post tres dies & dimidium resurgent & in
ſ.ca.65.§.6. cœlum ascendent. Et ita væ secundum transiet.
in fine X § Quibus peractis Antichristus conabit ad suū ritū omnes trahere ho-
ḡ.c.55.§.10 mines præsertim Iudæos & Christianos. Vnde scd̄m Gregoriū, in fauorem Chri De cōs. dist.
stianorū, diem dn̄icum, in Iudæorū aūt fauorē, sabbatū custodiri faciet. Se quoq fi- 3.c. perucnit
lium dei in lege promissum vocitabit. Quem tanq̄ Messiam Iudæi suscipient, quos Iob.5
ob id dn̄s Iesus increpat, dicens: Cognoui vos quia dilectionem dei non habetis in
vobis: Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me, si alius venerit in no-
mine suo, illum accipietis scilicet Antichristum.
ḡ.eo.§.1 XI § Tandem Antichristus in cœlū ascēdere præsumet, sed illustratione
ḡ.c.19.§.15. Iesu Christi adueniētis destruet, qm̄ Antichristi interfectio erit veri Christi illu-
&.ſ.c.67.§. stratio. Postq̄ em̄ Babylon, id est, ecclesia cōfusa ruerit, tūc veniet gloria nouæ spō
2, in fine. sæ, id est, ecclesiæ reformādæ. Per ruinā quidē prioris status frequēter fit clarifica
ḡ.c.60.§.3. tio status subsequētis. Ita intelligit hoc Apostoli dictū. Et tūc reuelabit ille iniquus 2. Thess.2
&ſ.c.62.§12 quē dn̄s Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione aduētus sui eū sc3
ſ.ca.67.§.2. Antichristum, cuius est aduentus scd̄m operationem Satanæ.
in princ. XII § Ad quem Antichristū Esaias ait: Corruisti in terram qui vulnera- Esa.14
ſ.c.62.ī pri. bas gentes, & dicebas in corde tuo. In cœlū conscendam, supra astra dei exaltabo
soliū meū, ascendat sup altitudinem nubiū. Veruntamen ad infernū detraheris in
ḡ.c.25.§.6 profundū laci. Item Dauid: Quid gloriaris in malitia qui potens es in iniquitate, Psalm̄.51
propterea deus destruet te in finem. Ad idem Ezechiel: Eo q eleuatum est cor Ezech.28
ḡ.eo.§.6 tuum, & dixisti, deus ego sum, & in cathedra dei sedi in corde maris, cum sis homo
& non deus, propterea morieris in interitu occisorum.

Apo.17. XIII § Post interitum Antichristi decem reges, qui potestatem accipiẽt
post bestiam cũ agno pugnabũt, & agnus vincet illos, quoniam dñs dominorũ est ʃ.c.69.§.9
Apo.20. & rex regũ. Diabolus rursus ligabiť, nam refert cœlestis aquila. Angelus apprehẽ
Alia expõ. dit draconem serpentem antiquũ qui est diabolus, & ligauit eũ, & misit in carcerẽ ǧ.c.17.§.18
& clausit, & signauit super illũ, vt non seducat amplius gentes, donec compleant ǧ.c.60.§.6.
mille anni, id est, tertius mũdi status vel vltimus millenarius vsq; ad extremũ iudi- &ʃ.c.66.§.4
ciũ, scdm vnũ intellectũ. Et post hoc, id est, postq̃ ligatus est Satan, oportet illum
solui modico tempore, vtpote infra illũ millenariũ, quãdoquidem interim veniet
Gog, cuius persecutio durabit modico tempore: Antichristo etenim interempto ǧ.eo.§.1
incipiet septimus ecclesiæ status & vltimus millenarius seu tertius totius mũdi sta ʃ.c.66.§.12
Apo.7. in fi tus. In quo ecclesia pacificabiť, & tranquillitatẽ obtinebit, dempto modico inter-
ne. & c.8 uallo. Diciť enim: Cum aperuisset sigillũ septimũ, factũ est silentiũ in cœlo, id est,
in ecclesia, quasi media hora, id est, vsq; ad Gog. Inter quẽ & Antichristũ erit mo-
dicũ spatiũ silentij & pacis in ecclesia dei, adeo breue, q̃ reputabiť duntaxat media
hora. Notanter aũt Iohannes non dimidiam sed mediam horam expressit. At qd
per mediam horam significať prorsus ignoro. Post Gog vero erit finis temporũ
laboriosorũ. Et omẽ munus, id est, quæstus auaritiæ, & quælibet alia iniquitas dele ʃ.c.69.§.2
Ecci.40 bitur, & fides in seculum stabit.

¶ De triplici Iesu Christi aduentu. Cap. LXII.

MOdo dictum est, dominum nostrum Iesum Christum illustratione sui ǧ.c.61.§.11.
aduentus destructurũ Antichristi conatus. Quem Christi aduentũ p- & ʃ.eo.§.6
Vbertinus scrutari gestio, quoniã in prophetijs ac varijs scripturæ locis tres Chri
sti aduentus indistincte inuoluti & expressi Vbertino apparent, quorũ ǧ.c.67 ĩ pri.
forte quilibet vnum distinctũ generalem mũdi statũ comprehendit. Primus itaq; ǧ.c.16.ĩ pri.
aduentus fuit in carne redemptionis quo Christus ecclesiam fundauit. Is aduentus &.ʃ.eo.§.12
carnalis (quem Iudæi & infideles negant) incõcusse probať authoritate cantici, vbi
Cantic.3 dicit scriptura antiqua: Egredimini filiæ Syon, & videte regẽ Salomonem, id est,
deũ in diademate, id ẽ, in corpore carnali, quo coronauit eũ mater sua. s. virgo Ma
ria. Siquidem in eodẽ libro Canticorũ sub nominibus Salomonis & sponsæ, agiť
de cõiugio dei & ecclesiæ. Exinde patet humanitas & incarnatio diuinæ psonæ,
quæ alioquin secundũ diuinam naturam matrem habere nequit.

I § De quo primo aduentu Christi, ex virginali vtero procedẽtis, Esaias
Esa.7.&.9 prophetauit: Ecce virgo concipiet, & pariet filiũ, & vocabiť nomen eius Emma- ǧ.c.1.§.5
nuel, quod est nobiscũ deus. Item: Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis
Esa.11 Et infra: Egredieť virga, id ẽ, virgo Maria de radice Iesse, & flos, id ẽ, Iesus de radi
Esa.19.&45 ce eius, & requiescet sup eũ spũs dñi. Item: Mittet dñs saluatorẽ & propugnatorẽ
qui liberet eos, aperta est enĩ terra, & germinauit saluatorẽ. Ad idem Malachias:
Malach.3 Statim veniet ad templũ sanctũ suũ dñator quẽ vos quæritis, & angelus testamen
ti. s. noui quẽ vos vultis. De eodem deniq; primo Christi aduentu omnes alij pro- ǧ.c.1.§.8
Matth 11 phetæ, & lex vsq; ad Iohannẽ prophetarũt, præsertim Zacharias loquẽs ad filios
Zacha.9 Israel hæc verba: Exulta filia Syon: Iubila filia Hierl'm, ecce rex tuus veniet tibi iu ʃ.eo.§.3.
stus & saluator, ip̃e pauper ascendẽs sup asinã: Hinc ostendiť Christi humanitas,
in qua veluti pauper cũ hominibus cõuersatus, ac impotẽs fuit nos saluare. Sed qa
iustus & saluator, ostendiť diuina eius natura, qua saluare & iudicare potest. Ecce ǧ.c.14.§.5.
Psalm̃.48 Christus in vnum simul diues & pauper, diues & potens saluare virtute deitatis, &.ʃ.c.70. in
pauper, humilis, ac passibilis ratione humanitatis. prin.

II § Locus autem primi aduentus fuit in Bethleem. Vnde & tu Bethleem ʃ.c.63.§.6
Mich.5. Ephrata paruulus es in milibus Iuda, ex te enĩ egredieť qui sit dominator in Israel.
Matth.2 Per hoc denotatur temporalis natiuitas Messiæ, sed æterna, per illud quod in Pro
pheta sequitur: Et egressus eius ab initio à diebus æternitatis. Indubitatum certe
est, hunc primũ Christi aduentum esse præteritum, patriarcha Iacob attestante:
Gene.49 Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de fœmore eius, donec veniat q mitten ʃ.c.69.§.10
dus est, & ip̃e erit expectatio gentium. Hæc prophetia impleta est tempore Hero
dis qui fuit alienigena. s. Idumæus, regnãs in Iudæa, extirpauerat enĩ regẽ Iudæorũ
Iohã.19 Antigonum omnemq; prolem regiã, quominus Iudæi ex prole eius hactenus ha
berent

g̃.c.48.§.10 berent regem, prout ipſi faſſi ſunt, non habemus regem niſi Cæſarem: Cui etiam de iure hodie ſubſunt. C. de Iudæis l. Iudæi

g̃.eo.§.1 III § Reſtant adhuc duo Chriſti aduentus: Nam ſicut ſolus Chriſtus deus
g̃.ca.51.§.5. potuit, & mediante ſua humanitate debuit, per primũ ſuũ in carne aduentũ libe- Matth.5
&.ſ.eo.§.9. rare humanũ genus, & adimplere legem, vel reformare ſynagogam, & per conſe-
&.ſ.eo.§.19 quens fundare eccleſiam, ſic eũdem Chriſtũ deũ & hominẽ, per ſuũ ſecundũ in ſpi
g̃.c.46.§.11 ritu aduentũ, decet dilapſam eccleſiam reformare, & à maximo eius perſecutore
g̃.c.7.ĩ fi.& Antichriſto liberare. Tametſi eadem eccleſia à prioribus ſuis aduerſitatibus per
ſ.c.68.§.7 martyres, doctores, aliosve ſanctos viros deo cooperante ſæpius ſit liberata. Ita
ſ.c.66.§.4 tandem ipſa eccleſia & omnis creatura, à ſolo Chriſto deo & homine, per ſuum ter
ſ.eo.§.9. in fine tium in carne & ſpiritu aduentũ, iudicabit, præmiabit, & condemnabit. Chriſtus Lucæ.17
igitur de vtroq; futuro ſuo aduentu inquit: Venient dies quando deſideretis videre
vnum diem filij hominis, & non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic ſcilicet medi Cath. Senẽ.
us Chriſti aduentus, q erit in tempore Antichriſti. Ecce illic ſcilicet extremus ad- ca.29.
uentus Chriſti. De eiuſmodi duplici aduentu deus pater apud Catharinam Senẽ.
inquit: Poſt quã filius meus aſcendit, rediet ad vos mortales, non præſentia corpo
ſ.eo.§.6 rali, ſed virtute ſpirituali: at in vltima die iudicij veniet corporali ſuæ maieſtatis
præſentia, iudicaturus orbem diuina poteſtate.

g̃.c.19.§.15. IIII § Secundus itaq; Chriſti aduentus (de quo tractamus) erit in ſpiritu
&.ſ.c.60.§. reformationis, quo ſaluator eccleſiã, in membris ſuis fœdatam, generaliter refor Acto.15.
5.&.ſ.eo.§. mabit. De quo ſcriptum eſt: Poſt hæc reſiciam & reædificabo tabernaculũ Dauid
8.&.ſ.c.67. quod cecidit, & diruta eius reædificabo, & erigam illud, vt requirant cæteri homi
§.1 num dominũ. Qui ad ſuos ait diſcipulos: Cum perſequentur vos in vna ciuitate, fu- Matth.10
g̃ c.59.§.1& gite in aliã: Amen dico vobis, nõ conſummabitis ciuitates Iſrael donec veniat fili-
ſ.eo.§.7.& us hominis. De hoc ſecũdo aduentu loquitur Apoſtolus, dicens: Chriſtus ſemel ob- Roma.5.
ſ.c.68.§.11 latus eſt ad multorũ exhaurienda peccata, ſecũdo ſine peccato apparebit omnibus 1.Pet.3
g̃ c.54.ĩ pri. expectantibus ſe in ſalutem. Et in Aggæo dominus: Adhuc vnũ modicũ eſt, & ego Hebr.9 in fi.
g̃.c.59.§.3. commouebo cœlũ & terram & mouebo om̃es gentes, & veniet ſcilicet Chriſtus Aggæi.2
& ſ.c.69 §.4 deſideratus cũctis gentibus. Tempus quidem inter primũ & ſecundũ Chriſti aduẽ Pſalm̃.89.
g̃.c.17.§.17 tum (quod iam currit) nuncupatur modicũ reſpectu æternitatis, quoniam mille an-
& ſ.c.61.§.13 ni ante oculos dei, tanq̃ dies heſterna quæ præterijt. Deinde in Aggæo ſequitur:
Magna erit gloria iſtius domus nouiſſime magis q̃ primæ. Hinc elicitur, gloriam ec
cleſiæ militantis, quę in primo Chriſti aduentu ædificata eſt, proculdubio fore ma
ſ.c.66.§.2 iorem & dilucidiorem poſt ſecundũ Chriſti aduentum, qui ſua glorioſa præſen-
g̃.c.61.§.13. tia eccleſiam illuminabit, ſiquidem in ſeptimo eccleſiæ ſtatu tunc incepturo Chri-
g̃.c.5.§.9 ſti fideles in omni veritate docebuntur. Ioh.16

X § Tertius aduentus appellatur iuſtificationis extremæ, q erit in carne ſi-
mul & ſpiritu Chriſti, quando eccleſiã & cũcta conſummabit. De quo tertio aduẽ
tu Eſaias inquit: Dominus ad iudiciũ veniet cũ ſenioribus populi ſui, & principi- Eſai.3
ſ.eo.§.18. bus eius. Et Apoſtolus: Quæ eſt noſtra ſpes? nõne vos ante dominũ Ieſum Chr̃m 1.Theſſ.2 & 3
in aduẽtu eius. Et infra: Deus multiplicet charitatem veſtrã ad cõfirmanda corda
veſtra ante deum in aduentu Ieſu Chriſti cũ omnibus ſanctis eius. Item: Nos qui
viuimus, in aduẽtu domini nõ præueniemus eos q dormierũt. Porro ambo extre 1.Theſſ.4.
mi aduentus Chriſti tanguntur per Eſdram dicentem: In proximo, id eſt, in primo 4.Eſd.2
carnis aduentu, eſt ille ſcilicet Chriſtus qui in ſine ſeculi, id eſt, in tertio extremi iu
dicij aduentu adueniet. Primus equidem aduentus in Chriſti carne dudum, vtpo-
te ante annós 1519. præterijt. Tertius in carne & ſpiritu Chriſti circa extremũ iudi
cium futurus eſt. Neq; eiſdem duobus Chriſti aduentibus diutius incumbi opor-
tet, quoniam neuter ad materiam propoſitam attinet.

g̃.eo.§.3 VI § De ſecũdo aũt ſeu medio aduentu, qui in ſpiritu Chriſti eueniet ac
præſentis noſtræ materiæ eſt, nonnullas ſcripturas in medium adduci conuenit. Dani.7.
ſ.eo.§.14 Aſpiciebat enim Daniel in viſione noctis, & ecce cũ nubibus cœli quaſi filius ho-
g̃.ca.61.§.8 minis veniebat & vſq; ad antiquum dierum peruenit, & dedit ei poteſtatem, ho-
& ſ.c.69 §.10 norem & regnum, & omnes populi, tribus & linguæ ipſi ſeruiẽt, & regnũ eius nõ
corrumpetur. Eſaias meminit domini ſecundo aduenturi his verbis: Percutiet ter- Eſa.11

rã virga

Hiere.23 ram virga oris ſui. Et ſpiritu labiorum ſuorum interficiet impium ſcilicet Antichriſtũ. g.eo.in pri.
Ad idem Hieremias: Ecce dies veniũt, dicit dñs, & ſuſcitabo Dauid germen iuſtũ, &.ſ.eo. §.11
& regnabit rex, faciet iudicium & iuſtitiam in terra.

Vbertinus VII § Præterea iuxta Vbertini doctrinã, ſecũdus Chriſti aduẽtus ſit, & g.eo.§.4
Mat.8.in fi. reformat in oĩ ſtatu, & in toto decurſu eccl'iæ: q ipſe dixit: Ecce ego vobiſcũ ſum g.c.58.§.7
oñibus diebus vſq; ad conſummationem ſeculi. Et ille Chriſti aduentus eſt quo- &.ſ.eo.§.18
dammodo peculiaris & creberrimus, Nã quotidie ſpiritus Chriſti reformat pec- g.c.58.in fi.
catores pœnitentes, & perficit viros ſanctos. Vnde Apoſtolus inquit: Deus con- &.ſ.eo.§.18
1.Corin.1 firmabit vos vſq; in finem ſine crimine in die aduẽtus domini noſtri Ieſu Chriſti.
1.Theſſ.5 Item: Deus ſanctificet vos vt integer ſpiritus veſter in aduentu dñi Ieſu ſeruet. Idẽ g.c.1.§.3
1.Timo.6 quoq; Apoſtolus præcipit, vt ſeruemus mandatum vſq; in aduentum eiuſdem do
mini noſtri. Ac etiam teſtificatus eſt coram deo & per aduentũ ipſius, dicens: Re-
2.Timo.4 poſita eſt corona non ſolum mihi, ſed & his qui diligunt aduentum eius. Et infra:
Titum.2 Pie viuamus in hoc ſeculo, expectãtes aduentum gloriæ magni dei. Et Iacobus:
Iacob.5 Fratres (inquit) patientes eſtote vſq; ad aduentũ domini. Et confirmate corda ve g.c.56.§.4
2.Petri.3 ſtra, quoniam aduentus domini appropinquabit. Petrus inſuper expectantes ta- g.c.58.§.9
1.Iohã.2 xat & properantes in aduentum diei domini. Et alibi dicit: Ne confundamur à g.c.59.§.8
Apo.4 Chriſto in aduentu eius. Hinc & Iohannes vidit quatuor animalia dicentia: San-
ctus dominus deus qui erat, qui eſt, & qui venturus eſt. Erat, quo ad primũ præte- g.ca.5.§.1.
ritum aduentũ, qui eſt, quotidie ſecũdo aduenien*s*, & qui venturus eſt, tertio ſcili- &ſ.eo.§.14
cet in extremo iudicio. Atqui per Antonomaſiam iſte ſecundus aduentus appro-
priatur ſtatui ſexto, quando Chriſtus ſpiritu oris ſui manifeſte veniet contra An- ſ.c.63.§.4
Matth.24 tichriſtum. De quo in Euangelio: Sicut fulgur exit ab oriente & paret vſq; in occi g.c.7.i pri.
Lucæ.17 dentem, ita erit & aduentus filij hominis. Nam ſicut fulgur coruſcãs in ea, quę ſub
cœlo ſunt, fulget, ita erit filius hominis in die ſua.

VIII § Interea Chriſtus principaliter ſuam reformabit eccleſiam eo tũc g.c.16.i pri.
prope deletam ſaltem in publico, tametſi occulte in paucis electis tenuem vitam
eccleſia tũc aget. Poſt Antichriſti equidem interitũ reſtituet regnũ Chriſti. Hinc
1.Cori.15 Apoſtolus: Qui ſunt Chriſti, in aduentũ eius crediderũt. Deinde finis cũ tradide- ſ.c.66.§.6
rit regnũ deo, & euacuauerit omnẽ principatũ. Eodem inſuper ſecũdo Chri aduẽ g.eo.§.4 &
tu ſextus eccleſiæ ſtatus reformatiuus cõplebit, ſicut per primũ Chriſti aduẽtu ſe- ſ.c.67.i pri.
xta mũdi ætas, vnà cũ veteri teſtamento, completa eſt. Per tertiũ aũt & vltimum g.c.14.§.12
Pſal.118.litera iamech Chriſti aduentum complebit finis totius conſummationis. g.c.10 §.3 et

IX § Cæterum Chriſtus in primo ſuo aduentu, id eſt, in fine ſextę ætatis, iu ſ.eo.§.12
Matth.3 dicauit ſynagogã, quæ tũc adeo erat puerſa, vt nominaret progenies, ſeu genimi- g.eo.§.3
Lucæ.3 na viperarum, ſecuriſq; eſſet poſita ad radicẽ arboris, quæ nõ faciẽs fructũ bonũ exci g.c.35.§.10.
denda & in ignẽ mittẽda fuerat. Pari modo Chriſtus in ſecũdo ſuo aduẽtu, id eſt, g.c.58.§.7.
in fine ſexti eccleſiæ ſtatus, iudicabit eccleſiã, in ſuis membris vſque adeo deturpa g.c.43.§.8.
Apo.17 tam, vt iam Babylonica meretrix appellet. De cuius iudicio habet in tota ſexta vi &ſ.c.66 §.12
Matth.21 ſione Apocalypſis: Ideo malos male perdet. Nam poſtq̃ ſeptimus angelus, vtpo- g.c.16.p to.
Apo.16 te in principio ſeptimi eccleſiæ ſtatus, vel in ſecũdo Chriſti aduẽtu, effudit phialã g.c.47.§.4
ſuã, id eſt, irã dei in aerem, in quo dæmones habitãt, tũc fracta eſt ciuitas magna. ſ. &ſ.c.66 §.4
eccleſia puerſa. Demũ iuſtiſſimus iudex in tertio & vltimo ſuo aduentu, id eſt, in iu g.c.51.§.10.
g.eo.§.3 dicio extremo, & in fine ſeptimi ſtatus, iudicabit totum mũdum. &.g.c.61.§.

X § Quãdo Ieſus pronoſticauit excidiũ tẽpli, id ẽ, ruinã eccleſiæ, & euer- 9.&.ſ.c.66.
Mat.23.24. ſionẽ Iudæorum p ſecundũ Chriſti aduentũ reuocãdorum, & tandẽ extremũ iudiciũ & §.5
Mar.13 cõſummationẽ ſeculi, tũc dicebat: Ecce relinquet vobis domus veſtra deſerta, & ſ.c.64.§.2
nõ relinquet hic lapis ſup lapidem, q nõ deſtruat, &c. Deſuper diſcipuli, myſteria g.c.50.§.7.
& futura noſſe cupiẽtes, iterrogabãt tria, videlicet quo tpe Hierl'm deſtruẽda, quo &.g.c.44.
vẽturus Chriſtus, & quo futura ſit ſeculi cõſummatio, ſecrete interrogantes quãdo §.12
Matth.16 hæc erũt. Ex qua earum quæſtione conſtat, diſcipulos crediſſe triplicem Chriſti g.c.44.§.7
Iohã.11 aduentũ. Quo ad primũ alibi reſponderũt: Tu es Chriſtus filius dei viui, q in hunc ſ.c.63.i pri.
Matth.24 mundũ veniſti. Quo ad ſecundũ aduentũ interrogãt, quod erit ſignũ aduẽtus tui: g.c.53.§.10.
vtpote ſecũdi quo es templũ reformaturus. Deinde procedendo ad tertiũ Chriſti & ſ.eo.§.14
aduentum, quærunt ſignum conſummationis ſeculi.

XI § Enimuero in veteri teſtamento Iudæi non diſtinxerũt inter primũ
& poſtremũ, ſed vnũ dũtaxat aduentũ intellexerũt, Meſſiam expectãtes. Cũ autẽ
in veteri teſtamẽto veniret plenitudo tẽporis, vtpote quãdo ſexta mũdi ętas erat
ḡ.c.49.§.15 complẽda, & ſeptima ætas incipiẽda, tũc miſit deus filiũ ſuũ. Hinc Auguſtinus in- Gala.4
& ſ.eo.§.13. quit: Cũ veniſſet plenitudo tpis, miſit deus filiũ ſuũ, factũ ex muliere, id ẽ, factũ eſt 2.de tri.5.
ſ.c.63.,i pri. in tpe vt incarnatũ verbum, qđ abſq; tpe in principio diuino ęternaliter ſemp eſt Iob.1
ſ.c.63.§.3 hoibus appareret in tpe. Ordo nẽpe tempoꝝ in æterna dei ſapia ſine tpe eſt. Cũ
itaq; filius dei carnẽ aſſumeret, tunc demũ intelligentia prophetaꝝ elucidata fuit,
tam quo ad primũ præteritũ, q̃ quo ad ſecundũ futuꝝ Chriſti aduentũ. Pariter in
nouo teſtamẽto ſextus eccleſiæ ſtatus reformãdæ habet ſuũ tempus & plenitudinẽ
vſq; ad apertionẽ ſexti ſigilli, dum venerit dies magnus iræ agni, id eſt, Chriſti, q Apo.6
ſ.c.65.§.5 in ſecũdo ſuo aduẽtu apparebit tpe Antichriſti quãdo omis Iſrael ſaluus fiet. Cæ-
ḡ.c.60.§.3. citas qdem ex parte cõtigit in Iſrael, donec plenitudo gentiũ intraret, & ſic omnis Roma.11
& ſ.c.68.§.13 Iſrael ſaluus fieret, ſicut ſcriptũ eſt: Veniet ex Syon q eripiat & auertat impietatẽ Eſa.59
ḡ.c.7.§.8 et ab Iacob. Tunc elucidabiť intelligẽtia prophetiaꝝ quoad diſtinctionẽ ſecundi &
ſ.eo.§.12 tertij aduentuũ Chriſti. Nam prius facile nõ intelligebať, neq; diſtinguebať aduẽ
tus extremi iudicij ab aduẽtu medio, quãdo Chriſtus illuſtratiõe ſui aduẽtus An-
ḡ.eo.§.6 tichriſtũ eſt interfecturus. Poſtq̃ vero Chriſtus ſecũdo aduenerit, tũc apertius in-
telligemus diſtinctiouem inter mediũ & vltimũ Chriſti aduentum, ac vtrũq; con
tineri in prophetijs tam veteris quàm noui teſtamenti.
ḡ.c.61.§.11. XII § Pro clariori intellectu Vbertinus inquit: Mutatio veterum impor Vbertinus
& ſ.c.64 i fi. tat inſtitutionem nouoꝝ. In primo itaq; Chriſti aduẽtu (qui initio primi eccleſia
ḡ.eo.in pri. ſtici ſtatus fuit, in carne Chriſti paſſibili ad noſtri redemptionem) mutatũ eſt ve-
tus teſtamentũ in nouũ circa cõuerſionem gentiũ. Poſt quaꝝ plenitudinem, id ẽ,
poſtq̃ omẽs gentes ad deum conuertentur (quod fiet in fine ſexti eccleſiæ ſtatus)
ḡ.c.99.i pri. tunc totus quoq; Iſrael conuerteť in ſecũdo ſcilicet aduentu Chriſti, quãdo eccle- Matth.2.&
ḡ.eo.§.11.& ſia reformabitur. Et verificabitur illud Matthæi: Defuncto Herode, id eſt, morti- ibi Beda.
ſ.c.65.§.7 tificata malitia, qua nunc contra eccleſiam ſæuitur, Ieſus rediet ad terram Iſrahel.
Poſtremo in fine ſeptimi ſtatus eccleſiæ, cum mundus diffinitiue iudicabitur ad
ḡ.eo.§.8.& reproborum pœnam, & ad electorum gloriam, tunc erit tertius & vltimus Chri-
ſ.c.66.§.11 ſti aduentus omnia conſummaturus.
ḡ.eo.§.11 & XIII § De plenitudine vero tpis, Vbertinus vlterius ait: Sicut eccleſia In-
ſ.c.64.§.7 troducta eſt p primũ Chriſti aduẽtũ, cuius prophetiæ aliquę impletę ſunt in Chri
ḡ.c.6. i pri. ſti ortu, aliquæ in ſuæ pdicatiõis decurſu, aliq̃ in ſua paſſiõe vel in ſpũs ſancti miſſio
ne, aliquæ in exitu Apoſtoloꝝ à Iudæa, aliquæ in deſtructiõe Hierlm. Sic ſcđm hu
iuſcemodi diuerſos modos, plenitudo gentiũ & eccleſiæ reformatio (quæ fiet per
ſecundũ Chri aduentũ) habet diuerſos terminos. Quippe plenitudinis tpis in ſa-
cra ſcriptura pluribus locis, diuerſimode etiã taxato numero exprimiť. In primis
ḡ.ca.31.§.5. ſemẽ Abrahæ affligeť quadringẽtis annis. Itẽ Enoch & Helias.1260. diebus prædi Gene.15.
& ſ.eo.§.15. cabunt. Dies beſtiæ ſunt.666. Stadia vero.1600. Interdum annus pro die recipiť. Apo.11
Ioachim abbas ſuas reuelationes frequenter ſup numeꝝ in Apocalypſi expreſſum Apo.13.&14
ḡ.c.17.§.22 fundauit, rara tamẽ ad ipſius dictata numeri ſit coaptatio. Rurſus expectatio Da- Nume.14
ḡ.c.2.§.5 nielis eſt.1335. dierum, ſanctuarij deſolatio erũt duo milia trecenti. Certius autem Danie.12
ḡ.c.61.§.4. eſt Antichriſti tempus. ſ. quadraginta duoꝝ menſium, vel.1260. dierum, quod eſt
& ſ.eo.§.15. ſæpius repetitum tempus, & tempora, & dimidium temporis.
in fine XIIII § Porro ſcriptura docet nos vt propter ſecundum Chriſti aduen- 1.Iohã.2
ḡ.61.§.8 tum (ſiue ſit generalis ſiue particularis aduentus) maneamus in Chriſto, vt cum ap
ḡ.eo.§.7 paruerit, habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in eius aduentu, ſcilicet
ḡ.ca.59.§.1. ſecundo. Et vt patientes ſimus vſque ad eiuſdem domini aduentum, quem ſuis tẽ Iaco.5
in fine poribus oſtendet dominus dominantium. Nempe huiuſmodi aduentus appro- 1.Timo.6
ḡ.c.56.§.4. pinquat, & iudex ante ianuam ſtat. Anna quidem in typo eccleſię olim ſedebat ſe- Thob.11
ḡ.c.58.§.8. cus viam quotidie in ſupercilio montis, & ſpeculabatur aduentum filij, vidit à
& ſ.c.63.§.1. longe, & illico cognouit veniẽtem filium. Ita & angelus præſtolabatur aduẽtum
Gedeonis ducis populi, quæ facta ſunt in figura ſecundi aduẽtus Chriſti proxime Iudicũ.6
futuri. Apparuit nanque (ait Apoſtolus) gratia dei omnibus hominibus erudiens Titum.2
nos ſcili

nos ſcilicet in ſingulis præteritis eccleſiæ ſtatibus per Apoſtolos, doctores & prę-
dicatores, vt abnegātes impietatem & ſecularia deſideria, iuſte viuamus in hoc ſe-
Dani.7. culo, expectātes aduentū dñi alteꝝ, nobis modo propinquū. De quo intelligunt
illa Danielis verba: Aſpiciebā donec throni poſiti ſunt, & antiquus dieꝝ ſedit, & g̃.eo.§.6
libri aperti ſunt: In proximo equidem eſt ille q aduenier in fine ſeculi: fugite ergo g̃.c.17.§.24
4.Eſd.2 vmbrā huius ſeculi. Interim aūt deus eccleſiā ſuā conſolat, ad Eſdrā aiēs: Ecce tp̄s g̃.c.4.§.7.
4.Eſd.7 veniet, & erit quādo veniēt ſigna quę ego prædixi tibi & apparebit ſponſa & appa &g̃ c.59.§7
reſcens oſtēdet, quæ nūc ſubducit terra. Et om̄is qui libeeatus eſt de prædictis ma g̃ eo.§.10 &
lis, ipſe videbit mirabilia mea. Reuelabit em̄ filius meus Ieſus cū his qui cū eo ſunt, ſ.c.63.§.4
& iocundabunt, qui relicti ſunt in annis quadringentis.

XV § Ad idem in Geneſi: Vbi dominus Abrahę terrā promiſſionis pro- g̃.c.47.§.1.
Gene.15 mittēs, ait: Scito peregrinū futuꝝ ſemen tuū in terra nō ſua, vbi quadringentis an &.g̃.c.49.§
g̃.eo.§.13 nis affligentur generatione aūt quarta huc reuertent. Nec dum em̄ completę ſunt 14.&.g̃.ca.
iniquitates Amorræoꝝ vſq; ad præſens tempus. Quæ qdem iniquitates Amor- 61.§.3.& ſ.c.
ræoꝝ, id eſt, peruerſoꝝ Chriſtianoꝝ nunc vident compleri, quia iam om̄e vitiū 65.§.6.&.ſ.
in pręcipitio eſt. Prohdolor diuina iuſtitia expectat plenitudinē iniquitatis Chri c.64.§.5
Acto.7. ſtianoꝝ, q modo quaſi quadringētis annis ſeruituti dæmonū ſunt ſubiecti & ma- g̃.c.47.§.7
Dani.12 le tractati, ideo propediem deus expellet eos & fidelis Abrahæ ſemē introducet. In g̃.c.17.§.20
4.Eſd.13 Daniele expectant dies mille trecēti trigintaquinq;, diem pro anno compntādo. g̃.eo.§.13.in

XVI § Sequit in Eſdra: Ecce cōualeſcebat ille homo ſcilicet Ieſus cū mi- fine,&.g̃.c.
libus cœli, & vbi vultū ſnū vertebat vt conſideraret, tremebāt omnia quæ ſub eo 17.§.22
videbant. Emiſit de ore ſuo ſicut flatum ignis, & de labijs eius ſpiritus flam mæ & g̃.c.17.§.13.
ligua eius emittebat ſcintillas, & ſuccendit om̄es vt ſubito nihil videret de innume
rabili multitudine ſcilicet Antichriſti, niſi ſolummodo puluis & fumi odor, vę his
qui derelicti ſunt in diebus illis: Intelligo nūc quæ ſunt repoſita in nouiſſimis die-
bus: Ecce dies veniēt quādo incipiet altiſſimus liberare iuſtos qui ſunt ſup terrā,
& veniet in exceſſu mētis ſuper ininſtos qui inhabitāt terrā vtpote terrenis incum
Pſalm̄.144. bentes. Quia dn̄s cuſtodit om̄es diligētes ſe, & om̄es pctōres diſperdet. In illa die
Pſalm̄.145 peribūt omnes cogitationes eoꝝ. Deus itaq; manifeſte veniet, quoniam venit iu- g̃.c.53.§.13.
Pſalm̄.49 dicare terram. Ignis in conſpectu eius exardeſcet. Ad idem Eſaias: Ecce dominus & ſ.eo.§.17
Pſalm̄.97 in igne veniet reddere in indignatione furorem ſuum. Item Daniel: Eligentur & & ſ.c.68.§.8
Pſalm̄.49 quaſi ignis probabnntur multi. g̃.c.59.§.7.

Eſa.66 XVII § Iſte ignis ſcd̄m Auguſtinū, ſignificat pœnā iudicij, ſiue ſit ignis, g̃.eo.§.16 in
Dani.12. ſiue tempeſtas, ſiue gladius. Omnis enim talis viſitatio erit hominibus pœnalis. fine,&.ſ.in
2.de ci.dei 21 Siquidem ille, qui habitat in cœlis, viſitator & auditor eſt loci illius ſcilicet terræ concluſione
2.Mach.3 Chriſtianoꝝ & venientes ad malefaciēdum percutit ac perdit. Hinc Malachias: §.2.
Malach.4 Ecce dies veniet ſuccenſa quaſi caminus, & erūt om̄es ſuperbi, & om̄es faciētes im
Malach.3 pietatem ſtipula. Idem Propheta de ſecūdo Chriſti aduentu promit talia. Statim
veniet dominator, & quis poterit cogitare diem aduētus eius, & quis ſtabit ad vi-
dendum eum? dicit dn̄s: Accedā ad vos in indicio, & ero teſtis velox maleficis, & g̃.c.7. ī pri.
adnlteris & periuris, & his q nec timuerūt me, ego em̄ dn̄s & nō mutor, quaſi dicat, &ſ.c.63.§.4
2.de ciui.dei licet vos homines per culpā mutati eſtis. Contra quos deus ſe teſtem futuꝝ dicit, g̃.c.1.§.4 &
26 (qui in ſuo iudicio nō indiget teſtibus) eumq; velocem, quia repente eſt vēturus, g̃.c.53.ī pri,
eiuſq; inopinato aduētu erit iudiciū celerrimū quod tardiſſimū putabat. Hęc Au- g̃.c.35.§.10.
guſtinus. Nota quēadmodū in plantādo eccleſiā Chriſtus fuit velox teſtis, ita erit & ſ.c.63 §.4.
velox iudex in reſtaurando eandem. g̃.c.10.ī pri.

4.Bir.10 XVIII § Demū apud Birgittā Chriſtus de huiuſcemodi ſecūdo ſuo ad-
6.Bir.19. uentu loquit hæc verba: Nunc per vnā viam hominibus incognitā veniā cum po-
tētia deitatis meæ, vindictā contemptoribus inferēdo. Et infra: Exurgā tp̄e ſuo
contra eos iuxta meeita eoꝝ, & videbunt gloriā meā intra cœlum, & ſupra, & in-
fra, & extra, & in om̄i loco, in omnibus collibus & vallibus. Hinc noto triplicem
Chriſti aduentū, nō ſolum vninerſalem cieca mnndū maiorem, ſed et ſingularem
g̃.eo.§.7 & circa mūdum minorem, id eſt, circa quemlibet hominem. Cui intra cœlum, id eſt
g̃.55.§.3.ī fi. eccleſiam militantem, Chriſtus in primis aduenit in gratia, nēpe baptiſmatis, aut g̃.eo.§.5
ſ.c.70.ī pri. aliorum ſacramentorum, quæ eſt noſtra ſpes. Secundo aduenit ſupta, per corre- g̃.eo.§.7 &
ptiones g̃.c.57.§.2

pciones, vel infra in morsu conscientiæ, vbi quisq; ad sui reformationem corri-
pitur vel commonetur. Tertio aduenit Christus extra per peculiare extremũ iu-
dicium cuiuslibet animæ quando exit à corpote.

ẽ ca.54. §.8 XIX § Redeo ad generalem Christi secundũ aduentum, cuius annuntia-
& j c.63. §.4 tores seu præcursores primi, sed tamen remoti, censentur olim fuisse Franciscus,
ẽ: c.17. §.11. Dominicus, Bernhardus, alijve boni viri, qui sua doctrina & vigili concione la-
& ẽ c.57. §.12 borarunt pro reformatione euangelici status, vt in corda fideliũ reducerẽt Chri
stũ iamdiu despectũ, illusum, & contemptũ. Quemadmodũ hodie nonnulli ani-
ẽ.c.41. §.5. mosi, nouo studio etiam cũ importuna cleri reprehensione, nituntur sacra scri-
& j c.64. §.1 pta retorquere in reformationẽ ecclesiæ. Sed timeo ne nihil proficiant, carentes
ẽ.eo. §.3. & bono zelo, vtentesq; acerbis disputationibus, friuolisq; inuectionibus, reforma-
j.ca.63. §.1. tione ecclesiæ tandẽ reseruata soli Christo, q & synagogã solus reformauit, ideo
& j c.69. §.8 suã ecclesiã iam pene dilaceratã solus resarciet atq; docebit in futuro suo secundo Luc.17
ẽ c.33. §.3. & aduentu, qua die filius hominis reuelabitur. Enoch aũt & Helias erunt proximi
ẽ.c.19. §.15. ꝑcursores eiusdẽ secundi aduentus Christi, sed remoti annuntiatores tertij aduẽ-
ẽ ca.61. §.5 tus ipsius Christi, qui in extremo iudicio omnia iudicabit atq; cõsummabit. Sic
j.c.70. §.4. & Dauid fuit remotus concionator primi aduentus Christi, quem Iohannes Ba-
ptista, vti proximus eius præcursor, præsentem demonstrauit. Iohã.1.

¶ Quo tempore & loco futurus sit secundus Christi aduentus. Cap. LXIII.

ẽ.c.62. §.11. DE secundo Christi aduentu valet intelligi illud Sapientis: Cũ quietum Sap.18
silentiũ teneret oĩa, & nox in suo cursu mediũ iter haberet, omnipotẽs
ẽ.c.57. §.12 sermo tuus dñe exiliens de cœlo à regalibus sedibus, durus debellator
& j.c.64. §.3 in mediã exterminij terrã ꝓsiliuit, gladius acutus, ĩsimulatũ. i. nõ fictũ
ẽ.ca.4. §.6. imperiũ suũ portãs, & stans repleuit omnia morte. Et si dicat statim venire ad tẽ- Malach.3
ẽ.ca.61. §.2 plũ suũ dñator, tamẽ quis poterit cogitare diẽ aduentus eius? Quãobrẽ discipuli
de futuris territi periculis p verba Christi, ipsum secreto interrogauerũt: Dic no Mat.24
ẽ.c.62. §.10 bis (inquiunt) quãdo hæc erũt, & quod signũ aduẽtus tui? Quibus respõdit: Non Luc.21.
& j c.64 §4 est vestrũ nosse tẽpora & momẽta quæ pater posuit in sua potestate. De die autẽ Mar.13
ẽ.c.53. §.1. illa vel hora nemo scit nisi pater, neq; angeli in cœlo, neq; filius hoĩs, vtpote secũ Act.1.
& j c.66. §4 dũ suã humanitatẽ, nisi scientia visionis in verbo. Vigilate ergo, quia nescitis qñ Mat.24
ẽ.c.32. §.10 tẽpus sit: veniet nãq; dñs noster in die qua nõ speramus, & hora qua ignoramus.
ẽ.ca.4. §.3. Quoniã sermones aduentus tam Antichristi q̃ veri Christi sunt clausi & signati Danie.12.&
.s. grauibus obscuritatibus, Porrò docti intelligent. Tho.4.dis.
I § Rursus ad discipulos Christus ait: Cũ venerit paracletus ille spũs veri- 43.ar.3.q.2.
ẽ.c.62. §.19 tatis, docebit vos omnem veritatem, & quæ ventura sunt annuntiabit vobis. Et Iohan.16
& j c.66. §.9 alibi: Sed accipietis virtutẽ spiritus sancti superuenientis in vos, quasi dicat: Nõ Act.1.
est vestrũ. i. à vobis, sed à spũ sancto est, per quem de Antichristi tyrannide, & de
veri Christi illustratiõe, ac de alijs secretis prophetabitis. Per illa aũt verba, Sed
accipietis virtutẽ, &c. non tollitur ignorantia tempoꝝ, aliorumve secretoꝝ, sed
ẽ.in pl. §.6 diuinũ, quo indigemus, adhibetur auxiliũ. Tempora eñi futuroꝝ ꝑcise nescimus, Augusti.18.
j.eod. §.4. licet determinationẽ seu cõiecturas de futuris sumere possimus ex argumentis & de ci. dei.53.
j.in pri. cõcl' obiectis ꝑsentibus seu ꝑteritis, nil tamen certi futuꝝ affirmandũ est, tametsi mala
ẽ.ca.35. §.6 appropinquẽt & frequẽter, citoq;, & in proximo cõpleantur ea quæ nobis aduer
ẽ.c.62. §.14 sa sunt prænũtiata. Nã etiã archangelus Ieremiel futura partim nesciuit, q Esdræ 4. Esd.4
ẽ.ca.53. §.15 de futuris euentibus interroganti respondit, dicens: De signis quidẽ futuroꝝ ex
parte possum tibi dicere, de vita autẽ tua non sum missus dicere tibi, sed nescio.
Deus quoq; Iohanni dixit: Ne signaueris verba prophetiæ huius, ecce venio ci- Apoc.22
j.ca.62. §.4 to, Quia vnus dies apud dominũ sicut mille anni, & mille anni sicut vnus dies, & 2.Pet.3
& j.c.66. §.5 tanq̃ hesternus qui præterijt. Item: Tanq̃ momentũ stateræ, sic est ante deum or Esa.40
ẽ.c.62. §.17 bis terrarum. Vnde apparet, iudicium, quod apud deum cito futurum narratur,
nos reputamus prolongari tempore, quãuis pro nostra existimatione cito non
veniat idem iudicium, certe tamen aliquando eueniet, ideo deus perhibetur suã
promissionem non tardare.

ẽ.ca.29. §.5 II § Quocirca angelus Iohanni præcepit, ne signaret verba prophetiæ li- Apo.22

V bri

bri Apocalypſis,& tamen prius eidē dixerat.Signa quæ loquutus ſum,ſeptē to-
nitrua,quaſi dñi aduentum certiſſime futuræ nũtiaret,eiuſdē aũt aduẽtus tempus
vel conditiones oſtendere nolit.Sed cõminatus eſt dicens:Si nõ vigilaueris, ve- g̃.c.14.§.15.
Apoca.3 niam ad te tanq̃ fur.i.ex improuiſo,& neſcies qua hora veniã,vigilate igitur,qa g̃.ca.31.§.6.
Lucæ.12 neſcitis diẽ neq; horã.Dies quippe domini adueniet hora qua neſcimus ,& cum ſ.eo.§.3.
Matt.25 magna terribilitate ſicut fur,in quo cœli magno impetu trãſient. g̃.c.53.§.14
2.Petri.3 III § Præterea quod ſit vno momẽto coram incomprehenſibili maieſtate g̃.c.62.§.11.
7.Bir.13. dei,hoc ſerioſe monſtratur per interualla ſimilitudine corporali,vt humanus in- g̃.c.5 §.2.&
1.Theſſ.5 tellectus capere poſſit.Hinc apoſtolus ait:De temporibus & momentis nõ indi- g̃.c.52.§.18.
Apoca.3 getis vt ſcribamus vobis, ipſi enĩ ſcitis quia dies dñi ſicut fur in nocte ita veniet. & ſ.c.66.§ 9
Cum enĩ dixerint pax & ſecuritas,tũc repentinus eis ſuperueniet interitus, ſicut g̃.eo.§.2
dolor in vtero habẽtis & nõ effugient.Vos autem nõ eſtis in tenebris,vt vos dies g̃.c.58.i pr.
illa tanq̃ fur comprehẽdat.Igitur nõ dormiamus ſicut & cæteri,ſed vigilemus & g̃.c.43.§.10
ſobrĳ ſimus,quoniam nõ poſuit nos deus in iram.
2.Petri.3 IIII § Expectemus inſuper atq; præparemus nos in aduẽtum diei domini, g̃.c.51.§.20
Matt.24. per quem cœli ardẽtes ſoluẽtur,& elementa ignis ardore tabeſcent. Iſtud tamen g̃.c.58.§.7.
conſiderandum eſt quòd aduẽtum Antichriſti,pariter & extremum iudiciũ plu- & g̃.c.62.§.
ra ſigna præuenient,iuxta euangelicam narrationem atq; propheticam, tribula- 14.& ſ.c.64
tio autem nobis modo propinqua,veniet abſq; ſignis,licet aliquoties iudicia fu §.7.
Luc.21 turorum præſumantur.Repentina equidem dies illa tãquàm laqueus ſuperueniet g̃.c.17.§.24
in nos,qui ſedemus,id eſt,quieſcimus ſuper faciem terrenorum.Imò iuxta Eſdræ g̃.eo.§.1.&
prognoſticum videtur iam venire atq; adeſſe noſtræ calamitatis hora,de qua ſal ſ.c.64.§.7.
uator prædixit,quòd vnuſquiſq; diſpergat in propria,ſcilicet cõmoda,& Chri- g̃.c.26.§.6.
Iohan.16 ſtum ſolum,id eſt,neglectum & deſpectũ reliquit, quẽadmodum fit noſtro iam g̃.c.61.§.3&
Malach.3 tempore.Conſequens ergo eſt vt deus ceu teſtis velox,ad nos accedat, quia nũc ſ.eo.§.5
Iohan.12 eſt iudiciũ mũdi,& venit hora vt clarificetur filius hominis, in primis modo per g̃.c.57.§ 14
imminentes plagas,deinde manifeſte per ſecũdum ſuum aduẽtum,quo princeps g̃.c.62.§.19
Iohan.12 huius mũdi,ſcilicet Antichriſtus eĳcetur foras. g̃.c.62.§.17
g̃.c.62.§.7. V § Sunt aũt duodecim horæ diei,& iã eſt hora nos à ſomno ſurgere, quia & ſ.c.68.§ 2
Iohan.11 nouiſſima hora eſt.Et animæ hominũ hora periclitãtur,quorum corpora(vt in Bir g̃.eo.§.4
Roma.13. gitta narratur)quaſi beſtiæ proſternũtur,ideo eorum animæ quaſi nix deſcẽdũt in g̃.ca.43.§.5
1.Iohã.2 infernum.Beatus igitur qui vigilat & cuſtodit veſtimẽta ſua,ſ.in die aduẽtus dñi g̃.ca.39.§.6
4.Bir.103 ne nudus à virtutibus ambulet & angeli videãt turpitudinẽ eius. g̃.c.46.§12
Apoca.16 VI § Cæterum ex quo locus primi aduẽtus conſtitit certus, vtpote in Beth- & ſ.c.64.§.
Eccle.1. leem,hinc quidam præſumũt,ſecũdum Chriſti aduẽtum iri completũ in Bethle- 2.& ſ.c.67.
Eccle.6. em,vt vbi ſol iuſtitiæ Chriſtus Ieſus eſt ortus atq; occidit, ibi ad locũ ſuũ reuer- §.4.
Exodi.3 tatur,quoniam omĩa ad vnũ locũ properãt. Aliqui exiſtimant Chriſtũ ſecundo g̃.ca.62.§.2
appariturum in monte Oreb,vbi dominus apparuit Moyſi,qui ſtabat in loco ſan- g̃.c.40.§.3
cto.Atqui locus ille,quemcunq; Chriſtus ad ſecũdum vel tertium ſuũ aduentum & ſ.c.66.§ 8
Gene.28 elegerit,eſt à nobis incognitus,quoniam Iacob patriarcha neſciebat locũ terribi
Deut.12.14. lem,in quo vere dominus erat. Idem profecto locus ſanctus erit quem deus eli-
Iob.18. get,vt ponat nomen ſuũ ibi & habitet,id eſt,appareat in eo,& vt ibi nomen eius
Deute.32. inuocetur.Sed quo ad impios & illos qui ignorant deũ, erit locus horroris & va
Miche.1 ſtæ ſolitudinis.Egredieť nãq; dominus de loco ſancto ſuo,& deſcẽdet,calcabitq;
Eſaie.26 ſuper excelſa terræ,vt viſitet iniquitatem impiorum.Cõtra quos Chriſtus aſcẽdet
Iudith.13 eminus,& iubebit fieri ſilentium.Ad quẽ dicitur:Reſpice cũctos ſuperbos,& cõ-
Iob.40 funde eos & cõtere ipſos in loco ſuo. Tũc illi omẽs turbabũtur à facie eius. Sed
Pſal.67. ſpecialiter cõtra Antichriſtũ mittet fulmina,quæ ad locũ alium nõ ferentur.Vbi
Iob.41. autẽ dñs Ieſus illuſtratione ſui aduẽtus Antichriſtũ interficiet, vel vbi extremũ
1.Theſſ.2. iudicium exercebit,nõ cõſtat.Siquidem illius vtriuſq; loci ſemitam auis ignorat,
Iob.28. & oculus vulturis nõ eſt intuitus,quia lapides eiuſdem loci ſunt ſaphyri,& glebæ
2.Mach.2 illius aurum.Hinc ſcriptum eſt:Ignotus erat locus,donec cõgreget deus cõgrega-
tionem populi & propitius fiat,tũc dominus oſtẽdet hæc,& apparebit maieſtas g̃.ca.19.§.9
domini,& nubes erit ſicut & Moyſi manifeſtabiť.Locus vero,in quo Antichri- g̃.c.59.§.7.
ſtus apparebit,conĳcitur eſſe Corozaim, vt ſupra notaui.

¶Quid

¶Quid de calamitate quinti & ſexti ſtatus eccleſiæ ſtatuum ex
Euangelio elicitur. Cap. LXIIII.

g̃.c.45.§.5 NVnc animaduertendum eſt quid ſaluator noſter in Euangelio de acer
&ſ.eod.§.5 bitate quinti & ſexti ſtatuum eccleſiaſticorum, & per conſequens de
g̃.c.53.§.1. plagis modo imminentibus vere diuinat, & maxime quid adnotet de
g̃.ca.5.§.7. ſeptem bellis eccleſiæ, inſtar veteris ſynagogæ, quæ ſicut olim ſeptem
g̃.ca.58.§.6 bella ſuſtinuit, ſic eccleſia per ſuos ſeptem ſtatus, aduerſitates partim eſt paſſa, par
tim adhuc paſſura.

I § In primis in Matthæo Chriſtus ait: Audituri eſtis. ſ. ante excidiũ Hie- Mat.24
ſ.eo.§.6 roſolymæ, prælia & opiniones præliorum. Hæc verba præ ſe ferunt primam ec
cleſiæ pugnam, quam in quatuor prioribus ſtatibus ſuſtinuit, nam in ſtatu apo-
g̃.c.10.§.4. ſtolorum eccleſia dimicauit aduerſum Iudæos carnalem ſcripturarum intelligentiã
g̃.c.11.§.2. ſequentes, apoſtolicæq́; doctrinæ reſiſtentes. Rurſus in ſtatu martyrum eidem
ſ.eo.§.7 Chriſtianæ doctrinæ reſtiterunt idolorum cultores, qui ob eam doctrinam aduer-
g̃.c.12.§.1. ſus martyres prælium geſſerunt. Opiniones autem præliorum (quas Lucas ſeditio- Luc.21
g̃.c.62.§.19 nes appellat) eccleſia ſuſcepit in tertio ſuo ſtatu, ac etiam in quarto. Hæretici nãq;
&ſ c.56 §10 à veritatis tramite ſecedentes, & falſa pro veris opinantes, dogmataq́; ſiniſtra
&ſ c.67 §.3 amantes, diuerſis erroribus inhæſerunt, ſeditionesq́; iniquas in eccleſia ſuſcitaue-
g̃.c.61.§.5& runt. Sicut & his temporibus quidam pernicioſi friuolè ſuſcitare nituntur, quos
g̃.c.45.§.7 ob noſtram culpam cunctipotens permittit bonis viris præualere & diabolicas
&ſ.eod.§.5 ſectas ingerere ac veteres cerimonias ſupprimere, vſqueadeo, vt non ſint qui eis
g̃.c.56.§.12 reſiſtere, vel eccleſiam palam defendere valeant, quia audaces præualent, qui ſu- 2.Petr.2
g̃.c.57.§.12 periores contemnunt, ſibiq́; ipſis placent, ideo ſectas non metuunt introducere
&ſ.c.65 §.7. blaſphemantes. Similiter & olim hypocritæ, ſuæ quaſi ſanctitatis falſas opinio-
g̃.ca.13.§.7. nes fingentes, immoderata ſcandala occulte commiſerunt. Cum quibus omni-
g̃.c.54.§.3. bus & ſingulis arduos conflictus habuit ac habet eccleſia, cui tandem atrociores
g̃ c.59.§ 5& reſtant aduerſitates in præſenti quinto & ſexto, necnon demum per Gog in ſe-
ſ.ca.66.§.4 ptimo ſtatu præſtolandæ. Vnde in Euãgelio ſubditur: Videte ne turbemini, vt- Mat.24
g̃.c.17.§.19. pote cadendo à fide, ſpe, vel charitate, oportet enĩ hæc fieri, quia ſunt à deo præ-
g̃.c.53.§.17 ordinata, ſed nondũ ſtatim finis, quaſi diceret, Chriſtiani non debent turbari pro
ſ.c.65.§.2. pter prælia & ſeditiones, quas oportet fieri in prioribus quatuor ſtatibus, ad au-
g̃.c.46.§.11 gmentum & ædificationem eccleſiæ, quæ in eiſdem prælijs & falſis opinionibus
g̃.c.62.§.10 non ſtatim finita, ſed potius aucta eſt.

II § Cum vero Ieſus ſua diſputatione vellet prædicere genti Chriſtianæ Marc.13.&
g̃.c.43.§.4. excidiũ, & eccleſiæ ruinã, quæ nunc paulatim incepit (prædixerat enĩ omnia eſſe ibi.glo.
deſtruenda) tunc ſedit in monte oliuarum contra templum, ex nobis tanq̃ viuis 1.Cori.6.&
lapidibus conſtructũ. Ecce iſte ſitus corporis congruit verbis quo nunc intelligi- 2.Cor.6
g̃.c.36.ĩ pr. mus deum nobis peccatoribus eſſe contrarium, & ſedentem in monte oliuarum 1.Pet.2
.i. quieſcentem in montibus ſanctis, qui peruerſorum deteſtantur amentiam. Si
quidem mons oliuarum frugiferam eccleſiæ celſitudinem ſignificat. Mons iſte gi-
gnit frugalia olieta, quibus vmbra fugatur, lumen alitur, requies laſſis tribuitur,
& infirmitas ſoluitur. Iam igitur relinquit domus noſtra .i. eccleſia deſerta, vtpo- Mat.23
g̃.c.44.§.12 te auxilio diuino nudata. Derelicta certe ſatis videt quæ à deo derelinquitur, tan
g̃.ca.63.§.5 quã eius aduerſaria, In cuius typo ad patrem Chriſtus clamauit: Deus meus, vt q̃d Matt.27.&
ſ.ca.69.§.1. dereliquiſti me: vtpote corpus meum myſticum. Mar.15

g̃.eo.in pr. III § Hinc euangeliũ ſubijcit, exprimendo mala quinti & ſexti ſtatuũ, ac
g̃.c.49.§.11 nõnullas enumerando calamitates quæ tendũt ad diminutionẽ & tandẽ ad vlti- Mat.24
& g̃.c.63.in mũ interitum noſtræ eccleſiæ, dicens: Conſurget enĩ gens in gentẽ & regnum in
prin. regnũ, erunt peſtilentiæ & fames & terræmotus per loca. Ecce ſigna propinquæ
g̃.c.50.ĩ pr. calamitatis noſtræ magnę. Nam cernitur hac tempeſtate, tum vnã Chriſtianam
g̃.ca.58.§.9 gentẽ contra aliã vbiq; inſurgere & fere totã Chriſtianitatis plebẽ inter ſe diui-
&ſ.eo.§.7. ſam, tũ potẽtiſſima occidentalis eccleſiæ regnã (quę ſunt, Italia, Germania, & Gal
g̃.c.49.§.8. lia) bellis intra & extra ſe iniquis eſſe inculcata. Quando aũt & qualiter peſtilen-
g̃.c.50.§.2 tiæ, fames, terræmotus in orbe eccleſiæ ſubſequentur, deus ſcit.
g̃.ca.58.§.9 IIII § Prædicta equidẽ Chriſti verba in Hieruſalẽ & Iudæa ad literã ſunt

 verifica

verificata, quoniam in cronicis reperitur ante excidium Hierosolymæ, intrinse- & ſ.eo.§.6.
cabella, aliasve plagas præcessisse. Agabus quoq; per spiritū significabat famem ğ.c.50.§.7
Acto.11.in fi magnā futuram in vniuerso orbe terrarum, quæ crebuit Claudio imperāte. Ob & ſ.c.65.§6
quod fideles, qui erāt Anthiochiæ, de facultatibus suis per manus Barnabę & Sau ğ.c.49.§.15
li miserunt auxilium fratribus habitātibus in Iudęa. Quæ postea à Tito est crude & ſ.c.68.§2
liter expugnata. Eadem rursus euāgelica prophetia mystice complebitur in mo ğ.c.57.§.11.
derna ecclesia & occidentali Christianitate per Hierusalē & Iudęam significata. ğ.c.63.i pr.
Ideo discipuli quæsierūt à dño, quādo talia ipsius dñi prognostica essent euētura? ğ.c.57.§.12
Matt.24 Ad illius itaq; propinquæ & crudelis calamitatis à Christo nobis prophetizatæ & ſ.eo.§.7.
Lucæ.21 verificationem, iam bella & seditionis pleraq; alia portenta præcesserūt & enor- ğ.c.58.§.4.
Marc.13 miter cōtigerūt. Vnde adhuc restare præsumitur reliqua plaga, ruinaq; ecclesię oc- & §.9
cidētalis. Quam Christus dominus & protector noster in melius vertere dignet. ſ.ca.65.§.5.
ğ.c.58.§.9. Quippe huiuscemodi tpales calamitates in pñsenti seculo eueniūt ecclesię propter ğ.c.47.in fi
& ſ.c.70.in malitiam suorū membrorū in futuro seculo æternaliter puniendorū. Hinc ait, hęc ğ.c.40.§.8
prin. omia supplicia esse initia æternorū dolorū. & ğ.c.55.§.

Vbi supra V § Insuper in Euangelio tāgitur specialis persequutio qua mali homines 2.& ſ.eo.§6
Matt.24. afficiunt bonos, ibi: Tūc tradent vos in tribulationem & occident vos, & eritis & ſ.c.70.§.3
odio omnibus gentibus propter nomen meum. Hoc additum est ad eorum con- ğ.c.43.§.1.
Psal.76. solationem. Sed qui impatientes renuunt consolari, discedent à fide ex timore, ğ.c.59.§.9.
vel pusillanimitate. Vnde in Mathæo sequitur. Et tunc scandalizantur multi & ğ.c.13.§.5&
inuicem tradent, & odio habebūt inuicem. Idipsum modo verificatur in Chri- ğ.ca.59.§.8
Esaiæ.13. stianis, quorum manus diabolus dissoluit. Et multi pseudo prophetæ surgent & ğ.c.58.§.1.
seducent multos, quemadmodum nūc surgit secta Lutherana, ac abūdat iniqui- ğ.c.57.§.12
tas & refrigescit charitas multorum, scilicet Christianorū se mutuo odientiū, ac ğ.eo.§.1
nutu vel actu inter se digladiantium. ğ.c.44.§.6

Marc.13. VI § Simile in Marco habetur: Cum audieritis bella & opiniones bellorū & ſ c.62.§15
ne timueritis. Oportet em̄ hæc fieri, sed nondum finis. Ista superius iam sunt ex- ğ.eo.§.1
posita. Bella nempe respiciunt primum & secundum ecclesiæ statum, opiniones ğ.eo.§.4
autem bellorum tertium & quartum statū. Tribulatiões vero quinti & sexti sta- in fine.
tuum denotantur per verba sequētia. Exurget gens super gentem, & regnum su
per regnum, & erūt terræ motus per loca & fames. Initium dolorum hæc. Et in- ğ.eod.§.4.
fra; Tradet autem frater fratrem in mortē & pater filium, & cōsurgent filij in pa- in pri.
rentes & morte eos afficient. Istud euangelicum præconium hodie verificatur,
quandoquidem Christiani plerīq; suos proximos morte afficiūt, aut corporali,
aut spirituali. Hæc omia (inquit Beda) constat olim tempore Iudaicæ seditionis, ğ.c.46.§.2
antequam vastata esset Iudæorum prouintia, ad literam contigisse, in figurā sci-
licet futuræ ecclesiasticæ vastationis. Postea de electis in Marco sequitur. Et e-
Marc.13 ritis vos, scilicet clerici odio omnibus hominibus propter nomen meum. Tan-
dem subiungit tribulationem tēpore Antichristi futuram his verbis. Cū autem ğ.c.17.§.10
videritis abominationem, id est, Antichristū desolationis stantem vbi nō debet,
nam in loco sancto abominationē stare nō decet, qui legit intelligat. s. prophetias
quæ hoc prænūtiant. Tūc q in Iudęa sunt. i. in cōfessione veritatis, fugiēt ad mō- ğ.ca.61.§.9
tes. s. cœlestis fidei per prædicationē Heliæ.

Lucæ.21 VII § Lucas deinceps hoc idē ita narrat. Cū audieritis prælia. s. in statu apo- ğ.eo.§.4
stolorum & martyrū, & seditiones. s. hæreticorū & hypocritarum, nolite terreri ğ.eo.§.1
oportet primum hæc fieri, sed nondum statim finis. Hoc exponitur, vt supra in
Matthęo. Postea Lucas de quinto statu ponit. Surget gens cōtra gentem, & re ğ.c.50.§.2.
gnum aduersus regnū, & terræ motus magni erūt per loca, & pestilētiæ & fames,
terroresq; de cœlo, & signa magna erūt. Per hoc elogiū denotātur q̄tuor plagę, ğ.ca.50.§.1
aliæ ab hominibus diffidentibus, aliæ ē terra, aliæ ab elementis, aliæ ē cœlo cōtra ğ.c.62.§.13.
nos euenturæ. De calce deniq; sexti status euangelium ait: Et Hierusalem calca- & ſ.c.67.§1
Lucæ.21 bitur, donec impleantur tempora nationum. Sequentia vero verba: Et erunt si- ğ.c.53.§.4.
gna in sole & luna & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus ğ.c.63.§.4.
maris & fluctuum, nam virtutes cœlorum mouebuntur, timorem nobis incuti- & ſ.c.70§8
unt, ne significent propinquam (de qua supra dictum est) aquarum inundationē. ğ.c.53.§.12.

V Nam

&ſ̃c.63 §4 Nam licet ipſa ſigna ſpecialiter tempore Antichriſti, & maxime propinquante
ſ.ca.65.§.5 vniuerſali, extremoq́ꝫ iudicio fient, tamen talia vel ſimilia ſigna frequenter præ-
cedunt ſingularia dei iudicia, quorum vnum & tremendum iam imminens no- Luc.21
ſtra erit calamitas.

VIII § Demum ſaluator in eodem Luca notat ſeptimum eccleſiæ ſtatū,
vbi inquit: Quoniam appropinquat redemptio veſtra, vtpote quam appetitis,
ſ̃.c.5.§.8 & poſtergando mundanam turbulentiam, & quæritando pacem temporalem quā
ſ c.66.§.2 & ſequitur æterna beatitudo, ideo ſubiungit: Et prope eſt regnum dei. Ex ruina enī
ſ.ca.69.§.5. & putrefactione mundani & quieti regni germinatur regnum cœleſte & pacifi-
ſ̃.c.62.§.12 cum. Supra deſcripta verba euangelica nondum omnia ſunt completa, ſed (vt ait 8.Bir.48
& ſ.c.66.in Chriſtus apud Birgittam) adhuc venient tempora quibus complebuntur. Præ-
pri.ſ̃.ca.34 miſſa deniq́ꝫ, quo certius, apertiusq́ꝫ credantur futura, affirmantur vaticinio Si-
§.4 byllæ Erithreæ, vti ſequitur.

¶ Sibyllæ prænotio de ſeptem ſtatibus eccleſiæ.

Cap. LXV.

SIbylla Erithrea nomine Eriphila in Babylone orta tempore belli Troiani
Graijs Ilión petentibus, perituram̄ eſſe Troiam vaticinata eſt, cuius Augusti
nus in ſuis ſcriptis beniuole meminit. Traditur nanq́ꝫ præcipua fuiſſe præ
cæteris Sibyllis, multa enī & præclara prognoſticauit ad inſtructionē gē 18. de ci. dei
tiū, quas vera prophetia latuit. Idē quoq́ꝫ Auguſtinus inquit: Si quid veri de deo 23.& Lactā.
ſ̃.c.17.§.16 Sibylla aut Orpheus, alij ve gentiliū vates aut philoſophi ꝓdixiſſe perhibētur, id li.diui.inſti.
quidē valet ad reuincendā paganoꝝ vanitatē, non autē ad iſtoꝝ authoritatē cō- Diſ.37. ſi qd
plectendā, quamobrem huiuſmodi prognoſtica ad ſacrā ſcripturam accōmoda-
ri poſſunt. Et ſi omnes decem Sibyllæ, de deo & Chriſto ac de gentibus vaticinā
do, plurima prædixerint, ſpecialiter tamen Sibylla Erithrea in ſuo Nazilogra-
pho.i. imperiali ſcriptura (quæ habetur Venetijs in bibliotheca.ſ. Georgij) inter
alia de Chriſtiana religione & de ſeptem eccleſiæ ſtatibus in Babylone varia con
ſcripſit. Nam poſtq̄ futuros euentus à tempore Priami de excidio Troiano vſq́ꝫ
ad perfectionem Romani Imperij pronuntiauit, incepit de aduentu Chriſti vſq́ꝫ
ad finem mundi præclara multa manifeſtare.

I § In primis de initio eccleſiæ talia prompſit. Poſtquam taurus pacificus
ſub leui mugitu mundi climata ſub tributo concludet, illis diebus agnus cœleſtis
veniet. Per taurum ſignificatur Cæſar Auguſtus, cui etiam Chriſtus dedit tribu- Lu.2.in pr.
tum. Is Cæſar cenſetur eſſe ille primogenitus taurus habens cornua rhinoceron- & Mat.17.i
ſ̃.c.10.§.2. tis, in quibus ventilauit gentes vſq́ꝫ ad terminos terræ. Sequitur in Sibylla: Ve- fi. Deut.33
ſ̃.c.47.§.8 nient autem dies quibus virtus inundationis, id eſt baptiſmus illuſtretur in aquis,
& leo monarcha conuertetur ad agnum, qui omnibus illuſtret, regna ſubuertet.
Et paulo poſt: In vltima autem ætate, vtpote in primo eccleſiæ ſtatu (qui in prin
cipio ſeptimæ ſeu vltimæ ætatis incepit) humiliabit deus & humiliabitur proles
diuina, iungetur humanitati deitas, iacebit in fœno agnus, & puellari officio edu
ſ.eo.§.7. cabitur deus & homo. Signa præcedent apud apellas.i. apud Hebræos qui ſunt ſi
ne pelle, qui ſunt circumciſi. Rurſus Sibylla: Mulier vetuſtiſſima.ſ. Eliſabeth, pu Luc.1.
erum præſcium.ſ. Iohannē præcurſorē, concipiet, Boetem orbis mirabitur & du Matt.2.
catū ꝓſtabit ad ortū.ſ. tribus magis, hic habēs pedes.32. ſexq́ꝫ pollices, eliget ſibi
ex piſcatoribus & deiectis numeꝝ duodenarium, vnumq́ꝫ diabolum, non in gla- Ioh.6
dio bellove. Hoc de ſtatu eccleſię primo.

ſ̃.c.16.§.2. II § Secundum ſubinde ſtatum Sibylla pręnotat, dicens: Salus agni accu-
ſ̃.c.11.§.1 bans, modicis leonis ſpolijs veſtietur, vtpote paucis rebus temporalibus fulcie-
tur, nigrū conuertetur in rubrum, quaſi dicat, fides catholica, quę in priori ſtatu
ſ̃.c.64.§.1. apoſtolorum adhuc fuit obſcura & ignota, in ſecundo ſtatu per rubrū martyrū
in fi.ſ̃.c.12. ſanguinem elucidius apparebit. Vel, rubrū.i. ſtatus martyrū cōuertetur in nigrū
§.3.ſ̃.ca.23 .i. in ſectam hęreſis deſignatam in Apocalypſi per equum nigrū. Sibylla vlterius Apo.6
in fi.prin. ait: Eneadē vrbem, regesq́ꝫ ſubijciet, ſed in hamo piſcantis in deiectione & pau-
perie ſuperabit diuitias, ſuperbiam conculcabit morte propria, nocturno ſuſcita
ſ.eo.§.8 bit & cōmutabit, viuet & regnabit & cōſummabunt hęc oīa, fietq́ꝫ regeneratio,

vltimo bonos iudicabit & malos. Iſtud cōpēdium Sibyllæ de Chriſti geſtis vſq;
ad extremum iudicium exponi valet.

III § Poſtea Sibylla ſequitur tertiū eccleſię ſtatū ſub his verbis. Hinc qua- g̃.ca.11.§.5.
tuor alata animalia ſurgēt in teſtimonium, hoc eſt, quatuor Euangelia ꝑdicabū-
tur, nomen agni tubis concinent, ferentes iuſtitiam, legemq; irreprehēſibilē. Cui
cōtradicet beſtia, vtpote hæreſis Arrij ac alioꝝ, & abominatio ſpumaq; draco-
nis, id eſt, diaboli. Sed ſurget ſtella mirabilis. i. doctrina quatuor doctoꝝ, quatu-
or animalium, id eſt, Euāgeliſtarum habēs imaginē, eritq; in turba mirabili, Da-
naos illuminabit, orbem illuſtrabit.

IIII § Præterea quomodo Romana monarchia ſpretis idolis ſubitura eſſet g̃.ca.8.§.2.
Diſt. 96. Cōſtantini. fidem Chriſti, & Conſtantinus eccleſiam dotaturus, imperiūq; in Cōſtātino-
polim tranſlaturus, Sibylla prænouit dicens: Euaneſcēt Eneade ſimulachra, vir-
tus & ſupſtitio, alterius cultus adueniet, alterius cultor. Sed & de ſimulachris duo
de vitijs totidem vſq; in æternum in vrbe, & ad primam originem conuertētur. g̃.c.13.§.5
Hinc Eneade gloria, id eſt, Romanum imperium, in Bizantiā deducetur. Quip- g̃.c.45.§.10
pe Sibylla iam dictam ſentētiam fortaſſis de quarto eccleſiæ ſtatu promūtiaſſe vi
detur, quia ſubiunxit. Eritq; .ſ. in Bizantia nidus delicatiſſimum quale nō fuit. ſ.
propter ſolitudinem, ac robuſtū decus. ſ. Romanorum, in muliebre ſcilicet Græ
corum conuertetur, donec catulos eius vrſus, id eſt, mahumetica ſecta deuoret,
optimates Bizantinos obtenebret, decus deucaliū effœminet: Bizantiū propha-
nabunt dogmata falſa, ædificia. i. eccleſias denigrabūt, aurū eius per orbē & ſpo-
lia diſpergētur, virgines humiliabūtur, gallus. i. clerus non cantabit. Hæc ꝑmiſſa
poſſunt ſtatui hypocritaꝝ adaptari, tamen principaliter & manifeſte ſignifica- g̃.c.45.§.1.
bant excidium Bizantij proximæ præteritum. g̃.c.6.§.4.

V § Vlterius de quinto, ſextove ſtatu ac de Turcarum incurſu pręſumitur g̃.c.45.§.4.
Sibylla dicere. Aſcendent in conſpectu altiſſimi Bizantij ſcelera, & reliqua in ſu- g̃.c.64.§.7
perioribus cōſcripta, quæ de tempeſtate calamitatis noſtro iam æuo imminentis in fine.
vaticinata eſt Sibylla. Poſt quā quidem calamitatē venturū Euangelicū Papam g̃.c.60.§.8.
præſenſit his verbis. Surget ſtella mirabilis, vtpote Papa Euangelicus vnus poſt
aliū vſq; ad quartū, ideo ſubiungit, quatuor animaliū, id eſt, Euangeliſtaꝝ habēs
imaginē, eritq; in turba mirabili, Danaos illuminabit, orbem illuſtrabit, in Enea
dem latus piſcatoris nomen agni vſq; ad fines ſeculi virtute ꝑducet. Nā doctrina g̃.c.62.§.11.
Euāgelicoꝝ paſtoꝝ durabit vſq; ad fines ſecūdi ſeculi, hoc eſt, vſq; ad finē ſexti & ſ.c.67.§.2
ſtatus eccleſię vel ſecūdi generalis ſtatus mūdi. Sequitur in Sibylla. Inde in Enea- g̃.c.60.§.6
de iuncta. ſ. ſtella apoſtolica vinctos à diabolo liberabit. q. d. diabolus tūc iteꝝ li
gabitur. Hinc gloriabitur, moriēs illuſtrabit, porrò glorioſus exitus eius. Hæc ꝑ- g̃.c.64.§.4
miſſa Sibyllæ vaticinia partim ſunt impleta, quo magis timendū, reliquas calami
tates per eā præconizatas procul dubio eſſe euenturas. Quas oīpotēs nobis in
pœnitētiam dignam cōmutare velit.

VI § Tandē Sibylla futuri ſeptimi eccleſiæ ſtatus meminit aperte de An- g̃.c.61.i pr.
tichriſto mox poſt angelicos paſtores inſurrecturo, immediate ſcribēs: Erit aūt
beſtia horribilis ab oriente veniens, cuius rugitus vſq; ad gentes punicas audiet,
cuius capita ſeptem ſceptraq; innumera, pedes. 663. Hic erit contradicēs agno. i. g̃.c.57.§.12
Chriſto, vt blaſphemet teſtamētum eius, augens draconis, id eſt, diaboli, aquas. & ſ.c0.§.7.
Reges aūt & optimates ſeculi exuret in ſudore terribili, & nō diminuent pedes e- g̃.c.61.§.6.
ius. Stellæq; duæ. ſ. Enoch & Helias cōſimiles primæ ſtellæ. ſ. angelico Papę, cō-
ſurgent cōtra ipſam beſtiā, & nō obtinebūt vſq; veniat abominatio & voluntas
domini conſummetur. Nota iniquitatis completionem Sibylla hic nūcupat ab-
ominationem. Rurſus Sibylla paulopoſt inquit: Veniēt in poſtremis diebus duę g̃.c.62.§.15
ſtellæ luci diſſime. ſ. Enoch & Helias, de quibus prædiximus, in peccatis mortuos
ſuſcitantes, ſimiles ſtellæ priori, quatuor animalium, id eſt, Euangeliſtarū habē-
tes faciem, reſiſtentes beſtiæ, id eſt, Antichtiſto, de qua diximus, aquiſq; draco-
nis, annūtiantes nomē, legemq; agni, abominationis excidiū & examen, mino-
rabunt aquas, ſed debilitabūtur in panis afflictione. Loquitur forte de Anacho- g̃.ca.13.§.3.
ritis, quia ſequitur: Exurgēt in robore fortiori, nēpe Enoch & Helia reſurgenti- g̃.c.61.§.9.
bus plu-

ḡ.ca.33.§.1. bus,plures q̃ antea in fide Christi homines roborabũtur.
VII § Poſt Antichriſti interitũ,vtpote infra ſeptimum eccleſiæ ſtatum fu
turam eſſe communem concordiam, per Gog tamen interrumpẽdam , Sibylla
refert inquiens,poſt abominationem reuelabitur veritas,cognoſcetur & agnus,
ſ.ca.66. §.3. cui regiones & regna colla ſubmittent,& erunt vniuerſi terrigenæ conuenientes
ſ.ca.68.§.2. in vnũ,vt ouile ſubeant & virga regantur in vna,& modicũ tempus erit. Deinde
facit mentionem de Gog & Magog,ſuorumq́ꝫ ſatellitũ,dicẽs:Poſt hæc fiet mul
tarum gẽtium beſtialiter viuentiũ congregatio, orbis in decẽ ſceptra diuidetur,
præcedẽt turpiſſimi cõcubitus,cõceptus abominabiles,tũc caput ipſoꝝ .ſ. Gog
ḡ.c.64.§.1. reges multos mẽte afficiet,quoſdã ſub iugo ſubmittet,ſpõſa.i.eccleſia ſilebit, gal
ḡ.eod.§.6 lus.i.clerus raucèſcet.ſ.negligẽtia ꝑdicãdi, fiet agni.i. Chriſti cõtumelia,& ap-
ḡ.ca.61.§.8. ponet abominatio os in cõtumeliã,vt nomẽ altiſſimi deleatur, ſibi primæuam.i.
ſ.c.69.in pr Antichriſti vel Luciferi ſuperbiam applicabit,dicens verba blaſphemiæ, donec
ſ.c.68.§.11. tres pedes ſeniq́ꝫ abbreuiati diſcurrãt. Hoc poteſt intelligi etiam de Antichriſto,
& ḡ.c.62 §. qui tribus annis cũ dimidio regnabit.Sequitur in Sibylla de pace mũdi poſt Gog
11.& ſ.c.69. recuperãda & duratura vſqꝫ ad extremi iudicij tẽpora. Et apparebit veritas & iu
§.6. ſtitia,omẽsq́ꝫ.ſ.homines abominatiões abijcient & cõuertẽtur ad agnũ. Aquam
ḡ.eo.§.1 ſcilicet baptiſmi profitebuntur apellæ .i. Iudæi,& non erit diuerſa profeſſio,ſed Iohan.10.
ſ.ca.69.§.3. vna concordia,grex vnus, idem ouile.
ſ.c.70.i.pr. VIII § Poſtremo Sibylla nũtiat futuꝝ iudiciũ inter alia inquiens: Porrò in
proximo erit examen,audient terrigenę minas examinis,ineffabilia concinẽtur
ḡ.ca.53.§.8 in tuba,venient in cõſpectu agni abominationes peccatorum & vltionis appeti
tus,deſcendet ignis terribilis qui vniuerſa creata vſqꝫ ad æthera cõcremabit, ve-
niet de cœlo vox terribilis aduocans vniuerſos vt veniãt ad examen. Item de car
nis reſurrectione dicit. Fiet autem ineffabiliter corporis & animæ redintegratio, 1.Coꝛ.3
ſ.ca.68.§.7. vt recipiat vnuſquiſqꝫ pro merito retributionem gloriæ vel pœnæ. Tũc appa-
ſ.c.70.in fi. rebũt vincti reges ac principes ,& videbũt agnũ in throno terribili vt retribuat
ḡ.eo.§.2. vniuerſis,à dextris eius benedictio,maledictio procedet ad leuam. Iudicabit aũt Matt.25
ḡ.c.17.vſqꝫ bonos & malos,vt illos ſenſim eleuet. Hos vero in ſortẽ dæmonũ vorabit auer- 2.Coꝛ.5
huc. nus. Hæc noſtrę materię accõmodatiſſima Sibyllæ vaticinia ſunt extracta ex bi-
bliotheca ſancti Georgij maioris Venetiarum.

¶De ſeptimo eccleſiæ ſtatu.

Cap. LXVI.

ḡ.c.16.in fi. EXpeditis reuelationibus ærumnarum in quinto & ſexto ſtatibus modo
concurrentibus eccleſiæ latinę imminentium ,reuertendum eſt ad ipſius
ḡ.c.64.in fi eccleſię ſtatum ſeptimum. Qui & ſi à nobis ſit remotus, tamen pro præ-
&ſ.eod.§.3 ſentis collecturæ concluſione aliquid de eo cenſeo eſſe diſſerendũ. Hic
&ſ.c.67.§6 ſtatus figurabitur in tranquillitate,quæ poſt primum væ adueniet eccleſiæ ,ipſe
vero ſeptimus ſtatus figurabit octauum & cœleſtem ſtatum, quoniam tunc ap- Luc.21.in fi
propinquabit redemptio noſtra. Is ſeptimus ſtatus eſt remiſſionis, ſicut quondã Deut.15.31
fuit ſeptimus annus. Scriptum eſt eñi:Si emeris ſeruũ,ſex annis ſeruiet tibi,in ſe- Exodi.21
ptimo egredietur liber gratis. Item ſex annis ſeminabis terram tuam, anno autẽ Exodi.23
ſeptimo dimittes eam & requieſcere facies,ita & in vinea & olıueto tuo. Nã ſe- 2.Eſdr.10
ptimo anno ſabbatum erit terræ requietionis domini. Hinc iubemur dimittere
annum ſeptimum & exactionem vniuerſæ manus.
I § Pluribus pręterea locis veteris ſcripturæ ſeptimus eccleſię ſtatus ꝑfigu- Gene.2.
ratus ẽ. Nã deus die ſeptimo cõpleuit opꝰ & bñdixit diei ſeptimo. Cũq́ꝫ trãſiſſent Gene.7.
ſeptẽ dies,aquę diluuij inundauerũt ſup terrã. Et menſe ſeptimo requieuit archa Gene.8.
ſup mõtes Armenię. Expectatisq́ꝫ ſeptẽ diebus Noe dimiſit colũbã ex archa. Al Exodi.29
tare deinicꝫ ſeptẽ diebus expiatũ & ſanctificatũ erat ſanctũ ſanctoꝝ. Aaron eñi Leuiti.8
aſperat altare ſeptẽ vicibus,ſeptẽq́ꝫ diebus finiebat cõſecratio,qñ in archã Noe Gene.7.
ḡ.c.58.§.9. animãtia mũda ſeptena fuerãt collecta. Itẽ plaga lepræ ſeptẽ diebus cõſideranda Leuiti.13
fuit. Heliſęus quocꝫ ad Naam dixit: Lauare ſepties in Iordane & mundaberis. Iu 4.Reg.5
dæis inſuper ꝑceptum fuit,vt ſeptẽ diebus azima comederẽt,totidẽq́ꝫ diebus ſa- Exodi.13.
crificiũ offerrẽt, ac nullũ opus ſeruile facerẽt ni die ſeptimo q erat dies celebrior Leuit.23

Nume.28 & ſanctior. Item locutus eſt dominus ad Moyſen: Numerabis tibi ſeptem hebdo g̃.ca.9.§.7.
Leui.25. madas annoꝝ.i.ſepties ſeptem, & clãges buccina mẽſe ſeptimo: Septimo igiƭ die &.ſ.eo.§.3.
Ioſue.6. ſacerdotes tollebãt ſeptẽ buccinas, quaꝝ vſus eſt in iubileo, & præcedebãt archã
2.Paraly.7. dñi, ſeptiesq; circuibãt ciuitatem Hiericho, & obtinuerũt eã. Vnde Salomon fe-
& ca.30 cit ſolemnitatẽ in domo dñi ſeptẽ diebus, & omnis Iſrael cum eo eccleſia magna
Thob.11 valde, feceruntq; filij Iſrael in Hierl̃m ſolẽnitatẽ azymoꝝ ſeptem diebus In lætitia
Heſter.1 magna. Sic Sara vxor filij Thobiæ ingreſſa eſt poſt ſeptẽ dies, & tot diebus epu-
lantes om̃es cũ gaudio magno. Aſſuerus item iuſſit ſeptẽ diebus conuiuiũ præpara
ri, & die ſeptimo præcepit ſeptẽ eunuchis vt introducerent reginam Vaſthi, vbi
ſeptem duces primi poſt regem reſidebant. Prænotatq; ac plures aliæ figuræ ſepte
nariæ ſignificant futurum eccleſiæ ſtatum ſeptimum.

II § Qui incipiet à futura concione Enoch, & Heliæ, vel à ſcd̃o aduentu g̃.c.7.§.8
Apo.3 Chriſti, quãdo ſua illuſtratione interficiet Antichriſtũ, durabitq; vſq; ad extremũ g̃.c.62.§.4.
Apo.21. iudiciũ. Idem ſeptimus ſtatus in Apocalypſi deſignaƭ per eccleſiã Laodicæam, & &ſ.c.67.§.3
Cath.Senẽ. eſt quædã quieta participatio futuræ gloriæ, ac ſi cœleſtis Hierl̃m in terrã deſcen- g̃.c.64.§.8.
ca.101 derit. Et hæc cenſeƭ eſſe æternæ vitæ arra, de qua plene in Cathari. Seneñ. quã etiã g̃.c.60. §.3.
Pſalm̃.16 in præſenti ſtatu pacifici prægustãt, qui quietanƭ, & ſatianƭ hic diuina gratia nullis &.g̃.ca.59.
Cath.Senẽ. perturbationibus impediti, & in futuꝝ ſatiabunƭ diuina gloria. Nã in dei charita- in fine
c.85. in fine. re & patiẽtia pfecti, hic ſunt beati, carentes malo propriæ voluntatis deſiderio, q̃d ſ.c.70.§.11.
Cath. Senẽ. in peruerſis, iuxta ſui amorẽ viuẽtibus, eſt pœna præſentis ſupplicij, & arra futuri g̃.c.56.§.13.
c.48.&.129. inferni, nẽpe iſti frequenter inquietanƭ, aut deſiderio acquirẽdi, aut timore pden-
Eccĩ.4.&.5 di tpalia, & ita nunq̃ ſatianƭ, quia anima eoꝝ quæritãs non deũ, ſed creata, in ipſis ſ.c.70.§.10
Pſal.106. deficit. Hoc eſt præmium diaboli quem ſequuntur.

III § Septimus itaq; ſtatus erit arra cœleſtis pacis, & quædã tẽporalis bea
Iob.5 titudo. Hinc eſt illud Iob: In ſex tribulationibus liberabit te, & in ſeptima non tã-
g̃.c.65.§.7. get te malum, licet hoc videaƭ falli in perſecutione Gog, ideo vide quæ ob id ſupra g̃.c.55.§.9.
&.ſ.cap.69. & infra ſunt annotata. In ſeptimo deniq; ſtatu vniuerſi terrigene, Sibylla atteſtã- &ſ.c.68.§.2
in princ. te, conuenient in vnũ, quãdoquidem is ſtatus repræſentat ſabbatũ, & quietem ani ſ.c.69.§.6
Gene.2. mæ Chriſti in ſepulchro iacentis. Et adaptaƭ ſeptimo diei, qui erit benedictus & g̃.eo.§.1.&
Philip.4 ſanctificatus ac liber ab omni ope ſeruili, fruens requie & pace, quæ exuperat oẽm ſ.eo.§.5
2.de ci.dei 7 ſenſum, & ſic apparet ſabbatiſmus, & quies pſentis ſeculi. Hinc Auguſtinus, poſt g̃.c.5.§.8
Gene.1 ſextũ inquit millenariũ fiet ſabbatiſmus, id eſt, vocatio ſancta poſt labores annoꝝ
2.Pet.5 ſex miliũ habitãs in præteritis ſex ſtatibus eccleſiæ, videlicet, à principio quo ſexta
die creatus eſt hõ, & magni ſui peccati merito in huius mortalitatis ærumnas de Gene.3
paradiſi felicitate demiſſus, quoniam ſcriptum eſt: Vnus dies apud dominum, ſi- g̃.c.63.§.1
cut mille anni, & mille anni ſicut dies vnus. Sex annorum milibus, tãquàm ſex die
bus impletis, ſequitur velut ſabbati ſeptimus in annis mille poſtremis, ad hoc ſcili g̃.eo.in pri.
cet ſabbatum ſeptimi ſtatus celebrandum: ſiquidem aliquæ deliciæ ſpirituales in &ſ.eo.in fi.
illo ſabbato iuſtis affuturæ ſunt, nam hoc quoque aliquando Auguſtinus opinatus
eſt, & forte non male.

Ioachim de IIII § In ſeptimo itaq; eccleſiæ ſtatu diſcurret ſeptimus & vltimus huius
vlti.tribula- ſeculi millenarius. De quo in Apocalypſi ſcribitur: Qui non adorauerunt beſtiam
tionibus vixerunt & regnauerunt cum Chriſto mille annis. Non quòd poſt Antichriſtum g̃.c.61.§.13.
Apo.20. vſq; ad extremum iudicium mundus tantum mille annis duret, ſed tanto tempore
quãtum deo placuerit. Nemo autem præter deum ſcit ſpacium interualli vſq; ad g̃.c.63.ĩ pri.
Acto.1 extremũ iudicium, quod pater poſuit in ſua poteſtate. Ioachim putabat illud ſpati &.ſ.eo.§.9.
Vbertinus um breui concludi tpe. Vbertinus cõtrariũ arbitraƭ, vtriuſq; opinionẽ in ſuperio g̃.c.7.§.8
ribus tetigi. Vltimo quippe Chriſtus quaſi diuina iuſtitia compulſus, propter ma- g̃.ca.62.§.3
litiæ exuberantiã ad extremũ veniet iudicium, apparet nãq; mundum in ſui fine
malis pernicioſiſſimis maculatum iri, ex Euangelica relatione, vbi narratur: Cum g̃.c.18.§.3 et
Lucæ.18 venerit filius hominis, putáſne an inueniat fidem in in terra? In iudicio igitur ex- g̃.c.64.§.1.
1.Coꝝ.15 tremo tãta mala vindicabunƭ, ac ob ea mundi ruina fiet vniuerſalis. Et ſcd̃m Apo g̃.c.44.i fi.
ſtolum Chriſtus tradet regnũ deo patri, cum euacuauerit omnẽ principatũ, & po &ſ.c.70.§7
Pſalm̃.109 teſtatẽ, & virtutẽ. Oportet aũt Chriſtũ regnare, donec ponat om̃es inimicos ſub g̃.c.62.§.8.
1.de tri.8 pedibus eius, prout Auguſtinus determinat in libro de Trinitate, pſecutores enim &ſ.c.70.§.8

Chriſti

g̃.c.62.§.9. Christi & ecclesiæ, eotunc penitus perdentur.
V § Porrò in septimo ecclesiæ statu implebitur sententia apostoli dicẽtis: Hebr.4.
g̃.eo.§.3. Relinquetur sabbatismus populo dei, & oportet dari fidelibus pacem & regnum
pacis, sublatis vniuersis aduersarijs Christi. Consummatis enĩ diebus luctus ele-
ctorum suorum, adducet tempus pacis & innocentiæ ac scientiæ, quoniam fide-
les vincet infideles. Perhibetur nãq; septimus angelus, id est vltimi prædicato- Apoca.16
g̃.ca.62.§.9 res post interitum Antichristi secure cõtionantes, effudisse phialam suam in aerẽ
g̃.c.46.§.1. id est, in dæmones inibi habitantes, & facta sunt fulgura scripturarum & voces Alia exposi
sermocinantium & tonitrua comminationum, quibus reuocabuntur peccatores tio.
& terræmotus factus est magnus qualis nunquàm fuit, quia homines à terrenis
g̃.c.62.§.9. mouebuntur ad cœlestia seu ad pœnitentiam. Et fracta est ciuitas magna, id est,
& ſ.c.68.§.3 cõgregatio iniquorum, & ciuitates gentiũ ceciderũt, & incipiet regnũ dei.
VI § Vlterius in septimo seculo doctore nõ erit opus, quoniam quilibet
scripturas tũc facile intelliget, præceptaq; dei sponte obseruabit. De hoc Esaias:
Erit in nouissimis diebus præparatus mons domus domini, & fluent ad eũ omes Esaiæ.2.
gentes & dicent, venite, ascendamus ad mõtem domini, & docebit nos vias suas
& ambulabimus in semitis eius, quia de Sion exibit lex & verbũ domini de Hieru
salem. Similiter apostolus inquit: Nolite ante tẽpus iudicare quousq; veniat do- 1.Corin.4.
minus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit cõsilia cordium, &
tunc laus erit vnicuiq; à domino.
VII § Cæterum in Apocalypsi scribitur: Post bellum agni contra Anti- Apoca.18
christum, descendit angelus de cœlo habens potestatem magnam, & terra illu-
g̃.ca.5.infi. minata est à gloria eius. Eo tunc enim secundum Vbertinum elucidabitur intelli
& ſ.eo.§.8. gentia Apocalypsis, & aliarum prophetiarum, quo ad secundum Christi aduen-
tum. In quo non solum persequutores ecclesiæ supprimentur, sed etiam iusti illu Esaiæ.35
minabuntur. Ait enim Esaias: Ecce deus noster vltionem adducet retributionis,
deus ipse veniet & saluabit eos, tũc aperientur oculi cæcorum & aures surdorum
patebũt. Et infra: Ego ante te ibo & gloriosos terræ humiliabo, & dabo tibi the- Esaiæ.45
sauros absconditos & archana secretorum, vt scias quia ego dominus. In nouissi- Hiere.30
mo dierum intelligetis ea.
g̃.ca.63.§.6 VIII § Præterea sol sapientiæ Christianæ tũc erit in septuplũ lucens. i. elu
& ſ.c.70.§4 cidatus sicut lux septẽ dierum, vtpote tempore septimi status. Vnde idem Esaias: Esaiæ.30
g̃.ca.19.§.5. Erit lux lunæ, sicut lux solis, & lux solis erit septupliciter, sicut lux septem dierum.
g̃.eo.§.7.& Ad idem in Apocalypsi: Facies septimi angeli erat vt sol, quia in futuro septimo Apoca.10
ſ.ca.67.§.3. seculo contemplatio & notitia scripturarum splendescet, ac adeo illuminabit homi
in fi. nes, vt veritas clarescat tanq̃ sol.
IX § Ad p̃missa faciũt verba Chri discipulis suis dicẽtis. Multa habeo vo- Iohan.16
g̃.c.63.§.1& bis dicere, sed nõ potestis portare mõ. Cum aũt venerit ille spũs veritatis, vtpote
ſ.ca.67.§.3 in statu spũs sancti, docebit vos oẽm veritatẽ. Et infra: Hæc in prouerbijs loquu- Iohan.16
in prin. tus sum vobis. s. tpe primi status, tpe aũt septimi status, veniet hora cũ iam nõ in
g̃.ca.58.§.7 prouerbijs. i. similitudinib' loq̃r vobis, sed palã de pr̃e meo annũtiabo vobis. q. d.
& ſ.c.67.§3 Tũc nõ erũt parabole seu similitudines q̃n hoies illuminabũtur. Nihil q̃ppe ab- Lucæ.8.
g̃.c.7.i prin sconditũ quod nõ manifestetur, neq; occultũ quod nõ veniat in palam. Inter illa Matt.10
g̃.eo.§.4 multa, quæ Chrũs habet nobis dicere, etiã illã diẽ & horã secũdi aduẽtus Christi Marci.4
(quã præter deũ scit nemo) Augustinus intelligit cõprehẽdi. Quãdiu enĩ serui su Mat.24.
g̃.ca.63.§.3 mus huius mũdi, altiora de deo capere nõ possumus, q̃m carnalis homo nõ perci- 1.de tri.12.
g̃.ca.67.§.3 pit ea q̃ sunt spũs dei. Quocirca Christus ad discipulos inquit: Iam. s. in statu spũs 1.Corin.2
sancti, nõ dicã vos seruos sed amicos. Seruus enĩ nescit voluntatẽ dñi sui. Vos au Iohan.15
ſ.ca.67.§.3 rem dixi amicos, q̃a oĩa quę audiui à patre meo, nota feci vobis. Rursus Augu- 1.de tri.12
in fine. stinus: Licet Chrũs ea nondũ nota fecerat discipulis, tñ certissime ac oportuno
tempore, vtpote in futuro septimo ecclesiæ statu, id facturus erat, ideo in præte-
g̃.ca.53.§.4 rito loquutus est ob futurorum certitudinem.
X § Hinc Vbertinus sedulo infert: Sicut in primo mũdi statu, videlicet à Vbertinus.
creatione mũdi vsq; ad natiuitatẽ Christi, successiue creuit doctrina fidei & illu-
minatio scripturarum ac maior expressio prophetiarum de Chr̃o clarior q; veteris le
gis ex-

gisexplicatio, sic in secundo mundi statu, id ē, tēpore gratiæ & noui testamenti,
magis ac magis illuminat, & explicat Christiana veritas: ergo in tertio mundi sta
tu, s. à secūdo Christi aduentu vsq; ad finē mūdi, per influentiā spiritus sancti scri — g.c.35.i pri.
ptura sacra apertissime patebit. Nam sicut nouū testamentū est porta veteris testa — g.ca.9.infi.
menti, sic iste status spiritus sancti erit generalis porta vtriusq; testamenti: qa hūc — &ſ.c.70 §7
sequetur octauus status qui est gloriæ sempiternæ.

XI § Demū in illo septimo statu finiet carnalis ecclesia, quæ prius maxi-
me in præsentibus quinto & sexto statibus carnalitatē terrenæ vitæ secuta, tūc spi
ritualē sequet vitā, in qua summe pficiet ecclesia. Siquidē Iudæi & omēs tribus Is- — g c.61.§.9 et
rael vnā cū cæteris gentibus totius terrarum orbis ad fidē Christi conuertent: Teste — ſ.c.67.§.4.
Roma.11 Apostolo, dicēte: Cæcitas ex parte cōtingit in Israel, donec plenitudo gentiū in- — g.c.68.§.11.
Esa.59.ad fi. traret, & sic omis Israel saluus fieret, sicut scriptū est: Veniet ex Syon qui eripiat & — &.§.13.in fi.
Deute.4.& auertat impietatē ab Iacob. Et alibi ad Israel scriptura inqt: Nouissimo aūt tpe re-
ca.30. uerteris ad dñm deū tuū & audies vocē eius. Tūc quoq; scdm Augustinū effectuali
Augusti. ad ter cōplebit prçconiū hoc: In omnē terrā exiuit sonus eorum &c. Et vbicūq; prædi- — Aliter, g.c.
Esichium catū fuerit hoc euangeliū in vniuerso mūdo, vbi Chrus subiūgit: Et tūc veniet cō — 10.§.3.
Psalm.18 summatio: Quæ in huiuscemodi septimo statu apparebit, & quā Psalmista præui — g.c.62.§.12
Mat.26. dit, dicens: omnis consummationis vidi finem. — &ſ.c.70.§2

Psalm.118.li XII § Porro omis ecclesiæ status pro hominū fragilitate passus est defe- — g.c.60.§.8.
tera Lame. ctum: amplior vtiq; numerus malorum fuit q̄ bonorum in statibus singulis, quoniā stul — g.c.59.§.3
Ecci.1 torum infinitus est numerus. In ipo aūt statu pacifico præsumit fore ampliorē seu va — g.c.60.§.4
lidiorē bonorum, quàm malorum multitudine seu potentiā potissime respectu quin- — &g.c.17§4
Apo.21. ti & sexti status Babylonicæ meretricis, quę in adulterijs alijsve maleficijs iactabat — g.c.62.§.9
Esa.62 se esse sponsam & vxorē agni. Sed sponsus deus nō gaudet sup tali spōsa, qa obli- — g.c.50.§.8.
Hiere.2.&11 ta est ornamēti sui, & fasciæ pectoralis suæ, ac in domo dei fecit scelera multa, nec- — g.c.46.§.12
non adulterino coitu iūcta est peruersitatibus mystici Antichristi. Tēpore tandē — g.c.60.§.8.
magni Antichristi ipa ecclesia magis erit in summo malitiæ præcipitio, vnde gra — in fine, &.ſ.
uissimo lapsu funditus ruet. In septimo tamē statu restaurata vlterius pace & tran- — c.67.in fine.
quillitate fruet, ligato Satana: Qui interim ad modicū tps rursus soluet cū crudeli- — g.c.61.§.13.
tate acerbiori. Nam cū apertū esset septimū sigillū, factū est silentiū in cœlo, id est — &ſ.c.98.§.6
in ecclesia militāte, quasi media hora, qua repentina pacis interruptio significat p — ſ.c.69.pto.
Gog patrāda. De hoc septimo ecclesię statu plura dicentur infra. Nota, hic status — g.eo.§.3.in
specialiter nūcupat septimus ecclesiæ status, sed generaliter totius mūdi est tertius — fine
status. Gerit em imaginē spiritus sancti & futuræ beatitudinis sempiternæ. Ideo — ſ.c.67.p to.
eiusdem mundi triplex status hic describendus est.

¶De triplici statu totius mundi, & de cœna dei triplici.
Capitulum LXVII.

Generalis status & cursus vniuersi mundi triphariam partitur, & quilibet
Coloss.1 status vno Christi aduentu, & cū vna eius cœna concludit: Mundus em
in primogenita dei imagine conditus est, imago dei patris & filij & spi-
Hiere.31 ritus sancti. Primus mūdi status censet esse dei patris, cuius sola persona ā
Psalm.75 mundi creatione vsq; ad nouū testamentū innotuit in Israel, cui dñs factus est pa-
Iohā.17. ter, quia notus in Iudæa deus, quem mūdus non cognouit. Fuit aūt iste status pri-
Apo.4 mus tpibus legis naturalis & scriptæ, qbus tē poribus successiue claruerunt duode- — g.ca.9. vsq
cim patriarchæ, totidemq; prophetæ tanquā vigintiquatuor seniores. In eodem — ad.§.6.&.ſ.
quoq; primo generali statu transierunt sex primæ ætates vsq; ad finem veteris te- — eodem.§.2.
stamenti, quod conclusum & adimpletum est cū primo Christi aduentu, necnō cū — g.c.9.§.7&
Matth.26 prima cœna, quā Christus cum suis discipulis celebrauit in gr̄am redēptionis. Et — g.c.62.§.8.
Roma.6 non dicit prandiū, sed cœna passionis, quia postq̄ semel passus est, non iterum patiet, — &.ſ.eo.§.1.
iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur.

I § Primus itaq; mundi status, id est, vetus testamentum finitur, ac secū-
dus generalis status, id est, nouum testamētum inchoatur in illa prima Christi cœ
Matth.26 na, quæ appellatur redemptionis. Ad eam vtpote ad fidem catholicā, nos inuitat — g.eo.in pri.
Gregori⁹ in dñs per suos seruos. Est autem figurata quando rex Darius fecit cœnam magnam — g.c.15.§.25.
Homel. omnibus suis subditis, qui cum manducassent, tūc rex ascēdit in cubiculo suo, id est, — &.ſ.eo.§.6.
in huma

in humanitate vbi cubauit deitas, aſcendit ad crucẽ, & dormiuit ac ſoporatus eſt
moriendo, & expergefactus reſurgendo. Hinc in Iohanne ſcribitur. Cœna ſcili- Pſal. 3
cet prima facta ſurgit Chriſtus à cœna, vtpote a morte ſuſcitatus. Nondũ autem Iohan. 15
venit Ieſus vt renouet vel vt iudicet, ſed vt ſaluificet mundum. Propterea reſpõ- Iohã. 12. & 3
dit, deſiderio deſideraui hoc paſcha mãducare vobiſcũ añq̃ patiar. Dico em̃ vo Lucæ. 22
ſ̃.c.64.§.7. bis, q̃a ex hoc mãducabo illud donec impleatur in regno dei, quaſi dicat, quando
ſ̃.c.62.§.4 in eccleſia militãte aduenerit plenitudo gẽtium, tũc alteram celebrabo cœnã, iu-
& J.eo.§.2. dicando ſeu reformando eccleſiã peruerſam. Hæc erit ſecũda cœna, quàm Chri-
ſ̃.eo. i prin ſtus celebrabit in fine ſecũdi ſtatus mũdi.
ſ̃.c.62. i pr. II § Et ſicut primus mũdi ſtatus includit ſex ætates, ita ſecũdus ſtatus currit
& ſ̃.c.65.§5 per ſex eccleſiæ tẽpora, vtpote à primo ſtatu apoſtolorum vſq; ad finẽ ſexti ſtatus,
ſ̃.c.61. §.11. id eſt, vſq; ad interitũ magni Antichriſti. Præterea idem ſecũdus mũdi ſtatus cẽ-
in fi. ſetur eſſe dei filij, cuius perſona incepit mũdo innoteſcere tẽpore noui teſtamẽ-
ti. Hinc ſaluator inquit: Nũc clarificatus eſt filius hominis, vos videtis me q̃a ego Iohã. 13. 14
J.eo.§.3. & J viuo, in illo die vos cognoſcetis, quia ego ſum in patre meo. In tertio tãdem ſtatu
c.68. in fine. Chriſtus hominibus magis innoteſcet. Rurſus quemadmodũ primus mũdi ſta-
tus dicitur legis ita iſte ſecũdus eſt gratiæ, in eo em̃ clarẽt apoſtoli, martyres, do- Apoca. 4
ſ̃.c.57.§.9 ctores, Anochoritæ, Confeſſores alijq; electi tãquam ſeniores, quibus apud deũ
ſ̃.c.60.§.6 intercedentibus plurimum gratiæ ſortitur eccleſia militans. Concluditur autem 1. Corin. 11
J.c.70.§.4 huiuiuſce ſtatus ſecũdus cum ſecunda dei cœna. Quam quidem dominicam cœ-
ſ̃.c.19.§.15 nam iam non eſt manducare, ſed poſt Chriſti ſecundum aduentum eam mandu-
& ſ̃.c.52.§. cabunt electi. De quibus in Apocalypſi: Beati qui ad cœnam nuptiarum agni voca Apoc. 16
16. & ſ̃.eod. ti ſunt, ſcilicet ad gratiã renouationis, quando Chriſti ſecũdus aduentus illuſtra
§.1. bitur, tunc em̃ iudicium & renouatio erit eccleſiæ & princeps huius mundi, ſcili- Iohan. 12
ſ̃.c.61.§.11. cet Antichriſtus & diabolus eijcietur foras.
in prin III § Tertius deinceps mũdi ſtatus (qui vocat̃ pfectionis) incipiet poſt An-
ſ̃.ca.17.§.1. tichriſtũ, vtpote à pdicatione Enoch & Heliæ ac à dicta Chriſti ſecũda cœna,
ſ̃.c.66.§.2. ſeu aduẽtu ſcđo, & decurret p ſeptimũ eccleſiæ ſtatũ, durabitq; vſq; ad extremũ
in prin. iudiciũ. Et ſecundũ Bernardũ eſt illud conuiuiũ, de quo infra dicet̃. Idem quippe
J.ca.69.§.6. tertius mũdi ſtatus attribuitur perſonæ ſpũs ſancti, qui à patre & filio cõcorditer Aug. 7. de
ſ̃.c.61.§.2. ſpiratur. Et proprie eſt ſpiritus veritatis, qui cũ venerit, docebit homines omnẽ tri.
ſ̃ c.66.§.9. veritatem. Quam hic mundus in ſecundo ſuo ſtatu non poteſt accipere, quia nõ Iohan. 16
in prin. videt ſpiritum ſanctum nec ſcit eum, quoniam animalis homo mundum diligẽs Iohan. 14
ſ̃.c.64.§.1. non percipit ea quæ ſunt ſpiritus dei. Ab electis autem ſpiritus ſanctus cerni po- 1. Corin. 2
ſ̃.c.66.§.9. teſt. Nam ſaluator ait: Ego rogabo patrem & aliũ aduocatũ dabo vobis, vt me- Aug. 1. de tri
ſ̃.eo.§.2 neat vobiſcum in æternũ. Talis forſitan intellectualis viſio apprehẽdetur in ter- 8.
tio mũdi ſtatu, quia tũc clarius quàm nũc aperietur veritas, qua homines imbuti Iohan. 14
filium magis intelligent ac ſpiritũ ſanctũ facilius accipiẽt & videbũt atq; cogno-
ſcent. Hinc in euangelio ſubiũgitur, vos aũt, vtpote electi in tertio generali ſtatu Iohan. 14
futuri, cognoſcetis eum ſcilicet ſpiritũ ſanctũ, quia apud vos manebit & in vobis
erit, quaſi diceret, tum perſona, tũ & opera eiuſdẽ ſpiritus ſancti manifeſtius cla-
ſ̃.c.66.§.9. reſcẽt. Siquidẽ veniet hora, quãdo nõ in ſimilitudinibus, ſed manifeſte de patre Iohan. 16
J.eo.§.5. nũtiabit nobis Chriſtus. Tũc em̃ incipiet regnũ dei & clare ſplẽdeſcet intelligẽ-
ſ̃.ca.66.§.8 tia ſacrarum ſcripturarum, vt ſupra notatũ eſt.
ſ̃.c.66.§.11. IIII § In ipſo tertio mũdi ſtatu Iudæi om̃es fide vera imbuẽtur, ait em̃ do- Hiere. 31
& J.c.68.§6 minus: In tẽpore illo ero deus vniuerſis cognationibus Iſrael, & ipſi erũt mihi in
populum, vnde ſaluator facta cœna depoſuit veſtimẽta ſua, id eſt priorẽ aſſum- Iohan. 13
ptam infirmitatem carnalem, & præcinxit ſe lintheo, id eſt, eadẽ carne immor-
ſ̃.ca.63.§.5. tali. Et poſtq̃ lauit pedes diſcipulorum, accepit veſtimẽta ſua, id eſt, filios Iſrael (q̃s
antea fide nudos depoſuit) in fine ſeculi iterum fide indutos reaſſumet. Præterea to-
J.ca.68.§.9. tus vniuerſi orbis populus ad deũ conuertetur. Quæ erit vltima cõuerſio, in qua Apoca. 19
& J.c.69.§9 per maſticationem ſcripturarum mortificabitur & deuorabitur carnalis vita vt ſpi
ritualis viuificetur. Ideo nũcupatur cœna magna dei, quoniã angelus ſtans in ſo-
J.c.68.§.5 le clamat dicẽs om̃ibus auibus, id eſt cõtemplatiuis, qui volãt per medium cœli:
Venite & congregamini ad cœnã magnã, vt manducetis carnes regũ & fortium
& equorum

&equorum & carnes omnium. Per hoc significatur, q reges & omnes maiores & ſ.eo.§.6
minores totius populi humani, eotunc Christo incorporabunt. Quod pariter si-
Acto.10 gnificatum est in figura Petri, qui vidit in vase vitreo quadrupedia, & serpentia,
& volatilia. Cui dicitur, occide, & comede.

Lucæ.15 V § Magno deniq; gaudio reficient electi de conuersione Iudæorum,
Apo.14. & omnium gentiũ, quorũ vocem Iohannes audiuit, sicut citharœdorũ citharizan-
Apo.15 tium in citharis suis, & cantabãt quasi canticum nouum. Erant quoq; cantãtes can
Apo.19 ticum Moysi, id est, veteris testamenti, & canticum agni, id est, noui testamenti, ſ.c.69.§.8
quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu dei, & dicent: Quoni- g̃.eo.§.3.&
am regnauit dominus deus noster omnipotens, gaudeamus & exultemus, & demus ſ.c.69.§.u
gloriam ei, quia venerunt nuptiæ agni.

VI § Insuper tertius vniuersi mũdi status erit quietis temporalis & figu- g̃ c.66.i pri.
Cath.Senẽ. ra paradisi cœlestis, & gloriæ sempiternæ. Concludet deniq; & consummabit &ſ.c.69.§.5
c.78.& c.95 cum tertio aduentu Christi ad extremũ iudiciũ venturi, necnon cum tertia cœna,
circa me. quæ erit beatitudo infinita, cœlestis ac æterna. Huius cœlestis cœnæ mẽsa est crux
Lucæ.22 Christi, vel potius deus pater suæ diuinæ bonitatis dulcedine, filius autẽ est verus
cibus, cui beati incorporant, spiritus quoq; sanctus eiusdem cœnæ minister est. g̃.eo.§.4
Ecce quàm lautissimum cõuiuium. De quo saluator ait: Ego dispono vobis, sicut
disposuit mihi pater meus regnũ, vt edatis & bibatis super mensam meã in regno
Lucæ.14 meo, & sedeatis super thronũ iudicãtes duodecim tribus Israel. Illa est cœna ma- ſ.ca.69.in fi
Matth.20 gna quam fecit quidam homo vtpote Iesus Christus. Et est vltima electorũ refe- g̃.eo.§.1
1.Timo.2 ctio, ad quam multos vocauit deus omnipotens, qui omes vult saluos fieri, sed proh g̃.ca.57.§.3
dolor pauci sunt electi, quoniam nemo illorũ (qui vocati se excusant, id est nõ ob- g̃.c.33.§.10.
sequuntur) eandem gustabunt cœnam. g̃.c.17.§.21.

VII § Porro in huiusmodi tertio statu diabolus ligabit, vt ecclesia bo- &ſ.c.69.§.7
Ioh.14 nam pacem & tranquillitatem obtineat, quæ pax licet modico interuallo, inter- g̃.c.66.§.12
g̃.ca.6.§.4. rumpet per Gog, & suũ regem diabolum iterũ solutũ, quo fiet ecclesiæ tempora- &ſ.c.68.§.3
&ſ.c.25 §.12 nea molestatio, tamẽ eidem efficax nocumentũ non inculcabit. Nam saluator in- g̃.c.60.§.2.
quit: Venit em̃ princeps mũdi huius, sed in me nõ habet quicquàm. De ipso igitur
Gog quædam scripta modo discutiamus.

¶De Gog, & de decem tribubus Israel. Cap.LXVIII.

Methodius SCriptura multiphariam loquitur de inclusione quorundam hominum cru ſ.eo.§.5.
delium. Methodius in primis reuelat, quomodo ad Alexandri magni ob-
secrationem deus in vberibus Aquilonis, hoc est, in montibus Caspijs, cõ-
4.Esd.13 clusit Gog, & Magog vnà cum alijs vigintiduobus regibus ac gentibus. g̃ c.49.i pri.
Quod aliqui de Turcis intelligere volunt. Esdras quoque describit, decem tribus ſ.eo.§.10
Israel esse inclusas, vt statim dicam.

I § Gog vero cũ suis gentibus in nouissimis tẽporibus, videlicet post tpa
Ezech.38 Antichristi, exiet in terram Israel, prout dñs in Ezechiele inquit: In illa die ascen-
det Indignatio mea in furore meo, & in zelo meo. In igne iræ meæ locutus sum, qa g̃.c.62.§.16
g̃.c.4.§.5 in illa die erit commotio magna sup terram Israel, id est, Christianorũ. Et paulo &ſ.eo.§.14
post: Ecce ego ad te Gog principem: In nouissimis annorũ venies ad terrã. s. Israel
ascendẽs aũt quasi tempestas venies & quasi nubes, vt operias terram tu & omnia
agmina tua & populi multi tecum, venies ad quiescẽtes habitãtesq; securo, in no- g̃.c.58.§.5.
uissimis diebus eris, & adducam te super terrã meam. Tu ergo ille es, de quo locu-
Ezech.39 tus sum in diebus antiquis in manu prophetarũ Israel, qui prophetauerũt in diebus
illorũ temporũ vt adducerem te super eos. Et infra: Hæc dicit dñs: Ecce ego sup te
Gog principem capitis Mosoch & Thubal, & circũagam te, & educam te, & ascẽ
dere te faciã de lateribus Aquilonis, & adducam te super montes Israel. *Similiter* ſ.eo.§.5
& tyrannus proximè futurus veniet ab Aquilone. g̃.c.41.§.1

II § Tertium itaq; & vltimũ væ ecclesiæ post Antichristum veniet cito, g̃.c.63.§.4.
durante adhuc cauda sexti status, persecutio em̃ Gog & aliorũ tyrannorũ suorum ſ.eo.§.6
(tametsi fiat concurrente septimo ecclesiæ statu) asscribit tamẽ sexto statui, quia di g̃.c.55.§.12
Iob.5 citur: In septima nõ tanget te malum. Nam sicut synagoga in cauda primi status g̃ c.66.§.3
g̃.c.6.§.5 mundi, & veteris testamenti ac post primũ dñi aduentũ, tpe noui testamenti, vlti-
mam

g̃.c.64.§.4 mam persequutionem passa est in destructione ciuitatis Hierusalem per Titum
facta, ita in cauda secundi status mundi, post secundũ Christi aduentum ecclesia
patietur vltimã persequutionem à Gog & à suis satellitibus, de quorum bestiali-
g̃.c.65.§.7. tate Sibylla vaticinata est pleraq; horrenda.

III § De eorum autem tyrãnide habetur in Apocalypsi, vbi narratur: Cũ Apo.20
g̃.c.17.§.21 consummati fuerint mille anni, id est in vltimo statu seu millenario, soluetur Sa-
g̃.c.67.i fi. tanas de carcere suo, modico tamen tẽpore, & exibit & seducet gentes quæ sunt
&ſ.eo.§.6. super quatuor angulos terræ Gog & Magog, & congregabit eos in prælũ, quo
g̃.c.66.§.5 rum numerus est sicut harena maris, & ascendent super latitudinem terræ & cir-
&ſ.eo.§.4. cuierunt castra sanctoꝝ & ciuitatem dilectam.

IIII § Et quamuis Augustinus per Gog atq; Magog non intelligat ali- 2. de ciuitate
quos barbaros in aliqua parte terrarum constitutos, sed per Gog odium malo- dei.11.
rum tectum, & per Magog detectum interpretetur, toto nanq; orbe terrarum
g̃.c.49.§.12 maleuoli significati sunt, cum dicitur, gentes quæ sunt in quatuor angulis terræ,
g̃.eo.§.3.& quorum numerus est sicut harena maris, & per ciuitatem dilectam intelligit Au-
g̃.c.49 §.15 gustinus sanctam ecclesiam toto terrarum orbe dispersam. Tamen propter re-
&ſ c.69.§ 4 petitam Ezechielis prophetiam & Methodij reuelationem, per Gog dictæ gen Ezech.38.39
tes inclusæ intelligi possunt, quæ vnà cum alijs odiosis hominibus vbiq; (iuxta
Augustini arbitrium) diffusis, ecclesiam persequentur in vltima persequutione ty
rannica, nouissimo iudicio imminente. Ad idem deseruit illud Apocalypsis: Et Apo.13
g̃.c.55.§.12 vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, scilicet Gog & Apo.20
Magog, similia agni, & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ, id
est Antichristi omnem faciebat, & fecit inhabitantes terram adorare bestiã pri-
mam, vtpote idolum diaboli, dicens habitantibus in terra, vt facerent imaginem
bestiæ quæ habet plagam gladij, & quicunq; non adorauerit imaginem bestiæ,
occidatur.

V § Insuper Methodius prosequitur, dicens: Postq̃ fuerit pax magna in Methodius
fine seculorum, tunc reserabuntur portæ aquilonis & egredientur virtutes gen-
g̃.eo.in pr. tium illarum, quas (vt præmittitur) inclusit Alexander magnus, & concutiet om
g̃.c.54.§.3. nis terra à conspectu eorum & expauescent homines, & fugiẽtes conterriti abs-
g̃.ca.59.§.8 condent se in montibus & speluncis & monumentis, & mortificabuntur à timo
g̃.eo.§.1. re & corripientur præ pauore quàmplurimi, & non erit qui corpora sepeliat, gen
&ſ.eo.§.11. tes nanq; quæ exient ab aquilone, comedent carnes hominum & bibent sangui-
nem bestiarum sicut aquam, & corrumpent terram, & nullus erit qui possit stare
contra eos. Vnde altissimus ad Ezechielem: Dic omni volucri & vniuersis aui- Ezech.39
bus, cunctisq; bestijs agri: Conuenite, properate, cõcurrite vndiq; ad victimam
meã quã ego immolo vobis, victimã grandem super montes Israel, vt comeda-
g̃.c.67.§.4 tis carnes & bibatis sanguinẽ, carnes fortiũ comedetis & sanguinẽ principũ ter-
g̃.c.49.§.16 ræ bibetis, arietum & agnoꝝ & hircoꝝ, taurorumq; & altiliũ & pinguiũ omniũ.
Idipsum Ezechielis elogium inducit Methodius de Turcis.

VI § Gog aũt erit vltimũ ecclesię flagellũ sequens tyrannidẽ Antichristi.
Et secundũ Thelosphoꝝ est octaua bestia, de qua scribitur: Bestia quam vidisti Thelospho.
g̃.ca.48.§.3 fuit & nõ est, ascensura est de abysso & in interitũ ibit, & mirabuntur inhabitan- Apo.17.
ſ.eod.§.14 tes terrã, videntes bestiã quę erat & non est. Deinde subdit: Et bestia quę erat &
g̃ c.66.§.12 nõ est, & ipsa octaua est & de septẽ est & in interitũ vadet. Eadem octaua bestia
&ſ c.69.i pr erit cauda Antichristi, post cuius mortẽ, licet fiat pax & quies in ecclesia (nã dicit Apo.8
g̃.eo.§.3 & cũ aperuisset sigillũ septimũ, factũ est silentiũ in cœlo. i. in ecclesia militãte, me
&ſ.eo.§.8. dia hora ad denotandũ tẽporis breuitatẽ) tamen post modũ veniet Gog tanq̃ re
g̃.eo.§.2. pentina tẽpestas ad persequendum ecclesiam & Iudæos nuper ad fidem nouiter
g̃ c.67.§.4 conuersos & in Hierusalem ex diuersis mundi partibus congregatos.
&ſ.eo.§.9.

VII § Et secundũ Ioachim, incursus ipsius Gog correspondebit cõflictui Ioachim
g̃.c.58.§.5. Antiochi, qui ante primũ Christi aduentum fuit vltimus synagogæ persequu-
&ſ c.69 §.10 tor. Item Antichristus erit maximus ecclesiæ persequutor ante secundũ Christi
aduentũ. Ita & Gog erit vltimus ecclesię persequutor ante tertiũ seu extremum
g̃.ca.62.§.3 Christi aduentũ. Exin prę sumendũ, sicut contra Antiochũ Machabęi, & contra

Antichtiſtū Enoch & Helias, vel potius ipſe Chriſtus per ſe, ſunt à deo deſtina- J.eod.§.14
ti, ſic aduerſus Gog Ieſus Chriſtus ſtrenuos Machabæos præparabit vel alias eū g.c.40.§.8
2.Macha.9. perdet, quemadmodū Antiochus extinctus eſt. Poſt cuius Gog interitū, Chrūs
Abacuc.1. ad extremū iudiciū veniet tanq̃ triumphator omnia diſcuſſurus. Cōgregabit eñ g.c.65.§.8.
Coloſſ.2 quaſi harenā captiuitatem & ipſe de regibus triumphabit, expolians principatus &J.eod.§.8
& poteſtates traducet confidenter, palam triumphans illos in ſeipſo.

VIII § Præterea flagellū Gog creditur fore acerbius flagello Antichri, qa
Apo.12 diabolus ſciet ꝙ modicū tēporis habet quo homines tentare poſſit, Hinc dicitur g.c.55.§.12
Væ mari & terræ quia deſcendit diabolus. ſ. per Gog ad vos habens iram magnā g.eod.§.6.
Apo.17 ſciens ꝙ modicū tēpus habet quo cruciat homines. Poſt Gog deniq; veniēt decē g.c.7.§.4.
reges, qui poteſtatē vna hora accipient poſt beſtiā. ſ. Gog, hi vnū conſiliū habēt, g.eo.§.7
& virtutem & poteſtatē ſuā beſtiæ tradent. ſ. veſtigia ipſius Gog ſequēdo. Hi cū
agno pugnabunt, & agnus vincet illos, quoniā dominus dominoꝝ eſt & rex re-
gum, & qui cū illo, ſunt vocati & electi & fideles.

IX § Ex quo autem poſt illorum decem regum interitum diabolus non
habebit vlteriorem in homines poteſtatem, ideo tempore Gog & eorundem re
gum eo crudelius ſæuiet. Nam interficiet ingentem Chriſtiani populi multitu- J.eo.§.14
dinem ex omni tribu Iſrael, qui eotunc ad concionem Enoch & Heliæ acalio- g.eo.§.6.&
rum, in Chriſtum credet. Et ſic implebitur illud Apocalypſis: Et audiui nume- J.eo.§.11.
Apo.7 rum ſignatorum centum quadragintaquatuor millia ſignati ex omni tribu ſilio-
rum Iſrael, non ſolum ex Iuda & Beniamin, ſed etiam ex reliquis decem, omiſſa
Iudi.18 tribu Dan, quæ in tribubus Iſrael ſortem non accepit, ſed eius loco ponitur Ma- Apo.7
Geñ.48.iſi. naſſes primogenitus Ioſephi. Antichriſto aūt adhærebit progenies Dan, à qua & g.c.61.§.1.
Deut.33 deſcenſurus Antichriſtus perhibetur, qui ceu catulus leonis, fluet largiter de Ba-
ſan, &c. Alias quoq; gentes Antichriſtus vel Gog coanguſtabit, nā poſtea vidit g c.67.§.4
Apo.7 Iohannes turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, quæ in eccleſia &
ſub altare ac alibi interficietur.

X § Decem vero tribus Iſrael ſub Hieroboā diſceſſerunt à Roboā rege Iu g.eo.in pr.
3.Reg.12 da, in Samaria degentes, de quibus promulgatum eſt: Peccauit domus Hierobo
3.Reg.13.iſi. am & euerſa eſt & deleta de ſuperficie terræ, quapropter interfecto Hieroboa, Iſ-
Amos.7 rael captiuus migrauit de terra ſua. Nā concluſus eſt in montibus regni Mœdo-
rum, prope quos eſt magnus fluuius nomine Gazam, vt habetur in libro Regum g.ca.9.§.5.
vbi dicitur: Anno Ozeæ nono cepit rex Aſſyrioꝝ Samariam & tranſtulit Iſrae- J.eo.§.12
4.Reg.17 lem in Aſſyrios, poſuit'q; eos in Haylam & in Abot iuxta fluuium Gazan, aliàs
Euphraten, in ciuitatibus Mœdorum. Iratus'q; eſt dominus vehemēter Iſraeli &
abſtulit eos à conſpectu ſuo, & nō remanſit niſi tribus Iuda ſolūmodo. Nā ambæ
In prologo tribus. ſ. Iuda & Beniamin Hieroſolymis permanentes, Iuda vocabantur, transla
Abacuc. tus'q; eſt Iſrael de terra ſua in Aſſyrios vſq; in diem hāc. Coſmographi deſcribūt
decē tribus Iſrael eſſe incluſas montibus in vltima parte Aſiatici ſoli verſus ſeptē-
Pſal.124 trionē ſituatus. Ad hoc facit Pſalmiſtæ eulogium: Montes in circuitu eius & do- g ca.59.§.6
minus in circuitu populi ſui.

XI § Ipſi autem Iſraelitæ tempore Antichriſti ad veri Chriſti ſidē redièt g.eo.§.9.&
Deut.30 quoniam ſcriptura inquit ad Iſrael: Rurſus congregabit te deus de cunctis popu- g.c.65.§.7
lis in quos te ante diſperſit, ſi ad cardines cœli fueris diſſipatus, inde te retrahet do g.c.19.§.17
minus deus tuus, & introducet in terram quam poſſederunt patres tui. Item in g.c.55.§.11.
Hieremia: In diebus illis, ibit domus Iuda ad domum Iſrael & venient ſimul de g.eo.§.5.&
Hiere.3 terra aquilonis. Et infra: In diebus illis ſaluabitur Iuda & Iſrael habitabit confi- J.ca.69.§.4
Hiere.16 denter. Et homines dicent vltra. Viuit dominus qui eduxit & adduxit ſemen do g.c.57.§.13
Hiere.23 mus Iſrael de terra aquilonis & de cunctis terris ad quas eieceram eos illuc, & ha &J c.69.§.3
bitabunt in terra ſua, dicit dominus omnipotens. Et alibi: Poſt hoc reuertar & g.c.62.§.4
Acto.15. reædificabo tabernaculum Dauid quod decidit, & diruta eius reædificabo. Et Oſee.1.
Rom.9 ſi fuerit numerus filiorum Iſrahel tanquam harena maris, reliquiæ ſaluæ fient. g.c.66.§.11.
Pſal.13. Cum vero dominus conuerterit captiuitatem plebis ſuæ, exultabit Iacob &
lætabitur Iſrahel.

XII § De eiſdē inſuper decem tribubus, idē omnipotēs per angelū ſuū ad
Eſdram

Eſdram inquit:Quoniã vidiſti filiũ meum colligentẽ ad ſe aliam multitudinem 4.Eſd.13
pacificã,hæ ſunt decẽ tribus,quæ captiuæ factæ ſunt de terra ſua in diebus Ozee
g̃ c.9.§.5.& regis,quem captiuũ duxit Salmanazar rex Aſſyriorũ,& tranſtulit eos trans flumẽ
ſ.eo.§.13 & tranſlati ſunt in terrã aliã.Ipſi autẽ ſibi dederunt conſiliũ hoc,vt derelinque-
rent multitudinẽ gentiũ & proficiſcerentur in vlteriorẽ regionẽ,vbi nunq̃ inha
bitauit genus humanũ,vel ibi obſeruare legitima ſua quæ nõ fuerant ſeruantes in
g̃.c.49.§.12 regione ſua.Per introitus autem anguſtos fluminis Euphraten, aliàs Gazan,in-
& g̃ eo.§.10 troierũt,fecit enĩ eis tunc altiſſimus ſigna & ſtatuit venas fluminis vſquequo trãſi
rent.Per eã enĩ regionẽ erat via multa itineris anni vnius & dimidij,nã regio il
la vocatur Arſareth,tunc inhabitauerunt ibi vſq; in nouiſſimo tẽpore.Et tũc ite-
rũ cũ cœperint venire,iterũ ſtatuet altiſſimus venas fluminis vt poſſint tranſire,
propter hoc vidiſti multitudinẽ cum pace.Hæc ex Eſdra.

XIII § Inde elicitur q̃ ſicut dictarum decem tribuum incluſionis modus
g̃.eo.§.12 fuit miraculoſus,ita & reductionis modus erit.Et quando eædem tribus fuerunt
per Salmanazar intra vallem montium incluſæ, ſtatim fluuius Gazam ſeu Eu-
phrates,decurrens ſecus illos montes,impetuoſe cœpit perfluere,vſqueadeo q̃
vlterius nauigari aut tranſnatari nequeat,excepta die ſabbati,qua(vt fertur)qui-
eſcit.Qua quidem ſabbatina die Iſraelitæ legem Moſi obſeruantes & ſabbatũ cu- Exod.20
ſtodientes tranſuadere non auſint.Sed futuro tempore quãdo eædem tribus edu Ioh.10
centur,iuxta oraculum ſaluatoris reſpondentis;Et alias oues habeo quas oportet
me adducere,tunc præfatus fluuius,deo diſponente,quieſcet,vt tranſnatari poſ-
ſit,qua prophetia præhabita de ipſis tribubus adimpleatur. Siquidem diuinum
g̃.c.62.§.11 ait reſponſum:Cum completa fuerit diſperſio manus populi ſancti, complebun Danie.12
& ſ c.69.§.3 tur vniuerſa hæc.Ad eaſdem quoq; tribus Iſrael,quæ nondũ acceperant poſſeſſi-
ones ſuas,Ioſue ait:Vſquequo marcetis ignauia,& non intratis ad poſſidendam Ioſue.18
terram quam deus dedit vobis?

XIIII § Apparet itaq; filiorum Iſrael incluſionem eſſe aliam ab incluſione
Gog & ſuorum.Nam iſte pro flagello infligendo,illi autem ad id ſuſtinendũ re-
ſeruantur.Gog enim ſequens Antichriſti veſtigia, eos vti Chriſtifideles perſe-
quetur,interficietq;,velut in ſuperioribus patet. Tandem ipſe Gog interiet,quia
g̃.eo.§.9 dicitur:Et octaua beſtia in interitum ibit.Iterum:Et deſcendet ignis à deo & de Apo.17.20.
g̃.eo.§.6. uorabit eos,ſcilicet Gog & Magog,decemq; reges.Tunc enĩ funditus extirpa- Ezech.38
g̃.eo.§.1. bitur Babylon,ſtatusq; Chriſtianorum peruerſorum damnabitur ſecundum dei
g̃.eo.§.7 in Ezechiele ſentẽtiam,dicentis: Conuocabo aduerſus eum in cunctis montibus
meis gladiũ,gladius vniuſcuiuſq; in fratrẽ ſuum dirigetur,& iudicabo eum peſte
& ſanguine & imbre vehementi & lapidibus immenſis, ignem & ſulphur pluam
ſuper eum & ſuper exercitũ eius & ſuper populos multos qui ſunt cũ eo,& magni
ficabor & ſanctificabor & notus ero in oculis multarũ gentiũ,& ſcient quia ego
g̃.c.67.§.2 dñs.ſ.Ieſus Chriſtus.Demũ in terra erit pax firma vſq; ad extremũ iudiciũ.Nam
ſ.c.69.ĩ prĩ. vlterius in Ezechiele ait dñs:Nomen ſanctũ meũ notũ faciam in medio populi Ezech.29
mei Iſrael,& nõ polluam nomen ſanctũ meũ amplius.Et ita optimus,maximus 1.para.23
ſ.c.69.§.4. deus,dabit requiem populo ſuo Iſrael vſq; in æternum.
in fine.

¶De reliqua parte ſeptimi ſtatus poſt Gog vſq; ad extre-
mum iudicium. Cap. LXIX.

g̃.ca.68.ĩfi. OBtenta tandẽ contra Gog & decẽ reges victoria,de cætero eccleſia ha-
g̃.ca.66.§.3 bebit permanentẽ tranquillitatẽ & pacẽ vſq; ad extremũ iudiciũ.De
ſ.eo.§.5 qua pace Sibylla lucide vaticinata eſt.Similiter & Hieremias,dicẽs:In- Hier.31.ĩ pr.
g̃.ca.68.§.6 uenit gratiã in deſerto populus qui remãſerat gladio,vadet ad requiem Vbertinus
g̃.ca.65.§.7 ſuã Iſrael.Enimuero ſeptimus eccleſiæ ſtatus nõ accipitur pro ſtatu æternæ glo-
& g̃ c.66 §.3 riæ,ſed pro finali & pacifico ſtatu eccleſiæ militãtis.Poſt Antichriſtũ equidẽ nõ
& g̃ c.62.§. ſtatim terminabit hoc ſeculũ,quia prius totus mundus erit ad Chriſtũ conuertẽ- Apoc.8.
12. dus.Illud aũt ſilentiũ in cœlo,deſignat temporalẽ tranquillitatẽ in eccleſia paci-
ſ.ca.70§.2. ficata.Eradicatis enĩ oĩbus diſcordijs,totus orbis in quieta pace & vera fide vna- Apo.10
nimiter Chriſto ſubijcietur,quemadmodũ ſeptima tuba exprimit.

I § Tunc implebuntur prophetiæ quæ ſingularẽ pacẽ per Chriſtũ intro-

Esa.2 ducendam promittunt, vt in Esaia: Erit in nouissimis diebus præparatus mons
domini, & fluent ad eū omnes gentes, conflabunt gladios suos in vomeres & lan-
ceas suas in falces, nō leuabit gens contra gentē gladium, nec exercebunt vltra ad
præliū. Non em̄ solū secularia bella tunc cessabunt, sed etiā spiritualia hæresum &
Esa.14 schismatum euacuabuntur. Vlterius Esaias ait: Miserebitur deus Iacob & eliget
adhuc de Israel & requiescere eos faciet super humū suā. Item, cōtriuit dn̄s baculū g̃.c.64.§.2.
impiorū, cōquieuit & siluit omnis terra. Et infra: Ecce dn̄s deus in fortitudine ve- ſ.eod.§.3.
Esa.40 niet & brachium eius dominabitur, videbunt gentes iustū suum, & non vocabe-
Esa.62 ris vltra derelicta & desolata, sed vocaberis voluntas mea.

II § Alij quoq; prophetæ de illius septimi status tranquillitate loquuntur. g̃.c.61.in fi.
In primis Sophonias: Reliquiæ Israel non facient iniquitatem, nec facient men-
Sopho.3. dacium, & non inuenietur in ore eorum lingua dolosa, quoniam ipsi pascentur &
accubabunt, & non erit qui exterreat. Lauda filia Sion, iubila Israel, lætare & ex-
ulta in omni corde filia Hierusalem, abstulit dominus iudicium tuum, auertit ini-
micos tuos. Rex Israel dominus in medio tui, non timebis malum vltra. Et infra:
Mich.4 Non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent vltra belligerare, &
regnabit dominus super eos in monte Sion ex hoc nūc & vsq; in æternum. Item
in Amos: Plantabo eos super humum suam, & non euellam eos vltra de terra sua
Amos.9 quam dedi eis, dicit dominus. In nouissimis itaq; inuenies requiem in ecclesia &
Eccle.6 conuertetur tibi in oblectationem.

III § De illo deniq; septimo statu & vniuersali pace intelligitur illud Eze-
Ezech.37 chielis: Ecce ego assumam filios Israel de medio nationum, ad quas abierunt, & g̃.ca.68.§.11
congregabo eos vndiq; & adducam eos ad humum suam, & faciam eos gentem g̃.c.65.§.7.
vnam in terra in montibus Israel, & rex vnus erit, omnibus imperans, non erunt &g̃ c.49§15
vltra duæ gentes, nec diuidentur amplius in duo regna. Et erunt mihi populus & in fi.&ſ.eo.
ego ero eis deus, & seruus meus Dauid rex super eos, & pastor vnus erit omnium §.4.g̃ eo.§1
eorum. In iudicijs meis ambulabunt & mandata mea custodient & facient ea. Et
percutiam illis fœdus pacis, pactum sempiternum erit eis. Et dabo sanctificatio- g̃.c.68.§.13
Rom.12. nem meam in medio eorum in perpetuum. Nam totus Israel saluus fiet quando &g̃ c.66.§11
plenitudo gentium introierit.

Apo.21 IIII § Idem septimus ecclesiæ, vel tertius mundi status vocatur nouū cœ-
lum & noua terra, quia in eo omnia innouabūtur, siquidem mala priorū statuum
Luc.21. cessabunt, & bona illi statui decentia increscent. Ait em̄ saluator: Cœlum & terra g̃.c.62.§.4.
transibunt, verba autē mea non transibunt. Quibus verbis Christus videtur an- &g̃.c.53 i p.
nuere, in futuro septimo statu cœlū & terram innouari. Hoc nouū cœlū, nouāq;
Apo.21.i pr terram vidit Iohannes, dicens: Primū cœlū & prima terra abijt & mare iam non ſ.eo.§.9.i fi
2.Pet.3 est, & vidi sanctā ciuitatem Hierusalem. Ad idē Petrus inquit: Nouos cœlos & ſ.c.70.§.7.
nouam terram & promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Ideo ap- g̃ ca.68.§.4
pellatur ciuitas ob iustitiæ obseruantiam ac ob miram omnium vnionem. Hieru- ſ.eo.§.5.i fi.
salem vero nominatur, quia ibi erit visio summæ pacis, vbi neq; dolor erit vltra, g̃.eo.§.3.&
Apoc.21 quæ prima abierunt. Tunc quoq; fiet vnum ouile & vnus pastor. Vbi aūt iste pa- ſ.eo.§.9.i p.
Iohan.10 stor ecclesiæ tūc deget, an Romæ, an alibi, incertū est, quippe dn̄s ait: Qui egre- g̃.c.68.§.11.
Zach.6 diuntur in terram aquilonis, requiescere fecerūt spiritū meum in terra aquilonis, g̃.c.68.in fi.
2.para.15 quibus forsitan deus præstabit requiem per circuitum. g̃.eo.in pr.

V § Et si iuxta communem doctorum expositionem, finis libri Apoca-
lypsis referatur ad ecclesiam triumphantem, id est ad cœlestem seu octauum ec-
Vbertinus lesiæ statum, de quo in fine dicetur, tamen secūdum Vbertini existimationem ſ.c.70.p to
idem finis totus magis ad septimum militātis ecclesiæ statum refertur. Siquidem
diui secretarij intentio minime fuit, cœlestem describere statum, cuius respectu
1.Cor.2 præsentis vitæ status exilium est. Nam scriptum est, Quod oculus non vidit, nec g̃ ca.59.§.9
Esa.64 auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit deus his qui diligūt il- g̃.c.5.§.8&
lum. Neq; à seculo audierunt neq; auribus perceperunt quæ deus præparauit ex- ſ.c.70.§.1.
Esa.52 pectantibus se, quasi innuat, frustra describi statum cœlestem. Qui non apparet
Iohā.1.17 in hoc seculo, sed tunc demū quādo beati, oculo ad oculum deum videbunt. Hæc
est enim vita æterna vt cognoscant verum deū, quem hic nemo vidit vnquam.

Nempe

Nempe viſio pacis & æterna tranquillitas, feliciſſimaq́ꝫ quies eſt bonum inæſti- Ca.Se.c.156
mabile atqꝫ infinitum, quod nemo exprimere valet. Hinc Gregorius: Nulla lin- Grego.i ho
gua dicere, nullus intellectus capere ſufficit, ergo nec calamus comprehendere mel. ſuper
poteſt, quæ ſint illa ſupernæ ciuitatis gaudia, quid ſit angeloꝝ choris intereſſe, cū Luc.14.
beatiſſimis ſpiritibus gloeiæ conditoeis aſſiſteee, peæſentem dei vultum cernere,
ḡ.c.59.ī pr. incircumſcriptum lumen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpe-
ḡ.c.67.§.6. tuo munere lætari. Eſt enim pondus ſupea modū. Quamobrem idem finis Apo-
& ſ.c.70.in calypſis potius intelligi atqꝫ myſtice exponi deber de eccleſię militantis ſeptimo
pe.ḡ eo.§4 & vltimo ſtatu, qui erit figuea & initium ſtatus eccleſiæ teiumphantis immediate Apo.21.
ḡ.c.6.ī p.& ſubſequentis, quando deus abſterget omnem lachrymam ab oculis piorum, vbi
ḡ c.64 §8& non erit amplius luctus, nec clamoe, nec dolor. Poerò prior ſtatus frequētee par-
ſ.c.70.§.1. ticipat in aliquibus peoprietatibus cū ſtatu immediate ſequente.

VI § Præteeea de eodem ſeptimo ſtatu inducitur oeaculum iſtud: Dede-
ḡ.c.67.§.3. runt ei, ſcilicet Iob, vnuſquiſqꝫ ouem vnam & inaurem vnam. Dominus autē be- Iob.42
nedixit nouiſſimis Iob magis q̃ peincipio eius, vbi Bernhaedus exclamat: Ape- Bernhardus
rire libet oculos fidei & extremum illud ſanctæ eccleſiæ de ſuſceptione Iſraelitici
populi conuiuium contemplari. Ad quod nimirum conuiuium magnus ille He-
lias conuiuantium inuitator adhibebitue, tunc propinqui & noti cum muneri- Pſal. 44
bus ad Cheiſtum venient, & adorabunt eum filiæ Tyri in muneribus. Quod tūc
ḡ.ca.65.§.7 fiet quando tribus Iſeael, ei, quem ſupeebientes hactenus nō cognoſcunt, negant,
ſ.ca.66.§.3. tandē eo cognito hoſtiam ſuæ humiliationis & confeſſionis apportabūt. Eidem
nouiſſimo ſtatui benedicet dn̄s plus q̃ peæteritis ſtatibus.

ḡ.ca.67§.7 VII § Porrò in ſeptimo eccleſiæ ſtatu eijcietur foras princeps huius mun Ioh.12
di ac rurſus ligabitue, quoniam vlterius non poterit eccleſiam ſeducere, ſicut in Apo.20
prioeibus quinto & ſexto ſtatibus eam ſeduxit, neqꝫ poterit impedire conuerſio-
nem filiorum Iſrael, aliarumve gentium, neqꝫ habebit amplius poteſtatem exci- Ezech.28
tandi diſcoedias. Hinc dominus in Ezechiele: Eieci te de monte ſancto dei & p-
ḡ.c.50.§.3. didi te ò Cherub, protegens te de medio lapidum ignitoeum, Producam eego
ḡ.ca.53.§.5. ignem de medio tui qui comedat te, & dabo te in cinerem ſuper terram, nihili fa Naum.1.
& ſ.eo.§.10 ctus es, & non eris in perpetuum. Item Naum: Celebra Iuda feſtiuitates tuas & Eſa. 14
ḡ.c.17.§.21 redde vota tua, quia non adijciet vltra vt pertranſeat in te Belial, vniuerſus inte-
ḡ.c.40.§.4 rijt. Ad idem Eſaias: Quomodo cecidiſti de cœlo lucifee qui mane oriebaris, cor
ruiſti in terram qui vulnerabas gentes, tu proiectus es quaſi ſtipes inutilis, & qua-
ſi cadauer putridum non habebis conſortium. In Apocalypſi perinde ſceibitur: Apo.12
Et factum eſt prælium magnū in cœlo.i.in eccleſia militante, Michael & angeli Eſa.52
eius præliabantur cum dracone, & deaco pugnabat & angeli eius, & non præua-
luerunt, neqꝫ locus inuentus eſt eorū amplius in cœlo.i.in eccleſia contra fideles,
& proiectus eſt Satanas qui ſeduxit vniuerſum orbē. Nunc facta eſt ſalus & vir-
tus & regnū dei noſtei & poteſtas Cheiſti eius ideo lætamini cœli & qui habita-
tis in eis. Rurſum Eſaias: Gaudete & laudate ſimul deſerta Hieruſalem, quia con
ſolatus eſt dn̄s populum ſuum, & videbunt omnes fines terræ ſalutare dei noſtri,
Quia facta eſt cuſtodia omnis ſpiritus immundi. Apo.18

VIII § Qualis autem reformata eccleſia in ſeptimo ſuo ſtatu ſit futura (ait
Vbertinus) habetur in Apocalypſi, vbi dicitur: Agnus ſtabat ſuper montem Si- Apo.14.
on, & cum eo centum quadeagintaquatuor millia, habentes nomen eius & nomē
ḡ.c.62. §.19 patris eius ſcriptum in frontibus ſuis. Et cantabant quaſi canticum nouum, quia
ḡ.c.67.§.5. exploſis veteribus erroeibus, fiet noua reformatio. Vocatur vero canticum no-
uum propter nouam aetem ſeu doctrinam ſpieitus ſancti, infundendam bonis
Cheiſti fidelibus. Qui in illo futuro ſeptimo eccleſiæ ſtatu, tanquā in cithaea ſalu-
tis humanæ, totam perfectionē diuinæ bonitatis & omniū dei opeꝝ ſuarumq́ꝫ
virtutū mentalium ſonarefacient, ceu in armonia ordinatiſſima, nunc lætantes
cū Ieſu paruulo, nunc dolentes cum crucifixo, nunc peregrinantes cum glorioſo,
qui eſt ſuper omnia benedictus deus.

ḡ.c.67.§.4 IX § Numerus autem.144000. ſpiritualiter eſt intelligendus & futuro ſe Apo.18
ptimo ſtatui adaptandus. Literaliter quidem per eundem numerum ſignificatur

magna multitudo, quæ ad euangelij perfectionem eotunc conuertetur. In eodem g.c.67.§.4
Luc.1. enim statu vera mundi monarchia erit agni, id est Christi, cui deus dabit sedem g.c.48§5&
1.Reg.2. patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. g.eo.§.4 i fi
Nam postquam dominus iudicabit fines terræ, id est postquam expugnabit An &ʃ.eo.§.10
tichristum & suos sequaces, tunc dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu g.c.61.§.13
Danie.2 Christi sui. Hinc Daniel: In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus cœli regnũ quod in æternum nõ dissipabitur, & regnũ eius alteri populo non tradetur,
Apoc.20 cõminuet & consumet vniuersa regna præterita, & ipsum stabit in æternũ. Quocirca cœlestis aquila vidit thronũ magnum candidũ & Christũ sedentẽ super eundem thronũ, à cuius conspectu fugit terra & cœlum. g.eod.§.4. post prin.

Thelospho. X § Ad præmissa infert Thelosphorus: Quemadmodum Machabæorum
Gene.49 tribulatione finita, ablatum est sceptrum de Iuda & venit qui mittendus erat, nec g.c.68.§.7
non Romanum Imperium eotunc cœpit totam monarchiam, surgente in temporalibus nouo imperatore. s. Augusto, & in spiritualibus nouo pontifice, scili- g.ca.62.§.2
Luc.2 cet Christo, vniuerso terrarum orbi pace offerente. Ita modo quando cessabit
Ioachim Antichristiana tribulatio, tunc (secundum Ioachim vaticinium) auferetur scep- g.c.48.§.6.
Heb.9 trum de Roma & surget in spiritualibus nouus pontifex, qui sua virtute mũdum &g c.61.§8
pacificabit, vnà cum bono nouo rege temporalia legitime gubernaturo. Et sic mundi monarchia à Romanis ad agnũ procul dubio transferetur. Quandoquidẽ
Danie.4 Daniel ait: Dominabitur excelsus in regno hominũ, & cui voluerit, dabit illud, g.eo.§.9.&
& humilem hominem. i. Christum, constituet super eum. Postea Daniel ad Na- ʃ.eo.§.11.
buchodonosor: Septem quoq; tempora mutabuntur super te, donec scias q̃ do- g.c.48.i pr.
minetur excelsus super regnũ hominũ, quia potestas eius potestas sempiterna, & regnũ eius in generatione & generationẽ & omnes habitatores terræ apud eũ in
Danie.7 nihilũ reputati sunt. Et infra: Antiquus dierũ dedit filio hominis potestatẽ & ho- g.eod.§.7.
norẽ & regnũ, & omnes populi, tribus, & linguæ ipsi seruient, potestas eius æter g.c.62.§.6.
na quæ non auferetur, & regnũ eius non corrumpetur.

XI § Ergo concludetur q̃ in illo septimo ecclesiæ statu incipiet regnũ dei
Psal.21 & Christus actu exercebit monarchiam mundi vsq; in sempiternum. Quoniam g.c.67.§.5.
Psal.23 domini est regnum & ipse dominabitur gentiũ. Et: Domini est terra & plenitu- g.cod.§.10
Psal.28 do eius, orbis terrarũ & vniuersi qui habitant in eo. Item, sedebit dominus rex in
Psal.46 æternum. Quoniam rex omnis terræ deus, ideo regnabit deus super gentes. Et
Psal.47. ipse reget nos in secula. Et regnum ipsius Christi omnibus dominabitur. Ad
Psal.102 quem propheta profert: Regnũ tuum regnũ omniũ seculorũ, & dominatio tua
P l.144 in omni generatione. Regnabit igitur dñs in secula. Ad illud vsq; regnũ psumun
Psal.145 tur aliqui sancti adhuc viuere, de quibus dñs: Sunt (inquit) de hic stantibus qui nõ
Lu.9. Mat.16 gustabunt mortẽ donec videant regnũ dei. Idipsum est regnũ Israel quod resti-
Mar.9 tuetur, & de quo discipuli, qui cõuenerant, interrogabãt Christũ, dicẽtes: Dñe si ʃ.c.70.§.4
Acto.1. in tẽpore hoc restitues regnũ Israel? Et de quo saluator in Matth. ait: Nõ bibam
Mat.26. amodò de hoc genimine vitis vsq; in diẽ illũ cũ bibã illud vobiscũ nouũ in regno
Mar.14 patris mei. Et in Marco: Iã non bibã de genimine vitis vsq; in diẽ illũ cũ illud bi-
Luc.22 bam nouũ in regno dei. Et in Luca: Non bibã dr generatione vitis, donec veni- g.c.67.§.6
at regnũ dei. De isto septimo ecclesiæ statu plura superius dixi. g.c.66.p.to.

¶De extremo iudicio. Cap. LXX.

IN septimo ecclesiæ statu ad fulgorẽ cœlestis patriæ appropinquatur, ac do- g.c.69.§.5.
Esa.3. minus Iesus ad iudicium veniet cũ senibus populi sui, non pauperculus sicut &ʃ.eo.§.1.
Cat.Se.c.39 in primo suo aduentu, sed in maiestate sua cum potentia magna, retributu- g.c.57.§.4.
rus vnicuiq; iuxta meritum. Tunc quoq; verificabitur illud verbũ Christi: g.c.62.§.1.i
Apocal.1.22 Tempus prope est, ecce venio cito. s. ad extremũ iudicium. Quod Sibylla vo- fi.ʃ.eod.§.2
cat proximum examen, quia non solum generaliter in extremo die, sed quotidie g.ca.65.§.8
specialiter in singulas animas, ex hoc seculo ante tribunal dei statuendas exercet g c.62.§.18
Iob.22 dicente scriptura, veniet tecum in iudicium propter malitiam tuam plurimam, g.c.64.§.4
Iob.23 & infinitas iniquitates tuas. Opus em̃ hominis reddet ei deus, & iuxta vias singu- g.c.15.§.3
lorum restituet eis, neq; enim vltra in hominis potestate est vt veniat ad deum in
Psal.142 iudicium. Vnde precatus est Dauid, dicens: Non intres in iudicium cum seruo g.c.57.§.6
tuo

tuo domine. Nam quis ſtabit contra iudicium tuum. Sapiæ.12
I § De generali vero iudicio Apoſtolus inquit: Nouiſſime autem inimica 1.Cor.15
ʒ̃.c.66.§.4. deſtruet mors, Chriſtus eñ oĩa ſubiecit ſub pedibus dei patris. Cũ autẽ ſubiecta
ʒ̃.c.8.§.6 fuerint illi oĩa, tũc & ipſe filius ſubiectus erit illi.ſ. patri q ſubiecit ſibi oĩa, vt ſit
deus oĩa in oĩbus. Hæc Apoſtolus: Finis qdem oĩm ſtatuũ eſt vita æterna, quæ
ʒ̃.eo.in pri. in fine ſeculi, id eſt, in ſeptimo eccleſię ſtatu figurabiẽ, partim'q; deguſtabiẽ, ac tan
ʒ̃.c.69.§.5. dem in fine eiuſdẽ ſeptimi ſtatus poſt extremũ iudiciũ manifeſtiſſimè reuelabiẽ ac
in fine pſectiſſimè participabiẽ. Quando deus notas faciet vias vitæ, & cũ vultu ſuo adim Pſal.15.infi.
ʒ̃.c.69.§.5 plebit ſanctos lætitia, tunc erunt delectationes in dextera dei vſq; in finem.
J.eo.§.3. II § Porro ad idem generale iudiciũ & tertiũ Chriſti aduentum oĩs re-
ʒ̃.c.66.§.11. uelatio & pronoſticatio refert, tanquã ad omniũ conſummationẽ, quã Propheta Pſalm̃.118. li
ʒ̃.c.69.i pri. præuiderat, dicens: Oĩs conſummatiõis vidi finem. In diebus eñ vocis ſeptimi tera Lam.
& J.eo. §.11 angeli, cũ cœperit tuba canere, cõſummabiẽ myſteriũ dei, ſicut euãgelizauit p ſer Apo.10.
ʒ̃.c.32.§.8 uos ſuos prophetas: nam ſtat ad iudicandũ dñs q ſedet ſup thronũ & iudicat iuſti- Eſa.3
tiam. Parauit in iudicio thronũ ſuũ, & ipſe iudicabit orbẽ terræ. Quę tremiſcet cũ Pſalm̃.9.
exurget in iudicio deus. Iudicabit quippe iuſtũ & impiũ. Et cuncta quæ ſiũt, addu Pſalm̃.75
ʒ̃.eo.in pri. cet deus in iudicium pro oĩ reatu ſiue bonum ſiue malum. Eccl.3
III § Cæterũ dies iræ dies illa, dies tribulationis & anguſtiæ, dies calami- Sopho.1
tatis & miſeriæ, dies tenebrarũ & caliginis, dies tubæ & clangoris ſuper ciuitates
munitas, & ſuper angulos excelſos. Per ciuitates hominũ, per angulos ſpiritũum Hiere.51
ʒ̃.c.40.§.9. denotatur iudicium diuinum. Quod peruenit vſq; ad cœlum, & eleuatum eſt vſq; Hiere.2
ʒ̃.c.64.§.4 ad nubes, hoc fiet quando tertio veniet Chriſtus deus, qui eſt iudicij dominus, ac Cath.Senẽ.
in fine, & J. nobiſcum iudicio contendet. Qualia autem tormenta ſint paſſuri impij damnati, c.38.&.39.c.
eo. in fine & quam nil boni agere poſſint, & contra quantam gloriam beati ſint adepturi, de- 40.41.& 42
ʒ̃.eo.§.1.& ſcribitur in reuelationibus Senenſis Catharinæ.
J.eo.§.11 IIII § Cum autem quilibet Chriſti aduentus per aliquẽ ſpecialem præ-
curſorem demonſtretur & denuntietur, quemadmodum Chriſti in gratia adue-
nientis Iohannes Baptiſta ſpecialiſſimus præcurſor atq; denuntiator extitit. Qua-
lis etiam Helias erit in ſecundo Chriſti aduentu proximè futuro. Quęritur quis Ie-
ſu Chriſti ad extremũ iudiciũ venturi, & oĩa ſimul iudicaturi fiet ſpecialis denũ-
tiator ſeu præcurſor? Reſpondet Ioachim, talem præcurſorẽ fore illũ angelũ for- Ioachim
tem, quẽ poſt tubiciniũ ſexti angeli, hoc eſt, poſt Antichriſtũ, vidit Iohãnes deſcẽ 1. Theſſ.4
dere de cęlo amictũ nubæ & iris in capite eius. Vñ Ioachim ait: Quicũq; erit iſte p Apo.10.
dicator veritatis, fortis eſſe deſcribiẽ. qa robuſtus erit in fide, & de cœlo, id ẽ, para-
diſo deſcẽdet amictus nubæ, id eſt, ſcriptura prophetarũ, & in capite eius iris, id ẽ,
ſpũs ſanctus vel arcualis refulgẽtia veri ſolis Ieſu. Ille itaq; angelus literaliter ſigni-
ʒ̃.c.62.§.8. ficat quendã eximiũ prædicatorẽ quẽ Ioachim exiſtimat eſſe Enoch vel Heliã, ſed
& J. eodem remote. Nã ambo erũt propinqui pcurſores ſecũdi aduẽtus Chri, & eos ſic p An-
§.5.&.10 tichriſtũ interficiẽdi. Quãobrẽ vehemẽtior pſumptio melior'q; coniectura eſt, Io
ʒ̃.c.61.§.5. hannẽ aplm tertij aduẽtus Chriſti fore propriũ prænuntiatorẽ. Is eñ ferẽ viuus in
& ʒ̃.ca. 62. Mauſoleũ deſcẽdiſſe cũ luce magna, qua recedẽte, in ſepulchro nõ eius corpus, ſed
in fine mãna eſſe inuentũ. Hinc quidã cõiecturarũt eundẽ Iohãnẽ vnà cũ pluribus alijs in
paradiſo pauſare vſq; ad regnũ dei. i. vſq; ſupraſcriptũ ſeptimũ eccleſię ſtatũ, iuxta
ʒ̃.c.69.§.11. oraculũ ſaluatoris. Dico ãt vobis, verè ſunt aliq hic ſtãtes q nõ guſtabũt mortẽ, do Lucæ.9.
nec videãt regnũ dei. Et alibi Chrs de Iohãne inqt: Sic eũ volo manere donec ve Iohã.21
niã vtpote vſq; ad ſcd̃m vel tertiũ ipſius Ieſu aduentũ: Exijt ergo ſermo iſte inter
ʒ̃.c.67.§.2. frẽs, qa diſcipulus ille nõ moriẽ, forſitã donec Chriſtus celebrauerat alterã cœnã.
ʒ̃.c.5.§.1 Pro cuius figura idem Iohãnes in prima cœna recubuit ſup pectus domini. Iohã.13
V § De illo inſuper angelico præcurſore ſequitur in Apocalypſi: Et fa- Apo.10.
ʒ̃.eo §.4 cies eius erat vt ſol, propter notitiam ſcripturarum, & pedes eius tanquàm colu-
ʒ̃.c.2.i pri. mna ignis, quia zelo ardenti pręcedet ad procurandam nobis ſalutem. Et habebat
in manu ſua libellum Euangelij vel diuinæ voluntatis apertum, quia clara luce reſe
rabit hominibus ſcripturas, quæ nobis modo ſunt occultæ. Et ponet pedem ſu-
um dextrum ſuper mare, per quod æſtimo denotari benedicendos populos, ſini-
ſtrum autem pedem ſuper terrã, id eſt, terreſtres. Et clamabit voce magna quẽad

modum cum leo rugit, nam contra malignitates locustarum seu bestiarum annun tiet terribile dei iudicium in proximo venturum vt bestiæ contremiscant, & cum clamauerit ille angelus, tunc loquent septem tonitra voces suas. ḡ.c.25.§.14 ḡ.c.5.§.1

Ioachim VI § Quæ quidem septem tonitrua, secundum Ioachim sunt septem spiritus dei, qui missi in terram, emittent spirituales voces suas. Sicut enim gratia Apo.5 spiritus sancti est septiformis, sic septiformis est intelligentia septem ætatum mũ-ḡ.c.9.ĩ pri. Vbertinus di, & septem signaculorum veteris testamenti, & septem statuum ecclesiæ. Quæ ḡ.c.5.i pri. omnia veluti tonitrua clamabunt in extremo iudicio, electis largienda esse dona gratiaꝝ, impijs vero infligenda esse acerba supplicia pœnarum.

Apo.14. VII § Ad præmissa deseruit figura, quando intimus Christi secretarius vidit alterum angelum volantem per medium cœli, habentem Euangelium æter-Psalm.33 num vt euangelizaret sedentibus super terram dicens: Timete dominum, quia ve ḡ.c.46.§1 nit hora iudicij eius. Et alibi: Venite filij, audite me, timorem domini docebo vos ḡ.c.66.§.4. In extrema etenim die generaliter ruet mundus, hoc est eius cursus cessabit, ac de- ḡ.c.66.§.10 finet septima ętas tertiusq; huius mũdi, & septimus ecclesiæ status, & incipiet octaua, id est, perpetua ætas necnon octauus status æternaliter permansurus post gene Lucæ.23 ralem resurrectionem. In cuius mysterium Christus dominica ceu octaua die re-Iohã.20. surrexit. Post plurima nanq; signa solis & aliarum stellarum ac elementorum, cœ 2.Pet.3 li magno impetu transient.

VIII § Quot autem & qualia signa extremum diem precedent, in vete- ḡ.c.69.§.4. Lyra in Lu ri testamento nonnullas coniecturas habemus: Quorum quindecim ponunt He- ḡ.c.64.§.7 ca.21. bræi in suis annalibus quæ refert post Hieronymum Lyra super Lucam. Præterea iuxta euangelicam scripturam, virtutes cœlorum, id est, angelorum mouebun Matth.24 tur.s.cessando mouere corpora cœlestia. Vnde etiam elementa inferiora ab inui- ḡ.c.51.§.9 cem separabuntur, & vlterius conquiescent. Item signum filij hominis in cœlo apparebit. Hinc Ecclesia canit: Hoc signum crucis erit in cœlo, cum dominus ad iudicandum venerit. Item corpora tam cœlestia quàm terrestria immutabunt, plura insuper alia per doctores enumerantur signa quæ prætereo.

IX § Enimuero tempore messis.s.extremi iudicij, dicet Christus messo Matth.13 ribus, id est angelis: Colligite primum zizania, id est, filios nequam, & alligate ea ḡ.c.17.§.20 in fasciculos ad comburendum, triticum autem, id est, genus electum congregate in horreum meum, scilicet regni cœlestis. Mittet enim filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem. Per- ḡ.c.23.in fi. inde sicut piscatores sagenam in mare missam, piscibusq; repletam educunt, & se- prin. cus littus sedentes, eligunt bonos pisces in vasa, malos autem foras mittũt. Sic erit in consummatione seculi, exibunt angeli, & separabunt malos de medio iustoꝝ, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor detium. ſ.eo.§.1s

Cath.Senẽ. X § De extremo iudicio in reprobos apud Catharinam Senensem reuela ca.39.&.42. tur inter alia. Quomodo pœna animarum damnatarum innouabitur & augebitur Iob.19 propter redintegrationem suorum corporum. Suo nanque obscuro oculo videbunt Christum (in quem transfixerunt) qui eis ostendet faciem horribilem, sicut ḡ.c.25.§.12. infirmus oculus luce solis offenditur, in qua sanus delectatur. Illud damnatis acci- in fine dit ex defectu proprio, vtpote ob eorum perfidiam, non ex defectu seu variatione ḡ.c.43.§.3. Cath.Senẽ. solis iustitiæ, q bonis apparebit in misericordia & amore, iniquis vero cum odio in prin.&ḡ. ca.94 in fine & vindicta, sunt enim membra diaboli abscissa à Christo, cuius præceptis & ec- c.1.§.4 in fi. Cath.Senẽ. clesiæ, dum viuerent, obedire noluerunt, secuti persuasiones dæmonis: ideo di- &.ḡ.ca.34. ca.131.& ca. gne recipient æternæ damnationis retributionem tanquàm martyres dæmonis, §.3. 132. qui præbet eis præmiũ quod ipse habet. De transitu & infelicitate iniquorum, ac ḡ.eo.§.4 Cath.Senẽ. rursus de transitu, & felicitate iustorum multa Catha.Senen. sunt reuelata ḡ.c.66.§.2

.41.& 45.& XI § Specialiter de beatitudine electorum inter alia reuelatum est, tunc Psalm.16 ca.93. in fine plene satiari beatos cum apparuerit gloria domini, quo solo, tanquàm re maiore, ḡ.c.66.§.2 homo repleri potest: In præsenti autem seculo pacifici partim satiant diuina gratia, tandem in patria plenam beatitudinem consecuturi, quemadmodum abundã ter declarat in opusculo Catharinæ Senensis. Demũ in Euangelio concludit: Fili- Mat.24. us hominis veniet in nubibus cœli cũ virtute multa, & congregabit electos eius à ḡ.eo.§.2

quatuor

quatuor ventis à summis cœlorum vsq; ad terminos eorum. Omnes quidem re- .Cor.15
surgemus in momento, in ictu oculi, in nouissima. i. in septima tuba, canet enim tu-
ba, & mortui resurgent. Tunc Christus sedebit super sedem maiestatis suæ, & con Math.25
ḡ.eo.§.9 gregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eas ab inuicem, sicut pastor se-
ḡ.eo.§.3.& gregat oues ab hœdis, & statuet oues quidem à dextris, hœdos autem à finistris.
ḡ.c.65.§.8. Tunc dicet rex his qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete
paratum vobis regnum à constitutione mundi. His autem qui à finistris erunt di-
ḡ.eo.§.3.& cet: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & ange-
ḡ.c.46.§.4. lis eius. Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Quam
in fine deus clementissimus nobis omnibus misericorditer concedere ac à supplicio perpe
tuo & gehennali atq; ab omni deniq; malo nos custodire dignetur. Amen.

CONCLVSIO OPERIS.

VPRA Annotatas omnes & singulas scripturas hactenus com-
portatas, eo quo potui compendio, in hunc tractatum redegi re-
citareqúe volui, vt viam iustitiæ & pœnitentiæ quæramus, qua
futuras nobis imminentes plagas præcauere valeamus. Et si nil cer
ti nobis admodum contrarij ad oculum commonstrari possit, ex
præambulis tamen causis præsumendum est, diuinam vindictam
ḡ.c.40.§.3. in supplicium nostri esse propinquam. Culpa enim nostra adeo est manifesta ac
ḡ.c.63.§.1 temeraria, vt eam necessario & mox ardua sequatur pœna. Quo autem annorum
numero, quove supplicij genere huiuscemodi pœnæ luitio concludatur, aut termi
netur, diuinæ sapientiæ notum est, nobis vero prorsus incognitum. Quamobrem
ḡ.ca.57.§.5 Apostolorum nos princeps admonet, vt memores simus verborum à sanctis pro 2.Pet.3
ḡ.c.1.§.3 phetis prolatorum. Et Paulus iubet, ne prophetias spernemus. Nam beatus qui le Apo.1
ḡ.c.3.§.5 git, & audit, atq; custodit verba præallegatorum prophetiarum, & seruat ea quæ Apo.22.
ḡ.c.4.§.2 in eis scripta sunt, tempus enim prope est. Diuinum insuper oraculum depromit: Deut.28.
ḡ.c.45.§.9. Nisi custodieris & feceris omnia verba legis huius quæ scripta sunt in hoc volumi
ne, & timueris nomen eius gloriosum & terribile, hoc est, dominum deum tuum,
augebit dominus plagas tuas. Si hoc & alia prophetica responsa potissimũ Apo-
calypfica superius allegata non audimus, nec de nobis modernis Christianis, dum
ḡ.c.35.§.6 tot mala pronuntiant, locutos Prophetas arbitramur, profectò nosipsos falli-
ḡ.c.49.§14 mus, & periculoso nimium errore desipimus. De nobis enim illi quondam locu-
ti sunt, vnde quæ minantur, onera super nos (nisi deliramus) relapsura agnosce-
re debemus.

I § Porro si qua ex collectis & dictis antehabitis apparuerint esse dubia,
vel incerta vel male interpretata, tunc ea sola censeo affirmãda, quę in nullo Apo
ḡ.in prolo- stolicis & Ecclesiasticis doctrinis aduersantur. Prædicta omnia & singula decre-
go.§.4 to summi pontificis & illorum, ad quorum iudicium talia spectant, relinquendo
eisq; me totum subijciendo. Et quicquid super præmissis eius sanctitas determina 24.q.1.quo-
uerit, idipsum tanquàm humilis creatura & obedientiæ filius subsequi promitto, tiens.
ac bona fide absq; omni macula semper ea credere & affetere propono, quæ sunt
consona fidei ecclesiæ, ac Euangelio, cæterisq; sacris literis, & canonicis scriptu-
ris, de quo impræsentiarum protestor expresse.

II § Obsecro autem ego hodie Christianos, sicut olim Machabæus Iu- 2.Mach.6
dæos, qui hunc librum lecturi sunt, ne abhorrescãt propter aduersos casus, sed re-
ḡ.c.31.I pri. putent ea quæ accidunt, non ad interitum, sed ad correptionem esse generis no- Ioachim in
stri. Cum vero prętactæ tribulationes quasi indubitate pręsumuntur futuræ, ideo li. de flore.
ḡ.c.18.§.16. (sicut Ioachim inquit) doleo, langueo, tribulor, angustior, & affligor. Quippe
in fine omnia sunt in domini potestate, qui nouit mutare sententias, & post nebulam pla
ḡ.c.30.§.6. citum dat serenum, ad cuius misericordiam est recurrendum, vtendumq; senten- Gregori. in
tia Gregorij, dicentis: Si quando repentinus ignis habitaculum assumit, quisquis Homel. sup
eius possessor extiterit, rapit quod voluerit, & fugit, lucrumq; putat, si quid secum Matth.10
exigni-

ex ignibus tollat. Ecce tribulationum flamma mundum concremat, & cuncta quæ ĝ.ca.58. §.5
in eo speciosa videbantur, finis iam proximus velut ignis deuastat. Lucrum ergo ĝ.c.62.§.17
maximum credite, si vobiscum aliquid de illo rapiatis, si quid fugientes tollitis, si
hoc qđ perire remanendo poterat ad retributionem perpetuam vobis seruatis .s.
largiendo, quoniam seruando terrena omnia totaliter amittimus, sed bene largi- ĝ.c.43.§.11.
Gala.6 endo seruamus. Piè igitur operemur dũ vitæ nostræ habemus tempus, quod pro-
Sapiæ.2. fectò exiguum est, ac velociter currit, adesse enim festinant tempora. Ad viden- ĝ.c.4.i pri.
Deute.32 dum denique citius iudicem nostrum (quia cum magna importunitate compelli-
mur) ei ex bonis actibus nostris festinanter obuiam præparemur ipso Iesu nos ad-
iuuante saluatore nostro pijssimo, ac iudice æquissimo. Qui iram cœptam à no- ĝ.c.35.§.15.
bis auertat & suam ecclesiam ac nos eius membra in futuris procellis misericordi- &.ĝ.ca.47.
ter suscipiat, protegat'q;, & liberet ab insidijs iam soluti, & sæuientis diaboli, donec in fine
ad securitatis portum, & ad statum pacificum peruehamur, felicem quoq; ĝ.c.60.§.10
huius vitæ consummationem, cœlicam'q; contemplationem tan &.ĝ. ca. 17.
dem adipiscamur. Id nobis omnibus almus præstet Deus, per totum
qui trinus & vnus regnat per infinita seculorum
secula, AMEN.

FINIS.

AD LECTOREM.

¶Assignata sunt hoc loco errata aliquot, lector studiose, vt luce clarius intuea-
re, quãta diligentia in hoc nobilissimo atq; sacratissimo opere sit facta. Nam prior
æditio (à nobis tamen minimè in lucem emissa) tot scatebat mendis, quot pardus
maculas. Meremur itaq; gratiam non vulgarem, ab omnibus Christianæ fidei cul
toribus, quòd librum hunc tam præclarum, tam'q; cunctis ad omnia necessarium,
veræ atq; genuinæ integritati restituerimus. Vale, & hæc omnia boni consule.

¶Folio.7.facie.2.linea à fine.2.lege, super nos. Folio.13.facie.1.linea.18.quisq; status durat. Fo.19.fa.2.li.57.remissiuo. Fo.20.fa.1.li.46.temporalibus ditauit. Fol.27.fa.2.li.14.ad prædandum. Ibidem, linea à fine .12. dulcissime inuitat. Fo.29.fa.2.linea à fine.14.hamo. Fo.36.fa.2.li.36. latronum participes. Fo.39 fa.2.linea.8.alia opera. Fo.45.fa.2.li.36.quia oneratis. Fo.47.fa.2.li.34.ne scilicet. Fol.52.fa.1.linea à fine.11.amor dei. Fol.55.fa.2.li.16.& adulteria. Fol.67.fa.1.li.57.illo iacebit. Ibidẽ, fa.2.li.31.descendet, & conculcabit super excelsa terræ, & consumentur. Fol.68.fa.1.linea à fine.16.mutum animal. Fol.71.fa.2.linea à fine.6.qui resipiscent. Fo.72.fa.1.linea à fine.14.verbum dei. Fo.78.fa.2.li.16.cum vniuersalis. Fo.81.fa.1.li.13.altare aureum. Ibidem, linea.21.facti sunt. Folio.89.facie.2.linea .1. gladij de semine.

¶Coloniæ ex ædibus Quentellianis, Anno virginei partus, M. D. XXXI. mense IVNIO.

